

ქართულ ხელნაერთა აღწერილობა

(საქართველოს ეროვნული არქივის
ხელნაერთა ფონდი)

I

შეადგინეს და დასაბეჭდად მოამზადეს:
ქეთევან ასათიანმა, თამარ გაბუნიაშვილმა, თეონა გელაშვილმა,
მაკა კირვალიძემ, ვერა შენგელიამ, მანანა ჭუმბურიძემ

რედაქტორები:

ქეთევან ასათიანი
მიხეილ ქავთარია
დალი ჩიტუნაშვილი

შესავალი და საძიებლები დაურთო
ქეთევან ასათიანმა

კორექტორი:

მარიამ ჯანიკაშვილი

დამკაბადონებელი:

ვიოლა ტულუში

წიგნში გამოყენებული მასალა დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში
Materials used in the book are preserved in the National Archives of Georgia

© ყველა უფლება დაცულია

© All rights reserved

ISBN 978-9941-0-9527-6

 საქართველოს Ministry of
იუსტიციის Justice of
სამინისტრო Georgia

www.justice.gov.ge

საქართველოს National
არქივები Archives of
Georgia

www.archives.gov.ge

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ეროვნულ არქივში ქართულ ხელნაწერთა ერთ-ერთი ყველაზე დიდი და მნიშვნელოვანი კოლექციაა დაცული. აქ ხელნაწერების თავმოყრა საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ, 1921 წლიდან დაიწყო.

თავდაპირველად, მოპოვებულ ხელნაწერებს ცენტრალური არქივი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტთან არსებულ სიძველეთსაცავს აბარებდა, 1923 წლიდან კი ამ ყველაფერმა საისტორიო არქივის ხელნაწერთა ფონდში დაიწყო თავმოყრა.¹ საინტერესო ფაქტია ისიც, რომ ცენტრარქივის ქუთაისის განყოფილების მიერ თავის დროზე მოპოვებული ხელნაწერები 1922 წელს გახსნილ ქუთაისის სახელმწიფო მუზეუმში ინახებოდა და დარჩა კიდევაც ამავე მუზეუმს.² ამიტომ ეროვნულ არქივში დაცული ხელნაწერები ძირითადად აღმოსავლეთ საქართველოს ტაძრებიდანაა: წმიდა თეოდორე ტირონის, სტეფანწმინდის, ბოდორნის, ძალისის, ოძისის, ყანჩაეთის, ერთაწმინდის, თორტიზის, ბერშუეთის, ვარიანის, გორიჯვრის, ურბნისის და სხვა ეკლესიებიდან.

კოლექციის განსაკუთრებულ ნაწილს შეადგენს პეტერბურგიდან ჩამოტანილი ხელნაწერები, რომელთა საქართველოში გადმოტანა და დაბინავება მეტად საშური საქმე იყო. შედეგად, ეროვნულ არქივში ინახება IX-X საუკუნის უძველესი ტრადიციის მატარებელი ქართული ხელნაწერები (ანბანდიდი სახარება, ფსალმუნი, ნევემირებული ძლისპირი ...), რომლებიც ადრე რუსეთის სიძველეთსაცავებში იყო განთავსებული.

ეროვნული არქივის ხელნაწერთა ფონდი მზარდი კოლექციაა, რომელიც შექმენისა თუ შემონირობების გზით მუდმივად მდიდრდება. ამის ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითია 2015 წელს ეროვნული არქივის მიერ შექმნილი „ვეფხისტყაოსნის“ დღემდე უცნობი ნუსხა (XIX ს.).

¹ ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, I, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, 1949, გვ. IX-X.

² იქვე.

ზოგადად, ხელნაწერთა აღწერილობებზე და ერთგვარ საერთო სტანდარტებზე ზრუნვა საქართველოში საკმაოდ ადრიდან დაიწყო. სამეცნიერო წრეებისთვის კარგად არის ცნობილი თედო ჟორდანიას, მოსე ჯანაშილის, ექვთიმე თაყაიშვილის, ივანე ჯავახიშვილისა და ნიკო მარის აღწერილობები.

1939 წლიდან ხელნაწერთა აღწერილობების ახალი ტალღა წამოვიდა, რომელსაც საფუძვლად ივანე ჯავახიშვილის მიერ შექმნილი საგანგებო ინსტრუქცია დაედო და ამ დროიდან მოყოლებული, ვიდრე 70-იან წლებამდე სწორედ ამ ინსტრუქციის საფუძველზე ხდებოდა ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობების შექმნა. აღწერილობის მთავარი მიზანი ხელნაწერთა ძირითადი მონაცემების ხაზგასმა იყო.³

1973 წელს ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა ახალ სიმაღლეზე ავიდა. ელენე მეტრეველის რედაქციით გამოსული საეკლესიო მუზეუმის (A კოლექცია) ხელნაწერთა პირველი 100 ხელნაწერის აღწერილობა მოცულობით ბევრად დიდი აღმოჩნდა აქამდე შექმნილ სხვა აღწერილობებთან, ვინაიდან ახალი პრინციპები, რომლებიც აღწერთა ამ ჯგუფმა შეიმუშავა, ითვალისწინებდა ხელნაწერის სამეცნიერო აღწერილობის შექმნას, რაც გასცდა მშრალ საკატალოგო ინფორმაციას და აღწერილობა სამეცნიერო ნაშრომის რანგში აიყვანა.

ეროვნული არქივის (მაშინ ცენტრალური არქივის) ხელნაწერთა აღწერილობის პირველი ტომი გამოვიდა 1949 წელს (NN1-340 ხელნაწერი), ხოლო მეორე - 1950 წელს (NN341-714), სარგის კაკაბაძისა და პოლე გაგოშიძის ავტორობითა და კორნელი კეკელიძის რედაქტორობით. მესამე ტომი, რომლის შემდგენელი ნინო თარხნიშვილია, ციალა კახაბრიშვილის რედაქტორობით, დასრულდა 1997 წელს (NN715-820), თუმცა ჯერ კიდევ გამოუცემელია. აღწერილობებში არ არის შესული ეროვნული არქივის მიერ ბოლოს მიღებული ხელნაწერები.

არქივის ხელნაწერების ამ პირველ აღწერილობებში საკმაოდ ბევრი უზუსტობაა გაპარული, რომლებიც გამოსწორებასა და დახვეწას მოითხოვს: ხშირ შემთხვევაში ხარვეზები დათარიღებებსა და ხელნაწერთა რაობების განსაზღვრაშია დაშვებული; აღწერილობებს აკლია აუცილებ-

³ ამ პრინციპებით შედგენილი პირველი აღწერილობები იყო საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, რომელშიც შედიოდა საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების ყოფილი მუზეუმის ხელნაწერები (H კოლექცია) (6 ტომი, გამოიცა 1946-53 წლებში). მოგვიანებით მოყვა სხვა ფონდების აღწერილობებიც.

ბელი სამეცნიერო აპარატი (ტექსტების რედაქციულობის განსაზღვრა, ანდერძ-მინანერები, ბიბლიოგრაფია, ...), რაც ღირებული მასალისა და ინფორმაციის დაფარვას იწვევს.

2014 წელს ეროვნულ არქივში მუშაობა დაიწყო ქართულ ხელნაწერთა ახალი აღწერილობების შექმნაზე.

ხელნაწერთა აღწერილობების პრინციპების მიღებისას, რასაკვირველია, უმთავრესად დავყვარდებით საქართველოში უკვე კარგად დამკვიდრებულ ტრადიციას: კორნელი კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული ხელნაწერების აღწერილობები, ქართულ ხელნაწერთა სინური კოლექციის აღწერილობა, სინის მთის ქართულ ხელნაწერთა ახალი კოლექციის კატალოგი, ათონურ ქართულ ხელნაწერთა ახალი აღწერილობა, ასევე, მონაცემთა ბაზებს და იმ თანამედროვე ინსტრუქციებს, რომლებიც უხვად არის გავრცელებული ინტერნეტსივრცეში. კერძოდ, ლედსის უნივერსიტეტის მიერ მიღებულ სტანდარტებს, ბოდლეს ბიბლიოთეკის მიერ შემუშავებულ აღწერის პრინციპებს და ა.შ.

აღწერილობა იყოფა შემდეგ ძირითად ნაწილებად:

- ტექნიკური აღწერილობა
- შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა
- ანდერძ-მინანერები
- ტექსტებთან დაკავშირებული შენიშვნები
- ზოგადი ბიბლიოგრაფია

ტექნიკური აღწერილობა: შეიცავს კონკრეტულ ხელნაწერთან დაკავშირებულ დანვრილებით მონაცემებს (ფურცელთა რაოდენობა, ზომები – ყდის, ქალაღდის, ტექსტის; სტრიქონებს შორის მანძილი, სტრიქონების რაოდენობა, არშიების ზომები; პაგინაცია, ხელი, ყდა, გაფორმებები, მინიატურები, საზედაო გრაფემები და მარგინალიები).

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა: კრებულის შემთხვევაში გამოტანილია კრებულში შემავალი ყველა დამოუკიდებელი ტექსტი დასაწყისით, ნაკლულობის შემთხვევაში – დასასრულით, შენიშვნებითა და ბიბლიოგრაფიით. ერთი თხზულების შემცველ ხელნაწერში, საჭიროების შემთხვევაში, გამოტანილია მასში შემავალი ყველა თავი.

ანდერძ-მინანერები: გადმონერილია უკლებლივ ყველა ანდერძი თუ მინანერი, გაკეთებულია კლასიფიკაცია და გამოვლენილი ისტორიული პირების, შესაძლებლობის ფარგლებში, იდენტიფიკაცია.

ტექსტებთან დაკავშირებული შენიშვნები: ამ ნაწილში შესულია ისეთი სახის შენიშვნები, რომლებიც ეხება ტექსტებს, მის შედგენილობას, რედაქციულობას და ა.შ.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია: მითითებულია წარმოდგენილ ხელნაწერთან დაკავშირებული ძირითადი გამოცემები.

დიდი მოცულობის გამო ახალი აღწერილობების პირველ ტომში მხოლოდ IX-XIX საუკუნეებში დაწერილ-გადაწერილი 100 ხელნაწერი შევიდა.

ეს, ძირითადად, არის სასულიერო და საერო ხასიათის ცალკეული თხზულებები და კრებულები, ქართული ორიგინალური და ნათარგმნი კრებულები, ასომთავრულით, ნუსხურიითა და მხედრულით შესრულებული ხელნაწერები.

აღწერების შედეგად მიღებული უმთავრესი სიახლეები, რომლებიც პირველად შევიდა სამეცნიერო მიმოქცევაში შემდეგში მდგომარეობს:

- ეროვნულ არქივში გამოვლინდა პალიმფსესტური ფურცლების საკმაოდ დიდი რაოდენობა. პირველ ასეულში ასეთი ფურცლების შემცველი ხელნაწერებია NN6 და 26. ამათგან N6 ხელნაწერის ქვედა ფენის ამოკითხვა (რომელიც ზედა ფენის მსგავსად ნუსხური ტექსტია) ამ ეტაპზე შეუძლებელია, ზედა ფენა კი გამოკრებილ სამოციქულოს წარმოადგენს.

განსაკუთრებული მნიშვნელობის ხელნაწერს წარმოადგენს N26. ის შეიცავს როგორც ორფენიან, ისე სამფენიან პალიმფსესტურ ფურცლებს, რომელთა ქვედა ფენა ასომთავრულია და, სავარაუდოდ, IX-X საუკუნის ხელნაწერთან უნდა გვეკონდეს საქმე, ხოლო შუა და ზედა ფენა ნუსხურებია და XII-XIII, XIV-XV საუკუნეების ხელნაწერს წარმოადგენს. ამჟამად, ხელნაწერი ნომინირებულია UNESCO-ს მსოფლიო მემკვიდრეობის რეესტრში შესატანად.

- აღწერის დროს აღმოჩნდა ანდრია პირველწოდებულის ცხოვრების ამსახველი კიდევ ერთი მანამდე უცნობი ხელნაწერი, რომელიც შესულია XVIII საუკუნის ნუსხაში – გამოკრებილნი საკითხავნი და ცხორებანი (1446/53). ხოლო 1734 წელს უთრუთ აბაზაძის დაკვეთითა და სუამის ნაცვლიშვილის ქაიხოსროს მიერ მოსკოვში გადაწერილმა ხელნაწერმა კრებულის კიდევ ერთი საკმაოდ საინტერესო მოდელი გამოავლინა: ხელნაწერი თავიდან ბოლომდე დაკავშირე-

ბულია მხოლოდ წმინდა ნინოსთან და მასში შედის წმინდა ნინოს როგორც „ცხოვრება“, ასევე მსახურებათა ნაწილი.

- აღმოჩნდა არა ერთი ანდერძი თუ მინაწერი, რომელიც პირველად იხილავს დღის შუქს და, შესაბამისად, სამეცნიერო მიმოქცევაში პირველად შემოვა. მათ შორის აღსანიშნავია ლევან II დადიანის კარზე მოღვაწე ცნობილი ისტორიული პირის – მერაბ ქორთოძის სრულიად უცნობი ანდერძი.

ეს მხოლოდ მცირე ნაწილია იმ სიახლეებისა, რომლებსაც საზოგადოებას ხელნაწერთა ახალი აღწერილობებით ვთავაზობთ.

ხელახლა გადაინომრა და აიკინდა ორმოცამდე ხელნაწერი, მათი ნაწილი გადათარილდა და მოხდა სათაურების დაზუსტება; ცალ-ცალკე იქნა აღწერილი ერთ ხელნაწერში გაერთიანებული სხვადასხვა ხელნაწერის ფრაგმენტები, რის გამოც გაიზარდა ხელნაწერთა საერთო რაოდენობა.

ამჟამად მუშაობა დაწყებულია აღწერილობების მეორე ტომზეც.

განსაკუთრებულ მადლობას მოვასხენებთ თანამშრომლობისთვის ვენეციის უნივერსიტეტის პროფესორ – ბატონ გაგა შურლაიას, კორნელი კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის მეცნიერ თანამშრომელს – ქალბატონ ლელა შათირიშვილს.

პირველი ტომის მასალა აღწერეს:

ქეთევან ასათიანი: 11, 12, 22, 26

თამარ გაბუნია: 15, 16, 17, 19, 28, 29, 30, 60, 67, 69, 70, 71, 76, 77, 80, 81, 85, 89, 90, 96, 99

თეონა გელაშვილი: 1, 3, 4, 5, 7, 9, 18, 20, 23, 24, 25, 27, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 46, 47, 72, 73, 75, 83, 94, 95, 97

გიორგი გველესიანი: 53, 54, 64, 75

მაკა კირვალიძე: 6, 7, 8, 10, 21, 26, 48, 49, 53, 79, 86, 87, 98

ვერა შენგელია: 13, 14, 31, 32, 39, 42, 44, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 66, 82, 84, 88, 91, 92, 100

მანანა ჭუმბურიძე: 2, 33, 45, 50, 61, 62, 63, 65, 68, 74, 78, 93.

მარხვანი [XVIII]

1446/1

ტიქნიკური აღწერილობა:

150 ფ. ზომები: ყდა – 300×209, ქალაღი – 287×199, ტექსტი – 202×125, სისქე – 41, სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშიები: ზედა – 33, ქვედა – 49, მარჯვენა – 50, მარცხენა – 28. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. ხელნაწერს აქვს მუყაოს ახალი, რესტავრირებული ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სათაურები და საზედაო გრაფემები – მთავრულითა და წითელი მელნით. ტექსტი ნაწერია ორ სვეტად. სტრიქონების რაოდენობა – 28. აღრიცხვა – რვეულებრივი, აღნიშნულია მთავრული გრაფემებით ერთი რვეულის დასასრულსა და მეორის დასაწყისში; ტექსტი იწყება მე-14 (იდ) და მთავრდება 39-ე (ლთ) რვეულით; სრული სახითაა მოღწეული: იდ, იე, ივ, კ, კა, კვ, კზ, ლა, ლზ, ლჭ კჭ რვეულები; ლზ (37) რვეულის შემდეგ მოდის კჭ (28), რაც გადამწერის შეცდომა უნდა იყოს, ტექსტი გრძელდება. განკვეთილობის ნიშნები: ••; ••; ••. ხელნაწერი ნაკლულია თავში, ბოლოსა და შუაში; ფრაგმენტების სახითაა 102-104, 111-124, 126-132, 150 ფურცლები; აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 24-25, 57-58, 64-65, 87-88, 97-98, 100-101, 104-105, 106-107, 110-111, 129-130, 132-133. გადამწერი – პავლე (96v). [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს თელათგორის (ქართლი) წმიდა თევდორეს ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] უკუეთუ შაბათსა განიკურნოს იგი, რაათა შეისმინონ იგი. და მას ჟამსა ჰრქუა იესუ კაცსა მას, რომელსა ჴელი განჭმელ ედგა ... (1r).

1. პირველსა კვრიაკესა წმიდათა მარხვათასა. წმიდათა ხატთა. უფალო ღალადყავსაჲ, დასდებულნი აღდგომისანი და აღმოსავლურნი და მარხვათანი, ბ გუერდი. ყოველი სასოებაჲ – ღმრთეებისა ბუნებითა გარეშეუწერელ ხარ ... (1r-2r).

2. შაბათსა პირველისა შვდღეულისასა, რაათა მწნე და მტკიცე ვიყვნეთ მართალსა შინა სარწმუნოებასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ჩუენდა წინამდებარე არს ღღეთა ამათ შინა ღღითიღღე მარხვისათჳს ზრახვად ... (2r-8r).
3. პირველსა კვრიაკესა წმიდათა მარხვათასა. წარდგომამ: კურთხეულ ხარ შენ, ღმერთო, მამათ. დასდებელი: რამეთუ სიმართლით ესე. ებრაელთა მიმართ ებისტოლუე პირველი – ძმანო, სარწმუნოებით მოსე გ[ა]ნ-რა-მწყსნა, უვარ-ყო სახელისდებად ... (8r-9v).
4. პირველსა კვრიაკესა წმიდათა მარხვათასა, რაათა გამოვზარდო[თ] სული ხედვათა მიერ სულიერთა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვინაეთგან ყოველი დასაბამი ძნელ არს, დაწყება მარხვისა შეცვალებისათჳს ჭამადთასა ... (9v-10v).
5. [...] მეორესა ორშაბათსა [ხუ]ჭდრნი. უვალობღითსა. დანთქენ – [...] სახიერ წყალობისა წყარო ... (10v-12v).
 - 5.1. მეორესა ორშაბათსა შვდღეულისასა ოხითა, ჳმამ ბ გუერდი – რომელმან დაჳბაჳდნა მხოლომან გულნი ჩუენნი, მოიჳსენე, რამეთუ მიწანი ვართ ... (12v-13r).
 - 5.2. მეორესა ორშაბათსა მწუხრი, დ გუერდი. ვითარმედ გხად. – ვისმე ემსგავსე შენ, უბადრუკო, დაჳსნილო სულო ჩემო ... (13r-14v).
 - 5.3. ორშაბათსა მეორისა შვდღეულისასა, რაათა არა გყუარდენ სოფლისა ამის საშუჭბელნი სურვილისათჳს საუკუნეთა კეთილთასა. გუაკურთხენ – ძმანო და მამანო, სარბიელსა წმიდათა მარხვათასა წინამდებარედ აქუს ღუანლი მარხვისა ... (14v-16r).
6. სამშაბათსა მეორესა ცისკრად ხუჭდრნი. ბ. ვიხილეთ – სულთქუმით ცრემლეოდე, სულო, და ინანდი, რამეთუ მოსლვა ღმრთისამ მოახლებულ არს ... (16r-18r).
 - 6.1. მეორესა შვდღეულისა სამშაბათსა განთიად. ოხითა. ბ გუერდი – ღირსად გალობად შენდა ვერ შემძლებელ ვართ ... (18r-18v).
 - 6.2. სამშაბათსა მწუხრი. ა. ზეცისა გან. – ქრისტე ღმერთო, რომელიცა მოხუჭდ ცოდვილთათჳს ცხორებად ... (18v-20r).

- 6.3. სამშაბათსა მეორისა შვედულისასა სულიერისა დღესასწა-
ულიათს, რაათა მივემთხვენეთ სასუფეველსა ცათასა. გუა-
კურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვითარცა სოფელსა შინა
იქმნებ[ი]ან კრებაანი აქა და იქი წლითინწლად ... (20r-21r).
7. **ოთხშაბათსა ცისკრად ხუჭდრნი. განძლიერდასა. უფლისა მიერ
ღმრთისაჲ** – ჯუარსა ზედა განიპყრენ ჳელნი შენნი, ქრისტე, და წყევა
იგი პირველისა მამისა აღვოცე, სიტყუაო ღმრთისაო ... (21r-22v).
- 7.1. **ოთხშაბათსა მეორესა შვედულისასა განთიად. ოხითა. ჳმაჲ ა
გუერდი** – ღმერთო მაღალო, რომელი ცათა შინა დამკვდრებულ
ხარ, რომელმან დაჰბადენ ყოველნი სულნი, გუაცხოვნენ ჩუენ ...
(22v-23r).
- 7.2. **ოთხშაბათსა [...] მწუხრი [...], ა გუერდი. სუფევს ღმერ-
თი** – ვედრებითა მოციქულთათა ღირს-გუყვენ, მაცხოვარ,
აღსრულებად მარხვისა ... (23r-24r).
- 7.3. **ოთხშაბათსა მეორისა შვედულისასა, რაათა დავიცვათ სული
ჩუენი განმხრწნელთა ვნებათაგან. გუაკურთხენ, მამაო** –
ძმანო და მამანო, ვიმარხეთ რაჲ პირველი იგი შვედული, სხუ-
ჭბრ რაჲმე აღუჩნდით ურთიერთას ... (24r-v).
8. **პარასკევსა მეორესა მწუხრი. შემდგომად პარასკევთა წმიდათა
მარხვათასა მწუხრი. უკუეთუ არა იყოს ჳსენებაჲ წმიდათა ორ-
მეოცთა, ანუ წინამორბედის თავის პოვნა და ანუ დღესასწაული
ხარებისა, უფალო ღაღადყავსაჲ; უქცევთ ათთა მუჭლთა ზედა ...
(25r).**
- 8.1. **პარასკევსა მწუხრი. წარდგომაჲ, ფსალმუნი: წყალობადმან
შენმან და ჳეშმარიტებაჲ. დასდებელი: თმენით დაუთმე
უფალსა და მომხ. დაბადებისა საკითხავი** – და იყო ნოე ხუ-
თასის წლის და შვნა ნოე სამ ძე: სემ, ქამ და იაფეთ ... (25r-26r).
- 8.2. **პარასკევსა მეორისა შვედულისასა ერთობისათს და
სიყუარულისათს და მწნედ ტვრთვად ტკივილთა [...]** და
მიმთხუჭვად სასუფეველსა ცათასა – ძმანო და მამანო, მიხა-
რის თქუენტს გლახაკსა ამას ... (26r-27r).

9. შაბათსა მეორესა ხუჭდ[რნი] ოთხფსალმუნნი, ღალადყავსა, დ გუერდი – ვედრებაჲსა. მრავალთა მ[ა]თ ჭირთა მოთმინებითა მოწა-მეთა ბევრეულნი მბრძლონი უსჯულოთანი დასცნეს ... (27r-29r).

9.1. შაბათსა მეორისა შვდეულისასა მოქალაქობისათვს კეთილ[ი]-სა და წსენებისათვს [...] და მერმესა მოსაგებე[...]. გუაკურ-თხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, მნებაჲვს უწყებაჲ სიყუარუ-ლისა თქუენისა ... (29v-33r).

10. მესამესა კვრიაკესა[...]ნგნ ყოველი მო[... ...]და საქმე [...], გუა-კურთხენ, მამაო – [ძმანო და] მამანო, შვილნო, ვითარცა [...]ლსა თქუენსა უფალსა [...]აც თვსა მსახურებისა საქმე, ეგრეთვე მეცა თანამდევ ვართ თქუენდა ... (33r-35v).

10.1. [მეო]რესა კვრიაკესა, რაათა მშვდობით, [მ]ყუდროებით აღ-ვასრულებდ[...][...]დღეთა მარხვისათა სასოებითა [...] სახა-რებისათა. გუაკურთხენ, მამაო – ... [ძმანო და მ]ამანო, კეთილ არს მარხვა [...]ჩნდეს თვსებაჲ თვსი, რომელ [...]დებჲა სიმშვდე, მყუდრო ... (35v-37r).

11. ორშაბათსა ხუჭდრნი, უგალობდითსა – ეტლთა სიმრავ. რომელსა ღმრთებერ მოწყალებაჲ გაქუს, სინანული ჩემი შეინირე ... (37r-38v).

11.1. მესამესა შვდეულისასა ორშაბათსა განთიად, ოხითა დ – რამეთუ უძღურ ვართ ჩუენ და დაღონებულ ცოდვათა ჩუენ-თაგან ... (38v-39r).

11.2. ორშაბათსა მესამესა მწუხრი – წმიდანო მარტ. მარხვითა ვნე-ბანი ბოროტნი სულთა ჩუენთაგან განვიოტნეთ, ძმანო ... (39r-40v).

11.3. ორშაბათსა მესამისა შვდეულისასა მადლობისათვს და მოთ-მინებისა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, რომელ-თა-ესე სანთელად მგზებარედ გუაქუს სიყუარული უფლისაჲ ... (40v-42v).

12. სამშაბათსა მესამესა ხუჭდრნი. მეოხებითა გ გუერდი – კლდე განაპო. მიშვილა სახიერმან ზეცათა მამამან ემბაჲზისა მიერ და შემამკო კეთილად ... (42v-44r).

12.1. სამშაბათსა მესამესა შუადღე. ოხითა. გ გუერდი – მაცხო-ვარი დამჰსნელი ჩუენი შენ ხარ, უფალო ... (44r-45r).

- 12.2. **სამშაბათისა მესამესა მწუხრი ბ. მამისგან შობ.** – მაღლითა მარხვისათა, უფალო, სულთა განათლებასა ღირს-მყუენ მორნ-მუნენი ... (45r-46v).
- 12.3. **სამშაბათისა მესამესა შვდეულისასა მარხვისათვს არა ხოლო ჭამადთაგან, არამედ ყოველთა ვნებათაგან. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, განვაგრძვე სწავლა პატიოსანთა სასმენელთა თქუენთა ... (46v-48v).
13. **ოთხშაბათისა მესამესა ხუჭდრნი, განძლიერდასა** – მოსავთა შენ-თა გ. ჯუარს-ვაცუნეთ(!) ჩუენთვს ჯუარცმულისა თანა და ჯორცთა ვნებაანი მოვაკუდინნეთ ... (48v-50r).
- 13.1. **ოთხშაბათისა მესამესა შუადღედ, ოხითა ა გუერდი** – არსე-ბაჲ კეთილთა საქმეთა ჩუენთა არა არს, უფალო, ხოლო შენ მონყალე ხარ და კაცთმოყუარე ... (50r-50v).
- 13.2. **მესამესა ოთხშაბათისა მწუხრი. ა გუერდი** – სუფევს ღმერთი. მოციქულნო მაცხოვრისანო, მნათობნო ყოველთა კაცთანო ... (50v-51v).
- 13.3. **ოთხშაბათისა მესამესა [...]** შინა ამიერ განსლვისა ჩუენისათვს, რაჲთა კრძალულად დავიცვნეთ საცნობელნი და გონება უჯეროთა გულისთქმათაგან. **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, წმიდისა ამის მამისა მოძღურისა აქა ყოფასა არა ჯერ-არს ჩუენდა ზრახვად ... (51v-53r).
14. **ხუთშაბათისა მესამესა შვდეულისასა ხუჭდრნი, მესმასა** – სმენა მესმა ძლიერი. მნათობაჲდ გამოსჩნდით თქუენ ეკლესიისა სამყა-როსა, მოციქულნო ... (53r-54v).
- 14.1. **ხუთშაბათისა მესამისა განთიად, ოხითა, გ გუერდი** – უკე-თუ უსჯულოებათა ჩუენთაებრ მომაგებდე, კაცთმოყუარეო ... (54v-55r).
- 14.2. **ხუთშაბათისა მესამესა მწუხრი. ა გუერდი** – ჭეშმარიტო სიტკობეპაო, რომელმან ოდესმე ... (55r-57r).
- 14.3. **ხუთშაბათისა მესამესა, რაჲთა მაღლობით მოვითმენდეთ მწუხარებაჲთა მომავალთა ჩუენ ზედა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, საქმეთა ჩუენთა ვხედავ, ვითარ ბოროტ არიან ... (57r-v).

15. **პარასკევსა მესამესა ხუჭდრნი, ღამითგანსა, დ გუერდი** – რო-მელმან ღამისგან. განმკურნე მე, უფალო, ცოდვათა ჩემთა მიერ მონყლული მწარედ ... (58r-59r).
 - 15.1. **პარასკევსა მესამესა შუადღე. ოხითა. დ გუერდი** – სიტყვთ დაამტკიცენ ყოველნი დაბადებულნი, ყოვლად ძლიერო ღმერთო ... (59r-60r).
 - 15.2. **პარასკევსა მესამესა მწუხრი. დ გუერდი** – მსაჯულო ყოველთაო, მოსლვასა შენსა საშინელად ... (60r-61v).
 - 15.3. **პარასკევსა მესამესა მოთმინებისათჳს განსაცდელთასა და მარხვისათჳს. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, გუშინ შფოთმან მომიცენა და დღეს დაწყნარებაჲმან ... (61v-62r).
16. **შაბათსა მესამესა ხუჭდრნი, ოთხფსალმუნნი, ღალადყავსა დ** – შთავარდი. სისხლთა წუჭთითა მორწყენით გულნი ქრისტეს მორნმუნეთანი ... (62r-64r).
17. **მესამესა კვრიაკესა წმიდათა მარხვათასა თაყუანისცემა ჯუარი-სა. ჩუჭულებისაებ[რ] ფსალმუნებაჲ. უფალო ღალადყავსაჲ. უქცევთ ი-თა მუჭლთა ზედა და ვიტყვთ დასდებელთა აღდგომი-სათა გ-თა და აღმოსავლურთა გ-თა და პატიოსნისა ჯუარისაჲთა დ-თა, მუჭლი ბ-გზის, ჳმაჲ ა გუერდი** – გიხაროდენნი. გიხაროდენ, ცხოველსმყოფელო ჯუარო, ქრისტიანეთა შესავედრებელო ... (64r-v).
18. **სამშაბათსა მეოთხესა მწუხრი** – მოგიციმიე. მოვედით, თაყვანის-ვსცეთ ძელსა ცხორებისა ჩუენისასა ... (65r-66v).
 - 18.1. **სამშაბათსა მეოთხესა საშინელისა მისთჳს სასჯელისა და მერმისათა მოსაგებელისა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო და შვილნო, უკეთუ უნდოსა ამის სწავლისა ჩემისაგან ... (66v-73v).
19. **ოთხშაბათსა მეოთხესა შუადღედ. ოხითა** – ჯუარსა შენსა თაყუა-ნის-ვსცემთ, მეუფეო ... (73v-74r).
 - 19.1. **ოთხშაბათსა მეოთხესა მწუხრი. ჩუეჭულებისაებრი ფსალ-მუნებაჲ. ა. წმიდანო მარტჳ.** – წყლითა მარხვისათა სულნი ჩუენნი განვიბანეთ, ძმანო, ბრწყინვალედ ... (74r-76r).

- 19.2. **ოთხშაბათსა შუა მარხვისასა, ვითარმედ აღვსებაჲ ესე სახე არს მერმისა მის და საუკუნოსა აღვსებისა –** ძმანო და მამანო, აჰა ესერა, მარხვანი წარვლენ და უხარის სულსა მონვენისათჳს აღვსებისა ... (76r-77v).
20. **ხუთშაბათსა დ გუერდი –** ეტლთა მ. მოვედით, დღეს, მორწმუნენო, გულითა გონებითა წმიდათა ... (77v-80v).
- 20.1. **ხუთშაბათსა მეოთხესა განთიად, ოხითა –** ჯუარსა შენსა თაყუანის-ვსცემთ, მეუფეო ... (80v-81r).
- 20.2. **მეოთხესა ხუთშაბათსა მწუხრი დ –** მოგიცემიეს. შემდგომად სანადელისა ღირს-ქმნილნი ესე ამბორის-ყოფად ... (81r-82v).
- 20.3. **ხუთშაბათსა მეოთხესა მადლობისათჳს და წესიერებისა. გუაკურთხენ –** ძმანო და მამანო და შეილნო, მოგიწოდ თქუენ სწავლად და მნებაჲს, რაჲთამცა მრავალსახე და თითოფერი სიტყუაჲ მაქუნდა ... (82v-84v).
21. **პარასკევსა მეოთხესა ხუჭდრნი დ გუერდი, ღამითგანსა –** სამგ-ზის სანატ. განწმედილთა სულითა და ბაგითა, ძმანო, ცხორებისა ჩუენისა ძელსა ამბორს-უყოთ ... (84v-86v).
- 21.1. **პარასკევსა მეოთხესა შვდელისასა განთიად, ოხითა, ჳმაჲ ა –** რომელი მალლით უხილავად გუბრძვანან ჩუენ ... (86v-87r).
- 21.2. **პარ[ასკევსა დ მწუხრი. გ გუერდი მჯდომარე]** (87r-88v).
22. **ოთხშაბათსა მეხუთესა ხუჭდრნი დ გუერდი. განძლიერდასა –** არავინ არს. დასჯილი ცოდვითა, რომელმან-ესე განგარისხე, სახიერ ... (88v-90r).
- 22.1. **ოთხშაბათსა ე განთიად. ოხითა ა –** წყალობანი იგი წმიდათა შენთანი, რომელ შენთჳს თავს-ისხნეს, მიიხუჭნ ... (90r-90v).
- 22.2. **ოთხშაბათსა ე მწუხრი. უკუეთუ სინმიდის განახლებაჲ იყოს, პირველად სტიქარონნი ორგზის და ზედა ესე ოთხნივე და მერმე ანდრიას გალობანი და თუ განახლებაჲ არა იყოს, პირველად მწნეონნი და ზედა ედემი და მერმე ანდრიასნი. სტიქარონი –** რბიოდე შენ, სულო ჩემო, გზასა ამას მარხვისასა შემკული კეთილად ... (90v-91r).

დასდებელნი სინანულისანი. უფალო ღალადყავსაჲ – მინდა
ცრ. დაინთქნეს. ყოველი ცხორებაჲ ჩემი მეძავთა და მეზუერეთა
თანა წარეგების ... (91r-94r).

- 22.3. **ოთხშაბათსა მეხუთესა შვდელისასა, რაჲთა განვიწმიდნეთ**
თავნი თვისნი ყოვლისაგან შეგინებისა სინანულისა მიერ
ღმრთივმონიჭებულისა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მა-
მანო, შეგანუხნა თქუენ წყლულებამან ფერვისა ჩემისამან ...
(94r-95v).
23. **ხუთშაბათსა ე ხუჭდრნი გ. მესმასა – მესმა, უფალო. მარხვითა**
მოქალაქობდეს ღმრთივგანათლებულნი ქრისტეს მოციქულნი ...
(95v-96v).
- 23.1. **გალობანი სინანულისანი თქმული წმიდისა ანდრია იერუ-**
სალჭმელისანი კრიტელ მთავარეპისკოპოსისანი. უგალობ-
დითსა. ზ გუერდი – შემნე და მწსნელ და მფარველ მეყო მე
მაცხოვარებაჲდ ჩემდა ესე ღმერთი ჩუენი ... (97r-109r).
- 23.2. **გალობანი წმიდისა შიოსნი – ზღუაჲ მენ. იესუ ღმერთო,**
ზეცით მოჰმადლე უღირსსა სულსა სულისა შენისა საცნაური
მადლი ... (109r-110v).
24. **ხუთშაბათი [...]** ავაზაკი გგმობდა და ავაზაკი ღმრთად გხადოდა
 [...]ივე შენ თანა ჯუარცმულ იყვნეს, არამედ, მწსნელო ჩემო, მეცა
 ... (111r-v).
25. **ხუთშაბათისა მეხუთესა გ[ან]თიად. ოხითა. ს [...]** ... (112r-113v).
26. **[... ...] არს ჩუენდა [... ...]ებითა და გულსმოდგინ[... ...] ვიქმოდით**
ცხორებასა ჩუენ [...]. [გ]უაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო,
[...]საქმისა ჟამი არს ... (113v-116v).
27. **[პარასკევსა ე. შუადღე ოხითა – [...]** ... (116v-118r).
28. **[პარასკევსა ე შვდელისასა, ვითარმედ არაჲ ჯერ-არს, რაჲთა გა-**
ნულოთ კარი ეშმაკსა შეწყნარებად ბოროტთა გულისსიტიყუათა.
მამაო, გუაკურთხენ] ... (118r-120v).
29. **[შაბათსა ხუჭდრნი. ღალადყავსა. ზ გუერდი]** – სოფლი[სა ზღ. მსგა-
 ვსად] ქვათა [რჩეულთა გო]რვიდეს ... (120v-123v).

30. **შაბათსა ე შვდელისასა, რაათა გულსმოდგინედ წინააღუდგეთ ბრძოლასა უკეთურთა ეშმაკთასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო**, ვინათგან დღ[ეთა] [მათ] მარხვისათა შემოვლენ ჩუენდა ამბავნი სოფლიოთა საქმეთანი ... (123v-131v).
31. **შაბათსა ე მწუხრი შემდგომად ფსალმუნებისაჲ უფალო ღალადყავსაჲ, დასდებელნი აღდგომისანი** ... (132r-133v).
32. **ორშაბათსა ბზობისასა შუადღე ოხითა. ა გუერდი – ესე არს დღე საშინელი, რომლისა მწუხრსა მიწევენად არა მოველით** ... (134r-v).
- 32.1. **ორშაბათსა მეექუსესა მწუხრი – ყოველი სასოებაჲ. მრავალთა ცოდვათაგან და გულისთქუმათა ბოროტთა სული ჩემი გლახაკი მოუძღურებულ არს** ... (134v-137r).
- 32.2. **ორშაბათსა ბზობისასა სწავლა წმიდისა თეოდორესი. მამაო, გუაკურთხენ – ძმანო და მამანო, დღეთა ამათ შინა წმიდათა ყოველთავე თანა – მაც სწავლა** ... (137r-140r).
33. **სამშაბათსა ბზობისასა შუადღე. ოხითა. ა გუერდი – უძღვევლი ზღუდე მოგიცემიეს მორწმუნეთა და უბინო იგი დედა შენი ქალწული, ქრისტე ღმერთო** ... (140r).
- 33.1. **სამშაბათსა მეექუსესა მწუხრად ბ. მამისაგან შობ. – მრავალთა მტრისა ბრძოლათაგან ვნებული გული ჩემი მკუდარ იქმნა და სამარესა შინა დაწსნილობისასა მდებარე არს** ... (140r-141v).
- 33.2. **ბზობისა სამშაბათსა სწავლა საშინელისა მისთვის, გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, რომელი-იგი პირუელსა მას სწავლ** ... (141v-143r).
34. **ოთხშაბათსა ცისკრად ხუჭდრნი. განძლიერდასა დ. – ბუნებით ლ. მადლითა შენითა, კაცთმოყუარე, განანათლე გონებაჲ ჩუენი** ... (143r-145r).
- 34.1. **ოთხშაბათსა ბზობისასა შუადღე, ა გუერდი – წყალობაჲ შენი, უფალო, ყავ ჩუენ ცოდვილთა თანა და ნუ მიმცემ ჩუენ უსჯულოებათა ჩუენთათჳს** ... (145r-v).
- 34.2. **ოთხშაბათსა მეექუსესა მწუხრი. გიხაროდენნი – რაჟამს ნიაღ იორდანესა იქცეოდე, ქრისტე, ჳორცითა, მეუფეო** ... (145v-147v).

34.3. **ოთხშაბათსა მეექუსესა შვდელისა წსენებისათვის სიკუდილისა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, რამცა იყო ესრეთ კეთილ და სარგებელ სულისა ... (147v-149v).

წყდება: [.....]თა ჩუენთა. სამნათელო[... ..]ნი იგი შენნი ბრწყინ[...]ჩუენსა გამოაბრწ[.....]ვალთა საც[...] განღმრთობილ ... (150v).

ანდერძ-მინანერები:

ანდერძი:

ნუსხური: „ქრისტე, შეინყალე ცოდვილი **პავლე**“ (96v, ქვედა არშია, ტექსტის ხელით).

მინანერები:

1. მხედრული: ქ. ღვინობისთვის [...] (121r, ქვედა არშია).
2. გვიანდელი მხედრული: 44v (მარცხენა ზედა არშია), 60v (მარცხენა არშია), 74v (მარცხენა ქვედა არშია).
3. აღმოსავლური მინანერები: 76r, 77v, 78r.

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ტექსტი აღდგენილი 1448/4 ხელნაწერის მიხედვით.
2. ტექსტის ბოლოს, 113r-დან შემოდის სტილიზებული საზედაო გრაფემები.
3. საგალობლების ავტორებიდან გაირჩევა მხოლოდ ერთი – **არსენი** (3v).
4. ცხრაოდიან სისტემაზე ტრადიციულად განყოფილი მარხვანი შეიცავს მცირე ზომის საგალობლებსაც: წარდგომები, იბაკოები, სტიქარონები.
5. ტექსტისათვის დამახასიათებელია α მეტობა.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა და ჰიმნოგრაფია, ბიბლიოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 147.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, 1949, გვ. 2.
3. ტრიოდონი, რომელ არს სამსაგალობელი, ტფილისი, 1901.

ეფრემ ალექსეევი, სახსოვარი ნიშნი [XIX ს-ის I ნახ.]

1446/2

ტიქნიკური აღწერილობა:

29 ფ. ცარიელი ფურცლები – 5v, 7v, 8r, 20v, 22v, 23r-v. ზომები: ყდა – 163×96, ქაღალდი – 157×90, ტექსტი – 115×65, სისქე – 10; სტრიქონებს შორის მანძილი – 6. არშიები: ზედა – 14, ქვედა – 24, მარჯვენა – 18, მარცხენა – 13. ქაღალდი – ცისფერი. მელანი – შავი, ყავისფერი. ხელნაწერს აქვს მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საკუთარი სახელები და ზოგიერთი საზედაო გრაფემა მთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 8/12/15. ხელნაწერი არის ძველი რესტავირებული, აკინძული და მუყაოს ყდაში ჩასმული; დაზიანებული ადგილები შევსებულია გამჭვირვალე ქაღალდით. ფურცლები დალაქავებულია; ერთი გვერდის (22v) ზედა მხარე მოხეულია. ხელნაწერს ახლავს ღვთისმშობლის მცირე ზომის მინიატურა რუსული წარწერით, ჩასმული მრგვალ მედალიონში. მინიატურის ზომა – 34×34. 1r-ს ტექსტი ჩასმულია უბრალო შავი ფერის ჩარჩოში. ავტორი – მღვდელი **ეფრემ ალექსეევი, დედოფალ მარიაამის (გიორგი XII-ის თანამეცხედრე)** მოძღვარი (1v). [XIX] დათარიღების საფუძველი – ხელნაწერში შეტანილი მასალის შინაარსი. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია სოფელ **ახალქალაქის (შიდა ქართლი) თეოდორე ტირონის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: წელსა 1803 ქალაქიდამ წამოველ **რუსეთისაკენ** მისის უნმიდესობის შენდობით. მაისის ია წელსა ჩყგ. დედოფალს ვეახელ **სტავრაპოლს**. მაისს კთ, იუნის იზ მოვედით **ბელაღოროდს** (7v).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ხელნაწერი შეიცავს შემდეგი სახის ჩანაწერებს:

1. სამეფო ოჯახის წევრების და მღვდელმთავრების მოსახსენებლები (2r-5r).
2. **ეფრემ ალექსეევის** პირადი და საეკლესიო ხარჯების სია და სხვადასხვა სახის ჩანაწერი (შემოსავალ-გასავალი, საეკლესიო ინვენტარის, ხატებისა და სამოსის დანვრილებითი აღწერა) (7v-12v).
3. საღებავების დამზადების წესები (13r-20r).
4. **მარიამ დედოფლის** ბრძანებით დასაყენებელ წირვათა ნუსხა თვეების მიხედვით (27v-29v).
5. ხელნაწერს ერთვის მოსახსენებელი, რომლის თავდაპირველი სია შესრულებულია ასომთავრული გრაფემებით, ხოლო შემდეგ პარალელურად მიწერილია მხედრულით. მეფის ძეთა სიაში, რომელშიც **მიხაილა** მოხსენიებული, მხედრულად წაუწერიათ **მირიან**.

მოგვაქვს მოსახსენებელი მთლიანად:

კუჭთაში მოიხსენე:

დედოფალი მარიამ

მეფის ძენი:

მიხაილ, ჯიბრაილ, ილია, ოქროპირ, ირაკლი

მეფის ასულნი:

თამარ, ანნა

მეფის ძენი:

დავით, იოანე, ბაგრატ, თეიმურაზ

მეფის ასულნი:

სოფია, ნინო, რიფსიმე, გაიანე

მეფის სძალნი:

ელენე, ქეთევან, ეკატერინე, ელენე

გრიგოლ, ესტატე, ზაქარია

იმერეთის მეფისა

დედოფალი დარია

ძენი მეფისანი:

**ვახტანგ, მირიან
მეფე იმერთა სოლომონ
დადიანი გრიგოლ**

ყოვლად სამღუდელონი:

კათალიკოსი ანტონი, მთავარეპისკოპოსი იუსტინე, ბოდბელი იოანე, ტფილელი არსენ, ახტალელი იოაკიმ, რუსთველი სტეფანე, ურბნელი იულიოს, ნეკრესელი ამროსი, სამთავნელი ღერვასი, ნინონმიდელი მიხაილ, ხარჭაშნელი ნიკოლაოს, ნიქოზელი ათანასი.

არქიმანდრიტი დოსითეოს, იკორთელი გამალიელ, დავითგარეჯელი ილარიონ, ნათლისმცემლისა ნიკიფორე, მღვიმისა მონასტრისა პაფნოტი, ჯვარისა ათანასი, დაუჯდომლისა გერასიმე, მღუდელმონაზონი ნიკოლაოს, მღუდელი ფილიპე, მღუდელი ეფრემ, მღუდელი ელევთერ, მღუდელი აბრაამ, მღუდელი ქრისტესია, მღუდელი იოსებ, მღუდელი გიორგი, მღუდელი ონისიმე, მღუდელი იოანე, მღუდელი იოანე, მღუდელი პეტრე, მღუდელი პეტრე, მღუდელი იოსებ, მღუდელი იოსებ, მღუდელი ლეონტი, მღუდელი ტიხონ, მღუდელი იოანე, მღუდელი ბესარიონ.

დიაკონი ეგნატი, დიაკონი იოსებ, დიაკონი დავით, დიაკონი იოანე (2v-5v).

შენიშვნა: მოსახსენებელს ახლავს შემდეგი სახის განმარტება:

ამათ გარდა, **ბატონიშვილი ალექსანდრე** გავარდნილი იყო და იმის ცოლი და შვილი **ირაკლი** დაიჭირეს რუსებმა **ერევანში 1828 წ. (2v).**

მინაწერები:

მხედრული: „ეს უბით სატარებელი ან შინ საქონი სახსოვარი ნიგნი არის ნაქონი და ნანერიც მღუდლის **ეფრემ ალექსევისა**, რომელიც გა[რ]დაიცვალა დეკანოზობაში“ (1r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 2.

კონდაკი, იოანე ოქროპირის ჟამისწირვა [XV]

1446/3

ტიქნიკური აღწერილობა:

2 კეფი. გრაგნილი. ზომები: I კეფი – 855×235; II კეფი – 702×235. ეტრატი, მელანი – ყავისფერი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. საზედაო გრაფემები და ტექსტების გარკვეული ნაწილი – სინგურით. განკვეთილობის ნიშნები: ლ; ლ; ლ; ლ. თავნაკლული, ეტრატი უხეში, დალაქავებული. კიდები შიგადაშიგ დაზიანებული. კეფები გადაკერებულია წითელი ძაფით და დახვეულია საგანგებო ჯოხზე. ხელნაწერს ახლავს საუცხოოდ შესრულებული საზედაო გრაფემები, გაფორმებული დეკორაციული ელემენტებით. კერძოდ, I კეფის რ: „გ“ (150×65), „ლ“ (160×55), „გ“, თავზე დეკორირებული ჯვრის გამოსახულებითა და მთავრული მინაწერით „ჯუარი ქრისტესი“ (145×60), „ვ“ გველეშაპის გამოსახულებით (160×70). I კეფის რ: „მ“ (45×25), „ო“ (50×25), „ლ“ წმიდა მარინეს გამოსახულებითა და შესაბამისი მთავრული წარწერით: „წმიდა მარინე“ (98×35), „შ“ (86×32). I კეფის ვ: „წ“ (65×12); „მ“ (80×40), ყ (70×40). II კეფის ვ: „გ“ (95×35), „მ“ (50×40), „წ“ (65×15), „გ“ (95×45), „რ“ (70×42), „ო“ (93×60). [XV] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს გრაკალში მცხოვრები ნიკოლოზ ამილახვრის მიერ.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: წმიდისა საკურთხეველისა შენისა და თანამდებისა თაყვანისცემისა დიდებისა მეტყუჴლებისა შეწირვად შენდა. შენ, მეუფეო, შეწინრე პირთაგანცა ჩუენ ცოდვილთა სამწმიდაა გალობაა და მომხედენ ჩუენ სიტკობებითა შენითა, მოგვიტევენ ჩუენ ყოველნი ცოდვანი ჩუენნი ნეფსითნი და უნებლიეთნი ... (I კეფი, რ).

წყდება იოანე ოქროპირის ზიარების წინა ლოცვაზე (დასასრული არ იკითხება).

მინაწერები:

ნუსხური:

1. „[...] [შეუნდვენეს ღმერთმან“ (I კეფი, r, ზედა არშია).
2. „შეუნდვენეს ღმერთმან **ზაქარიას დევიძეს** ცოდვანი მისნი, დღეგრძელობით მეუღლესა მისსაჲ“ (I კეფი, r, მარცხენა არშია).
3. „ღმერთო, შეინყალე სული **მერაბის იაშვილისა**“;
 „ღმერთო, შეინყალე **სალირ** მას მეორედ მოსლვასა“;
 „ღმერთო, შეინყალე **გიორგი** მას მეორედ მოსლვასა“;
 „ღმერთო, შეინყალე **მანასე**, ქრისტე ღმერთო, მას მეორედ მოსლვასა“ (I კეფი, r, მარცხენა ქვედა არშია).
4. „**კრავას** შვილი **მამუკა** შეინყალოს და შეუნდნეს ცოდვანი მისნი ღმერთმან, ამინ და კირიელესონ, მისა მეუღლესა **თამარსაცა** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (I-II კეფი, r, ტექსტის ხელით, კეფების გადაბმა).
5. „ღმერთო, შეინყალე სული **რატის გორიჭასშვილისა**“ (II კეფი, r, მარცხენა არშია).
6. „მოიწსენე, უფალო, მონა შენი **გოგინა** და მისი შვილი **ელენე**, ამინ“ (II კეფი, v, მარცხენა არშია).
7. „მოიწსენე, უფალო, **ხარჭაშნელი მათეოზ**“ (II კეფი, v, მარცხენა არშია).

მხედრული:

8. „[...]ღმერთ[მან]. მისა მეუღლეს **თეთრუა** ღმერთმან შეუნდვენეს“ (I კეფი, v, მარცხენა ზედა არშია).
9. „**აშოთ[ან** შ(ეუნდვე)ღმერთო“ (I კეფი, v, მარცხენა ზედა არშია).
10. „ქ. სულსა **ნასყიდასა ნინილძესა** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ მეუღლეს“ (II კეფი, r, მარცხენა არშია, განსხვავებული ხელითა და შავი მელნით).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. კონდაკი, თბილისი, 1899.
2. ლოცვანი, თბილისი, 2007.
3. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 2.

mxdred

მარხვანი [XVIII]

1446/4

ტიქნიკური აღწერილობა:

442ფ. ზომები: ყდა – 289×204, ქალაღი – 277×202, ტექსტი – ა) 200×130, ბ) 213×153, გ) 227×157, სისქე – 98/83; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8/6/5. არშიები: ზედა – 35/32/31, ქვედა – 46/43/21, მარჯვენა – 49/38/26, მარცხენა – 20/25/18. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. ხელნანერს აქვს ტვიფრული ტყავგადაკრული ხის ყდა, რესტავირებული. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 21/25. აღრიცხვა – რვეულებრივი. განკვეთილობის ნიშნები: – •; •; ••; •••. ხელნანერი ნაკლულია, ინყება ნაკლული ა რვეულით (5 ფ.), არასრულია ასევე შემდეგი რვეულები: ე – 7 ფურცელი; იჟ – 7 ფურცელი; კა – 7 ფურცელი; კბ – 6 ფურცელი; ლგ – 7 ფურცელი; მგ – 7 ფურცელი; მდ – 5 ფურცელი; მვ – 7 ფურცელი; მთ – 7 ფურცელი; ნე – 7 ფურცელი და ხელნანერი მთავრდება ნვ არასრული რვეულით – 5 ფურცელი. აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 176-177, 429-430, 433-434. ფურცლები კარგად არის შემონახული. კიდებზე ხშირად მითითებულია ხელნანერში ჩართული საგალობლების ავტორები. გაირჩევა რამდენიმე ხელი: 1) უცნობი გადამწერი – 1r-12v; 2) უცნობი გადამწერი – 13r-384v; 3) იესე ტლაშაძისა – 385r-443v. [XVIII ს-ის I ნახ.] მომგებელი – ბატონისშვილი სიმონი (6r, 11v, 19r, 49v, 54r). გარკვეული პერიოდი ხელნანერი ეკუთვნოდა სპირიდონ მღვდელს (129r). დათარიღების საფუძველი – სიმონ ბატონისშვილისა (1683-1740) და იესე ტლაშაძის (XVIII ს-ის I ნახ.) ცხოვრებისა და მოღვაწეობის პერიოდი. ხელნანერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს სტეფანნმიდის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. ინყებიან წმიდანი მარხვანი მეზუჭრისა და ფარისევლისასა. უფალო ღალადყავსაჲ. დასდებლნი აღდგომისანი, ჳმისანი ა – ეჰაჲ, დიდებული. ნუმცა ვილოცავთ ფარისევლისაებრ, ჳ ძმანო, რამეთუ რომელმან აღიმალლოს თავი თ[კ]სი, დამდაბლდეს ... (1r-6v).

2. კვრიაკესა უძლებისასა მწუხრი. უქცევთ უფალო ღალადყავსაჲ ათთა მუჭლთა ზედა და ვიყვთ სამთა აღდგომისათა წმისათა და სამთა აღმოსავლურთა და სამთა უძლებისათა, წმამ ა – სასწაულთა მოქმედი. ქუეყანა წმიდაჲ ცხორებისა მერწმ[უ]ნა, ხოლო მე ვთესე ცოდვა და მოვიმკე უღებებაჲ და საქმეთა ჩემთა ბოროტთა მჭელეულნი და ზვნნი არაჲ განვლენენ კალოსა სინანულისასა ... (6v-12v).
3. ჯორციელისა პარასკევსა მწუხრი ვ. წსენებაჲ შესუწნებულთა ქრისტეანობით აღსრულებულთა მართლმადიდებელთა. უფალო ღალადყავსაჲ. დასდებელნი წმიდათანი სამნი წმისანი და შესუწნებულთანი სამნი. მარხვათაგან დ გუერდი. ედემნი სამნი. დიდებაჲ. ვგოდებ. დ გუერდი. უფალო ღალადყავსაჲ, წმამ გ – დიდ არს ძალი მონამეთა შენთა, ქრისტე, რამეთუ საფლავსა შინა მდებარე არიან და სულთა უკეთურთა განდევნიან ... (12v-19v).
4. კვრიაკესა ჯორცითა აღებაჲსა წსენებაჲ მეორედ მოსლვისა. მწუხრი. უფალო ღალადყავსაჲ. ათთა მუჭლთა ზედა უქც. და პირველად ვიყვთ აღდგომისათა წმისათა სამთა და აღმოს[ავ]ლურთა სამთა და მეორედმოსლ[ვ]ისათა სამთა ბ გუერდი. ყოველი სასოებაჲ – ოდეს მოხვდე დიდებით, მსაჯულო სიმართლისაო, და დასჯდე საყდართა ზედა განსჯად ყოველთავე დაბადებულთა ... (19v-20v).
 - 4.1. სერობისად გალობანი მეორედმოსლვისანი. უგალობდითსა ბ გუერდი. შემნე და მწ. – დღესა განსაკრთომელსა უცხოთა მოსლსა შენისასა ... (20v-24v).

შენიშვნა: ახლავს შემდეგი მინაწერი: ტექსტის ხელით: „თეოდორე სტოდიელი თარგმანილი არსენისაგან“ (20v, მარცხენა არშია).
 - 4.2. ჯორციელისა კვრიაკესა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი დ-ნი. მზგეფსისაგან ბ. მამისგან შობ. – რაბაჲმი დასაბაჲმი სინანულისა შევწირთ შენდა შემოქმედისა ჩემისა ანუ ვითარი სახე მოვილოთ შემწედ ჩემდა ... (24v-25v).
 - 4.3. ცისკრად ხუჭდრნი უგალობდითსა ა – მონებისა. ბრწყინავს წინადღესასწაული ესე მარხვსა და მოღუაწებისა ... (25v-27v).

5. **ყველიერისა ორშაბათსა მწუხრი ბ. მამისგან შო.** – რომელნი-ესე მოვიწინით ასპარეზსა წმიდათა მარხვათასა, რომელნი-ესე განგვწესნა ქრისტემან ღმერთმან იმარხნა რაჲ ორმოცნი უდაბნოს ... (27v-28r).
6. **სამშაბათსაჲ ცისკრად ხუჭდრნი. მეოხებითსა დ გუერდი** – სასწაულად. სარგებელი ესე მარხვსა, არედ ცხოველსმყოფელად მოგუცვა, ვინაცა, ძმანო, სარწმუნოებით შევიტკობთ ... (28r-30r).
 - 6.1. **სამშაბათსა მწუხრი, ჳმაჲ, ა გუერდი** – მონევ. მონვენასა ამას ყოვლად უბიწოსა მარხვსასა გევედრებით, სახიერ ... (30r-v).
7. **ოთხშაბათსა ცისკრად ჴუჭდრნი. განძლიერდასა დ.** – ბუნებით ლმ. განიპყრენ რაჲ მკლავნი ჯუარსა ზედა და მოჰკალ სიკ[უ]დილითა შენითა წყევა ... (30v-33r).
 - 7.1. **ყველიერისა ოთხშაბათსა შუადღედ. ოხითაჲ. ჳმაჲ გ** – მეუფეო ყოვლად ძლიერო, რომლისგან ეშინის და ძრწიან ყოველნივე ... (33r-34r).
 - 7.2. **ოთხშაბათსა მწუხრი ა გუერდი. გიხაროდენნი** – მწარედ ვგოდებ და მწუხარე ვარ საშინელისა მისთვის სამსჯავროსა ... (34r-v).
8. **[ხუთშაბათის ხვედრნი] სტიქარონი დ გუერდი** – არაჲ დააკლ. აღმოგბრწყინდა ს[უ]ლნელი არე მარხვსა წმიდისა და ყუავილი სინანულისა, ძმანო ... (34v-35v).
 - 8.1. **ხუთშაბათსა ცისკრად ხუჭდრნი. მესმასა ბ გუერდი** – რაჟამს წინასწარმეტყუელმან. გამოაბრწყინვეს სოფელსა შინა ნათელი ღმრთისმეცნიერებისა ... (35v-38v).
9. **პარასკევსა ხუჭდრნი გალობაჲ ბ გუერდი** – სული მაცხ. და-რაჲ-ემსჭ[უ]ლავ, მწსნელო, ჯუარსა ზედა, ლახ[უ]რითა განიგმირაჲ წმიდაჲ გუჭრდი შენი ... (38v-41v).

შენიშვნა: ახლავს მინაწერი ტექსტის ხელით: „ესე მუჭლი თუ ძლისპირზედ არ მოვიდეს, მე უბრალო ვარ, დედას ესრე ეწერაჲ“ (39v, მარცხენა ზედა არშია).

 - 9.1. **ყველიერისა პარასკევსა შუადღე, ოხითა ა გუერდი** – მომეც ჩუენ, უფალო, შეწვენა ჭირსა შინა ... (41v-42r).

10. ყველიერისა შაბაჲთსა წსენებაჲ წმიდათა მამათა. მწუხრი. უფალო ლაღადყავსაჲ. უქცევთ ვ მუხლთა ზედა და ვიტყვთ გალობათა წმიდათა მამათასა ბ-ბ გზის, დ გუერდი – მოვედითნი. მოვედით, მორწმუნენო, ყოვლად ქებულთა მამათა გალობით შევასხმიდეთ ანტონის, მწნედ მოლუანესა ... (42r-49v).
- 10.1. ყველიერისა შაბაჲთსა სამხრად ფსალმუნი: შენ გესვდ. დასდებელი: შენდამი ლაღადებ. ჰრომაელთა მიმართ – ძმანო, მშკდობაჲსა შეუდეგით და აღშენებაჲსა ... (49v-50r).
11. ყველიერისა კვრიაკესა ადამის ექსორიობაჲ. მწუხრი. უქცევთ ათთა მუჯლთა ზედა და ვიტყვთ აღდგომისათა სამთა და აღმოსავლურთა სამთა, ადამის ექსორიობისათა სამთა ბ გუერდი – ყოველი სასოებაჲ. ურჩებაჲმან სამოთხით განწადა პირველშექმნილი და ფუფუნებისგან დაკლებულ იქმნა იგი ევას სიტყვთა ... (50r-54r).
- 11.1. ყველიერისა კვრიაკესა. წარდგომაჲ დ გუერდი. აღუთქუდა. დასდებელი: განცხადებულ არს. ჰრომაელთა მიმართ – ძმანო, ან უმახლობელეს არს ჩუენდა ... (54r-v).
- 11.2. ყველიერისა კვრიაკესა მწუხრი. უფალო ლაღადყავსაჲ. უქცევთ ათთა მუჯლთა ზედა. დასდებელთა სინანულისათა წმასა ზედა მსგეფსისა. ზეცისა განწ. – მოინია ჟამი ესე საღმრთოჲსა ღუანლისა ... (54v-55v).
- 11.3. სწავლანი სულიერნი წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა თეოდორე სტოდელ წინამძღურისა თვსთა მოწაფეთა მიმართ. იკითხვებიან დიდთა მარხვათა შინა შემდგომად სერობისა ლოცვსა. ისმენენ ყოველნი ძმანი ზედგომით, მღუმრიად და ლმოზიერად. ყველიერისა კვრიაკესა მწუხრი. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, სახიერი ღმერთი ჩუენი მომცემს ჩუენ ცხორებაჲსა და წლითინლად მომიყუანებს და მომიყუანა ჩუენ ჟამსა ამას მარხვასასა კაცთმოყუარებით ... (55v-57r).
12. პირველსა ორშაბაჲთსა ხუჭდრნი. უგალობდითსა. ბ განაპო სი. – ზ, ვითარი-მე დანყებაჲ ვყო დღეს გლოვისა ცოდვათა მათ ჩემთასა, რომელმან ბოროტად გარდავიჭადენ ჟამნი ... (57r-58v).
- 12.1. ორშაბაჲთსა ა შვდეულისასა განთიად. ოხითა ა გუერდი – უფალო, უფალო, რომლისაგან ძრნიან ყოველნივე ... (58v-59v).

- 12.2. **ორშაბათსა მწუხრი. უფალო ღალადყავსა, გ გუერდი –** მჯდომარ. ყოვლითა ცოდვითა შევიგინე მედგარი, ყოველთა უღთთა ... (59v-61v).
- 12.3. **ორშაბათსა პირველისა შუდეულისასა მარხვასათს და უვნი-
ბელობისა, რომელი თქუა დაწყებასა მარხვასათსა. გუაკურ-
თხენ, მამაო –** ძმანო და მამანო, მარხვასა ესე ჟამი ყოველსავე ნელინადსა შინა შეერთებული მსგავს არს ნავთსაყუდელსა რაჲსამე ... (61v-63v).
13. **პირველსა სამშაბათსა ხუჭდრნი მეოხებითა დ. –** მომეც ჩუ-
ენ, უფალო. განიფრთხვე და განიღვძე, სულო, სულთ-ითქუშმდ,
ცრემლეოდე და მარხვთა ტვრთი ცოდვათა განაგდე ... (63v-65v).
- 13.1. **სამშაბათსა ა შუდეულისასა განთიად. ოხითა ა –** რამეთუ
მწირ ვართ და წარმავალ ქუეყანასა ზედა ... (65v-66v).
- 13.2. **სამშაბათსა მწუხრი. უფალო ღალადყავსა ბ –** მამისაგან შო.
რომელმან ესე საქმლისა მიერ განვიხსენით სამოთხით ... (66v-
68r).
- 13.3. **სამშაბათსა ა შუდეულისასა ჳსენებისათს სიკუდილისა
და სიტყვსგებისა ს[ა]ქმეთა ჩუენთასთს წინაშე საშინელისა
მის სამსჯავროსა. გუაკურთხენ, მამაო –** ძმანო და მამანო,
ყოველსა ჟამსა და ყოველსა დღესა სარგებელ არს ჳსენება
სიკუდილისა ... (68r-70v).
14. **ოთხშაბათსა ხუჭდრნი განძლიერდასა –** ეჰა, ბერნი. ეჰა, ქრისტეს
მორწმუნენო, ჯუარს-ვაცუნეთ ჳორცნი ჩუენნი მარხვთა და განვი-
ფრთხოთ ვედრებად უფლისა და შეუდგეთ ჩუენ ჩუენთს ჯუარ-
ცმულისა მეუფისა კუალსა ... (70v-72r).
- 14.1. **ოთხშაბათსა ა შუდეულისასა განთიად. ოხითა ჳმა დ –** შენ
უნცი აგებულეზა ჩუენი, შენ უნცი უძღურეზა ჩუენი, კაცთმო-
ყუარე ... (72r-v).
- 14.2. **ოთხშაბათსა მწუხრი დ მწნეონი –** ყოველივე ცოდვა ვქმენ
მე და ყოველთა უმეტესად განგაარისხე შენ, ღმერთო ჩემო,
სახიერ ... (72v-74r).
- 14.3. **ოთხშაბათსა ა შუდეულისასა მოკუდინებისათს ვნებათასა
და სამკაულისათს სულიერისა. გუაკურთხენ, მამაო –** ძმა-

ნო და მა[მა]ნო, მოწვევული ჟამი ესე მარხვსა ჟამი არს შრო-
მათა ... (74r-77r).

15. **ხუთშაბათსა ა ხუჭდრნი. ცისკრად მესმასა გ გუერდი** – რაჟამს
ესმა. მარხვსა მიერ განათლდი, ჟ სულო, და ივლტოდე შენ ბნე-
ლისაგან ცოდვისა და მოგეცეს შენ შენდობაჲ ცოდვათა მადლითა
სულისა მის წმიდისა ცხოველსმყოფელისათა ... (77r-78v).
- 15.1. **ხუთშაბათსა ა შვდეულისასა განთიად. ოხითა გ** – ხილულთა
და უხილავთა მტერთაგან გვკსნენ ჩუენ, უფალო ... (78v-79r).
- 15.2. **პირუელ ხუთშაბათსა მწუხრი დ** – მოგიცემი. გამოგვბრწყინ-
და ჩუენ დღეს მკურნალად სულთა ჩუენთა მარხვაჲ მცხინვარე
ელვარებითა ... (79r-81r).
- 15.3. **ხუთშაბათსა პირველისა შვდეულისასა განსუენებისთვს
უხრწნელისა მის სამკვდრებელისა ჩუენისათვს სათნოებათა
სამკაულითა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, სო-
ფლისა ამის კაცნი რაჟამს სახლთა მრავალსასყიდლისათა
აღმაჰრთებდენ ... (81r-83r).
16. **პირუელსა პარასკევსა ხუჭდრნი. ბ გუერდი** – შენდა აღვი. უდე-
ბობასა მას ჩემსა ჴედავს მტერი, ისწრაფის წარწყმედად სულისა
ამის ჩემისა და უხარის მას შთასლვა ჩემი ჯოჯოხეთად, გარნა შენ,
ჟ ქრისტე ღმერთო, არცხვნე მას და მივსენ მე მისგან ... (83r-84v).
- 16.1. **პარასკევსა პირველისა შვიდეულისასა განთიად. ოხითა ვმაჲ
ა გუერდი** – მრავალშეცოდებულსა ამას ცხორებასა ჩემსა და
უნანელსა გონებაჲსა მსწრაფლ ენიენ ... (84v-85v).
17. **პირველსა შაბათსა წმიდათა მარხვათასა ვსენებაჲ წმიდისა და
დიდებულისა თეოდორე მონამისა. მწუხრსა ზედა ვფსალმუნებთ
ჭირის კანონსა ...** – მამისაგან შობ. შენ ნიჭად განმდიდრებულად
ქრისტემან ღმერთმან მოგცა სოფელსა, წმიდაო **თეოდორე** ... (85v-
89r).
- 17.1. **პარასკევსა მწუხრი. გალობანი წმიდისა თეოდორესნი, დ
გუერდი** – ეტლთა მფ. მძლავრთა მიმართ და მდევართა განენ-
ყვე შენ, მონამეო **თეოდორე** ... (89r-91r).

- 17.2. პარსკვესა პირუელისა შვდეულისასა საღმრთოსა მოქალაქობისათჳს. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ყოვლად ჯერ-არს ჩუენდა ზრახვად სულიერისათჳს ... (91r-93v).
- 17.3. გალობაანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, დ გუერდი – ქვეყანასა მენ. გარემოცულ მრავალთა განსაცდელთაგან შენდა მოვივლტი ჰ, დედოფალო, და ვითხოვ წყალობაჲსა ... (93v-95v).
- 17.4. სხ[უ]ანი გალობაანი წმიდისაჲ თეოდორესნი. უგლობდითსა. დ გუერდი – ქუეყანასა მენ. უწყი ტრფიალებჲჲ შენი ღმრთისაჲ მიმართ ... (95v-99r).
- 17.5. პირველსა კვრიაკესა წმიდათა მარხვათასა წმიდათა ხატთა. უფალო ღაღადყავსაჲ. დასდებელნი აღდგომისანი და აღმოსავლურნი და მარხვათანი ბ გუერდი. ყოველი სასოებაჲ – ღმრთეებისა ბუნებითა გარეშეუწერლ ხარ შენ, ჰ, მეუფეო ... (99r-100r).
18. შაბათსა პირველსა შვდეულისასა. რაჲთა მწნე და მტკიცე ვიყ[უ]ნეთ მართალსა შინა სარწმუნოებაჲსა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ჩუენდა წინამდებარე არს დღეთა ამათ შინა დღითიდლე მარხვსთჳს ზრახვად ... (100r-107v).
19. კვრიაკესა მწუხრი. არაჲ ვფსალმუნებთ. უფალო ღაღადყავსაჲ. უქცევთ ათთა მუჭლთა ზედა და ვიტყვთ ოთხთა დასდებელთა სინანულისათა, მსგეფსისათა და სამთა მარხუათასა – მოგიცემიესნი. მომეც ღმობიერებაჲ და ბოროტთაგან უცხო ყოფა და სრულიადი მოქცევა ... (107v-108v).
- 19.1. პირველსა კვრიაკესა წმიდათა მარხუათასა, რაჲთა გამოუზარდოთ სული ხედვათა მიერ სულიერთა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვინაჲთგან ყოველი დასაბაჲმი ძნელ არს, დაწყებაჲცა მარხვსა შეცვალებისათჳს ჭამადთასა ... (108v-109v).
20. მეორესა ორშაბათსა ხუეჭდრნი. უგალობდითსა დ – დანთქენ. მხოლოო სახიერ, წყალობისა წყაროო, ტარიგო ღმრთისაო, აღმღებელო ცოდვათა სოფლისათა, მივსენ მეცა ცოდვათა უფსკრულთაგან ... (109v-111v).

- 20.1. მეორესა ორშაბათსა შუადღისასა ოხითა. ჳმაჲ, ბ გუერდი – რომელმან დაჰბადნა მხოლომან გულნი ჩუენნი, მოიჴსენე, რამეთუ მინანი ვართ ... (111v-113r).
- 20.2. მეორესა ორშაბათსა მწუხრი. დ გუერდი – ვითარმედ გხად. ვისმე ემსგავსე შენ, უბადრუკო, დაჴსნილო სულო ჩემო ... (113r-114r).
- 20.3. ორშაბათსა მეორესა შვდეულისასა, რომელ არაჲ გჳყუარდენ სოფლისა ამის საშუჴბელნი სურვილისათჳს საუკუნეთა კეთილთასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, სარგებელსა წმიდათა მარხუათასა წინამდებარედ აქუს ღუანლი მარხვსა ... (114r-116r).
21. სამშაბათსა ცისკრად ხუჴდრნი ბ – ვიხილეთ. სულთქმით ცრემლოოდე, სულო, და ინანდი, რამეთუ მოსლგაჲ ღმრთისა მოახლებულ არს ... (116r-118r).
- 21.1. მეორესა შვდეულისა სამშაბათსა განთიად და მეექუსესა ჟამსა, რომელ არს შუადღისა. ოხითა ბ გუერდი – ღირსად გალობად შენდა ვერ შემძლებელ ვართ, არამედ ვედრებით ვითხოვთ შენგან ... (118r-v).
- 21.2. სამშაბათსა მწუხრი ა – ზეცისა განწეს. ქრისტე ღმერთო, რომელიცა მოხუჴდ ცოდვილთათჳს, ცხორებაჲდ სინანულით მოქცევაჲდ შენდა ... (118v-120r).
- 21.3. სამშაბათსა მეორესა შვდეულისასა სულ[იე]რისა დღესასწაულისათჳს, რაჲთა მივემთხვენეთ სასუფეველსა ცათასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვითარცა სოფელსა შინა იქმნებიან კრებაანი აქაჲ და იქი წლითინლად, რომელთა შინა მირბიედ კაცნი ... (120r-121v).
22. ოთხშაბათსა ცისკრად ხუჴდრნი დ – უფლისა მიერ ღმრთისა. ჯუარსა ზედა განიპყრენ ჴელნი შენნი, ქრისტე, და წყევა იგი პირველისა მამისა აჰჳოცე, სიტყუაო ღმრთისო ... (121v-123r).
- 22.1. ოთხშაბათსა ბ-სა შვდეულისასა, განთიად მეექუსესა ჟამსა დღისასა. ოხითა. ჳმაჲ ა გუერდი – ღმერთო მაღალო, რომელი ცათა შინა დამკვდრებულ ხარ ... (123r-v).

- 22.2. **ოთხშაბათსა ბ-სა მწუხრი. ა გუერდი** – სუფევს ღმერთი. ვედრებითა მოციქულთათა ღირს გუყუენ, მაცხოვარ, აღსრულებად მარხვსა ... (123v-125r).
- 22.3. **ოთხშაბათსა მეორესა შვდეულისასა, რაათა დავიცვათ სული ჩუენი განმხრწნელთა ვნებათაგან. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, ვიმარხეთ რაჲ პირველი იგი შვდეული, სხუ-ჭბრ რაჲმე აღუჩნდით ურთიერთას შემქნარ და განყვთლებულ ... (125r-126v).
23. **ხუთშაბათსა ბ ხუჭდრნი. მესმასა დ გუერდი** – მესმა, უფალო. მთრვალობაჲ იგი ბოროტი, გულისთქუმათა სულთა ჩუენთაგან განვდევნოთ და ღვინო ღმობიერებისა მარხვსა მიერ დღეს ვიჭუმით ... (126v-128r).
- 23.1. **ხუთშაბათსა ბ შვდეულის[ა]სა ოხითა, ჳმაჲ ა** – დაცემულნი ესე აღმადგინენ ჩუენ, შეცთომილნი ესე მომაქციენ ... (128r-130v).
- 23.2. **ხუთშაბათსა მეორისა შვდეულისასა რაათა არაჲ აღმოვაცენნეთ ეკალნი და კუროს თავნი ვნებათანი, არამედ, რაათა ტევანნი სათნოებათანი გამოვიხუნეთ. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, რაჲ ვთქუა, ანუ რაჲსა ვიტყოდი უახლესსა წმიდათა მიერ თქუმულისა ... (130v-132v).
- შენიშვნა:** ხელნაწერშია: აღმოვატენნეთ.
24. **პარასკევსა მეორესა ხუჭდრნი. ღამითგანსა. დ გუერდი** – რამეთუ სხუაჲ შენსა. ნეფსით თვისით ძელსა მას ზედა ჯუარისასა აჰმალღდი, ქრისტე, და გევედრები მე, დაცემული ესე, მღვმით ვნებათათ აღმადგინე ... (132v-134v).
- 24.1. **პარასკევსა ბ შვდეულისასა, განთიად შუადღისა ოხითა** – ღამე და დღე შეგივრდებით შენ, უფალო, რაათა მოგუცე შენდობაჲ ... (134v-135r).
- 24.2. **პარასკევსა ბ მწუხრი შემდგომად პარასკევსა წმიდათა მარხუათასა. უკეთუ არაჲ იყოს წსენებაჲ წმიდათა ორმოცთა ანუ წინამორბედის თავის პოვნა და ანუ დღესასწაული ხარებისა ... უფალო ღალადყავსაჲ** – შენ სიტყუაჲ ან განვიღვიძოთ ჩუენ, ძმანო, ძილისაგან მძიმისა ... (135r-v).

- 24.3. პარასკევსა მწუხრი. წარდგომაჲ ა. ფსალმუნი: ლთ, ჳმაჲ ა, წყალობაჲმან შენმან და ჭეშმარიტ. დასდებელი: თმენით დაუთმე უფალსა და მომ. დაბადებისა საკითხავი – და იყო ნოე ხუთასის წლისა და შვნა ნოე სამ ძე: სემ, ქამ და იაფეთ ... (135v-136v).
- 24.4. პარასკევსა მეორესა შვდეულისასა ერთობისათჳს და სიყუარულისათჳს და მწნედ ტვრთვად ტკივილთა სათნოებისათა და მიმთხუეჭვად სასუფეველსა ცათასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, მიხარის თქუენთჳს გლახაკსა ამას ... (136v-138r).
25. შაბათსა ბ ხუჭდრნი, ოთხფსალმუნნი. ღაღადყავსა, დ გუერდი – ვედრებაჲსა ჩემსა. მრავალთა მათ ჭირთა მოთმინებითა მოწამეთა ბევრეულნი მბრძოლნი უსჯულოთანი დასცნეს და მრავალთა მათ და აურაცხელთა კეთილთა შენთა ღირს იქმნნეს მიმთხუეჭვად, მგსნელო ... (138r-140v).
- 25.1. შაბათსა მეორესა წმიდათა მარხუათსა. პავლე ებრაელთა მიმართ – ძმანო, ეკრძალენით ნუუკუჭ სადამე იყოს ვისმე თქუენგანსა თანა ... (140v-141r).
- 25.2. მეორესა შაბათსა მწუხრი ჩუჭულეებისაბერ წესი ღამისთევისა. ყოველივე აღდგომისა ითქუას. უფალო ღაღადყავსა, გ გუერდი – მჯდომარე. ქრისტე ღმერთო, მესამესა ამას მსგეფსსა ყოვლად უბინოთა წმინდათა მარხუათსა ... (141r-v).
- 25.3. მეორესა შაბათსა შვდეულისასა მოქალაქეობისთჳს კეთილისა და ჳსენებისათჳს სიკ[უ]დილისა და მერმისა მისთჳს მოსაგებელისა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, მნებაჲგს უწყებაჲ სიყუარულისა თქუენისა ... (141v-147r).
26. კვრიაკესა მეორესა მწუხრი. უფალო ღაღადყავსა. უქცევთ ათთა მუჭლთა ზედა და ვიტყვთ ოთხთა დასდებელთა სინანულინათა მსგეფსისათა და სამთა მარხვათაგან გუნდი მარტულთა ა – მოვედით, ძმანო, ყოველნი შეუვრდეთ ღმერთსა სინანულით და ცრემლით და სულთქმით ღაღად-ვყოთ მისა მიმართ ... (147r-148r).
- 26.1. მეორესა კვრიაკესა მარხუათასა, რაჲთა მშვდობით და მყუდროებით აღვასრულებდეთ დღეთა მარხვასათა სასოებით საუკუნესა ცხორებისათა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და

მამანო, კეთილ არს მარხუაჲ, უკუეთუ აქუნდეს თვსებაჲ თვისი, რომელ არს მშკდობაჲ ... (148r-149r).

27. **ორშაბათსა ხუჭდრნი, ა გუერდი. უგალობდითსა** – ეტლთა სიმრავლ. რომელსა ღმრთებრ მონყალეზაჲ გაქუს, სინანული ჩემი შეინირე ... (149r-151r).
- 27.1. **მესამისა შვდეულისა ორშაბათსა განთიად. ოხითა დ** – რამეთუ უძღურ ვართ ჩუენ და დაღონებულ ცოდვათა ჩუენთაგან, განკურნე შემუსრილებაჲ ჩუენი ... (151r-152r).
- 27.2. **ორშაბათსა გ მწუხრი** – წმიდანო მარტვ. მარხვთა ვნებაანი ბოროტნი სულთა ჩუენთაგან განვიოტნეთ, ძმანო ... (152r-153v).
- 27.3. **ორშაბათსა მესამესა შვდეულისასა მადლობისათვს და მოთმინებისა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, რომელთაესე სანთლად მგზებაჲრედ გუაქუს სიყუარული უფლისაჲ ... (153v-156r).
28. **სამშაბათსა მესამესა ჯუჭდრნი. მეოხებითსა გ გუერდი** – კლდე განაპო. მიშვილაჲ სახიერმან ზეცათა მამამან ემბაჲზისა მიერ ... (156r-158r).
- 28.1. **მესამესა შვდეულისა სამშაბათსა, შუადლისასა ოხითა, გ გუერდი** – მაცხოვარი და მჯსნელი ჩუენი შენ ხარ, უფალო, და ჴელისა ამჴყრ[ო]ბელი დღესა ჴირისასა ... (158r-159r).
- 28.2. **სამშაბათსა გ შვდეულისასა, მწუხრი ბ** – მამისაგან შობ. მადლითა მარხვსათა, უფალო, სულთა განათლებაჲსა ღირ[ს]-მყუენ მორწმუნენი ... (159r-160v).
- შენიშვნა:** ოდნავ ზემოთ არის გადამწერის შენიშვნა: ტექსტის ხელით: „წინა უკან მომივიდა“ (160v, მარცხენა არშია).
- 28.3. **სამშაბათსა მესამისა შვდეულისასა მარხვსთვს არაჲ ხოლო ჴამისგან, არამედ ყოველთა ნებაჲთა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, განაგრძვე სწავლ[ა]ჲ პატიოსანთა, სასმენელთა შეურაცხთა სიტყუათა ჩემთაგან ... (160v-164v).
29. **ოთხშაბათსა მესამესა შვდეულისასა ხუჭდრნი. განძლიერდასა გ** – მოსავთა შენ. ჯუარს-ვეცუნეთ ჩუენთვს ჯუარცმულისა თანა და ჴორცთა ვნებაანი მოვაკ[უ]დინნეთ ჩუენ ... (164v-165r).

- 29.1. **ოთხშაბათსა მესამესა შვდელისასა შუადღე. ოხითა დ გუერდი** – არსებაჲ კეთილთა საქმეთა ჩუენთა არაჲ არს, უფალო, ხოლო შენ მოწყალე ხარ და კაცთმოყუარე ... (165r-166r).
- 29.2. **მესამესა ოთხშაბათსა მწუხრი. ა გუერდი** – სუფევს ღმერთი. მოციქულნი მაცხოვრისანო, მნათობნო ყოველთა კაცთანო, ქადაგნო ღმრთისა მაღლისანო ... (166r-167r).
- 29.3. **ოთხშაბათსა გ შვდელისასა მყისსა შინა ამიერ განსლვისათვს ჩუენისა და რაჲთა კრძალულად დავიცვნეთ საცნობელნი გონებისანი უჯეროთა გ[უ]ლისთქმათაგან. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, წმიდისა ამის მამისა და მოძღ[უ]რისა აქა ყოფასა არაჲ ჯერ-არს ჩუენდა ზრახვად ... (167r-168v).
30. **ხუთშაბათსა გ შვდელისასა ხუჭდრნი. მესმასა ა გუერდი** – სმენა მესმა. მნათობაჲდ გამოსჩნდით თქუენ ეკლესიისა სამყაროსა მოციქულნი ... (168v-170v).
- 30.1. **მესამესა შვდელისა ხუთშაბათსა შუადღედ, ოხითა გ გუერდი** – უკეთუ უსჯულოებაჲთა ჩუენთაებრ მომაგებდე, კაცთმოყუარე უფალო, ვითარმცა იყო სასოებაჲ ცხოვრებისა ჩუენისა, არამედ მოწყალე გუჭქმენ, სახიერო ... (170v-171r).
- 30.2. **მესამისა შვიდეულისა ხუთშაბათსა მწუხრი. ა გუერდი, გიხაროდენტა ზედა** – ჭეშმარიტო სიტკბოებაო, რომელმან ოდესმე მერანს წყალნი მწარენი დაატკბენ, რაჟამს-იგი გამოსახე ჯუარი, ამას ზედა განირთხ ჯერჩინებითა ... (171r-173v).
- 30.3. **ხუთშაბათსა გ. ზ. რაჲთა მაღლობით მოვითმენდეთ მწუხარებაჲთა მომავალთა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, საქმეთა ჩუენთა ვხედავ, რამეთუ ბოროტ არიან ... (173v-175v).
31. **მესამესა პარასკევსა ხუჭდრნი. ღამითგანსა დ გუერდი** – რომელმან ღამისგან. განმკურნე მე, უფალო, ცოდვათა ჩემთა მიერ მონყლული მწარედ, რომელმან ჴორციელად თავს-იდევ ჩუენთვს წყლულებაჲ ... (175v-176r).
- 31.1. **მესამისა შვდელისა პარასკევისა მწუხრი, დ გუერდი** – ლახუაჲრსა. მსაჯულო ყოველთაო, მოსლვაჲსა შენსა საშინელად რაჟამს-იგი წარდგენ ყოველნი შენ წინაშე ... (176r-177v).

- 31.2. პარასკევსა მესამესა შვდულისასა შუადღედ ოხითა წმაჲ, დ გუერდი – სიტყვთ დაამტკიცენ ყოველნი დაბადებულნი, ყოვლად ძლიერო ღმერთო ... (178r-179r).
- 31.3. პარასკევსა გ. ზ. მოთმინებისათჳს განსაცდელთასა და მახეთათჳს მტერისთა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, გუშინ შფოთმან მომიცუნა ჩუენ და დღეს დანყნარებაჲმან ... (179r-180r).
32. შაბათსა მესამესა ხუჭდრნი ოთხფსალმუნნი. ღაღადყავსა დ – შთავარდი. სისხლთა წუჭითთა მოჰრწყუჭნით გულნი ქრისტეს მორწმუნეთანი, ხოლო სპარაზენნი უსჯულოთანი მოაშთვენით მას შინა ... (180r-182r).
- 32.1. შაბათსა გ მარხვათასა ებრეელთა(!) – ძმანო, მოიწსენებდით პირველთა მათ დღეთა, რომელთა შინა იგი ნათელ-იღეთ ... (182r-v).
- 32.2. მარხვათა მესამესა კურიაკესა თაყუანისცემა პატიოსნისა ჯუარისა. ჩუჭულებისაებრ ფსალმუნებაჲ, უფალო ღაღადყავსაჲ. უქცევთ ათთა მუჭლთა ზედა და ვიტყვთ დასდებელთა აღდგომისათა სამთა და აღმოსავლურთა სამთა და პატიოსნისა ჯუარისათა ოთხთა. ა გუერდი – გიხაროდენნი. გიხაროდენ, ცხოველსმყოფელო ჯუარო, ქრისტეანეთა შესავედრებელო ... (182v-183v).
- 32.3. შაბათსა გ. ზ. რაათა არაჲ უდებ ვიქმნნეთ თჳსისა ცხორებისათჳს, ვიდრე სიკუდილადმდე. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, მენავეთმოძღურისა თჳსი არს წარმართებაჲ ნავისა წინამდებარისა ... (183v-187r).
- 32.4. ძლისპირთა წილ ამათ გალობათა ესე თქ[უ]ან, რომელ ესერაჲ დაგვნერ[ი]ა სხუაჲ არაჲსადა გინა ამათ თქმა. ძლისპირნი არ ითქმიან. უგალობდითსა ა – დღეს ამას. წინათვე გამოსახა დიდმან ღმრთისმხილველმან მოსე ჯუარი შენი ... (187r-190v).
33. კურიაკესა მესამესა, რაათა განვაგდოთ ჩუენგან ყოველი მოწყინებაჲ და აღვდგეთ საქმედ სულიერისა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო და შვილნო, ვითარცა თვეთულსა თქუენსა თანა

- აც თვისა მსახურებისა საქმე, ეგრეთვე მეცა თანამედებ ვარ თქუენ-
და სიტყვაჲსა სწავლისასა ... (190v-191r).
- 33.1. **კვრ[ი]აკესა მესამესა. ფსალმუნი ბ გუერდი: აცხონე, უფა-
ლო, ერი. დასდებელი: შენდამი, უფალო ჳმ. პავლე ებრაელ-
თა – ძმანო, მივის ჩუენ მღღელთმოძღუარი დიდი, რომელმან
განვლნა ცანი ... (191r-v).**
- 33.2. **კვრიაკესა მესამესა მწუხრი. უფალო ღალადყავსაჲ. უქცევთ
ათთა მუჭლთა ზედა და ვიტყვთ სინანულისათა ოთხთა და
სამთა მარხუათასა, დ გუერდი – უფალო, პირველ საუკუნე-
თა. უფალო, რომელმან ჯუარსა ზედა ნებსით წმიდანი ჳელნი
შენნი განიპყრენ ... (191v-195r).**
34. **ორშაბათსა დ ხუჭდრნი – სიღრმე მენა. ჯუარისა ან ბრწყინვალე
და ცხოველსმყოფელი თაყუანისცემა გამობრწყინდა და ყოველთა
ზედა მოგუჭვინა მზისა უბრწყინვალესი და ნათელი სულიერი გან-
მნმედელად ჩუენდა ... (195r-197r).**
- 34.1. **ორშაბათსა დ შვდეულისასა, განთიად შუადლე. ოხითა, გ
გუერდი – უფალო, ნუ გულისწყრომითა შენითა მამხილებ
ჩუენ, ცოდვილთა ამათ ... (197r-v).**
- 34.2. **ორშაბათსა მწუხრი, დ გუერდი – ვითარმედ გხადოდე.
განზოგებაჲსა ამას მარხუათასა ძალითა ჯუარისათა მონე-
ვენულნი ... (198v-199v).**
- 34.3. **ორშაბათსა დ შვდეულისასა, რათა განვეკრძალნეთ სწავ-
ლაითაგან და მხილებათათა წმიდათა მამათასა. გუაკურ-
თხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვინათგან საქმედ ჩემდა და
მსახურებაჲდ სიტყუაჲ მოცემულ არს სწავლისა არაჲ ჯერ-არს
უდებებაჲ ... (199v-202r).**
35. **სამშაბათსა დ შვიდეულისასა. მეოხებითსა ბ – ვიხილეთ ჩუენ,
რომელი ყოვლისა ქუეყანისა შორის დაითმინე, უფალო, ჯუართა
ვნებაჲ ანცა განზოგებაჲსა მარხ[უა]თასა თაყუანის-ვსცემთ სარწმუ-
ნობით ... (202r-204v).**
- 35.1. **მეოთხისა შვიდეულისა სამშაბათსა შუადლედ ოხითა, ბ გუ-
ერდი – ჯუარსა შენსა თაყუანის-ვსცემთ, მეუფეო, და წმიდასა
აღდგომასა შენსა უგალობთ და ვადიდებთ ... (204v-205r).**

- 35.2. **სამშაბათსა დ მწუხრი** – მოგიცემიეს. მოვედით, თაყუანის-ვსცეთ ძელსა ცხორებისა ჩუენისა ... (205r-207r).
- 35.3. **სამშაბათსა შუამარხვასა საშინელისა მისთვის სულისა სას-ჯელისა და მერმისა მისთვის მოსაგებელისა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო და შვილნო, უკეთუ უნდოსა ამას სწავლისა ჩემისაგან ირგებთ, რაჲს თქუენ ... (207r-215r).
36. **ოთხშაბათსა დ შვდეულისასა. ჩუჭულებისაებრ, ფსალმუნებაჲ ა** – წმიდანო მარტვლნო. წყლითა მარხვასათა სულნი ჩუენნი განვიბან-ნეთ, ძმანო, ბრწყინვალედ და ესრეთ ჯუარსა წმიდასა ქრისტესსა მიეახლნეთ შიშით ... (215v-217v).
- 36.1. **ოთხშაბათსა დ შუადლისასა. ოხითა ბ გუერდი. ჯუარსა შენსა თაყუანის-ვსცემთ, მეუფეო, და წმიდასა აღდგომასა შენსა უგალობთ და ვადიდებთ. წარდგომაჲ ა. ფსალმუნი ათ, ბ გუერდი. გალობდენ და იხარებდენ შენდამი ყოველნი, რომელნი. დასდებელი: მართლუკუნ-იქცენ. წინასწარმეტყ-ველებაჲ ესაიას საკითხავი** – აჰა, ესერაჲ, ადგილით წმიდით მისით მოავლინებს რისხუასა მისსა და დამკვდრებულთა ზედა ქუეყანისათა ... (217v-218v).
- 36.2. **ოთხშაბათსა შუამარხვასა, ვითარმედ აღვსებაჲ ესე სახე არს მერმისა მის და საუკუნოსა აღვსებისა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, აჰა ესერაჲ, მარხუანი წარვლენ და უხარის სულსა მოწვევისათვს აღვსებისა ... (218v-220r).
37. **შუამარხვა ხუთშაბათსა, დ გუერდი** – ეტლთა მფ. მოვედით, დღეს, მორწმუნენო, გულითა და გონებითა წმიდითა და უფლისაჲ ჯუარსა წადიერებით ამბორს-უყოთ ... (220r-224r).
- 37.1. **ხუთშაბათსა დ შვდეულისასა განთიად შუადლედ. ოხითა ბ გუერდი. ჯუარსა შენსა თაყუანის-ვსცემთ, მეუფეო, და წმიდასა აღდგომასა შენსა უგალობთ. წარდგომაჲ ა. უგა-ლობდითსა ჳმაჲ დ. ხოლო ღმერთმან და მეუფემან ჩუენმან წინასაუკუნ. დასდებელი: რაჲდ განგვმორენ ჩუენ, ღმერთო. სხუაჲ: მოიწსენე კრებული შენი, რომელ მოიგე. წინასწარ-მეტყველებაჲ ესაიას საკითხავი** – ამას იტყვს უფალი: ისმი-ნეთ სიტყუაჲ უფლისაჲ კაცთა დაფუძნებულთა, კაცთა ქირ-ვეულთა ... (224r-v).

- 37.2. მეოთხესა ხუთშაბათსა მწუხრი – მოგიცემიეს. ყოვლად სანადელისა ღირსქმნილნი ესე ამბორის-ყოფად ჯუარისა შენისა, ქრისტე ... (224v-226r).
- 37.3. ხუთშაბათსა შუამარხვასა მადლობისათვს და წესიერებისა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო და შკლნო, მოგინოდ თქუენ სნავლად და მნებავს, რათამცა მრავალსახე და თითოფერი სიტყუა მატუნდა ... (226r-229r).
38. პარასკევსა დ ხუჭდრნი. ღამითგანსა. დ გუერდი – სამგზის სანატ. განწმედილითა სულითა და ბაგიითა, ძმანო, ცხორებისა ჩუენისა ძელსა ამბორს-უყოთ დღეს ... (229r-231r).
- 38.1. პარასკევსა დ შვდეულისასა განთიად. ოხითა. ჳმაჲ ა – რომელნი მალლით უხილავად გუბურძვანან ჩუენ ... (231r-v).
- 38.2. პარასკევსა დ მწუხრი. გ გუერდი – მჯდომარე. რომელნი ღირს ვიქმნენით თაყუანისცემად სანატრელსა ძელსა ... (231v-233r).
- 38.3. პარასკევსა შუამარხვასა ვითარმედ მოკუდინებითა ვნებათათა და აღდგომითა სათნოებათათა იქმნების მარადლე დღესასწაულობაჲ და ზატიკობაჲ სულთა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, აღვსებისა დღე მოგუწახსლების, ვინაცა შეწევნითა ღმრთისათა განზოგებაჲ მარხუათა გარდავლეთ ... (233r-234r).
39. შაბათსა ცისკრად აღილუიჲ და ზედა დასდებელი: ჳმაჲ ბ. წმიდანო მოციქ. დიდებაჲ. მომიწსენენ, უფალო. და ანდაჲ, წმიდაო დედაო. კანონი ბ. წარდგომაჲ სამარადისო. გალობანი სათუჯოსნი შესუწნებულთანი. მეექუსით გალობითგან ვიტყვ ხუჭდრთაცა. სხუაჲ ყოველი განგებაჲ პარასკევსა ჳპოო.
- შაბათსა დ ხუჭდრნი. ჳმაჲ დ – შთავარდ. ჳორცთა საზლუაჲრსა ზეშთა ექმნენით, მარტკლნო უძლეველნო ... (234r-236r).
- 39.1. შაბათსა დ მარხუათასა. ებრაელთა მიმართ მიმართ(!) ებ. – ძმანო საყუარელნო, გურწამს თქუენტვს უმჯობესი და მახლობელი ცხორებისა ... (236r-v).
- 39.2. კვრიაკესა დ წმიდათა მარხვათასა ავაზაკთა მონყლულისა. მწუხრი. შემდგომად ფსალმუნებისა უფალო ღაღადყავსაჲ.

დასდებელნი აღდგომისანი, აღმოსავლურნი და მარხუათანი. გ გუერდი – მჯდომარე. ცოდუათა წყლულებითა გუჭქმნეს ბეჭნი ჩემნი ავაზაკთა მიერ უჭორცოთა ბოროტთა ... (236v-237r).

- 39.3. მეოთხესა შაბათსა, ვითარმედ თანა-გუაჯც წინამძღუარსა, რაათა ასპ[არ]ეზსა შინა სათნოებისათა მავალთათს ყოველსავე იქმოდეს, რომელი მოსწრაფებად მოიყუანებს, რაათა მტერთა მიმართ ძლევა აღიღონ და გვრგვინი საუკუნონი ღუანლის დამდებელისა ღმრთისგან მიიხუნან. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ჯორციელად მორბედთა მათ ზედა მდგომელნი რაამე არიან, რომელნი ისწავლიან ღუანლთა მიმართ ... (237r-243v).
40. მეოთხესა კვრიაკესა მარხუათასა. ფსალმუნი: უფალმან ძალი ერსა თვსსა მო. დასდებელი: შესწირევდით უფლისაჲ. ებრაელთა მიმართ – ძმანო, აბრაჰამს აღუთქ[უ]ა ღმერთმან, ვინათგან არაფინ იყო უფროს, რომლისამცა ფუცა, ფუცა თავისა თვისისა და თქუა ... (243v-245r).
- 40.1. მეოთხესა კვრიაკესა წარმწყმედელისა კადნიერებისათს და რაათა მადლობით თავს-ვისხნეთ სნეულებაანი. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო ჩემო, ამისთს შემოგვიყვანნა ჩუენ ღმერთმან სოფელსა, რაათა საქმეთა შინა კეთილთა ვჰმადლობდეთ მას ... (245r-249v).
41. ორშაბათსა მეხუთესა ცისკრად ხუჭდრნი. უგალობდითსა. უკლეველად – გონებაანი ჩუენნი განიწმიდნეთ, ძმანო, ერქუნითა მარხვსათა და ნაყოფი კეთილი სათნოებათა მოვილოთ, რაათა საშუტბელთა ზეცისათა მივემთხვნეთ ... (249v-250v).
- 41.1. ორშაბათსა ე შვდეულისასა განთიად. ოხითა ვჰმა გ – რამეთუ უსჯულოებაანი ჩუენნი წინააღმიდგეს ჩუენ, აღდეგ, ღმერთო, შემენიენ ჩუენ ... (250v-251v).
- 41.2. ორშაბათსა ე მწუხრი ა. შენ სიტყუაჲ და. – შეცთომილი გზათა მათგან სათნოებისათა შთავარდი ცხორებასა პირუტყუტბრივსა ... (251v-252v).
- 41.3. ორშაბათსა მეხუთესა შვდეულისასა საღმრთოსა მოქალაქობისათს და შურისა კეთილისა და სათნოებათა

წარმატებისათვის. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო ჩემნო და შვილნო სულიერნო, კუალად ვინყებ მოვლინებად თქუენდა ჩუჭულებისაებრ სიმდაბლისა ჩემისა ... (251v-254v).

42. **სამშაბათსა ე ხუჭდრნი. მეოხებითსა** – მოიხილაჲ დღეს. სამარადისოდ ლოცვთა, მარხვთა, მოღუანებითა და ხედვითა საღმრთოდ ტრფიალებად ფრთოვან-ვყნეთ(!) სულნი ჩუენნი, ძმანო ... (254v-256v).

42.1. **სამშაბათსა ე შვიდეულისასა განთიად. მეექ[უ]სესა ჟამსა ოხითა. ჳმაჲ გ. ჳელისამპყრობელ ჩუენდა არს უფალი ღმერთი იაკობისი და რომელ მწე ჟამსა ჭირისასა ... წინასწარმეტყველებაჲ ესაიაჲსი საკითხავი** – ნუგეშინისცემდით ერსა ჩემსა, იტყვს უფალი ... (256v-257v).

42.2. **სამშაბათსა ე მწუხრი. გ გუერდი** – მჯდომარე. განვრდომილ ვიქმენ მე წრფელთა გზათა შენთაგან ვნებაჲთა მიერ საწყალობელი ... (257v-260v).

42.3. **სამშაბათსა ე შვდეულისასა, რაჲთა წინაშე თუალთა ჩუენტა გუაქუნდეს ჟამი სიკუდილისა და მას შინა ყოფადი სიტყვსგებაჲ, ვითარმედ ვერ ღირს არიან აწინდელნი ესე ჭირნი მერმისა მისთვის სასოებისა. გუაკურთხენ, მამაო** – შვილნო ჩემნო და ძმანო და მამანო, აღვალო კუალად პირი ჩემი და მიგცე თქუენ სიტყუაჲ წინამძღრობისა ... (260v-262v).

43. **ოთხშაბათსა ე ხუჭდრნი განძლიერდასა. დ გუერდი** – არაჲვინ არს დასჯილი ცოდვითა, რომელმან-ესე განგარისხე, სახიერ, ქრისტე, გევედრები: მაცხონე, რომელმან დასაჯე მტერობაჲ ჯუარისა მიერ ... (262v-264r).

43.1. **ოთხშაბათსა ე შვდეულისასა განთიად. ოხითა ა** – წელულებანი იგი წმიდათა შენთანი, რომელ შენთვის თავს-ისხნეს, მიიხუჭნ სავედრებელად შენდა, ღმერთო ... (264r-v).

43.2. **ოთხშაბათსა ე მწუხრი. უკეთუ სინმიდის განახლებაჲ იყოს, პირველ სტიქარონი ბ-გზის ...** – დასდევ, უფალო, საცო. რბიოდე შენ, სულო ჩემო, გზასა ამას მარხვასასა ... (264v-265v).

43.3. **დასდებელნი სინანულისანი. უფალო ღაღადყავსა** – მინდა ცრ. დაინთქნეს. ყოველი ცხორებაჲ ჩემი მეძავთა და მეზუჭრეთა თანა წარეგების ... (265v-269r).

- 43.4. **ოთხშაბათსა ე შვდღეულისასა, რაათა განვიწმინდეთ თავნი თვისნი ყოვლისაგან შეგინებისა სინანულისა [...]** მონიჭებულისა. **გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, შეგანუხნა თქუენ წყლულებამან ფერჯისა ჩემისამან და არაჲ უჯეროდ ... (269r-270v).
44. **ხუთშაბათსა მეხუთესა ხუჭდრნი. მესმასა გ** – მესმა, უფალო. მარხვთა მოქალაქობდეს ღმრთივგანათლებულნი ქრისტეს მოციქულნი და ჟამსა ამას მარხვასასა ოხითა მათითა დაგვიტკობენ ჩუენ ... (270v-272r).
- 44.1. **გალობანი სინანულისანი თქუმული წმიდისა ანდრია იერუსალჴმელისანი კრიტელ მთავარებისკოპოზისანი. უგალობდითსა. ბ გუერდი** – შემნე და მჴსნელ და მფარველ მეყო მე მაცხოვარებად ჩემდა ესე ღმერთი ჩემი და ვადიდო ესე უფალი მამისა ჩემისა ... (272r-288v).
- 44.2. **ხუთშაბათსა ე შვდღეულისასა განთიად შუ[ა]დღისა. ოხითა ბ გუერდი** – სულგრძელო და მრავალმონყალეო და ყოვლისამჴყრობელო უფალო, გარდამოავლინე წყალობაჲ შენი ერსა შენსა შენ ზედა ... (288v-2890v).
- 44.3. **ხუთშაბათსა ე. ზ. მწუხრი, ჴმაჲ ა** – წმიდანო მარტკლ. რაჟამს ჯუარსა ზედა, უფალო, დაემსჴუალე, ჴელითწერილი იგი კაცთა ცოდვისა განხეთქე ... (289v-291r).
- 44.4. **ხუთშაბათსა ე შვდღეულისასა, ვითარმედ ჯერ-არს ჩუენდა, რაათა ყოვლითა წადიერებითა და გულსმოდგინებითა ვიქმოდით ცხორებაჲსა ჩუენსა. მამაო, გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, ყოვლისავე საქმისა ჟამ არს მსგავსად წერილისა ... (291r-294v).
45. **პარასკევსა ე. ზ. შუადღე, ოხითა დ გუერდი** – უფროსად საგალობელ ხარ შენ, ქრისტე ღმერთო ჩუენო, რამეთუ შეარყიე ქუეყანაჲ და შეაძრწუნნი(!) იგი ... (294v-295r).
- 45.1. **პარასკევსა ე მწუხრი, ა გუერდი** – რაჟამს შე. აჴა ესერაჲ, მოგახლა გამოჴსნისა ჩუენისა ჟამი, რამეთუ მოვალს ქრისტე მოძიებად ... (295r-297r).
- 45.2. **პარასკევსა ე შვდღეულისასა, ვითარმედ არაჲ ჯერ-არს, რაათა განულოთ კარი ეშმაკსა შეწყნარებად ბოროტთა გუ-**

ლისსიციყუათა. მამაო, გუაკურთხენ – ძმანო და მამანო, არაჲ უშრომელად გეტყვ თქუენ მცირეთა ამათ და უნდოთა ... (297r-298v).

46. **შაბათსა ხუჭდრნი. ღალადყავსა ბ გუერდი. სოფლისა ზღ.** – მსგავსად ქვათა რჩეულთა გორვიდეს ქუეყანასა, იღნიდეს(!) რაჲ მარტკლნი და ყოველივე გინებაჲ მტერისა ქუეყანად დააკუჭტეს და ტაძარ ღმრთივბრწყინვალე საუფლო იქმნეს ... (298v-302r).
- 46.1. **შაბათსა ე შვდეულისასა, რაჲთა გულსმოდგინედ წინააღუდგეთ ბრძოლასა უკეთურთა ეშმაკთასა. მამაო, გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, ვინათგან დღეთა მათ მარხვასათა შემოვლენ ჩუენდა ჰანბაჲფნი სოფლიოთა საქმეთანი ... (302r-312v).
- 46.2. **შაბათსა ე მწუხრი. შემდგომად ფსალმუნებისაჲ. უფალო ღალადყავსაჲ. დასდებელნი აღდგომისანი და აღმოსავლურნი ...** – ქუეყანასა მწ. მივემსგავსე სიმდიდრეთა გემოთათა მდიდარსა მას, რომელი დღითიდღე იხარებდა შუჭბითა ... (312v-316r).
47. **კვრიაკესა ვ მწუხრი. უფალო ღალადყავსა, პირველად ოთხნი სინანულისანი და სამნი მარხვათანი. ჳმაჲ ა** – წმიდანო მარტკლ. დაჰგლახაკენ, ქრისტე, მდიდარი და კაცნი განამდიდრენ უკდავებისა ბრწყინვალეებითა ... (316r-v)
- 47.1. **კვრიაკესა ვ სწავლა სათნოებათა წარმართებისათჳს. მამაო, გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, მცირედ არნ მსმენელნი, რამეთუ ძმანი ვიეთნიმე წარვიდეს, გარნა ეგრეთცა: ღალაცათუ ერთ ხოლო იყოს მსმენელ ... (316v-320v).
48. **ორშაბათსა ბზობისასა შუაჲდღე. ოხითა ა გუერდი** – ესე არს დღე საშინელი, რომლისა მწუხრსა მინევენად არაჲ მოველით, არამედ, სახიერო ღმერთო, სულგრძელო და მრავალმონყალეო, დღითიდღე დრო გუცემ და მიმიძღვ სინანულად, სამებაო წმიდაო, დიდებაჲ შენდა ... (320v-321r).
- 48.1. **ორშაბათსა ვ მწუხრი** – ყოველი სასოებაჲ მათი. მრავალთა ცოდვათაგან და გულისთქუმათა ბოროტთა სული ჩემი გლახაკი მოუძღურებულ არს ... (321r-324r).
- 48.2. **ორშაბათსა ბზობისასა სწავლა წმიდისა თეოდორესი. მამაო, გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, დღეთა ამათ შინა

ნმიდათა ყოველთავე თანა-მაც სწავლაჲ, არამედ უფროჲსად ან მოსრულთა ამათ, არამედ ვითარცა ადრითგან უსმენელთა უძღურთა ამათ სიტყუათა ჩემთა ... (324r-327r).

49. **სამშაბათსა ბზობისასა შუადღე ოხითა, ა გუერდი** – უძღვევლი ზღუდე მოგიცემიეს მორწმუნეთა და უბინო იგი დედა შენი ქალწული, ქრისტე ღმერთო, მეოხებითა მისითა, მაცხოვარ, გჰსწენ ჩუენ ყოველთა მათ ბოროტთაგან ... (327r-v).

49.1. **სამშაბათსა ვ მწუხრი მამისაგან ბ** – მრავალთა მტერსა ბრძოლათაგან ვნებული გული ჩემი მკუდარ იქმნა ... (327v-329v).

49.2. **ბზობისა სამშაბათსა სწავლაჲ საშინელისა მისთვის. მამაო, გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, რომელი-იგი პირველსა მას სწავლასა შინა წარმოვთქვ, მაშინ მოსრულთა მათთვის წარმოვთქვ ... (329v-333v).

50. **ოთხშაბათსა ბზობისასა შუადღე. ოხითა ა გუერდი** – წყალობაჲ შენი, უფალო, ყავ ჩუენ ცოდვილთა თანა და ნუ მიმცემ ჩუენ უსჯულოებათა ჩუენთათვს ... (333v-334v).

50.1. **ოთხშაბათსა ვ მწუხრი** – გიხაროდენნი. რაჟამს წიაღ იორდანესა იქცეოდე ჯორცითა, ქრისტე მეუფეო, შენთა მათ მონაფეთა ეტყოდე ... (334v-337r).

50.2. **ოთხშაბათსა ვ შვდღეულისასა წსენებისათვს სიკ[უ]დილისა, გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, რათამცა იყო ესრეთ კეთილ და სარგებელ სულისა, ვითარ წსენებაჲ სიკუდილისა, რომლისათვს ან მეგულების სიტყუად ... (337r-341v).

51. **ბზობისა ხუთშაბათსა შუადღე ოხითა, გ გუერდი** – ჳმასა მვედრებელთა შენთასა, უფალო, ნუ დაიდუმებ. მოიწსენე, რამეთუ მარადის შენდა მიმართ დაგვც სასოებაჲ ... (341v-342r).

51.1. **ხუთშაბათსა ბზობისასა მწუხრი** – რაჟამს მწყ. ორნი მოციქულნი შენნი ღმრთისმეტყუელნი, რომელნი ერთად სამები-სად აღგიარებდეს, მიივლინებიან შენ მიერ ... (342r-344r).

51.2. **ხუთშაბათსა ვ შვდღეულისასა დიდისა მისთვის დლისა და გამოჩინებისა ღმრთისა მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა, გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, აჰა, ესერაჲ, ორმეოცთა

დღეთა დასასრული მოინია, მოვედით და მივსცეთ დიდებაჲ
ღმერთსა ... (344r-348r).

52. **პარასკევსა ბზობისასა შუადღე. ოხითა. ჳმაჲ გ** – მოუთმენელ
არს, უფალო, რისხუჲჲ საშინელებისა შენისა ცოდვილთა ზედა, არაჲ
ვართ ღირს ახილვად და თხოვად შენგან წყალობისა ... (348r-349r).

52.1. **პარასკევსა ვ მწუხრი. შემდგომად ფსალმუნებისა, ჭირის
კანონისა. უფალო ღალადყოსა(!) ვიტყვთ დ გუერდსა და უქ-
ცევთ ათთა მუჭლთა ზედა. გერი დღისა. არაჲ დააკ. ბ გზის**
– სულისა ცხოველსმყოფელნი ორმეოცნი სრულ იქმნეს ან და
წმიდასა ამასცა შჯდეულსა ... (349r-355r).

შენიშვნა: ერთ-ერთ საგალობელთან გადამწერის მინაწერი ტე-
ქსტის ხელით: „ასრე ეწერაჲ“ (353r, მარცხენა ზედა არშია).

52.2. **პარასკევსა ბზობისასა, ვითარმედ რომელთა ჭირთა შინა
და იწროებაჲთა აღასრულონ ცხორებაჲ ესე, უჭირველითა
და გამოუთქმელითა განსუჭნებითა იშუჭბდენ. მამაო, გუა-
კურთხენ** – ძმანო და მამანო, ყოვლისავე კაცისა დასაბაჲმი
სიტყვსათვს, გინა საქმისა დაწყებაჲსა ჭირით და ურვით იქმ-
ნების ... (355r-362v).

53. **შაბათსა მწუხრი. შემდგომად ფსალმუნებისა აღვიღებთ უფალო
ღალადყავსა, ჳმასა ზედა პირველსა და უქცევთ ათთა მუჭლთა
ზედა და ბ-ბ გზის ვიტყვთ ხუთთა დასდებელთა, ჳმაჲ ა** – ნათელი
ნათლისგან მოვლინებული კიცუსა ზედა მჯდომარე ... (362v-366r).

53.1. **შაბათსა ბზობისასა ღაზარობაჲდ სარწმუნოებისათვს და
სიყუარულისა. გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, ორნი
არიან, რომელთა მიერ ცხონდების კაცი: საქმე და გულის-
წმისყოფა ... (366r-374v).

54. **ბზობისა კვრიაკესა მწუხრი. უფალო ღალადყავსა, უქცევთ ექ[უ]ს-
თა მუჭლთა ზედა და ვიტყვთ სამთა გერთა დღისათა** – იხარებდ,
ქალაქო ღმრთისაო სიონ, და განსცხრებოდე შენ, ეკლესიაო ღმრთი-
საო ... (374v-377v).

54.1. **კვრიაკესა შემდგომად ღაზარობისა ბზობაჲდ წარიკითხვს
საღმრთოდ ცხორებისათვს და ნეტარისა მის მოქალაქობი-
სათვს ჩუენისა, რომლითა ივნენით. გუაკურთხენ, მამაო** –

ძმანო და მამანო, აჰა ესერა, აღვასრულენით განჩინებულნი ესე დღენი განსაწმენდელად სულთა და ჯორცთა ჩუენთა ... (377v-382r).

55. დიდსა ორშაბათსა ალილუიასა ზედა ოხითა, დ გუერდი. აჰა ესერაჲ, სიძე მოვალს, სრულიად. ხოლო ვიტყვთ დიდითა ჳმითა ნელიად და გავიმუჳლებთ სამსა კანონსა დავითსა და ვჰყოფთ ჩუჳლებისაებრთა მუჳლმოდრეკასა და სამსა წიგნის კითხუასა თარგმანებისაგან მათეს სახარებისასა. წარდგომაჲ კანონსა – შენ სიტყუაჲ. ჳ მსაჯულო, უხილავო ჯორცითა, იხილვე და მოხუაჲლ უსჯულოთა მიერ დასჯად დამსჯელად ... (382r-383r).

55.1. სამფსალმუნნი დიდისა ორშაბათისანი. გალობაჲ ა – სლვად უჩუჳველისა და მღელვარისა ზღკსა საღმრთოთა ბრძანებითა თვისითა ... (383r-385v).

55.2. დიდსა ორშაბათსა შუაჲდღე. ოხითა გ გუერდი – გულითა მდაბაღლითა და სულითა შემუსრვილითა შეგივრდებით შენ ... (385v-386r).

55.3. დიდსა ორშაბათსა მნუხრი. უფალო ლაღადყავსაჲ, ჳმაჲ ა – სასწაულთა მოქმე. გუშინ ბაიათა გაქებდეს კრებულნი ჰუ-რიათანნი, ქრისტე, ვითარცა ჯოჯოხეთისა შემმუსრველსა და სიკუდილისა მძღესა, ყოვლად ძლიერო ... (386r-390r).

56. წმიდასა დიდსა სამშაბათსა ცისკრად ალილუიასა ზედა – აჰა ესერაჲ, სიძე მოვალს და ფსალმუნებაჲ გ კანონი და მესამე წიგნის კითხუაჲ თარგმანებისგან მათეს სახარებისა, წარდგომაჲ ა – შენ სიტყუაჲ. ბრძენთა მათ ქალწულთა იგი მღკძარებაჲ, მჳსნელო, მომანიჭე უღირსსა ... (390r-392r).

56.1. დიდსა სამშაბათსა შუაჲდღე ოხითა დ – რომელნი-ესე ურიცხუად ვცოდავთ, მდიდრად შეგვნდუენ, მაცხოვარ, მრავალმონყალე ... (392r-v).

56.2. დიდსა სამშაბათსა მნუხრი. ჳმაჲ ა – შენ სიტყუაჲ. განზრახუაჲ ღმრთივშუჳნიერი განიზრახაჲ ღირსმან ცოდვლმან დედაკაცმან ... (392v-396v).

57. დიდსა ოთხშაბათსა ცისკრად ალილუიასა ზედა – აჰა ესერაჲ, სიძე მოვალს და ფსალმუნებაჲ: გ კანონი და მესამე წიგნის

- კითხუა მათეს თარგმანებისგან, რგა ა – შენ სიტყუა. ეზოსა კაიაფასსა დღეს შეკრბაჲ კრებული მედგაჲრი და უსჯულო შენთჳს, მრავალმონყალე ... (396v).
- 57.1. დიდსა ოთხშაბათსა ხუჭდრნი განძლიერდასა. სამფსალმუნნი ცისკრისანი – ამათა შესაკრებელი უსჯულოთა ჯერჩინებითა შეკრბების სახებოროტებით და სასჯელად გამოჩინებად შენდა, ქრისტე ... (396v-398r).
- 57.2. დიდსა ოთხშაბათსა შუადღე ოხითა, ჳმაჲ ბ – დღეს ბოროტი იგი შეკრბაჲ კრებული და შენთჳს იზრახეს ცუდი, სახიერ ... (398r-v).
- 57.3. დიდსა ოთხშაბათსა მწუხრი. შემდგომად აკურთხე[ვ]სისა ჭირისკანონი. უფალო ღალადყავსა, ბ გუერდი – სასონარკუჭთილმან ცხორებისათჳს და შეწყალებულმან მოქცევისათჳს აღილო ნელსაცხებელი ... (398v-401v).
58. დიდსა ხუთშაბათსა ცისკრად აღილუიჲ და ზედა ესე დასდებელი, დ გუერდი: რაჟამს დიდებულნი მოწაფენი სრულიად ბრძანეთ გ გზის და მეყსეულად მიწყალე და გალობაჲნი. უგალობითსა ბ გუერდი – ზღუაჲ მენამულ. მოკუჭთილი ჰკუჭთს მენამულსა და ღელვათა მზრდელი ზღვსა განჳმების სიდრმე ... (401v-404r).
- 58.1. დიდსა ხუთშაბათსა შუადღე, ოხითა გ – რომელმან კ[ა]ცთა ნათესავისათჳს ყურიმლისცემა თავს-იდევ და არაჲ განჰრისხენ ... (404r-v).
- 58.2. დიდსა ხუთშაბათსა მწუხრი. ვჰრეკთ მეცხრესა ჟამსა და შემდგომად აკურთხევისისა, უფალო ღალადყავსაჲ, უქცევთათა მუხლთა ზედა და ვიტყვთ მათვე დასდებელთა ... – უფსკრულმან სიბრძნისამან, მოტევებისა წყარომან ... (404r-419v).
- აქვე: განგებაჲ ფერჳთბაჲნისა (409r); წესი და განგებაჲ წმიდათა ვნებაჲთა უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესთა (410r).
59. სამფსალმუნნი დიდისა პარასკევისანი, რომელთა თავნი იტყვან პირუელ შაბათისაცა, ბ გუერდი – შენდა აღვიმსთობ მოწყალებისათჳს და დაცემულისა, დაცარიელებულისა და ვნებაჲთამდე უვნებელად შთამოსრულისა ... (419v-431v).

59.1. დიდსა პარასკევსა გალობაანი გოდებისანი სერობისად, ბ გუერდი – ზღუაჲ მენამული. დაბადებულთა შენთა ცხორებაჲ ინებე, მაცხოვარო ჩუენო ... (431v-435r).

60. წმიდასა დიდსა შაბათსა მეთესა ჟამსა დღისასა ვჰრეკთ მწუხრისასა და ვინყებთ შემდგომად აკურთხევსისა. კუერექს ჰყოფდეს დიაკონი. უფალო ღალადყავსა, უქცევთ რვათა მუჭლთა ზედა, ჳმაჲ ა – სამწუხრონი ლოცვანი ჩუენნი შეინირენ, წმიდაო უფალო, და მოგუმადლენ ჩუენ მოტევებაჲ ცოდვათა ... (435r-442v).

წყდება: „...და არაჲ იყო ჳმა, არცა სმენა და მიეგებოდა შემთხუჳვად მათდა გეზი და უთხრაჲ ელისეს, ვითარმედ: არაჲ აღდგაჲ ყრმა იგი და შევიდა ელისე სახლსა მას და აჰა, ყრმა იგი მკ[უ]დარი იდგა ცხედარსა ზედა მისსა და შევიდა ელისე სა... (442v).

ანდერძ-მინანერძი:

ანდერძები:

1. ტექსტის ხელით: „მგ. ბატონიშვილს სუმონს ცოდვანი მისნი ღმერთმან შეუნდნეს“ (6r, მარჯვენა არშია. იხ. ასევე 11v, 49v, 54r).
2. ტექსტის ხელით: „ბატონიშვილს სუმონს დღეგრძელობით, ცოდვანი მათნი შეუნდნეს ღმერთმან“ (19r, მარცხენა ქვედა არშია).

მინანერები:

1. ნუსხური: „ღმერთო, შეინყალე ფრიად ცოდვილი“ (138r, მარჯვენა არშია).
2. ასომთავრული: „იესე ტლაშაძე დეკანოზი“ (413v, ქვედა არშია).

მხედრული:

3. „მ[ა]რკოსისა ვ[ი]ნც...“ (93r, ქვედა არშია).
4. გვიანდელი ხელით: „ესი მრიხიგნი(!) სიფირიდონი მღვდილისა, ვინცი მოიპარასაი გაუნყრევის მშობელ ზეციერი მამა“ (129r, ქვედა არშია, იმეტობით ნანერი).
5. გვიანდელი მხედრული: „ღმერთ(!) ა[ც]ხოვნე იაკობ“ (207v, ზედა მარცხენა კიდეზე, ტექსტის საპირისპირო მხარეს).

უმნიშვნელო მინანერები: 93r, 174r, 232v, 264v, 265r, 306v, 333r.

ტექსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ტექსტი, ტრადიციულად, თავიდან ბოლომდე აწყობილია ე.წ. ცხრაოდიან სისტემაზე, შიგადაშიგ ზოგიერთი ოდა მეორდება. განყოფილია შემდეგი: წარდგომები, იბაკოები, სტიქარონები. ასევე, უმეტესად გაშლილი სახით არის მოტანილი ძველი და ახალი აღთქმის ლიტურგიკული საკითხავები.
2. ხელნაწერის არშიებზე მითითებულია საგალობლების ავტორები: **თეოფანე, ანდრია, თეოდორე, ბარნაბა, იოსებ, რომანოზ, არსენ კათალიკოსი, კოზმან.**

ზომადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა და ჰიმნოგრაფია, ბიბლიოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 147.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 4.
3. ტრიოდინი, რომელ არს სამსაგალობელი, ტფილისი, 1901.

პარაკლიტონი [XVII]

1446/5

ტიქნიკური აღწერილობა:

331 ფ. ცარიელი ფურცელი – 331v. ზომები: ყდა – 291×203, ქალაღი – 275×199, ტექსტი – 205×152, სისქე – 71/80; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3. არშიები: ზედა – 29, ქვედა – 43, მარჯვენა – 29, მარცხენა – 21. ქალაღი. მელანი – შავი. ტვიფრული, ტყავგადაკრული ხის ყდა, ალაგ-ალაგ გადაქექილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, სათაურები და საზედაო გრაფემები მთავრულით. ორ სვეტად ნაწერი. სტრიქონების რაოდენობა – 35. აღრიცხვა – რვეულებრივი. აღინიშნება მთავრული გრაფემებით ერთი რვეულის ბოლოს და მეორის დასაწყისში. იწყება ბ (2), მთავრდება მდ (44) რვეულით. განკვეთილობის ნიშნები: •; ••; •••; ••••. ხელნაწერი – თავნაკლული, ფურცლები დალაქავებულია; აკლია 82-83 ფურცლებს შორის. გაირჩევა სამი გადამწერის ხელი: 1) 1r-38v; 39r-76v; 77v-307v; 2) 39r, 77r; 3) 308r-331r. ხელნაწერის გვიანდელი მფლობელი – გიორგი მღვდელი (331v). [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს გამსის გუდამაყარში მცხოვრები ნიკო ბეჭაურისგან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]ლალნეს, ხოლო მე სული ცოდვამთაგან შევაგინე, ამისთვის მონანული გივმოზ მსგავსად მისსა: შეინირე ღალადება ჩემი, რომელი ვიტყვ: მომიწსენე, მწსნელო, სასუფეველსა შენსა ... (1r).

1. [ვმა ა]

კვრიაკესა მწუხრი. დასდებლნი სინანულისანი – რამეთუ უფსკრულმრავალ არიან ცოდვანი ჩემნი, მაცხოვარ, და მძვნვარედ დანთქმულვარ უმწულოებაათა შინა ჩემთა ... (1r-v).

აქვე: სტიქარონნი.

- 1.1. **სერობისად ვალობანი ღმრთისმშობლისანი** – მარჯუენე შენი. ტაძრად წმიდად გპოვა შენ სიტყუამან ... (1v-2v).

- 1.2. **ცისკრად გალობაჲ სამებისა წმიდისაჲ** – ჯორციელთაჲ სახითა უჯორცოთა მით ძალითა ... (2v-3r).
- 1.3. **წარდგომაჲ პირველისა კანონისა** – უსჯულოებათა შინა მიდგომილი და ცოდვათა შინა განფრდილი ... (3r-v).
2. **ორშაბათსაჲ გალობაჲნი სინანულისანი** – სასწაულით. მონყალე-ბითა შენითა, ქრისტე ღმერთო, ცოდვაჲნი ჩემნი აჯოცენ, გვეედრე-ბი, და გულისსიტყუაჲ მოქცევისა მომმადლე ... (3v-5v).
 - 2.1. **ორშაბათსაჲვე გალობაჲნი მთავარანგელოზთანი** – მარჯუჴნი შენი. წინაჲე საყდართა ღმრთისაჲთა ბრწყინვალედ მდგომარე-ნო, ყოვლად წმიდანო ... (5v-7r).

აქვე: აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
 - 2.2. **ორშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ნათლისმცემლისანი, ჳმაჲ ა** – ზეცისა ძალთა უფლისაჲ ქრისტეს მაცხოვრისა ნათლის-მცემელო, ღირსო იოანე ნეტარო, ნათელი იგი საღმრთოჲ მო-გუმადლე ჩუენ ... (7r-v).
 - 2.3. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – სასწაულითაჲ. რომელმან წინასაუკუნეთა სიტყუაჲ ზეშთაჲ სიტყვსა გჳევე, ღმრთისაჲ დედაო ... (7v-9r).
3. **სამშაბათსა გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი** – მარ-ჯუჴნი შენი. ბორ[ო]ტთა მათ ვნებაჲთაგან დამონებული შეგივრდები შენ, უფალო, განმათავისუფლე და მომმადლე მოტევებაჲ ცოდვაჲთა ... (9r-11r).
 - 3.1. **სხუაჲნი გალობაჲნი ნათლისმცემლისანი** – მხილველი. ჳმაჲ ექმენ შენ სიტყუაჲსა ღმრთისასა, წინამორბედო და ნათლისმ-ცემელო ... (11r-13r).
 - 3.2. **სამშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი** – ჯუარი აღე-მართაჲ თხემისა ადგილსაჲ, რომლისაგან აღმოგვცენდაჲ ჩუენ უკუდავებაჲ ... (13r-v).

აქვე: სტიქარონნი ჯუარისანი.
 - 3.3. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – უგა-ლობდეთ. ვნებაჲთაჲ ზღუაჲსა შინა და გემოთა უფსკრულსაჲ ... (13v-14v).

- 3.4. **წარდგომანი ჯუარისანი პირველსა კანონსა ზედა** – საჭურველი ჯუარისაჲ ოდესმე ბრძოლასა შინა გამოუჩნდაჲ მსახურსა მეფესა კოსტანტინეს ... (14v-15r).
- 3.5. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ ჯუარისაჲ** – ჯუარისა შენისა ძელისა თაყუანის-ვსცემთ, კაცთმოყუარე ... (15r).
- 3.6. **გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი** – მონებისა მის. ჯუარსა ზედა რაჲ ამაღლდი, ქრისტე, აღამაღლე კაცი იგი დაცემული ... (15r-v).
- 3.7. **წარდგომაჲ ღმრთისმშობელისა** – გიხაროდენ, ღმრთისმშობელო, წინასწარმეტყუელთა პირველვე მოგასწავეს ... (15v-16v).
- 3.8. **წარდგომაჲ წმიდათაჲ** – ლუანლითშემოსილთა შენტა მიერ, უფალო ... (16v-17v).
- 3.9. **მასვე დღესა სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – მხილველი. მშობელო სიტყვსაო, რომელმან არარაჲსაგან შექმნაჲ ყოველი ... (17v-19r).
4. **ოთხშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი მოციქულთანი** – მოციქულთა მრავალსაგალობელმან ქნარმან სულისა მიერ წმიდისა სატუხელთაჲ ეშმაკთა შესანირაენი განაქარაენა ... (19r-v).
- 4.1. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – მონებისა მის. სიბრძნე ღმრთისაჲ და ძალი მისი სიტყუაჲ მამისა და ბრწყინვალეზაჲ მისი ... (19v-21r).
- 4.2. **წარდგომაჲ პირველისაჲ კანონისა** – მწყობრი სულიერი მოციქულთაჲ სოფლაჲდ წარავლინაჲ ... (21r-v).
- 4.3. **წარდგომაჲ მეორისა კანონისა** – ბადითა სიტყვსათა შეთხზულებანი რიტორთანი ... (21v).
5. **ხუთშაბათსა გალობანი წმიდათაჲ მოციქულთანი** – სასწაულითაჲ. განათლებულნი სამნათობიერისაჲ სამებისა ბრწყინვალეებითა, დიდებულნი, ინოდენით თქუენ ... (21v-22v).
- 5.1. **წარდგომაჲ წმიდათა** – ქრისტეს მონამეთაჲ ვევედრნეთ, რამეთუ ცხორებისა ჩუენისათჳს მეოხ არიან ... (22v-23v).
- 5.2. **სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – სასწაულთა. სიტყუაჲ, რომელი, ღმრთისაჲ დედაჲო, რომელმან-იგი ჳორცნი შეისხნაჲ ... (23v-25r).

- 5.3. **ხუთშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი: უფალო ღალადყავსა** – ნერგი უკუდავებისა თხემისა ადგილმან აღმოგვცენა ჩუენ. ჯუარი შენი, უფალო ... (25r-v).
- 5.4. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი. უგალობდითსა** – სასწაულითაჲ. კაცობრივისა ენისაგან გალობაჲ შენი ჯეროვანი შეუძლებელ არს ... (25v-26v).
- 5.5. **გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი. უგალობდითსა** – სასწაულითა. ჩუენთჳს თავს-იდევ სიკუდილი, მეუფჳო ... (26v-28r).
- 5.6. **წარდგომაჲ წმიდათა** – ქრისტეს მონამეთა ჯეროვნად პატივს-ცემდეთ და ღმრთისა დიდებაჲსა შესწირვიდეთ ... (28r-v).
- 5.7. **სხუანი გალობანი ჯუარისანი** – მონებისა. მონებაჲდ მტერი-სა მიმცემელი და ურჩებაჲთა ჩემთაგან განწირული ... (28v-30v).
6. **პარასკევსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათანი, ღალადყავსა, ჳმაჲ ა** – მეოხებითა, უფალო, ყოველთა წმიდათაჲთა და ღმრთისმშობელისათა შენი მშჳდობაჲ მომეც ჩუენ ... (30v-31v).
- 6.1. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – მონებისა. კაცთმოყუარებისა შენისა გარდამატებული სიმდიდრე, ქრისტე ... (31v-33r).
- 6.2. **საცისკროდ ღმერთი უფალი და ოხითაჲ, წარდგომაჲ პირველისა კანონისა** – ღუანლთაჲ სიქაჲდულაჲდ და გვრგვნთა პატივაჲდ ... (33r).
- 6.3. **წარდგომაჲ მეორისა კანონისაჲ** – სიმტკიცე სიკუდილისა დასთრგუნე, ქრისტე ... (33r-v).
7. **შაბათსა გალობანი სინანულისა და წმიდათანი. უგალობდითსა** – მხილველი. რომელმან ქმნაჲ ნიშები და სასწაულები **მოსეს** მიერ **ეგჳპტეს**, მის მიერ იდიდებ[ი]ს დღეს კრებული მარტვლთა და ღალადებ: მჳსნელსა ჩუენსა – ღმერთსა უგალობდეთ დღეს ... (33v).
- 7.1. **წარდგომაჲ მღუდელთმოძღუართაჲ ა გუერდი** – ვევედრნეთ უფალსა ღმერთსა, რაჲთა მეოხებითა დიდთა მღუდელთმოძღუართათა ... (33v-34v).
- 7.2. **მასვე დღესა სხუანი გალობანი წინასწარმეტყუელთა და მონამეთანი** – მარჯუჳნე შენი. ჳელითა წინასწარმეტყუელთაჲთა ემსგავსე, რომელსა ჳელითაჲ გიპყრიან ცაანი ... (34v-37r).

აქვე: გამოავლინე

[ჴმაჲ ბ]

8. შაბათსა მწუხრი. დასდებელნი აღდგომისანი. უფალო ღალადყავსა. თუთი. ჴმაჲ ბ – რომელი იშვაჲ მამისაგან წინასწარ საუკუნეთა, სიტყუაჲ საღმრთოჲ ... (37r-v).
 - 8.1. გალობაჲნი სამეზისანი და ღმრთისმშობელისანი ორი ძლისპირნი – ღელვათაჲ. სამეზისა ერთღმრთეებაჲსა ქებით უგალობდეთ ... (37v-40r).
9. წარდგომანი ღმრთისმშობელისანი კურიაკესა – მამისაგან შო. სასოჲ, შემენე და მფარველი ჩუენი ქრისტეანეთაჲ ... (40r-v).
 - 9.1. ცისკრად წარდგომაჲ – შუწნიერმან იოსებ ძელისაგან გარდამოწსნა უბრწნელი გუამი შენი, ქრისტე ... (40v).
 - 9.2. წარდგომაჲ მეორისა კანონისა – წიაღნი მამულნი ცათა შინა არა დაცალიერენ ... (40v-41r).
 - 9.3. კურიაკესა გალობაჲნი აღდგომისანი, ჴმაჲ ბ – ღელვათა. მთავარი იგი ამის სოფლისა, რომელმან დამიმონნა ჩუენ გარდასლვითაჲ მცნებაჲთა შენთაჲთა, ღმერთო ... (41r-42r).
 - 9.4. მასვე დღესა სხუაჲნი გალობანი აღდგომისანი – ზღჴსა ღე. ძელსა ზედა რაჲ ნებსით დამოეკიდე, ღმრთისაჲ სიტყუაჲო ... (42r-43r).
 - 9.5. კურიაკესავე სხუანი გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი – ზღჴსა ღელვაჲ. მოვედით, ერნო, მორწმუნენო, ვაქებდეთ ღირსსა ქალწულსა ... (43r-44v).
 - 9.6. კურიაკესა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი. უფალო ღალადყავსა, ჴმაჲ ბ – თუთი. საქმეთა ბნელისათა მომიცვეს და ვღალადებ შენდამი ... (44v-45v).
 - 9.7. სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჴმაჲ ბ – ვითარცა უწყი ბუნებისა ჩუენისა უძღურებაჲ, ქრისტე ... (45v-46v).
 - 9.8. გალობაჲ სამეზისა – ზეცისა ძალთა მიმსგავსებულნი ქუეყანასა ზედა ... (46v).
 - 9.9. წარდგომაჲ პირველისა კანონისა – ვითარცა წყალნი ზღჴსანი აღდგეს ჩემ ზედა ... (46v-47r).

- 9.10. **წარდგომაჲ სინანულისა მეორესა კანონსა** – შემინყალე მე, ღმერთო, შემინყალე მე ... (47r).
10. **ორშაბათსა გალობანი სინანულისანი და წმიდათანი, უგალობდით.** – ზღვსა ღე. რომელი-ეგე იშევ ქალწულისაგან და, ვითარცა სთქუ, არა მართალთა მოხუცდ ნოდებად ... (47r-48v).
- 10.1. **წარდგომაჲ წმიდათა** – რომელმან განაბრწყინვენ წმიდანი შენნი უფროს ოქროსა ... (48v-49r).
- 10.2. **ორშაბათსავე სხუანი გალობანი მთავარანგელოზთანი, ჳმაჲ ბ** – მოვედით ერნო. ნაკუტრცხალად საღმრთოდ მოტყეინარედ ცეცხლითა ... (49r-50v).
- 10.3. **ორშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი. რომელ ორშაბათსა სწერიან, იგი ბრძანენ. დასდებელნი ნათლისმცემლისანი. უფალო ღალადყავსა** – შენ, მეუფისა მქადაგებლო და სულთაჲ ჩუენთა წმიდამყოფელო ... (50v-51r).
- 10.4. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობლისანი. უგალობდითსაჲ** – ზღვსა ღე. შემსგავსებული სინმიდისა შენისა შესხმაჲ არა მაქუს ... (51r-52v).
11. **სამშაბათსა გალობანი სინანულისანი და წმიდათანი, ჳმაჲ ბ** – განაპო სიდ. ვსტიროდით ჩუენ, ძმანო, თავთა თვსთა პირველ ამიერიითგან მწარედ ... (52v-54v).
- 11.1. **სამშაბათსავე გალობანი წმიდისა იოანე ნათლისმცემლისანი, ჳმაჲ ბ** – ღელვათა. ნათლისმცემელო მეუფისაო, ჳორციელთა გემოთა შინა დანთქმული გონებაჲ ჩუენი იჳსენ ... (54v-56v).
- 11.2. **სამშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი და ღმრთისმშობლისანი. უფალო ღალადყავსაჲ, ჳმაჲ ბ** – თუთი. მაცხოვნე მე, ქრისტე მაცხოვარ, ძალითა ჯუარისათა, ვითარცა იჳსენ პეტრე ზღუაჲსა შინა ... (56v-57v).
- 11.3. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობლისანი** – ზღვსა ღელ. ნესტკნი საღმრთონი წინასწარმეტყუელთანი წინათვე ჳმობდეს ... (57v-58v).

- 11.4. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიამ და წმიდადარსნი და წარდგომამ პირველისამ კანონისა, ჳამა ბ** – ვითარცა სახედ წარტყუჴნა მტერმან ადამი ხისა მიერ ... (58v-59r).
- 14.5. **წარდგომამ მეორისა კანონისა** – ჰქმენ ცხორებამ შორის ქუეყანასა, ქრისტე ... (59r).
12. **ოთხშაბათსა გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი** – ზღვსა ღელვამ. რაჟამს გარდაჰჴდა მცნებაჴსა მჴსნელისასა პირველ შექმნილი ხისაგან ცნობადისა ... (59r-60v).
- 12.1. **წარდგომამ წმიდათა** – ოდეს ღუანლთა შინა ჳმობდეს უფლისაჲ მონამენი ... (60v-61v).
- 12.2. **ოთხშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათა მოციქულთანი. უფალო ღალადყავსა. ჳამა ბ** – თვით. დიდებულ ჰყავ, ქრისტე მაცხოვარ, სოფელსა შინა თავთა მათ მოციქულთა სახელები ... (61v-62v).
- 12.3. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – მოვედით, ერნო, რომელნი ღირსად ღმრთისმშობლად უბიწოდ აღგიარებენ შენ ... (62v-63v).
- 12.4. **ცისკრად ოხითა ანუ წირვისანი. წარდგომამ პირველისა კანონისა** – რომელმან მეთევზურნი განაბრძვენ უფროს რიტორთასა ... (63v-64r).
- 12.5. **წარდგომამ მეორისა კანონისა, ჳამა ბ** – მონაფენი შენნი, იესუ, კიდეთა სოფლისათა წარავლინენ ... (64r).
13. **ხუთშაბათსამ გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი. ჳამა ბ** – რომელმან განაჴმო. შესხმათა გვრგვინისა ბრწყინვალესა შეგითხზავს ეკლესიამ სულითა და შესწირავს გალობამსა მთავარანგელოზისამ ... (64r-65r).
- 13.1. **წარდგომამ წმიდათა ბ** – წმიდათა შენთა მოღუანეთა და მონამეთა, უფალო ... (65r-66r).
- 13.2. **სხუანი გალობანი მოციქულთანი. უგალობდითსა** – ზღვსა ღელვ. განათლებულნო უფლისამ მოციქულნო, ბრწყინვალეებისა საუფლოსა ელვანო ... (66r-67v).
- 13.3. **ხუთშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი. უფალო ღალადყავსამ, ჳამა ბ** – დაუცხრომელითა ჳამათა გალობისათა ვევედრნეთ ქრისტესა ღმერთსა მჴსნელსა ჩუენსა ... (67v-68r).

- 13.4. სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი – ზღვს ლელვა. ვითარ ბრწყინვალე და ყოვლად შუჭნიერი გამო-გირჩია შორის დედაათა ... (68r-69r).
- 13.5. ცისკრად ალილუიამ და წირვისანი წარდგომაჲ პირველისა კანონისა, ჳმაჲ ბ – ჯუარო დიდებულო, განგუწმიდენ ცოდვათა-გან, რომელნი საფარველსა ფრთეთა შენთასა ვესავთ ... (69r-v).
- 13.6. წარდგომანი ჯუარისანივე თვთნი მეორესა კანონსა, ჳმაჲ ბ – ჰქმენ ცხორებაჲ შორის ქუეყანასა, ქრისტე ღმერთო ... (69v).
14. პარასკევსა გალობაჲნი ჯუარისანი და წმიდათანი უგალობდით-სა – ზღვსა ლე. ჯუარსცუმაჲ თავს-იდევ და სამძჳულთა განწონაჲ შეურაცხებით ჯუარსა ზედა, სიტყუაჲო, რაათა პატივი საღმრთო შეჰმოსო კაცთა ... (69v-71v).
- 14.1. პარასკევსა სხუანი გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისა-ნი, უგალობდითსა, ჳმაჲ ბ – განაპო სიღრ. ჰ, ყოველთა ჭირ-ვეულთა შემწეო და მფაჲრველო ქრისტიანეთაო ... (71v-73v).
აქვე: აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 14.2. პარასკევსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათანი და სულთა. უფალო ღაღადყავსაჲ. ჳმაჲ ბ – თვთი. რომელთა ქუეყანისა საშუჭბელი არა ინებეს ღუანლისა მძღენი ... (73v-74r).
აქვე: სტიქარონად შესვენებულთანი.
- 14.3. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ ბ – ლელვათად. ქალწულო ყოვლად უბინოო ... (74r-75v).
- 14.4. ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა წარდგომაჲ პირველისა კანონისა – შენ, რომელნი შემოსენ ცანი ღრუბლითა, შეგი-მოსეს წმიდაათა სოფელსა შინა ... (75v-76r).
- 14.5. წარდგომაჲ სინანულისა მეორესა კანონსა – შეუნდვენ, უფა-ლო სახიერო, ყოველნივე შეცოდებაჲნი მონათა შენთა ... (76r).
15. შაბათსა გალობანი სინანულისანი და წმიდათანი, ჳმაჲ ბ – რო-მელმან განაჳმო. სიკუდილი დასთრგუნე სიკუდილითა შენითა და საღმრთოსა ცხორებისა უკუდავებაჲ მოგუმაღლე ... (76r-v).
- 15.1. წარდგომაჲ მამათაჲ – ღირსნო მამანო, სიჩჩოთ თქუენითგან ვიდრე სიკუდილაღმდე ... (76v-77v).

15.2. შაბათსავე სხუანი გალობანი წინასწარმეტყუელთა და სინანულისანი. უგალობდითსა, ჳმაჲ ბ – მოვედით, ერნო. ორლანოდ საღმრთოდ დამტევნელად სულისა წმიდისა ... (77v-80r).

აქვე: გამოავლინე საშაბათო.

[ჳმაჲ გ]

16. შაბათსა მწუხრი. დასდებელნი აღდგომისანი. უფალო ღალაღყავსა, ჳმაჲ გ – ჯუართა შენითა, ქრისტე მაცხოვარ, დაჳჳსნდა ძალი სიკუდილისა ... (80r-v).

16.1. გალობანი სამებისანი და ღმრთისმშობელისანი – რომელმან წამისყოფით. მხოლოო სახიერო, უფალთმთავარო და ერთო ... (80v-83r).

16.2. წარდგომანი ღამისთევისანი, ჳმაჲ გ – ვითარცა პირველ. გიხაროდენ, წყაროო, რომელმან უკუდავევისა წყალი მორწმუნეთა აღმოუცენე ... (83r).

16.3. ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა წარდგომაჲ პირველისა კანონისა, ჳმაჲ გ – ქრისტე აღდგაჲ მკუდრეთით ... (83r-v).

16.4. წარდგომაჲ მეორისა კანონისა. ჳმაჲ გ – შეძრწუნებაჲსა დაბადებულთასა და განღებაჲსა კრეტსაბმელისასა ... (83v-84r).

16.5. გალობანი აღდგომისანი. უგალობდითსა, ჳმაჲ გ – რომელმან წამისყოფითაჲ. რომელმან საგუჳმელად ჳრქუაჲ ქუეყანასა გამოღებაჲდ ეკალი ურჩთაჲ ... (84r-85r).

17. კვრიაკესავე სხუანი გალობანი აღდგომისანი. უგალობდითსა, ჳმაჲ გ – უქმი ქუეყანა. განიპყრენ ნებსით ჳელნი თჳსნი ჯუარსა ზედა, იესუ, ღმერთო ჩუენო ... (85r-v).

17.1. კვრიაკესავე სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ გ – ღმერთსა, რომელმან დაანთქა. გალობით უგალობდეთ ღმერთსა, რომელი იშვაჲ ქალწულისაგან სძლისა ... (85v-87r).

17.2. კვრიაკესა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი. უფალო ღალაღყავსა, ჳმაჲ გ – თუთი. მწუხრისა გალობაჲსა შევესწირავთ, ქრისტე, საკმევლითა ... (87r-v).

- 17.3. **მთავარანგელოზთა** – საყდარსა შენსაჲ დიდებულსაჲ გარემოს დგანან, ქრისტე ღმერთო ... (87v).
- 17.4. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობლისანი** – რომელმან წამისყოფით. საცნაურმან ღრუბელმან ზეცისა იგი ბრწყინვალეებისა შარავანდედნი სინანულისანი აღმოგვბრწყინვაჲ ... (87v-89r).
- 17.5. **პირველსა კანონსა ზედა წარდგომანი სინანულისანი. თვით, ჳმაჲ გ** – ვიდრე ესე მწირ ხარ საფლავსა შინა, შეინანე, სულო ჩემო ... (89r).
- 17.6. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ სინანულისა, თვით** – სიღრმე ცოდვათა ჩემთა შენ უწყი, უფალო ... (89r-v).
18. **ორშაბათსა გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი** – ღმერთსა, რომელმან იწსნა. ბევრეულთაჲ ბრალთაგან მიწსენ, ჳ უცოდველო, რომელნი-იგი ვქმნნე მე უგუნურებით ... (89v).
- 18.1. **წარდგომაჲ მთავარანგელოზთა** – დღეს ყოველი სოფელი იხარებს და კრებული მორწმუნეთა ანგელოზთა თანა ... (89v-90v).
- 18.2. **წარდგომაჲ წმიდათაჲ** – ღუანლისა მძლენო წმიდანო მარტკლნო, ვითარცა საკუმეველნი სულნელნი სულნი თქუენნი ... (90v-91r).
- 18.3. **ორშაბათსავე გალობაჲნი წმიდათა მთავარანგელოზთანი, უგალობდითსაჲ** – რომელმან წამისყოფ. რომელი ფრთეთაჲ ზედა ქართასა ღმრთებრ იქცევი, მიწსენ ბოროტთა სულთაგან ... (91r-93r).
- 18.4. **ორშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი. რომელ კვრიაკისა მწუხრი სწერიან, იგინივე ბრძანენ და ნათლისმცემელისანი** – თვთა. რომელსა მოუდრეკენ ყოველნი მუჳლთა შიშით ზეცისა და ქუეყანისანი ... (93r-v).
- 18.5. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობლისანი** – რომელმან წამისყოფით. მთად ჩრდილოვნად გიხილაჲ სულითა პირველ წინასწარმეტყუელმან ამბაჲკომ ... (93v-94v).
19. **ცისკრად აღილუიაჲ და წირვისანი ანუ ღმერთი უფალი და ოხითაჲ და კანონთა ზედა წარდგომანი სინანულისანი ორშაბათსანი ბრძანენ.**

**სამშაბათსა გალობანი სინანულისანი და წმიდათანი. უგალობ-
დითსა** – რომელმან წამისყოფით. პირველ აღსასრულისა, ჟ მორწ-
მუნენო, ვსტიროდეთ გულსმოდგინედ თავთა ჩუენთა ... (94v-95r).

19.1. **წარდგომაჲ ნათლისმცემლისაჲ, თვითი, ჳმაჲ გ** – უფსკრულ-
თა შინა ცოდვისათა დანთქმული ესე გილაღადებ, სახიერო ...
(95r-v).

19.2. **წარდგომაჲ წმიდათა მოწამეთა თვითი** – წმიდათა მოწამეთა
საწსენებელსა, ერნო, მოვედით, ყოველნი პატივ-სცემდეთ ...
(95v-96v).

19.3. **სამშაბათსავე გალობაჲნი წმიდის იოანე ნათლისმცემელი-
სანი** – რომელმან წამისყოფ. ბერწისაგან მუცლისა სულნელე-
ბითა სავსეო ნაყოფო, ნაყოფიერ ყავ ან უნაყოფო სული ჩუენი,
სანატრელო ... (96v-97v).

19.4. **გამოავლინე სამარადისო. აღვივსენითად ღმრთისმშობე-
ლისანი** – ქერაბინთა. მაცხოვრე მე, ჟ ღმრთისმშობელო, და
მიწსენ ... (97v-98r).

19.5. **სამშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი. უფალო და-
ლაღყავსა, ჳმაჲ გ, თვითი** – დიდ არს ძალი ჯუარისაჲ შენისა,
უფალო, რამეთუ აღემართა გოლგოთას ზედა ... (98r-v).

19.6. **დასდებელნი ღმრთისმშობელისანი** – რაჟამს-იგი ინებაჲ ჳსნაჲ
ჩუენი მოწყალებით დამბაღდებელმან ... (98v).

19.7. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, რო-
მელთა თავნი იტყვან: წყალობაჲ შენი, ღმრთისმშობელო,
მომმადლენ მე. უგალობდითსაჲ** – რომელმან წამისყოფი.
წარწყმედული ვნებათა და გულისთქუმათა ბოროტთაგან ...
(98v-100r).

19.8. **ციხკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიაჲ და
წირვისანი წარდგომაჲ პირველისა კანონისა, ჳმაჲ გ, თვითი**
– ჯუარი დაენერგა ქუეყანასაჲ ზედა და მისწუთა ცაათა ...
(100r).

19.9. **მეორესა კანონსა ზედა სხუაჲნი, წარდგომაჲნი ჯუარისანი**
– საროსა, ფიჭუსა და ნაძუსა ზედა აჳმალლდი შენ, ტარიგო
ღმრთისაჲო ... (100r-v).

20. **ოთხშაბათსა ცისკრად გალობაჲნი ჯუარისანი და წმიდათანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ გ** – რომელმან წამისყოფი. მრავალსაღმობიერნი ვნებაჲნი დაჰჳსნენ ვნებითა წმიდათა ჳორცთა შენთაჲთა ... (100v).
- 20.1. **წარდგომაჲ ღმრთისმშობელისა** – მოვედით, მორწმუნენო ერნო, უგალობდეთ მტკრთველსა უკუდავებისასა ... (100v-101v).
- 20.2. **წარდგომაჲ წმიდათა** – რომელთა კადნიერებაჲ გაქუს მეუფისა მიმართ ღმრთისაჲ ქრისტიანეთაჲსა ... (101v-102r).
- 20.3. **ოთხშაბათსავე გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ გ** – რომელმან წამისყოფი. შევსწირავ გალობაჲსა შენდა და ჳმასა მონა შენი ... (102r-104r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 20.4. **ოთხშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათა და მოციქულთანი, ჳმაჲ გ** – ყოველსა ქუეყანასა განჳდაჲ ჳმაჲ თქუენი, წმიდანო მოციქულნო ... (104r-v).
- 20.5. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – უქმი ქუეყანა. სარწმუნოებით დედად ღმრთისად უბინოდ აღგიარებთ, ქალწულო ... (104v-106r).
- 20.6. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიაჲ და წმიდაარსნი, წარდგომაჲ მოციქულთა პირველსა კანონსა ზედა, თუთი** – ყოველი ქუეყანაჲ მორწყეს სიტყუთა და საღმრთოთა ენითა მოციქულთა ... (106r).
- 20.7. **წარდგომაჲ ბ კანონსა ზედა** – მოციქულნო წმიდანო, ევედრენით მონყალესა ღმერთსა, რაჲთა ცოდვათა შენდობაჲ მოჰმადლოს სულთა ჩუენთა ... (106r-v).
21. **ხუთშაბათსაჲ ცისკრად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა** – ღმერთსა, რომელმან იჳსენ. ქრისტე ღმრთისაჲ სიტყუაო, მომეც სიტყუაჲ სიბრძნისა, რაჲთა შევამკო ღირსად დღესასწაული ... (106v).
- 21.1. **წარდგომაჲ თუთად** – საღმრთოჲთა მით ნათლითა განაბთლებულთა ჳმაჲმალლაჲდ ჰქადაგეთ ... (106v-107v).
- 21.2. **წარდგომაჲ წმიდათა, ჳმაჲ გ** – ღუანლითმემოსილნო წმიდანო მონამენო, ევედრენით მონყალესა ღმერთსა ... (107v-108r).

- 21.3. **სხუანი, გალობანი წმიდათა მოციქულთანი. უგალობდითსა, ჳმაჲ გ** – რომელმან წამისყოფი. ეკლესიისა სუჭტთა და საფუძველთა სარწმუნოებისაჲთა ... (108r-109v).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 21.4. **ხუთშაბაჲთსა მწუხრი. დასდებელი ჯუარისანი. უფალო ლაღაღყავსა, ჳმაჲ გ თვითი** – მოვედით, ტვრთმძიმენო და შეურდეთ ცოდვათა ჩუენთა წყლულებისა მკურნალსა ... (109v-110r).
- 21.5. **ხუთშაბაჲთსა მწუხრი სერობისად. დასდებელნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა** – რომელმან წამისყოფი. ზლუდე შეურყეველი შევედრებულთა და შესავედრებელი ღელვაგუჭმულთა, მჭურვალე ჳელისამპყრობელი ჭირვეულთა შენ ხარ, ყოვლად წმიდაო ქალწულო ... (110r-111v).
- 21.6. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ აღილუიჲა და წირვისანი და კანონთა წარდგომანი ოთხშაბაჲთისნი ბრძანენ. გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი, ჳმაჲ გ** – უქმი ქუეყანა. ზღვსა ღელვანი კუჭრთხითა მით აღზლუდენ ... (111v-112r).
- 21.7. **წარდგომაჲ** – ჯუარსა ზედა ნებსით ჯუარს-ეცუ, უფალო, და თხემისა ადგილსა ჰქმენ ცხორებაჲ ... (112r-113r).
- 21.8. **წარდგომაჲ წმიდათა** – შეინყნარე გულითა თქუენითაჲ ბრწყინვალეებაჲ ცხოველსმყოფელისა ჯუარისაჲ ... (113r-v).
22. **პარასკევსა სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ღმერთსა, რომელმან ივსნა. ცთომილთა მათ ჳელთა განკურნებაჲდ, განჰმარტენ სიმწნით ჳელნი შენნი საღმრთონი ... (113v-116r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 22.1. **პარასკევსა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისა და წმიდათანი. უფალო ლაღაღყავსაჲ, ჳმაჲ გ** – თვითი. დიდ არს ძალი მონამეთა შენთა, ქრისტე, რამეთუ საფლავსა შინა მდებარე არიან ... (116r-117r).
- 22.2. **პარასკევსა მწუხრი სერობისად. გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა** – უქმი ქუეყანაჲ. ღმრთისა მამისა ჯვრჩინებითა და სულისა წმიდისა მადლითა ჭემმარიტად დედასა ღმრთისასა საღმრთოთა გალობითა მორწმუნენი გვრგვნოსან გყოფთ ... (117r-118r).

- 22.3. ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა და შემდგომად წარდგომაჲ წმიდათა კანონსა ზედა, ჳმაჲ გ – ღვანლითშემოსილთა შენთა საწსენებელი, უფალო, უფროჲს განაბრწყინვე ... (118v).
- 22.4. მეორესა კანონსა ზედა წარდგომანი სინანულისანი, თვთი, ჳმაჲ გ – რაჟამს სიტყვთა შენითა წარვდგეთ თუალუბუაენი საყდარსა შენსა, უფალო ... (118v-119r).
23. შაბაჲთსა გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი, ჳმაჲ გ – ღმერთსა, რომელმან იწსნ. რომელმან განადიდა დღეს სოფელსა შინა ღუანლით შემოსილთა მათ საწსენებელი, მას მხოლოსა უგალობთ, რომელიცა დიდებულ არს ... (119r).
- 23.1. წარდგომაჲ მღდელთმოძღუართა – მარხვასა შინა უწორცოებაჲ მღკარებაჲსა და ლოცვაჲსა შინა ... (119r-120r).
- 23.2. შაბათსავე სხუანი გალობაჲნი წმიდათა წინასწარმეტყუელთა და მონაშეთანი – რომელმან წამისყოფი. ჭურნო სინმიდისანო და სავანენო სულისა წმიდისნო, ღმრთისმეტყუელნო ... (120r-121r).
- 23.3. შაბაჲთსავე სხუანი გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი უგალობდითსა, ჳმაჲ გ – რომელმან წამისყოფი. რომელმან სიკუდილითა შენითა, ქრისტე, მძღაგრებაჲ სიკუდილისა შეჰმუსრე ... (121r-123v).

[ჳმაჲ დ]

24. შაბაჲთსა მწუხრი. დასდებელნი აღდგომისანი. უფალო ღაღადყავსა, ჳმაჲ დ – ცხოველსმყოფელსა ჯუარსა შენსა დაუცხომელად თაყუანის-ვსცემთ, ქრისტე ... (123v-124v).
- 24.1. გალობანი სამეხისანი და წმიდისა ღმრთისმშობლისანი – ზღვსა მის მენამ. სამეხასა სამგვამოვნებით ღმერთსა ღმერთთასა ვადიდებდეთ ... (124v-127r).
- 24.2. ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა, მერმე წარდგომაჲ პირველისა კანონისა – ბრწყინვალე იგი აღდგომისა ქადაგებაჲ ... (127r).
- 24.3. სხუაჲ წარდგომაჲ მეორესა კანონსა ზედ, ჳმაჲ დ – პირველ ცისკრისა მოვიდეს საფლავად მარიამ და მისთანანი ... (127r-128r).

- 24.4. **გალობანი აღდგომისანი. უგალობდითსა დ – ზღვსა მის. აჰმალ-
ლდი შენ ჯუარსა ზედა, მაღალო, ძელსა უბინოსაჲ ... (128r-129r).**
25. **კვრიაკესავე სხუანი გალობანი აღდგომისანი, უგალობდითსა,
ჴმაჲ დ – ზღუაჲ უვალი. განჰკურნენ წყლულებანი კაცთანი წყლუ-
ლებითა შენითა საღმრთოთა, მჴსნელო ... (129r-130r).**
- 25.1. **კვრიაკესავე სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელი-
სანი – დანთქენ ვნებ. შეირყინეს ერნი და შეძრწუნდეს წარ-
მართნი ... (130r-131v).**
- 25.2. **კვრიაკესა მწუხრი. დასდებულნი სინანულისანი, ჴმაჲ დ –
მინდა ცრემლთა მიერ აჴოცაჲ შეცოდებაჲთა ჩემთა ... (131v).**
- 25.3. **მთავარანგელოზთა – რომელმან შექმენ პირველად ანგელო-
ზნი შენნი სულაჲდ და მსახურნი შენნი, ღმერთო ... (131v-132r).**
აქვე: სტიქარონნი სინანულისანი.
- 25.4. **კვრიაკესა მწუხრი. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრ-
თისმშობელისანი – ზღვსა მის მენ. ვითარცა ხარ უწმიდესი
ყოველთა დაბადებულთა, სძალო ... (132r-133v).**
26. **ორშაბათსა ცისკრად, ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიაჲ
და წირვისანი – დაუსაბამოსა შენსა მამასა და შენ, ქრისტე ღმერთო,
და წმიდასა სულსა შენსა ქერაბინთაებრ დიდებისგმეტყუელებაჲდ(!)
ვიკადრებთ და ვიტყვთ ... (133v).**
- 26.1. **წარდგომაჲ სინანულისაჲ პირველსა კანონსა ზედა, ჴმაჲ დ,
თვთი – დაღონებულსა ამას და მოუძღურებულსა სულსა ჩემ-
სა ზედა მოიხილე, უფალო ... (133v-134r).**
- 26.2. **წარდგომანი სინანულისანი ბ კანონსა ზედა – გულისჴმაჲ-
ყავ, სულო ჩემო, ვითარ წარვდგეთ წინაშე მსაჯულისა ჟამსა
მას საშინელსა ... (134r).**
- 26.3. **ორშაბათსა გალობანი სინანულისანი და წმიდათანი. უგა-
ლობდითსა, ჴმაჲ დ – დაანთქენ. მჴსნელო ჩემო ქრისტე, რო-
მელმანცა აცხოვნენ ... (134r-v).**
- 26.4. **წარდგომაჲ მთავარანგელოზთა, თვთი დ – რომელი მჯდო-
მარე ხარ ცეცხლისფერთა ეტლთა ზედა, ქრისტე ღმერთო ...
(134v-135v).**

26.5. **წარდგომაჲ წმიდათა, თუთი დ** – მოწამენო უფლისანო, სა-
კუჭრთხნო სძალნო ღმრთისანო ... (135v-136r).

26.6. **ორშაბაჲთსავე სხუანი გალობანი წმიდათა მთავარანგელო-
ზთანი** – ზღუაჲ უვალი. საღმრთოსაგან ნათლისაჲ თუნიერ
შუამდგომელისა აღივსებთან დიდნი ქერაბინ-სერაბინნი ...
(136r-138r).

აქვე: აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.

26.7. **ორშაბაჲთსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდისა იოანე ნათლის-
მცემელისანი. უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ დ** – თანასწორად
უწორცოთა და თანამოსაყდრედ წმიდათა წინასწარმეტყუელ-
თასა გამოსჩნდი, ღირსო ... (138r-v).

აქვე: სტიქარონად ნათლისმცემლისა.

26.8. **ორშაბაჲთსა მწუხრი. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთის-
მშობელისანი. უგალობდითსა, ჳმაჲ დ** – დაანთქენ ვნებ. ვინ
შეუძლოს, სძალო, მითხრობაჲდ საიდუმლოჲ ... (138v-139v).

26.9. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიაჲ და
წირვისანი და კანონთა ზედა წარდგომანი სინანულისანი
ორშაბაჲთისნი ჰბრძანენ. სამშაბაჲთსა გალობანი სინანუ-
ლისანი და წმიდათანი დ** – საღმრთომან ნისლ. ვიქმ მე საქ-
მეთა ბნელისაჲთა ფარულაჲდ ... (139v-140r).

26.10. **წარდგომაჲ ნათლისმცემლისა, თუთი დ** – რომელი საშოთ-
განვე გამოირჩია საუკუნეთა მფლობელმან ... (140r-141v).

27. **სამშაბაჲთსავე სხუანი გალობანი წმიდისა იოანე ნათლისმცემე-
ლისანი, უგალობდითსა** – დაანთქენ ვ. ვითარცა რაჲ დიდი მთიები
ჰრბიოდე შენ წინაშე მზისა და განანათლე ქუეყანაჲ ბრწყინვალე-
ბითა შენითა ... (141v-143v).

აქვე: აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.

27.1. **სამშაბაჲთსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი. ღალადყავ-
სა, ჳმაჲ დ** – საჭურველაჲდ უძლეველაჲდ, ქრისტე, ჯუარი შენი
მოგუჴცი ... (143v-144r).

აქვე: სტიქარონნი ჯუარისანი.

- 27.2. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი. უგალობდითსა** – დანთქენ. ჭირთა და ურვათა და განსაცდელთა მიერ შეინრებული ... (144r-145r).
28. **ოთხშაბათსა ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიამ და წარდგომანი და პირველსა კანონსა ზედა წარდგომანი ჯუარისანი, თვთნი, ჳმაჲ დ** – მომიყიდენ ჩუენ წყევისაგან სჯულისა პათიოსნითა სისხლითა შენითა ჯუარსა რაჲ დაემსჭუალე ... (145r).
- 28.1. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომანი ჯუარისანი, ჳმაჲ დ** – მსწრაფლ მენიე, უფალო, პირველ აღსასრულსა ... (145r-v).
- 28.2. **ოთხშაბათსა გალობანი ჯუარისა და წმიდათანი, უგალობდითსა** – ზღვსა მის მენამ. რომელმან გარდაართხენ ცაჲნი, განიპყრენ ჳელნი ჯუარსა ზედა ... (145v-147v).
- 28.3. **ოთხშაბათსავე სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ დ** – ზღუჲა უფალი. ქრისტე, ყოვლად ძლიერო, ბრწყინვალეზაო მამისაო ... (147v-149r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 28.4. **ოთხშაბათსა მწუხრსა. დასდებელნი წმიდათა მოციქულთანი, ლალადყავსა, ჳმაჲ დ** – მოციქულთა გუნდი სულითა წმიდითა განანათლე, ქრისტე ... (149r-v).
- აქვე:** სტიქარონად მოციქულთანი.
- 28.5. **ოთხშაბათსა მწუხრი. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ დ** – გიგალობთ შენ, რომელმან უზემთაეს სიტყვსა სიტყუჲა შეინყნარე საშოსა შენსა ... (149v-150v).
- 28.6. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიამ წირვისანი პირველსა კანონსა ზედა, წარდგომაჲ წმიდათა მოციქულთა, თვთი, ჳმაჲ დ** – მნათობად ცისკიდეთა მოციქულნი შენნი, უფალო, გამოაჩინენ ... (150v-151r).
- 28.7. **სხუჲა მეორესა კანონსა ზედა** – ქადაგად ღმრთისმსახურებისა მოწაფენი შენნი, ქრისტე ... (151r).
29. **ხუთშაბათსა გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისნი, ჳმაჲ დ** – დაანთქენ ვ. შენ მხოლოჲ გამოსჩნდი კეთილ მომატყუჴბელ კაცთა ნათესავისა და მაცხოვრად, ქალწულო ... (151r-v).

- 29.1. **წარდგომაჲ მოციქულთავე, თვით დ** – ვითარცა ისარნი ნათლად ბრწყინვალენი სულიერნი ყოველისავე სოფლისაჲ ... (151v-152r).
- 29.2. **წარდგომაჲ ჯუარისანი და წმიდათანი დ** – ჯუარითა აღ. საჭურველთა წმიდათა მონამეთა ბოროტთა დასაბამისა ... (152r-v).
- 29.3. **ხუთშაბათსავე სხუანი გალობანი წმიდათა მოციქულთანი, ჳმაჲ დ** – ზღუაჲ უვალი. ორღანოთა ჳმაღტკბილთა სულისა ყოვლად წმიდისაჲთა მობერვითაჲ მისითა ... (152v-154r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 29.4. **ხუთშაბათსა მწუხრი, უფალო ღაღადყავსა, დასდებელნი ჯუარისანი ბრძანენ, ოთხშაბათსა ჰპოვნე სტიქარონად ესე დ** – რომელი ღმრთეებით გამოუკულებველ ხარ, გარეშეუნერელი და მიუნდომელი, უხილავი, დაუსაბამო ... (154r-v).
- 29.5. **ხუთშაბათსა მწუხრი. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ზღუაჲ უვალი. მთავარანგელოზისა გაბრიელის(!) თანა გიგალობთ ... (154v-155v).
- 29.6. **ცისკრაჲდ ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიაჲ და ნირვისანი და კანონთა ზედა წარდგომანი ჯუარისანი. ოთხშაბათსა ჰპოვნე, პარასკევსა გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი. ჳმაჲ დ** – ზღუაჲ უვალი. ჯუარსა ზედა განიპყრენ საღმრთონი მკლავნი, მეუფჳო ... (155v-157r).
30. **პარასკევსავე სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი. უგალობდითსა** – საღმრთომან ნის. განჰკურნე შემეუსრვილებაჲ კაცებისა, ჰშევე რაჲ ყოველთა შემოქმედი, ქალწულო ... (157r-159r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 30.1. **პარასკევსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათანი. უფალო, ღაღადყავსა, ჳმაჲ დ** – რომელი დიდებულ ხარ ჳსენებაჲსა წმიდათა შენთასა, ქრისტე ღმერთო ... (159r-v).
- აქვე:** სტიქარონად სინანულისანი.
- 30.2. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ დ** – არარაჲ არს. შენ ხარ სასუფევლისა საღმრთოჲ ბჭე, უბინოო ... (159v-160v).

- 30.3. ცისკრად წარდგომაჲ პირველისა კანონისა, ჴმაჲ დ, თვით – დღეთა ანგელოზთაჲ მჴედრობაჲნი საჴსენებელსა ღუანლითშემოსილთასა მოიწინეს მორწმუნეთა გონებისა განათლებად ... (160v).
- 30.4. წარდგომანი მეორისა კანონისა – საჭურველი ჯუარისა სარწმუნოებით შეიჭურეს ტკივილითა მოღუანებისათა ... (160v-161r).
31. შაბაჲთსაჲ გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი – გიგალობთ შენ. მიჴბაჲძვედით ვნებაჲთა მჴსნელისათა თქუენ, ყოვლად ქებულნო მონამენო ... (161r-162r).
- 31.1. შაბაჲთსა გალობანი სინანულისანი – ზღუაჲ უვალი. უბყარ ჴელი მარჯუჴნე მონათა შენთა, მეუფჴო ... (162r-163r).
- 31.2. შაბაჲთსავე სხუანი გალობაჲნი წმიდათა წინასწარმეცყუელთანი – ზღუაჲ უვალი. მდგომარენო წინაშე ღმრთეებისა საყდართა ... (163r-165r).
- აქვე: აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.

[ჴმაჲ ე]

32. შაბაჲთსა მწუხრი. დასდებელნი აღდგომისანი. ჴმაჲ ა გუერდი – პატიოსნისა ჯუარისაჲ შენისა მიერ, ქრისტე, ეშმაკი სირცხველულ ჴყავ ... (165r-166r).
- 32.1. გალობაჲნი სამებისანი და ღმრთისმშობელისანი წართულნი – ეტლთა სიმრავ. სიმტკიცესა სამგუამოვანსა ერთღმრთეებისასაჲ უგალობთ ... (166r-167v).
- 32.2. წარდგომაჲ ღმრთისმშობელისა, ა გუერდი – ჴელთა აღვიპყრობთ შენდა მომართ და მნიკუღევანთა ბაგეთა აღვიხუამ ... (167v).
- 32.3. პირველსა კანონსა ზედა წარდგომაჲ, ჴმაჲ ა გუერდი – ჯუარსა უფლისასა შევავსხმიდეთ და საფლავსა წმიდასა გალობით პატივსცემდეთ ... (167v-168r).
- 32.4. წარდგომაჲ ბ-სა კანონსა ზედა, ა გუერდი – ანგელოზისა ხილვითა გონებითა განკვრეგებულნი და ღმრთისაჲ აღდგომისათვს ... (168r-169v).

- 32.5. **სხუანი გალობაანი აღდგომისანი** – მწსნელსა. ნეფსით ჯუარსა ზედა ამალღებულსა ღმერთსა, რომელმან ძუჭლი იგი ცთომამა აჯოცა ... (169v-170r).
33. **კვრიაკესავე გალობაანი ღმრთისა წმიდის მშობლისანი** – ეტლთა სიმრავლ. ბჭეო ღმრთისაჲ დიდებისაო, რომელმან განახუჭნ კარნი სამოთხისანი, ბჭენი სინანულისანი განმიხუჭნ, გევედრები, და გონებაჲ განმინათლე ... (170r-171v).
- 33.1. **კვრიაკესა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი, ა გუერდი** – თვითი. უფალო, შიშისა შენისგან მეშინის და ბოროტისა საქმედ არა დავსცხრები ... (171v-172v).
- 33.2. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ეტლთა სიმრ. სულისაგან ტკივნეულისა შეინირე ქებაჲ, ქალწულო ღმრთისმშობელო ... (172v-173v).
- 33.3. **წარდგომამ პირველისა კანონისა** – აურაცხელთა ცოდვაჲთა ჩემთათჳს უბადრუკი ესე განგებითა ვიღელვები ზღუაჲსა შინა ... (173v-174r).
- 33.4. **წარდგომამ მეორესა კანონსა ზედა** – ყოველნი ვიღვძებდეთ ღმობიერად და ქრისტესა მივეგებოდეთ ... (174r).
34. **ორშაბათსა გალობაანი სინანულისანი და წმიდათანი** – მწსნელსა ჩუენ. მრავალთაგან საცთურთა მტერისათა ძლეული და შთავრდომილი მახეთა მათ მისთა მომაქციე, შემინყალე, ქრისტე ღმერთო ... (174r-175v).
- 34.1. **ორშაბათსავე გალობანი წმიდათა მთავარანგელოზთანი** – ეტლთა სიმრვ. ქადაგნო მთავრობისანო ანგელოზთა ძალნო ... (175v-178r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 34.2. **ორშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი. კვრიაკესა მწუხრსა ჰჰოო სხუანი ნათლისმცემელისანი, თვით ბერწისგან საშოსა უქმისა აღმოსცენდი ნერგი ყოვლად შუჭნიერი** ... (178r).
- 34.3. **სტიქარონნი სინანულისანი და წმიდათანი. კვრიაკესა მწუხრი-ჰჰოო. სხუანი ნათლისმცემელისა, თვითი. ქადაგოჲ და ნინამორბედო და მეგობარო სიძისა უკუდავისაო** ... (178r-v).

- 34.4. **ორშაბათსა მწუხრი. გალობაჲნი სერობისანი და წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – მჴსნელსა ჩუენ. მხოლოსა უხრწნელსა საცნაურსა ღრუბელსა და საღმრთოჲსა მის სულისა წმიდისა ... (178v-179v).
35. **სამშაბათსა ცისკრად ანუ ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ წმიდაჲ არსი და ალილუიჲა წარდგომანი სინანულისანი ორშაბათსა ჰპოო.**
- სამშაბათსა გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი – ეტლთა სიმრავ. შემინდვენ ძკრნი, რომელნი ვქმენ, ქრისტე, და მილხინე ... (179v-181r).
- 35.1. **სამშაბათსავე გალობანი წმიდისა იოანე ნათლისმცემელისანი** – მჴსნელსა ჩუენ. ცხორებაჲ უნივთოჲ აჩუჴნე შენ, ნეტარო ... (181r-182v).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 35.2. **სამშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისაჲნი და ღმრთისმშობელისანი** – ჯუარი შენი, ქრისტე, დაღაცათუ ძელაჲდ იხილვების არსებითაჲ, არამედ საღმრთოთა შემოსილად ძლიერებითა და ხილულაჲდ სოფელსა შინა საცნაურ იქმნების ... (182v-183r).
- 35.3. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲნი** – ეტლთა სიმრ. სულისაგან ტკივნეულისა შეინირე ქებაჲ, ქაღწულოჲ, ვიდრემდის ... (183r-184r).
- 35.4. **ცისკრად წირვისანი და თუ ოხითა იყოს ღმერთი უფალი და პირველსა კანონსა ზედა წარდგომით, ა გუერდი, თვით** – თხემისა ადგილი სამოთხედ გამოჩნდა ... (184r).
- 35.5. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ ჯუარისავე** – თაყუანისვსცემთ ადგილსა მას, რომელსა ზედა დასდეგ, უფალო ... (184r).
- 35.6. **მესამესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ ღმრთისმშობელისაჲ** – თვით. მოვედით, მორწმუნენო, და ვადიდებდეთ უბიწოსა ქაღწულსა ღმრთისმშობელსა ... (184r-v).
36. **ოთხშაბათსა გალობაჲნი ჯუარისანი და წმიდათანი** – ეტლთა სიმრ. მიუწდომელი იგი სიღრმე, ღმრთისაჲ განგებისა, რომელი ჴორცთა მიერ აჩუჴნა ნებსით უფალმან ... (184v-185r).

- 36.1. **წარდგომაჲ ჯუარისა** – ღმერთო მალალო, ამაღლდი რაჲ ჯუარსა ზედა ძმრისა და ნავლლისა გემოჲ იხილაჲ ... (185r-186r).
- 36.2. **ოთხშაბათსავე გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ეტლთა სიმრ. სიტყუანი შესხმისანი, გალობით ვედრებაჲ და ლოცვაჲ უღირსთა ... (186r-187v).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 36.3. **ოთხშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათაჲ მოციქულთანი, უფალო ღალადყავსა, ა გუერდი, თვთი** – მონაფენო მაცხოვრისანო და თუალით მხილველნო საიდუმლოთანოჲ ... (187v-188v).
- 36.4. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ეტლთა სიმრავ. ვაქებდეთ, ერნო, შესხმითა სულიერითა ღირსად დღესასწაულსა ამას ... (188v-189r).
- 36.5. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიაჲ და წირვისანი წარდგომაჲ პირველისა კანონისა, თვთი** – ვითარცა თუალით მხილველთა და მონაფეთა სიტყვსათა ... (189r-v).
- 36.6. **წარდგომაჲ მეორისა კანონისა** – პირველ უსწავლელთა, ხოლო ან მნათობთაჲ ... (189v).
37. **ხუთშაბათსა გალობანი წმიდათა მოციქულთანი** – ეტლთა სიმრავ. კაცთა ჴორცითა მოსრულსა, ნათლისა ელვითაჲ დიდად განმდიდრებულნო მოციქულნო ... (189v-191r).
- 37.1. **ხუთშაბათსაჲ გალობანი წმიდისაჲ ღმრთისმშობელისანი** – მჴსნელსა ჩუენსა. წარწყმედილსაჲ ამას ვნებათაგან ბოროტთა ... (191r-192v).
- 37.2. **ხუთშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი. უფალო ღალადყავსა, ჴმაჲ ა გუერდი, თვთი** – გიხაროდენ, ცხოველსმყოფელო ჯუარო, ქრისტიანეთა შესავედრებელო ... (192v-193r).
- 37.3. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – მჴსნელსა ჩუენსა, მჴსნელსა ჩუენსა ღმერთსა ჴორცითა ქმნილსა შენგან ვევედრე ჩუენტვს, ქალწულო წმიდაო ... (193r-194r).
38. **პარასკევსა ცისკრად. ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ წირვისანი და ალილუიაჲ წარდგომანი კანონთანი და გალობანი ოთხშაბათსა ჰპოო.**

- 38.1. **პარასკევსა გალობანი ჯუარისაჲ და წმიდათანი. უგალობ-
დითსა** – მწსნელსა ჩუენ. ვნებაჲთა მომკლველთა ვნებაჲ თავს
იდევ, ქრისტე, და მოაკუდინე მტერი უკეთური ... (194r-195r).
- 38.2. **პარასკევსავე გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** –
ეტლთა სიმრავ. ქალწულო, სძალო კურთხეულო, მგალობელნი
შენნი იჴსნენ განსაცდელთაგან ... (195r-196v).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი და მომიხსენენი.
- 38.3. **პარასკევსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათანი. უფალო ღა-
ლადყავსა, ა გუერდი** – ძალთა ქუეყანისა ყოველივე შეურაც-
ხჰყავთ ... (196v).
- 38.4. **სხუანი სინანულისანი** – მოვიჴსენე წინასწარმეტყუელისა,
რომელსა იტყვს: მე ვარ მინაჲ და ნაცარი და კუალად შთა-
ვხედნე ... (196v-197v).
- აქვე:** სტიქარონნი.
- 38.5. **პარასკევსა მწუხრი. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთის-
მშობელისანი** – ეტლთა სიმრ. განუძლომელაჲდ წადილითა,
დედაო ღმრთისაჲო, დაატკობ მორწმუნეთა ... (197v-198v).
39. **შაბათსა ცისკრად პირუელსა კანონსა ზედა წარდგომაჲ წმიდათა**
– ყოვლად სანატრელნო ქრისტეს მონამენო, რამეთუ ჰბაჲძევდით
თქუენ ვნებაჲთა ქრისტეს მწსნელისათა ... (198v).
- 39.1. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ** – განუხუჴნე, მაცხოვარო
ჩუენო, მართალთა თანა მონათა შენთაჲ და ესენი დაამკვდრენ
ეზოთა შენთა ... (198v-199r).
- 39.2. **შაბათსა გალობანი წმიდათანი და სინანულისანი** – მწსნელსა.
უგალობდეთ ღმერთსა, რომელმან განადიდაჲ საჴსენებელი
ღუანლით შემოსილთა ... (199r-200v).
- 39.3. **შაბათსავე გალობანი წმიდათანი და სინანულისანი** – ეტლთა
სიმრა. საღმრთოჲთა მით სიყუარულითა ქრისტეს მონამეთა
მძღავრთაჲ მათ განდგომილთა ... (200v-202v).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი, მომიხსენენი.

[**ჴმაჲ ვ]**

40. **დასდებელნი აღდგომისანი. უფალო დაღადყავსაჲ, ჴმაჲ, ბ გუერდი** – ძღვეჲა გაქუნდაჲ, ქრისტე, ქუჭსკნელს ჯოჯოხეთისა ... (202v-203r).

40.1. **ღამისთეჲად გაღობანი სამებისა და ღმრთისმშობელისანი** – უკუღვეღაჲდ. სამებაჲსა სამგუამოვნებით უგაღობთ, ერთითა ბუნებითა უცვაღებღელსა ხატსა სახიერსა ... (203r-205v).

40.2. **წარდგომანი ღმრთისმშობელისანი** – ყოვეღი სასოებაჲ, ბ გუერდი. ფიცით, რომელ აღუთქუა მამასა შენსაჲ პირვეღად ღმერთმან ყოვღად ძღიერმან ... (205v).

40.3. **კვრიაკესა ცისკრაჲდ. ღმერთი უფალი და ოხითა. ანგეღოზთა ძაღნი. ღმრთისმშობეღო ქაღწუღო. წარდგომაჲ პირვეღისა კანონისა (!), ბ გუერდი** – საფღავისაჲ აღებაჲსა და ჯოჯოხეთისა გოღებაჲსაჲ მარიაჲმ დაღადებღაჲ დაღაღუღთაჲ მოციქუღთა მიღართ ... (205v-206r).

40.4. **წარდგომაჲ მეორესა კანონსა** – ნებსით სიკუღდიღითა შენიღთა ცხოვეღსმყოფეღითაჲ ბჭენი ჯოჯოხეთისანი შეჴმუსრენ, ქრისტე ღმერთო ... (206r).

აქვე: გაღობაჲ აღსავაღთა, ჴმაჲ, ბ გუერდი.

40.5. **გაღობაღნი აღდგომისანი. უგაღობღითსა** – უკღვეღად ზღუაჲ. გან-რაჲ-იპყრენ ჴეღნი თვსნი ჯუარსა ზეღა, იესუ სახიერო ... (206v)

40.6. **წარდგომაჲ** – ბჭენი ჯოჯოხეთისაჲ შეჴმუსრენ, ქრისტე ღმერთო, ნებსით სიკუღდიღითა მიღთ ... (206v-207v).

40.7. **კვრიაკესავე სხუაღნი გაღობაღნი აღდგომისანი** – ზღუაჲ მენაღმუღი. ძე ღმრთისაჲ მხოღოჲ ორი ბუნებით ერთ არს გუამითა: ღმერთი და კაცი ... (207v-208v).

აქვე: გამოავღინენი ათერთმეღთაგან აქებღითსა.

40.8. **კვრიაკესავე სხუანი გაღობაღნი წმიღისა ღმრთისმშობეღისანი** – უკღვეღეღაჲდ. ხისა მისგან ურჩეღისა მო-რა-იღო წყეღა, მოგუატყუაჲ ევაჲ ... (208v-210r).

- 40.9. **კვრიაკესა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი, ბ გუერდი** – სინანული არა მაქუს მე და კუალად არცა ცრემლნი ... (210r-211r).
- 40.10. **კვრიაკესა მწუხრი. სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – რომელმან ზღუაჲსა მენა. ნათელსა შინა ქალწულეებისაჲ შენისასა მკვდრ იქმნა ... (211r-212r).
- 40.11. **წარდგომანი სინანულისანი პირველსა კანონსა ზედა** – თვითი. გულისჴმაჲ-ვყოფ დღესა მას საშინელსა ... (212r).
- 40.12. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ სინანულისა** – მიწყალენ ჩუენ, უფალო, შეგვწყალენ ჩუენ ... (212r-v).
- 40.13. **წარდგომაჲ მთავარანგელოზთა, თვითი** – რომელი მჯდომარე ხარ ქერობინთა ეტლთა ... (212v).
41. **ორშაბათსა გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი** – უკლეველაჲდ. შთავრდომილი ჴელსა შინა ავაზაკთა ბოროტთასა, უფალო, და სულითა მონყლული, წყლულეზაჲთა შენთა ზეთითა განმკურნე და შემინყალე ... (212v-214v).
- 41.1. **ორშაბათსავე გალობაჲნი წმიდათა მთავარანგელოზთანი** – უკულეველაჲდ. მახლობელაჲდ დამზადებელისა ღმრთისაჲ პირველაჲდ მწყობრაჲდ სდგათ თქუენ ... (214v-216r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი და მომიხსენენი.
- 41.2. **ორშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი სინანულისანი, ბ გუერდი** – შემწე სულისა ჩუენისა იქმენ, ღმერთო ჩემო ... (216r-v).
- 41.3. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – უკულეველაჲდ. მამულთა მათ პატივთაგან, ღმრთისმშობელო ... (216v-217v).
- 41.4. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიჲა და წირვისანი წარდგომანი სინანულისანი ორშაბათსა ცისკრად ჰჰოვნე წარდგომანი ნათლისმცემელისანი, ბ გუერდი** – მდგომარენი ტაძარსა შინა შენსა მოსრულნი გევედრებით ... (217v-219r).
42. **სამშაბათსავე გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი უგალობლითა** – ზღუაჲ მენამ. მჴსნელო იესუ, ვითარცა იჴსენ ბრალთა მრა-

ვალთაგან მეძავი იგი, შეგივრდაა რაჲ კუალად სინანულითა ... (219r-221v).

აქვე: აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.

42.1. **სამშაბათსა მნუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი, ბ გუერდი** – ჯუარმან შენმან, უფალო, სამოთხე განულო ნათესავსა კაცთასა ... (221v-222r).

აქვე: სტიქარონნი.

42.2. **სერობისად გალობანი ღმრთისმშობელისანი** – უკუღვევლაად. რისხვაჲ ღმრთისაჲ მსჯავრთა სიმართლისათა ჩუენდა მომართ აღძრული ... (222r-223r).

42.3. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ წირვისანი და აღილუიაჲ პირველსა კანონსა ზედა წარდგომანი ჯუარისანი** – დღეს სანინასწარმეტყუელოჲ იგი სიტყუაჲ აღესრულაჲ ... (223r).

42.4. **წარდგომაჲ მეორისა კანონისა ჯუარისა** – უფალო, სიკუდიდ დაგსაჯეს შენ ჰურიათა, ცხორებაჲ ეგე ყოველთა ... (223r-v).

42.5. **გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი. უგალობდითსა** – უკუღვევლაად ზღუაჲ. ჯუარსა ზედა განიპყრენ შენ, მეუფტო, უხრწნელნი მკლაენი შენნი ... (223v-225r).

43. **ოთხშაბათსავე გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – უკუღვევლაად. რომელმან ჰშევ ნათელი საუკუნეთაჲ, სული ჩემი ცოდვითა დაბნელებული ღირს-ყავ ... (225r-226r).

აქვე: აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი და მომიხსენენი.

43.1. **ოთხშაბათსა მნუხრი. დასდებელნი წმიდათა მოციქულთანი. თვთნი. ბ გუერდი** – უფალო, მოციქულნი შენნი მიიწინეს ოდესმე სიღრმედ ზღვსა ... (226v-227r).

43.2. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – რომელმან ზღუაჲსა მეწამ. ცხორებაჲ უბრალოჲ და სათნოჲ მითხოვე, დედოფალო, ძისა შენისაგან ... (227r-228r).

43.3. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ აღილუიაჲ და წმიდაარსნი. წარდგომაჲ პირველისა კანონისა** – მონაფენი შენნი, უფალო, კიდეთა ქუეყანისაჲთა წარავლინენ ... (228r).

- 43.4. **წარდგომაჲ მეორისა კანონისა** – მოციქულნო წმიდანო, თავს-
მდებნო შეცოდებულთანო, ყოვლადსახიერსა უფალსა ევედრე-
ნით ... (228r.)
44. **ხუთშაბათსა გალობაჲნი წმიდათა მოციქულთანი** – ზღუაჲ მენა-
მული. ნათელად სოფლისა გამოსჩნდით, ღირსნო ღმრთისმეტ-
ყუელნო, მოციქულნო წმინდანო ... (228r-229v).
- 44.1. **ხუთშაბათსა გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობლისანი** –
ზღუაჲ მენამული. შიშით და ძრწოლით გიხაროდენსა გილაღა-
დებთ, წმიდაო დედოფალო ... (229v-231v).
- აქვე:** აღვივსენითი და მომიხსენენი.
- 44.2. **ხუთშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი ჯუარისანი. თვთნი.**
უფალო ღაღადყავსა, ზ გუერდი – ჯუარცმაჲ ნებსით დაით-
მინე, მაცხოვარო ჩუენო, კაცთმოყუარე ... (231v-232r).
- 44.3. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** –
რომელმან ზღუაჲსა მენ. მთად ჩრდილოდ გინოდაჲ **ამბაკომ**
და ბაგედ და კუჭრთხაჲდ კიდობნად ... (232r-233r).
45. **ცისკრად ოხითა ანუ წირვისანი და კანონთა ზედა წარდგომაჲ**
ოთხშაბათსა ჰპოო.
- პარასკევსა გალობაჲნი ჯუარისანი და წმიდაათანი** – რომელმან
დაფარ. ვნებითა შენითა პატიოსნითა, ქრისტე, ცოდვითა დასჯილი
კაცებაჲ ადიდე ... (233r-235r).
- 45.1. **პარასკევსა გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** –
რომელმან ზღუისა მენა. რომელმან ჰშევე ღმერთი ჯორცითა
ცხორებაჲდ კაცთა ნათესავისა, ქალწულო ... (235r-236r).
- აქვე:** აღვივსენითი და მომიხსენენი.
- 45.2. **პარასკევისა მწუხრი, დასდებელნი წმიდათანი, უფალო ღა-**
ღადყავსა, ზ გუერდი – გამობრწყინდეს ლუანლითემოსილნი
მონამენი ქრისტესნი, რომელთა განანათლნეს ქრისტეს მიერ
მორწმუნენი ... (236r-237r).
- აქვე:** სტიქარონნი.
- 45.3. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – უკ-
ლეველაჲდ ზღუაჲ. ბოროტითა განზრახვითა მტერისათა დედა-
მან ჩემმან ევაჲ მოგუატყუა ჩუენ, სიკუდილო ... (237r-238r).

- 45.4. ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიამ და წირვისანი წარდგომაჲ პირველისა კანონისა თვით – დიდ არს დიდებაჲ, რომელი მოიგეთ, წმიდანოჲ მონამენო ... (238r-v).
- 45.5. წარდგომანი სინანულისანი მეორესა კანონსა ზედა – რომელი მისცვალენ საწუთროსა ამისგან ცხორებაჲდ საუკუნოჲდ ... (238v).
46. შაბათსა გალობანი სინანულისანი – ზღუაჲ მენამული. სავანეთა მათ საუკუნეთა ზეცათა შინა დამკვდრებულნი მარადის ... (238v-239r).
- 46.1. წარდგომაჲ მღუდელთმოძღუართა – მკვდრნო ღმრთისანო, ბრძენნო და თანამკვდრნო ქრისტესნო ... (239r-240v).
- აქვე: მამათა, დედათა.
- 46.2. გალობანი სინანულისანი – უკუღვევლაჲდ საშინელ არს სიკუდილისა მოწესებაჲ ... (240v-241v).
- 46.3. შაბათსავე გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა – უკუღვევლაჲდ. მზე ბრწყინვალე, რომელი გამოჩნდაჲ შენგან ... (241v-243r).
- აქვე: აღვივსენითი, მომიხსენენი.
- 46.4. შაბათსა მწუხრი დასდებელნი აღდგომისანი, უფალო ღაღდაყვსა, ჳმაჲ, გ გუერდი – თვით – მოვედით, უგალობდეთ უფალსა, რომელმან შემუხრა სიკუდილისა ძალი ... (243r-243v).
- 46.5. გალობანი სამებისა და ღმრთისმშობელისანი, რომელნი იგალობებიან კვრიაკესა ღამისთევად – წამისყოფი. წამისყოფითა, ღმერთო, აღაღე გულისა ჩუენისა პირი საცნაური ... (243v-246r).
- 46.6. ცისკრად ალილუიასა ზედა წარდგომაჲ – ცხორებაჲ საფლავსა შინა მდებარე იყო და ბეჭედნი ლოდსა ზედა დაგებულ იყვნეს ... (246r-v).
47. კვრიაკესა გალობანი აღდგომისანი – წამისყოფ. დაისაჯა სიკუდილი, რაჟამს დაისაჯე, ქრისტე, სიკუდილითა ჯუარსა ზედა უმსჯავროდ პირთაგან ... (246v-247v).
- 47.1. სხუანი გალობანი აღდგომისანი, გ გუერდი – უფსკრულთა სიყ. ჳელი თვისნი ჯუარსა შემსჭუალნა მაცხოვარმან და აცხოვნა სოფელი ... (247v-248v).

- 47.2. **კვრიაკესა გალობანი ღმრთისმშობელისანი** – უფსკრულთა. გიხაროდენ, პირო წინასწარმეტყუელთაო, გიხაროდენ, ქალწულთა ... (248v-250r).
- 47.3. **კვრიაკესა მწუხრი დასდებელნი სინანულისანი** – ვითარცა უძღვები იგი შვილი, მეცაჲ მოსრულ ვარ. მაცხოვარ, შემინყნარე, რომელი-ესე შეგივრდები ... (250r).
- 47.4. **მთავარანგელოზთა, ჳმაჲ გ გუერდი** – ამაღლდა ზეცაჲ ბუნებაჲ კაცობრივი, რომელიცა დაცემულ იყო ზაკვითა მტერისათა ... (250r-v).
- 47.5. **სერობისად გალობანი ღმრთისმშობელისანი** – ღმერთსა, რომელმან დანთქა. ღმერთსა განჯორციელებულსა შენგან, უბინოო ქალწულთა ... (250v-251v).
48. **ორშაბათსა ცისკრად გალობაჲ სამებისა წმიდისა** – მიუწდომელისა ღმრთეებისა, ერთარსებისა სამებისა, სერაბინთაებრ სამგზის წმიდასა გალობაჲსა შევსწირავდეთ ... (251v).
- 48.1. **წარდგომანი სინანულისანი** – გაქუს შენ, სულო ჩემო, მოცემული ღმრთისაჲ მიერ სამკურნალო სინანულისა ... (251v-252r).
- 48.2. **ორშაბათსა გალობანი მთავარანგელოზთანი** – წამისყოფი. რომელმან შეჰქმნენ სულაჲდ მსახურნი შენნი ანგელოზნი ... (252r-253r).
- 48.3. **გალობანი სინანულისანი და წმიდათანი, გ გუერდი** – ღმერთსა, რომელმან დაა. უფსკრულით ბრალთაჲთ ვლალადებ შენდა მომართ ... (253r-254v).
- 48.4. **ორშაბათსავე გალობანი წმიდათა მთავარანგელოზთანი, ჳმაჲ, გ გუერდი** – წამისყოფითა. რომელმან შეჰქმნენ სულაჲდ მსახურნი, ესე გალობანი ზემო სწერია ორშაბათსა პირუელად გალობად ... (254v-255r).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 48.5. **ორშაბათსა მწუხრი, დასდებელნი სინანულისანი, ჳმაჲ, გ გუერდი** – სიმრავლესა ცოდვაჲთასა, არცა სიმძაფრესა ღელვათასაჲ გარემოუცავ, მაცხოვარ ... (255v).
- აქვე:** სტიქარონნი სინანულისანი.

- 48.6. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ, გ გუერდი – ღმერთსა, რომელმან დაან. ცხორებისა ჩუენისა მიზეზსა გიგალობთ, დედაო მჳსნელისაო ... (255v-257r).
- 48.7. ცისკრად ოხითა ანუ ალილუიჲა და წირვისანი და ორთა კანონთა ზედა წარდგომანი სინანულისანი ორშაბათსა ჳპოვნე. მესამესა კანონსა ზედა წარდგომანი ნათლისმცემლისანი, გ გუერდი – წინასწარმეტყუელებჲა ესაიასი შენ ზედა აღესრულაჲ, წინამორბედო ქრისტესო ... (257r).
49. სამშაბათსა გალობანი სინანულისანი და წმიდათანი – წამისყოფით. მარადლე ვცოდავ, ქრისტე, და სულგრძელებით დროებასა შენსა სინანულისა მოლოდებითა ... (257r-259r).
- 49.1. სამშაბათსავე სხუანი გალობანი წმიდისა იოანე ნათლისმცემლისანი, უგალობდითსა – წამისყოფით. გამოსჩნდი სამკაულად ბრწყინვალედ, ეკლესიისა წინამორბედო ... (259r-261r).
აქვე: აღვივსენითი, მომიხსენენი.
- 49.2. სამშაბათსა მწუხრი დასდებელნი ჯუარისანი, უფალო, ღაღადყავსა, ჳმაჲ გ გუერდი – ჯუარსა დაემსჭუალე ვენაჳი-ეგე ჭემმარიტი და მოისთულეს წარმართთა სამოთხე ავაზაკსათანა ... (261r).
- 49.3. დასდებელნი ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ გ გუერდი – მოლუანეო კაცთაო და ნავთსაყუდელო ღელვაჲგუემულთაო ... (261r-v).
აქვე: სტიქარონაჲდ თვთვე.
- 49.4. სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა, გ გუერდი – წამისყოფით. ძალო და დიდებაო და მფარველო სოფლისაო, ღირს მყავ გაალობაჲდ ... (261v-262v).
- 49.5. ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიჲა და წირვისანი პირველსა კანონსა ზედა, წარდგომანი ჯუარისანი, თვთნი, ჳმაჲ, გ გუერდი – ჯუარსა ზედა დაემსჭუალე, უფალო, ვენაჳი ეგე ჭემმარიტი ... (262v).
- 49.6. მეორესა კანონსაჲ ზედა წარდგომანი ჯუარისანი, თვთნივე – ცეცხლისა უბრწყინვალეს ყავ, აღისა უძლიერეს ჳყავ ძელი ჯუარისაჲ ... (262v).

- 49.7. **მესამესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ ჯუარისაჲ** – ეკლესიაჲ შენი, ქრისტე ღმერთო, თაყუანის-გცემს საროჲსა ფიჭუსა და ნაძუსა ზედა ... (262v).
50. **ოთხშაბათსა გალობაჲნი ჯუარისანი და წმიდათანი, უგალობდით-სა, ჳმაჲ გ გუერდი** – ღმერთსა, რომელმან და. ქრისტე ამალდა ჯუარსა ზედა და ყოველნი მორწმუნენი აცხოვნნა და მტერი წარმ-წყმედელი დააკუჭთა, რამეთუ დიდებულ არს ... (263r).
- 50.1. **წარდგომაჲ ღმრთისმშობელისა, გ გუერდი** – მეუფისა, ქრისტეს ღმრთისაჲ ჩუენისა იქმენ დედაჲ, უბინოო ღმრთისმშობე-ლო ქალწულო ... (263r-264v).
- 50.2. **ოთხშაბათსავე სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობე-ლისნი, ჳმაჲ გ გუერდი** – წამისყოფითა. ღმერთო, მედგრო-ბისა ძალითა დამძიმებული, ქალწულო ... (264v-266r).
- აქვე:** აღვივსენითი, მომიხსენენი.
- 50.3. **ოთხშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათა მოციქულთანი, უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ გ გუერდი თვითი** – დიდებულნო მოციქულნო, სუჭტნო ეკლესი[ა]თანო, ჭეშმარიტნო ქადაგნო ... (266r-v).
- აქვე:** სტიქარონნი თვთნი.
- 50.4. **სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, გ გუერდი** – ღმერთსა, რომელმან დაან. შთავრდომილი ურჩე-ბითა ხრწნილებასა პირველ შექმნილი ... (266v-267v).
- 50.5. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა და ანუ ალილუიაჲ და წირვისანი პირველსა კანონსა ზედა წარდგომანი მოციქულ-თანი, ჳმაჲ გ გუერდი** – მუშაკად აგარაკისა შენისა მოციქულ-ნი შენნი გამოაჩინენ, ქრისტე ... (267v).
- 50.6. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ მოციქულთავე, თვითი, ჳმაჲ გ გუერდი** – ქრისტე ღმერთი, კაცთმოყუარე ჳმამალდად ქადაგეთ, ყოვლად ქებულნო ... (267v-268r).
51. **ხუთშაბათსა გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგა-ლობდითსა ჳმაჲ გ გუერდი** – წამისყოფი. რომელმან უწყის ჳორც-თა ჩუენტა უძღურებაჲ, ქრისტე, გვწსნენ ჭირთაგან შობისა შენისა შემსხმელნი ... (268r).

- 51.1. **წარდგომაჲ მოციქულთავე, გ გუერდი** – ეკლესიისა სუჭტნო, დიდებულნო მოციქულნო, ჭეშმარიტებისა ქადაგნო ... (268r-269r).
- 51.2. **ხუთშაბათსავე გალობანი წმიდათა მოციქულთანი** – წამისყოფით. ღმრთივშუშნიერ იქმნენით ღმრთისა მიმართ წამისყოფითა ... (269r-271r).
- აქვე:** აღვივსენითი, მომიხსენენი.
- 51.3. **ხუთშაბათსა მწუხრი დასდებელნი ჯუარისანი, უფალო ღაღაღყავსა, ჳმაჲ, გ გუერდი** – ძელო ცხოველსმყოფელო, სულთა სინმიდეო ... (271r-v).
- 51.4. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – წამისყოფითა. რომელმან ჰშევ უფსკრული მოწყალებათა, ქალწულო, სული ჩემი განანათლე ნათლითა შენითა ... (271v-272v).
- 51.5. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიჲა და წირვისანი და ორთა კანონთა ზედა წარდგომანი ჯუარისანი ოთხშაბათსა ჰპოვნე და მესამესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ ჯუარისაჲ, ჳმაჲ გ გუერდი** – დაიფარა ნათელი მზისთუალისა, რაჟამს-იგი ჯუარსა ზედა ... (272v).
52. **პარასკევსა გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ, გ გუერდი** – წამისყოფითა. ჯუარსა დამოკიდებაჲ ყუ[ე]დრებით თავს-იდვაჲ მწსნელმან, რაჲთა მოსპოს ყუჭდრებაჲ კაცთა კაცთმოყუარებით ... (272v-274r).
- 52.1. **პარასკევსავე სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ გ გუერდი** – წამისყოფით. ჳმიანითა სიტყვთა ყუაჲვილსა გალობაჲთასა ... (274r-275r).
- 52.2. **აღვივსენითად ღმრთისმშობელისაჲ** – მგდომარე. გალობითა სულიერითა ყოველნი ღმრთისმშობელსა უგალობდეთ ... (275r-v).
- აქვე:** მომიხსენენი.
- 52.3. **პარასკევსაჲ მწუხრი. დასდებელნი წმიდათანი, უფალო ღაღაღყავსა** – დიდებაჲ შენდა, ქრისტე ღმერთო, მოციქულთა სიქადულო ... (275v-276r).
- აქვე:** სტიქარონნი სინანულისანი.

- 52.4. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი. უგალობდითსა** – წამისყოფითა. შუამდგომელად მტკიცედ შორის ღმრთისაჲ და კაცთასა და მეოხად მჭურვალედ გიცნობთ შენ ... (276r-277r).
- 52.5. **ცისკრად წარდგომაჲ. წმიდათა პირველსაჲ კანონსა ზედა, ჳმაჲ გ გუერდი** – მოწამენო ნეტარნო ქრისტეს მოყუარენო და ზიარნო ვნებაჲთა მისთანო ... (277r-v).
- 52.6. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომანი სინანულისანი** – რომელი-ეგე უფალი ხარ სულთა და მიზეზი ცხორებისა სარწმუნოებით დაძინებულნი ... (277v).
53. **შაბათსა გალობანი სინანულისანი, უგალობდითსა ჳმაჲ გ გუერდი** – წამისყოფითა. სამკაულად შემკულად სათნოებათა ფერთა და პირად-პირადად განშუშნებულაჲდ გურგუნად ... (277v-278r).
- 53.1. **წარდგომაჲ მამათა. თვითი, გ გუერდი** – ძმანო წმიდანო, ყოვლად დიდებულნო, მსხუერპლთა საღმრთოჲთა შემწყნერებელნო ... (278r-279v).
- 53.2. **შაბათსავე სხუანი გალობანი სინანულისანი, უგალობდითსა** – ღმერთსა, რომელმან დაან. რაჟამს მოხვდე განკითხვად სოფლისაჲ, ქრისტე ღმერთო, სახიერ ... (279v-280r).
- 53.3. **შაბათსავე გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ღმერთსა რომელმან დაან. ბუნებაჲ კაცთა და სიტყვს შემსხმელთაჲ მოუძღურდების შესხმად ... (280r-282r).
- აქვე:** გამოავლინე საშაბათოჲ, აღვივსენითად შესუენებულთანი, მომიჴსენენი.
- 53.4. **შაბათსა მწუხრი დასდებელნი აღდგომისანი, უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ დ გუერდი, თვითი** – მწუხრისა გალობაჲსა და სიტყვერსა მსხუერპლსა ... (282r-v).
- აქვე:** სტიქარონნი.
54. **კვრიაკესა გალობანი წმიდისა სამებისა და ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა** – ხოლო ეტლთა მფლობ. სამბრწყინვალესა მეუფცსა სიბრძნით განმგებელსა ყოველთასა, რომელსა მხოლოსა აქუს ბუნებით სახიერებაჲ ... (282v-285r).

- 54.1. **წარდგომანი ღმრთისმშობელისანი** – შ სასწაული. მწუხარებითა შეპყრობილნი სულთქმითა და ცრემლითა შეუვრდებით ხატსა შენსაჲ ... (285r-v).
- 54.2. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა და წარდგომაჲ პირველსა კანონსა ზედა. თვთნი, ჳმაჲ, დ გუერდი** – აღსდეგ მკუდრეთით, ცხორებაო ყოველთაო ... (285v).
- 54.3. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ** – მენელსაცხებლენი ცხოველსმყოფელსა საფლავსა მოვიდეს და მკუდართა თანა ეძიებდეს უკუდავსა მეუფჳსა ... (285v-286v).
- 54.4. **კვრიაკესა გალობანი აღდგომისანი, უგალობდითსა** – ეტლთა მფლობელი. ვის არა უკვრდეს ღმრთეებაჲ ქრისტესი და ძლიერებაჲ მისი ... (286v).
- 54.5. **წარდგომაჲ, ჳმაჲ, დ გუერდი** – ბუნებით სწორი მამისაჲ, ღმრთეებით დაუსაბამოჲ, ჯუარსა ზედა უმსჯავროდ ჰურიათა კაცობრივითა ჳორციითა შეგმსჭუალეს ... (286v-288r).
- 54.6. **კვრიაკესავე გალობანი აღდგომისანი, უგალობდითსა. ჳმაჲ, დ გუერდი** – ქუეყანასა მწყუ. მწუხარებათა კარნი აღეხუნეს, ხოლო მეკარეთაჲ ჯოჯოხეთისათა ... (288r-289r).
- 54.7. **კვრიაკესა სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ქუეყანასა მწყ. უხრწნელო ღმრთისმშობელო, რომელმან სიტყუაჲ დაუსაბამო და ღმრთეებით მიუწდომელი ... (289r-290r).
- აქვე:** გამოავლინე, მომიჳსენენი.
- 54.8. **კვრიაკესა მწუხრი, უფალო ლაღადყავსა, დასდებლენი სინანულისანი** – შენ, მეუფჳსაჲ და უფალსა, ანგელოზნი დაუცხრომელად გიგალობენ ... (290r-v).
- 54.9. **მთავარანგელოზთა** – მოვედით, მორწმუნენო, დიდთა მთავარანგელოზთა და ზეცისა ერისთავთაჲ, რომელნი-იგი მთავრობენ ბევრის ბევრეულთა ზედა ... (290v-291r).
- აქვე:** სტიქარონნი.
- 54.10. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – უგალობდეთ უფალსა. ღმრთისმშობელო ქალწულო, მტკრთველო სიტყვსა მის საღმრთოჲსაო ... (291r-292r).

- 54.11. **გალობაჲ წმიდისა სამებისა** – შენ გიგალობენ ქერაბინნი და სერაბინნი და ჩუენ ძილისაგან აღდგომილნი ანგელოზთა გალობასა შევსწირავთ ... (292r).
- 54.12. **პირველსა კანონსა ზედა წარდგომანი სინანულისანი** – რომლისათჳს არა მოივსენებ სიკუდილსა, სულო ჩემო ... (292r).
- 54.13. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომანი მთავრანგელოზთანი** – მიქაელ, მთავრანგელოზო ცეცხლისფერთა გუნდთაო ... (292v).
55. **ორშაბათსა გალობაჲნი სინანულისანი და წმიდათანი. უგალობდითსა, ჳმაჲ დ გუერდი** – ქუეყანასა მწყ. მივსენ ცეცხლისაგან, რომელი განუმზადე სულსა ჩემსა, მვსნელო, საქმეთა მათ უჯეროთა ... (292v-294v).
- 55.1. **ორშაბათსა სხუანი გალობაჲნი წმიდათა მთავრანგელოზთანი** – ეტლთა მფლო. წინაშე საყდართა ღმრთისათა, ღმრთივზრწყინვალენო, ანგელოზნო ... (294v-296v).
- აქვე:** აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი.
- 55.2. **ორშაბათსა მწუხრი დასდებელნი სინანულისანი. უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ, დ გუერდი** – ვისმე ემსგავსე, შენ, უბადრუკოჲ, დავსნილო სულო ჩემო ... (296v-297r).
- აქვე:** სტიქარონნი სინანულისანი.
- 55.3. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, რომელთა თავნი იტყჳან: სიქადულო სოფლისაო, ცოდვათაგან მილხინე, ჳმაჲ, დ გუერდი** – იერუსალჳმონაჲ ქმნილი. სამოთხეო სულიერო, ტაძარო ღმრთისაჲო, ჳ ღმრთისმშობელო დედოფალო ... (297r-298r).
- 55.4. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიაჲ და წირვისანი და ორთა კანონთა ზედა წარდგომანი სინანულისანი ორშაბათსა ჳპოო. მესამესაჲ კანონსა ზედა წარდგომაჲ ნათლისმცემელისა, ჳმაჲ დ გუერდი** – წინამორბედი შენი, უფალო, ცხორებისმომცემელო, გვედრების შენ, ყოვლად მონყალეს ... (298r-v).
56. **სამშაბათსა გალობაჲნი სინანულისნი და წმიდათანი, ჳმაჲ, დ გუერდი** – ქუეყანასა მწყ. აღავსე გული ჩემი სინანულითა, ქრისტე, რაჲთა შევიდე ღმობიერებით სამყოფელთა შენთა ... (298v).

- 56.1. **წარდგომაჲ ნათლისმცემელისა, თვით** – წყაროო მადლისაო და ქადაგო სინანულისაო, ქრისტეს წინამორბედო იოანე ... (298v-300r).
- 56.2. **სამშაბათსავე გალობანი ნათლისმცემლისნი, უგალობდითსა** – იერუსალიმონაჲ ქმნი. წინამორბედოჲ ქრისტესო, რომელმან გვქადაგე სინანული, მომაქციე მე ... (301r-301v).
აქვე: გამოავლინე სამარადისო, აღვივსენითად, მომიწსენენთა ზედა.
- 56.3. **სამშაბათსა მწუხრი, დასდებელნი ჯუარისანი, უფალო ღა-ღადყავსა, ჳმაჲ, დ გუერდი, თვთ** – აჰმალღდი, ქრისტე ღმერთო, ჯუარსა ზედა, აცხოვნე ნათესავი კაცთა ... (301v-302r).
აქვე: სტიქარონად დასდებელნი ჯუარისანი.
- 56.4. **სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი. ჳმაჲ დ გუერდი** – გალობაჲ შეენი. გონებითა ღმობიერითა და გულითა შემუხრვილითა შეგივრდებით, ღირსო წმიდაო დედოფალო ... (302r-303r).
- 56.5. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიჲა და წირვისანი და პირველსა კანონსა ზედა წარდგომაჲნი ჯუარისანი, ჳმაჲ, დ გუერდი** – ხედვიდაჲ რაჲ ავაზაკი წინამძღუარსა ცხოვრებისასა ჯუარსა ზედა დამოკიდებულად ... (303r-v).
- 56.6. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომანი ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ, დ გუერდი** – რომელმან შეინწყნარე უხილავი სიტყუაჲ მამისა საშოჲსა შენსა, ქალწულო უბინოო ... (303v).
57. **ოთხშაბათსა გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი, უგალობდითსა** – ეტლთა მფ. მომკუდარი გემოჲსხილვითა ხისათა, რაჲჲამს მოკუჲდ ჯუარსა ზედა, ქრისტე, ცხოველ-მყავ ... (303v-304r).
- 57.1. **წარდგომაჲნი ღმრთისმშობელისანი** – რომელნი სამოთხით საშუჲტბელისათ პირველად განვისხენით ევაჲს ცთომითა ... (304r-306r).
- 57.2. **ოთხშაბათსავე სხუანი გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ დ გუერდი** – ეტლთა მფ. სიტყუაჲ მამისა უჯორცოჲ გვჲვე, ღმრთისმშობელო, ზეშთა ბუნებისა ... (306r-307v).
აქვე: აღვივსენითად, მომიწსენენი.

- 57.3. **ოთხშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი წმიდათა მოციქულთანი, უფალო ღალადყავსა, თვთნი, ჳმაჲ დ გუერდი** – უფალო, წა-დიერად ქუეყანასა ზედა მოციქულთა შეგიყუარეს შენ ... (307v-308r).
- აქვე:** სტიქარონნი თვთნი.
- 57.4. **ოთხშაბათსა მწუხრი. სერობისად გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი** – ეტლთა მფლო. გულისა ტკივნეულისა სიტყუანი და სულთქმაჲნი ყურად იხუჴნ, დედაო ღმრთისაო ... (308r-309r).
- 57.5. **ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიჲა და წირვისანი და პირველსა კანონსა ზედა წარდგომაჲ მოციქულთა, დ გუერდი** – ბადითა სიტყუაჲთა საღმრთოთა სიტყუერნი თეგზნი მო[ი]ნადირენით ... (309r-v).
- 57.6. **მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲ მოციქულთავე** – კურთხეულ ხარ შენ, ქრისტე ღმერთო ჩუენო, რომელმან ყოვლად ბრძნად მეთევზურნი გამოაჩინენ ... (309v).
- 57.7. **წარდგომაჲ, ჳმაჲ, დ გუერდი, თვთი** – კიდენი ქუეყანისანი საიდუმლოდ სიტყუთა მით მაღლისათა მორწყენით, ბრძენო ... (309v).
58. **ხუთშაბათსა გალობაჲნი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ, დ გუერდი** – ქუეყანაჲსა მწყუ. გარემოცვული მრავალთა განსაცდელთაგან, შენდა მოვივლტი, ჳ დედოფალო ... (309v-311r).
- 58.1. **ხუთშაბათსა გალობაჲნი წმიდათა მოციქულთანი** – ქუეყნი-სა მ. ღმრთივბრწყინვალენო გუნდნო მოციქულთანო, დიდისა მის ნათლისა წინაშე მდგომარენო ... (311r-312v).
- აქვე:** აღვივსენითად, მომიჴსენენი.
- 58.2. **ხუთშაბათსა მწუხრი, უფალო ღალადყავსა ზედა და დასდებელნი ჯჳარისაჲნი. ჳმაჲ, დ გუერდი** – ჳ სასწაული. ჳ, სასწაული საკრველთა, რამეთუ ძელი იგი ცხორებისმომცემელი ... (312v-313v).
- აქვე:** სტიქარონნი.

58.3. ხუთშაბათსა მწუხრი, სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ დ გუერდი – ქუეყანასა მწყ. ცათაჲ უვრცელესსა დედასა ღმრთისასა, ქერაბინთა უწმიდესსა ... (313v-314v).

59. პარასკევსა ცისკრად ღმერთი უფალი და ოხითა ანუ ალილუიჲა და წმიდაარსნი და პირველსა კანონსა ზედა წარდგომაჲ, დ გუერდი – სახიერებით ჯუარცუმაჲ დაითმინე მხოლომან უცოდველმან, შეიმოსე რაჲ ადამის სიგლახაკე ... (314v).

59.1. მეორესა კანონსა ზედა წარდგომაჲნი ჯუარისანივე თვთნი. ჳმაჲ დ გუერდი – ლახუარსა განმღებელსა გუჭრდისა შენისასა, მწსნელო, გზაჲ-სცა ... (314v-315r).

59.2. პარასკევსა გალობანი ჯუარისანი და წმიდათანი. უგალობდითსაჲ – ეტლთაჲ მფლო. გან-რაჲ-იპყრენ ჯუარსა ზედა მკლავნი შენნი, ქრისტე ღმერთო, შეჰკრიბენ ... (315r-317r).

59.3. პარასკევსა სხუანი გალობანი ჯუარისანი, უგალობდითსაჲ, ჳმაჲ დ გუერდი – სიღრმე მენ. ძელი ცხოველსმყოფელი აღმადგინებელაჲ დაცემულთა გამობრწყინდა ... (317r-319r).

აქვე: აღვივსენითი, მომიხსენენი.

59.4. პარასკევსა მწუხრი დასდებელი წმიდათანი, უფალო ღაღადყავსა, ჳმაჲ დ გუერდი – ქრისტეს მონამენო, ყოველთა ადგილთა წმიდაჲ ჰყოფთ თქუენ ... (319r-v).

აქვე: სტიქარონნი.

59.5. პარასკევსა მწუხრი სერობისად გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, ჳმაჲ, დ გუერდი – ეტლთა მფ. დიდებულნი ითქუნეს შენთვს, დიდებულო, წმიდაო, უბინოო ... (319v-321r).

59.6. ცისკრად პირველსა კანონსა ზედა წარდგომაჲ წმიდათა, დ გუერდი – წმიდათა შენთა საწსენებელსა, მაცხოვარ, მონანი შენნი გევედრებით ... (321r-v).

59.7. მეორე კანონსა ზედა წარდგომაჲ სინანული[საჲ] – უკუანასკნელსა მას გამოჩინებაჲსა და შესაძრწუნებელსა და საშინელსა ... (321v).

60. შაბაჲთსა გალობაჲნი სინანულისა და წმიდათანი, უგალობდითსაჲ – ეტლთა მფლობ. ვნებითა ვნებაჲთა ქრისტესთა და სიკუდილითა სიკუდილსა დიდებულსა ... (321v-322r).

60.1. წარდგომაჲ მღუდელთმოძღუართა – სიბრძნე სიტყვსა გულის-
ჴმაჲ-ჴყავთ დანერილი სჯულისა ... (322r-323v).

60.2. შაბაჲთსა სხუანი გალობაჲნი სინანულისანი. უგალობდით-
საჲ – იერუსალჴმელი მონაჲ ქ. ქრისტე ღმერთო, რომელიცა
ნებსით დაჴგლახაკენ და სიკუდილი ჩუენთს თავს-იდეგ, ვი-
თარცა სახიერ ხარ... (323v-326r).

აქვე: აღვივსენითად, აღვივსენითად ღმრთისმშობელისანი,
მომიჴსენენი, გამოავლინენი.

60.3. ათერთმეტთა სახარებაჲთა სტიქარონი თქმულნი კოსტან-
ტინე მეფისანი, ჴმაჲ ა – წარვიდეს რაჲ მთად მონაფენი, ვი-
თარცა-იგი უბრძანაჲ მათ უფალმან, იხილეს იგი ... (326r-330r).

60.4. იბაკონი ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისანი. ღამისთე-
ვად. ჴმაჲ ბ – სასოო და შესავედრებლო ქრისტეანეთაო,
ურცხუჴწნელო ... (330r-331r).

მინაწერები:

1. გვიანდელი მხედრული: „ეს წიგნი მე დაგინერე გივი სარიმანაშვილსა“ (323v, ქვედა არშია).
2. მხედრული: „ეს პირველის გიორგის წაკითხულია“ (31v, ზედა არშია).
3. მხედრული: „ქ. ეს პარაკლიტონი გიორგის მღუდლისა არის“ (331v, ქვედა არშია).
4. ტექსტისავე ხელით: „ესე რვეული ექუსი ფურცელი არი“ (219v, ქვედა არშია).
5. არშიებზე: ტექსტთან დაკავშირებული ლიტურგიკული ხასიათის შენიშვ-
ნები როგორც ნუსხურით, ისე გვიანდელი მხედრულით.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა, ჰიმნოგრაფია, ბიბლიოგრაფია, თბი-
ლისი, 2011, გვ. 169-170.

2. პარაკლიტონი [ვახტანგ VI-ის წინასიტყვაობით]; ტფილისი, 1720 ([ვახტანგის სტამბა]).
3. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, 1949, გვ. 2-3.

სამოციქულოს გამოკრებილი საკითხავები [XIV; XI-XII]

1446/6

ტიქნიკური აღწერილობა:

2 ფ. ფრაგმენტი. პალიმფსესტი. ეტრატი – 240×180; ტექსტი – 173×115; სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ქვედა – 25, მარჯვენა – 35, მარცხენა – 23. მელანი – ყავისფერი, სინგური. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური (როგორც ზედა, ისე ქვედა ფენა). შეიმჩნევა განკანონების ხაზები და ნახვრეტები. ნაწერის ზედა ფენა არ ზის განკანონების ხაზებზე. ქვედა ფენა განკანონების ხაზებზე მკაცრად არის განლაგებული. სტრიქონების რაოდენობა – 29. განკვეთილობის ნიშნები – ❖, •. ფურცლები დალაქავებულია [ზედა ფენა XIV, ქვედა – სავარაუდოდ XI-XII]. დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ბოდორნის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ...თვსსა მას ჟამსა რამეთუ საიდუმლოჲ იგი აწვე იქმნების უსჯულოებისაჲ. გარნა ხოლო რომელსა – ესე უპყრიეს აწ ვიდრემდე შორს განვიდეს და მაშინ გამო[ჩნ]დეს უსჯულოჲ იგი, რომელი-იგი უფალმან აჯოცოს სულითა პირისა მისისაჲთა... (1r).

ოთხშაბათსა ლდ. ზ. თესალონიკელთა – ძმანო, თანა-გუაც მადლობაჲ ღმრთისაჲ მარადის თქუენთვს, ძმანო საყუარელნო, უფლისა მიერ ... (1r-v).

ხუთშაბათსა ლდ. ზ. თესალონიკელთა – ძმანო, გამცნებ თქუენ სახელითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, განშორებად თქუენდა ყოვლისაგან ძმისა ... (1v).

პარასკევსა ლდ. ზ. თესალონიკელთა – ძმანო, რაჟამს-იგი ვიყავ თქუენ თანა, ამასვე გამცნებდი თქუენ, ვითარმედ: უკუეთუ ვისმე არა

უნებნ საქმისაჲ, ნუცა ჭამონ, რამეთუ მერმისა ვიეთოჯსვე, რომელნი იქცევიან თქუნ შორის უნესოდ, არარა [...](1v).

შენიშვნა: აქ ტექსტი ნყდება.

[....] **ტიმოთესი** – [...]სობის გული უთქმიდეს, ჯერ არს უკუჭ ეპისკოპოსისაჲ, რაჲთა უბრალო იყოს ... (2r-v).

პარასკევსა ლე. ზ. ტიმოთესი – შვილო, **ტიმოთე**, ყოველი დაბადებული ღმრთისაჲ კეთილ არს და არარაჲ განსაგდებელ (2v).

შენიშვნა: აქ ტექსტი ნყდება.

დასასრული: ორშაბათსა ჯორცთა აღებისა წინა. კორინთელთაჲ – ძმანო, ყოველივე ჯერ არს ჩემდა, არამედ ყოველი უმჯობეს არს, ყოველივე ჯერ არს ჩემდა, არამედ მე არავისსა ჳელმწიფებასა დავემორჩილო საზრდელისათჳს და მუცელი, საზრდელისათჳს, ხოლო ღმერთმან იგი ... (2v).

ტიქსტიპთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. შემორჩენილი 2 ფურცლის ზედა ფენაზე წარმოდგენილია პავლე მოციქულის ეპისტოლეები: თესალონიკელთა (2) (2.7-3.11), ტიმოთეს (1) (3.2-13; 4.4-10) და გალატელთა (1) (6.12-13) მიმართ. სავარაუდოდ, დიდმარხვის მოსამზადებელ კვირიაკეთა ციკლის საკითხავებიდანაა.
2. პალიმფსესტის ქვედა ტექსტის ამოკითხვა ჯერჯერობით შეუძლებელია.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები. ბიბლიოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 119.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 3-4.

სასარგავ-სამოციქულოს გამოკრებილი საკითხავები [XVII]

1446/7

ტიქნიკური აღწერილობა:

143 ფ. ზომები: ყდა – 295×202, ქალაღი – 275×182, ტექსტი – 216×134, სისქე – 32; სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 35, ქვედა – 37, მარჯვენა – 21, მარცხენა – 30. ქალაღი. მელანი – შავი. ტყავგადაკრული, ტვიფრული შავი ფერის ყდა; დაზიანებული, ტყავი ალაგ-ალაგ გადაქეჩილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. საზედაო გრაფემები და სათაურები – წითელი მელნით. გაირჩევა რამდენიმე ხელი: პირველი ხელი: 1, 2, 3, 4, 125 ფურცლები. მეორე – 88-102. ორ სვეტად ნაწერი. სტრიქონების რაოდენობა – 36/38. აღრიცხვა – რვეულბრივი, აღნიშნულია ერთი რვეულის დასასრულსა და მეორე რვეულის დასაწყისში. იწყება გ (მე-3) რვეულიდან, შემდეგ თანმიმდევრულად გრძელდება და მთავრდება კ (მე-20) რვეულით. განკვეთილობის ნიშნები – •; ❖; ❖; ❖. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 69-70, 85-86, 114-115, 117-118, 122-123, 123-124, 125-126, 127-128, 131-132, 138-139, 138-139, 139-140, 140-141, 141-142, 142-143. ფურცლები – დაზიანებული, ზოგიერთი იმდენად, რომ ტექსტის ამოკითხვა შეუძლებელია. მომგებელი – **მერაბ ქორთოძე** (76r). [XVII] დათარიღების საფუძველი – ანდერძ-მინაწერებში ნახსენები ისტორიული პირები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ბოდორნის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ... პური. ჰმადლობდა წინაშე ყოველთასა და განტეხა და იწყოდა ჭამად წინაშე ყოველთასა. გულისმოდგინე იქმნეს ყოველნი და მათცა მიიღეს საზრდელი. ხოლო ვიყუწნით ნავსა მას შინა ყოველნი კაცნი ორას სამეოცდა ათექუსმეტი სული ... (1r).

1. [...] **შაბაძთსა მარტვლისასა საქმე მოციქულთა საკითხ[ავი]** – მათ დღეთა შინა გან-რაჲ-ერნეს პავლესთანანი იგი ნავისა მისგან ... (1r-2r).

- 1.1. მარტკლიისასაჲ წარდგომაჲ, დ გუერდი. ცანი უთხრობენ დიდებაჲსა ღმრთისასა. საქმე წმიდათა მოციქულთა საკითხავი – და აღსრულებახსა დღისა მის მეერგასისა იყუნეს ყოველნი ... (2r).
 - 1.2. მარტკრიასა მეორესა დღესა, ორშაბათსა ჟამისწირვასა. ფსალმუნი: აცხოვნე, უფალო, ერი შენი. დასდებელი: შენდამი, უფალო, ჳმაჲ ვყოჲ. საკითხავი პავლე ეფესელთა მიმართ – ძმანო, ვითარცა შკლნი ნათლისანი ვიდოდეთ ... (2r).
 - 1.3. სამშაბათსა ა. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე] – პავლე, მონა იესუ ქრისტესი, ჩინებული მოციქული რჩეული სახარებაჲსა მას ღმრთისასა ... (2r-v).
 - 1.4. ოთხშაბათსა ა. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, არა არა (!) მნებაჲვს უმეცრებაჲ თქუენი ... (2v).
 - 1.5. ხუთშაბათსა ა. ზ. პავლე რომაელთა მიმართ [ეპისტოლე] – ძმანო, გამოჩინებაჲდ არს რისხვა ღმრთისაჲ ზეცით ... (2v).
 - 1.6. პარასკევსა პავლე ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, იტყოდეს თავთა თჳსთა ბრძენ და განცოფნეს ... (2v).
 - 1.7. შაბათსა ა. ზ. პავლე ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, მაღლი თქუენდა და მშკდობაჲ ღმრთისაჲ მიერ მამისა ჩუენისა ... (2v).
2. კვრიაკესა ყოველთა წმიდათასა, ჳმაჲ დ გუერდი. სახარებაჲ ა. პავლე ბ. წარდგომაჲ, ფსალმუნი: წმიდათა და რომელნი არიან. დასდებელი: წინასწარ ვხ. საკითხავი პავლე ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ყოველნი წმიდანი სარწმუნოებით ერეოდეს მეფეთა... (2v-3r).
 - 2.1. ორშაბათსა ბ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ამისთჳს მისცნა იგინი ღმერთმან ვნებაჲსა მას გინებისასა ... (3r).
 - 2.2. სამშაბათსა ბ. ზ. პავლე ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, და ვითარცა არა გამოიცადეს ღმერთი ... (3r).
 - 2.3. ოთხშაბათსა ბ. ზ. პავლე ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ესე უწყით, რამეთუ სასჯელი ღმრთისაჲ ჭეშმარიტ არს... (3r-v).

- 2.4. **ხუთშაბათსა ბ. ზ. პავლე ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, რომელი-ეგე ასწავებ, რომელი ჰქადაგებ არა პარვასა ... (3v).
 - 2.5. **პარასკევსა ბ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, რამეთუ არა რომელი იგი ცხადად პარვა არს, არცა რომელი ცხადად ჯორცითა ... (3v).
 - 2.6. **შაბათსა ბ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ესე უწყით, რამეთუ რაფდენსა შჯული იტყვს ... (3v).
3. **კურიაკესა გ. ზ. ჯმაჲ ა. სახარებაჲ ბ. პავლე გ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, დიდებაჲ და პატივი და მშუდობაჲ ყოველსა მოქმედსა კეთილისასა ... (3v-4r).
 - 3.1. **ორშაბათსა გ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, უკუეთუ სიცრუჲ ჩუენი სიმართლესა ღმრთისასა შეეცყუჴბის ... (4r).
 - 3.2. **სამშაბათსა გ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ესე უწყით, რამეთუ რაფდენსა შჯული. აქავ გამოღმა შაბაჲთს ბძანე ... (4r).
 - 3.3. **ოთხშაბათსა გ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, მოქმედსა მას სასყიდელი არა შეერაფცხების მაღლით, არამედ თანანადებით ... (4r).
 - 3.4. **ხუთშაბათსა გ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ნეტარებაჲ ესე წინადაცუჴთილებაჲსა ზედა არს, ანუ წინა დაცუეთილებაჲსაცა ... (4r).
 - 3.5. **პარასკევსა გ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, არა შჯულისაგან იყო აღთქუმა იგი აბრაჲმისი ... (4r-v).
 - 3.6. **შაბათსა გ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ვიტყვთ განმართლებაჲსა კაცისასა სარწმუნოებათაჲ ... (4v).
 4. **კურიაკესა დ. ზ. ჯმაჲ ბ. სახარებაჲ გ. პავლე დ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, განმართლებულ ვართ სარწმუნოებითა ... (4v).
 - 4.1. **ორშაბათსა დ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, აბრაჴამს უსასოჲ იგი სასოებით ჰრწმენა ... (4v-5r).

- 4.2. **[სამ]შაბათსა დ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ვითარცა-იგი ერთისა მის კაცისათჳს ცოდვაჲ სოფლად შემოწდა და ცოდვისა ძალით – სიკუდილი ... (5r).
 - 4.3. **ოთხშაბათსა დ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა ვითარ შეცოდებჲა და ეგეცა მაღლი, რამეთუ უკუეთუ ერთისა მის შეცოდებითა მრავალნი მოსწყდეს ... (5r).
 - 4.4. **ხუთშაბათსა დ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ვითარცა-იგი ერთისა მის შეცოდებისაგან ყოველთა კაცთა ზედა და სასჯელად, ეგრეცა ერთისა მის სიმართლისათჳს ... (5r).
 - 4.5. **პარასკევსა დ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, მეცნიერთა სჯულისათა ვეტყჳ, ვითარმედ სჯული უფლებს კაცსა ზედა ... (5r).
 - 4.6. **[შაბათსა დ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ეგრეცა [თქუენ შეჰრა]ცხენით თავნი თქუენნი მ[კუდრად] ... (5r-v).
 - 4.7. **მეხუთესა კურიაკესა ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, განთავისუფლებულ ხართ ცოდვისაგან და დამონებულ ხართ სიმართლესა ... (5v).
 - 4.8. **ორშაბათსა ე. ზ. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, რამე უკუჲ ვთქუათ შჯული ცოდვაჲ მე არსა, ნუ იყოფინ ... (5v).
 - 4.9. **სამშაბათსა ე. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, სჯული სულიერ არს, ხოლო მე ჴორციელ ვარ... (5v-6r).
 - 4.10. **ოთხშაბათსა ე. ზ. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ვპოო მეა შჯული, რომელსა უნდეს ჩემდა ყოფად კეთილისა ... (6r).
 - 4.11. **ხუთშაბათსა ე. ზ. [...] – ... (6r).**
 - 4.12. **პარასკევსა ე. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რომელნი ჴორცთა შინა არიან, ღმრთისაჲ სათნო ყოფად ვერ ძალ-უც ... (6r-v).
 - 4.13. **[...] (6v).**
5. **მეექუსესა კურიაკესა ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ნებჲა გულისა ჩემისა და ვედრებჲა ჩემი ღმრთისაჲ მიმართ ... (6v).

- 5.1. **ორშაბათსა ვ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უწყით, რამეთუ ყოველი დაბადებული თანაკუნესის და თანელმის მოაქამომდე ... (6v).
- 5.2. **სამშაბათსა ვ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, არა ყოველნი იერუსალჴმისაგანნი ესენი არიან ... (6v-7r).
- 5.3. **ოთხშაბათსა ვ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, რამე ვთქუათ ნუ სიცრუე-მე არასა ღმრთისაჲ თანა, ნუ იყოფინ, რამეთუ მოსეს ესრეთ ეტყჳს: შევიწყალო ... (7r).
- 5.4. **ხუთშაბათსა ვ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ნებაჲსა მისსა ვინმე წინა აღუდგეს ან უკუჴ ... (7r).
- 5.5. **პარასკევსა ვ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა თუმცა უფალმან დამიტევა ჩუენ თესლი, ვითარცა სოდომელნიმცა შევიქმნენით ... (7r).
- 5.6. **შაბათსა ვ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ვიტყჳ ქრისტეს მიერ და არა ვიტყჳ წამებითა ჩემდა ... (7r-v).
6. **მეშუდესა კვრიაკესა ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გუაქუს ჩუენ ნიჭები მადლისა მისებრ მოცემულისა ჩუენდა ... (7v).
- 6.1. **ორშაბათსა ზ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ყოველსა, რომელსა ჰრწმენეს ღმრთისაჲ მიმართ, არასადა ჰრცხუენეს ... (7v).
- 6.2. **სამშაბათსა ზ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ყოველსა ქუეყანასა განჴდა ჴმაჲ მათი და კიდეთა სოფლისათა სიტყუანი მათნი ... (7v).
- 6.3. **ოთხშაბათსა ზ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა უწყითა ელიასთჳს რასა-იგი იტყჳს წიგნი ... (7v-8r).
- 6.4. **ხუთშაბათსა ზ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რომელსა ეძიებს იერუსალჴში ამას ვერ მიემთხვა ... (8r).
- 6.5. **პარასკევსა ზ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, თქუენ გეტყჳ წარმართთა მაგათ, რაოდენ ესე ვარ მე ... (8r).
- 6.6. **შაბათსა ზ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გლოცავ თქუენ მოწყალებათათჳს ღმრთისაჲთა, წარუდგინენით ჴორცნი ეგე თქუენნი მსხუერპლაჲდ ... (8r).

7. **მერვესა კვრიაკესა ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, თანა გუაც ჩუენ ძლიერთა უძღურებათა მათ უსუსურთასა ტვრთვა ... (8r-v).
- 7.1. **ორშაბათსა ჭ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უკუეთუ ღმერთმან ბუნებითთა მათ რტოთა არა ჰრიდა, ნუ უკუჭ შენცა არა გრიდოს ... (8v).
- 7.2. **სამშაბათსა ჭ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა მნებაეს უმეცრებაჲ თქუენი საიდუმლოსა ამის, რაჲთა არა იყვნეთ თავით თვისით ბრძენ ... (8v).
- 7.3. **ოთხშაბათსა ჭ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, შუენანებელ არიან მადლნი იგი და ჩუჭნებაანი ღმრთისაანი ... (8v).
- 7.4. **ხუთშაბათსა ჭ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, აკურთხევდით მდევართა თქუენთა, აკურთხევდით და ნუ სწყევთ ... (8v-9r).
- 7.5. **პარასკევსა ჭ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ყოველნი წარდგომად ვართ საყდართა ქრისტესთა, რამეთუ წერილ არს: ცხოველ ვარ მე ... (9r).
- 7.6. **შაბათსა ჭ. ზ. ჰრომაელთა** – ძმანო, ყოველი სული ჳელმწიფებაჲსა უმთავრესისა დაემორჩილენ ... (9r).
8. **მეცხრესა კვრიაკესა კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გლოცავ თქუენ სახელითა უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რაჲთა მასვე იტყოდით ყოველნი ... (9r-v).
- 8.1. **ორშაბათსა თ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გეტყვ თქუენ, იესუ ქრისტესა მსახურ ყოფილად წინადაცუ-ჭთისა ჭემმარიტებისათვს ... (9v).
- 8.2. **სამშაბათსა თ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმერთმან სასოებისამან აღგავსენინ თქუენ ყოვლითა სიხარუ-ლითა და მშვდობითა სარწმუნოებაჲდ ... (9v).
- 8.3. **ოთხშაბათსა თ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მაქუს სიქადული ქრისტე იესუს მიერ ღმრთისაჲ მიმართ,

რამეთუ არა ვიკადრო რამე სიტყუად, რომელი-იგი არა ქმნა ქრისტემან ჩუენ მიერ ... (9v-10r).

- 8.4. **ხუთშაბათსა თ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ესერა წარვალ იერუსალჴმდ მსახურებად წმიდათა, რამეთუ ჯერ-იჩინა მაკედონიამან და აქა ამან ზიარებაჲ ... (10r).
 - 8.5. **პარასკევსა თ. ზ. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, გლოცავ თქუენ კრძალვადა მათგან, რომელნი-იგი წვალებაჲსა და საცთურსა იქმნა გარეშე მოძღურებისა მის ... (10r).
 - 8.6. **შაბათსა თ. ზ. ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რომელი ზრახვიდეს დღესა მას უფლისადვე არა ზრახავს ... (10r).
9. **მეათესა კვრიაკესა კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმრთისაჲ თანა შემწენი ვართ, ღმრთისაჲ ნამუშავენი, ღმრთისაჲ აღშენებულნი ხართ მადლითა მათ ღმრთისაჲთა ... (10r-v).
 - 9.1. **ორშაბათსა ი. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ჩუენ ღმერთმან გამოგვცხადა სულისა მიერ თქსისა, რამეთუ სული ყოველსავე გამოეძიებს ... (10v).
 - 9.2. **სამშაბათსა ი. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – [ძმ]ანო, ვინ ცნა გონებაჲ უფლისაჲ [...] ანუ [ვინ] თანამზრახველ ეყო მას ... (10v).
 - 9.3. **ოთხშაბათსა ი. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ნუვინ თავსა თქსსა აცთუნებენ. უკუეთუ ვისმე ბრძენ ჰგონიეს თავი თქსი თქუენ შორის ... (10v-11r).
 - 9.4. **ხუთშაბათსა ი. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ნუ წინასწარ ჟამისაგან რაჲთმე იკითხავთ, ვიდრემდე მოვიდეს უფალი ... (11r).
 - 9.5. **პარასკევსა ი. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, მოვწერე თქუენდა წიგნსა ამას შინა, ნუ თანა აღერევით მე-ძავთა ... (11r).
 - 9.6. **შაბათსა ი. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გლოცავ თქუენ სახელითა უფლისაჲ ქრისტესითა და სიყუარულითა [მით სულისაჲთა] თანამოღუანე მექმენით ... (11r).

10. **მეთერთმეტესა კვრიაკესა კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმერთმან ჩუენმან მოციქულნი უკანაესკნელ გამოგუაჩინნა ვითარცა სასიკუდინენი, რამეთუ სახლეულ ვიქმნენით ... (11r).
- 10.1. **ორშაბათსა ია. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმ[ა]-ნო, იკადროს-მე ვინ თქუენ შორის რომელიმცა საქმე აქუნდა მოყუასისა ... (11r-v).
- 10.2. **სამშაბათსა ია.ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ყოვლად ძლეულებაჲ თქუენდა არს ესე, რამეთუ სასჯელი გიც ურთიერთას ... (11v).
- 10.3. **[ოთ]ხშაბათსა ია. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – [ძმ]ანო, ადიდეთ ღმერთი ჯორცითა მაგით ... (11v).
- 10.4. **ხუთშაბათსა ია.ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მნებაეს ყოვლისა კაცისა ყოფად, ვითარცა თავი ჩემი, არამედ კაცად-კაცადსა თესი მადლი აქუს ღმრთისგან ... (11v-12r).
- 10.5. **პარასკევსა იბ. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, კაცად-კაცადი ვითარცა იჩინა ღმერთმან, ეგრეცა ვიდოდენ ... (12r).
- 10.6. **შაბათსა ია.ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მადლი თქუენდა და მშუდობაჲ ღმრთისაჲ მიერ მამისა ჩუენისა და უფლისა იესუ ქრისტესა ... (12r).
11. **მეთორმეტესა კვრიაკესა კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ბეჭედნი ჩემისა მოციქულებისანი თქუენ ხართ, ღმრთისაჲ მიერ ჩემი სიტყვსგებაჲ ჩემთა მათ განმკითხველთა ესე არს ... (12r-v).
- 11.1. **ორშაბათსა იბ.ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ქალწულთათეს ბრძანებაჲ უფლისაჲ მიერ არა მაქუს ... (12v).
- 11.2. **სამშაბათსა იბ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ჟამი ესე შემოკლებულ არს ამიერითგან, რაჲთაღა ესხნენ ცოლ, ვითარცა არა ესხნენ ... (12v).
- 11.3. **ოთხშაბათსა იბ. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, რომლისა დამტკიცებულ არს გულსა მისსა მტკიცედ და არა აქუს ურვა და ჯელმწიფებაჲ აქუს თესსა ზედა ნებაესა ... (12v).

- 11.4. **ხუთშაბათსა იბ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ჭამისათვის ნაკერპავთასა ვიცით, რამეთუ არავინ არს კერპ სოფელსა შინა ... (12v-13r).
- 11.5. **პარასკევსა იბ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რომელნი-იგი ბაგინსა ჰმსახურებენ, ბაგინისაგან ჭამიან ... (13r).
- 11.6. **შაბათსა იბ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, იხილეთლა ჩინებულეებაჲ ეგე თქუენი, რამეთუ არა მრავალნი ბრძენ არიან ჴორციელად ... (13r).
12. **კვრიაკესა იგ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გაუნყებ თქუენ სახარებაჲსა მას, რომელი-იგი გახარე თქუენ, რაჲცა მიგიღებოიეს ... (13r).
- 12.1. **ორშაბათსა იგ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ესენი სახედ ჩემდა იქმნეს, რაჲთა არა ვიქმნნეთ ჩუენ გულისმთქმელ ბოროტისა ... (13r-v).
- 12.2. **სამშაბათსა იგ. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ესე ყოველნი სახენი შეემთხუჴოდეს მათ, ხოლო დაინერა სამოძღურებელად ჩუენდა, რომელთა ზედა აღსასრული ჟამთა მოინია ... (13v).
- 12.3. **ოთხშაბათსა იგ. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, გინა იკითხეთ თქუენ, რომელსა ესე ვიტყვ, სასუმელი ესე კურთხევისა, რომელსა ვაკურთხევთ არა-მე ზიარებაჲ ... (13v).
- 12.4. **ხუთშაბათსა იგ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გინა თუ სჭამდეთ, გინა თუ სმიდეთ, გინა თუ რაჲსაცა იქმოდით, ყოველსავე სადიდებელად ღმრთისაჲ იქმოდეთ ... (13v).
- 12.5. **პარასკევსა იგ. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ყოველი მამაჲკაცი, რომელი ილოცვიდეს, გინათუ წინასწარმეტყველობდეს თავდაბურვილად, არცხუჴნს თავსა თვისსა ... (13v-14r).

- 12.6. შაბათსა ივ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, სიბრძნესა ვიტყვ სრულთა მათ მიმართ, ხოლო სიბრძნესა არა ამის სოფლისასა ... (14r).
13. კვრიაკესა იდ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, მღვდარე იყვენით, დევით სარწმუნოებასა ზედა, მწნე იყვენით და განძლიერდით ... (14r).
- 13.1. ორშაბათსა იდ. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, თვთ ქრისტემან შორისლა განიკითხეთ, შუჭნის დედაკაცსა დაუბურველად წინაშე ღმრთისა ლოცვა ... (14r-v).
- 13.2. სამშაბათსა იდ. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, შე-რა-ჰკრბებოდით, ურთიერთ არს ჭამად ჰგებდით ... (14v).
- 13.3. ოთხშაბათსა იდ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ვითარ-იგი გუამი ერთ არს და მრავალ ასოება აქუს და ყოველი იგი ასოები ერთისა გუამისა და მრავალ თუ არს, ერთ გუამვე არს ... (14v).
- 13.4. ხუთშაბათსა იდ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ღმერთმან დაასხნა ასონი იგი თვთოეულად გუამსა მას ... (14v-15r).
- 13.5. პარასკევსა იდ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, სიყვარული არასადა დავარდების, გინათუ წინასწარმეტყუელებაანი განქარდენ, ანუ თუ ენანი და-ვე-სცხრენ ... (15r).
- 13.6. შაბათსა იდ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ესრეთ შემრაცხენინ ჩუენ კაცმან, ვითარცა მსახურნი ქრისტესნი და მნენი საიდუმლოთა ღმრთისათანი ... (15r).
14. მეათხუთმეტესა კვრიაკესა კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე] – ძმანო, რომელმან-იგი განამტკიცნა, ჩუენ თქუენ თანა ქრისტეს მიმართ და ცხებულ მყვნა ჩუენ ღმერთმან, რომელმანცა იგი აღგუბეჭდნა ჩუენ ... (15r).
- 14.1. ორშაბათსა ივ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, მო-თუ-ვიდე თქუენდა და ენათა ვიტყოდი, რამე გარგო თქუენ, არათუ გეტყოდი თქუენ, ანუ გამოცხადებითა ... (15r-v).

- 14.2. **სამშაბათსა იე. ზ. კორინთ[ელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ვინაფთგან მოშურნე ხართ სულთა აღსაშენებელად ეკლესიისა, ეძიებდით, რაფთა აღემატნეთ ... (15v).
- 14.3. **ოთხშაბათსა იე. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, რაჟამს შეჰკრბეთ ერთბაჲმად კაცად-კაცადსა თქუენსა ფსალმუნი აქუს, მოძღურებაჲ აქუს, გამოცხადებაჲ აქუს ... (15v).
- 14.4. **ხუთშაბათსა იე. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა არს ღმერთი დაუნყნარებელობისა, არამედ მშკდობისა, ვითარცა-იგი ყოველთა ეკლესიათა წმიდათასა ვასწავებ ... (15v-16r).
- 14.5. **პარასკევსა იე. ზ. კორინთელთაჲ [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უკუეთუ ქრისტე იქადაგების, ვითარმედ მკუდრეთით აღდგომილ არს, ვითარ იტყვან ვინმე თქუენ შორის ... (16r).
- 14.6. **შაბათსა იე. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ამისთვის მოვაგლინე თქუენდა **ტიმოთე**, რომელ არს შვილი ჩემი საყუარელი და სარწმუნოჲ უფლისაჲ მიერ ... (16r).
15. **მეათექუსმეტესა კვრიაკესა კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმერთმან, რომელმან თქუა: ბნელისაგან ნათელი გამობრწყინვებაჲდ ... (16r-v).
- 15.1. **ორშაბათსა იე. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რამე უკუჲ ყონ, რომელთა-იგი ნათელ-ილეს მკუდართათჲს ... (16v).
- 15.2. **სამშაბათსა იე. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უმეცრებაჲ ღმრთისაჲ ვიეთმე აქუს საკდემელად თქუენდა გეტყვ, არამედ თქუას ვინმე, ვითარმე აღდგენ მკუდარნი... (16v).
- 15.3. **ოთხშაბათსა იე. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მოვიდე თქუენდა რაჟამს **მაკედონია** განვლო, რამეთუ მაკედონიასა განვლიდა ... (16v).
- 15.4. **ხუთშაბათსა იე. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, **პავლე მოციქული** იესუ ქრისტესი ნებითა ღმრთისაჲთაჲ

და ტიმოთე ძმა ეკლესიათა ღმრთისათა, რომელნი არიან კორინთეს შინა... (16v-17r).

- 15.5. **პარასკევსა ივ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, სიქადული ჩუენი ესე არს ნამებამ გონებისა ჩუენისა ... (17r).
- 15.6. **შაბათსა ივ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ყოველივე ჯერ არს ჩემდა, არამედ არა ყოველი უმჯობეს არს. ყოველივე ჯერ არს ჩემდა, არამედ არა ყოველი აღსაშენებელ არს ... (17r).
16. **მეათწვიდმეტესა კვრიაკესა კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, თანაშემწენი ვართ და გლოცავთ, ნუ ცუდად მადლი იგი ღმრთისაჲ მიგაქუნ თქუენ ... (17r-v).
 - 16.1. **ორშაბათსა ივ. კორინ[თელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უკუეთუ მე ვინმე შემანუხა, არა მე შემანუხა, არამედ ზოგს რამე ... (17v).
 - 16.2. **სამშაბათსა ივ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა ვართ ვითარცა-იგი მრავალნი ვაჭარ სიტყვსა მის ღმრთისასა, არამედ ვითარცა ჭეშმარიტებისაგან ... (17v-18r).
 - 16.3. **ოთხშაბათსა ივ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, სასოებამ ესე ვითარი გუაქუს ქრისტეს მიერ ღმრთისაჲ მიმართ ... (18r).
 - 16.4. **ხუთშაბათსა ივ. ზ. კორინთელთა მიმართ ე[პისტოლე]** – ძმანო, მაქუს ჩუენ მსახურებამ ესე, ვითარცა შევიწყალენით და არა გუწწყინების, არამედ განვიშორენით დაფარულნი იგი სირცხვლისანი ... (18r).
 - 16.5. **პარასკევსა ივ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მარადის ჩუენ ცხოველნი ესე სიკუდილსა მივეცემით იესუსთვის ... (18r).
 - 16.6. **შაბათსა ივ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ნუ ყრმა იქმნებით გონებითა, არამედ ბოროტისათჳს ყრმა იყვნით, ხოლო გონებითა სრულ იყვენით ... (18r-v).

17. **კვრიაკესა იწ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, თქუენ ტაძარნი ღმრთისაჲ ცხოველისანი ხართ, ვითარცა თქუა ღმერთმან: დავიმკვდრო და ვიქცეოდი მათ შორის და ვიყო მე მათდა ... (18v).
- 17.1. **ორშაბათსა იწ. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ჩუენ ყოველნი განცხადებაჲდ ვართ წინაშე საყდართა ღმრთისაჲთა, რაჲთა მოილოს კაცად-კაცადმან ჴორცთა ამათგან რაჲცა-იგი ქმნა ... (18v).
- 17.2. **სამშაბათსა იწ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ამიერითგან ჩუენ არღარავინ ვიცით ჴორციელად, რამეთუ დაღალთუ ვიტყოდეთ: ქრისტე ჴორციელად, არამედ ან არღარა ვიცით ... (18v).
- 17.3. **ოთხშაბათსა იწ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, პირი ჩუენი აღებულ არს თქუენდა მიმართ და გული ჩუენი განვრცომილ არს ... (18v-19r).
- 17.4. **ხუთშაბათსა იწ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, განვიწმიდნეთ თავნი ჩუენნი ყოვლისაგან შეგინებისა ჴორცთასა და სულისა და აღვასრულებდეთ სინმიდესა შიშითა ღმრთისაჲთა ... (19r).
- 17.5. **პარასკევსა იწ. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმრთისაჲ მიერ იგი მწუხარებაჲ სინანულსა ცხორებისასა შეუნანებელსა შეიქმს ... (19r-v).
- 17.6. **შაბათსა იწ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა ყოველი ჴორცი ერთ ჴორც არს, არამედ სხუაჲ არს კაცთა და სხუაჲ ჴორცი არს პირუტყუთა და სხუაჲ ჴორცი არს მფრინველთა ... (19v).
18. **კვრიაკესა ით. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რომელმან სთესოს რიდობით, რიდობითცა მოიმკოს, რომელმან სთესოს, კურთხევითცა მოიმკოს ... (19v).
- 18.1. **ორშაბათსა ით. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ვითარცა-იგი ყოველსა შინა წარემატებით სარწმუნოებითა და სიტყუთა და მეცნიერებითა და ყოვლითა მოსწრაფებითა ... (19v-20r).

- 18.2. **სამშაბათსა ით. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლელ]** – ძმანო, ვითარცა გულსმოდგინება ნებისაგან, ეგრეცა აღსრულება ქონებისაგან, რამეთუ უკუჭითუ გულსმოდგინება ნინა ძეს ... (20r).
- 18.3. **ოთხშაბათსა ით. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლელ]** – ძმანო, თანა მივაგლინეთ ძმა ჩუენი, რომელი გამოვცადეთ მრავალსა შინა მრავალგზის ... (20r).
- 18.4. **ხუთშაბათსა ით. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლელ]** – ძმანო, მსახურებისა მისთვის წმიდათასა მეტს რაჲმე მიჩნს მიწერად თქუენდა ... (20r).
- 18.5. **პარასკევსა პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლელ** – ძმანო, მსახურებაჲ ესე შესაწირავისა ამის არა ხოლო თუ აღმავსებულ არს ნაკლულევანებისა მის წმიდათასა, არამედ აღმატებადცა მრავალთათჳს ... (20r-v).
- 18.6. **შაბათსა ით. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლელ** – ძმანო, მტკიცე იყვენით და შეურყეველად ჰმატებდით საქმესა უფლისასა ... (20v).
19. **კვრიაკესა კ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლელ]** – ძმანო, ღმერთმან და მამამან უფლისაჲ ჩუენისა იესუს ქრისტესმან იცის, რომელი-იგი არს კურთხეულ უკუნისამდე ... (20v).
- 19.1. **ორშაბათსა კ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლელ]** – ძმანო, მე თავადი პავლე გლოცავ თქუენ, სიმშჳდითა მით და სახარებითა ქრისტესითა ... (20v-21r).
- 19.2. **სამშაბათსა კ. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლელ** – ძმანო, არა უსაზომოდ ვიქადოთ, არამედ საზომით მით წესისათა, რომელი-იგი განგკყო ჩუენ ღმერთმან საზომითა მით ... (21r).
- 19.3. **ოთხშაბათსა კ. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლელ]** – ძმანო, ვჰმადლობ, ვითარმედ არა დავაკლდი მოციქულთა მათ, ხოლო დაღაცათუ უცებ ვითარ სიტყვთა, არამედ არა გონებითაცა ... (21r-v).

- 19.4. **ხუთშაბათსა კ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]**
– ძმანო, არს ჭეშმარიტებაჲ ქრისტესი ჩუენ თანა, რამეთუ სიქადული ესე არა დაეყენოს ჩემდა მომართ ადგილთა მათ აქაიასთა ... (21v).
- 19.5. **პარასკევსა კ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]**
– ძმანო, სათნო მიჩნს უძღურებაჲთა შინა გინებაჲთა, ჭირთა დევნულებაჲთა, ინროებაჲთა ქრისტესთს ... (21v).
- 19.6. **შაბათსა კ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა მნებავეს უმეცრებაჲ თქუენი ჭირ[ი]სა მისთს ჩუენისა, რომლი-იგი შემემთხვა ჩუენ ამასიას შინა ... (21v).
20. **კვრიაკესა კა. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, გაუწყებ თქუენ სახარებასა ამას, რომელი-იგი გეხარაჲ ჩუენ მიერ ... (21v-22r)
- 20.1. **ორშაბათსა კა. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე**
– ძმანო, არა შვილნი მამაჲ და დედათა უნჯებენ, არამედ მამაჲ-დედანი შვილთა ... (22r).
- 20.2. **სამშაბათსა კა. ზ. პავლე კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]**
– ძმანო, ნუ უკუჴ იყოფვინ თქუენ შორის თქუენ შორის(!) ჯდომა, შური და გულისწყრომა, ძვრის ზრახვანი ... (22r).
- 20.3. **ოთხშაბათსა კა. ზ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, წინასწარ ვთქუა და ანცა ვიტყვ: ვითარცა-იგი პირისპირ მეორედ და ან შორით მივსწერ წინასწარ შეცოდებულთა მათ ... (22r).
- 20.4. **ხუთშაბათსა კა. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]**
– ძმანო, ვილოცავ ღმრთისა მიმართ, რაჲთა არა გიყოს თქუენ ბოროტი, რაჲვე არა რაჲ ჩუენ გამოცდილად გამოვჩნდეთ ... (22r-v).
- 20.5. **პარასკევსა კა. ზ. პავლე გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე]**
– ძმანო, რომელსა ესე მივსწერ თქუენ და, აჰა ესერა, წინაშე ღმრთისაჲ არა ვიტყვ. მერმე მოვედ ადგილთა მათ ასურეთისათა ... (22v).
- 20.6. **შაბათსა კა. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, გუაქუს ესე ვითარი სასოებაჲ მრავალი: კადნიერებაჲ ვიჯმიოთ ... (22v).

21. **კვრიაკესა კბ. ზ. პავლე გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უწყით რამეთუ არა განმართლდების კაცი საქმეთაგან სჯულისათა, არამედ სარწმუნოებითა იესუ ქრისტესითა ... (22v-23r).
- 21.1. **ორშაბათსა კბ. ზ. პავლე გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმერთმან პირსა კაცისასა არა თუალ ახუნი, რამეთუ მე, რომელნი-იგი საგონებ იყვნეს ... (23r).
- 21.2. **სამშაბათსა კბ. ზ. პავლე კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რაჟამს მოვიდა პეტრე ანტიოქიად, ნინაშე პირსა მისსა აღუდეგ, რამეთუ შეკდემულ იყო ... (23r).
- 21.3. **ოთხშაბათსა კბ. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, რომელ ესე ცხოველ ვარ ჯორცითა სარწმუნოებითა, ცხოველ ვარ ძისა ღმრთისაჲთა, რომელმან შემიყუარა მე ... (23r-v).
- 21.4. **ხუთშაბათსა კბ. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, კაცობრივ ვიტყვ, ვითარმედ კაცისა დამტკიცებული ნიგნი არავინ შეურაცხ-ყვის ... (23v).
- 21.5. **პარასკევსა კბ. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, პირველ მოწვენამდე სარწმუნოებისა სჯულსა ქუეშე მოცულ ვიყვნით და შეყენებულ... (23v-24r).
- 21.6. **შაბათსა კბ. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უწყით, რამეთუ უკუეთუ ქუეყანისა ესე სახლი საყოფელი დაირღუჳ აღშენებული ღმრთისაჲ მიერ ... (24r).
22. **კვრიაკესა კგ. ზ. პავლე გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, იხილეთ რაოდენი ნიგნები მივწერე ჴელითა ჩემითა, რომელთა-იგი ჰნებაჲვს პირშუენიერებაჲ ... (24r).
- 22.1. **ორშაბათსა კგ. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ოდეს-იგი არა იცოდეთ ღმერთი, ჰმონებდით მათ, რომელნი-იგი არა იყვნეს ბუნებით ღმერთი ... (24r-v).
- 22.2. **სამშაბათსა კგ. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რაჲ უკუჳ იყო ნეტარებაჲ იგი თქუენი, რამეთუ შეთუმცა-სადლებელ იყო, თუალნიმცა თქუენნი აღმოიჴადენით და მომცენით მე ... (24v).

- 22.3. **ოთხშაბათსა კვ. ზ. პავლე გალატელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ისაკისაგან აღთქმისა შვილნი ვართ, [არამედ] ვითარცა-იგი მაშინ ჯორციელად შობი[ლი იგი] სდევნიდა სულიერსა მას ... (24v).
- 22.4. **ხუთშაბათსა კვ. ზ. გალატე[ლთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, იესუს ქრისტეს მიერ არაცა წინადაცუჭთილებაჲ რას შემძღებელ არს, არცა წინადაუცუჭთილებაჲ, არამედ სარწმუნოებაჲ სიყუარულისგან შეწვენიული ... (24v-25r).
- 22.6. **პარასკევსა კვ. ზ. პავლე გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, უკუტთუ ერთიერთსა იკებნდე და შეიჭამებოდეთ, იხილეთ, ნუჟუკუჭ ურთიერთ არს განილინეთ ... (25r).
- 22.6. **შაბათსა კვ. ზ. პავლე გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გაუნყებ თქუენ მადლსა მას ღმრთისასა, რომელი-იგი მოცემულ არს ეკლესიათა მაკედონიასთა ... (25r).
23. **კვრიაკესა კდ. ზ. ეფესელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმერთი დიდ არს წყალობითა მრავლითა, სიყუარულითა მისითა, რომლითა-იგი შემიყუარნა ჩუენ ... (25r).
- 23.1. **ორშაბათსა კდ. ზ. ეფესელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ურთიერთარს სიმძიმე იტკრთეთ და ესრეთ აღასრულეთ სჯული ... (25r-v).
- 23.2. **სამშაბათსა კდ. ზ. ეფესელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმერთმან მაუნყა ჩუენ საიდუმლო იგი ნებისა თვისისა სათნობისაებრ მისისა, რომელი-იგი წინასწარ განაჩინა მას შინა ... (25v).
- 23.3. **ოთხშაბათსა კდ. ზ. ეფესელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ყოველივე დაუმორჩილა ქუჭშე ფერჯთა მისთა და იგი მოსცა მთავრობაჲ უფროსი ყოველთა ... (25v).
- 23.4. **ხუთშაბათსა კდ. ზ. ეფესე[ლთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ამიერთგან არარაჲ ხართ უცხო და მწირ, არამედ თანამოქალაქე წმიდათა და სახლეულ ღმრთისაჲ აღშენებულ საფუძველსა ზედა ... (25v-26r).

- 23.5. **პარასკევსა კდ. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, რაჲთა იყვნენ წარმართნი თანამკვდრ და თანაჯორც და თანამყოფ აღთქმისა მის ღმრთისაჲ ... (26r).
- 23.6. **შაბათსა კდ. ზ. ეფესელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანოჲ, ჯერ იყო თავს-თუმცა-იდევით ჩემი მცირედ უგუნურებისა, არამედ თავს-ცა-იდევით ჩემი ... (26r).
24. **კურიაკესა კე. ზ. ეფესელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანოჲ, ქრისტე არს მშკდობაჲ ჩუენი, რომელმან შექმნა ორივე ერთად ... (26r-v)..
- 24.1. **ორშაბათსა კე. ზ. ეფესელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ნუმცა ვართ ყრმა ჩკლ და ღელვატეხილ და მიმოდატაცებულ ყოველსა მას ქარსა მოძღურებისასა ... (26v).
- 24.2. **სამშაბათსა კე. ზ. ეფესელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ვითხოვ თქუენგან, რაჲთა გენწყინებოდის ჭირთა შინა ჩემთა თქუენთჳს ... (26v).
- 24.3. **ოთშაბათსა კე. ზ. ეფესელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ამისთჳს ვიტყჳ და ვნამებ უფლისაჲ მიერ, რაჲთა არა ხკლოდით თქუენ, ვითარცა სხუაჲნი იგი წარმართნი ვლენან ამოაოებითა გონებისა მათისათა ... (26v).
- 24.4. **ხუთშაბათსა კე. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, განიშორეთ ტყუეილი და იტყოდეთ ჭეშმარიტსა კაცად-კაცადი მოყუსისა თანა ... (26v-27r).
- 24.5. **პარასკევსა კე. ზ. ეფესელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ჰმადლობდით მარადის ყოველთათჳს სახელითა უფლისაჲ ჩუენისა იესუს ქრისტესითა ... (27r).
- 24.6. **შაბათსა კე. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, მადლი თქუენდა და მშკდობაჲ ღმრთისაჲ მიერ მამისა და უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესა ... (27r).
25. **კურიაკესა კე. ზ. ეფესელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანოჲ, გლოცავ თქუენ მე კრული ესე უფლისაჲ მიერ, რაჲთა ღირსად ხკლოდით ჩინებაჲსა მას თქუენს ... (27r-v).

- 25.1. **ორშაბათსა კვ. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, რომელსა უყუარდეს ცოლი, თავი თვისი უყუარს ... (27v).
- 25.2. **სამშაბათსა კვ. ზ. ეფესელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, თუალთა წინაშე ხოლო თუალლებით, ვითარცა კაცთა მოთმინენი ჳმად, ვითარცა მონანი ქრისტესნი ჰყოფდით ნებასა ღმრთისაჲ ... (27v).
- 25.3. **ოთხშაბათსა კვ. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ყოველსა შინა აღიღეთ ფარი იგი სარწმუნოებისა, რომლითა შეუძლოთ ყოველთა მათ ისართა ბოროტისათა განწურვებულთა დაშრეტად ... (27v-28r).
- 25.4. **ხუთშაბათსა კვ. ზ. ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, მოწამე არს ჩემდა ღმერთი, ვითარ-იგი მსურის თქუენ ყოველთათჳს მოწყალებითა ქრისტეს იესუსითა ... (28r).
- 25.5. **პარასკევსა კვ. ზ. ფილიპელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, კრულებანი ჩემნი განცხადებულ იქმნენ ქრისტეს მიერ ყოველსა მას ტაძარსა ... (28r).
- 25.6. **შაბათსა კვ. ზ. გალატელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, წინასწარ იცოდა წიგმან, ვითარმედ სარწმუნოებითა განამართლებს ღმერთი წარმართთა ... (28r).
26. **კვრიაკესა კვ. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ვითარცა შვილნი ნათლისანი ვიდოდეთ, რამეთუ ნაყოფი იგი სულისა ყოვლითა სიმართლითა ... (28r-v).
- 26.1. **ორშაბათსა კვ. ზ. ფილიპელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ვესავ, ვითარმედ არა რაათა მრცხუწნეს მე, არამედ ყოვლითა კადნიერებითა, ვითარცა მარადის და ანცა იდიდოს ქრისტე ჴორცთა ზედა ჩემთა ... (28v).
- 26.2. **სამშაბათსა კვ. ზ. ფილიპელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ღირსად სახარებისა [მო]ქალაქობდით, რაათა გინა თუ მ[ოვი]დე და გიხილნე თქუენ ... (28v).
- 26.3. **ოთხშაბათსა კვ. ზ. ფილიპელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, სახელისა მიმართ იესუ ქრისტესისა ყოველი მუწლი მოდრკეს ზეცისათანი და ქუეყანისათანი ... (28v-29r).

- 26.4. **ხუთშაბათსა კზ. ზ. ფილიპელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, არა ცუდად ვრბიოდე, არცა ცუდად დავშუჭრ ... (29r).
- 26.5. **პარასკევსა კზ. ზ. ფილიპელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ვესავ მივლინებაჲსა ტიმოთესსა, რაჟამს განვაგო თავისა ჩემისა მისგან ... (29r).
- 26.6. **შაბათსა კზ. ზ. გალატელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ნაყოფი სულისა არს სიყუარული, სიხარული, მშვიდობაჲ, სულგრძელებაჲ ... (29r).
27. **კვრიაკესა კწ. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, განძლიერდით უფლისა მიერ და სიმტკიცითა ძლიერებისა მისისაჲთა შეიმოსეთ ... (29r-v).
- 27.1. **ორშაბათსა კწ. ზ. ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ამიერთგან გიხაროდენ უფლისაჲ მიერ იგივე მიწერად თქუენ და ჩემდა არა სიცონილ არს ... (29v).
- 27.2. **სამშაბათსა კწ. ზ. ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ნინადაცუჭთილებაჲ მოვიღე რვა დღისამან, ნათესავით ისრაელისა ... (29v).
- 27.3. **ოთხშაბათსა კწ. ზ. ფილიპელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ღმრთისაჲმიერი იგი სიმართლე საწმუნოებითა ცნობად იგი და ძალი იგი აღდგომისა მისისა და ზიარებაჲ იგი ვნებაჲთა მათ მისთა ... (29v).
- 27.4. **ხუთშაბათსა კწ. ზ. ფილიპელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, თანამობაჲჲ ჩემდა იყვენით და ხედევდით, რომელნი-იგი ესრეთ ვიდოდინ, ვითარცა ესე ვართ სახედ ჩუენდა ... (29v-30r).
- 27.5. **პარასკევსა კწ. ზ. ფილიპელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ყოველივე, რომელ მეც განმაძლიერებელისა ჩემისა ქრისტეს მიერ, გარნა კეთილად ჰყავთ ... (30r).
- 27.6. **შაბათსა კწ. ზ. ეფესელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, არა დავსცხრები მადლობაჲსა თქუენთვის ჰსენებაჲსა თქუენსა ვჰყოფ ლოცვათა შინა ჩემთა ... (30r-v).

28. **კვრიაკესა კთ. ზ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ვჰ-მადლობ ღმერთსა და მამასა, რომელმან ღირს-მყუნა ჩუენ ნაწილსა მას მკვდრობისა წმიდათასა ნათელსა შინა ... (30v).
- 28.1. **ორშაბათსა კთ. ზ. კოლასელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – პავლე, მონა მოციქული იესუ ქრისტესი, ნებითა ღმრთივსათა და ტი-მოთე ძმაჲ კოლასეს შინა წმიდათა და მორწმუნეთა ძმათა ... (30v).
- 28.2. **სამშაბათსა კთ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმა-ნო, ვითარცა-იგი ისწავეთ ეპაფრასაგან(!) საყუარელისა ჩუენ თანა მონისა, რომელ-იგი არს სარწმუნო თქუენდა მიმართ მსახური ქრისტესი ... (30v).
- 28.3. **ოთხშაბათსა კთ. ზ. კოლასელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმა-ნო, ქრისტე არს თავი გუამისა მის ეკლესიისაჲ, რომელი არს პირმშოჲ მკუდრეთით, რაჲთა იყოს ყოველთა შინა იგი თავადი მთავარ ... (30v-31r).
- 28.4. **ხუთშაბათსა კთ. ზ. კოლასელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმა-ნო, ეგენით თქუენ სარწმუნოებაჲსა ზედა დაფუძნებულნი და დამტკიცებულნი ... (31r).
- 28.5. **პარასკევსა კთ. ზ. კოლასელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, საიდუმლო იგი დაფარული საუკუნითგან და ნათესავთაგან აწ გამოეცხადა წმიდათა მისთა რომელთა-იგი ინებაჲ ღმერთმან უწყებაჲ ... (31r).
- 28.6. **შაბათსა კთ. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მოიწსენეთ, რამეთუ თქუენ ოდესმე წარმართნი ეგე ჯორცთა, რომელთა გერქუა წინადაცუჴთელ მის გამო, რომელსა-იგი ერქუა წინადაცუჴთილებაჲ ... (31r).
29. **კვრიაკესა ლ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ოდეს ქრისტე გამოცხადნეს ცხორებაჲ იგი ჩუენი, მაშინ თქუენცა მის თანა გამოცხადნეთ დიდებითა ... (31r-v).
- 29.1. **ორშაბათსა ლ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე]** – ძმა-ნო, ამას გეტყვ თქუენი(!), რაჲთა ნუ ვინმე შეურაცხ-გყუნეს თქუენ სიტყუათა მეტნობისათა ... (31v).

- 29.2. **სამშაბათსა ლ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, მკუდარ იყვინთ თქუენცა შეცოდებითა და უცუჭთილე-ბითა ჴორცთა თქუენთათა ... (31v).
- 29.3. **ოთხშაბათსა ლ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, უკუეთუ მოჰკუჭდით ქრისტეს თანა წესთაგან ამის სოფლისათა, რასალა ვითარცა ცხოველნი სოფელსა შინა ბრძნობთ ... (31v).
- 29.4. **ხუთშაბათსა ლ. ზ. კორინთელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ყოველსავე, რასაცა იქმოდით გინა სიტყვთ, გინა საქმით, ყოველსავე სახელითა უფლისაჲ იესუსითა ... (31v-32r).
- 29.5. **პარასკევსა ლ. ზ. კოლასელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, რამეთუ უფალსაჲ ქრისტესა ჰმონებთ, ხოლო რომელი-იგი მავნებელ იყოს, მოეგოს, რაჲცა-იგი ავნო და არა არს თუალ ჴმაჲ ... (32r).
- 29.6. **შაბათსა ლ. ზ. ეფესელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, იქმნენით მობაძავ ღმრთისაჲ, ვითარცა შვილნი საყუარელნი და ვიდოდეთ სიყუარულით, ვითარცა-იგი ქრისტემან შემეყუარნა ჩუენ ... (32r).
30. **კვრიაკესა ლ. ზ. კოლასელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, შეიმოსეთ ვითარცა რჩეულთა ღმრთისათა წმიდათა და საყუარელთა მონყალებაჲ, შეწყნარებაჲ, სიტკობებაჲ, სიმდაბლე, სიმშუდე ... (32r).
- 30.1. **ორშაბათსა ლ. ზ. თესალონიკელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, **პავლე** და **სილოვანე** და **ტიმოთე** ეკლესიასა თესალონიკელთასა ღმრთისაჲ მიერ მამისა და უფლისაჲ იესუ ქრისტესა ... (32r-v).
- 30.2. **სამშაბათსა ლ. ზ. თესალონიკელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, თქუენ მობაძავ ჩემდა იყვინთ და უფლისაჲ იგი სიტყუაჲ შეინყნარეთ ... (32v).
- 30.3. **ოთხშაბათსა ლ. ზ. თესალონიელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, თქუენ თვთ უწყით შემოსლვა იგი ჩუენი თქუენდა მიმართ არა ცუდად იყო, არამედ წინასწარ ვიყვნეთ ... (32v).

- 30.4. **ხუთშაბათსა ლა. ზ. თესალონიკელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ვითარცა-იგი გამოცდილ ვართ ღმრთისაჲ მიერ რწმუნებაჲდ ჩუენდა სახარებაჲ იგი, ეგრეთცა ვიტყვთ ... (32v-33r).
- 30.5. **პარასკევსა ლა. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მოიწსენეთ შრომა ჩუენი და რუდუნებაჲ, რამეთუ ლამე და დღე ვიქმთ [დ]ა არა დაუმძიმოთ, ვქადაგებთ სახარებაჲსა მას ღმრთისასა თქუცნდა მომართ ... (33r).
- 30.6. **შაბათსა ლა. ზ. კოლასელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ვჰმადლობ ღმერთსა და მამასა უფლისა ჩუენისა იესუს ქრისტესსა მარადის თქუენთჳს ვილოცავთ ... (33r).
31. **კვრიაკვსა ლბ. ზ. ტიმოთეს [მიმართ ეპისტოლე]** – შვილო ტიმოთე, სარწმუნო არს სიტყუაჲ და ყოველისა შეწყნარებისა ღირს, რამეთუ იესუ ქრისტე მოინია სოფლაჲდ ... (33r).
- 31.1. **ორშაბათსა ლბ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, თქუენ მობაჲძავ იქმნენით ეკლესიათა მათ ღმრთისათა, რომელნი არიან ჰურისატანს ... (33r).
- 31.2. **სამშაბათსა ლბ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ვერლარაჲ დავთმე, არამედ ვინათგან ჯერ-გიჩნდა ათინას შინა დაშთომა მარტოთა ... (33r-v).
- 31.3. **ოთხშაბათსა ლბ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რამეთუ რომელსაჲმე მადლობაჲსა შემძლებელ ვართ მიცემად ღმრთისაჲ თქუენთჳს ყოვლისა მისთჳს სიხარულისა, რომელი მიხარის თქუენთჳს ... (33v).
- 31.4. **ხუთშაბათსა ლბ. ზ. თესალონიკელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, გიკითხვენ თქუენ და გლოცავ უფლისაჲ მიერ იესუ ქრისტესა, რაჲთა ვითარცა-იგი ისწავეთ ჩუენგან ... (33v).
- 31.5. **პარასკევსა ლბ. ზ. თესალონიკელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, არა გჳჩინნა ჩუენ ღმერთმან არანმიდებაჲდ, არამედ სინმიდედ ამიერითგან უკუნისაჲმდე, რომელმან შეურაცხ-ყოს ... (33v-34r).
- 31.6. **შაბათსა ლბ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გლოცავ თქუენ: სწავლიდით უნესოთა მათ და ნუგეჰინისცემდით სულმოკლეთა, თავს-იდებდით უძღურთა მათ ... (34r).

32. **კვრიაკესა ლგ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო ტიმოთე, შეუდეგ სიმართლესა სიყუარულისა ღმრთისაჲ მსახურებაჲსა ... (34r).
- 32.1. **ორშაბათსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ჟამთა მათთვის და წელთა არა გიჯმს თქუენ მინერად, რაჲთა თქუენ თვთ გულისთად იცით ... (34r).
- 32.2. **სამშაბათსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ან უკუჲ წუმცა გუძინავს, ვითარცა-იგი სხუაჲთა, არამედ მღჳძარე იყვენით და განიფრთხვეთ ... (34r-v).
- 32.3. **ოთხშაბათსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა მიმართ ეპისტოლე** – ძმანო, ნუგეშინისცემით ერთი ერთსა, ვითარცა ეგე ყოფითცა, ხოლო გლოცავ თქუენ, ძმანო ... (34v).
- 32.4. **ხუთშაბათსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გლოცავ თქუენ. ჰპოოჲ შაბათსა ლგ. ... (34v).
- 32.5. **პარასკევსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მადლი თქუენდა და მშჳდობა ღმრთისაჲ მიერ მამისა ჩუენისა და უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესსა მადლობაჲ გვღირს... (34v).
- 32.6. **შაბათსა ლგ. ზ. ტიმოთესი** – შვილო ტიმოთე, სარწმუნოჲ არს სიტყუაჲ, რამეთუ უკუჲთუ მის თანა მოვკუდეთ, მის თანაცა ვცხონდეთ ... (34v-35r).
33. **კვრიაკესა ლგ. ზ. ტიმოთეს [მიმართ ეპისტოლე]** – შვილო ტიმოთე, შედგომილ ხარ ჩემსა მოძღურებაჲსა განგებულებაჲსა, გულსმოდგინებაჲსა, სარწმუნოებაჲსა ... (35r).
- 33.1. **ორშაბათსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა** – ძმანო, ვილოცავ თქუენთვის მარადის, ღირს გყვენს ღმერთმან ჩინებაჲსა მისსა ... (35r).
- 33.2. **სამშაბათსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ნუმცა ვინ გაცთუნებს თქუენ, რომლითავე სახითა, უკუეთუ არა მოვიდეს განდგომილებაჲ იგი პირუელად ... (35r-v).
- 33.3. **ოთხშაბათსა ლგ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, თანაგუაც ჩუენ მადლობაჲ ღმრთისაჲ მარადის თქუენთვის, ძმანო საყუარელნო, ღმრთისაჲ მიერ ... (35v).

- 33.4. **ხუთშაბათსა ლდ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, გამცნებ თქუენ სახელითა უფლისაჲ ჩუენისა იესუს ქრისტესითა განშორებაჲდ თქუენდა ყოვლისა მისგან ძმისა ... (35v).
- 33.5. **პარასკევსა ლდ. ზ. თესალონიკელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რაჟამს-იგი ვიყვ თქუენ თანა, ამასვე გამცნებდი, თქუენ, რამეთუ უკუტით ვისმე არა უნებს ... (35v-36r).
- 33.6. **შაბათსა ლდ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო **ტიმოთე**, სარწმუნო არს სიტყუაჲ და ყოვლისა შეწყნარებისა ღირს, რამეთუ ამისთვის ვშურებით და ვიყუჭდრებით ... (36r).
34. **კვრიაკესა ლე. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო **ტიმოთე**, განძლიერდი მადლითა იესუ ქრისტესითა და რაჲ-იგი გესმა ჩემგან მრავლითა მონამებითა, ესე შეჰვედრე მორწმუნეთა ... (36r).
- 34.1. **ორშაბათსა ლე. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – პავლე მოციქული ქრისტესი ბრძანებითა ღმრთისაჲ მაცხოვრისა ჩუენისათა და უფლისაჲ იესუს სასოსა ჩუენისათა **ტიმოთეს** ერთგულსა შვილსა სარწმუნოებით მადლი, მშვედობაჲ, ნყალობაჲ ღმრთისაჲ მიერ ... (36r).
- 34.2. **სამშაბათსა ლე. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო **ტიმოთე**, უწყი რამეთუ მართალსა სჯულ არა უც, არამედ უსჯულოთა და ურჩთა ... (36r-v).
- 34.3. **ოთხშაბათსა ლე. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო **ტიმოთე**, ერთ არს ღმერთი და ერთ არს შუამდგომელი ღმრთისაჲ და კაცთა კაცი, იესუ ქრისტე ... (36v).
- 34.4. **ხუთშაბათსა ლე. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო **ტიმოთე**, სარწმუნო არს სიტყუაჲ, უკუეთუ ვისმე ეპისკოპოსობის გული უთქმიდეს ... (36v-37r).
- 34.5. **პარასკევსა ლე. ზ. ტიმოთეს მიმართ** – შვილო **ტიმოთე**, ყოველი დაბადებული ღმრთისაჲ კეთილ არს და არარაჲ განსაგდებელ მადლობით მიღებული, რამეთუ განიწმინდების სიტყვთა ღმრთისაჲთა ... (37r).
- 34.6. **შაბათსა ლე. ზ. ტიმოთეს. ჰპოო ოთხშაბათსა ლზ. ზ.**

35. **კურიაკესა ლვ. უძღებისა ჯორცთა აღებაჲსა წინაჲ კორინთელთაჲ** – ძმანო, ყოველივე ჯერ-არს ჩემდა, არამედ არა ყოველი უმჯობეს არს ჩემდა, არამედ მე არავისსა ჴელმწიფებაჲსა დავემორჩილო ... (37r).
- 35.1. **ორშაბათსა ლვ. ზ. ტიმოთეს [მიმართ ეპისტოლელ]** – შვილო ტიმოთე, ეკრძაღე თავსა შენსა და მოძღურებაჲსა მას და დაადგერ მას ზედა ... (37r-v).
- 35.2. **სამშაბათსა ლვ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლელ]** – შვილო ტიმოთე, რომელნი კეთილად ძლოდიან ხუცესნი, ორის ნაწილისა პატივის ღირს იყვნედ ... (37v).
- 35.3. **ოთხშაბათსა ლვ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლელ]** – შვილო ტიმოთე, ამას ამცნებ და ასწავებ და ნუგეშინის-ცემდ, უკეთუ ვინმე სხუაჲსა მოძღურებდენ და არა მოვიდეს სიცოცხლისა ამის მოძღურებაჲსა ... (37v-38r).
- 35.4. **ხუთშაბათსა ლვ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლელ]** – შვილო ტიმოთე, მდიდართა ამას სოფელსა ამცენ, რაათა არა მალლოდიან და რათა არა ესვიდენ სიმდიდრისა უჩინებაჲსა ... (38r).
- 35.5. **პარასკევსა ლვ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლელ]** – შვილო ტიმოთე, თანა იჭირვოდე სახარებაჲსა მას ღმრთისასა ძალითა ღმრთისაჲსთა, რომელმან-იგი მიწსნა ჩუენ ჩინებთა წმიდითა ... (38r).
36. **შაბათსა ჯორცთა აღებისასა, საკითხავი ჰჰოო [შაბათსა. ძმანო, ყოველივე.**
- 36.1. **კურიაკესა ჯორცით [აღვს]ებაჲსა კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლელ]** – ძმანო, საჭმელმან ჩუენ არა წარგუადგინა წინაშე ღმრთისაჲ ... (38r-v).
- 36.2. **ორშაბათსა ლვ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლელ]** – შვილო ტიმოთე, კეთილი იგი ნამარხევი დაიმარხე სულითა წმიდითა, რომელმან დაიმკდრა ჩუენ თანა ... (38v).
- 36.3. **სამშაბათსა ლვ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლელ]** – შვილო ტიმოთე, მტკიცე იგი საფუძველი ღმრთისაჲ ჰგიეს და აქუს ბეჭედი ესე ... (38v).

- 36.4. **ოთხშაბათს ლზ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო ტიმოთე, შეუდეგ სიმართლესა სარწმუნოებასა სიყუარულსა მშკდობაჲსა მათ თანა, რომელნი ხადიან უფალსა გულითა წმიდითა ... (38v).
- 36.5. **ხუთშაბათსა ლზ. ზ. ტიმოთეს მიმართ [ეპისტოლე]** – შვილო ტიმოთე, ესე უწყოდე, რამეთუ უკანასკნელთა დღეთა მოინიგნენ ჟამნი ბოროტნი ... (38v-39r).
- 36.6. **პარასკევსა ლზ. ზ. ტიმოთეს მიმართ** – შვილო ტიმოთე, ისწრაფე ადრე მოსლვად ჩემდა, რამეთუ დიმა დამიტევა მე და შეიყუარა სოფელი ესე ... (39r).
37. **ყველიერისა შაბათსა ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მშკდობაჲსა შეუდეგით და აღყენებაჲსა ურთიერთ არს ნუ ჭამადისათჳს დაჴსნით საქმესა ღმრთისასა ... (39r-v).
38. **ყველიერისა კვრიაკესა ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე] წარდგომაჲ. აღუთქუთ და აღუსრულეთ, დასდებელი. განცხადებულ არს** – ძმანოჲ, მოახლებულ არს ჩემდა ცხორებაჲ, ოდესლა ესე გურწმენა. ღამე იგი განგუჭშორა და დღე იგი შემოგუახლა ... (39v).
39. **შაბათსა ა წმიდათა მარხვათასა ფსალმუნი: იხარებდით მართლანი. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა ლოცვა ... ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – მრავლით კერძო და მრავალით სახით მაშინვე ღმერთი ეტყოდა მამათაჲ წინასწარმეტყუელთა მიერ, ხოლო უკანასკნელთ დღეთა მეტყოდა ... (39v).
- 39.1. **კვრიაკესა ა წმიდათა მარხვათასა ფსალმუნი: კურთხეულ ხარ შენ, უფალო. დასდებელი: რამეთუ მართალ ხარ შენ ყოველი. ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, სარწმუნოებით მოსესითა მწყსნა, უარყო სახელისდებაჲდ შვილად ასულისა ფარაოსისა უფროსა გამოარჩია ... (39v-40r).
40. **შაბათსა ბ მარხვათა. ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ეკრძალენით ნუუკუჭ სადამე იყოს თქუენგანსა თანა გული უკუჭტური ურწმუნოებისგან დგომად ღმრთისგან ... (40r).
- 40.1. **კვრიაკესა ბ. მარხვათასა. ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – დასაბაჲსა შენ, უფალო, ქუეყანა დააფუძნე და ქმნულნი

წელთა შენთანი ცანი არიან, იგინი ნარჯდენ და შენ ეგო უკუ-
ნისამდე ... (40r-v).

41. **შაბათსა გ. მარხვათასა ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, მოიწესენებდით პირუელთა მათ დღეთა, რომელთა-იგი შინა ნათელ-
ვილეთ ... (40v).

41.1. **კურიაკესა გ მარხვა[თა]სა ფსალმუნი: აცხოვნე, უფალო, ერ. დასდებელი: შენდამი, უფალო, ჳმაჲ ვყო. ებრაელთა მიმართ** – [ძმანო], მივის ჩუენ მღუდელთმოდლუარი დიდი, [რომელმან] განვლნა ცანი – იესუ ძე ღმრთისაჲ შევიკრძალოთ ... (40v).

42. **შაბათსა დ მარხვათასა ებრაელთა** – ძმანო საყუარელნო, გურნამს თქუენთვს უმჯობესი და მახლობელი ცხორებისა ესრეთლა თუ ვიტყვთ ... (40v).

42.1. **კურიაკესა დ მარხვათასა ფსალმუნი: უფალმან ძლიერსა თვსსა მოსცეს. შესწირევდ. ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, აბრაჳამს აღუთქუა ღმერთმან, ვინათგან არავინ იყო უფროსი, რომლისამცა ფუცა თავისა თვისისა და თქუა ... (40v-41r).

შენიშვნა: ტექსტიდან ამოფხეკილია ერთი „ფუცა“.

43. **შაბათსა ე მარხვათასა ებრაელთა მიმართ ეპ[ისტოლე]** – ძმანო, არა წელით ქმნულთა სინმიდითა შევიდა ქრისტე სახედ ჭეშმარიტთა მათ ... (41r).

43.1. **კურიაკესა ე მარხვათასა ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, ქრისტე მოვიდა, მღდელთმოდლუარი იგი მერმეთა მათ კეთილთა უფროსითა მით და უსრულესითა კარვითა წელით უქმნელითა ... (41r).

44. **შაბათსა ლაზა[...]** წმიდაო ღმერთოსა ნილ: რაჲოდენთა [ქრისტეს მიერ]. **ფსალმუნი: უფალი ნათელ ჩემდა. დას[დებელი]... ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, [სასუფეველი შე]უძრველი დავიპყრათ: მაქუს ჩუენ მადლი რომლითა [ვჳმსახურებთ სათნ]ოდ ღმერთსაჲ მოშიშე[ბით და ღირსებითა] ... (41r-v).

45. **ბზობისა კურიაკესა ფსალმუნი: კურთხეულ არს მომავალი სახე-
ლითა. დასდებელი: აუარებდით უფალსა. ებრაელთა [მიმართ**

- ეპისტოლე**] – ძმანო, გიხაროდენ უფლისაჲ მიერ მარადის. [კუალად გეტყჳ: გიხაროდენ, სიმდაბლე ეგე თქუენი ც[ხა]დ იყავნ ყოველთა კაცთა ... (41v).
46. **დიდსა ხუთშაბათსა შემდგომად სანინასწარმეტყუელოსა ფსალმუნი: მთავარნი შეკრბეს ერთად. დასდებელი: რაჲდ აღიძრნეს წარმართნი. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, მე მოვიღე უფლისაგან რომელიცა-იგი მიგეც თქუენ, რამეთუ უფალი იესუ ქრისტე ღამესა, რომელსა მიეცემოდა, მოილო პური, ჰმადლობდა, განტეხა და თქუა ... (41v-42r).
47. **დიდსა პარასკევსა. ფსალმუნი: განიყვეს სამოსელი. დასდებელი: ღმერთო, ღმერთო ჩემო მომხე. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, სიტყუაჲ ჯუარისა წარწყმედულთა მათთჳს სიცოფე არს, ხოლო ჩუენთჳს ცხორებულთა ამათ ძალ ღმრთისაჲ არს ... (42r).
48. **დიდსა შაბათსა ცისკრად წარდგომაჲ ფსალმუნი: აღდეგ, უფალო, ღმერთო ჩემო. აღგიარო შენ, უფალო, ყოვლითა. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, მცირემან ცომმან ყოველი შესუარული აღაფუენის ... (42r).
49. **დიდსა შაბათსა წარდგომაჲ ფსალმუნი: ნეტარ რ[...] დასდებელი: [.....] ჰრომაელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, რაჲთა ესე ნათელვიღეთ ქრისტეს იესუს მიერ სიკუდილისა მისისა მიმართ ... (42r-v).
50. **თუესა სეკდენბერსა ა, გვრგვნი წელიწადისა, დაწყებაჲ ინდიკტიონისა და ჳსენებაჲ წმიდისა სჳმიონ ალაბიელისა. წარდგომაჲ. ფსალმუნი: იხარებდით მართალნი უფლისა. დ... შეგესემინ ღმერთსა ლოცვისა ჩემისა. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე]** – ძმანო, შეიმოსეთ ვითარცა რჩეული ღმრთისათა წმიდათა და საყუარელთა მოწყალეებაჲ, შეწყნარებაჲ ... (42v).
- 50.1. **თუესა სეკდენბერსა ბ. წმიდისა იოანე მმარხველისა და წმიდისა მამასი. ფსალმუნი: პატიოსან არს წინაშე. დასდებელი: რაჲ მივაგო უფალსა ყოვლისათჳს. ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, ესევითარი შეგუანდა ჩუენდა მღდელთმოდღუარი წმიდაჲ, უმანკო, შეუგინებელი ... (42v).
- 50.2. **თუესა სეკდენბერსა გ. წმიდისა ანთიმოსი. ფსალმუნი: იხარებდით მართაჲ. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა ლოცვისა ჩემისა. ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე]** – ძმანო, მოიჳსენენით

წინამძღუარნი თქუენნი, რომელნი გეტყოდეს თქუენ სიტყუაჲთა მათ ღმრთისაჲთა ... (42v-43r).

- 50.3. **თუესა სეკდენბერსა დ. წმიდისა ბაბილასი და მოსე წინასწარმეტყუელისა. ფსალმუნი: მღდელნი შენნი შეიმოსნენ. დასდებელი: მოიჯსნე, უფალო, დავით და ყოველი. ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე] –** ძმანო, მოსეცა სარწმუნო იყო ყოველსა ვიდრე სახლსა მისსა ვითარცა მსახური მონმედ თქმულთა მათ ... (43r-v).
- 50.4. **თუესა სეკდენბერსა ე წმიდისა ზაქარიასი.** საკითხავი ჰპოო მარხვათა ე კვრიაკესა (43v).
- 50.5. **თუესა სეკდენბერსა ვ მიქაელ მთავარანგელოზისა. წარდგომაჲ. რომელმან შექმნა ანგელოზნი. აკურთხევს სული ჩემი უფალსა.** საკითხავი ჰპოოო ნოემბერსა ღ... (43v).
- 50.6. **თუესა სეკდენბერსა ზ წინადლე და წმიდისა ღმრთისმშობელისა და სოზონისი. ებრაელ[თა მიმართ ეპისტოლე] –** ძმანო, რომლისათვის მრავალ არს ჩუენდა სიტყუაჲ და ძნად სათარგმანებელ თქუმად ... (43v-44r).
- 50.7. **თუესა სეკდენბერსა ლ შობაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისა. წარდგომაჲ: ადიდებს სული ჩემი უფალსა. რამეთუ მოხედნა სიმდაბ. ფილიპელთა [მიმართ ეპისტოლე] –** ძმანო, ესე ზრა[ხ]-ვა იზრახებოდენ თქუენ შორის, რომელიცა იგი ქრისტეს იესუს მიერ, რომელი-იგი ხატი ღმრთისაჲ იყო ... (44r).
- 50.8. **თუესა სეკდენბერსა თ იოაკიმ და ანნასი. ფსალმუნი: იხარებდით მართალ. შეგესემინ ღმერთსა. გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე] –** ძმანო, აბრაჰამს ორ ძე ესხნეს, ერთ მკველისაგან და ერთი აზნაურისგან, არამედ მკველისგანნი იგი ჯორცუელაჲდ(!) შობილი იყო ... (44r-v).
- 50.9. **თუესა სეკდენბერსა ი თაყუანისცემა პატიოსნისა ჯუარისაჲ და წმიდათა ნიმფოდორაეთი.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა იგ ... (44v).
- 50.10. **თუესა სეკდენბერსა ია წმიდისა დედისა თეოდორასი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ბ. ლ ... (44v).

- 50.11. თუესა სეკდენბერსა იზ წმიდისა ავტონომოსი და კურნუ-
ტისი. ფსალმუნი: იქადიან წმიდანი. დასდებელი: უგალობ-
დით უფალსა. ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ენა-
მების, ვითარმედ შენ ხარ მღდელ უკუნისამდე წესსა მას ზედა
მელქიზედეკისასა ... (44v).
- 50.12. თუესა სეკდენბერსა იგ სატფურებაჲ ირუსალჴმისა. ფსალ-
მუნი ჳმაჲ დ: სახელსა შენსა შუჴნის სი. დასდებელი: უფა-
ლი სუფევს ებრაელთა – ძმანო, თავად თქმულთა მათ ზედა
ესე არს ეგევითარი გვვის მღდელთმოდღუარი ... (44v).
- სხუაჲ [ებრაელთა მიმართ] – ძმანო, ამისთვის ახლისა აღთქ-
მისა შუამდგომელ არს იესუ ... (44v-45r).
- სხუაჲ ებრაელთა [მიმართ] – ძმანო წმიდანო, ჩინებისა მის
ზეცისა ზიარნო, განიცადეთ მოციქული იგი მღუდელთმო-
ძღუარი ... (45r).
- 50.13. თუესა სეკდენბერსა იდ ამაღლებაჲ პატიოსნისა ჯუარისა.
წმიდაო ღმერთოსა ნილ ... (45r).
- 50.14. თუესა სეკდენბერსა იე წმიდისა ნიკიტასი აკატის(!) ნეკტა-
რისი. საკითხავი ჳპოო ამასვე თუჴსა გ ... (45r).
- 50.15. თუესა სეკდენბერსა ივ წმიდისა ევფემიასი. საკითხავი ჳპოო
შაბათსა ე (45r).
- 50.16. თუესა სეკდენბერსა იზ ხარალამპისი. საკითხავი ჳპოო
კვრიაკესა ზ (45r).
- 50.17. თუესა სეკდენბერსა იჴ წმიდისა ევმენი. საკითხავი ჳპოო
ხუთშაბათსა ჴ ზ (45r).
- 50.18. თუესა სეკდენბერსა ით ტროფიმესი. საკითხავი ჳპოო პარას-
კევსა ი (45r).
- 50.19. თუესა სეკდენბერსა კ ვესტათისი. საკითხავი ჳპოო კვრიაკესა
კჴ (45r).
- 50.20. თუესა სეკდენბერსა კა თეოდორე პერგელისა. საკითხავი
ჳპოო კვრიაკესა იჴ (45r).
- 50.21. თუესა სეკდენბერსა კბ, ფოკასი და იონა წინასწარმეტყვე-
ლისა. საკითხავი ჳპოო ხუთშაბათსა კდ (45r).

- 50.22. თუესა სეკდენბერსა კვ წმიდისა ზაქარიასი. საკითხავი ჰპოოო კვრიაკესა ყველიერისასა (45r).
- 50.23. თუესა სეკდენბერსა კდ თეკლასი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კდ (45r).
- 50.24. თუესა სეკდენბერსა კე პაფნოტისი. საკითხავი ჰპოო პარასკეესა კბ (45r).
- 50.25. თუესა სეკდენბერსა კვ მიცვალეზა იოანე მახარებელისა. ფსალმუნი: ყოველსა ქუეყანასა განჯდა. დასდებელი: ცანი უთხრობენ დიდებასა. იოანესი კათოლიკე [ეპისტოლე] – ღმერთი არასადა ვის უხილავს, უკუეთუ ვიყუარებოდით ურთიერთარს ... (45r-v).
- 50.26. თუესა სეკდენბერსა კზ კალისტრატესი. საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა ლ (45v).
- 50.27. თუესა სეკდენბერსა კწ ხარიტონისი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა იზ (45v).
- 50.28. თუესა სეკდენბერსა კთ კვირაკოზისა. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კე (45v).
- 50.29. თუესა სეკდენბერსა ლ გრიგოლი პართაველისა. საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა ა. ალილუიაჲ (45v).
51. თუესა ოკდონბერსა ა მოციქულისა ანნასი(!). საკითხავი ჰპოო [...]სა გ აღვსებითგან.
- 51.1. თუესა ოკდონბერსა ბ კვპირიანესი. ფსალმუნი: წმიდათა და რომელინი არიან. დასდებელი: წინასწარ ვხედევდ უფალსა. საქმე მოციქულთა – მათ დღეთა შინა ძალსა არა მცირედსა იქმოდა ღმერთი ჴელითა პავლესითა ... (45v-46r).
- 51.2. თუესა ოკდონბერსა გ წმიდისა დიონოსესი. ფსალმუნი: პირი ჩემი იტყოდეს. დასდებელი: ისმინეთ ესე ყოველთა. საქმე მოციქულთა – მათ დღეთა შინა ათინას მოელოდა პავლე შილას და ტიმოთეს და ეძვნებოდა სულსა მისსა ... (46r-v).
- 51.3. თუესა ოკდონბერსა დ იეროთეოსი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ლ (46v).

- 51.4. **თუესა ოკდონბერსა ე საბიანესი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ლ (46v).
- 51.5. **თუესა ოკდონბერსა ვ მოციქულისა თომასი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ია (46v).
- 51.6. **თუესა ოკდონბერს ზ სერგის და ბაქოსი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კლ (46v).
- 51.7. **თუესა ოკდონბერსა ლ პელაგიასი.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა იბ (46v).
- 51.8. **თუესა ოკდონბერსა თ იაკობ ალფესი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ია (46v).
- 51.9. **თუესა ოკდონბერსა ი ევლამპიასი.** საკითხავი ჰპოო პარასკევსა იდ (46v).
- 51.10. **თუესა ოკდონბერსა ია ფილიპესი და სხუათა.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა იე (46v).
- 51.11. **თუესა ოკდონბერსა იბ წმიდათა [ტარაქოს] და პროვოს და ანდრონიკესი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ყოველთა წმიდათასა (46v).
- 51.12. **თუესა ოკდონბერსა ივ კარპოსი.** საკითხავი ჰპოო ოთხშაბათსა ლ (46v).
- 51.13. **თუესა ოკდონბერსა იდ ნაზარესი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ილ (46v).
- 51.14. **თუესა ოკდონბერსა იე ლუკიანესი.** საკითხავი ჰპოო პარასკევსა თ (46v).
- 51.15. **თუესა ოკდონბერსა ივ ლონგინოზ ასისტავისა.** საკითხავი ჰპოო იდ შაბათსა (46v).
- 51.16. **თუესა ოკდონბერსა იზ გაბრიელ მთავარანგელოზისა.** საკითხავი ჰპოო ნოენბერსა ლ (46v).
- 51.17. **თუესა ოკდონბერსა ილ ლუკაჲ [მახარე]ბელისა ფსალმუნი: ყოველსა [... ...] საკითხ. კოლასელთა მიმართ – ძმანო, [სიბრ]-ძნით იქცეოდეთ გარეშეთა მათ მიმართ ... (46v).**
- 51.18. **თუესა ოკდონბერსა ით იოველ წინასწარმეტყველისაჲ.** საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა კე (46v).

- 51.19. **თუესა ოკდონბერსა კ არტემისი.** საკითხავი ჰპოო ზატიკთა ორშაბათსა დ (46v).
- 51.20. **თუესა ოკდონბერსა კა ილარიონისი.** საკითხავი ჰპოო კკრიაკესა ით (46v).
- 51.21. **თუესა ოკდონბერსა კბ. ამბერკისი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ზ (46v).
- 51.22. **თუესა ოკდონბერსა კგ იაკობ ძმისა უფლისაჲ.** ყოველი განგებაჲ მოციქულთა (46v).
- 51.23. **თუესა ოკდონბერსა კდ არეთასი.** საკითხავი ჰპოო კკრიაკესა კგ (46v).
- 51.24. **თუესა ოკდონბერსა კე წმიდისა ნესტორისი.** საკითხავი ჰპოო კკრიაკესა ი (46v).
- 51.25. **თუესა ოკდონბერსა კვ წმიდისა დიმიტრისი.** საკითხავი ჰპოო ესევე კე (46v).
- 51.26. **თუესა ოკდონბერსა კზ კაპიტოლესი.** საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა კე (46v).
- 51.27. **თუესა ოკდონბერსა კწ იოანე ქოზიფელისა.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა კზ (46v-47r).
- 51.28. **თუესა ოკდონბერსა კთ აბრაჰამ მონაზონისა.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა კზ (47r).
- 51.29. **თუესა ოკდონბერსა ლ მარკიანესი.** საკითხავი ჰპოო სეკედენბერსა ბ (47r).
- 51.30. **თუესა ოკდონბერსა კია. ეპიმახოსი.** საკითხავი ჰპოო პარასკევსა ლა ... (47r).
52. **თუესა ნოენბერსა ა წმიდათა კოზმან და დამიანესი. ფსალმუნი: საკვრველ არს ღმერთი. დასდებელი: ეკლესიასა შინა აკურთხევდით. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, თქუენ ხართ ჴორცნი ქრისტესნი და ასონი ასოთა მისთაგანნი და რომელნიმე დაადგინნა ღმერთმან ეკლესიათა ... (47r).**
- 52.1. **თუესა ნოენბერსა ბ აკვიდნესი.** ყოველი განგებაჲ წმიდათა (47r).
- 52.2. **თუესა ნოენბერსა გ წმიდისა გიორგისი.** ყოველი განგებაჲ წმიდათა (47r).

- 52.3. **თუესა ნოენბერსა დ წმიდისა პორფირისი.** განგებაჲ წმიდათავე (47r).
- 52.4. **თუესა ნოენბერსა ე წმიდათა მონამეთა ლალაკტიონ და იპისტიმოსა.** საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა ლა (47r).
- 52.5. **თუესა ნოენბერსა ვ პავლე აღმსარებელისა.** ფსალმუნი: **პატიოსან არს წინაშე. დასდებელი: რაჲმე მივაგო. ებრაელთა** – ძმანო, ესევეთარი გვეის ჩუენ მღუდელთმოდღუარი, რომელი დაჯდა მარჯუენით საყდართა დიდებისათა ... (47r-v).
- 52.6. **თუესა ნოენბერსა ზ ათინოდორესი.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა ლ (47v).
- 52.7. **თუესა ნოენბერსა ც მიქაელ მთავარანგელოზისა.** ფსალმუნი: **რომელმან შექმნა. დასდებელი: აკურთხევს სული.** ებრაელთა – ძმანო, უკუეთუ იგი ანგელოზთა მიერ ითქუა სიტყუაჲ, იქმნა მტკიცე ... (47v).
- 52.8. **თუესა ნოენბერსა თ ევსტოლასი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა მარხვათასა ბ (47v).
- 52.9. **თუესა ნოენბერსა ი წმიდის გიორგისი განგებაჲ აპრილსა კვ.** საკითხავი კვრიაკესა კც (47v).
- 52.10. **თუესა ნოენბერსა ია მენასი.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა კზ (47v).
- 52.11. **თუესა ნოენბერსა იბ იოანე მონყალისა.** საკითხავი ჰპოო დეკენბერსა ვ (47v).
- 52.12. **თუესა ნოენბერსა იგ იოანე ოქროპირისა.** ფსალმუნი: **პირი ჩემი იტყოდის. დასდებელი: ისმინეთ ესე ყოველთა.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა ბ (47v).
- 52.13. **თუესა ნოენბერსა იდ ფილიპე მოციქულისა ყოველი განგებაჲ მოციქულთა (47v).**
- 52.14. **თუესა ნოენბერსა იე გურია, სამონა და აბიბოსი.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა ვ (47v).
- 52.15. **თუესა ნოენბერსა ივ მათე მახარებელისა.** ყოველი განგებაჲ მოციქულთა (47v-48r).

- 52.16. თუესა ნოენბერსა იზ წმიდისა გრიგოლი საკვრველთმოქმედისა. ფსალმუნი: პატიოსან არს წინაშე. დასდებელი: რაჲ მივაგო. კორინთელთა – ძმანო, თითოეულსა ჩუენგანსა მოცემულ არს გამოცხადებაჲ იგი სულისა უმჯობესისათჳს ... (48r).
- 52.17. თუესა ნოენბერსა იჴ პლატონისი. საკითხავი ჰჰოო შაბათსა ლგ (48r).
- 52.18. თუესა ნოენბერსა ით წმიდისა თალელესი. საკითხავი ჰჰოო კვრიაკესა ლგ (48r).
- 52.19. თუესა ნოენბერსა კ მამათმთავართა. საკითხავი ჰჰოო სეკდენბერსა იე (48r).
- 52.20. თუესა ნოენბერსა კა ტაძრად მიყვანებაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისა. ფსალმუნი: ადიდებს სული ჩემი უფალსა. დასდებელი: რამეთუ მოხედნა სიმდაბლესა. საკითხავი ჰჰოო სეკდენბერსა იგ საშუალ, რამეთუ აქუნდა პირუელ (48r).
- 52.21. თუესა ნოენბერსა კზ ფილიმონისი. განგებაჲ ღმრთისმშობელისა. საკითხავი ჰჰოო სეკდენბერსა ჴ (48r).
- 52.22. თუესა ნოენბერსა კვ გრიგოლი აკრაკანტელისა. საკითხავი ჰჰოო სეკდენბერსა დ (48r).
- 52.23. თუესა ნოენბერსა კე კლემენტოსი. ფსალმუნი: პატიოსან არს წინაშე. დასდებელი: რაჲ მივაგო უ. ფილიპელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ჩუენი მოქალაქობაჲ ცათა შინა არს ... (48r).
- 52.24. თუესა ნოენბერსა კვ კოზმან და დამიანეთა. საკითხავი ჰჰოო ამასვე თუჴსა ა (48r).
- 52.25. თუესა ნოენბერსა კზ იაკობ დაჭრილისა. საკითხავი ჰჰოო ოთხშაბათსა ჴ (48r).
- 52.26. თუესა ნოენბერსა კჴ სტეფანე ახლისა. საკითხავი ჰჰოო შაბათსა ჴ (48r).
- 52.27. თუესა ნოენბერსა კთ პარამონისი. საკითხავი ჰჰოო კვრიაკესა კდ (48r).
- 52.28. თუესა ნოენბერსა ლ ანდრია მოციქულისა. საკითხავი ჰჰოო კვრიაკე ია (48r).

- 52.29. **თუესა დეკენბერსა ა წინასწარმეტყუელისა ნაომისი.** საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა დ აღესებისთგან (48r).
- 52.30. **თუესა დეკენბერსა ბ წინასწარმეტყუელისა ამბაკომისი.** საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა ... (48r).
- 52.31. **თუესა დეკენბერსა გ სოფონია წინასწარმეტყუელისა.** საკითხავი ჰპოო მარტსა თ (48r).
- 52.32. **თუესა დეკენბერსა დ წმიდისა ბარბარასი. ფსალმუნი: საკრველ არს ღმერთი. დასდებელი: ეკლესიასა შინა აკ გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, პირუელ მოწვევამდე სარწმუნოებისა სჯულსა [ქუეშე] მცუველ ვიყვენით ... (48r-v).**
- 52.33. **თუესა დეკენბერსა ე წმიდისა საბასი.** საკითხავი ჰპოო ივკურიაკესა (48v).
- 52.34. **თუესა დეკენბერსა ვ წმიდისა ნიკოლოზისი. ფსალმუნი: პატიოსან არს ნ. დასდებელი: რაჲ მივაგო. ებრაელთა მ[იმართ ეპისტოლე] – ძმანო, დაემორჩილენით წინამძღუართა თქუენტა, რამეთუ იგინი იღვძებენ სულთა თქუენტათჳს ... (48v).**
- 52.35. **თუესა დეკენბერსა ზ ამბროსისი.** საკითხავი ჰპოო წმიდისა ნიკოლოზისი (48v).
- 52.36. **თუესა დეკენბერსა ლ იოანე შეყენებულისა.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა კზ (48v).
- 52.37. **თუესა დეკენბერსა თ მუცლადღებაჲ ანნასი. [...]** ჰპოო სეკედენბერსა თ (48v).
- 52.38. **თუესა დეკენბერსა ი წმიდისა მენასი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ლა (48v).
- 52.39. **თუესა დეკენბერსა ია დანიელ მესვეტისა.** საკითხავი ჰპოო კურიაკესა კთ (48v).
- 52.40. **თუესა დეკენბერსა იზ სფირიდონისი.** საკითხავი ჰპოო კურიაკესა კთ (48v).
- 52.41. **თუესა დეკენბერსა იგ ვესტათისი.** საკითხავი ჰპოო კურიაკესა კლ (48v).
- 52.42. **თუესა დეკენბერსა იდ თუროსეთი.** საკითხავი ჰპოო ოთხშაბათსა ლგ (48v).

- 52.43. **თუესა დეკენბერსა იე ლეეთერი.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა გ (48v).
- 52.44. **თუესა დეკენბერსა ივ მოდისტოს იერუსალჴმელისა.** საკითხავი ჰპოო პარასკეესა ლგ (48v).
- 52.45. **თუესა დეკენბერსა იზ სამთა ყრმათა.** საკითხავი ჰპოო ქრისტეს შობისა წინა კვრიაკესა (48v).
- 52.46. **თუესა დეკენბერსა იჴ ფლორისი.** საკითხავი ჰპოო ამასვე თუჴსა ით (48v).
- 52.47. **თუესა დეკენბერსა კ ეგნატისი.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა გ კვრიაკესა წინა ქრისტეს შობისასა მამათმთავართა. პავლე. ჰპოო კვრიაკესა ლ. მერმე ესე შეუდგინე. ებრაელთა მ[იმართ ეპისტოლე] – ძმანო, მართალი სარწმუნოებით ცხოვნდეს და უკუეთუ იმჯდეს არა სთნავს სულსა ჩემსა მას შინა ... (48v-49r).
- 52.48. **თუესა დეკენბერსა კა წმიდისა ანასტასიასი.** საკითხავი ჰპოო ამასვე თუჴსა დ (49r).
- 52.49. **თუესა დეკენბერსა კბ ივლიანასი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ლგ (49r).
- 52.50. **თუესა დეკენბერსა კვ ათთა მონაფეთა.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა ია (49r).
- 52.51. **თუესა დეკენბერსა კდ წინა დღე ქრისტეს შობისა და წმიდისა ევგენიასი.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა ა მარხვათასა (49r).
- 52.52. **თუესა დეკენბერსა კე შობაჲ უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესი.** ფსალმუნთა: წილ. აღგიარო შენ, უფალო, ყოვლითა გულითა [...] გალატელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ოდეს მოინია აღსასრული ჟამთა მოავლინა ღმერთმან ძე თჴსი (49v-50r).
- 52.53. **თუესა დეკენბერსა კვ [...]რებაჲ ღმრთისმშობელისა.** ებრაელთა მ[იმართ ეპისტოლე] – ძმანო, განწმედილი იგი და განწმედილნი ერთისგან არიან ყოველნი, რომლისა თჴსცა არა ჰრცხუჴნის ძმად ნოდებაჲ მათი ... (50r).
- 52.54. **თუესა დეკენბერსა კზ სტეფანესი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა აღვსებითგან გ (50r).

- 52.55. თუესა დეკენბერსა კჳ იოანე და ორთა ბევრთა. საკითხავი ჰპოო მარტსა თ (50r).
- 52.56. თუესა დეკენბერსა კთ ჩვლთა ყრმათა. საკითხავი ჰპოო ამასვე თუჳსა კვ (50r).
- 52.57. თუესა დეკენბერსა ლ განგებად მონამეთა (50r).
- 52.58. თუესა დეკენბერსა ლა. საკითხავი ჰპოო მარტსა თ (50r).
53. თუესა იანვარსა ა წინადაცუჳთა უფლისა ჩუენისა იესუს ქრისტესი და წმიდისა ბასილისა. ფსალმუნი: პირი ჩემი იტყოდეს. დასდებელი: ისმინეთ ესე ყოველთა წარმართ. კორინთელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, ეკრძალენით ნუ ვინმე იყოს წარმტყუჳნველ თქუენდა ... (50r-v).
- 53.1. კვრიაკესა წინა განცხადებისა. ტიმოთეს [მიმართ ეპისტოლე] – შვილო ტიმოთე, ფრთხილ იყავ, ყოველსა ძვრსა იხილევდ, საქმე ჰქმენ მახარებელისა, მსახურებად ეგე შენი სრულ ყავ ... (50v).
- 53.2. თუესა იანვარსა ბ სილიბისტროსი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა შემდგომად განცხადებისა (50v).
- 53.3. თუესა იანვარსა გ გორდი მონამისა. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კვ თუესა იანვარსა დ. სვნკლიტიკესი. საკითხავი ჰპოო დეკენბერსა დ (50v).
- 53.4. თუესა იანვარსა ე. წინადლე განცხადებისა. ფსალმუნი: უფალი ნათელ ჩემდა და მაცხოვარ. უფალი შესავედრებელ არს ცხორებისა. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე] – ძმანო, თავისუფალ ვიყავ ყოველთაგან და ყოველთა თავი ჩემი დავამონე, რაათა უმრავლესნი შევიძინენ ... (50v-51r).
- 53.5. თუესა იანვარსა ვ ნათლისღებად უფლისაჲ იესუს ქრისტესი სამხრად. ფსალმუნთა წილ: გამოსლვასა იერუსალჳმისასა ეგვჳტით. ოხითა წმიდისა ... ტიტეს მიმართ [ეპისტოლე] – შვილო ტიტე, გამოჩნდა მადლი იგი ღმრთისაჲ მაცხოვრად ყოველთა კაცთა სამოძღურებლად ჩუენდა ... (51r).
- 53.6. თუესა იანვარსა ზ. ნათლისმცემლისა. ფსალმუნი: იხარებდით მართალნი. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა. საკითხავი ჰპოოჲ პარასკევსა ვზ ... პავლე ებრაელთა [მიმართ ეპის-

ტოლე] – ძმანო, თვთეულსა ჩუენგანსა მიცემულ არს მადლი საზომისაებრ ნიჭისა ქრისტესისა ... (51r-v).

- 53.7. **თუესა იანვარსა ჭ სტეფანესი.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა ლ ზ (51v).
- 53.8. **თუესა იანვარსა თ პოლისტოსი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ით (51v).
- 53.9. **თუესა იანვარსა ი გრიგოლი ნოსელისა.** საკითხავი ჰპოო ამა თუჭსა ზემოჲ (51v).
- 53.10. **თუესა იანვარსა ია თეოდორასი.** საკითხავი ჰპოო დეკენბერსა ვ (51v).
- შენიშვნა:** უნდა იყოს გადამწერის შეცდომა. ამ დღეს არის თეოდოსი დიდის ხსენება.
- 53.11. **თუესა იანვარსა იზ მარკოზ მოციქულისა.** საკითხავი ჰპოო კჭ კვრიაკესა (51v).
- 53.12. **თუესა იანვარსა იგ ერმილასი.** საკითხავი ჰპოო იანვარსა იდ (51v).
- 53.13. **თუესა იანვარსა იდ მამათა.** საკითხავი ჰპოო პირუელსა კვრიაკესა მარხვათასა (51v).
- 53.14. **თუესა იანვარსა იე პავლე თებელისა.** საკითხავი ჰპოო წინა კვრიაკესა ქრისტეს შობისასა (51v).
- 53.15. **თუესა იანვარსა ივ პეტრეს ჯაჭუთა თაყუანისცემა.** ყოველი განგებაჲ მოციქულთა (51v).
- 53.16. **თუესა იანვარსა იზ ანტონისი** (51v).
- 53.17. **თუესა იანვარსა იწ ათანასესი.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა იე (51v).
- 53.18. **თუესა იანვარსა ით წმიდისა მაკარისი.** საკითხავი ჰპოო კე კვრიაკესა (51v).
- 53.19. **თუესა იანვარსა კ წმიდისა ეფთუმესი.** საკითხავი მამათა (51v).
- 53.20. **თუესა იანვარსა კა მაქსიმესი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ჭ ზ (51v).
- 53.21. **თუესა იანვარსა კბ ტიმოთესი.** საკითხავი ჰპოო ლდ კვრიაკესა (51v).

- 53.22. **თუესა იანვარსა კვ კლიმისი.** საკითხავი ჰპოო გ შაბათსა მარხვათასა (51v).
- 53.23. **თუესა იანვარსა კდ ქსენისი.** საკითხავი ჰპოო დეკენბერსა დ (51v).
- 53.24. **თუესა იანვარსა კე გრიგოლი ღმრთისმეტყუელისა.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა დბ (51v).
- 53.25. **თუესა იანვარსა კვ ქსენეფორესი და შვილთა მისთა.** საკითხავი ჰპოო ოთხშაბათსა ლდ ზ (51v).
- 53.26. **თუესა იანვარსა კზ აღმოყვანებაჲ წმიდისა იოანე ოქროპირისა.** განგებაჲ ყოველი ჰპოოთ ნოენბერსა იგ (51v).
- 53.27. **თუესა იანვარსა კწ წმიდისა ეფრემისი.** ყოველი განგებაჲ წმიდისა ანტონისი (51v).
- 53.28. **თუესა იანვარსა კთ ეგნატისი ნაწილთ.** აღმოყვანებაჲ. ყოველი განგებაჲ დეკენბერსა კ (51v).
- 53.29. **თუესა იანვარსა ლ იპოლიტესი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ლა (51v).
- 53.30. **თუესა იანვარსა ლა კვროს და იოანესი.** საკითხავი ჰპოო ნოენბერსა იზ (51v).
54. **თუესა ფებერვალსა ა წმიდისა ტვრიფონისი. ფსალმუნი: იხარებდით მართალნი. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა ლოცვისა. ჰრომაელთა მიმართ [ეპისტოლე] – ძმანო, ღმრთისმოყუარეთა ყოველივე გან[ემარ]-ჯვების კეთილად, რომელნი იგი ბრძანებით ჩინებულ არიან ... (51v-52r).**
- 54.1. **თუესა ფებერვალსა ბ მიგებებაჲ უფლისაჲ ჩუენისა იესუ. ფსალმუნი: ადიდებს სული ჩემი უფალსა. დასდებელი: რამეთუ მოჭედნა სიმდაბლესა. ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე] – ძმანო, თვნიერ ყოვლისა წლობისა უმცირესი იგი უმჯობესისაგან იკურთხევისა და აქა რომელ მოსწყდე კაცნი ... (52r).**
- 54.2. **თუესა ფებერვალსა გ მართლისა სვმონისი და ა ფსალმუნი: იხარებდით მართალნი. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა ლოცვისა. საკითხავი ჰპოო ე კვრიაკესა მარხვათასა ... (52r).**

- 54.3. **თუესა ფებერვალსა დ ისიდორესი ფსალმუნი: იხარებლით მართალნი. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა.** საკითხავი ჰპოო იბ შაბათსა განგებაჲ მამათაჲ (52r).
- 54.4. **თუესა ფებერვალსა ე ალათისი საკითხავი ჰპოო.** სეკდენბერსა დ განგებაჲ მონამეთაჲ (52r).
- 54.5. **თუესა ფებერვალსა ვ ივლიანე მონამისა.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა იდ (52r).
- 54.6. **თუესა ფებერვალსა ზ სილოვანესი.** საკითხავი ჰპოო პარასკეესა იდ (52r-v).
- 54.7. **თუესა ფებერვალსა ჟ პოლიკარპოსი.** საკითხავი ჰპოო იდ შაბათსა განგებაჲ მღუდელთმოძღუართა ... (52v).
- 54.8. **თუესა ფებერვალსა თ წმიდისა ნიკიფორესი.** საკითხავი ჰპოო ნოენბერსა ა განგებაჲ წმიდათა ... (52v).
- 54.9. **თუესა ფებერვალსა ი ალათანგელოზისა.** საკითხავი ჰპოო ივ კვრიაკესა განგებაჲ წმიდათა ... (52v).
- 54.10. **თუესა ფებერვალსა ია ვლასისი.** საკითხავი ჰპოო ე კვრიაკესა მარხვათასა განგებებაჲ მღუდელთმოძღუართა ... (52v).
- 54.11. **თუესა ფებერვალსა იბ პლატონისი.** საკითხავი ჰპოო იდ კვრიაკესა (52v).
- 54.12. **თუესა ფებერვალსა ივ მარტიანესი.** საკითხავი ჰპოო. იდსავე (52v).
- 54.13. **თუესა ფებერვალსა იდ ავქსენტისი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა იბ (52v).
- 54.14. **თუესა ფებერვალსა იე ონისიმესი. საკითხავი პავლე მოციქულისა წიგნი ფილიმონის მიმართ [ეპისტოლე] –** პავლე კრული ქრისტეს იესუსი და ტიმოთე ძმაჲ ფილიმონის საყუარელსა და თანა შემწესა ჩუენსა ... (52v).
- 54.15. **თუესა ფებერვალსა ივ პამფილისი.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა იბ (52v).
- 54.16. **თუესა ფებერვალსა იზ თეოდორე ტირონისა.** საკითხავი ჰპოო ფებერვალსა ა (52v).

- 54.17. თუესა ფებერვალსა იწ აღაპიტისი. საკითხავი ჰპოო დეკენ-ბერსა ვ (52v-53r).
- 54.18. თუესა ფებერვალსა ით სოფრომისი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა იზ (53r).
- 54.19. თუესა ფებერვალსა კ აგათონისი. საკითხავი ჰპოო დეკენ-ბერსა ბ (53r).
- 54.20. თუესა ფებერვალსა კა ევსტათისი ა. საკითხავი ჰპოო სეკდენ-ბერსა გ (53r).
- 54.21. თუესა ფებერვალსა კბ თომა პატრიაქისა. საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა იწ (53r).
- 54.22. თუესა ფებერვალსა კგ პოლიკარპოსი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა იწ (53r).
- 54.23. თუესა ფებერვალსა კდ იოანეს თავის პოვნა. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა იე (53r).
- 54.24. თუესა ფებერვალსა კე წმიდისა ტარასისი. საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა იე (53r).
- 54.25. თუესა ფებერვალსა კვ პორფირისი. საკითხავი ჰპოო შაბათსა იდ (53r).
- 54.26. თუესა ფებერვალსა კზ მარკიანესი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ივ (53r).
- 54.27. თუესა ფებერვალსა კწ ნესტორისი [...] ჯუარისა (53r).
- 54.28. თუესა ფებერვალსა კთ ალილუიაჲ (53r).
55. თუესა მარტსა ა ევდუკ[ი]ასი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა იზ (53r).
- 55.1. თუესა მარტსა ბ ანანიასი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა იწ (53r).
- 55.2. თუესა მარტსა გ ევსტროპისა. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ით (53r).
- 55.3. თუესა მარტსა დ გერასიმესა. საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა კა (53r).

- 55.4. **თუესა მარტსა ე მარკოზ მონაზონისა.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა კბ (53r).
- 55.5. **თუესა მარტსა ვ კუნოსისი.** საკითხავი ჰპოო აგვსტოსა კე (53r).
- 55.6. **თუესა მარტსა ზ წმიდათა მამათა.** საკითხავი ჰპოო კგ კვრიაკესა (53r).
- 55.7. **თუესა მარტსა ჭ დიონოსოსი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა კდ (53r).
- 55.8. **თუესა მარტსა თ წმიდათა ორმეოცთა მონამეთა სევასტიელთა.** ფსალმუნი: **შენ, უფალო, მიცვენ. დასდებელი: მაცხოვრე მე, ღმერთო, რამეთუ მოაკ. ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე] –** ძმანო, ესოდენი მაქუს ჩუენ გარემოდგომილი ჩუენდა სიმრავლე წმიდათა მონამეთა, სიმძიმე ყოველი განვიშოროთ ... (53r-v).
- 55.9. **თუესა მარტსა ი წმიდისა პავლესი.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა იე (53v).
- 55.10. **თუესა მარტსა ია პიონისი.** განგება წმიდათა (53v).
- 55.11. **თუესა მარტსა იბ წმიდისა საბიანესი განგება წმიდათა** (53v).
- 55.12. **თუესა მარტსა იგ აღმოყვანება ნაწილთა ნიკიფორესი.** საკითხავი ჰპოო დეკენბერსა დ (53v).
- 55.13. **თუესა მარტსა იდ ბენეტიკტესი.** განგება ყოველი იანვარსა იზ (53v).
- 55.14. **თუესა მარტსა იე არისტოლესი.** განგება მონამეთა (53v).
- 55.15. **თუესა მარტსა ივ ალექსისი.** განგება წმიდათა. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ი (53v).
- 55.16. **თუესა მარტსა იზ ალექსანდრესი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა იზ (53v).
- შენიშვნა:** უნდა იყოს გადამწერის შეცდომა. სინამდვილეში ალექსი ღვთისკაცის ხსენებაა.
- 55.17. **თუესა მარტსა იჟ კვრილე იერუსალჴმელისა.** განგება სეკდენბერსა იე (53v).
- 55.18. **თუესა მარტსა ით ხურისანთოსი.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა იზ (53v).
- 55.19. **თუესა მარტსა კ [...]აპასი.** განგება სეკდენბერსა დ (53v).

- 55.20. თუესა მარტსა კა ფილიმონისი. განგებაჲ წმიდათა (53v).
- 55.21. თუესა მარტსა კბ წმიდისა კალინიკესი. განგებაჲ მლუდელთ-
მოდლუართა (53v).
- 55.22. თუესა მარტსა კვ წმიდისა ტასიასი. საკითხავი ჰპოო დეკენ-
ბერსა ვ (53v).
- 55.23. თუესა მარტსა კდ ნიკონისი. განგებაჲ წინადლისა ხარებისა (53v).
- 55.24. თუესა მარტსა კე ხარებაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელ. საკი-
თხავი ჰპოო დეკენბერსა კვ (53v).
- 55.25. თუესა მარტსა კვ წმიდათა გუთის წამებულთა. განგებაჲ
ხარებისა (53v).
- 55.26. თუესა მარტსა კზ მარტიანესი. განგებაჲ მლუდელთმოდლუარ-
თა (53v).
შენიშვნა: სავარაუდოდ, უნდა იყოს „მატრონასი“ და არა „მარ-
ტიანესი“.
- 55.27. თუესა მარტსა კწ წმიდისა ევსუქისი. განგებაჲ მლუდელთ-
მოდლუართა (53v).
- 55.28. თუესა მარტსა კთ წმიდისა იოანესი. განგებაჲ მლუდელთმო-
დლუარეთა (53v).
- 55.29. თუესა მარტსა ლ აკაკი ეპისკოპოსისა. განგებაჲ მლუდელთ-
მოდლუართა (53v).
- 55.30. თუესა მარტსა ლა წმიდისა მინადორასი. განგებაჲ ... (53v).
56. თუესა აპრილსა ა წმიდისა მარიამ მეგვკტელისა. საკითხავი ჰპოო
ხუთშაბათსა (53v).
- 56.1. თუესა აპრილსა ბ აფანესი. განგებაჲ წმიდათა (53v).
- 56.2. თუესა აპრილსა გ დიოსი. განგებაჲ მამათა (53v).
- 56.3. თუესა აპრილსა დ წმიდისა თეოდოსისი. განგებაჲ მონამეთა
(53v).
- 56.4. თუესა აპრილსა ე თერმოსი. განგებაჲ მონამეთა (53v).
- 56.5. თუესა აპრილსა ვ ევტუქისი. განგებაჲ ნოენბერსა იგ (53v).

- 56.6. თუესა აპრილსა ზ წმიდისა კალიპოსი. განგებაჲ ჰპოო დეკენბერსა დ (53v).
- 56.7. თუესა აპრილსა ლ კელისტანე ჰრომთ პაპისა. განგებაჲ ჰპოო სეკდენბერსა ბ (53v).
- 56.8. თუესა აპრილსა თ ილოდორო ეპისკოპოსისა(!). განგებაჲ მღუდელთმოდღუართა (53v).
- 56.9. თუესა აპრილსა ი წმიდისა ტერენტისი. განგებაჲ წინასწარმეტყუელთა (53v).
- 56.10. თუესა აპრილსა ია ანტიპასი. საკითხავი ჰპო[ო]ჲ პარასკევსა კდ (53v).
- 56.11. თუესა აპრილსა იბ წმიდისა გერონტისი. საკითხავი ჰპოო შაბათსა კუალად (53v).
- 56.12. თუესა აპრილსა იგ კირისკენტოსი. განგებაჲ ჰპოო მარტსა თ (53v).
- 56.13. თუესა აპრილსა იდ სუმეონ ეპისკოპოსისა, რომელმან ჯუარი გამოაჩინა და წმიდათა ათასთა მონამეთა. განგებაჲ წმიდათა (53v).
- 56.14. თუესა აპრილსა იე საბატი გუთისა. განგებაჲ წმიდათა (53v).
- 56.15. თუესა აპრილსა ივ ლეონიდოსი. განგებაჲ სეკდენბერსა კდ (53v).
- 56.16. თუესა აპრილსა იზ ალაპიტოსი. განგებაჲ ჰპოო სეკდენბერსა ვ (53v).
- 56.17. თუესა აპრილსა ილ გიორგი ანტიოქელისა. საკითხავი ჰპოო კკრიაკესა შემდგომად განცხადებისა (53v).
- 56.18. თუესა აპრილსა ით პაფნოტისი. საკითხავი ჰპოო მარტსა თ (53v).
- 56.19. თუესა აპრილსა კ ანასტასი სინელისა. განგებაჲ მამათა (53v).
- 56.20. თუესა აპრილსა კა ზაქე მოციქულისა. საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა ... (53v-54r).
- 56.21. [თუესა] აპრილსა კბ თეოდორე სიკიონტელისა [...]კდენბერსა იე (54r).

- 56.22. **თუესა აპრილსა კვ ... გიორგისი.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა დ აღვსებითგან (54r).
- 56.23. **თუესა აპრილსა კდ სამსონ და იოსია ძმათა უფლისათა.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კე (54r).
- 56.24. **თუესა აპრილსა კე მარკოზ მახარებელისა.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ია (54r).
- 56.25. **თუესა აპრილსა კვ ვასელეოსი.** საკითხავი ჰპოო ნოენბერსა იგ (54r).
- 56.26. **თუესა აპრილსა კზ იასონ მოციქულისა.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა კე (54r).
- 56.27. **თუესა აპრილსა კჭ სვმიონ კანანელისა.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა იე (54r).
- 56.28. **თუესა აპრილსა კთ. კოზიკოს წამებულთა.** განგება წმიდათა (54r).
- 56.29. **თუესა აპრილსა ლ. იაკობ მოციქულისა.** საკითხავი ჰპოო ოთხშაბათსა აღვსებითგან (54r).
57. **თუესა მაისსა ა წინასწარმეტყუელისა იერემიასი.** საკითხავი ჰპოო ოთხშაბათსა კდ (54r).
- 57.1. **თუესა მაისსა ბ ათანასესი.** განგება ჰპოო იანვარსა იჭ (54r).
- 57.2. **თუესა მაისსა გ ტიმოთესი.** განგება წმიდათა (54r).
- 57.3. **თუესა მაისსა დ ნიკიფორესი.** საკითხავი ჰპოო ლაზარობად (54r).
- 57.4. **თუესა მაისსა ე ირინესი.** განგება ჰპოო დეკენბერსა ბ (54r).
- 57.5. **თუესა მაისსა ვ იობ მართლისა.** საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა კვ (54r).
- 57.6. **თუესა მაისსა ზ გამოჩინება ჯუარისა.** განგება ჰპოო სეკ-დენბერსა იდ (54r).
- 57.7. **თუესა მაისსა ჭ წმიდისა იოანე მახარებლისა. ფსალმუნი: ცანი უთხრობენ. კათოლიკე იოანესი – ძმანო, პირუელი-**

თგან რომელი გუჴსმად და ვიხილეთ თუალთა ჩუენთა, რამეთუ ვიხილე და ჴელნი ჩუენნი ჴმსახურებდეს ... (54r).

- 57.8. **თუესა მაისსა თ ესაია წინასწარმეტყუელისა.** საკითხავი ჴპოო შაბათსა გ აღვსებითგან (54r).
- 57.9. **თუესა მაისსა ი მოციქულისა სვმიონ მოშურნისა.** საკითხავი ჴპოო კზ კვრიაკესა (54r-v).
- 57.10. **თუესა მაისსა ია მუკისი. ფსალმუნი: იხარებდით მართალნი. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა. საქმე მოციქულთა – მათ დღეთა განემორა პავლე ათენელთათგან და მოვიდა კორინთედ ... (54v).**
- 57.11. **თუესა მაისსა იზ ეპიფანესი.** ყოველივე ჴპოო ნოენბერსა იგ (54v).
- 57.12. **თუესა მაისსა იგ მონამისა ალექსანდრესი.** განგებაჲ იანვარსა კზ (54v).
- 57.13. **თუესა მაისსა იდ. პახუმისი.** საკითხავი ჴპოო ორშაბათსა იზ (54v).
- 57.14. **თუესა მაისსა იე ზაქარია წინასწარმეტყუელისა.** განგებაჲ ჴპოო ამასვე თუჴსა თ (54v).
- 57.15. **თუესა მაისსა ივ წმიდისა ავდადისი.** საკითხავი ჴპოო კზ კვრიაკესა (54v).
- 57.16. **თუესა მაისსა იზ სულოქონისი.** საკითხავი ჴპოო ოთხშაბათსა იზ (54v).
- 57.17. **თუესა მაისსა იჴ შვდთა ქალწულთა მონამეთა.** საკითხავი ჴპოო სამშაბათსა კზ (54v).
- 57.18. **თუესა მაისსა ით მღუდელმონამისა პატრიკისი.** საკითხავი ჴპოოჲ შემდგომად განცხადებისა (54v).
- 57.19. **თუესა მაისსა კ თალელესი.** საკითხავი ჴპოო ოთხშაბათსა კზ (54v).
- 57.20. **თუესა მაისსა კა ცსენებაჲ მორწმუნეთა მეფეთა ჩუენთა კოსტანტინესი და ელენესი. ფსალმუნი: უგალობდით ღმერთსა, მნესა ჩუენსა. დასდებელი: რამეთუ მეუფე ყოვლისა ქუეყა-**

ნისა. საქმე წმიდათა მოციქულთა – მათ დღეთა შინა აღრიპა მეფემან ჰრქუა პავლეს ბრძანებულ არს შენდა ... (54v).

- 57.21. **თუესა მაისსა კზ იუდა მოციქულისა.** ყოველი ივნისისა ით ჰპოო (54v).
- 57.22. **თუესა მაისსა კვ მელეტისი.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა კზ (54v).
- 57.23. **თუესა მაისსა კდ წმიდისა სვმონ საკრველთმოქმედისა.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა კზ (54v).
- 57.24. **თუესა მაისსა კე მესამე თავის პოვნა იოანე ნათლისმცემელისა.** განგებაჲ და საკითხავი ფებერვალსა კდ ჰპოო (54v).
- 57.25. **თუესა მაისსა კვ ალფესი.** განგებაჲ სეკდენბერსა ბ ჰპოო[ო]ჲ (54v).
- 57.26. **თუესა მაისსა კზ თეოდორასი.** განგებაჲ წმიდათა (54v).
- 57.27. **თუესა მაისსა კჴ ელეკონიდისი.** განგებაჲ მონამეთა (54v).
- 57.28. **თუესა მაისსა კთ ალექსანდრე რომთა პაპისა.** საკითხავი ჰპოო ზატიკთა ზ კვრიაკესა (54v).
- 57.29. **თუესა მაისსა ლ ისააკ ხუცისა.** განგებაჲ მონამეთა (54v).
- 57.30. **თუესა მაისსა ლა იერემიასი.** განგებაჲ მონამეთა (54v).

შენიშვნა: უნდა იყოს „ერმიოსი“ და არა „იერემიასი“.

58. თუესა ივნისსა ა ბევრთა მონამეთა ... (54v-55r).

- 58.1. **თუესა ივნისსა ბ ნიკიფორესი.** განგებაჲ მღუდელთმოძღუართა (55r).
- 58.2. **თუესა ივნისსა გ ლუკიანესი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კჴ (55r).
- 58.3. **თუესა ივნისსა დ მიტროფანესი.** საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა ბ (55r).
- 58.4. **თუესა ივნისსა ე წმიდათა მონამეთა მეგვპტელთა.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კუალად (55r).
- 58.5. **თუესა ივნისსა ვ ლინდასი.** განგებაჲ მონამეთა (55r).

- 58.6. **თუესა ივნისსა ზ თეოდოტისი.** განგებაჲ წმიდათა (55r).
- 58.7. **თუესა ივნისსა ჭ თეოდორე სტარტილატისა.** განგებაჲ სეკედენბერსა კ (55r).
- 58.8. **თუესა ივნისსა თ პელაგიასი.** საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა კჭ (55r).
- 58.9. **თუესა ივნისსა ი ტიმოთეს, პროსელ ეპისკოპოსისა.** საკითხავი ჰპოო მლუდელთმოძღუართა (55r).
- 58.10. **თუესა ივნისსა ია წმიდათა მოციქულთა ბართლომეს და ბარნაბასი.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ე (55r).
- 58.11. **თუესა ივნისსა იბ ონოფრესი.** საკითხავი ჰპოო ყოველთა წმიდათა (55r).
- 58.12. **თუესა ივნისსა იგ აკულიანესი.** საკითხავი ჰპოო სეკედენბერსა ბა (55r).
- 58.13. **თუესა ივნისსა იდ ელისე წინასწარმეტყუელისა.** განგებაჲ ჰპოო იგლისსა კ (55r).
- 58.14. **თუესა ივნისსა იე ონიფანტესი.** საკითხავი ჰპოო შაბათსა კჭ (55r).
- 58.15. **თუესა ივნისსა ივ ამოს წინასწარმეტყუელისა.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა შემდგომად განცხადებისა (55r).
- 58.16. **თუესა ივნისსა იზ წმიდათა მონამეთა მანოელ, ისმაელ, ალექსისა.** საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ით (55r).
- 58.17. **თუესა ივნისსა იჭ იპატისა.** განგებაჲ მონამეთა. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა კთ (55r).
- 58.18. **თუესა ივნისსა ით წმიდისა მოციქულისა თადეოზისი. ფსალმუნი: ყოველსა ქუეყანასა. დასდებელი: ცანი უთხრობენ დიდებაჲსა. კათოლიკე იუდასი საკითხავი – იუდა ქრისტეს მონა, ძმაჲ იაკობისი, ღმრთისა მიერ მამისა განწმედილთა და იესუ ქრისტეს მიერ დამარხულთა ... (55r).**
- 58.19. **თუესა ივნისსა კ ასუნკრიტესი.** საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ით (55r).
- 58.20. **თუესა ივნისსა კა ივლიანესი.** საკითხავი ჰპო[ო]ჲ პარასკევსა კთ (55r).

- 58.21. თუესა ივნისსა კბ ევსებისი. განგებაჲ სეკდენბერსა ბ (55r).
- 58.22. თუესა ივნისსა კგ არისტოკლეოსი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა ლ (55r).
- 58.23. თუესა ივნისსა კდ შობაჲ წმიდისა იოანე ნათლიმცემელისა. საკითხავი ჰპოო ყველიერისა კვრიაკესა (55r-v).
- 58.24. თუესა ივნისსა კე ფებრონიასი. საკითხავი ჰპოო შაბათსა ე (55v).
- 58.25. თუესა ივნისსა კვ წმიდისა იოანე გუთელ ებისკოპოზისა. განგებაჲ ჰპოო სეკდენბერსა ივ (55v).
- 58.26. თუესა ივნისსა კზ საფსონ უცხოთშემწყნარებელისა. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ით (55v).
- 58.27. თუესა ივნისსა კწ პარპოსი. საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ლ (55v).
- 58.28. თუესა ივნისსა კთ წმიდათა თავთა მოციქულთა პეტრესი და პავლესი. ფსალმუნი: ყოველსა ქუეყანასა. დასდებელი: ცანი უთხრობენ. კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე] – ძმანო, რომლითა იგი ვინმე იკადრებს სიქადულსა უგუნერებით ვიტყვ, ვიკადრო მეცა ებრაელთ ... (55v).
- 58.29. თუესა ივნისსა ლ ათორმეტთა მოციქულთა. საკითხავი ჰპოო ია კვრიაკესა (55v).
59. თუესა ივლისსა ა წმიდათა კოზმან და დამიანეთა. განგებაჲ ჰპოო ნოენბერსა ა (55v-56r).
- 59.1. თუესა ივლისსა ბ წმიდისა ღმრთისმშობელისა სარტყელის დადებაჲ ვლაქერნას. საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა თ (56r).
- 59.2. თუესა ივლისსა გ მოწამისა მარკოზისი. განგებაჲ წმიდათა (56r).
- 59.3. თუესა ივლისსა დ იაკინთოსი. განგებაჲ სეკდენბერსა ბ (56r).
- 59.4. თუესა ივლისსა ე წმიდისა მართასი, სუმონის დედისა. საკითხავი ჰპოო დეკენბერსა დ (56r).
- 59.5. თუესა ივლისსა ვ აქიპასი. განგებაჲ წმიდათა (56r).

- 59.6. **თუესა ივლისსა ზ მამისა სისოსი.** საკითხავი ჰპოო სამშა-
ბათსა ლა (56r).
- 59.7. **თუესა ივლისსა ჭ წმიდისა პროკოპისი.** საკითხავი ჰპოო
კვრიაკესა ლე (56r).
- 59.8. **თუესა ივლისსა თ ბაგრატ მოციქულისა.** საკითხავი ჰპოო
სეკდენბერსა ე (56r).
- 59.9. **თუესა ივლისსა ი წმიდათა ორმოცდახუთთა მოწამეთა.**
განგებაჲ მარტსა (56r).
- 59.10. **თუესა ივლისსა ია წმიდისა ევფრემიასი(!).** საკითხავი ჰპოო
პარასკევსა ლა (56r).
- 59.11. **თუესა ივლისსა იბ წმიდისა პროკლესი.** განგებაჲ წმიდათა
(56r).
- 59.12. **თუესა ივლისსა ივ გაბრიელ მთავარანგელოზისა ჭ (56r).**
- 59.13. **ივლისსა იდ ონისიმესი.** საკითხავი ჰპო[ო]დ ორშაბათსა ლბ
(56r).
- 59.14. **ივლისსა იე წმიდათა მოწამეთა კვრიაკესი და დედისა მი-
სისა ივლიტასი. ფსალმუნი: წმიდათა და რომელნი არიან.
დასდებელი: წინასწარ ვხედევდ უფალსა (56r).**
- 59.15. **კორინთელთა მიმართ [ეპისტოლე] –** ძმანო, ოდეს ვიყავ ყრმაჲ
ვიტყოდე: ვითარცა ყრმა ვსცნობდი, ვითარცა ყრმა შერაცხილ
ვიყავ ... (56r).
- 59.16. **თუესა ივლისსა ივ კრებაჲ ქალკიდონისა. ფსალმუნი: იქა-
დიან წმიდანი. დასდებელი: უგალობდით უფალსა გალობი-
თა. ტიმოთეს მიმართ –** შვილო, ტიტე, სარწმუნო არს სიტყუაჲ
და ამათოვსცა მნებაჲს შენდა განმტკიცებაჲდ ... (56r-v).
- 59.17. **თუესა ივლისსა იზ წმიდისა ქალწულმოწამისა მარინასი და
მლუდელმოწამისა ათინოგენისი.** განგებაჲ ჰპოო სეკდენბერსა
კდ (56v).
- 59.18. **ივლისსა იჭ ემელიანესი.** საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა იბ
(56v).
- 59.19. **ივლისსა ით წმიდისა მამისა ჩუენისა დიოსი.** განგებაჲ მა-
მათა (56v).

- 59.20. ივლისსა კ ამაღლება ელია წინასწარმეტყუელისა. ფსალ-
მუნი: საკვრველ არს ღმერთი. დასდებელი: ეკლესიასა [...]
კათოლიკე იაკობისი – ძმანო, სახე გაქუნდენ ძვრისხილვასა
და სულგრძელებისა ... (56v).
- 59.21. თუესა ივლისსა წმიდისა სუმონ სალოსისა და იოანესი. საკი-
თხავი ჰპოო კვრიაკესა ია (56v).
- 59.22. ივლისსა კბ მარიამ მაგდანელისა. საკითხავი ჰპოო შაბათსა
ა აღვსებითაგან (56v).
- 59.23. ივლისსა კგ ტურუფიმოსი. განგება მონამეთა (56v).
- 59.24. ივლისსა კდ ქრისტინასი. განგება სეკდენბერსა კდ (56v).
- 59.25. ივლისსა კე დაძინება ანნასი დედისა ღმრთისაჲ. განგება
ჰპოო სეკდენბერსა თ (56v).
- 59.26. ივლისსა კვ წმიდისა ერმოლიასი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა
ლგ (56v).
- 59.27. ივლისსა კზ წმიდისა პანტელაიმონისი. საკითხავი ჰპოო პა-
რასკევსა ლგ (56v).
- 59.28. ივლისსა კწ ევსტათი ანკურელისა. საკითხავი ჰპოო აღვსე-
ბითგან გ კვრიაკესა (56v).
- 59.29. ივლისსა კთ წმიდისა კალენტოსისი. საკითხავი ჰპოო პარას-
კევსა ლზ (56v).
- 59.30. ივლისსა ლ წმიდისა იოანე მვედარისა. საკითხავი ჰპოო
ოთხშაბათსა ით ზ (56v).
- 59.31. ივლისსა ლა წმიდისა ანტონისი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა
კდ ზ (56v).
60. თუესა აგვისტოსა ა ღუანლი წმიდათა მაკაბელთა. საკითხავი
ჰპოო კვრიაკესა ყოველთა წმიდაჲ (56v).
- 60.1. აგვისტოსა ბ მიყვანება ნაწილთა სტეფანესთა. საკითხავი
ჰპოო დეკენბერსა კზ (56v).
- 60.2. აგვისტოსა გ წმიდათა მამათა. საკითხავი ჰპოო ოკდონბერსა
ია (56v).

- 60.3. აგვსტოსა დ წმიდისა თვთაელისი. განგებაჲ მონამეთა (56v).
- 60.4. აგვსტოსა ე წინადლე ფერისცვალებისა. განგებაჲ მონამეთა (56v).
- 60.5. აგვსტოსა ვ ფერისცვალებაჲ უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტისი. ფსალმუნი: ვითარ განდიდნეს საქმენი. დასდებელი: აკურთხევს სული ჩუენი უფალსა, უფალო ღმერთო ჩემო.
კათოლიკე ეპისტ[ოლე] – ძმანო, ისწრაფეთ რაჲთა კეთილთა-გან საქმეთა მტკიცე ჰყოთ ჩინებაჲ ეგე ... (56v-57r).
- 60.6. აგვსტოსა ზ წმიდისა დომენტისი. საკითხავი ფერისცვალებისა. ებრაელთა მიმართ [ეპისტოლე] – ძმანო, არა მოსრულ ხართ თქუენ მთასა მას ჴელით შესახებელსა ... (57r).
- 60.7. აგვსტოსა ჴ წმიდისა მირონ საკრველთმოქმედისა. ებრაელთა [მიმართ ეპისტოლე] – ძმანო, წინა მორბედად ჩუენდა შევიდა იესუ წესსა მას ზედა მელქიზედეკისასა ... (57r-v).
- 60.8. აგვსტოსა თ მატათა მოციქულისა. განგებაჲ მოციქულთა (57v).
- 60.9. აგვსტოსა ი ლავრენტისი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა კთ (57v).
- 60.10. აგვსტოსა ია წმიდათა მონამეთა. საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა კთ (57v).
- 60.11. აგვსტოსა იბ წმიდისა ფოტესი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა ლ (57v).
- 60.12. თუესა აგვსტოსა იგ წმიდისა მაქსიმესი. საკითხავი ჰპოო სამშაბათსა ლ (57v).
- 60.13. აგვსტოსა იდ მარკელესი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა ლა (57v).
- 60.14. აგვსტოსა იე დაძნებაჲ წმიდისა ღმრთისმშობლისა. საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა ჴ (57v).
- 60.15. აგვსტოსა ივ წმიდისა დიომიდესი. საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა თ (57v).
- 60.16. აგვსტოსა იზ პავლე და ივლიანასი. საკითხავი ჰპოო ორშაბათსა ლბ (57v).

- 60.17. აგვსტოსა იჴ ფლორისი. საკითხავი ჰპო[ო]ჲ პარასკევსა ლბ (57v).
- 60.18. აგვსტოსა ით ანდრია კრიტელისა. საკითხავი ჰპოო სეკდენბერსა იე (57v).
- 60.19. აგვსტოსა კ სამოელ წინასწარმეტყუელისა. განგებაჲ ივლისსა კ (57v).
- 60.20. აგვსტოსა კა წმიდისა ბასისი. საკითხავი ჰპოო ხუთშაბათსა ლე (57v).
- 60.21. აგვსტოსა კბ აღათონიკესი. საკითხავი ჰპოო პარასკევსა ლბ (57v).
- 60.22. აგვსტოსა კგ მლუდელთმოძღუართა (57v).
- 60.23. აგვსტოსა კდ წმიდისა გიორგი ლიმიწელისა. საკითხავი ჰპოოჲ ოთხშაბათსა ლდ (57v).
- 60.24. აგვსტოსა კე წმიდისა მოციქულისა ტიტესი. ფსალმუნი: ყოველსა ქუეყანასა. დასდებელი: ცანი უთხრობენ. ტიტეს მიმართ [ეპისტოლე] – პავლე მონა ღმრთისაჲ და მოციქული იესუ ქრისტესი სარწმუნოებისაებრ რჩეულთა ღმრთისაჲთა ... (57v-58r).
- 60.25. აგვსტოსა კვ წმიდათა მონამეთა ანდრიას და ნატალიასი. საკითხავი ჰპოო კვრიაკესა (58r).
- 60.26. აგვსტოსა კზ წმიდისა ლიბერი ჰრომთ პაპისა და წმიდისა პიმენისი. საკითხავი ჰპოო ოთხშაბათსა ლე ზ (58r).
- 60.27. აგვსტოსა კჴ წმიდისა მოსე შავისა. განგებაჲ მამათა (58r).
- 60.28. აგვსტოსა კთ წმიდისა იოანე ნათლისმცემელისა თავისკუჴთა. ფსალმუნი: იხარებდით. დასდებელი: შეგესემინ ღმერთსა. საქმე მოციქულთა – მათ დღეთა შინა ვითარ აღასრულებდა იოანე სრბაჲსა თჳსსა, იტყოდა: ვინ-[იგი] [გ]გონიე მე ყოფად ... (58r-59r).
- 60.29. აგვსტოსა ლ წმიდათა მამადმთავართა ალექსანდრეს, იოანეს და პავლესი ახლისა და ვესუქი ხუცისა იერუსალჴმელისა. განგებაჲ სეკდენბერსა ბ (59r).

- 60.30. ავსტოსა ლა თაყუანისცემა სარტყლისა ღმრთისმშობელი-
სა. განგება ივლისსა ბ ჰპოო (59r).
61. საკითხავნი წმიდათა თვთოეულთა სამსგეფსონი წმიდასა და დიდე-
ბულსა კვრიაკესა. ფსალმუნი: იყავნ, უფალო, წყალობაჲ. დასდებე-
ლი: იხარებდით მართალნი [...] ორშაბათსა წმიდათა მთავარანგელო-
ზთა. ფსალმუნი: რომელმან შექმნა. დასდებელი: აკურთხევს სული
ჩემი უფალსა...
- კათოლიკე პეტრესი [საკითხავი] – ძმანო, მადლი თქუენდა და
მშკდობაჲ განმრავლდენ მეცნიერებითა ღმრთისაჲთა ... (59r-61v).
62. ებისტოლე წმიდისა იაკობის კათოლიკე ხონას დღესასწაულისა
წმიდისა იაკობ ძმისა უფლისაჲ – იაკობ ღმრთისა და უფლისაჲ
ჩუენისა იესუ ქრისტეს მონა ათორმეტთა ნათესავთა მიმოდათე-
სულთა, გიხაროდენ ... (61v-67r).
63. ძეგლის წერაჲ რომელი აღწერეს წმიდათა მამათა კოსტანტინე-
პოლისა შეკრებულთა სარწმუნოებაჲსა წმიდათა ხატითაყუანის-
ცემისათვს, რომელი ესე წარიკითხვის სოფიანწმიდისა პირუელთა
კვრიაკეს [მარხვათა] [...] – წინასწარმეტყუელთა ქადაგებულისაგან
დამტკიცებულნი წმიდისა სახარებისა ბრძანებაჲთა დამორჩილე-
ბულნი ვდღესასწაულობთ დღესასწაულსა ამას სატფურებისა ...
(67r-69v).
- 63.1. წმიდასა დიდებულსა [...]სა სამჯრად სა[ხარებაჲ იოანეს]
თავი პირველი – [პირველითგან იყო სიტყუაჲ და] სიტყუაჲ
იგი იყო ღმრთისაჲ [თანა] ... (70r-71v).
- 63.2. ახალ[კვრიაკესა] სახარებაჲ ია ონესი – და ვითარცა შე[მწ]
უხრდა დღე იგი ერთშაბათისა მის [და] კარნი იგი დაჭულ
იყვნეს ... (71v-73r).
- 63.3. მასვე კვრიაკესა წმიდათა მენელსაცხებლეთა დედათა. სახა-
რებაჲ იოანესი – მას ჟამსა შინა მოვიდა იოსებ არიმათიელი,
შუწნიერი მზრახველი ... (73r-74r).
- 63.4. მეოთხესა კვრიაკესა განრღუჭლისაჲ. სახარებაჲ იოანესი –
მას ჟამსა შინა აღვიდა იესუ იერუსალჴმად და არს იერუსალ-
ჴმს ცხოვართა საბაჲნელსა მას ... (74r-75v).

- 63.5. **მეხუთესა კვრიაკესა სამარიტელისა. სახარება იოანეს თავი** – მას ჟამსა შინა მოვიდა იესუ ქალაქსა სამარიტელთასა, რომელსა ჰრქვიან სუქარ ... (75v-77r).
- 63.6. **მეექუსესა კვრიაკესა შობითგან ბრმისაჲ. სახარება იოანეს თავი** – მას ჟამსა შინა წარვიდოდა იესუ და ი[ხილა] კაცი ბრმაჲ შობითგან ... (77r-78v).
- 63.7. **მეშუდესა კვრიაკესა ცსენებაჲ წმიდათა ნიკიელთა მამათა. სახარება იოანეს თავი** – მას ჟამსა შინა აღიხილნა თუალნი თვისნი იესუ ზეცად და თქუა: მამაო, მოიწია ჟამი ჩემი, ადიდე ძე შენი ... (79r-80r).
- 63.8. **წმიდასა და დიდებულსა მარტულიასაჲ. ცისკრად სახარება იოანესი და ვითარცა შემწუხრდა დღე იგი, ვიდრე სახლითა მისითა. სამხრად სახარება იოანეს თავი** – უკანაისკნელსა მას დღესაჲ დიდისა მის დღესასწაულისასა დადგაჲ, ლალად-ყო და თქუა ... (80r-82v).
- 63.9. **პირუელსა კვრიაკესა ყოველთა წმიდათასა. სახარება მათესი** – რქუა უფალმან თვსთა მონაფეთა, ყოველმან, რომელმან აღიაროს ჩემდა მომართ წინაშე კაცთა ... (82v-83v).
- 63.10. **მეორესა კვრიაკესა სახარება მათესი** – მას ჟამსა შინა იქცეოდა რაჲ იესუ ზღვს კიდესა მას გალილეასასა, იხილნაჲ ორნი ძმანი ... (83v-84r).
- 63.11. **მესამესა კვრიაკესა სახარება მათეს თავი** – თქუა უფალმან: სანთელი გუამისა არს უკუეთუ თუალი განმარტებულ იყოს ... (84v-86r).
- 63.12. **ხუთშაბათსა დ ზ სახარებაჲ, მათეს თავი რნგ** – მას ჟამსა შინა იცნეს იგი კაცთა მათ მის ადგილისათა და წარავლინეს ყოველსა მას სანახებსა (86r-v).
- 63.13. **მეხუთესა კვრიაკესა სახარებაჲ [...]** – მას ჟამსა შინა მოვიდა იგი მიერ კერძო სოფ[ელსა] მას გერგესეველთასა და შეემთხვნეს მას ორნი ეშმაკნი ... (86v-87v).
- 63.14. **მეექუსესა კვრიაკესაჲ სახარებაჲ მათესი** – მას ჟამსა შინა შევიდა იესუ ნავსა და აღწდა და მოვიდა თვსა ქალაქად ... (87v-88v).

- 63.15. **მეშვესა კვრიაკესა სახარება მათესი უე** – მას ჟამსა შინა წარმო-რა-ვიდოდა მიერ იესუ. მოსდევდეს მას ორნი ბრმანი... (88v-89v).
- 63.16. **მერვესა კვრიაკესა სახარება მათესი** – მას ჟამსა შინა იხი-ლა იესუ ერ[...] (89v-91r).
- 63.17. **პირუელსა კვრიაკესა სახარება მათესი რმწ** – მას ჟამსა შინა აიძულა იესუ მოწაფეთა შესლვად ნავსა და წინა წარძლუნვად მისა ... (91r-92r).
- 63.18. **მეორესა კვრიაკესა სახარება მათესი** – მას ჟამსა შინა მო-ვინმე-უჭდა იესუს მუჭლნი და იდგნა მის წინაშე და ეტყოდა: უფალო, შეინყალე ძე ჩემი ... (92r-93r).
- 63.19. **მესამესა კვრიაკესა სახარება მათესი** – თქუა უფალმან იგავი ესე: მსგავს არს სასუფეველი ცათა კაცსა, რომელმან ინება სიტყვს განგება ... (93r-94v).
- 63.20. **მეოთხესა კვრიაკესა სახარება მათეს თავისა** – მას ჟამსა შინა ჭაბუკი ვინმე მოუჭდა იესუს, მუჭლნი დაიდგინა და ჰრქუა მას ... (94v-96r).
- 63.21. **მეხუთესა კვრიაკესა სახარება მათესი სით** – თქუა უფალ-მან იგავი ესე: კაცი ვინმე იყო სახლისა უფალი, რომელმან დაასხა ვენაწი და ზღუდე გარემოსდგა მას ... (96r-97r).
- 63.22. **მეექუსესა კვრიაკესა სახარება მათესი სკა** – თქუა უფალ-მან იგავი ესე: ემსგავსა სასუფეველი ცათა კაცსა, მეფესა რომელმან ყო ქორწილი ძისა თვისისა ... (97r-98v).
- 63.23. **მეშვესა კვრიაკესა სახარება მარკოზისი სკდ** – მას ჟამსა შინა სჯულისმეცნიერი ვინმე მოუჭდა იესუს, გამოსციდდა და ეტყოდა ... (98v-99v).
- 63.24. **მერვესა კვრიაკესა სახარება მათესი სთ** – თქუა უფალმან იგავი ესე: კაცი ვინმე წარვიდოდა თჳსა გზასა ... (99v-100v).
- 63.25. **[...]წმიდა სახარება [...] ჯუართა აპყრობა [...]იგ და შენდა განვ [...] ა ლ სახარება ლუკას თავი იბ.** – მას ჟამსა შინა ჰეროდეს ოთხთა სამთავროთა მთავარსა. ამხილებდა იოანე ჰეროდასთჳს ... (101r-v).

- 63.26. **მეორესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი კთ** – მას ჟამსა დგამ იესუ კიდესა ტბისა მის გენე[სარეთისასა და იხილნა] ორნი ნავნი ... (101v-103r).
- 63.27. **მესამესაჲ კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი ნდ** – თქუა უფალმან: ვითარცა გნებავს, რაჲთა გიყონ თქუენ კაცთა, ეგრეთვე მსგავსად თქუენცა უყოფდით მათ ... (103r-104r).
- 63.28. **მეოთხესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი ეზ** – მას ჟამსა შინა წარვიდოდა იესუ ქალაქად, რომელსა ჰქვიან ნაინ ... (104r-105r).
- 63.29. **მეხუთესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკას თავი** – თქუა უფალმან იგავი ესე: გამოვიდა მთესვარი თესვად თესლისა თვისისა ... (105r-106v).
- 63.30. **მექუთესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი რჳვ** – თქუა უფალმან: კაცი ვინმე იყო მდიდარი და იმოსებოდა ძონეულითა და ბისონითა ... (106v-107v).
- 63.31. **მეშუდესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი ჰგ** – მას ჟამსა შინა მოვიდა იესუ სოფელსა მას გარდარინელთასა, რომელ არს შინა კერძო გალილეასა ... (107v-108v).
- 63.32. **მერვესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი ჰე** – მას ჟამსა შინა კაცი ვინმე მოუჭდა იესუს, რომლისა სახელი იაროს და ესე მთავარი იყო შესაკრებელისა ... (108v-110r).
- 63.33. **პირუელსა კვრიაკესაჲ სახარებაჲ ლუკასი რკა** – მას ჟამსა შინა სჯულსმეცნიერი ვინმე მოუჭდა იესუს, გამოსცდიდა მას და ეტყოდა ... (110r-111r).
- 63.34. **მეორესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი** – თქუა უფალმან იგავი ესე: კაცისა ვისმე მდიდრისა ნაყოფიერ იყო აგარაკი ... (111r-112v).
- 63.35. **მესამესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი რიდ** – მას ჟამსა შინა ასწავებდა იესუ შესაკრებელსა ერთსა შაბათსა შინა და აჰა ესერა, დედაკაცი იყო, რომლისა თანა იყო სული უძღურებისა ... (112v-113v).
- 63.36. **მეოთხესა კვრიაკესა სახარებაჲ ლუკასი რჳა** – თქუა უფალმან: კაცმან ვინმე ყო პური დიდი და მოუწოდა მრავალთა და წარავლინა მონაჲ თვისი ჟამსა ჰურისასა ... (113v).

შენიშვნა: აქა დასრულდეს სახარებაანი ყოველთა დღეთანი და ან შაბათკრიაკეთა იწყებს – უკუეთუ ვინმე გამოეძიებდეს მიზეზსა, არცალა დარჩომილ არს. ოთხთავსა შინა დაუნერელი სახარებაჲ რომელ, ანუ ამათ სამდღისათა სახარებაჲთა შინა არა გამოკრე-ბილ არს, ნუ შაბათ-კრიაკეთაჲ, მარხვათა, ანუ თუჭთა (113v).

64. **მეთორმეტესა შაბათსა სახარებაჲ ჯუართა აპყრობილთაგან. სახარებაჲ ლუკასი თავი რჳზ** – თქუა უფალმან იგავი ესე: მსგავს არს სასუფეველი ღმრთისაჲ მარცვალსა მდოგკსასა ... (113v-114v).
- 64.1. **სახარება ლუკასი** – მას ჟამსა შინა პეტრე აღდგა და მირბიო-და საფლავად და შთაჴედნა საფლავსა მას და იხილნა ტილონი იგი ხოლო მდებარენი ... (115r).
- 64.2. **სახარება ლუკასი** – მას ჟამსა შინა იესუ მკუდრეთით და დადგაჲ მოწაფეთა (115r-v).
- 64.3. **სახარება ლუკასი ლ** – ერთსა მას შაბათსა მოვიდა მარიამ მაგდალინელი ... (115v).
- 64.4. **სახარება ლუკასი ლ** – მას ჟამსა შინა მარიამ დგაჲ გარეშე საფლავსა მას თანა და ტიროდა ... (115v).
- 64.5. **სახარება მარკოზისი გ** – აღდგა იესუ განთიად პირუელსა მას შაბათს და ეჩუენა პირუელად მარიამს მაგდალინელსა (116r).
- 64.6. **სახარება ლუკასი დ** – ერთსა მას შაბათსა ცისკარსა მსთუად მოვიდეს დედანი საფლავსა მას ზედა ... (116r-v).
- 64.7. **წმიდა და დიდსა შაბათსა ცისკრად სახარებაჲ მათესი** – ... ისგან რომელ არს შობად პარასკევისა შეკრბეს მღუდელთმთა-ვარნი იგი ... (116v).
- 64.8. **მწუხრის ჟამისწირვისა სახარებაჲ მათესი** – მწუხრი შაბათსა რომელი განთენდებოდა ერთშაბათად, მოვიდა მარიამ მაგდა-ლინელი (116v).
- 64.9. **სახარებანი აღდგომისა საცისკრონი** (116v-117r).
- 64.10. **მათესი ლლ** – ხოლო თანა წარმავალნი იგი ჴგმობდეს მას, ყრიდეს თავთა მათთა და იტყოდეს, რომელი ჴხსნად ტაძრი-სასა მას და მესამესა დღესა აღშენებაჲდ ... (117r).

- 64.11. **სამ ჟამისასა ზედა სახარებაჲ მარკოზისი რყჳ** – მას ჟამსა შინა მეყსეულად განთიად ზრახვაჲ ყვეს მლუდელთმოძღუართა მოხუცებულთა თანა და მწიგნობართა ... (117r-v).
- 64.12. **[....] უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტე [....] [...]. ესე არს დღე [....] ქმნა უფალმან, ვიხარებდეთ და ვიშუჭბდეთ ამას შინა. დასდებელი: აუარებდით უფალსა, რამეთუ კეთილ, რამეთუ უკუნისამდე არს წყალობაჲ მისი. საქმითგან წმიდათა მოციქულთა საკითხავი – პავლე ესე სიტყუჲ ყყავ ყოველთათჳს (118r-v).**
- 64.13. **ოთხშაბათსა აღუსებისასა წარდგომაჲ: ფსალმუნი მოვიჯსენო მე საქმეთა დასდებელი სკ. – მათ დღეთა შინა პავლე ერისა მიმართ ... (118v-119r).**
- 64.14. **ხუთშაბათსა აღუსებისასა წარდგომაჲ ვითარ განადიდნეს საქმენი შენნი, უფალო, ფრიად ღრმა იქმნნეს. დასდებელი: აკურთხევს სული ჩემი უფალსა, უფალო ღმერთო ჩემო. საქმეთა მოციქულთა საკ. – მათ დღეთა შინა, თქუა პავლე ერისა მიმართ: შეინანეთ... (119r).**
- 64.15. **პარ[ასკევსა აღ]უსებისასა წარდგომაჲ – [... ...] სასწაულ. დასდებელი [....] საქმე წმიდათა [....] [...]ეთა შინა პავლე და [...] არსა მას ჟამსა (119r-v).**
- 64.16. **[....]აღუსებ [.... ...] საქმეთა მოციქ. – [...]ა შინა ვითარ [...] ეპყრაჲ [... ...]ობელსა ... (119v).**
- 64.17. **ახალკურიაკესა სამხრად წარდგომაჲ, დ გუერდი. დიდ არს ღმერთი ჩუენი. დასდებელი: აქებდით უფალსა, რამეთუ სახიერ არს. საქმე მოციქულთა საკ. – მათ დღეთა შინა ჴელითა ... თანა იქმნებოდა სასწაულეები ... (119v-120r).**
- 64.18. **შუა დღესა [... ...] ლუკასი სჯგ – მას ჟამსა შინა, ვითარცა განთენა დღე, შეკრბეს მოხუცებულნი ... (120r-121r).**

სახარება მათესი ცღბ – ხოლო თანა წარმავლნი ჰგომობდეს მას. იქვე, მზისასა შინა ჰპოვო, გუჭრდს უწერია, ვიდრე: ჭემ-მარიტად ძე ღმრთისაჲ იყო ესე. **სახარებაჲ იოანესი** – ხოლო ჰურიათა მათ, რამეთუ პარასკევი იყო, ვიდრე: რომელსა-იგი უგმირეს. დიდსა ხუთშაბათსა ღამისთევისასა შინა ჰპოო მეცხრე სახარებაჲდ. სადა წითელი ქანწილი ნიშნათ არის, იქ

ინყე, ოთხი ფურცელი გარდამოქცე. **სახარება მათესი** – იყენეს მუნ დედანიცა მრავალნი ... (121v-122r).

- 64.19. **შაბათსა ჯორცთა აღვსებისასა სახარება ლუკასი სმთ** – თქუა უფალმან: იხილეთ ნუ უკუჴ სცთეთ ... (122r).
- 64.20. **კვრიაკესა ჯორცთა აღვსებისასა სახარება მათესი სთგ** – თქუა უფალმან: რაჴამს მოვიდეს ძე კაცისა დიდებით თჴსითა... (122r-v).
65. **ორშაბათსა ბ. ზ. საქმე მოციქულთა** – მ[ათ] დღეთა შინა ჰრქუა **პავლე** ერსა მას: შეინანეთ და მოიქეცით, რათა აღიჴოცნენ ცოდვანი თქუენნი ... (123r).
- 65.1. **სამშაბათსა ბ. ზ. საქმე მ [...]** – დღეთა შინა ვითარცა ეტყოდეს მ[...].ერსა მას ... (123r).
- 65.2. **ოთშაბათსა ბ. ზ. საქმე მოციქულთა** – მ[ათ]დღეთა შინა ხედვიდეს ჰურიანი [...] განცხადებულებასა ... (123r-v).
- 65.3. **ხუთშაბათსა ბ. ზ. საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა განრაჲ-ტევნეს მოციქულნი, მოვიდეს თჴსთა თანა და უთხრეს მათ რაჲ იგი მღუდელთმოდღუართა [...]თ მოხუცებულთა ჰრქუეს მათ ... (123v).
- 65.4. **[პარასკევსა ბ. ზ. საქმე მოციქულთა]** – [...]კაცი ღმერთმან [...]ფა თა ცოლისა მისისა განყიდა და (123v).
- 65.5. **შაბათსა ბ. ზ. საქმე მოციქულთა** – მ[ათ] დღეთა შინა მოციქულნი ტაძრად დაასც [...], ხოლო მოვიდა მღუდელთმოდღუარი ... (123v).
66. **დ კვრიაკესა საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა იყო, იქცეოდა რაჲ **ჰეროდე** ყოველთა მათ ადგილთა შთავიდა წმიდათა.... (124r).
- 66.1. **[ორშაბათსა დ. ზ. საქმე [...]** – ელი შინა კაცი ვინმე (124r-v).
- 66.2. **ხუთშაბათსა დ. ზ. საკითხავი საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა **აპრია მეფე** და **ბერენიკე** მოინინეს **კესარიად** ... (125r).
- 66.3. **პარასკევსა დ. ზ. საკითხავი საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა ვითარ განაჩინეს ნავით წარსლვა **პავლესი** ... (125r-v).

67. **ორშაბათსა ე. ზ. საკითხავი საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა გულსა მოეგონა **პეტრეს**, მიუვიდა სახლსა მარიამისასა, დედისა იოანესსა, რომელსა ერქუა **მარკოზ** ... (126r).
- 67.1. **სამშაბათსა ე. ზ. საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა და სავლემოციქულსა **იჭრუსალიმით** ... (126r-v).
- 67.2. **ოთხშაბათსა ე. ზ. საქმე** [.... ...] – დღეთა შინა წარვიდეს [... ..] განეშორა და (126v-127r).
- 67.3. **ხუთშაბათსა ე. ზ. საკითხავი საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა შევიდა **პავლემ ბარნაბას** თანა **დრებედ** და ახარებდეს ქალაქსა მას ... (127r).
- 67.4. **პარასკევსა ე. ზ. საკითხავი საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა აღვინმე დასისა მისგან **ფარისევლთასა** ... (127r).
- 67.5. **[შაბათ]სა ე. ზ. საკითხავი საქმე მო** – მათ დღეთა შინა **პავლემ** და [...] ეოდეს [...] **ანტიოქიას** შინა ... (127r-v).
68. **მეექუსესა კვრიაკესა წარდგომამა, ჳმაჲ ბ, გუერდი: აცხოვნე, უფალო, ერი შენი. დასდებელი: რომელმან დამი. უფალო, ჳმაჲ ვყავ. საკითხავი საქმე მოციქულთა** – მათ დღეთა შინა იყო მისლვასა მას მოციქულთასა ლოცვად ... (127v).
- 68.1. **თუესა სეკდენბერსა ა დაწყებამა ინდიკტიონისი და ჳსენებამა წმიდისა სვმონ მესუჭტისა და წმიდათა ორმოცთა დედათა და იესუ ძისა ნავესი. სახარებამა ლუკასი თავი იჭ** – მას ჟამსა შინა მოვიდა იესუ **ნაზარეთს** ... (128r-131r).
- 68.2. **თუესა ოკდონბერსა ა წმიდისა მოციქულისა ანანიასი. სახარებამა მათესი ლბ** – ჳრქუა უფალმან თვსთა მოწაფეთა: თქუენ ხართ ნათელნი სოფლისანი ... (131r-132v).
- 68.3. **თუესა ნოენბერსა ა წმიდათა უქრთამოთა კოზმან და დამიანესი. სახარებამა ჳპოო ხუთშაბათსა ა ზ ისასა** (132v-133r).
- 68.4. **თუესა დეკენბერსა ა წმიდისა წინასწარმეტყუელისა ნაომისი. სახარებამა ჳპოო სეკდენბერსა ე** ... (133r-134v).
- შენიშვნა:** იწყება თუესა დეკენბერსა ა, დასრულდება თუესა დეკენბერსა ლ. მსგავსი თანმიმდევრობა იხ. ზემოთ.

- 68.5. **თუესა იანვარსა ა წინადაცუჭთა უფლისაჲ ჩუენისა, იესუ ქრისტესი. სახარებაჲ ლუკასი გ – მას ჟამსა შინა მიიქცეს მწყემსნი იგი, აღიდებდეს და აქებდეს ღმერთსა (135r-136v).**
შენიშვნა: იწყება თუესა იანვარსა ა და სრულდება თუესა იანვარსა ლა. მსგავსი თანმიმდევრობა იხ. ზემოთ.
- 68.6. **თუესა ფებერვალსა ა წმიდისა ტვრიფონის. სახარებაჲ ჰპოო შაბათსა მეორესა (137r-138r).**
შენიშვნა: იწყება თუესა ფებერვალსა ა და სრულდება თუესა ფებერვალსა კვ. მსგავსი თანმიმდევრობა იხ. ზემოთ.
- 68.7. **თუესა მარტსა ა წმიდისა ევდოკიასი. სახარებაჲ ჰპოო იზ.**
- 68.8. **თუესა მარტსა ბ წმიდისა მოციქულისა პარმენასი ... (138r-v).**
შენიშვნა: სრულდება თუესა მარტსა კე. აკლია დასასრული.
- 68.9. **თუესა აპრილსა ა წმიდისა მარიამ მეგვჭტელისა, სახარებაჲ მათესი რკბ – თქუა უფალმან იგავი ესე კაცსა: თუ ვისმე ადგას ასი ცხოვარი და შესცთეს ერთი მათგანი, არა-მე დაუტევენსა ... (138v).**
შენიშვნა: იწყება თუესა აპრილსა ა და სრულდება თუესა აპრილსა ლ.
- 68.10. **თუესა მაისსა ა წმიდისა წინასწარმეტყუელისა იერემიასი. სახარებაჲ ჰპოო სეკდენბერსა ე ... (138v).**
შენიშვნა 1: სრულდება თუესა მაისსა ვ.
- 68.11. **თუესა ივლისსა ბ [...] პატიოსანისა სამოსელისა წმიდისა ღმრთისმშობელისა ვლაქერნას ... (139r-v).**
შენიშვნა: იწყება თუესა ივლისსა ბ და სრულდება თუესა ივლისსა ლა.
- 68.12. **თუესა აგვსტოსა ა წმიდათა მაკაბელთ. სახარებაჲ ჰპოო ორშაბათსა ბ. (139v-141r).**
შენიშვნა 1: იწყება თუესა აგვსტოსა ა და სრულდება თუესა აგვსტოსა ლ.

- 68.13. **ყველიერისასა სახარებაჲ მათესი მდ** – თქუა უფალმან: უკუეთუ მიუტევნეთ თქუენ კაცთა შეცოდებაინი მათნი, მოგიტევნოს თქუენცა ... (141r).
69. **პირველსა შაბათსა წმიდათა მარხვათასი სახარებაჲ მარკოზისი კდ** – მას ჟამსა შინა თანაწარვიდოდა იესუ შაბათსა ყანებისაგან და მონაფეთა მისთა ინყეს გზასა ზედა სლვად ... (141r).
70. **პირველსა კურიაკესა წმიდათა მარხვათასა სახარებაჲ ლუკასი** – მას ჟამსა შინა ინებაჲ იესუ განსლვად **გალილეად**, ვიდრე: ძესა ზედა კაცისასა. ზემო აღვსებისა ოთხშაბათსა ჰპოო, სადა ხანი ასომთავარი ზის, მანდ ინყე ბ. **შაბათსა წმიდათა მარხვათასა სახარებაჲ მარკოზისი** – მას ჟამსა შინა განვიდა იესუ უდაბნოესა ადგილსა და მუნ ილოცვიდა ... (141r).
71. **შაბათს ყველიერისასა სახარებაჲ მათესი, თავი მბ** – თქუა უფალმან: ეკრძაღენით ქველისსაქმესა თქუენსა, რათა არა ჰყოთ წინაშე კაცთა სახილველად ... (141v).
- 71.1. **კურიაკესა წმიდათა მარხვათა [... ...] მარკოზისი რიბ** – მას ჟამსა ... ქნნა იესუ ათორმეტნი იგი მონაფენი და ინყო თხრობად (142r).
72. **შაბათსა წმიდათა მარხვათასა წმიდისა ლაზა[...], სახარებაჲ ლუკასი ვდ** – მას ჟამსა შინა იყო ვინმე უძღლური **ლაზარე** (142r).
- ბზობისა ცისკრად, სახარებაჲ მათესი** – მას ჟამსა შინა, ვითარცა მიეახლა იესუ **ირუსალჴმად** და მოვიდა **ბეთზაგედ** და **ბეთანიად** მთასა მას ზეთისხილთასა ... (142v).
- დასასრული:** „... ჰრქუა მას ერთმან მონათაგანმან მლუდელთმოძღუარისამან, რამეთუ ნათესავი იყო მისი, რომელსა-იგი **პეტრე** წარკუჴთაჲ ყური. არა მე გიხილეა მტილსა მას შინა მის თანა ...“ (143v).

ანდერძ-მინანერები:

ანდერძები:

1. **ნუსხური, გადამწერის ხელით:** „დაესრულა წმიდაა ესე სამოციქულო გამოკრებული და რააცა ძალ მედუა, ღმერთმან იცოდეს, ვეცადე სიმართლესა ჴელის სიკეთისგან უფროა სიმართლეს მოვიჭირვე, მაგრა დედო წიგნი მართალი არა მქონდა და თუ რაამ დამეშავებინოს, ნუ მწყევთ, ძმანო ჩემნო, და ლოცვაჲ ჰყავთ“ (61v).
2. **ნუსხური, გადამწერის ხელით:** „დაინერა წმიდა ესე სამოციქულო სრული და უნაკლული. რააც ძალ-მედუა არა დამიკლია რა, ღმერთმან იცოდეს. და კიდევ ვეცადე სიკეთესა რააც ჴელ.“

უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, და შენ, **ჩაიშისა ღმრთისმშობლო და წმიდაო გიორგი ილორისაო**, შეენიე ორთავე შინა ცხორებათა აქა და უმეტეს წინაშე შენსა სახელით **ქორთოძესა მერაბს და კაციასა**, რომელსა ჰნებავს და სურის წმიდისა ამის წიგნისა აღწერა საქებულად და სადიდებულად თქუენდა, საოჯად და საწსრად სულისა მათისათჳს. დღესა მას მეორედ მოსლვისა შენისასა აქ დღეგრძელობით ამყოფე და მას საუკუნეს იწსნენ მათის ცოდვისაგან ამინ და კირიელესონ“ (67r).

მინანერები:

1. **მხედრული:** „ქ. მე თქვენს მონასა გივსა არგანაშვილს დამინერ(!) თქვენს ფერხთ მინა მტვერს შენდობას მიბრძანებდეთ. მე დიდ შემენევა და თქვენ უზრუნველ იქმნებით. ქრისტეს გულისათვის ძვირს ნუ იტყვით სულისა“ (22r, ქვედა არშია).
2. **მხედრული:** „ქ. ერთის ნახვით შემეყვარდი, თვალში ნათლით ჩამივარდი, რამ დაგბადა აგრე ტურფა, თუ არ ზეცით ჩამოვარდი. შენი თეთრი პირი მიყვარს, მარგალიტი ღანვი ვარდი და თურამე ღმერთმა შენ დაგაბადა გუნებით ჩემთვინ ვარგი“ (62v, ქვედა არშია).
3. **გვიანდელი მხედრული:** „ეს სამოციქულო [.....], ვინც წაკითხავდეთ, ასრე ბძანეთ: მალემც უსწავლია, ამინ და კირიელესონ. ქორონიკონსა ტნოდ“ (69r, ზედა არშია).
4. **მხედრული:** „შენი, უფალო ღმერთო, სწავლა კეთილა“ (71r, ქვედა არშია).

5. **მხედრული:** „ქ. ეს სახარება და სამოციქულო **წმიდ. გრიგოლისა** არის. მე დამიწერია **გივისა არგანაშვილსა**. ვინცა იხილოთ, ძვირს ნუ ბძანებთ სულისა ჩემისათვის“ (75v, ქვედა არშია).
6. **მხედრული:** „ქ. მამაო ჩვენო, რომელი ხარ ცათა შინა, წმიდა იყავ სახელი შენი, მოვედინ სუფევა შენი, იყავნ ნება შენი“ (80r, მარჯვენა არშია).
7. **მხედრული:** „[...] ესე დაწერეთ თორმოდცი [...] და **თევდორე**, თორემ ავად იყოს ჩემი მტერი“ (85v, ზედა არშია).
8. **მხედრული:** „ქ. ეს სამოციქულო წმინდისა **ნიკოლოსის** არ [...]“ (94r, ქვედა არშია).
9. **მხედრული:** „ქ. შ[ქ]ნის ძმის **გივის**, კეთილად სახსენებელო ძმაო“ (99r, ქვედა არშია).
10. **მხედრული:** „**ლევან მეორე**“ (114r, ზედა არშია, ხელრთვა).
11. **მხედრული:** „[...] არს ესე რომელმან იხილა, ჭეშმარიტი ხარ ცათა შინა“ (116r, ქვედა არშია).
12. **ნუსხური, ტექსტის ხელით:** „ვაი, რაჲ მწუავედ სურდომა შემ[...]ნიან. ღმერთო, შენ უწყი“ (132r, ქვედა არშია).
13. **ნუსხური, ტექსტის ხელით:** „ღამით დეიხაზა [...]“ (134r, ქვედა არშია).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნა:

1. ხელნაწერს ახლავს **ლევან II დადიანის** ხელრთვა: „ლევან მეორე“ (114r, ზედა არშია).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 4.

ჟამნი [XVIII]

1446/8

ტიქნიკური აღწერილობა:

113 ფ. ზომები: ყდა – 110×80, ქალაღი – 104×65, ტექსტი – 64×45, სისქე – 20; სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 19, მარჯვენა – 18, მარცხენა – 18. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს შინდისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, სათაურები სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 11. აღრიცხვა – რვეულებრივი, რვეულის დასაწყისა და დასასრულს, ქვედა არშიაზე მთავრული გრაფემა, რომელიც ოთხივე მხრიდან ჩასმულია სამწერტილში. ხელნაწერი იწყება დ (მე-4) რვეულით და მთავრდება იზ (მე-17) არასრული რვეულით. განკვეთილობის ნიშნები – •, •• ხელნაწერი დაზიანებული, რესტავრირებული, დალაქავებული, თავბოლონაკლულია, ზოგიერთი ფურცელი მოღწეულია მხოლოდ ფრაგმენტულად. აკლია თავში, ბოლოსა და შემდეგ ფურცლებს შორის: 2-3, 3-4, 4-5, 112-113, ფრაგმენტულადაა შემორჩენილი ფფ. 69-71. ძირითადი ტექსტის ბოლო დანარჩენი ნაწილისაგან გამოყოფილია მარტივი კლაკნილი ხაზებით (80r). [XVIII]. დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ბოდორნის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **დასაწყისი:** [...] ...მელთა განგაჩინა შენ და სარწმუნოდ განმგებულად საიდუმლოთა სულიერთად, ვინა ყოველნი პატივ-გცემთ შენ, **იაკობ...** (1r).
 - 1.1. კდ. წმიდისა დიდებულისა **[ა]რეთასი** (1r-v).
 - 1.2. კვ. წმიდისა დიდებულისა მ... **[დე]მეტრესი** (1v-1av).
2. **თუესა ნოენბერსა[... ..] ღამეთა ჟამი იღ**
 - 2.1. **თუესა ნოენბერსა ა** – უვეცხლოთა **კოზმან და დამიანე[სი]** ... (1v-4v).
 - 2.2. დ. წმიდისა და ღმერთშემოსილისა მამისა ჩუჴნისა **იოვანაკისი** ... (4v).

- 2.3. ვ. წმიდისა მამისა ჩუენისა **პავლე აღმსარებელისა ...** (4v-5r).
- 2.4. ლ. კრებაჲ ძალთა მთავრისა **მიქაელ მთავარანგელოზისა ...** (5r-v).
- 2.5. ია. წმიდათა მონამეთა **მინა, ბიკტორ და ბიკენტისი ...** (5v-6r).
- 2.6. იბ. წმიდისა მამისა ჩუენისა **იოანე მონყალისა ...** (6r-v).
- 2.7. იგ. წმიდისა მამისა ჩუენისაჲ იოანე ოქროპირისა ... (6v-7r).
- 2.8. იდ. აქა იწყებთან მარხვანი ქრისტესობისანი – წმიდისა მონამისა **გურია, აბიზო და სიმონასი...** (7r-v).
- 2.9. იზ. წმიდისაჲ **გრიგულ(!) საკურველთმოქმედისა ...** (7v-8r).
- 2.10. კ. წმიდისა მამისა ჩუენისა **პროკლე ...** (8r-v).
- 2.11. კა. ტაძრად მიყვანებაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისა ... (8v-9v).
- 2.12. კდ. წმიდისა დიდისა მონამისა **ეკატერინესი ...** (9v-10r).
- 2.13. კვ. წმიდისა **სტეფანე(!) ახლისა ...** (10r-v).
- 2.14. ლ. წმიდისა მონამისაჲ **ანდრეასი ...** (10v-11r).
3. **თუესა დეკენბერსა აქუს დღე ლა, დღეთა ჟამი თ და ლამეთა ჟამი იე.**
- 3.1. დ. წმიდისა მონამისა **ბაერბაერასი...** (11r- 12v).
- 3.2. ე. წმიდისა და ლუანლითშემოსილისა მამისა ჩუენისა **საბაჲსი ...** (12v-13v).
- 3.3. ვ. წმიდისა მამისა ჩუენისა **ნიკოლოზისი ...** (13v-14r).
- 3.4. თ. მუცლადღებაჲ წმიდისა **ანნასი ...** (14r-v).
- 3.5. იგ. წმიდათა დიდთა მონამეთა **ევსტრატისი ...** (14v-16r).
- 3.6. კ. წმიდისა მღუდელმონამისა **ეგნატისი ...** (16r-17r).
- 3.7. კდ. წმიდისა მონამისა **ევგენიასი ...** (17r-18v).
- 3.8. კე. განმაცხოველებელი შობაჲ უფლისა ... (18v-18av).
- 3.9. კვ. კრებაჲ ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა და წმიდათა **იაკობ და იოსებისა ...** (18av-19v).
- 3.10. კზ. წმიდისა პირველმონამისა **სტეფანესი ...** (19v-20v).
- 3.11. კთ. წმიდათა ჩჩვლთა ყრმათა და წმიდისა **მარკვლელე დაუძინებელისაჲ ...** (20v-21r).
4. **თუესა იანვარსა აქუს დღე ლა, დღეთა აქუს ჟამი ი და ლამეთა ჟამი იდ**
- 4.1. ა. წინადაცუჭთა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი... (21r-22v).
- 4.2. ბ. წინადღესასწაული ნათელთა და წმიდისა მამისა ჩუენისა **სილიბისტროსი ...** (22v-23v).
- 4.3. ვ. განცხადებაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი ... (23v-24v).

- 4.4. ზ. წმიდისა და დიდებულისა **იოანესი ...** (24v-25v).
 - 4.5. ია. წმიდისა მამისა ჩუენისა **თეოდოსი ...** (25v-27r).
 - 4.6. ივ. თაყუანისცემა პატიოსანთა ჯაჭუთა წმიდისა და ყოვლად ქებულისა **პეტრესთა ...** (27v-28r).
 - 4.7. იზ. ღირსისა და ღმერთშემოსილისა მამისა ჩუენისა დიდისა **ანტონესი (!) ...** (28r-29r).
 - 4.8. იძ. წმიდისა მამისა ჩუენისა **ათანასესი ...** (29r-v).
 - 4.9. ით. ღირსისა მამისა ჩუენისა **მაკარი მეგვჭტელისა ...** (29v-30r).
 - 4.10. კ. წმიდისა მამისა ჩუენისა **ეფთუმესი ...** (30r-31r).
 - 4.11. კა. წმიდისა მამისა ჩუენისა **მაქსიმე აღმსარებელისა ...** (31r-32v).
 - 4.12. კბ. წმიდისა მოციქულისა **ტიმოთესი ...** (32v-33r).
 - 4.13. კვ. წმიდისა **კლიმი ანკურელისა და ალათანგელოზისა ...** (33r-34r).
 - 4.14. კე. წმიდისა მამისა **გრიგოლი ღვთისმეტყველისა ...** (34r-35v).
 - 4.15. კზ. აღმოყუანებაჲ ნაწილთა ... (35v-36r).
 - 4.16. კწ. ღირსისაჲ მამისა ჩუენისა **ეფრემ ასურისაჲ ...** (36r-37r).
 - 4.17. კთ. ნაწილთა აღმოყვანებაჲ წმიდისა **ეგნატი ღმერთშემოსილისაჲ ...** (37r-v).
 - 4.18. ლა. წმიდათა **კვროს და იოანესი ...** (37v-38v).
5. **თუესა ფებერვალსა აქუს დღე კწ, დღეთა აქუს ყამი ია და ლამეთა ყამი ივ**
 - 5.1. ა. წმიდისაჲ მოწამისა **ტრვფონისი** და წინადღე მიგებებისა ... (38v-40r).
 - 5.2. ბ. მიგებებაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი ... (40r-41r).
 - 5.3. ვ. წმიდისა მამისა ჩუენისა **ივლიანესი ...** (41r-v).
 - 5.4. ლ. წმიდისა დიდისა მოწამისა **თეოდორე სტრატილატისა ...** (41v-42r).
 - 5.5. ი. წმიდისა მოწამისა **ხალალამპისი(!) ...** (42r).
 - 5.6. ია. წმიდისა მღუდელმოწამისა **ბაჲსილისი ...** (42r-43r).
 - 5.7. იბ. წმიდისა დიდისა მოწამისა **თეოდორე ტირონისა ...** (43r-v).
 - 5.8. კდ. პოვნა პატიოსნისა თავისა წმიდისა დიდებულისა **იოანე ნათლისმცემელისა ...** (43v-44v).
 6. **თუესა მარტსა აქუს დღე ლა, დღეთა აქუს ყამი იბ და ლამეთა ყამი იბ**
 - 6.1. თ. წმიდათა ორმეოცთა მოწამეთა ... (44v-45v).

- 6.2. კდ. წინააღმდეგ ხარებისა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა ... (45v-46v).
- 6.3. კე. ხარება ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა ... (46v-47v).
7. **თუესა აპრილსა აქუს დღე ლ, დღეთა აქუს ჟამი იგ და ლამეთა ჟამი ია**
- 7.1. წმიდისა მამისა ჩუენისა იოსებ გამომთქმელისა ... (47v-48v).
- 7.2. კგ. წმიდისა დიდებულისა გიორგისი (48v-49v).
- 7.3. კვ. წმიდისა მღუდელმონამისა ბასილიოს ამასვე(!) ებისკოპოზისა ... (49v-40r).
- 7.4. კზ. წმიდისა მღუდელმონამისა სუიმონ კანანელისა ... (50r-51r).
- 7.5. ლ. წმიდისა მოციქულისა იაკობ ძმისა წმიდისა იოანე მახარებელისა ... (51r).
8. **თუესა მაისსა აქუს დღე ლა, დღეთა აქუს ჟამი იდ და ლამეთა ჟამი ი**
- 8.1. ბ. წმიდისა მამისა ჩუენისა ათანასესი ... (51v-53r).
- 8.2. ც. წმიდისა მოციქულისა და მახარებელისა ... (53r-v).
- 8.3. კა. წმიდისა(!) დიდთა მეფეთა და მოციქულთა სწორთა კოსტანტინე და ელენესი ... (53v-54v).
- 8.4. კდ. ღირსისა მამისა სვნა(!) საკრველთმოქმედისა ... (54v-55r).
9. **თუესა ივნისა(!) აქუს დღე ლ, დღეთა აქუს ჟამი იე და ლამეთა ჟამი თ**
- 9.1. გ. წმიდისა ლუკიანესი ... (55r-v).
- 9.2. დ. წმიდისა მონამისა მამისა ჩუენისა მიტროფანე კოსტანტინეპოლელ მთავარეპისკოპოზისა ... (55v-56r).
- 9.3. ც. წმიდისა დიდისა თეოდორე სტრატილატისა ... (56r-57r).
- 9.4. იდ. წმიდისა წინასწარმეტყველისა ელისესი ... (57r-v).
- 9.5. კდ. შობა წმიდისა იოანე ნათლისმცემელისა ... (57v-59r).
- 9.6. კთ. წმიდათა თავთა მოციქულთა პეტრეს და პავლესი ... (59r-60r).
10. **თუესა ივლისსა აქუს დღე ლა, დღეთა აქუს ჟამი იდ და ლამეთა ჟამი ი**
- 10.1. წმიდათა კოზმან და დამიანეთა ... (60r-v).
- 10.2. ბ. დადება სარტყლისა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა ... (60v-62r).

- 10.3. ე. წმიდისა **მართასი** დიდისა(!) წმიდისა **სვმიონ საკვრველ-თმოქმედისა** ... (62r-63r).
 - 10.4. ღ. წმიდისა დიდისა მონამისა **პროკოპისი** ... (63r-v).
 - 10.5. ია. წმიდისა და კეთილად მძლისა მონამისა და ყოვლად ქებულისა **ევფემიასი** ... (63v-64v).
 - 10.6. ივ. წმიდათა ექუსას ოცდა ათთა ქალკიდონელთა მამათა ... (64v-65v).
 - 10.7. იზ. წმიდისა მონამისა **მარინესი** ... (65v-66v).
 - 10.8. კ. წმიდისა წინასწარმეტყველისა **ელიასი** ... (66v-67r).
 - 10.9. კბ. წმიდისა მენელსაცხებლისა **მარიამ მაგდანელისა** ... (67r-v).
 - 10.10. კე. მიცვალება წმიდისა ღმრთისმშობელისა დედისა **ანნასი** ... (67v-69r).
11. **[თუესა აგვსტოსა აქუს დღე ...] – [...] [...] [...]და[...] (71r-72r).**
- 11.1. ე. წინადღე საუფლოსა ფერისცვალებისა ... (72r-v).
 - 11.2. ვ. ფერისცვალება უფლის ჩუენისა იესუ ქრისტესი ... (72v-74r).
 - 11.3. ზ. წმიდისა მოლუანე მონამისა **დომენტიანესი** ... (74r-v).
 - 11.4. ი. წმიდისა **ლავრენტი მთავარდიაკონისა** ... (74v-75r).
 - 11.5. იდ. წინადღე წმიდისა ღმერთშემოსილისა მიცვალება წინასწარმეტყველისა **მიქიასი** ... (75v).
 - 11.6. იე. დაძინება ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა ... (76r-v).
 - 11.7. კვ. წმიდათა მონამეთა **ანდრიანე** და **ნატალიასი** ... (76v-77r).
 - 11.8. კთ. თავისკუეთა წმიდისა **იოანე ნათლისმცემელისა** ... (77r-78v).
 - 11.9. ლ. წმიდათა მამათა **ალექსანდრე, იოანე** და **პავლე ახლისა** ... (78v-79v).
 - 11.10. ლა. დადება სარტყლისა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა ... (79v-80r).
12. **განგება მარხვათა და ზატიკთა**
- 12.1. **მეზუჭრისა და ფარისევლისასა** – ოხითა. აღდგომისა. იბაკოე. უფალო, ყოვლისამპყრობელო ... (80r-v).
 - 12.2. **უძღებისა კვრიაკესა ოხითა. აღდგომისა. იბაკოე** – მამულსა დიდებასა შენსა განუდეგ ... (80v-81v).
 - 12.3. **ჯორციელისა კვრიაკესა** – ოდეს-იგი მ[ოგ]იყუანებდენ შენ, სულო ჩემო, ყოვლისა სოფლისა განკითხვისა სამსჯავროსა ... (81v-83r).
 - 12.4. **ყუელიარისა(!) შაბაფთა. ოხითა. ღმერთო, მამათა ჩვენთაო. იბაკოე** – ვითარცა ღმრთისა მსახურებისა ქადაგთა ... (83r-v).

- 12.5. ყუელიარისა(!) კვრიაკესა. ოხითა. იბაკოა. არა დაკლ. – უს-
ნავლელთა მსწავლელთ და სიბრძნისა მომცემელო ... (83v-85r).
- 12.6. პირველსა შაბაფთსა წმიდათა მარხვათასა. წმიდისა თეო-
დორესი. იბაკოა – [ს]არწმუნოებაჲ ქრისტესი ვითარცა ჯაჭუი
შეიმოსე ... (85r-v).
- 12.7. პირველსა კვრიაკესა წმიდათა მარხვათასა – უხრწნელსა
ხატსა შენსა თაყუანის-ცემთ(!), ქუელისმოქმედ ... (85v-87r).
- 12.8. კვრიაკესა თაყუანისცემა პატიოსნისა ჯუარისა ... (87r-v).
- 12.9. ხუთშაბაფთსა მარიამ მეგვპტელისაჲ ... (87v-88r).
- 12.10. შაბაფთსა წმიდისა ლაზარესი ... (88r-91r).
- 12.11. ბზობისა კვრიაკესა... (91r-92r);
- 12.12. დიდსა ოთხშაბაფთსა, სამშაბაფთსა და ოთხშაბაფთსა ... (92r-93v).
- 12.13. დიდსა სამშაბაფთსა ... (93v-94r).
- 12.14. დიდსა დ ... (94r-v).
- 12.15. დიდსა ე ... (94v-96v).
- 12.16. დიდსა პარასკევსა ... (96v-97r).
- 12.17. დიდსა შაბათსა ... (97v-99r).
- 13.1. წმიდასა და ღმრთივბრწყინვალესა აღვსებაჲსა ... (99r-104v).
- 13.1. მესამესა კვრიაკესა ... (104v-105v);
- 13.2. მეოთხესა კვრიაკესა ... (105v-106r);
- 13.3. მეოთხესა ოთხშაბაფთსა ... (106r-107v).
- 13.4. მეოთხესა კვრიაკესა ... (107v-108r).
- 13.5. მეექუსესა კვრიაკესა ... (108r-v);
- 13.6. მეექუსესა ხუთშაბაფთსა ამაღლებაჲ ... (108v-110v);
- 13.7. ჴ კვრიაკე ... (110v-111v).
- 13.8. თ კვრიაკესა ... (111v-112v).
- 13.9. ... აღსავალნი ჴმაჲ დ. იხარებს ეკლესია ... (112v-113v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა, ჰიმნოგრაფია, ბიბლიოგრაფია, თბი-
ლისი, 2011, გვ. 179.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა
აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ
აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, 1949, გვ. 5.

კონდაკი [XIV]

1446/9

ტიქნიკური აღწერილობა:

4 კეფი. გრაგნილი; ზომები: I კეფი – 360×205, II კეფი – 630×205, III კეფი – 540×205, IV კეფი – 400×205; ტექსტი: I კეფი – 324 ×133, II კეფი – 600×133, III კეფი – 530×133, IV კეფი – 385×133; სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: მარჯვენა – 42, მარცხენა – 41. ეტრატი. მელანი – შავი, წითელი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. საზედაო გრაფემები და ტექსტის გარკვეული ნაწილი – სინგურით. განკვეთილობის ნიშნები – •; ••; •••. თავბოლონაკლული, ეტრატი დალაქავებული და დაზიანებულია; [XIV]. დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ძალისის ეკლესიიდან (ქართლი).

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ... სადა იგი მიხედავს ნათელი პირისა შენისა [...]ვე ფეშხუმ ს... წმიდისა (Ir).

დასასრული: და თქუა: ვისნავლე სულითა შენითა წმიდათაჲ [...] კუალად მედვეს [...] ..ანო კერძო საკურთხეველი (IIIv).

მინაწერები:

ნუსხური:

1. „[...] შეუნდნეს ღმერთმა, დედა-მამათა შეუნდნეს ღმერთმა“ [...] მამა (Ir, მარცხენა არშია).
2. „[...] სასა [...] შენ ქრისტე ღი[...] მისა მ[...] შენ, ღმერთო“ (Ir, მარცხენა არშია).
3. „სულსა [...] შენ ღმერთმან [...] ამინ“ (IIr, მარჯვენა არშია).
4. „ლუკას შეუნდეს ღმერთმან, ელიას და მის მეუღლეს ამაისულის შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IIv, მარჯვენა არშია).

5. „სულსა ლაშქარასა შეუნდნეს ღმერთმა [...], შეუნდნეს ღმერთმა [...]მა, შეუნდნეს ღმერთმა“ (IIr, მარჯვენა არშია).
6. „სულსა **ჯარიასსა** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ. სულსა **დავითასსა** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IIIr, მარცხენა არშია).
7. „კუალად **ოჩიაშვილსა გიორგის** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ. მისსა მეუღლესა **ნინოს** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ. მათსა შვილსა **ქერაბინს** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IIIr, მარცხენა არშია).
8. „მამასა შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IIIr, მარცხენა არშია).
9. „**მაისას** ცოდვანი მისნი შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IIIr, მარცხენა არშია, ნითელი მელანი).

მხედრული:

10. „ძუქუსა შეუნდნეს [...] ცოდვათგან მისთა [...]“ (IIr, მარცხენა არშია).
11. „სულისა **გიორგისა** შეუნდნეს ღმერთმა, ამინ. და მისასა მეუღლესა **მაისა**[...] შეუნდნეს ღმერთმან. ვარ[...] ძესა **ზაქარიას** შეუნდნეს ღმერთმან [...]. ღმერთო, უშველე მათ, შეუნდნე ღმერთმან“ (IIr, მარცხენა არშია).
12. „ქ. **ზურ**[...] ცოდვანი მათნი შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IVr, მარჯვენა არშია).
13. „ღმერთო, უშველე გი[ორგ]ი(!) უშველე, ღმერთო“ [... ...] (IIv-IIIr კეფის გადაბმა).
14. „**ვარძიელისა** შვილსა შვენიერა ყოველსა **რაჟდენს** შეუნდნეს ღმერთმან. მის მამა-ბიძათა შეუნდნეს ღმერთმა. მის და-ძმათა შეუნდნეს ღმერთმა. მისსა გამდელსა **მზექალსა** შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IIIr, მარცხენა არშია).
15. „ქ. ღმერთო, უშველე მონასა შენსა **ბაინდურასა**, მუნ განკითხვისასა ცოდვანი მისნი შეუნდნეს ღმერთმან მის ძე[... ...] შეუნდნეს [ღმერთმან]“ (IIIr, მარჯვენა არშია).
16. „მზისა თანდარსა დღეგრძელობა მისა მეუღლესა, ამინ. **თომ[ა], დავით, გვარლი**, მათი ცოდვანი მისნი შეუნდნეს ღმერთმა. ღმორაშვილს შეუნდნეს [...] (IVr, მარცხენა არშია).
17. „ქ. **ფარემუზსა** და **გიორგისა** ცოდვანი მისნი შეუნდნეს ღმერთმან“ (IVr, მარჯვენა არშია).
18. „ქ. ბიაშვილსა ...ნ... შეუნდნეს ღმერთმან. მისა ცოლ-შვილთა შეუნდნეს ღმერთმან. **რჩეულიშვილსა, ბეჟანიშვილსა, წალაძესა** შეუნდნეს ღმერთმან. მისა მეუღლესა შვენიერსა შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IVr, მარჯვენა არშია).
19. „ქ. გვარად **დავითიშვილებსა სარიჯ[სა], გოდერძისა, ზაქარიასა** ძალითა ძალო ცოდვანი შეუნდნეს ღმერთმან, ამინ“ (IVr, მარჯვენა არშია).

ტექსტუალური დაკავშირებული შენიშვნები:

რჩეულიშვილის გვარის მოხსენება ამტკიცებს, რომ ეს ხელნაწერი თავდაპირველად ჯავახეთის ერთ-ერთ მონასტერში იყო მოთავსებული. მოსახსენებლებიც ჯავახური უნდა იყოს. XVII საუკუნეში ხელნაწერი ქართლში წამოუღიათ.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგომიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 7.

ჟამნი [XVIII]

1446/10

ტიქნიკური აღწერილობა:

126 ფ. ცარიელი გვერდი – 122r. ზომები: ყდა – 144×93, ქალაღი – 136×86, ტექსტი – 109×73, სისქე – 25, სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: ზედა – 7, ქვედა – 20, მარჯვენა – 6, მარცხენა – 5. ქალაღი. მელანი – შავი, ყავისფერი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყავისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 14. აღრიცხვა – რვეულბრივი; განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, დაზიანებული, ზოგიერთი ფურცლის მხოლოდ ფრაგმენტია შემორჩენილი და ტექსტის ამოკითხვა შეუძლებელია. აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 87-88, 91-92, 111-113. ხელნაწერი შედგება ნაბეჭდი და ხელნაწერი ნაწილისაგან. [XVIII]. დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ნაბეჭდია:

1. [თუესა იანვარსა] ... – [...] მდინარეო, [...] რულით [ნა]თლისღებად [...] ვასთანა და ნუ [...] ლვით თქვენ ვითარცა [...] მოთხეს ოდესმე შიშველნი გი[...] ...] და თქვენდა მოვიდა რათა ... (1r-5r).
- 1.2. თუესა ფებერვალსა აქვს დღე ოცდარვა, დღეთა აქვს ჟამი ია და ლამეთა ჟამი იგ. სამ წელ ოცდარვა და მეოთხეს წელს ოცდაცხრა – ა წმიდისა მონამისა ტვრიფონისი, ბ მირქმა უფლისა ... (5r-7r).
- 1.3. თუესა მარტსა აქვს დღე ლა, დღეთა ჟამი იბ და ლამეთა ჟამი იბ – ა წმიდისა მონამისა ევდუკიასი, წმიდისა მონამისა თეოდოტესი. გ წმიდისა მონამისა ევტრაპისი (7v-10r).
- 1.4. თუესა აპრილსა აქუს დღე ლა, დღეთა აქუს ჟამი იგ და ლამეთა ჟამი ია – ა ღირსისა დედისა ჩვენისა მარიამ მეგვიპტე-

ლისა, ბ ღირსისა მამისა ტიტესი, გ ღირსისა მამისა ნიკიტასი (10r-11v).

- 1.5. თუესა მაისსა აქუს დღე ლა, დღეთა აქუს ჟამი იდ და ლამეთა ჟამი თ – წმიდისა წინასწარმეტყუელისა იერემიასი, ბ აღმოყვანება ნაწილთა წმიდისა მამისა დიდისა ათანასესი, გ წმიდისა მოწამისა ტიმოთესი ... (12r-14r).
- 1.6. თუესა ივნისსა აქვს დღე ლ, დღეთა აქვს ჟამი იე და ლამეთა ჟამი თ – ა წმიდისა მოწამისა იუსტინესი, ბ წმიდისა მამისა ნიკიფორესი, გ წმიდისა მოწამისა ლუკიანესი ... (14r-16v).
- 1.7. თვესა ივლისსა აქუს დღე ლა, დღეთა აქუს ჟამი იდ და ლამეთა ჟამი ი – ა წმიდათა უვეცხლოდ მკურნალთა კოზმან და დამიანესი, ბ სამოსლისა დადება ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა ... (16v-19v).
- 1.8. თვესა აგვისტოსა აქვს დღე ლა, დღეთა აქვს ჟამი იგ და ლამეთა ჟამი ია – ა გამოჩინება პატიოსნისა ჯვარისა და შვიდთა ძმათა მაკაბელთა, ბ აღმოყვანება ნაწილთა წმიდისა სტეფანესი. გ ღირსთა მამათა ისაკ დალმატი და ფევსტოსი ... (20r-23v).

შენიშვნა: სათვეო ნაწილი მთავრდება შემდეგი ანდერძით: „განსრულდა ძალითა ღმრთისათა თორმეტივ თვე“ (23v, ქვედა არშია, ნაბეჭდი).

2. „ოხითა იბაკო მარხვათა და ზატიკთანნი, ჯორციელისა კვირიაკესა. მეორედ მოსლვა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი, ოხითა – ოდეს-იგი მიგიყვანებდენ შენ, სულო ჩემო, ყოვლისა სოფლისა განკითხვისა მას სამშჯავროსა და გასწრაფობდენ საშინელებით ცეცხლისფერნი ანგელოზნი ... (24r-47v).

შედის: ყველიერისა შაბათსა ოხითა „ღმერთო მამათა“ იბაკოთ ეს (24v); ყველიერისა კვირიაკესა ოხითა კვირაძლისა. იბაკო (25r); პირველისა შაბათსა მარხვათასა, წმიდს მოწამის **თევდორესი**. ოხითა (25v); პირველსა კვირიაკეს მარხვათასა ხატთაყვანისცემა ოხითა „უხრწნელსა ხატს შენსა“. სადილის მეექუსეს ჟამში ჰპოეთ. იბაკო. ესე (26r); მესამესა კვირიაკესა მარხვათასა ოხითა [... ...] მსგეფსისა. ოთხშაბათისა თ (20r); [.....] ხუთშაბათსა. იბაკო (26v); მეხუთესა შაბათსა ოხითა (27r); მეექვსესა შაბათსა ოხითა (21v); კვირიაკესა ბზო-

ბისასა ოხითა (28r); დიდსა ორშაბათსა ცისკრად. ოხითა „ჰა ესერა სიძე ზე“ ით შუალამის ლოცვაში ის ერთი მუჭლი სამჯერ თქვით. იბაკო ეს (28v); დიდსა სამშაბათსა ცისკრად ოხითა, „აჰა ესერა“. იბაკო (29r); დიდსა ოთხშაბათსა ცისკრად ოხითა „აჰა ესერა“ იბაკო (29r); დიდსა პარასკევსა ოხითა, „რაჟამს დიდებულნი“ იბაკო (29v); დიდსა შაბათსა ოხითა (29v); აღდგომის კვირიაკესა ოხითა (31v); კვირიაკეს თომას გვერდის განხილვისასა ოხითა (34r); მესამესა კვირიაკესა ოხითა „რაჟამს შთაჲედ საფლავას, შვენიერმან იოსებ“. იბაკოთ ესე (34v); მეოთხესა კვირიაკესა გარღვეულისა ოხითა კვირაძლისა. იბაკო ესე (35r); მეხუთესა კვირიაკესა ოხითა კვირაძლისა. იბაკო ესე (36r); მეექვსესა კვირიაკესა ოხითა კვირაძლისა იბაკო ესე (36v); მერვესა კვირიაკესა სულიწმიდის მოსლვის ოხითა ამ კვირის ოთხშაბათი პარასკევი იქნება (37r); მეცხრესა კვირიაკესა ყოველთა წმიდათასა ოხითა ამ დღეს აღების ღამე არის სულის მარხვისა (38v).

3. „[...]შობელისანი, რომე[... ..]ების – [...]აო, გიხაროდენ, რომლისა მიერ განახლდების დაბადებული ...“ (47v-62v).

ჟამნი მცირე სერობისა. მეუფეო ზეცათაო, წმიდაო ღმერთო. მამაო ჩვენო, მოვედით თაყვანის-ვცეთ. მიწყალე სრულიად, სულ ზეით თავს ჰპოვეთ – ღმერთო, შეწვენასა ჩემსა მოხედენ, უფალო, შეწვენად ჩემდა ისწრაფე ... (63r-v).

4. **სხვადასხვა ლოცვა** (64r-65v).

ლოცვა მგზავრობისათვის (64r), ლოცვა მტერთა მიმართ შებმისა (64r), ლოცვა ამისივე (64v-65v).

ხელნაწერია:

5. „ლოცვა ძილსა შინა დაცემისა ერისკაცისა. მრავალმოწყალეო – ყოვლად დიდებულო, უბინოო და შეუგინებელო უფალო ...“ (66r-v).
6. „პარაკლისი ღმრთისმშობელისა. ახლად თარგმნილი, სავედრებელი – მოვედით, თაყვანი-ვჰსცეთ გ. უფალო, შეისმინე ლოცვისა ჩემისა ...“ (67r-80v).

აქვე: გალობანი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი.

7. **„სახარებანი აღდგომისანი, ათერთმეტნი საცისკრონი: სახარება მატთესია:** მას ჟამსა შინა ხოლო ათერთმეტნი იგი მონაფენი წარვიდეს გალილიას ...“ (81r-82v).
 - 7.1. **სახარება მარკოზისა** – მას ჟამსა შინა აღდგა იესო პირველსა მას შაბათსა და ეჩვენა პირველად მარიამს მაგდალინელსა (82v-84r).
 - 7.2. **სახარება ლუკასი** – ხოლო ერთსა მას შაბათსა ცისკარს მსთვად მოვიდეს საფლავსა მას ... (84r-85v).
 - 7.3. **სახარება ლუკასი** – მას ჟამსა შინა ხოლო პეტრე აღდგა და მირბიოდა საფლავად ... (85v-88r).
 - 7.4. **სახარება ლუკასი** – მას ჟამსა შინა აღდგა იესო მკვდრეთით და დადგა შორის მონაფეთა თჳსთა ... (88r-89r).
 - 7.5. **სახარება იოანესი** – ერთსა მას შაბათსა მოვიდა მარიამ მაგდალინელი განთიად ... (90r-91r).
 - 7.6. **სახარება იოანესი** – მას ჟამსა შინა მარიამ დგა გარეშე საფლავსა მას თანა და ტიროდა ... (91r-92r).
 - 7.7. **სახარება იოანესი** – და ვითარცა შემწუხრდა დღე იგი ერთი შაბათისა მის ... (92r-93v).
 - 7.8. **სახარება იოანესი** – მას ჟამსა შინა გამოუცხადა თავი თჳსი მონაფეთა თჳსთა ... (93v-94v).

8. **სახარება და სამო[...]** წმიდათა ღმრ[...]. **სახარება ცისკრისა ღ[...]** ბელისა, **სახარება ლუკასი** – მათ დღეთა შინა აღდგა მარიამ და წარვიდა მთად კერძო ... (95r-96v).

9. **გ [...]** ისთა და ქრისტე [....] საზიარო (96v-99v).
 - 9.1. **განგება წმიდათა მოციქულთა საზიარო-სახარება ცისკრისა. თავისაგან მატთესა** – მას ჟამსა შინა ამისა შემდგომად გა-მოიჩინა უფალმან სხვანი სამეოცდაათნი ... (99v-105r).

- 9.2. **განგება წმიდათა ქალწულმონამეთა და სახარება ცისკრისა მარკოზისაგან წმიდისა სახარებისა საკითხავი** – მას ჟამსა შინა მისდევდა იესუს ერი მრავალი... (105r-110r).
- 9.3. **განგება მონამეთა საზიარო-სახარება ცისკრისა ამ ღამის ცისკრის სახარება, შვედული შაბათისა წარიკითხეთ წირვისა** – ჰრქვა უფალმან თვსთა მონაფეთა ... (110r-111v).
- 9.4. **განგება მღვდელმონამეთა საზიარო** – ჟამსა შინა იოანეს რა ესმენს საპყრობილესა შინა საქმენი ქრისტესნი ... (111v-113r).
10. **ოთხშაბათსა** – ფსალმუნი: ადიდებს სული ჩემი უფალსა და განიხარნა სულმან ჩემმან (113v-115r).
11. **ხუთშაბათსა** – ფსალმუნი: ყოველსა ქვეყანასა განჯდა ჳმაჲ და ვიდეთ სოფლისათა ... (115r-117r).
12. **პარასკევსა** – ფსალმუნი: განიყვეს სამოსელი ჩემი მათ შორის და კვართსა ჩემსა ზედა განიგდეს წილი ... (117v-124v).

მინაწერები:

1. **მხედრული:** „[...]რდა და მიბრძანა: თავის დღეში შენ შორიდგ[ან] პიჯვარის დანერა არ მოიშალო, მაშინათვე მივედი ახლო და იმ ნიადაგ გამ[ე]ცვნა და აღმოსავლეთის მხარეს დაესვენა. მშვენიერი ყმანვილი ბძანდებოდა და სულ თეთრი მიტკლის კაბა ეცვ[ა]. მივ[ე]დი და დავ[ე]მხე, მუხლებზედ დაუწყე კოცნა და მე ვტიროდი, დანაშაული მაქ მეთქი. მიბძანა დაბალის ხმით ... ხარო, სად გაიზარდეო. ვტიროდი და ვკოცნიდი მუხლებზე და ახლო უჯექ, სულ მუხლებ წინ დაჩოქილი და მერე მიბძანა, ბევრს რასმე გასწავლიო, მაგრამ არ გაიგონებო. ვითომ ამითვინ მიჯავრდებოდა, რომ რატომ სამღთო წერილი არ გესმისო. ახლა აღარვინ გებრალეობდეთ ყვე[ლ]ასა, მაგ საზეპიროები არ ვ[ი]ცი ზეპირათა და რა ვქნა, დიდს ფ[ი]ქრში შევ[ე]დი და ზრუნვაში“ (125r-v).
2. **მხედრული, განსხვავებული ხელით:** „ლევანს უ[ნ]ერს [...] თო [...] ოცდაორის წლისა ავ[ა]თ გახდეს, ასი წელიწადი იცოცხლოს. ლუკას უნერს ცხრის წლისა(?) ოც [...] გახდეს [...]“ (126v).

ტიქსტუტან დაკავშირებული შინიშვნები:

1. ნიგნი ნანილობრივ ნაბეჭდი და ნანილობრივ ხელნანერი. ხელნანერულ ნანილში ორი ხელი გაირჩევა: 1) 52r, 60r-68v, 70r-110v, 112r-v, 114r-117av; 2) 55r-v; 3) 53r-v.
2. ნაბეჭდი ნანილი უნდა იყოს ჟამნი, გამოცემული ვახტანგის სტამბაში 1722 წელს.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნანერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 6.
2. ქართული ნიგნი, ბიბლიოგრაფია, ტომი I, 1629-1920, თბილისი, 1941, გვ. 30-31.

ზატიკი [XVI]

1446/11

ტიქნიკური აღწერილობა:

284 ფ. ზომები: ყდა – 205×144, ქალაღი – 196×148, ტექსტი – 140×90, სისქე – 65; სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: ზედა – 18, ქვედა – 44, მარჯვენა – 30; მარცხენა – 27. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული შინდისფერი ყდა, რესტავრირებული. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 20. აღრიცხვა – რვეულებრივი, პირველ 20 და ბოლო 9 ფურცელზე აღრიცხვა არ გაირჩევა ფურცლების დაზიანების გამო. იწყება გ (მე-3) რვეულით, შემდეგ გრძელდება თანმიმდევრობით 8-8 ფურცლიანი რვეულებით და სრულდება ლე (25-ე) რვეულით. განკვეთილობის ნიშნები – •; ••; •••; ••••. ხელნაწერი თავბოლონაკულია. ზოგიერთი ფურცელი დაზიანებულია იმდენად, რომ ტექსტის ამოკითხვა შეუძლებელია, შიგადაშიგ – ჭიანჭამი. ზოგან ტექსტი შევსებულია გვიანდელი, XVIII საუკუნის ხელით – 6r-10v, 14r-v (გვერდის ნაწილი), 21r-22v. ტექსტის ძირითადი ნაწილის გადამწერი – ელია (64v). [XVI] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია ოძისის ეკლესიიდან (ქართლი).

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ეკლესიასა შენსა და მიერ გილაღადებს: გარდამოუვლინენ ერსა შენსა, სახიერ, მონყალებანი შენნი და მშკობაჲ შენი სოფელსა მოჰმადლე და სულთა ჩუენთა დიდი ნყალობაჲ ... (1r).

1. **გალობანი აღვსებისანი უგალობდითსა ჴმაჲ ა** – აღდგომისა დღე არს, განბრწყინდებოდეთ აწ, ერნო. პასქაჲ უფლისაჲ, პასქაჲ, რამეთუ სიკუდილისაგან ცხორებაჲდ და ქუეყანისაგან ცად მიმართ ქრისტემან ღმერთმან მცვალნა ... (12v-17v).

1.1. **ხოლო აქათაგან იწყებენ ზატიკნი[ი]. ორშაბათსა აღვსებისასა. მწუხრი. მჯდომარე. გ გუერდი** – ვითარცა ცხვარი ნებსით თვისით დაიკალ – პასექი ეგე დიდი და დიდებული, რათა იჴსნე

სოფელი მტრისა მონებისაგან, ამისთვის ვაქებთ ვამაღლად, მრავალმონყალე ... (17v-21v).

- 1.2. **ორშაბათს ცისკრად იბაკო და გამოავლინე. აღვსებისა ბრძანეთ და აქებდით ეგრეთ, ვითარცა დიდსა კვრიაკესა სწერია, ეგრე ბრძანეთ.**

ორშაბათსა მწუხრი. დასდებელნი აღდგომისანი. წმად გ – ჯუარითა შენითა, ქრისტე მაცხოვარ, დაწსნდა ძალი სიკუდილისა და ეშმაკისა საცთური განქარდა ... (21v-23r).

- 1.3. **აღვსებისა სამშაბათსა ცისკრად. უგალობდითსა. წმად გ** – რომელმან წამისყ. რომელმან წყალთა ზედა დაჰკიდა სიბრძნით ქუეყანაჲ, ნებსით ძელსა დამოეკიდა და წყარონი შენდობისანი გუჭრდით მოგუმაღლნა ... (23r-28r).

- 1.4. **სამშაბათსა აღვსებისასა მწუხრი. წმად დ** – მწნეთა. ჯუარს-ეცუ რაჲ, მწსნელო, სამოთხე განულე ადამიანთა და მკუდართა რაჲ თანაშეირაცხე ცხორებაჲ, მოჰკალ სიკუდილი და აღსდგე და შეაერთენ ზეცისა ძალთა ქუეყანისანი ... (28r-33r).

- 1.5. **აღვსებისა ოთხშაბათსა მწუხრი. ა გუერდი** – გიხაროდენტა. სამსჭუალითა რაჲ შეემსჭუალე ჯუარსა, ძელისა მიერ წყევაჲ აჰწოცე, მწსნელო, და რაჟამს საფლავსა დაიდევ, საუკუნითა-განნი მკუდარნი აღადგინენ ... (33r-42r).

- 1.6. **აღვსებისა ხუთშაბათისა მწუხრი. წმად ბ გუერდი** – ყოველი სასოებაჲ. დღე მაცხოვარებისაჲ, პასექი დიდი და საღმრთოჲ, რომლისაგან ვიწსნენით წელთაგან მოშურნისა ეშმაკისათა, გალობით ვაქებდეთ ... (42r-52r).

- 1.7. **აღვსებისა პარასკევისა მწუხრი. წმად გ გუერდი** – მჯდომარე. დღეს დიდებულსა ქრისტეს ღმრთისა აღდგომასა სულიერად ვდღესასწაულობდეთ, მორწმუნენო, სულისა და გულისა ბრწყინვალედ სიხარულითა ... (52r-57v).

- 1.8. **შაბათსავე აღვსებისასა გალობანი. წმად დ გუერდი** – ქუეყანასა მწ. დაჰბერეთ ნესტუსა საღმრთოჲსა სიონს შინა და უგალობდით გალობითა ღმრთივშუწნიერთა ... (57v-61v).

2. **ახალკვრიაკესა უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ. ყოველთა დღესასწაულთა უდიდებულესი, ბრწყინვალედ შუწნიერი და გვრგვინშემოსილი ახალკვრიაკე, რომლისაგან მოგუწცა ჩუენ სიხარული ... (61v-81v).
 - 2.1. **ახალკვრიაკესა ორშაბათსა ხუჭდრნი უგალობდითსა ა** – მარჯუწნაჲ შენი. ძღვეისა გალობითა უგალობდეთ ღმერთსა მომკლველსა სიკუდილისასა და მის თანა აღმადგინებელსა კაცთა ნათესავისასა და უკუდავებისა და უხრწნელებისა მომნიჭებელსა ... (81v-83v).
 - 2.2. **სამშაბათსა მოიხილე ჳმაჲ ა** – ზეშთა ბუნებისა. უგალობდეთ, ერნო, ქრისტესა ღმერთსა და უღალადებდეთ: რომელი ჯუარსეცჳ ჩუენთჳს და დაამჳუ მტერი – თავი ბოროტთაჲ (83v-85v).
 - 2.3. **ოთხშაბათსა. განძღიერდასა. წინა საუკუნეთა** – წმიდაო წმიდათაო, რაჲთა წმიდაჲ ჰყვნე დაბადებულნი შენნი, ძელსა ზედა ჯუარისასა ნებსით აჰმალღი და შეიწირე ვითარცა კრავი მსხუერპლად მამისა და სიხარულითა საღმრთოთა განგუაახლენ მადიდებელად შენდა ... (85v-87r).
 - 2.4. **ხუთშაბათსა ხუჭდრნი მესმასა. საღმრთოსა სა. ჳმაჲ ა** – პასექთაჲ. ჩუენ განწირულთა ამითჳს სიკუდილად მოხუჭდ, ყოველთა ცხოვრებაო, ქრისტე, და შეჰმუსრე ფლობაჲ ჯოჯოხეთისაჲ ... (87r-89r).
 - 2.5. **ჰარასკევსა ხუჭდრნი. ღამითგანსა ჳმაჲ ა** – საცთურთა. ერმან მედგარმან ჰურიათამან ქრისტე ჯუარსა შეგმსჭუალეს მსგავსად ძვრისმოქმედთა. ხოლო შენ, მჳსნელო, სულგრძელებით თავს-იდევ, რომლითა იჳსნენ ერნი და ნათესავნი ... (89r-90v).
 - 2.6. **შაბათსა ხუჭდრნი. ღალადყავსა. ჳმაჲ ა. შთაჳდა იონა** – აღმადგინნა ჩუენ ჯოჯოხეთით უფალმან და არღარა ვართ შესაჭმელ სიკუდილისა, რომელი-იგი შემუსრა წამისყოფით ძღიერმან და მტკიცემან ბრძოლასა შინა ... (90v-92v).
3. **აღვსებითგან ყოველთა დღეთა აღდგომისა დასდებულნი ითქმიან: უფალო ღალადყავსაცა და [ა]ქებდითსაცა. წყალობითა ღმრთისაჲთა ბერძულსაცა და ქართულსა ჩუენსა მსგეფ[ს]ა შინა ურიცხჳ სწერია. მოიძიე და სტიქარონთა ზედა მოურთვედი.**

- 3.1. **მესამესა კვრიაკესა აღვსებითაგან მენელსაცხებლეთაჲ და იოსებ მართლისა. უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ ბ** – მამისაგან შობილსა. გამოჩნდა ნათელი ბრწყინვალე აღმობრწყინვებული საფლავით – ქრისტე ღმერთი ჩუენი, ჳოჯოხეთი მოაოჭრა და ეშმაკი შეკრა ... (92v-121v).
- 3.2. **ორშაბათსა გ. ზ. ხუჭდრნი. უგალობდითსა. ჳმაჲ ბ** – მოვედით, ერნო. აჰმალღდი, ქრისტე, ნებსით ჳუარსა ზედა და ძლიერებით მთავრობაჲ ჳოჯოხეთისაჲ სიკუდილითურთ დაეცა და მრავალჟამისა კრულნი სიმწნით გამოიყვანენ ... (121v-123r).
- 3.3. **სამშაბათსა ბ. ზ. მუხლსა. ჳმაჲ ბ** – ვიხილეთ ჩუენ, ქრისტე. რომელმან ჳელითა შენითა დაჰბადე ადამი ხატად შენდა, ყოვლადძლიერო, ჳელნი განიჰყრენ ჳუარსა ზედა ... (123r-125r).
- 3.4. **ოთხშაბათსა გ. ზ. ხუჭდრნი. განძლიერდასა ბ** – აყუავნაჲ. გიხილეს რაჲ ნებსით ვნებად დაბადებული ჳუარითა, შეძრწუნდეს და შეიცვალნეს და მკუდარნი აღდგეს სამარეთაგან და ძრწოლით გაქებდეს შენ, ქრისტე მაცხოვარ ... (125r-126v).
- 3.5. **ხუთშაბათსა გ. ზ. ხუჭდრნი. მესმასა. ჳმაჲ ბ** – მოხუჭდ ჩუენ. ჳუარსა ზედა აჰჳედ, მჳსნელო, შემოსილი ძალითა და შთახედ ჳოჯოხეთად, სულითა საღმრთოჲთა, მონყალე, გამოიჳსენ ჰყრობილნი და შენ თანა აღადგინენ ... (126v-128v).
- 3.6. **ჰარასკევსა გ. ზ. ხუჭდრნი. ღამითგანსა. ჳმაჲ ბ** – იესუ, მთავარი მშჳდობისა მო. უსჳულოთა ჰურიათა კრებულმან ოდესმე შენ ძელსა შეგმსჳულეს, მჳსნელო, და მოგაკუდინეს, არამედ სიკუდილითა შენითა მოჰკალ სიკუდილი ... (128v-130v).
- 3.7. **შაბათსა ხუჭდრნი, ჳმაჲ ბ** – ღელვათა ცოდ. აღმოსცენდეს იერუსალჳში წმიდისა შენისაგან, მჳსნელო, ათორმეტნი მოციქულნი, რომელთა უგალობდეთ და გალობით ვადიდებდეთ ... (130v-133v).
4. **მეთხესა კვრიაკესა განრღუჭულისაჲ. ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ. აღხუჭდ რაჲ, ქრისტე, ქალაქად იერუსალჳმდ, მიინიე ნყალსა მას ცხოვართა საბანელსა, სადა სხდეს უძღურნი და იხილე კაცი იგი განრღუჭული ... (133v-147r).

- 4.1. **ორშაბათსა დ. ზ. ხუჭდრნი უგალობდითსა** – რომელმან წამისყ. აჰყედ რაჲ სიმაღლესა, წარმოსტყვენე ტყუჲ ჯოჯოხეთის შეპყრობილთაჲ, უფალო, ყოვლად ძლიერო, და თანა აღადგინენ აღდგომითა საფლავით ღმრთეებით მესამესა დღესა ... (147r-148v).
- 4.2. **სამშაბათსა დ. ზ. ხუჭდრნი მოიხილესა. ჳმაჲ გ** – მოიხილედღეს. ჳმა-ვყოთ გალობით და აღვიტყუჲლნეთ ჳელნნი ჩუჲნნი სიხარულით, ერნო, რამეთუ ცხორებისმომცემელი ღმერთი მკუდრეთით აღდგა ... (148v-150r).
- 4.3. **ოთხშაბათსა შუაზატიკისასა განზოგებაჲ ზატიკთაჲ. სამშაბათსა დ. ზ. მნუხრი, უფალო ღაღადყავსა, ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ დაუსაბ. რომელი პირუელ მთასა ზედა **სინასა** ეტყოდა ღრუბლითა და ნისლითა სჯულისმდებელსა **მოსეს**, დღეს ტაძარსა შინა სჯულიერსა, დგა ვითარ კაცი ხილული, ასწავებდა და მოუწოდდა ერსა მას ... (150r-163r).
- 4.4. **ამასვე დღესა სხუანი გალობაინი, ჳმაჲ დ. ზ.** – ღმრთისაჲ უგ. წარმართნო, იხარებდით, ხოლო ჰურიანი გოდებდით, რამეთუ მჳსნელმან ჩუენმან ჯოჯოხეთი შემუხრა, სენნი განსდევნა და მკუდარნი აღადგინნა ... (163r-173r).
- 4.5. **ხუთშაბათსა დ. ზ. და შუაზატიკისასა ხუჭდრნი. ჳმაჲ გ** – ქრისტე ღმერთო, ცანი. ემსგავსე შენ, მხოლოჲ, უაღრესი არსებათაჲ გამოუთქუმელითა შეერთებითა კაცთა და ჯუარცუმაჲ წორციელად დაითმინე და შეირაცხე მკუდართა თანა და მესამესა დღესა ბრწყინვალედ აღსდევ ... (173r-175r).
- 4.6. **პარასკევსა შუაზატიკისასა ღამითგანსა** – ჩუჲნებით ესა. შეკრულმან ნეფსით თჳსით. ქრისტე მრავალმონყალე, და ჯუარსა დამსჭუალულმან, შეკრულნი საკრეველითაგან ურჩებისათა გამოიჳსნენ და რაჟამს დაიდევ საფლავსა, საფლავითგან აღადგინენ მკუდარნი ... (175r-177r).
- 4.7. **შუაზატიკისა შაბათსა ღაღადყავსა** – სიღრმეთა. სიტყჳსა ქადაგნი ცისკიდეთა წარავლინე სწავლად, რომელი-იგი ესმა და იხილეს. განემზადენით, ტომნო ყოველთა ნათესავთანო, შეწყნარებად ან საღმრთოჲთა მათ მნათობთა თქუჲნთა ... (177r-179v).

5. **მეხუთესა კვრიაკესა სამარიტელისაჲ, ჳმაჲ დ, მჳნეონი** – ქრისტე ღმერთი ესრეთ ეტყჳს სამარიტელსა, ვითარმედ: უკუეთუმცა იცოდე შენ ნიჭი ღმრთისაჲ და თუ ვინ არს, რომელი გეტყჳს: მომეც მე წყალი სასუმელად, შენმცა ითხოვე მისგან, მოგცამცა წყალი ცხოველი ... (179v-187v).
- 5.1. **ორშაბათსა ე. ზ. ხუჭდრნი, ჳმაჲ დ, უგალობდითსა** – დანთქენ. საკრველთა მათ მიერ, რომელთაგან შეიკარ, შეჳკარ ძალი მტერისაჲ, მომსრველი, კაცთმოყუარე, და ჯუარითა მშჳდობა ყავ განყოფილთა შორის, მჳსნელო ... (187v-189v).
- 5.2. **სამშაბათსა ე. ზ. მხოლოსა, ისმენდინ** – აღამალა მოსე, ქრისტე ღმერთო ყოველთა მეუფეო, ოდესმე გუჭლი სახედ ჯუარცუმისა შენისა, რომელი ჯუარს-ეცუ ჩუენთჳს ... (189v-191v).
- 5.3. **ოთხშაბათსა ე. ზ. ხუედრნი, განძლიერდასა** – არა სიბრძ. აჳჳედ, მაცხოვარო, ჯუარად, რაჲთა ცხორებად აღმიყვანო და გუჭრდით მოიწყალ, რაჲთა უკუდავებისა წყაროჲ განმილო, ამისთჳს უგალობ სახიერებასა შენსა ... (191v-193r).
- 5.4. **ხუთშაბათსა ე. ზ. ხუჭდრნი, მესმასა დ. სიყუარული ნ.** – აჳმალღი რაჲ ჯუარსა ზედა, მთანი და ბორცუნი ქუეყანითურ შეძრუნდეს, რამეთუ იხილეს მათ უბრალოდ დასჯაჲ შენი ნეფსით, ჩუენთჳს, სულგრძელო ... (193r-194v).
- 5.5. **პარასკევსა ე. ზ. ხუჭდრნი, ღაღადყავსა** – ნანილ ჩემდა. შეკრულმან, მეუფეო, და სამსჭუალითა ძელსა შემსჭუალულმან განმჳსენ საკრეველთაგან ცოდვისათა და სიყუარულსა შენსა შემშჭუალე მე, სახიერ ... (194r-196r).
- 5.6. **შაბათსა ე. ზ. ხუჭდრნი დ. ფსალმუნნი, ჳმაჲ დ. ღაღადყავსა** – შთავარდე მე. ჯუარსა შეგსჭუალეს შენ ჳურიათა და იგნე რაჲ, მაცხოვარ, დასცენ იგინი, რამეთუ რომელთაცა მეუფებაჲ შენი ნეფსით უარყონ ... (196r-197v).
6. **მეექუსესა კვრიაკესა შობითგან ბრმისა. უფალო ღაღადყავსა. ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ. რომელი ქალწულისაგან ჳორცითა განჳკაცენ, ქრისტე კაცთმოყუარეო, და მოჳმადლე ნათელი შობითგან ბრმასა მას ... (197v-206v).

- 6.1. **სხუანი გალობანი ბრმისანი, უგალობდითსა, ჳმაჲ, გ გუერდი** – წამისყოფითა. წინასწარმეტყუელისა **მოსესი** არაჲ ისმინეს ჰურიათა და ქრისტესა ღმერთსა ურჩ ექმნეს, რომელმან თუალნი შობითგან ბრმასა მას აღუხილნა და ჩუენ გუასნავა ქებაჲ თჳსი ... (207r-210v).
- 6.2. **ორშაბათსა ვ. ზ. ხუჭდრნი უგალობდითსა. ჳმაჲ ა გუერდი** – ჯუართა შენითა ცხოველითა, უფალო, წყევისა მისგან ძელისა ვიწსნენით შენ მიერ, ამისთჳს ვაქებთ წყალობათა შენთა და შენ მხოლოსა გიგალობთ, რომელიცა დიდებულ ხარ ... (210v-211v).
- 6.3. **სამშაბათსა ვ. ზ. მხოლოსა ჳმაჲ ა. გ გუერდი** – იხარებდით წარმ. ვითარცა აღამაღლა **მოსე** გუჭლი, ეგრეთვე შენ აჰმადლდი, უფალო, სიმადლესა ჯუარისასა, რაჲთა ზუავისა მტერისა გესლი მაკუდინებელი კაცთაგან განჰჳადო ... (211v-213r).
- 6.4. **მეექუსესა სამშაბათსა მწუხრი წინადღე ამადლებისაჲ. უფალო ღაღადყავსა, ჳმაჲ, ა გუერდი** – საფლავსა ზედა. რომელი-იგი პირუელად **მოსეს** ღრუბლით გამო ჰზრახვიდა მთასა ზედა **სინასა**, ესე დღეს მთისგან ზეთისხილთაჲსა ღრუბლითა ნათლისაჲთა აღვიდა მამისა თანა ... (213r-219v).
- 6.5. **მეექუსესა ხუთშაბათსა ამადლებაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი. უფალო ღაღადყავსა. ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ. მთავარნი ანგელოზთანი განკურვებულ იყვნეს უცხოთა მას აღსლვასა შენსა, ქრისტე, ჳორცითა და ესრეთ იტყოდეს: რაჲ არს ხილვაჲ ესე, რამეთუ ხატთა კაცისათა იხილვების ... (219v-229r).
- 6.6. **სხუანი გალობანი ამისვე დღესასწაულისანი, დ გუერდი** – ეტლთაჲ მფ. ყოველთა ადამიანთა სიხარულით აღიტყუჭლენით ჳელნი დღეს, რამეთუ ქრისტე ჳელითა საღმრთოჲთა ნესტჳსაჲთა ამადლდა, ვითარცა წერილ არს ... (229r-232v).
- 6.7. **ხვალისგან ამადლებისა ხუჭდრნი. ჳმაჲ დ ღამითგანსა** – უღმრთოთა ვერ. აჰმადლდი ზეცად ქრისტე, ცათა დაუკლებლო და ღმრთისა მამისა თანა და სულისა წმიდისა მარადის მოსაყდრეო, და მგალობელნი შენნი მოციქულნი აკურთხენ, კაცთმოყუარე ... (232v-234r).
- 6.8. **ამადლებისა შაბათსა ხუჭდრნი. ღაღადყავსა, ბ გუერდი** – სოფლისა ზღუაჲ. აღავსე დიდებით ცაჲ და ქუეყანაჲ, მჳსნელო,

აჰმალღი რაჲ დიდებით და ჯორცნი, რომელნი ჩუენგან მიიხუჰნ აღიყვანენ ... (234r-236r).

7. **მეშუღესა კურიაკესა წმიდათა მამათა ნიკელთა. ბ გუერდი** – ყოველი სასოებაჲ. ყოველივე სულისა გონიერებაჲ შეკრიბეს და სულითა წმიდითა განათლებულთა წმიდაჲ სარწმუნოებაჲ მართალი აღმოთქუჰს ნეტართა მამათა ... (236r-245r).
- 7.1. **ორშაბათსა ზ. ზ. ხუჭდრნი, უგალობდითსა, ჳმაჲ ა** – მარჯუჰსნა. ანგელოზთაგან უცნაური საიდუმლოჲ, ქუეყანად მოსლვისა შენისაჲ ზეცად აღსლვასა შენსა ბრწყინვალედ ისწავეს, მჳსნელო და ჳმობდეს: ესე არს მეუფე ... (245r-246v).
- 7.2. **სამშაბათსა ზ. ზ. მხოლოსა, ჳმაჲ ბ** – ვიხილეთ ჩუენ. მკუდრეთით აღდგომისა შენისა შემდგომად, ორმეოც დღე, უფალო, ქადაგთა შენთა თანა ექცეოდე და ჰზრახევდ და აღუთქუ სულისა მოვლინებაჲ და მერმე აღმჳედრდი ქერ[უ]ბინთა და წინაშე მათსა აღმალღი ზეცას ... (246v-248v).
- 7.3. **ოთხშაბათსა ზ. ზ. ჳმაჲ გ, განძლიერდასა** – მოსავთა შენ. დაშჯილი იგი და ურჩებითა განხრწნილი კაცთა ბუნებაჲ, სახიერ, უმაღლეს ჰყავ შენ ანგელოზთა და ჳელმწიფებათა. აჰმალღი ზეცად ... (248v-250r).
- 7.4. **ხუთშაბათსა ზ. ზ. მესმასა დ** – იესუ მჯდომარ. ბუნებით შეუხებელი ღმერთი შესახებელ ჩემდა იქმნა, რაჟამს შემიმოსა, რომლითა ყოვლითურთ განმბრწყინვა, ამაღლებითა თვისითა ამამღლა მე უმაღლეს ძალთა და მთავრობათა და განმალმერთო მე ... (250r-251v).
- 7.5. **პარასკევსა ზ. ზ. ღამითგანსა ბ გუერდი** – შენდა აღვიმ. მძლავრი სიკუდილი საღმერთოჲთა ძალითა მოჰკალ, მეუფეო, და აღსდევ ვითარცა ღმერთ ხარ ... (251v-253r).
- 7.6. **შაბათსა ზ. ზ. ღალადყავსა, გ გუერდი. ღალადყავ ჳ.** – დღესასწაულსა ამას უქმნელობისასა ვიშუჰბდეთ, რაჲთა ღირსვიქმნეთ უბიწოთა ქცევითა მაღლსა სულისასა ... (253r-256r).
- 7.7. **პირველ მარტკლიისა შაბათსა ჳსენებაჲ ყოველთა სულთა ქრისტიანეთაჲ. ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ. ზეცისა სასუფეველსა დაანესენ, ქრისტე, სულნი, რომელ მისცვალენ საწუთროჲსა ამისგან, საუკუნესა მას საშუჰბელსა, განსუჰნებაჲ მიანიჭე ... (256r-259v).

- 7.8. **კვრიაკესა მეერგასესა მოსლვაჲ სულისა წმიდისაჲ წმიდათა მოციქულთა ზედა. ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ. განახლდებიან ენანი ღმრთისა დიდებისა სიტყუად უცხოთა ჳმითა ცეცხლის სახედ ხილვისა და სარწმუნებლად და ურწმუნოთა და სასწაულად წარმართთა, რომელი აღასრულა სულმან წმიდამან ... (259v-269r).
- 7.9. **სხუანი გალობანი ამისვე დღესასწაულისანი, იამბიკონი ხუთთავნი თანა ხუთსიტყუანი სწორნი, უგალობდითსა, ჳმაჲ დ. ზ. საღმრთოჲ მანნის** – ამცნო სიტყუამან თაყუანისსაცემელმან, საყუარელნო, განუშორებელ იყვენით, ვიდრემდის მჯდომარემან მამისა თანა მოგივლინო მადლი სულისა წმიდისა ... (269v-272v).
8. **ორშაბათსა ხუჭდრნი მერვისა შუდეულისასა. მონებისა მისგან. ჳმაჲ ა** – ზეცათა სუფევისა მკვდრნო და მხილველნო ღმრთისა დიდებისანო, რომელთა მოგცა სულმან წმიდამან ჳელმწიფებაჲ დათრგუნვად ეშმაკი და შეკრვად და განწსნად ცოდვათა. მეოხ გუჳყვენით ცხორებად ჩუენდა ... (272v-274v).
- 8.1. **სამშაბათსა ხუჭდრნი მხს. ღმერთო, ჳეშმარიტ.** – ღმერთო სახიერო, წარგვძელუ გზასა წრფელსა, რომელნი გალობით ღმრთისგმეტყუჳლებთ შენ. გუაცხოვნენ შემსხმელნი შენნი, რომელი ზეცით გარდამოჳჳედ, სულო ნუგეშინისმცემელო ... (274v-275v).
- 8.2. **ოთხშაბათსა ჳ. ზ. გმოსავთა შენთა** – ძალთა ცისათა დამამტკიცებელმან სულმან წმიდამან ცად გამოაჩინნა დღეს მოციქულნი და ექმნა მათ ბრწყინვალედ ნუგეშინისმცემელ ... (276r-277r).
- 8.3. **ხუთშაბათსა ჳ. ზ. ხუჭდრნი, მესმასა, ჳმაჲ დ** – იესუ მჯდომარე. ჳეშმარიტისა მის აღთქუმისა პაემანი აღესრულა და ბრწყინვალე მადლი მეერგასისაჲ მოწევენილ იქმნა ... (277r-279v).
- 8.4. **პარასკევსა ჳ. ზ. ხუჭდრნი ღამითგანსა** – რომელმან შეიმოს. განუშორებლად გამომავალსა მამისაგან და ძისა თანა განსუჳნებელსა სულსა, ყოვლად სახიერსა წმიდასა ნუგეშინისმცემელსა, დიდებისგმეტყუჳლებდეთ ... (279v-280r).
- 8.5. **შაბათსა ჳ. ზ. ხუჭდრნი** – სოფლისა ზღუაჲ. პირველად ანგელოზთა მიანიჳე სინმიდე და ელვარე ჳყვენ იგინი ბრწყინვალეობითა ღმრთეებისაჲთა, სულო ყოვლად წმიდაო ... (280r-282r).

8.6. **კვრიაკესა წმიდისა დასდებელი.** – ზეცისაჲ. მოვედით, მოყუარენო დღესასწაულისანო, და ქრისტეს მონამეთა საცსენებელსა ღირსად ქებით, პატივს-ვცემდეთ, ვლალადებდეთ: მაცხოვარ, ღირს-გუყვენ მათ თანა ჩუენცა, მკვდრყოფად ზეცისა სასუფეველსა ოხითა მათითა გვედრებით ... (282r-284v).

დასასრული: ... მვედარნო ქრისტესნო, უძღვევლნო, ძალითა სძლიეთ საცთურსა, ძალითა მით ჯუარისაჲთა და მიიღეთ თქუენ მადლი უოხჭნოსა ცხოვრებისაჲ და მძლავრთა სიქადულსა არაჲ შეჰშინდით, გუჭმათა მიერ სატანჯუელთა შინა იხარებდით [.....] მიერ და ან ძუალნი თქუენნი იქ [.....] მკურნალ სენთა ჩუენტა, მეოხ გვეყავ ... (284v).

ტიქსტუბთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. შიგადაშიგ არშიებზე მითითებული საგალობლების ავტორები: **იოსებ** (23r, 28v, 34r, 81v, 83v, 112r, 121v, 123r, 125r, 128v, 187v, 191v, 210v, 215r, 241r, 276r); **იოანე** (116r, 201v); **თეოფანე** (241r); **გერმანე** (262r, 264r).
2. მსახურებები განყოფილია ტრადიციულ ცხრაოდიან სისტემაზე. შესაბამისად მეტ-ნაკლები სისრულით ჩართულია შემდეგი ოდები: უგალობდითსა, განძლიერდასა, მესმასა, ღამითგანსა, ღალადყავსა, კურთხეულარსა, აკურთხევდითსა, ადიდებდითსა; ასევე შემდეგი საგალობლები – აქებდითსა, გამოავლინე, სხუანი, სტიქარონნი, იბაკონი, იკოსი, წარდგომანი.

მინაწერები:

1. ნუსხური, ტექსტის ხელით: „ღმერთო, შეინყალე ცოდვილი ელია“ (64v, ქვედა არშია).
2. ხელნაწერს შიგადაშიგ გვიანდელი ხელით აქვს დართული ტექსტთან დაკავშირებული მხედრული (იხ. 96v, 133v, 179v, 181v, 197v, 200v, 236r, 259v, 264v) და ნუსხური (162v) მინაწერები.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ბიბლიოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 107.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 1.

კონდაკი [XVIII]

1446/12

ტიქნიკური აღწერილობა:

76 ფ. ზომები: ყდა – 188×140, ქალაღი – 180×138, ტექსტი – 145×95, სისქე – 19; სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 22, ქვედა – 15, მარჯვენა – 15, მარცხენა – 20. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ლურჯი ფერის ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. საზედაო გრაფემები მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 19/20. აღრიცხვა – რვეულებრივი. ერთი რვეულის ბოლოსა და მეორის დასაწყისში, ორივეგან ქვედა არშიაზე, აღრიცხვა იწყება ა (პირველი) რვეულიდან; შემორჩენილია მხოლოდ 4 ფურცელი, შემდეგ გრძელდება თანმიმდევრობით და სრულდება – იბ (მე-12) არასრული რვეულით (6 ფურცელი). განკვეთილობის ნიშნები – ♫, ♫; •, ♫. ხელნაწერი ნაკლულია, ფურცლები დაზიანებული, დალაქავებული, ზოგან მხოლოდ ფრაგმენტების სახით შემორჩენილი, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 1-2; 3-4; 20-21; 27-28; 53-54; 63-64; 64-65; 66-67; 67-68; 74-75; 75-76. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ყანჩათის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]ლად დამიცვენ ჩუენ მ[...] შენსა საღმრთოთა შენთა საიდუმლოთა. გუაკურთხენ, მეუფეო ... (1r).

წყდება: ... მიწყალე მე, ხოლო. და ვითარცა შემოიყვანებდენ პირველგანმედილნი. ან ძალნი ცათანი სრულ იქმენ. ვყოფთ მეტანიასა გ ვიდრემდის დაიშუ ... (76v).

მინაწერები:

1. ტექსტის ხელით: „მოიხსენე, ღმერთო, სვიმონა მოხ[...]**შვილი** და ცოდვანი მისნი შეუნდვენ“ (18r, ქვედა არშია).
2. ტექსტის ხელით: „მოიხსენე, ღმერთო, **ბერუკა აბაშიძე**“ (18v, ქვედა არშია).

3. ნუსხურით: „მოიხსენე, ღმერთო, **იოვანე ბაზლადე**, მეუღლე მისი **პატარ-ქალი მარეტიძის** ქალი და ცო[დვ]ანი მ[ის]ნი შე[უნდ]ევ, კირიელისონ“ (20r, ზედა არშია).
4. მხედრულით: „მოიხსენე, ღმერთო, **ხვარამზე[...]**“ (21r, ქვედა არშია).
5. ნუსხური: „მოიხსენე, ღმერთო, **დავით ბაზლადე** და ცო[დვ]ანი მისნი შეუნ-დევ, ამინ“ (54v, ზედა არშია).

ტიქსტებთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. კონდაკში შესულია **იოანე ოქროპირის, ბასილი დიდისა და გრიგოლ ღმრთისმეტყველის** ჟამისწირვები. წინ უძღვის წირვის ზოგადი წესი.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 8.
2. კონდაკი, თბილისი, 1899, რეპრინტი.

[იაზონის და მედას აზხაპი] [XVII]

1446/13

ტიქნიკური აღწერილობა:

18 ფ. ცარიელია – 5v, 16v. ზომები: ყდა – 224×173, ქალაღი – 214×154, ტექსტი – 151×98, სისქე – 90; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8. არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 40, მარჯვენა – 46, მარცხენა – 20. ქალაღი. მელანი – შავი და წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – კალიგრაფიული მხედრული. შეიმჩნევა განკანონების ხაზები. აღრიცხვა – რვეულებრივი, იწყება ბ (მე-2) რვეულით და მთავრდება გ (მე-3) არასრული რვეულით. სტრიქონების რაოდენობა – 15/19. განკვეთილობის ნიშნები: •, ♣, თავბოლონაკლული, ფურცლები – კარგად შემონახული. რესტავრირებული. საზედაო გრაფემები – გამშვენებული, შესრულებული წითელი საღებავით, დეკორირებული; წარმოდგენილი სხვადასხვა დეკორის, მითიური ცხოველის ან ფრინველის სახით. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1923 წელს **შალვა ერისთავისგან სოფელ ოძისიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] შენდა და ან შენცა, ფრიად საყვარელო, მიწვევულ ხარ ჰასაკსა ჭაბუკობისა შენისასა. და, აჰა, მწედარი გმირ, ახოანი და საკვირველყოფად სცხადდები, ბრწყინვალე ყოვლითურთ სიბრძნითა და გუაროვნებითა ... (1r).

წყდება: ... აღუთქუა მათ პელეი მეფემ თვით წარსვლა ლაშქრითურთ თვისით და ძვირისყოფისა მათისათვის ერთად მიგება და მათ თაყვანისცეს მას და გამოვიდენ პალატიტგან მისით, მხიარულ იქმნეს ფრიად და ჩაჯდა საჩქაროდ **ჰერკულეს** ხომალდსა და წარვიდა მალე თელამონ მეფისა მიმართ და ევედრა (15r).

1. ასევე ანტიკური შინაარსის, თუმცა სხვა ხელნაწერის ფრაგმენტია. ხელნაწერის ძირითადი ნაწილისაგან განსხვავდება ხელითა და ფორმატით (17r-18v).

დასაწყისი: „მაშინ იაზონ, ჭიხელმან გმირმან შეკრებულთა თანა მეგობართა განიზრახა წარმოტაცებად მისი მუნითგან ...“ (17r)

დასასრული: „... ქალაქითა სახელ იდებოდნენ და ...“ (18v)

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ასათიანი ვალერი, ანტიკური და ბიზანტიური ტრადიციები ძველ ქართულ მწერლობაში, თბილისი, 1996.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 9.

სულხან-საბა ორბელიანი, „მოგზაურობა ევროპაში“, 1810 წ.

1446/14

23 ფ. ზომები: ყდა – 217×17, ქალაღი – 158×164, ტექსტი – 155×108, სისქე – 9, სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 25, მარჯვენა – 46, მარცხენა – 13. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული ნაცრისფერი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. შეიმჩნევა განკანონების ხაზები. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 15/21. აღრიცხვა – რვეულებრივი და გვერდობრივი; რვეულებრივი აღრიცხვა აღნიშნულია მხედრული გრაფემებით. შემორჩენილია მხოლოდ სამი რვეული: ე(მე-5), ჭ (მე-8), ია (მე-11) არასრული რვეულები. ხელნაწერს აკლია თავსა და შუაში, ასევე შემდეგ ფურცლებს შორის: 1-2; 2-3; 7-8; 12-13; 14-15; 15-16; 16-17; 17-18; 18-19; 22-23. გადამწერი – რეკტორი **დავით ალექსიძე** (23r), 1810 წ. (23r).

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] და ღამე გაუნყვეტლად ენთება მისს საფლავზედ, მაგრამ კანდლები სულ დაფერილი, ბროწეული შუა გახეთქილი რომ იყოს, სულ ყველა ასე იყო. ოთხი პორფირის სვეტი ტრაპეზის სალხინებელზედ და ოცდაორი ფერადის მარმარილოს მაღალი სვეტი... (1r-23r).

ანდერძები: „აღვჰსწერე ესე წიგნი გარდანუსხვით მე, კეთილშობილმან ალექსის ძემან, სრულიად კახეთის სამეფოს რეკტორმან, სიბრძნის-მოყვარემან **დავითმან**. ვინც წარიკითხოთ, ჩემთვის შენდობა ჰყავით. ესე წიგნი ოდესმე კაცს შეაქცევს, თვარა უკეთესის წიგნის წერა იყო უფრო ჩემგან შესაბამი. თთვესა ენკენისთვესა, რომელ არს სეკდემბერი ა, წელსა ჩყი, ქორონიკონს უჟჭ, **დავით**“ (სახელი ხელრთვით) (23r).

შენიშვნა: თავდაპირველად ეწერა ჩყჭ, შემდეგ წაშლილია და დანერილია ჩყი.

ტექსტის დამატებითი შენიშვნები:

1. ტექსტს დართული აქვს სქოლიოები უცხო სიტყვათა განმარტებებით (8v); ერთგან ნასწორებიცაა (2v).
2. ტექსტი გამოცემულია (იხ. ქვემოთ). ჩვენი ტექსტი მისდევს ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში დაცულ ნუსხას (H 93), რომელიც გამოცემაში მითითებულია, როგორც B რედაქცია.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. სულხან-საბა ორბელიანი, „მოგზაურობა ევროპაში“, სოლომონ იორდანიშვილის რედაქციით, წინასიტყვაობით, შენიშვნებით და ლექსიკონით, თბილისი, 1940.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 8.

[ტროადის აღება] [XVIII]

1446/15

ტიქნიკური აღწერილობა:

10 ფ. ცარიელია – 10r-v. ზომები: ყდა – 227×180, ქალაღი – 223×172, ტექსტი – 152×117; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 23, ქვედა – 30, მარჯვენა – 35, მარცხენა – 15. ცისფერი ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი; კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა; დამწერლობის სახეობა – მხედრული; საზედაო გრაფემები მთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. შეიმჩნევა განკანონების ხაზები. სტრიქონების რაოდენობა – 17. განკვეთილობის ნიშნები – ♀; ♀. ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები კარგად არის შემონახული; თავბოლონაკლულია, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 6-7. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს შალვა ერისთავისგან (სოფელი ოძისი).

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] მოსახსენებელ უკუნისამდე მეორესა ძესა მისა ეწოდა ფარიზ, რომელსა სახელ ედვა ალექსანდრე უსწავლულესი იყო ესე სხვათა ხელოვნებათა შიგან მშვილდოსნობისათა... (1r-9v).

თხზულება შედგება შემდეგი თავებისაგან:

1. აღშენებისათვის ტროადისა (1v-6v).
2. რჩევანი განწესებისათვის, რათა ფარიზ გაგზავნოს საბერძნეთსა (8r-9v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 8-9.

[ქილილა და დამანა] [XVIII]

1446/16

ტიქნიკური აღწერილობა:

7 ფ. ზომები: ყდა – 227×185, ქალაღი – 217×175, ტექსტი – 199×175, სისქე – 3; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშები: ზედა – 20, ქვედა – 20, მარჯვენა – 10, მარცხენა – 18. ქალაღი. მელანი – შავი და წითელი. კოლენკორ-გადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, სათაურები და ზოგიერთი გრაფემა წითელი მელნით. აქვს ჭვირნიშანი. შეიმჩნევა განკანონების ხაზები. სტრიქონების რაოდენობა – 18/19. განკვეთილობის ნიშნები – •, ♄. ხელნაწერს აკლია თავში, შუასა და ბოლოში. ფურცლები – კარგად შემონახული, რესტავრირებული. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეო-გრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს შალვა ერისთავისაგან სოფელ ოძისიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] დაცვით ბრძანებისა მისისა, მაშ, ქალი იგი რათ ჰყოფს უარს, მან ჰკადრა ბრძანებით ესრეთ, რომელ ვინცა შეუდგების, იგი არა ღირს ინოდებისო... (1r).

წყდება: ... გარდომ უბრძანა ყოველივე სოფელსა შინა მოიპოვების და უკეთუ არა ესრეთ, მაშ, დამბადებელმა რად შექმნაო. **ბაქირმა** მოახსენა სადიდებელად თვისად(?). **გარდომ** ჰკითხა: ვითარ იდიდებისო?“ მან მოახსენა: დაცვით [...] (1r-7v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 8.
2. ჰუსეინ იბნ ალი ქაშეფი, ქილილა და დამანა, სპარს. თარგმნ. მეფე ვახტანგ მეექვსისა და სულხან-საბა ორბელიანის მიერ. ტექსტი ორიგინალს შეუდარა, გამოკვლ., კომენტ. და ლექსიკონი დაურთო მაგალი თოდუამ, ქუთაისი, 2006, გვ. 123.

სიბრძნე ბალავარისა [XIX]

1446/17

ტიქნიკური აღწერილობა:

40 ფ. ზომები: ყდა – 235×180, ქალაღდი – 220×173, ტექსტი – 161×130, სისქე – 6; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშიები: ზედა – 16, ქვედა – 26, მარჯვენა – 26, მარცხენა – 13. ქალაღდი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 19. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. ხელნაწერი რესტავირებულია, ფურცლები კარგად არის შემონახული. აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის – 31v-32r. აქვს მარტივი თავსამკაული და გაფორმებული საზედაო გრაფემები. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **თეიმურაზ ლაშაურისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: „სიბრძნე ბალავარისა“ თქმული მამისა ისაკისა ძისა სოფრონ პალესტინელის მიერ. მივედ ოდესმე ქვეყანასა იოპეთს და მუნ ვჰპოე მე წიგნი ესე ინდოეთა მეფისა საწიგნესა, რომელსა შინა წერილ არიან საქმენი ამის სოფლისანი – იყო ვინმე მეფე ქვეყანასა ინდოეთისასა, ადგილსა, რომელსა ჰქვიან ბოლა ... (1r).

წყდება: ... უკეთუ ვერ დაუდგამ ან ცეცხლსა შენსავე აღნთებულსა და კვალად დაშრეტადსა და მას საუკუნესა ვითარ დაუდგნე ცეცხლსა დაუშრეტელსა და ვითარ მოითმენ ბნელსა მას გარესკნელსა. ან დასცხერ ბოროტისაგან და ცოდვისა და ესრე სახედ წინააღუდგებოდა გულისსიტყვათა. ხოლო ასული იგი მეფისა [...] (40r).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. სრული ტექსტი იხ. ასევე **1446/285**. ამ კრებულში მოთავსებული „სიბრძნე ბალავარისა“ სიტყვასიტყვით მისდევს ჩვენს ტექსტს. ერთი რედაქციაა,

პალეოგრაფიული ნიშნებიც ერთ ქრონოლოგიურ მონაკვეთსა და ერთ სკოლაზე მიუთითებს.

2. ტექსტი მოკლე რედაქციისაა.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 9-10.
2. ქართული ლიტერატურის ისტორია, კორნელი კეკელიძე, თბილისი, 1941, 463-467 გვ.
3. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, თბილისი, 2004.
4. ექვთიმე თაყაიშვილი, „ბალავარიანის“ ქართული რედაქციები, ტფილისი, 1883-1895.
5. ილია აბულაძე, „ბალავარიანის“ ქართული რედაქციები, თბილისი, 1937.
6. ილია აბულაძე, „ბალავარიანის“ ქართული რედაქციები, თბილისი, 1957.

კრებული [XIX]

1446/18

ტიქნიკური აღწერილობა:

46 ფ. ზომები: ყდა – 234×170, ქალაღი – 220×178, ტექსტი – 174×140, სისქე – 8; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშიები: ზედა – 16, ქვედა – 21, მარცხენა – 25, მარჯვენა – 24. ქალაღი. მელანი – ყავისფერი. რესტავირებული; ახალი კოლენკორგადაკრული ყავისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 18/19/21. აღრიცხვა – ფურცლობრივი, არაბული ციფრებით. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, აკლია ასევე შემდეგ ფურცლებს შორის: 1-2, 2-3, 14-15, 22-23, 36-37, 41-42. ფურცლები დალაქავებულია. შეიმჩნევა რამდენიმე ხელი: 1) ფფ. 1-2, 23-24; 2) ფფ. 3-15 (12r-ს შუა ნაწილიდან 12v-ს ნახევრამდე ხელი სხვაა); 3) ფფ. 15-22, 37-46; 4) 35-36. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ნილკანში** მცხოვრები **თეიმურაზ ლაშაურისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. კითხვა-მიგება (1r-14v).

დასაწყისი: [...] **მონ.:** სანამდის ღი [.....] რა იყოს? **მოძღ.:** მანამდისინ ღმერთი იყო მამა, ძე და სული წმიდა, ამათის [...] ბრძანებით დაიბადა ცა და ქვეყანა, ანგელოზნი და კაცნი ყოველი ხილული და უხილავი ... (1r).

წყდება: ...რა არის წირვაო და რასათვის დღეყოფად ვდღესასწაულობთ მსხვერპლის შეწირვასო, მათცა ვასწავლიდეთ, ვითარმედ ღმერთმან პირველად არა რასაგან არსად ... (14v).

2. ფსალმუნით სიტყვსება მაჰმადიანთა მიმართ (15r-22v).

დასაწყისი: მორწმუნისა გარეშე მოკლა, ვითარცა წმიდა ღუთისა შეირაცხების და თუ შენ მან მოგაკვდინა, შეითი იქნებოა, რომე-

ლი მონამედ გამოითარგმანების ესე ყოველივე ლუთისა მოძულისა არიან საქმენი ... (15r).

წყდება: ... ვევედრების ღმერთსა და ითხოვს მათთვის თავ... ქცევასა, ვითარცა იქცევის ურმის თვალი ნუმპეთა ზედა გზათა ... (22v).

3. **კითხვა-მიგება (23r-32v).**

დასაწყისი: მონ. ჯოჯოხეთში ეშმაკები რა იქმნენ? **მოძღ.** იტანჯებთან და იწვიან. **მონ.** სადამდინ უნდა იტანჯნენ? **მოძღ.** უკუნითი უკუნისამდენ ... (23r).

4. **ჰსწავლა შვიდის საიდუმლოსი შემოკლებულად თქმული (32v-36v).**

დასაწყისი: **მონ.** რომელი არს შვიდი საიდუმლო, რომლისათვისცა იტყვიან წმიდანი მამანი, ვითარმედ, რომელსაც ქრისტიანეს შვიდი საიდუმლო არა ჰსწამს და ან არ იცის, ის ჭეშმარიტი ქრისტიანე არ არისო ... (32v).

წყდება:... თუ ვითარ მშუნიერად შემზადა: იმავე ერთისა მიწისაგან ან როგორ სხვარიგად სისხლი, სხვა რიგად ძარღვი, სხვარიგად ძვალი, სხვარიგად ნაწევარი, გული, ფილტვი და ღვიძლი, ანუ თუ ვითარ შთაბერა ... (36v).

5. **მაჰმადიანთა მიმართ (37r-46v).**

დასაწყისი: [მო]წყალე ექნები, ნუ აცადებ ბოროტის მოქმედთა მათ, არამედ განრისხენ და უმოწყალოი იქმენ მათ ზედა და ნუ დამშვიდნებიო ... (37r).

წყდება: და შეესხა ფრთენი და აფრინდა, მესამედ ცად და მუნ დაჯდა, რომელნი ჩანს ვარსკვლავნი იგი, მთიები ცისკრისა, იგი დიაცი (!) არსო, ხოლო ანგელოზთა დასცვივნეს ფრთენი და ერთსა ბნელსა ჯურღმულსა ... (46v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 10.

ისტორია ალექსანდრე მაკედონელისა [XIX]

1446/19

ტიქნიკური აღწერილობა:

56 ფ. ცარიელი ფურცელია – 113v. ზომები: ყდა – 360×230, ქალაღი – 346×224, ტექსტი – 290×160, სისქე – 20; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშიები: ზედა – 32, ქვედა – 32, მარჯვენა – 35, მარცხენა – 28; ქალაღი. მელანი – ყავისფერი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონთა რაოდენობა – 25/28. აღრიცხვა – გვერდობრივი, ნუმერაცია – არაბული ციფრებით. ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები კარგად შემონახული. ხელნაწერი გადანერილია რამდენიმე ხელით; თავსამკაული – კალიგრაფიული მხედრულით შესრულებული სათაური ჩასმულია ხაზოვან ჩარჩოში თავზე ჯვრით. ტექსტის დასასრული ჩასმულია მარტივ წნულ ჩარჩოში. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1929 წელს **ნილკანში** მცხოვრები **თეიმურაზ ლაშაურისგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ისტორია **ალექსანდრე მეფისა** მაკედონისა და ყოვლისა აღმოსავლეთისა და დასავლეთისა, ჩრდილოეთისა და ყოვლისა სამჭრეთისა და თვთმპყრობელისა მეფეთმეფისა (1r-56r).

თხზულება შემდეგი თავებისგან შედგება:

1. იტყვიან ძედ ყოფად მისა მაკედონის მეფისა ფილიპესად, არამედ არა არს ესრეთ და ცრუ არს ესე ყოველივე. იგი არს ძე ეგიპტის მეფისა ნექთალიმისა, ფილიპეს ცოლისა და დედოფლისა, აღმპიადეს მიერ შემთხვევით ესევეითართა ვითარმედ – იყო მეფე ეგიპტისა **ნექთალიმ**, მისნობისა და ვარსკვლავთმრიცხველობისა ჯელოვნებით განსწავლილი ... (1r-9v).

2. ათინის ქალაქი დიდი ყოველი ქვეყნიერისა სამკაულითა შემკულიყო და ეპყრათ იგი ათორმეტთა რიტორთა და ყოველთა ელინის ქუჭყანათა ზედა ჯელმნიფობდენ და ჰვლოზდენ სიმართლით მმართველობითა – და ესმათ რა მათ, ვითარმედ ალექსანდრესა ჰნებავს მოსულა ათინის ქალაქად ... (9v-32r).
3. აქა ინყების მეფისა ირაკლისა და დედოფლისა სერამიდასი ძეგლთათვს და ძვალთა თავთა კაცთათვს და შიშველთა მართალთათვს – ხოლო შევიდნენ ქუეყანასა უცხოთა რომელიმე და შვენიერსა ფრიად ... (32r-33v).
4. თქმულნი ადამისა და ევასთვს და შიშველ კაცთათვს, რომელ არიან დამწერლობის შიშველ-მართალნი – და კ(უალა)დ ალექსანდრე ეტყოდა ფილასოფოსთა მათ, ვინათგან ... (33v-42r).
5. თქმული მეფეთა და მთავართათვს და დედაკაცთა მაზნანისათა და კერიმინეთე მერსილონისა მეფისათვს, რომელი ფლობდა მრავალთა მათ მწიოკლთა წარმართთა ზედა ვითარცა ალექსანდრე დაატყვევნა და ვანდაკია დედოფლისათვს – ხოლო ესმათ რა ესე გარეშეთა მათ მეფეთა ძლევა ... (42r-56r).

ტიქსტიან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ხელნაწერი შეიცავს **არჩილის** თარგმანის ტექსტს, თითქმის სიტყვასიტყვით, მცირე ვარიანტული სხვაობებით მისდევს ცნობილ N1446/123 ხელნაწერს. თუმცა ამ ნუსხისგან განსხვავებით წინამდებარე ტექსტი სრულია.
2. ძალიან ახლოს დგას ტექსტი 1446/28-სთან. ხელნაწერში გამოორებულია ის შენიშვნაც კი, რომელიც 28-ში **როქსანას** გოდებაშია ჩანერილი: „აქ დაიხატოს ალექსანდრეს ცხედრის წაღება“. შესაბამისად, N1446/19 უფრო გვიან არის გადაწერილი, სავარაუდოდ, N1446/28 ხელნაწერიდან.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 10.
2. ალექსანდრიანი, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა, კომენტარები, ლექსიკონი და საძიებელი დაურთო რევაზ მირიანაშვილმა, თბილისი, 1980.

კრებული, 1734 წ.

1446/20

ტიქნიკური აღწერილობა:

45 ფ. ცარიელი ფურცელი – 45v. ზომები: ყდა – 210×165, ქალაღი – 193×154, ტექსტი – 140×112, სისქე – 15. სტრიქონებს შორის მანძილი – 8. არშიები: ზედა – 29, ქვედა – 27, მარჯვენა – 25, მარცხენა – 11. ქალაღი, მელანი – შავი, წითელი. ტყავგადაკრული ხის ყავისფერი ყდა, ალაგ-ალაგ გადაქექილი და ფერგადასული. როგორც ზედა, ასევე ქვედა ყდის შუაში მოთავსებულია რომბის ფორმის ორნამენტი. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 15. აღრიცხვა – რვეულებრივი. რვეულის ბოლოს, ქვედა არშიაზე აღინიშნება საზებს შორის მოქცეული მხედრული გრაფემებით. სულ 5 რვეულისაგან შედგება. ბოლო რვეულში 4 ფურცელია. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •—. ფურცლები დალაქავებულია. გადამწერი – **სუამის ნაცვლისშვილი ქაიხოსრო** (44v); დამკვეთი – **უთრუთ აბაზაძე** (44v). გადანერის ადგილი – **მოსკოვი** (44v). 1734 წ. (44v). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **პოლ. კარბელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **დასაწყისი: იანვარსა იდ. ცხორება და მოქალაქობა ღირსისა და მოციქულთა სწორისა ნეტარისა ნინოსი, გვაკურთხე, მამაო** – მათ ჟამთა ოდეს იწამა წმინდა და ყოვლად ქებული და დიდებული მთავარმონაშე გიორგი კაბადუკიელი მასვე ჟამსა შინა და მასვე ქალაქსა შინა კაცი ვინმე იყო თანაზიარი და მეგობარი წმინდისა მონამისა, ესე კაცი იყო კეთილად მორწმუნე. და შვილი მდიდართა და წარჩინებულთა. და იყო იგი ძლიერი და წარჩინებული და განთქმული ბრძოლათა შინა და წყობათა შინა, რომლისა სახელი ზაბილონ ... (1r).

შენიშვნები: 1. „ცხოვრება“ წარმოადგენს არსენ ბერის (XII) მეტაფრასულ რედაქციას.

2. იხ. ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები, ნი-
გნი III (მეტაფრასული რედაქციები XI-XIII), დასაბეჭდად მოამზადეს
ილ. აბულაძემ, ე. გაბიძაშვილმა, ნ. გოგუაძემ, გ. კიკნაძემ და ც.
ქურციკიძემ, თბილისი, 1917, გვ. 52-83.

2. გალობანი წმიდისა ნინოსნი (29v-44v).

ა) თვესა იანვარს წმიდის დედისა ჩვენისა ნინოსი ჴმაჲ დ (29v-33v).

დასაწყისი: მწნოენი. აღზრდილი უბინებით, მტკიცე სარწმუნოე-
ბითა, მოძღვარი ქართლისა, სანატრელი ნინო, მკვევალი ყოველთა
მწსნელისა ... (29v).

ბ) გალობანი წმინდისა ნინოსანი, რომელთა თავნი იტყვით ქებით უგალობთ [...] [...] ნინოს არსენი ჴმაჲ (33v-38r).

დასაწყისი: [...] ასულითა, ქრისტე, აღახვენ მონებად ბაგენი ჩემნი
ქალწულისა დედისა და მოციქულისა და ქადაგისა შენისა ნინოს
შესხმად ... (33v).

გ) სხვანი გალობანი წმიდისა ნინოსნი, უკეთუ [...] ...] ჰყოფდე ესე გალობანი ბრძანენ – (38r-44r).

დასაწყისი: ზღვა უვალი. განმინათლენ ცნობანი, ყოველთა განმა-
ნათლებელო, სამებაო წმიდაო, რათა ნათელმყოფელსა შენ მიერ
ჩვენსა ნინოს სიტყვანი ღირსნი სულიერნი მიუძღვანე ... (38r).

ანდერძ-მინანერძი:

ანდერძი:

„ბრძანებითა ღმრთისა დაუსაბამოსათა და დაუსრულებელისათა ცხოვ-
რება ესე წმინდისა და ღირსისა ქართველთ განმანათლებელისა ნინოსი
სამეუფოსა ქალაქსა **მოსკოს** დავანერინე მე **უთრუთ აბაზაძემ** სულისა
ჩემისა საოხებლად წმინდისა და ნეტარის ნინოს მადლითა და მეოხე-
ბითა. ღმერთო, წარმართე ჴელთა ესე წერილი მე ცოდვილმა ახალ-
მოსწავლემ **სუამის ნაცვლის შვილმა ქაიხოსრომ** აღვსწერე და ვინც
წაიკითხოთ, ღმრთის გულისათვი პატრონსაცა და დამწერსაც შენდობა
უბძანეთ. დაინერა ქრისტეს აქათ **ჩლლდ**“ (44v).

მინაწერები:

1. რუსული, მხედრული: „წმ. ნინო დაიბადა 261 წ. იერუსალიმში მივიდა 275 წ. იერუსალიმიდან ეფესოში წავიდა 281 წ. აქ დარჩა 292 წ. აქედან ჩავიდა ჯავახეთამდე 5 წ. 295 წ.“ (თავფურცელი v).
2. მხედრული: „აღწერილი სალომე უჯარმელისაგან“ (1r, მარჯვენა არშია).
3. მხედრული: „მღუდლის პ. ლ. კარბელოვისა ჩყუბ იანვ. დ-სა“ (1r, ზედა არშია).
4. მხედრული: „1870-1734=145 145 წელიწადია რაც ეს წიგნი დაწერილა“ (44v, ქვედა არშია).
5. მხედრული: „ბრძანებითა ღთისათა დაუსაბამოსათა და დაუსრულებელი-სათა ცხოვრება ესე წმინდისა და ღირსისა ქართველთ განმანათლებელისა **ნინოსი**. ია მჯდომარესა იხილეს რა მონაფეთა“ (45r).

რუსული მინაწერები:

6. „П. Карабелов“ (თავფურცელი, V).
7. „Собственность священника П. Карабелова, 1892“.
8. „4 январь“ (1r).
9. აქვე ფანქრით: „Рукопись эту...“.

ტიქსტუბთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ხელნაწერს ახლავს **პოლიევქტოს კარბელაშვილის** მიერ შესრულებული ტექსტებთან დაკავშირებული მინაწერები.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 21.
2. კეკელიძე კ., ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია, ტომი 1, თბილისი, 1960, გვ. 122.

სახარების ფრაგმენტი [XVI]

1446/21

ტიქნიკური აღწერილობა:

5 ფ. ფრაგმენტი. ზომები: ყდა – 184×140, ქალაღი – 177×118, ტექსტი – 127×93, სისქე – 1; სტრიქონებს შორის მანძილი – 5. არშიები: ზედა – 1, ქვედა – 1, მარჯვენა – 16, მარცხენა – 1. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. მუყაოს ახალი მონაცრისფრო ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. ორ სვეტად ნაწერი. სტრიქონების რაოდენობა – 18/20. აღრიცხვა – რვეულებრივი, შემორჩენილია მხოლოდ ლვ (36-ე) რვეული, ზედა არშიაზე, აღრიცხვის აღმნიშვნელი გრაფემა ჩასმულია სამ ხაზში. განკვეთილობის ნიშნები – ❖, ❖, ❖. რესტავირებული. ფურცლები საკმაოდ დაზიანებულია, ზოგან მცირე ნაწილების სახითაა შემორჩენილი. ტექსტის დასასრული სტილიზებული, სინგურიტა და შავი მელნით შესრულებული ვარსკვლავებით არის შემკული. გადამწერი – **ნიკოლოზ არჩვაძე** (3r). მთარგმნელი – **გიორგი მთაწმინდელი** (3r). ხელნაწერი მხოლოდ ფრაგმენტული სახითაა მოღწეული. ხუთივე ფურცელი დაზიანებულია, სრულ ფურცელს არც ერთი არ წარმოადგენს. [XVI] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **1924** წელს ქართლის ერთ-ერთი ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [... ...]ო თავი თვის ზღვად. ხოლო სხუანი მოწაფენი ნავით მოვიდოდეს, რამეთუ არა შორს იყვნეს ქუეყანისაგან ... (1r).

დასასრული: [... ..]ს [...]ლ დეს მ[...] ყოფა ვიდრე მ[...] იგი [...]ამათ თ[...] დაანე [...] უწყლ[...] ნამე[...]ჲ ... (5v).

ანდერძ-მინაწერიები:

ანდერძები:

1. **გადამწერის:** „ამისა მწერ[ა]ლსა **არჩვაძესა ნიკოლოზს** და მეუღლესა მისსა **მ[ა]რიხს** ცოდვანი მათნი შეუნდვნეს ღმერთმან და მათ თანა დე-

და-მამათა ცოდვანი მათნი შეუნდვენს ღმერთმან, ამინ. ვინცა შენდობაა ბრძანოთ, შეგინდოს თქუენცა ღმერთმან“ (3r).

2. **მთარგმნელის (გიორგი მთაწმინდელისა):** „ესე საცნაურ იყ[ა]ვენ ყოველთა, რამეთუ წმიდაა ესე ოთხთავი ჩუენ ახლად გვითარგმნია ფრიადითა იძულებითა ძმ[ა]თა ვიეთმე სულიერთა და ბერძულთა(!) სახარებათა შეგვიმონმებია ფრიადითა გამონულილვითა და ვინცა ვინ სწერდეთ, ვითა აქა ჰპოოთ, ეგრე დაწერეთ. თუ ამისგან ჯერ-გიჩნდეს დაწერა, ღმრთისათვის სიტყუათა ნუ შესცვალებთ, არამედ ვითარცა აქა სწერია ეგრე დაწერეთ.

დიდება და მდალი(!) ღმერთსა ყოველთა კეთილთა მიზეზსა, სრულ იქმნა წმიდაა ესე ოთხთავი თ[ა]რგმნილნი **გიორგი მთაწმინდელისანი**“ (3r).

მინანერები:

1. გვიანდელი მხედრული: „იანვრის იბ დღესა დაიბადა ვაჟი **იასონი**“ (1r, ზედა არშია, უკუღმა, სახელი გადაშლილია).
2. ტექსტისგან განსხვავებული ნუსხურით: „ესე წმიდა სახარებაა **დავითისია**. ღმერთმან უშველოს [...]“ (3r, სვეტებს შორის, ბოლოში).
3. მხედრული: „ღმერთო, შეინყალე [...]შამუკას [...]“ (3r, ქვედა არშია).
4. მხედრული: „[...] ...] ღმერთო, შეინყალე] ცოდვილი [...], ვინცა შენდობა ბრძანოთ [შეგინდოს] ღმერთმან. ამინ. უფალო [...]“ (3v, მთელ გვერდზე).
5. მხედრული: „ჩემს სა წელსა“ (4r, ზედა არშია, უკუღმა).
6. მხედრული: „აბრამთ **გიორგი**“ (5v, ზედა არშია).
7. უმნიშვნელო შინაარსის მინანერები (3r, ზედა არშია).

ტექსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. შემორჩენილია მხოლოდ იოანეს სახარების ბოლო თავი (21, 7-25) (1r-2v), ასევე სახარებათა კითხვის განგების ფრაგმენტები (4r-5v), ასევე გადამწერისა და მთარგმნელის ანდერძები (3r).
2. ტექსტი **გიორგი მთაწმინდელის** რედაქციისაა.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, 1949, გვ. 13.
2. ბიბლიოგრაფია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, თბილისი, 2009, გვ. 121.

ზატიკი [XVIII]

1446/22

ტიქნიკური აღწერილობა:

86 ფ. ზომები: ყდა – 205×155, ქაღალდი – 190×135, ტექსტი – 140×95, სისქე – 38; სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 17, ქვედა – 34, მარჯვენა – 28, მარცხენა – 26. ქაღალდი, მელანი – შავი, წითელი. კოლენ-კორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. საზედაო გრაფემები და სათაურები – წითელი მელნით. სტრიქონების რაოდენობა – 22/24. აღრიცხვა – რვეულებრივი. შემორჩენილია ა, ბ, გ, ვ, ზ, ჭ, თ, ი, ია, იბ, იგ და იდ რვეულები. აქედან სრული არის მხოლოდ ვ, ზ, იბ, იგ და იდ რვეულები, დანარჩენი ყველა ნაკლებია (ა – 6 ფურცელი; ბ – 7 ფურცელი; გ – 6 ფურცელი; ჭ – 4 ფურცელი; თ – 6 ფურცელი; ი – 3 ფურცელი; ია – 7 ფურცელი). განკვეთილობის ნიშნები: •, •, ••, ••. ხელნაწერი თავბოლონაკლებია, აკლია ტექსტის შიგნითაც. შიგადაშიგ ჩართულია სხვა ორი ხელნაწერის ფრაგმენტი (ა. ფფ. 80, 81-82; ბ. ფფ. 83, 84, 85, 86). ფურცლები – დაზიანებული, დალაქავებული, კიდევებმომოცვეთილი. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ერთანმიდის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. დასაწყისი: [დიდსა შაბათსა მწუხრი] – [...]დდგომილნი და მადლობით ვლალადებთ: ესე არს დღე უფლისაჲ, რომელ ქმნა ყოველთა მეუფჴმან ... (1r-2v).
 - 1.1. წმიდასა დიდსა კვრიაკესა ღამისთევად გალობანი. ბ გუერდი – რომელმან დაფარა. ქრისტე, მჴსნელო ჩუენო, მოკუდავთ ქებასა და საფლავსა შინა შთასლვისა შენისა გალობასა გილადებთ ... (2v-5v).
 - 1.2. ბრწყინვალესა კვრიაკესა ცისკრად გალობანი ორნი: ერთი აღდგომისა და ერთი ღმრთისმშობლისი. წმანა ა, უგალობ-

დითსაჲ – აღდგომისა დღე არს, განბრწყინდებოდეთ, ან, ერნო ... (6r-8v).

- 1.3. **კვრიაკესა მწუხრი დასდებელნი აღდგომისანი. ჳმაჲ ბ** – პირველ საუკუნეთა მამისგან შობილსა ღმერთსაჲ, სიტყუასა განხორციელებულსა ქალწულისა მარიამისაგან, მოვედით, თაყუანის-ვსცეთ ... (9r-10v).
 - 1.4. **სერობისად გალობანი. ჳმაჲ ბ** – ლელვათა დანთ. დავით მგალობლისა თანა ძღვევისა გალობითა მადლობით უგალობდეთ მაცხოვარსა ... (10v-12r).
 - 1.5. **ორშაბათსა მწუხრი, დასდებელნი აღდგომისანი. ჳმაჲ გ** – [...] ითა შენითა, ქრისტე მაცხოვარ, დაჰჴსნდა ძალი სიკუდილისა და ეშმაკისა საცთური განქარდა ... (12r-14v).
 - 1.6. **ცისკრად [...]სა ბრძანეთ ვგრეთ, ვითა ორშაბათს გაგვ[...]. სამშაბათსა მწუხრი, დასდებელნი აღდგომისანი, ჳმაჲ დ** – ცხოველსმყოფელსა ჯუარსა შენსა დაუცხრომელად თაყუანის-ვსცემთ, ქრისტე, და მესამესა დღესა აღდგომასა შენსა ვადიდებთ ... (14v-16r).
 - 1.7. **სერობისად გალობანი, უგალობდითსაჲ, ჳმაჲ დ** – ზღჴსა მის მენამ. ძელისა მიერ, უფალო, დაჰჴსენ წყევალ იგი ხისა მის და მოჰჴკალ სიკუდილი სიკუდილითა ... (16r-17v).
 - 1.8. **ოთხშაბათსა მწუხრი, უფალო ღალადყავსა, დასდებელნი აღდგომისანი, ჳმაჲ, ა გუერდი** – პატიოსნისა ჯუარისა შენისა მიერ, ქრისტე, ეშმაკი სირცხვლეულ ჰყავ ... (17v-18v).
 - 1.9. **სერობისად გალობანი** – ეტლთა სიმრავლ. ცხორებისა და აღდგომისა და უხრწნელობისა ... (18v-19r).
 - 1.10. **ხუთშაბათსა მწუხრი, დასდებელნი აღდგომისანი. უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ, ბ გუერდი** – ძღვევაჲ [...] ქრისტე, ქუეყანით ჯოჯოხეთისა და ჯუარსა ზედა ამაღლდი ... (19r-v).
2. **[სამშაბათსა ცისკრად]** – [...]თა მჴსნელმან იესუ, არამედ ჩუენთჴს საცხორებელ ყო იგი ... (20r-21r).

- 2.1. **სამშაბათსა მწუხრი. უფალო ღალადყავსაჲ. მწნეონნი დ** – შეახე რაჲ მაცხოვრისა გუჭრდსა, ყოვლად დიდებულო ... (21r-22r).
- 2.2. **სამშაბათსა [... ..] წინაჲ [...]** – წმიდაო, წმიდათაო, რაჲთა წმიდაჲ ჰყვენე დაბადებულნი შენნი, ძელსა ზედა ჯუარისასა ნებით აჰმალღდი ... (22r-23v).
- 2.3. **ოთხშაბათსა ცისკრად გალობანი, უგალობდითსა, ბ გუერდი** – უკლეველად ზღუაჲ. განგებისა შენისა საიდუმლო მიუწნდომელ არს, ღმერთო ... (23v-25r).
- 2.4. **ახალკურიაკესა ოთხშაბათსა მწუხრი, უფალო ღალადყავსაჲ, ბ გუერდი** – ყოველი სასოებაჲ. დღე ახალკურიაკე, დღე ნათლითა შემოსილი და დედოფალი დღეთა ... (25v-26v).
- 2.5. **სერობისად ხუჭდრნი** – საღმრთოჲსა საჰმი. განწირულთა ამათესს სიკუდილად მოხვედ ყოველთა ცხორებაო, ქრისტე, და შემუსრე ფლობაჲ ჯოჯოხეთისა ... (26v-27v).
- 2.6. **ხუთშაბათსა [.....] წარდგომაჲ, ბ გუერდი** – ანგელოზთა დღის. თომაჲ ჳმაჲ-ყო დღეს შენდა მომართ, ქრისტე, ღმერთო ... (27v-29v).
- 2.7. **ახალკურიაკესა ხუთშაბათსა მწუხრი, ჳმაჲ ა** – წმიდანო მარტკლნო. შემდგომად საფლავით შენისა საშინელისა აღდგომისა, ქრისტე, ვითარცა-იგი ბეჭედნი არა დაიჰსნენ ... (29v-31v).
- 2.8. **ცისკრად გალობანი პარასკევსა, გ გუერდი** – ღმერთსა, რომელმან დაან. წინასწარმეტყუელისა დავითის თანა ვღალადებთ ... (31v-32v).
- 2.9. **პარასკევსა მწუხრი, უფალო ღალადყავსა და სტიქარონი და შაბათსა ცისკრად ყოველივე უცვალებელად ახალკურიაკესა ბრძანე.**
- 2.10. **სერობისა გალობანი პარასკევსა** – შთაჳდა იონაჲ. [...] ჯოჯოხეთით უფალმან და არღარა ვართ შესაჭმელ [... ..] იგი შემუსრაჲ წამისყოფით ... (32v).
- 2.11. **[პარასკევსა ცისკრად]** – [...] თომა მარჩბივმან ურწმუნობაჲ იკადრაჲ შესანევენელად ჩუენ მორწმუნეთა ... (33r-34v).

3. **აღვსებითგან მესამესა კვრიაკესა მენელსაცხებლეთა დედათა და იოსებ მართლისა. უფალო დაღადყავსაჲ. დასდებელნი აღდგომისნი, ჳმაჲ გ –** პირველ საუკუნეთა მამისაგან შობილსა, ღმრთისაჲ სიტყუასა, განწორციელ[...] ქალწულისა მარიამისგან ... (34v-35v).
- 3.1. **[გ კვრიაკესა მწუხრი]** – [...]ყრიან და საღმრთოჲ სუდარი. რასა იცილობთ და სცთებით, ბილწნო ჰურიანო? ... (36r-37v).
- 3.2. **კვრიაკესა მენელსაცხებლეთასა. მწუხრი, უფალო დაღადყავსაჲ –** ჰ, სასწაული საკვ. ჰ, მზრახველო, ყოვლად შუ[შ] ნიერო, შენ, იოსებ ნეტარო ... (37v-39r).
- 3.3. **სერობისად ჳუჭდრნი** – მოვედით, ერნო, უგალ. აღმაღლდი, ქრისტე, ნებსით ჳუარსა ზედა და ძლიერებით მთავრობაჲ ჳო-ჯოხეთისა და სიკუდილითურთ დაეც ... (39r-40r).
- 3.4. **ორშაბათსა ცისკრად, ნარდგომაჲ** – ვითარმედ გხადოდით. ვითარმე გაქებდე, ბრძენთმთავარო იოსებ სანატრელო, რომელი ქერაბინთა ემგავსე ... (40r).
- 3.5. **ორშაბათსა ცისკრად გალობანი** – განაპო სიღრმე. ჳუარც-მასა შენსა პატივის-ვსცემთ, ქრისტე, და დაფლვასა შენსა თაყუანის-ვსცემთ ... (40r-41v).
- 3.6. **[მენელსაცხებლეთა ცისკრად]** – [...] დედანო, რომელნიცაჲ ღირს იქმნენით მსახურებად ღმრთივგუამოვანთა მათ ჳორცთა ... (42r-v).
- 3.7. **[სამშაბათსა ცისკრად]** – [...] საფლავსა და ლოდი მოაგორვაჲ, ხოლო მეუფჳ მყის შთაჳდა ჳოჯოხეთად ... (43r-v).
- 3.8. **[ოთხშაბათს მწუხრი]** – [...] ქადაგებდეს ქრისტესა, აღდგომილსა მკუდრეთით ... (44r-v).
- 3.9. **სერობასა გალობანი, ჳმაჲ ბ** – მოხუჭდ ჩუენდა. ჳუარსა ზედა აღჳედ, მჳსნელო, შემოსილი ძალითა და შთაჳედ ჳო-ჯოხეთად ... (44v-45v).
- 3.10. **ხუთშაბათსა ცისკრად გალობანი, ჳმაჲ დ** – გიგალობთ შენ, უფალო. გიგალობთ შენ, უფალო ღმერთო ჩუენო, რამეთუ გა-მოუბრწყინდი შენ მენელსაცხებლეთა დედათა ... (45v-46v).
- 3.11. **პარასკევსა მწუხრი [...] უნდა და შაბათნი [...].**

პარასკევსა სერობისად გალობანი [... ...] – ლეღვამან ცოდვსა. აღმოსცენდეს იერუსალჴმ წმიდისა შენისაგან, მჴსნელო, ათორმეტნი მოციქულნი ... (47r-48v).

4. **[...] განრღვეულისა მწუხრი, უფალო ღალადყავსაჲ [... ...], ჴმაჲ გ.** – ჯუართა შენითა, ქრისტე მაცხოვარ, დაჴჴსნდა ძალი სიკუდილისაჲ ... (48v-49v).
- 3.1. **[განრღვეულისა კვრიაკესა]** – ცხორებაჲდ სულთა ჩუენთათჴს, რომელნი მართლმადიდებლობით ღმრთისმშობლაჲდ აღგიარებთ შენ ... (50r-v).
- 4.2. **წარდგომაჲ [... ...], მეორე წარდგომაჲ განრღვეულისა, ჴმაჲ, დ გუერდი** – ვითარმედ გხადოდით. ქრისტე ღმერთო, განრღვეული იგი არაჲ თუ საბაჲნელმან განკურა, არამედ სიტყუაჲმან ... (50v).
- 4.3. **გალობანი განრღვეულისასა ცისკრად, ჴმაჲ გ** – რომელმან წამისყოფი. აღდგომასა ქრისტესსა დღეს, მორწმუნენო, განვენყუნეთ გალობად სიხარულით (50v-55r).
- 4.4. **კვრიაკესა დ მწუხრი, უფალო ღალადყავსაჲ, მჴნეონნი დ** – კრებაჲ ყოვლად ღმრთივბრწყინვალე და პასექი შუენიერი ... (55r-v).
- 4.5. **[განრღვეულისა ცისკრად]** – [...]გან განთავისუფლდეს. გიხილარაჲ, მაცხოვარ, წყვდიადშემოსილმან ჯოჯოხეთმან ... (56r-v).
- 4.6. **ორშაბათს ცისკრად აკურთხევდითსა, ჴმაჲ, გ გუერდი** – ანგელობთა დღ. ყოველთა ღმერთი მოხვედ რაჲ სტოვასა შინა სოლომონისასა და იხილე განრღუჴული, უბრძანე შენ აღებაჲ ცხედრისა ... (56v).
- 4.7. **ორშაბათსა ცისკრად. გალობანი. ჴმაჲ გ გუერდი** – ღმერთსა, რომელმან დაან. გალობით უგალობდეთ საკრველთმოქმედსა ქრისტესა ღმერთსა ჩუენსა ... (56v-59v).
- 4.8. **ორშაბათს სერობისად ხუჴდრნი, ჴმაჲ გ** – მოიხილე დღეს. ჴმაჲ ვყოთ გალობით და აღჴყუენუნეთ ჴელნი სიხარულით, ერნო ... (59v-60v).

- 4.9. **სამშაბათსა ცისკრად, ა გუერდი** – მვსნელსა ჩუენსა. მვსნელსა ჩუენსა, ღმერთსა დიდებით დიდებულსა, რომელმან სენნი ჩუენნი აღიხუნა ... (60v-61v).
- 4.10. **[განრღვეულისა ცისკრად]** – აკურთხევდითსაჲ. რომელმან ივსნენ ყრ. რომელმან სიკუდილითა შენითა ... (62r-63r).
5. **ოთხშაბათსა შუაზატიკისასა განზოგებაჲ ზატიკთა. სამშაბათსა მწუხრი, უფალო ღალადყავსაჲ, ჳმაჲ დ** – ნათელი დაუ. წარმოდგაჲ ერგასისთა დღეთა განზოგებაჲ, რომელსა შინა ქრისტემან ღმერთმან ... (63r-64v).
- 5.1. **სერობისად ხუჭდრნი. განძლიერდასა** – ეჰა, ბერწო სულ. განზოგებაჲ წარმოგვდგა დღეს სახარულევეანი ... (64v-65v).
- 5.2. **ოთხშაბათსა ცისკრად გალობ. ჳმაჲ დ გუერდი** – ზღვსა მის მენამულის. დიდნი ქუჭლისმოქმედებაანი, ქრისტე, მოგუცნეს ... (65v-69v).
- 5.3. **შუაზატიკსა ოთხშაბათსა მწუხრი. მწნეონნი** – იხარებდით დღეს ბრწყინვალედ ცანი ქუეყანასა თანა, რამეთუ ქრისტე გამობრწყინდა ჳორციითა ... (69v-70v).
- 5.4. **სერობისად ხუჭდრნი. მესმასა გ** – ქრისტე ღმერთო, ცაანი კ. ემსგავსე შენ მხოლო უაღრესი არსებაჲთა გამოუთქმელითა ... (70v-72r).
- 5.5. **გალობანი ხუთშაბათსა ცისკრად** – ზღუჲა უვალი. წარმართნო, იხარებდით, ხოლო ჰურიანი ჰგოდებდით ... (72r-76v).
- 5.6. **ხუთშაბათს შუაზატიკისასა მწუხრი** – მ[...], აღდგომისა ბრწყინვალისა და სულისა მოფენისა განზოგებისა ... (76v-77v).
- 5.7. **სერობისად ხუჭდრნი, ღამითგანსა [...]** – ჩუჭნები. შეკრულმან ნებსით თვსით ქრისტე მრავალმონყალე, და ჯუარსა დამსჭუალულმან ... (77v-79r).
- 5.8. **პარასკევსა ცისკრად გალ, გ გუერდი** – წამისყოფითა. აღდგომისა ნათლითა ელვარეკმნილნი სულითა ... (79r-v).

წყდება: გიხაროდენ შენ, მთაო ჩრდილოვანო, ქრისტეს დედაო, გიხაროდენ შენ, სანმისო, რომელმან შეიწყნარე ... (79v).

მინაწერები:

1. **გვიანდელი მხედრული:** „რომელმან შემომოსე სამოსლად და განანათლენ სულნი ჩვენნი, მხოლოო მრავალმონყალეო“ (86v, ზედა არშია).
2. **გვიანდელი მხედრული:** „სიმრავლე მკვდრებითურთ ზღვასა მენამულსა სილ[...] შთაითხინეს სიმტკიცითა მკლავისათა ქრისტეს [...] ისრაელს დაძლევსა გალობასა, ახლად [...]“ (86v, ქვედა არშია).
3. უმნიშვნელო მინაწერები: 39, 40, 70, 78.

ტიქსტუბთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ხელნაწერში, ერთი ძირითადის გარდა, ორი სხვა ხელნაწერის ფრაგმენტია ჩართული: 1) ვნების სახარების საკითხავი იოანეს თავიდან [XV-XVI] (80r-82v). 2) ლიტურგიკული შინაარსის კრებულის ნაწილი [XVI-XVII] (83r-86r).
2. ზატიკი გიორგი მთანმინდელის შემდგომი რედაქციის უნდა იყოს. ხელნაწერში, ძირითად დღესასწაულთა გარდა, წარმოდგენილია სადაგი დღეების მსახურებებიც. თითოეული მსახურება მდიდარია სხვადასხვა ტიპის საგალობლებით, მათ შორის სტიქარონებით.
3. ხელნაწერი ფრაგმენტულად არის მოღწეული. მართალია, მხოლოდ ნაწილობრივ, მაგრამ მაინც შემორჩენილია შემდეგი მსახურებები: დიდი შაბათი, აღდგომის კვირიაკე, ახალკვირიაკე, მენელსაცხებლე დედათა და იოსებ არიმათიელის კვირიაკე, განრღვეულის კვირიაკე და განზოგება.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 11.
2. ხევსურიანი ლილი, ზატიკის ორი ძველი ქართული რედაქცია, ქრისტიანულ-არქეოლოგიური ძიებანი, 1/2008, გვ. 223-348.
3. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა, ჰიმნოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 147.

ლოცვანი [XVII]

1446/23

ტიქნიკური აღწერილობა:

7 ფ. ზომები: ყდა – 216×154, ქალაღი – 200×130, ტექსტი – 130×92, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 19 ქვედა – 30, მარჯვენა – 26, მარცხენა – 10. ქალაღი. მელანი – შავი, ნითელი. რესტავრირებული მუყაოს ყავისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 22. აღრიცხვა – რვეულებრივი, შემორჩენილია მხოლოდ ლვ (36-ე) და ლზ (37-ე) არასრული რვეულები. განკვეთილობის ნიშნები: •, ••. თავბოლონაკლული, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის – 1-2; 3-4; 5-6. ფურცლები კიდებმოხეული, დაზიანებული და დალაქავებულია. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ერთანმინდის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ჩემი და ყოველნი ასონი ნებითა შენითა და ნმიდაჲ მყავ მეყოვლისაგან ბოროტისა და ცოდვისა დამიცევ მე უმანკოდ და უბინოდ ... (1r).

წყდება: ... განსრულებულ მყავ მე უბინოსა შინა სარწმუნოებისა, დამამტკიცე მე სიყუარულსა ზედა შენსა ... (7v).

ტიქსტის შედგენილობა:

1. **ლოცვაჲ ღამისა ა ჟამისაჲ** – რომელნი-ესე ჟამსა შინა დღისასა ხედვითა დაბადებულთა შენთაჲსა ... (1r-v).
2. **ლოცვაჲ ღამისაჲ ბ ჟამისაჲ** – შენ, სამარადისოდ დაუმწუხრებელო ნათელო, ღმერთო ჩუენო, რომლისა თანა არა არს ცვალებაჲ, არცა აჩრდილი ქცევისა აწინდელსა ამას ჟამსა ღამისასა ... (1v).

3. **ლოცვა ღამისა ე ჟამისა** – უფალო ღმერთო ჩუენო, მამაო საუკუნეთაო, რომელსა არცა დასაბამი გაქუს, არცა დასასრული ... (2r).
4. **ლოცვა ღამისა ვ ჟამისა** – და ანცა განზოგებასა ღამისასა მონვენინი, უფალო ... (2r-v).
5. **ლოცვა ღამისა ზ ჟამისა** – გმადლობთ შენ, უფალო ღმერთო ჩუენო, აღმადგინებელსა ჩუენსა სარეცელთაგან ჩუენთა და სიტყვთა ქებისათა აღმავსებელსა ... (2v).
6. **ღამისა ჴ ჟამისა** – მეუფეო საუკუნეთაო, ღმერთო ნმიდაო და მოუკლებლო, რომელმან სთქუ ბნელისაგან ნათელი გამობრწყინვებად ... (2v).
7. **ლოცვა ღამისა იბ ჟამისა** – უფალო, შენი არს დღე და შენი არს ღამე, შენ დაამტკიცე ნათელი და მზე და შენ შეჰქმნენ ყოველი შუჭნიერება ქუეყანისა ... (3r-v).
8. **ლოცვა დღისა ბ-სა ჟამსა** – მამაო ნმიდაო, რომელმან შემდგომად აღსრულებისა შჯულიერისა მის ღამისა სიმართლისა და დიდებისა შენისა მზე ... (4r).
9. **ლოცვა დღისა გ ჟამისა** – ღმერთო მონყალო, რომელი ნუგეშინის-მცემ ჩუენ ყოველსა ჟამსა ნუგეშინისმცემელობითა ყოლად ნმიდისა სულისა შენისათა ... (4v).
10. **ლოცვა დღისა დ ჟამისა** – ღმერთო, ნუგეშინისცემისაო, სულო ჭემარიტებისაო, ნმიდათა მოციქულთა შენთა სათნო ყოფილთა უფლისა ... (4v).
11. **ლოცვა დღისა ე ჟამისა** – უფალო ღმერთო ჩუენო, რომელმან მოსდრიკენ ნმიდანი და გარდამოჴედ ქუეყანად სიმრავლისათვს მონყალებათა შენთასა ... (5r-v).
12. **ლოცვა დღისა ვ ჟამისა** – ღმერთო და მამაო უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესო, გუამოვნისა მის სიბრძნისა და ძალისა შენისაო ... (5v).
13. **ლოცვა დღისა ზ ჟამისა** – უფალო ჩუენო, რომელმან ძელისა მიერისა და სჯულებისა ჩუენისათვს ... (6r).
14. **ლოცვა დღისა ჴ ჟამისა** – მეუფეო, უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩუენო ... (6v).

15. **ლოცვაჲ დღისა თ ჟამისა** – მეუფეო, უფალო იესუ ქრისტე, ცხორებო ყოველთაო, რომელმან გამოუთქმელითა და კაცთმოყუარებითა ... (7r).
16. **ლოცვაჲ დღისა ი ჟამისაჲ** – უფალო, იესუ ქრისტე, ძეო ღმრთისაო, რომელმან სახიერებითა (7v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა, ჰიმნოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 133.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 14.

მარხვანი (ნაწყვეტი) [XVII]

1446/24

ტიქნიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 360×243, ქალაღი – 340×233, ტექსტი – 338×187, სისქე – 3; სტრიქონებს შორის მანძილი – 6; არშიები: ზედა – 19, ქვედა – 12, მარჯვენა – 18, მარცხენა – 3. ქალაღი. მელანი – შავი, ნითელი. მუყაოს რესტავრირებული ყავისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 44/45. განკვეთილობის ნიშნები – ♀, ♂, •. თავბოლონაკული. ფურცელი დაზიანებული, დალაქავებული და კიდევბმოხეულია. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ერთაწმინდის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: იწყებინ წმიდანი მარხვანი მეზუჭრისა და ფარისეველისა კვრიაკით და სრულ იქმნებინ დიდსა შაბათსა. მწუხრი, უფალო ლაღადჰყავსა, დასდებელნი აღდგომისანი სამნი, რომელიცა ჳმა იყოს და ესე მარხვათაგან. ეჰა, დიდებული სკვ. ჳმაჲ ა, დასდებელი ბ გზის – ნუმცა ვილოცავთ ფარისეველისაებრ. ჰ ძმანო, რამეთუ რომელმან აღიმაღლოს თავი თვისი, დამდაბლდეს ... (1r).

დასასრული: ... დიდითა მით სიმდაბლითა, ვერ იკადრებდა თუალთა ახილვად მეზუჭრე იგი, მეუფეო, ამისთვისცა ღირს [ყავ] იგი ცოდვათა შენდობისა, მოჰმადლე, ქრისტე მაც [...] (1v).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. რთულად წასაკითხი ადგილები აღდგენილია 1446/4 ხელნაწერის მიხედვით.
2. 1r ტექსტი აღდგენილია გვიანდელი ხელით.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, ტომი IV, თბილისი, 2009, გვ. 121.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 15.

სადღესასწაულო (ნაწყვეტი) [XVI]

1446/25

ტიქნიკური აღწერილობა:

2 ფ. ზომები: ყდა – 299×218, ეტრატი – 290×195, ტექსტი – 240×149, სისქე – 6; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 23, ქვედა – 30, მარჯვენა – 35, მარცხენა – 28. ეტრატი. მელანი – ყავისფერი, შავი. კოლენ-კორგადაკრული მუყაოს მუქი ლურჯი ფერის ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 37. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – ♀, •, ♀•. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია. ფურცლები დალაქავებული, კიდებმოხეული. აკლია 1-2 ფურცლებს შორის. [XVI] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ერთანმინდის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] შვილთა შეგინყნარებს თქუენ ღმერთი, რამეთუ ვი[... ..] მამამან, ხოლო უკეთუ შორს ხართ სწავლაჲსაჲ [...]რნი, ვიდრემე ხართ და არა შვილნი და კუალად ... (1r).

წყდება: ... იქმენ შემნე და მფარველ ყოველთა, რომელნი ღირსად გხადიან [...] და საცთურნი სოფლისანი შენ, გაბრიელ წინამძღ... (2v).

ტიქსტის შედგენილობა:

1. **დღესა დაუჯდომელთასაჲ [... ..] – ადიდებს სული ჩემი ღმერთსა. დასდებელი: რამეთუ მოხედნა სიმდაბლესა [.... ..]სტოლე პავლესი – ძმანო, აქუნდა, პირველსა მასცა [... ..] წმიდაჲ იგი სოფლიოჲ ... (1r-v).**
2. **გალობაჲ ღმრთისმშობელისა, ფსალმუნი დ. [...]ბდით უფალსა გალობითა ან. ებრაელთა მიმართ ებისტ. – [...] იგი ერთისაგან არიან ყოველნი ძისა ... (2r).**

3. თუესა მარტსა კვ. კრებაჲ გაბრიელ მთავარანგელოზთა, უფალო დაღა-
დყავსა, წმია დ – მოგიცემი. პირუელ საუკუნეთაჲ დამბადებელმან ყო-
ველთამან ნათლად გამოგაჩინა შენ ... (2v).

ზომადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა
აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ
აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 15.

სახარება [IX-X, XII-XIII, XIV]

1446/26

ტიქნიკური აღწერილობა:

183 ფ. ცარიელია – 1v. ზომები: ყდა – 232×158, ეტრავტი – 219×145, ტექსტი – 165×115, სისქე – 50; სტრიქონებს შორის მანძილი – 6; არშიები: ზედა – 16, ქვედა – 20, მარჯვენა – 19, მარცხენა – 20. ეტრავტი. მელანი – შავი, ყავისფერი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს მოყავისფრო ყდა, გაფორმებული ოქროსფერი, ყვავილოვანი ორნამენტებით. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, საზედაო გრაფემები – მთავრულითა და ზოგან სინგურით. შიგადაშიგ კარგად შეიმჩნევა განკანონების ხაზები. ტექსტი ნაწერია ორ სვეტად. სტრიქონების რაოდენობა – 23. აღრიცხვა – რვეულებრივი. იმის გამო, რომ ხელნაწერი ნაკლულია, რვეულების მხოლოდ ნაწილია სრულად შემორჩენილი. შესაბამისი წარწერები გაირჩევა მხოლოდ ზ, ლ, იბ, იდ, კე, კვ, კზ, კთ, ლ, ლა, ლბ, ლგ რვეულებზე, უმეტესად არის ახალი რვეულის ზედა არშიაზე ნუსხურითა და ქარაგმის ნიშნით, მეორე ნაწილში აღნიშნულია როგორც რვეულის დასაწყისი, ასევე დასასრული. განკვეთილობის ნიშნები – •, ∴, ∵, ¶ . ხელნაწერი პალიმფსესტია, პალიმფსესტური ფურცლებია: 8, 9, 22, 30, 35-38, 42, 44, 45, 48, 52, 54, 55, 58, 59, 61-63, 65, 66, 69, 70-72, 74-78, 87, 88, 91-99, 109, 117, 118, 123-128, 130-133, 135, 136, 139, 141, 142, 151-154, 160, 163, 164, 166-169, 172, 183. პალიმფსესტურ ფურცლებში ორი და ზოგან სამი ფენაც შენიშნება. შუა ფენის ძირითადი ნაწილი ნაწერია ნუსხურით. ამათგან ამ ნუსხურით ნაწერში განირჩევა ორი სხვადასხვა ხელი. ერთით ნაწერია სახარებათა დასაწყისში მოთავსებული საძიებლები და შედარებით გვიანდელი ხელია [XVI-XVII], ხოლო მეორე ხელით ნაწერია ტექსტის ძირითადი ნაწილი და დაახლოებით [XII-XIII] საუკუნეში უნდა იყოს გადაწერილი. შუა ფენის ნუსხური გვიჩვენებს, რომ ძველი ხელნაწერის ეტრავტის საკმაო ნაწილი ჩამოჭრილია. რამდენიმე გვერდზე ქვედა – მესამე – ფენა ნაწერია ასომთავრულით. უხეში დათარიღებით ეს ფენა [IX-X] საუკუნეს უნდა განეკუთვნებოდეს. ხელნაწერი ნაკლულია, დაზიანებული, დალაქავებული, რესტავრირებული. ახლავს შემდეგი მინიატურები: **წმიდა მათე მახარებლის** (3r), **წმიდა მარკოზ მახარებლის** (72v), **წმიდა იოანე მახარებლის** და **წმიდა პროხორესი** (118v). სახარებათა დასაწყისი გაფორმებულია თავსამკაულებით. ზედა ფენის გადამწერი და ში-

გადაშიგ გამცხოველებელი – გიორგი (183v); მომგებელი – ბერი ესტატე (4r, 72r). [XIV]. დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **თორტიზის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. მათეს სახარების საძიებლები (1r-2v).
2. სახარება მათეს თავი – წიგნი შობისა იესუ ქრისტესი, ძისა დავითისი, ძისა აბრაჰამისი: აბრაჰამ შვა ისაკ, ისაკ შვა იაკობ, იაკობ შვა იუდა და ძმანი მისნი ... (4r-69v).
3. ესე თავები არს მარკოზის სახარებისა (69v-71r).
4. მარკოზის სახარება (72v-110v).
5. [ლუკას სახარება] (111r-116v).
6. ესე თავები არს იოანეს სახარებისა (116v-117v).
7. [იოანეს სახარება] (118v-163r).
8. ზა[ნ]დუკი საწელიწადო გამოკრებისა სახ[ა]რებისა წინადაგებულსა კურიაკესა აღვსებისასა (163v-183r).

ანდერძ-მინაწერიები:

ანდერძები:

1. ნუსხური, ზედა, საძიებლის ხელით, მათეს სახარების ბოლოს: „ესე წმიდა სახარება თორმეტ მარჩილად მიყიდია, ძმანო ჩემნო“ (69v).
2. ნუსხური, ზედა ტექსტის ხელით: „დიდება ღმერთსა მად[... ..] კურთხეულ არს [... ..] უფალო ღმერთო, დ[... ..]“ (183r).
3. ნუსხური, ზედა ტექსტის ხელით: „[მ]ათე, მარკოზ და ლ[უკა] და იოანე, შეიწყალე გიორგი [...] მწერალი“ (183v).
4. ნუსხური, ზედა ტექსტის ხელით: „უწყით, წმინდანო მახარებელნო, მათე, მარკოზ, ლუკა და იოანე, რამეთუ დიდად გავისაჯე მე, ცოდვილი გიორგი, მეოხ მეყვენით აქაცა და მას საუკუნესა [...], ამინ“ (183v, პირველ სვეტზე).

მინანერები:ა) *ასომთავრული*

1. „**ბერსა ესტატეს** შეუნდვენ ღმერთმან, ამინ“ (4r, ზედა არშია).

ბ) *ნუსხური*

2. „ღმერთო, შეიწყალე **გიორგი**“ (1v, მეორე სვეტის ქვედა არშია).

3. ნუსხური: „[...]ისათვის [...]ბათა ბაკურა [...] შე[გ]კნდვენ, უფალო ღმერთო“ (10v, პირველი სვეტის ზემოთ).

4. ნუსხური, ზედა ფენა: „ღმერთო და სახარებევ, პირო მხთისაო, შენ შეიწყალე **ფოცხვერასშვილები**, სრულ ერთობით დაიცევ, ამინ, ამინ, ამინ, ამინ, ამინ. წმიდაო ღმერთო“ (72r).

5. ნუსხური, ქვედა ფენა: „შეიკაზმა წმიდა ესე ოთხთავი ჴელითა ფრიად ცოდვილისა გავზელისა ძისა, მღდელმონაზონისა **ესტატესითა** და შეუნდვენ ღმერთმან, უფალო ღმერთო“ (72r).

6. „[ცოდვილსა და სანყალობელსა **კიმაურსა მიქელს** და მისთა დედა-მამათა და ძმათა შეუნდვენ, უფალო ღმერთო, ამინ“ (117v, მეორე სვეტის ზედა არშია).

გ) *მხედრული*

7. „ნებითა და შეწვევითა, ქ. ვინყოთ სამხთოთათა წერილი, ვახსენოთ წმინდა სამება. თვესა ივნისის ჩვიდმეტსა ღირსის **მარინის** წამება. ლალი [ქ]ბძოდა ლონბრიოზ, არა ჩნდა დღე-ღამება“ (71v, მთელ გვერდზე).

8. „ღმერთო შეიწყალე **ხუცისშვილის პატრკაცის** სული“ (72v, ზედა და ქვედა არშია).

9. „ქ. ნებითა და შეწვევითა მხთისათა, მამისა და ძისათა და სულისა წმინდისათა მოგყიდე ეს სახარება **კოზმან** კაცმან შენ **ჯანიბეგს [...]**“ (115v, ქვედა არშია).

10. „ქ. ესე სული შე მი(!) მიხსნე და აცხოვნ და მიხსენ შენ, უფალო ქრისტე მეუფეო და წმინდაო მღთისშობელო, და ამინ და კირიანებულ(!)“.

ქ. ესემცა რისხავს და სახარება, ვინცა ნახოს და კარგა არ მამიხსენოს და არც დამლოცოს და შემიმს(!) ქე სახარება და, დიად, მართალია, ჭეშმარიტი არის, [...] შეიწყალე **ჯანიბეგ** [...]“ (117v, მეორე სვეტზე, ქვედა არშია).

11. „წმიდაო იოანე, მეოხ ეყავა მონასა შენასა [...]“ (118r, ზედა არშია).

ტიქსტუქსტან დაკავპირეპული შინიშვნეპი:

1. ხელნაწერის ზედა და შუა ფენა წარმოადგენს გიორგი მთაწმინდელის მიერ რედაქტირებულ სახარებას.
2. შეიცავს როგორც ოთხთავის ტექსტს, ისე სახარებათა საძიებლებს.
3. ხელნაწერი ნაკლულია, განსაკუთრებით აკლია მარკოზისა და ლუკას სახარებებს. ტექსტის საკმაო ნაწილი გაცხოველებულია.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, 1949, გვ. 15-16.
2. გაბიძაშვილი ენრიკო, ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, თბილისი, 2009, გვ. 121.
3. საეკლესიო მოხატული ხელნაწერი წიგნები, ქართულ ხელნაწერთა კოლექცია (IX-XIX), შემდგენელი მ. ჭუმბურიძე, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს ეროვნული არქივი, თბილისი, 2011, გვ. 30-35.
4. ქართული მოხატული ხელნაწერები და ისტორიული საბუთები, საქართველოს ეროვნულ არქივში დაცული მასალა, თბილისი, 2016.

თჳანი [XIII]

1446/27

ტიქნიკური აღწერილობა:

73 ფ. ზომები: ყდა – 257×207, ეტრატი – 247×232×190/198, ტექსტი – 175/180×125, სისქე – 24; სტრიქონებს შორის მანძილი – 4; არშიები: ზედა – 14/2, ქვედა – 32/5, მარჯვენა – 19/43, მარცხენა – 22/46. ეტრატი. მელანი – ყავისფერი, წითელი. რესტავრირებული, მუყაოს ნაცრისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 29. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •. თავბოლონაკლული, ფურცლები დალაქავებული, დაზიანებული და კიდებმოხეული. ზოგიერთ ადგილას ტექსტის ამოკითხვა შეუძლებელია. [XIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი სხვადასხვა დროს ეკუთვნოდა დიაკონ შიო ოთარაშვილსა და სვეტიცხოვლის ტაძარს. ეროვნულ არქივში ხელნაწერი შემოსულია 1924 წელს თორზიტის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ყოველთა მეუფესა [...] და ჳსნად ევედრ[... ...] მისისაჲ მრავალ მო[... ...]შობელი თვსგან ყოფად მოჳმადლა მას სახიერებით. პორფირი დღეს დაიქუსვის საშოსა შენ[სა ...]მეუფეჳმან და ღმერთმან ყოველთამან შთაიციუას და კაცთა გამ[...]ნდეს და დასცეს მბრძოლი ჩუენი მტერი მამათა ჩუენთა ღმერთმან ყოვლად ძლიერმან ... (1r).

ტიქსტის შედგენილობა:

1. მასვე დღესა წმიდისა მამისა ჩუჳნისა პატაპისი ჳმაჲ ა – წმიდანო მარტვ. მამაო პატაპი, ჳორცთა აღძრვანი მოძღურებითა დასწუჳნ ... (1v-4r).
2. თუესა დეკენბერსა თ მუცლადღებაჲ წმიდისა ანაჲსი – რაჳამს-იგი მუცლად-ილო წმიდაჲ ღმრთისმშობელი მარიაჲ, ვითარცა ახარა მას ანგელოზმან უფლისამან და ეგრეთვე ნეტარსა იოვაკიმს. და

ვსენებაჲ წმიდათა უქრთამოთაჲ კოზმან და დამიანესი და წამებაჲ წმიდათა მონამეთაჲ სოსითე [...] ისაკისა და პატაპისი – ესე წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი პატაპ[...], იყო თებაიდიტ ეგკპტისაჲთ. მონაზონებისა ცხორებაჲ აღილო და ჟამნი მრავალნი უდაბნოთა შინა ... (4r-v).

3. **[თუესა დეკენბერ]სა თ მუცლადლება წმიდისა ანნაჲ[... ...]** – რომელი მყოფ არს მაღალთა შინა ღმერთი ჯერ[... ...] მოხედვაჲ კაცთაჲ და გარდამოსლვაჲ ზეცით ... (4v-8r).

4. **თუესა დეკენბერსა [ი] წმიდათა მონამეთა მინაჲსი, ერმოგინესი და ევგრაფოჲსი** – ესე წმიდაჲ მონამე მინა იყო მაქსიმიანეს ზე მეფისა ... (8r-9r).

5. **თუესა დეკენბერსა ი წმიდათა მონამეთა მინა, ერმოგენი და ევლრაფოჲსი. ჳმაჲ ა** – წმიდანო მარტ. მონამეო მწნეო, მინა, გუჭმანი იგი მოუთმენელნი: თუალთა აღმოწდაჲ და ენისა მოკუჭთაჲ ... (9r-15v).

შედის: 1. სხუანი გალობანი წმიდათა სამთა ყრმათათჳს და დანიელ წინასწარმეტყუელისა; 2. ქრისტეს შობისა წინა კურიაკესა ვსენებაჲ წმიდათა მამათმთავართაჲ.

6. **თუესა დეკენბერსა ია წმიდისა მამისა ჩუენისა დანიელ მესუჭტისაჲ, დ გუერდი** – ვითარმედ გხადო. ვითარმედ სახელ-გდვათ შენ, დანიელ, მოლუანედ უძლეველაჲ ... (15v-18r).

7. **თუესა დეკენბერსა იბ წმიდისა მამისა ჩუენისა და საკვრველთ-მოქმედისა სპირიდონისი, რომელი იქმნა ეპისკოპოს ტრიმიტუნტას** – ესე იყო დიდისა კოსტანტინეს ზე და კოსტანტი ძისა მისისა ... (18r-19r).

7.1. **თუესა დეკენბერსა იბ წმიდისა და საკვრველთმოქმედისა მამისა ჩუენისა] სფვრიდონისი, უფალო ღალადყავსა ა** – ზეცისა განწე. სულისა ბრწყინვალეებითა ყოვლადბრწყინვალემან ბრძენმან მამათმთავარმან, არიოზ მზაკოარისა გმოზაჲ უჩინოყო ... (19r-22v).

8. **თუესა დეკენბერსა ივ წმიდათა დიდებულთა მონამეთა ევსტრატისი, ევქსენტისი(!), ევგენისი, მარდარისი და ორესტისი** – ესენი იყვნეს დეოკლიტიანეს და მაქსიმიანეს ზე უშჯულოთა მეფეთა მთავრობასა ლუსიაჲსსა ლიმიტინელთა ზედა [...] ამასვე დღესა წმიდისა მონამისა კურიენისი და წმიდისა მონამისა ლუკია ქალწულისა, რომელი იყო სიკილიაჲთ ქალაქით სურაკოსით ... (22v-24r).

- 8.1. **თუესა დეკენბერსა იგ წმიდათა მონამეთა ევსტრატი, ავქსენტი, ევგენი, მარდარი და ორესტისი და წმიდისა მონამისა ლუკიაჲსი. უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ ა – ზეცისა განწ. საკვრველი ევსტრატი დღეს ღუანლითშემოსილი მოგვწოდს ჩუენ გალობად დღესასწაულსა თგსსა [...]** ამასვე დღესა წმიდათა მონამეთა ფილიმონისი, აპოლონისი, იპატისი და მათთანათაჲ ... (24r-28v).
9. **თუესა დეკენბერსა იდ წმიდათა მონამეთა თვრსო, ლევკი და კალინიკოჲსი –** ესენი იყვნეს დეკოზ(!) მეფისა ზე და კომბრიკ მთავრისა ... ამასვე დღესა ჳსენებაჲ დიდისა მის ძრვისაჲ ... (28v-30v).
- 9.1. **თუესა დეკენბერსა იდ წმიდათა მონამეთა თვრსო, ლევკი და კალინიკისი. უფალო ღალადყავსა, დ – მწნეონნი.** თვრსო, მხნეო მონამეო, ფარი უღმრთოთაჲ შეჳმუსრე, ხოლო მშკლდები მათი და საჭურველი დასწვ ... (30v-33r).
10. **თუესა დეკენბერსა იე წმიდისა მღუდელმონამისა ელევთერისი –** ესე იყო ქალაქისა ჳრომისა ნათესავთა წარჩინებულთაჲ, ყრმაჲ ჳსაკითა ... (33r-34v).
- 10.1. **თუესა დეკენბერსა იე წმიდისა მღუდელმონამისა ელევთერისი. უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ დ – მოგიცემიეს.** ჳურ პატიოსან იქმენ სულისა წმიდისა, მამაო, და სული შენი განსწმიდე, ნეტარო ... (34v-37v).
11. **თუესა დეკენბერსა ივ წმიდისა მონამისა მარინაჲსი –** ესე იყო მარკიანეს ზე მეფისა ნათესავისაგან მთავართაჲსა ... (37v-39v).
- 11.1. **თუესა დეკენბერსა იზ წმიდათა სამთა ყრმათა ანანია, აზარია და მისაელისი, დანიელ წინასწარმეტყუელისაჲ –** ვითარცა გუაუწყებენ პირუელ აღწერილნი მოსაჳსენებელნი, იყვნეს ესენი წმიდისაგან ქალაქისა იერუსალჳმისა ძენი ეზეკია მეფისანი [...] ამასვე დღესა წმიდისა პატემოთისა და კოპრისი და ალექსანდრესი, რომელნი ინამნეს ივლიანეს ზე განდგომილისა ... (39v-40r).
- 11.2. **თუესა დეკენბერსა იზ წმიდისა წინასწარმეტყუელისა დანიელისი და წმიდათა სამთა ყრმათა: ანანია, აზარა და მისაელისა. დ მწნეონი –** დანიელ ღმერთშემოსილმან გული უბინოჲ მოიგო და ყო იგი სავანედ წმიდად სულისა ... (40r-46r).
- 11.3. **მეორესა კვრიაკესა პირუელ ქრისტეშობისა წმიდათა მამათა. დაბადებისა საკითხავი –** ესმა აბრაჳამს, რამეთუ წარი-

ტყუზნა ლოთ ძმისწული მისი და აღირაცხნა თჳსნი სახლისა ნაშობნი მისნი სამას ათვრამეტნი ... (46r-47r).

- 11.4. **მეორესა კურიაკესა პირველ ქრისტეშობისა წმიდათა მამათა და სამთა ყრმათა და დანიელისი, გ გუერდი** – ყოველი სასოებაჲ. გამოჩნდა დიდებული მამათმთავართა ჳსენებაჲ, აღვსებული ნათლითა და ბრწყინვალეებითა ... (47r-50r).
12. **თუესა დეკენბერსა იჳ წმიდისა ფლოროჲსი ამასელ ეპისკოპოსისაჲ** – ესე იყო მეფობასა იუსტინიანე ახლისასა და ტიბერისსა და მავრიკისსა, კონსტანტინეპოლის შინა ... (50r-v).
- 12.1. **თუესა დეკენბერსა იჳ წმიდისა მონამისა სევასტიანესი და მის თანათაჲ. ჳმაჲ ა** – წმიდანო მარტ. სისხლთა შენთა წმიდათა პორფირი, მრავალ სასყიდლისაჲ შეიმზადე და მით შემოსილი მკვდრ იქმენ ზეცა ... (50v-52r).
13. **თუესა დეკენბერსა ით წმიდისა მონამისა ვონიფანტესი. ჳმაჲ მ** – [...] გსურდა დიდებისა საუკუნოჲსა, დიდებულო ვონიფანტე ახოვანო, ვინაჲცა ტკივილნი მწარენი დაითმინენ უშიშითა გონებითა ... (52r-54r).
- 13.1. **თუესა დეკენბერსა კ წინაღლე ქრისტე შობისაჲ. ჳმაჲ გ გუერდი** – ანგელოზთა დღეს წინავიდოდეთ, ძალნო ბეთლემისათა ... (54r-55r).
- 13.2. **მასვე დღესა წმიდისა ეგნატი ღმერთშემოსილისაჲ. ჳმაჲ დ. მწნონი** – ღმრთისმეტყუელებისა თავად და თანამკვდრად მსახურად მოციქულთა კუალსა შეუდგე, ეგნატი, აღმოსვლით რაჲ გამოხეჭდ ... (55r-57v).
14. **თუესა დეკენბერსა კა წმიდისა მონამისა ივლიანაჲსი** – რომელი იყო ქალაქით ნიკომოდიით მაქსიმიანეს ზე მეფისა ასული მშობელთა მდიდართაჲ ... (57v-58v).
- 14.1. **თუესა დეკენბერსა კა წინაღლე ქრისტეს შობისაჲ, ბ გუერდი** – ანგელოზთა დღე. დღესასწაულობს ყოველი დაბადებული და ზეცისანი ჩუენ თანავე იხარებენ, რამეთუ შემოქმედი ქალწულისაგან იშვების ... (58v-62v).
- 14.2. **თუესა დეკენბერსა კბ ნამებაჲ წმიდისა მონამისა ანასტასიასი** [...] დეოკლიტიანეს – ზე მეფისა, ნათესავით ჳრო[...] მშობელთა] ღმრთისმსახურთა და მორწმუნეთაჲ ... (62v-63v).

- 14.3. **თუესა დეკენბერსა კვ წინადლე ქრისტეშობისაჲ, ბ გუერდი** – ანგელოზთა დღეს. აჰა ესერა კრავი [...] სოფლისა ბრალთაჲ ბაგასა მიყვანებად ... (63v-68r).
15. **თუესა დეკენბერსა კვ წმიდათა** – ათთა მონამეთა ორნი ინამნეს კრიტს ... (68r-v).
- 15.1. **თუესა დეკენბერსა კვ წინადლე ქრისტეშობისაჲ, ბ გუერდი** – ანგელოზთა დღეს. ნეფსითი მოსდრიკენ ცანი და გარდმოიჴედ და ქალწულებრივი საშოიჲ გამოუკლველად ... (68v-71v).
- 15.2. **მასვე დღესა წმიდათა ათთა მონამეთა კრიტე(!). ჴმაჲ დ** – მ[...] ...] ათეული ღმრთივბრწყინვალე და ათმნათობ[...] [...]მჰა-რი, რომელი საღმრთოთა ნათლითა განანათლებს ეკლესიისა სავესებასა ... (71v-73v).
16. **თუესა დეკენბერსა კვ წინადლე ქრისტეს შობისაჲ** – ხოლო უკუეთუ წინადლე ქრისტეს შობისაჲ მარხვათა დღე იყოს, ესრეთ იქმნას ნესი ჟამთა ლოცვისაჲ: კანკელსა წინაშე დაუსუჴნონ ხატი ქრისტეს შობისაჲ ... (73v).

წყდება: ... დანყებასა მესამისა ჟამისასა დაჰრეკონ ძელსა და შეკრბენ ეკლესიად და ილოცონ ორი ჟამი მზისა და სამჟამისაჲ. ხოლო მზისასა [...] (73v).

მინაწერები:

1. **ნუსხური:** „ღმერთო, შეინყალე სული ფრიად ცოდვილისა **ასთანდარის** და ძმანი უდღეგრძელენ“ (15v, ქვედა არშია).
2. **მხედრული:** „ქ. ესე თვენი წმინდი **შიოსი** ყო. ახლა მე ვიშოვნე ღთის შეწვევითა. ღმერთო, მშვიდობაში მოაჴმარე. შენმა მადლმან და სახელმან, შენი მადიდებელი ვარ, **ოთარაშვილი შიო**, დიაკვანი, გეხვეწები“ (36v, ქვედა არშია).
3. **მხედრული:** „ნელს **ჩღე** ქორონიკონს **უბთ**“ (39v, ქვედა არშია, მხედრული).
4. **მხედრული:** „ესე ეტრატი სვეტისცხოვლისა არს“ (34r, ზედა არშია).

გაურკვეველი შინაარსის მინაწერები:

5. **მხედრული:** „ქ. მიყვ[ა]რდი ჩემი მეგონე მზეს [...] მზეს შენზე“ (1r, მარჯვენა არშია).
6. **მხედრული:** „ქ. ქრისტემან წინაშე ღეთონ (!) ზმრეს (!) მას დედსთნს (!) გუღეს ანის წმინდის მღღლის აღმზრდელის ძუძუებს ვემთხვევი“ (1r, ქვედა არშია).

7. **მხედრული:** „ტკბილის (!) რძის აღმაგდინეს ძუძ...“ (3v, ქვედა არშია).
8. **მხედრული:** „ქოთრიცი მომიკითხეთ ასე მოახსენე ჩემ მიაართ ჩემს გიავ შენ ათრის ახალციხე ამმინ“ (4r, ქვედა არშია).
9. **მხედრული:** „ქ. წმინდათ მოწამეთ მინასი, ერმოგინესი და ევლრაფასი ესე წმიდამან ყო მაქსიმე...“ (8r, ქვედა არშია).
10. **მხედრული:** „ქ. მამაო ჩვენო,რომელი ხარ ცათა შინა, წმინდა [იყვეს სახელი შენი, მოვედით სუფევა შენი, იყავნ ნება შენი ვირცა ცათა“ (13v, მარცხენა არშია).
11. **მხედრული:** „აბგდევზთიკლმნოპჟრსტუფ..უფალო ღაღტყო, შენდამი, ის-მინე ჩემი! უფალო, მოხედენ ჳმ[ა]სა ჩ[ე]მსა! [.....]უფალო, წარმიმართე [...] ჩემი ვირცა (!)ს[ა]კმეველი შენ წინ ჳელთა ჩემთა[...]“ (17r).
12. **მხედრული:** „ქ. ნათელი მხიარული წმინდის დიდებულის უკვდავის მამის ზეცთს (!) წმითდ (!) მ[ა]ცხოვრი ჩვენი იესო ქრისტე, მოსრულისა და ს[ულ]ს მზისას ვიხილოთ ნათელის სამწ[უ]ხრო, ვაქებთ მამასა და ძესა და წმიდასა სულსა, ღირს ვართ ყოველს ჟამს“ (34v, ქვედა არშია).
13. **მხედრული:** „გ[ი]გ[ა]ლბოდ შენდა ძეო ღმრთისაო, ცხოვრების მომცემელო, რომლისათვისცა ყოველი სოფელი შენ გადიდებს“ (35r).
14. **მხედრული:** „ესე თვენი წმინდა გ[ი]ორგისი იყო ახლა მე ვიშოვნე ღთის შეწვენით, ღმერთო მშვიდობაში მოაწმარე შენს მ[ა]დლმ[ა]ნ და სახელმან. შენი მადიდებელი ვიშო ოთარაშვილი, შიო დიაკვანი გეხვენები“ (38v, ქვედა არშია).
15. **მხედრული:** „ნათელი მხიარული წმიდისა და დიდებულისა უკვდავისა. უკვდავი უკდაისამაგისა წმინდა“ (47v, ქვედა არშია).

ვარჯიში წერაში:

1. **მხედრული:** ქართული ანბანი (7v, ქვედა არშია; 9r, ქვედა არშია).

ტიქსტუტან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ტექსტში შედის შემდეგი საგალობლები: მესმასა, განძლიერდასა, აკურთხევედითსა, ღაღადყავსა, ადიდებდითსა, სტიქარონები.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 16
2. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა, ჰიმნოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 111.

ალექსანდრიანი [XVIII-XIX]

1446/28

ტიქნიკური აღწერილობა:

31 ფ. ცარიელი ფურცელი – 25ა. ზომები: ყდა – 355×230, ქალაღი – 334×208/214×174, ტექსტი – 335×202/202×165, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8/4. ცისფერი ფერის, სხვადასხვა ფორმატის ქალაღი, მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 23/26/31/35. განკვეთილობის ნიშნები – **ჟ, •, •**. ხელნაწერი თავნაკლულია, რესტავრირებული, ფურცლები კარგად არის შემონახული. [XVIII-XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ახლავს მელნით შესრულებული უმნიშვნელო ჩანახატები (25ა, 31ვ). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ბარბარე თუმანიშვილისაგან ხელთუბნიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ... მიერ და დიდისა და სასყიდლისა მიღებად და მაკედონელთაგან დიდად ხელოვნად წოდებად, ხოლო ესმა რა ესე ნევთნაფს დედოფლისა მისგან და ხედვიდა რა გამოუთქმელსა მშვენიერებასა მისსა ... (1r).

მინაწერები:

1. მხედრული, სხვა ხელით: „თქვენო მოწყალებაჲ, კნიაზო **დავით ზაზას** ძევ, წელან თქვენს ბრწ.“ (25ა საპირისპირო მხარეს, ცარიელ გვერდზე).
2. მხედრული (სხვა ხელით), გაირჩევა: „დედაოვ **ქეთევანი**“ (25ა).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ტექსტი შავი ვარიანტის შთაბეჭდილებას ტოვებს. შიგადაშიგ ნასწორებია. კონკრეტული ადგილები გამოყოფილია საგანგებო მონიშვნით, რომელშიც ჩანერილია: „აქ უნდა დაიხატოს“ ან „აქ დაიხატოს დედაკაცი“ და ა.შ. ცალკეული თავები გამოკვეთილად გამოყოფილი არ არის.
2. ხელნაწერი შეიცავს **არჩილის** თარგმანის ტექსტს, თითქმის სიტყვასიტყვით, მცირე ვარიანტული სხვაობით, მისდევს ეროვნულ არქივში დაცულ 1446/123 ხელნაწერს. თუმცა ამ ნუსხისგან განსხვავებით წინამდებარე ტექსტი სრულია.
3. ძალიან ახლოს დგას ტექსტი 1446/19-თან. ამ უკანასკნელში გამეორებულია შენიშვნაც კი, რომელიც 1446/28-ში როქსანას გოდებაშია ჩანერილი: „აქ დაიხატოს ალექსანდრეს ცხედრის წაღება“. შესაბამისად, 1446/19 უფრო გვიან არის გადაწერილი და შესაძლოა 146/28-დანაც.
4. ტექსტი ნაწერია მთელ ფურცელზე ისე, რომ არშიები არ ეზომება.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 10-11.
2. ალექსანდრიანი, ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა, კომენტარები, ლექსიკონი და საძიებელი დაურთო რევაზ მირიანაშვილმა, თბილისი, 1980.

ყარამანიანი [XVIII-XIX]

1446/29

ტიქნიკური აღწერილობა:

8 ფ. ზომები: ყდა – 226×180, ქალაღი – 223×172, ტექსტი – 170×120, სისქე – 4; სტრიქონებს შორის მანძილი – 6; არშიები: ზედა – 23, ქვედა – 15, მარჯვენა – 36, მარცხენა – 17. ქალაღი – ცისფერი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. აქვს ჭვირნიშანი. განკვეთილობის ნიშნები – **•, ♄**. სტრიქონების რაოდენობა – 23. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, ფურცლები კარგად არის შემონახული, რესტავირებული. [XVIII-XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ბარბარე თუმანიშვილი-საგან ხელთუბნიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ... ჳელმწიფეს მუხლსა აკოცა. ბძანა ჳელმწიფემ: ლხინსა და სმასა შე[ე]ქცნენ. ხელმწიფე, სარდალნი, დიდებულნი, ფალავანნი და სხვან[ი] ყოველნი **ყარ[ა]მანს** ქებას შეასხმიდიან. იმ ღამეს ამყოფა, ქცევით შე[ე]ქცნენ. იქით მხარესა რაიაზამ ომიდამ გაბრუნებული დაღონებული თჳსა სადგომსა მივიდა და განისვენა ... (1r).

წყდება: ... რა იგინი ყარამანმა ქვეითად ნახა, აღარ ეომა და ეგრე უთხრა: ფალავანნო, ერთმანერთის ძლიერება ხომ გავშიჯეთ. ან თუ მე დ[ა]გხოცოთ, ვინ უნდა განახოსთ და თუ თქვენ მომკლავთ, ვინ დაგვინახავსთ ... (1v-8r).

ტიქსტი შედგება შემდეგი თავებისაგან:

1. აქა **არყასისა და სალასალის** მოსვლა რაიაზამის შემწედ (1r-2r).
2. აქა **უშანგშაჳასი** მოიხსენეთ (2r-4r).

3. აქა წიგნი **სალსალისა** და **არყასისა უშანგშაჰასთან** და **ყარამანთან** მონწერილი (4r-5v).
4. აქა არყასისა და სალსალის აიარის **ფანდიერჯან** შუზისაგან აიარის სიკვდილი (5v).
5. აქა **ფანდიერ ჯანშუზის** არაისაგან გარდანქეშანის განმზადება (5v-6v).
6. აქა ომი არყასისა და **უშანგის** ჯართა და არყასისაგან მრავალთა ფალავანთა შეპყრობა (6v-7v).
7. დასრულდა ომი (7v).
8. აქა ომი სალსალისა და უშანგის ჯართა (7v).
9. აქა **ბარამჯიბილისა** და სალსალის ომი (7v-8r).
10. აქა ომი სალსალისა და ყაირანისა (8r).
11. აქა **ყარამანისა** და ორთა ძმათა – არყასისა და **სალსალისა** – ომი ფიცხელი (8r-v).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ტიქსტი „ყარამანიანის“ მოკლე რედაქციაა.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. კორნელი კეკელიძე, ქართული ლიტერატურის ისტორია, ტომი II, თბილისი, 1941, გვ. 309-310.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 17.

მსოფლიო ისტორია [XIX]

1446/30

ტიქნიკური აღწერილობა:

20 ფ. ზომები: ყდა – 32×214, ქალაღი – 315×205, ტექსტი – 35×13, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 36, ქვედა – 45, მარჯვენა – 56, მარცხენა – 22. ქალაღი – თეთრი და მომწვანო ფერის. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 23/26. აღრიცხვა – გვერდობრივი, აღნიშნული არაბული ციფრებით, რამდენჯერმე გადაშლილი და გადაკეთებული, ხშირად შეცდომით მითითებული. განკვეთილობის ნიშნები – ♪, •, ♫. რესტავირებული, ფურცლები ალაგ-ალაგ დალაქავებული. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია; აკლია შემდეგ ფურცლებს შორისაც – 6v-7r, 12v-13r. კალიგრაფიული მხედრულით შესრულებულ სათაურს ახლავს მარტივად დეკორირებული თავსამკაულები: 2r, 8r, 10r, 12v, 16r, 18v, 20r. გადამწერი – **დავით თუმანიშვილი** (ხელის მიხედვით). [XIX] დათარიღების საფუძველი – გადამწერის მოღვაწეობის პერიოდი. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ბარბარე თუმანიშვილისაგან ხელთუბნიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ... წარყუვანილ იქმნა სრულიად იუდიანითურთ ტყულობასა ბაბილოვნელთასა, განთავისუფლდნენ იგინი ტყულობისა მისგან, განთავისუფლდნენ იგინი გამოსულითა სამეოცდა ათისა წლისათა ... (1r).

წყდება: ... რავდენგზის შევიდა ჭრიდერიკი იტალიასა შინა მხედრობითა? ექუსჯერ; პირველად: გვრგვოსან იქმნა, მეორედ: დაამშვიდა აღშფოთებული ქალაქი მედიოლანი და კრემონი მოაოხრა საფუძველადმდე, გარნა უკუწ ... (20v).

ტიქსტის შედგენილობა:

1. ნაწილი მეორე, სამთავროთათჳს (2r-4r).
2. ნაწილი მესამე, სამთავროსათჳს სპარსეთისა (4v-6v).
3. ნაწილი მეოთხე, სამთავროსათჳს ბერძენთასა (6v-8r).
4. ნაწილი მეხუთე, სამთავროსათჳს რომისა (8r-10r).
5. კოროლისათჳს, რომელ არს გამგენი (10r-12v).
6. კეისართათჳს საქსონიელთა სახლისა (16v-18r).
7. კეისართათჳს ფრანკიელთა სახლისა (18v-20r).
8. კეისარნი შვაბელთაგან სახლისა (20r-v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 18.

ეპროვის გამოგრაფია [XVIII]

1446/31

ტიქნიკური აღწერილობა:

8 ფ. ზომები: ყდა – 353×233, ქალაღი – 345×220, ტექსტი – 210×140, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: ზედა – 78, ქვედა – 58/72, მარჯვენა – 24, მარცხენა – 25. ქალაღი – მოლურჯო ფერის. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყავისფერი ყდა, ახლადრესტავრირებული. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. შეემჩნევა განკანონების ხაზები. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 18/28. აღრიცხვა – რვეულებრივი და გვერდობრივი. რვეულებრივი აღრიცხვა აღნიშნულია მხედრული გრაფემით. შემორჩენილია მხოლოდ ერთი ბ (მე-2) რვეული. გვერდობრივი – არაბული ციფრებით. განკვეთილობის ნიშნები – ♣, •, ✪. ფურცლები კარგად შემონახული. რესტავრირებული, თავბოლონაკლული, თავების დასაწყისში ახლავს თავსამკაულები, გაფორმებული, ჩარჩოში ჩასმული მოლურჯო-მომწვანო ყვავილებითა და ორნამენტებით (1r, 5v, 6v, 7v, 8r, 8v). გადამწერი – [დავით თუმანიშვილი]. მთარგმნელი რუსულიდან – [დავით ბატონიშვილი]. [XVIII]. დათარიღების საფუძველი – დავით თუმანიშვილის მოღვაწეობის პერიოდი. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ბარბარე თუმანიშვილისაგან ხელთუბნიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ნაწილი ა. საჯელმწიფოთა საკოროლოთა და რესპუბლიკათათს ევროპიისათა. I. გერმანიისათს – გერმანიასა აქუს 200 მილი სიგრძე, 100 მილი სიგანე, ხოლო სიმგურგლე 680, ჰაერი არს მუნ კეთილი და მრთელი, გარნა ცივი ქუწყანა – ნაყოფიერი, უფროსლა პურითა და პირუტყვთ საჭმლითა, ვენახი არა ყოველგან თანაჰსწორ მოქმედებს, ტყენი რომელნიცა არა მცირედ არიან და ვრცელ უხუჭბენ მფრინუჭლითა და სხუჭთა ცხოველითა ... (1r).

წყდება: ... ჟამითი ჟამად მიინია შეკრებულება ესე დამცირებასა შინა ესრეთ ... (8v).

ტიქსტი შედგება შემდეგი თავებისგან:

1. სათვთმპყრობელოთა სამფლობელოთა იმპერიისა ღერმანიისათჳს (2r-5v).
2. სამფლობელოთათჳს ავსტრიის სახლისათა ღერმანიასა შინა (5v-6r).
3. ავსტრიის ნიდერლანდთათჳს (6v-8r).
4. ქალაქთა ანსიატისათა, ანუ ზღჳს პირისათა (8v).

ტიქსტიტან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ხელნაწერი წარმოადგენს **დავით თუმანიშვილის** ავტოგრაფულ ნუსხას (შდრ. 1446/52; იხ. ანდერძი).
2. ხელნაწერში შემორჩენილია მთლიანი თხზულების მხოლოდ დასაწყისი, კერძოდ, **გერმანიის** აღწერა.
3. ხელნაწერში შემორჩენილი საკუთარი გვერდობრივი აღრიცხვა უჩვენებს, რომ მას წინ აკლია 12 გვერდი. აღწერილობაში მითითებული ინფორმაცია, რომ ეს ხელნაწერი გადაწერილია 1446/111-ისაგან, სინამდვილეს არ უნდა შეესაბამებოდეს, ვინაიდან 1446/111-ში აღრიცხვა პირველივე ნომრით იწყება და პირველივე გვერდზე შუა ტექსტია მოტანილი. შესაბამისად, უფრო შესაძლებელია, რომ სწორედ 1446/111 იყოს გადაწერილი ამ ხელნაწერიდან. თხზულება ნათარგმნია რუსულიდან **დავით ბატონიშვილის** მიერ (იხ. ხელნაწერი 1446/111, თავფურცელი).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 18.

თეიმურაზ I ლეჩხთა კრებული [XVIII]

1446/32

ტიქნიკური აღწერილობა:

8 ფ. ცარიელი ფურცელი – 7v. ზომები: ყდა – 350×230, ქალაღი – 347×222, ტექსტი – 143×230, სისქე – 3; სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: ზედა – 47, ქვედა – 67, მარჯვენა – 42, მარცხენა – 32. ქალაღი – თეთრი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყავისფერი ყდა, ახლადრესტავრირებული. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. შეემჩნევა განკანონების ხაზები. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 26/30. აღრიცხვა – გვერდობრივი, აღნიშნულია არაბული ციფრებით. განკვეთილობის ნიშნები – •, ♣, ხელნაწერი თავბოლონაკულია. ახლად რესტავრირებული. თავსამკაულები და ტექსტების დასასრულები გაფორმებულია ჩარჩოში ჩასმული მომწვანო, მოლურჯო და მონითალო ყვავილებითა და ორნამენტებით (2r, 7r, 8r). სათაურები შესრულებულია კალიგრაფიული მხედრულით (2r, 8r). ავტორი: **მეფე თეიმურაზ I** (2r, 8r). გადამწერი – **დავით თუმანიშვილი** (2r, სქოლიო). [XVIII] დათარიღების საფუძველი – ავტორისა და გადამწერის მოღვაწეობის პერიოდი. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ბარბარე თუმანიშვილისგან ხელთუბნიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ... ლექსი სათარგმნელი ქება და მკობა მეფის **ალექსანდრესი** და დედოფლის **ნესტან-დარეჯანისა** ნათქუამი მეფის **თეიმურაზ პირუჭლისა** მაჯამად – რადგან არ ვჰსცხრები ქებასა, ვგონივარ ამათ მისანი; ან ჩემთა გულთა ლახვარი, სათი მაქვს საათთ მისანი ... (2r-7r).

წყდება: ... და ნუ მოეშვები შენ ჩემთვის, სამოთხის კარსა დაყრასა ... (8v).

ტიქსტის შედგენილობა:

1. ლექსი სათარგმანებლი ქება და მკობა მეფისა ალექსანდრესი და დედოფლის ნესტანის დარეჯანისა ნათქუამი მეფის თეიმურაზის პირუელისა მაჯამად (2r-7r).

შენიშვნები:

- სტროფების რაოდენობა – 304.
 - სათაურს ახლავს **დავით თუმანიშვილის** მიერ შედგენილი შემდეგი სქოლიო: „**ალექსანდრე** იყო ძე **ლეონ მეფისა**. **ლეონ** იყო ძე **ავგიორგისა**. ხოლო ესრეთ იუწყეთ, მკითხველნი: **ალექსანდრე** ვიდრე გამეფდებოდა, მამასა მისა **ლეონ** მეფესავე მოგევარა მისთვის ცოლად ასული **ბარძიმ ამილახორისა**, რომლისაცა სახელი **ნესტან-დარეჯანობითა** არა არს ხსენებულ ცხოვრებასა შინა. ესე **ალექსანდრე** გამეფდა წელსა ქრისტესსა 1561-სა და ჰყვანდნენ მას ძენი (მას **ბარძიმის** ასულსა თანა) ოთხნი: **დავით**, რომელი იყო მამა ამა **თეიმურაზ** მეფისა, **გიორგი**, **ერეკლე** და **კოსტანტინე**. **დავითსა** ჰყვა ცოლად ასული **აშოთან** მუხრანისბატონისა **ქეთავან**, რომელი ეწამა **შააბაზისაგან**. **გიორგი** მოიკლა და **ალექსანდრე** მეფე **კოსტანტინესაგან** და **კოსტანტინე** – კახთაგან. **ალექსანდრე** მეფეს, ზემორე ვახსენე, არა ესვა დედოფალი სახელით **ნესტანდარეჯან**, არამედ ასული ჰყვა ფრიად შვენიერი და კეკლუცი, რომელი მისცა ცოლად **ალექსანდრემ მანუჩარ დადიანსა** წელსა ქრისტესსა 1591-ს, რომელიც მოკუდა შობასა ზედან მისა **ლეონისა** და მე ესრეთ ვგონებ მწერლისაგან შემცდარი იყოს დედოფლის ხსენება და არის ესე ზემორე თქმული ქებანი მეფეს **ალექსანდრესა** ზედან და ასულსა მისა **ნესტანდარეჯანსა** ზედა და არა დედოფალსა ზედან. **დ. თუმანოვი**“ (2r).
2. ანბანთქება სრული და უკლები თქმული პირველის მეფის თეიმურაზისაგან (8r-v).

შენიშვნები:

- სტროფების რაოდენობა – 14. ტექსტი არასრულია, აკლია 22 სტროფი.

ტიქსტებთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ხელნაწერს ყდის ზედა ფრთის ფორზაცზე ახლავს უმნიშვნელო შინაარსის მინაწერები.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. თეიმურაზ I, თხზულებათა სრული კრებული, აღ. ბარამიძისა და გ. ჯაკობიას რედაქციით, თბილისი, 1933, გვ. 154-159.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 19.
3. ჩვენი საუნჯე, შედგენილი ა. გვახარიას და ლ. მენაბდის მიერ, ალექსანდრე ბარამიძის რედაქციით, ტომი IV, თბილისი, 1960, გვ. 87-92.

საისტორიო ნაწარმოებთა კრებული, 1813-1826 წწ.

1446/33

ტიქნიკური აღწერილობა:

384 ფ. ცარიელი ფურცლები – 95v, 150v, 214v, 226v, 298av, 325v-326v, 350v-353v, 354v, 368v-369v, 378v. ზომები: ყდა – 330×215, ქალაღი – 320×210, ტექსტი – 232×148, სისქე – 70; სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: ზედა – 45, ქვედა – 45, მარჯვენა – 44, მარცხენა – 26. ფილიგრანული ქალაღი, მოყვითალო და ცისფერი. მელანი – შავი, წითელი. ტვიფრული, ტყავგადაკრული მუყაოს შავი ფერის ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები მთავრულით, სათაურები – თხზული მთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 31. აღრიცხვა – რვეულებრივი და ფურცლობრივი. ქვედა არშიაზე რვეულებრივი აღრიცხვა აღნიშნულია ერთი რვეულის დასაწყისსა და მეორე რვეულის დასარულსს. იწყება პირველი რვეულით (6 ფურცელი), თანმიმდევრობით გრძელდება 8-8 ფურცლიანი რვეულებით და სრულდება 50-ე ნაკლული რვეულით (2 ფურცელი). ფურცლობრივი აღრიცხვა გვხვდება ზედა არშიაზე, მხოლოდ 1-200 გვერდი არის თანადროული, შესრულებულია ყავისფერი მელნით, გვიანდელი 201-384 – აღრიცხულია ვასილ ბარნოვის მიერ წითელი მელნით, დაუნომრავია ტაბულები. ხელნაწერი სრულია, რესტავრირებული. ახლავს ფერადი საღებავებით შესრულებული ტაბულები (95ar; 175ar; 250ar; 298ar), [1813-1826 წწ] (299v). გადამწერი: **დავით თუმანიშვილი** (1-324) (299v). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ბარნაბ თუმანიშვილისაგან (ხელთუბანი, ქართლი)**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. [ვახუშტი ბატონიშვილი, ქართლის ცხოვრება]

დასაწყისი: ტომობა და ჰშთამომავლობა ქართველთა ნოეს ძის იაჭეთის თესლისაგან, ვიდრე ქართლოსისა და ძმათა მისთამდე და განყოფილებანი მათნი და ძეთა მათთა ...“ (1r-96r).

თხზულება შემდეგი თავებისგან შედგება:

- 1.1. ტომობა და ჰშთამომავლობა ქართველთა (1r-8v).
- 1.2. აღწერა სამეფოსა **საქართუჭლოხსა** (9r-95r).

შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს ჩართულია **დავით თუმანიშვილის** მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულა შემდეგი ანდერძით:

„უნწყებულება ქარტისა ამის მკითხუჭლთათჳს: **ნოე**დამ ვინყე ქარტა ესე, ხოლო, მკითხუჭლნო, იუნყეთ ესრეთ, რომელ ყვითლის ფერითა არიან ქართლოსიანნი: მას ზედან მოშაოდ ყვითლითა – არშაკუნიანნი, მწვანითა – ნებროთიანნი, ლურჯითა – ხოსროვიანნი, პირისფერითა – ბაგრატიონნი, ხოლო ამათ შორის რომელნიცა მეფენი და მთავარნი არიან, მათ რიცხვი უსხედს და მისდევს. მით იგულისხმეთ და რომელთაც არ უსხედს, ისი ძენი მისნი და ძმანი მათნი არიან, არა მეფენი და მთავარნი და ფოთლათ წითელი თუ სხუაფერი სამკუთხედი აბიათ, ისინი ცოლნი და ქაღნი არიან. ქარტა ესე არს წარმომჩენელი, ვიდრე 78 მეფის გიორგისადმდე და მის დროს რა განჰსქდა სამ სამეფოდ და ხუთ სამთავროდ საქართუჭლო ქრისტესა 1465 წელსა, მის შემდგომნი მეფენი თჳსთა ისტორიათა შინა ჩამირთავს ეს სახედვე, რომელიცა ვიმუშაკე თავით ჩემით და არა სხვადმ გარდმოლებით მე თავადმა მდივნის ეგნატის ძემ ნადვორნის სოვეტნიკმან დავით თუმანოვმან, ქრისტესა 1826 წელსა“ (95არ).

- 1.3. უწყებულება მკითხუჭლთათჳს (96r-100v).
- 1.4. აღწერა აწინდელისა ქართლისა საზღურით, მითით, მდინარეებით და ადგილთა და მას შინა შენებულებთა (101r-176r).

შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს ჩართულია **დავით თუმანიშვილის** მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულა: „უნწყებულება მკითხუჭლთათჳს: შემდგომად განხეთქილებისა სამ სამეფოდ და ხუთ სამთავროდ, დასჯდა საქართუჭლოს ნაწილსა ზედა ქართლის მეფედ ძე **გიორგისა 79 კოსტანტინე** და ვინყე მისგან ვიდრე უკანასკნელ მეფის გიორგისადმდე ქმნა ქარტისა ამის: ესრედ შეისწავედ, მკითხუჭლნო, რომელთაც რიცხვ მისდევს, მეფენი არიან და რომელთაც ა აქესთ რიცხვი, ისინი ძმანი და ძენი არიან და რომელთაც ჯუარი უსხედსთ, ისინი სამლუდელონი არიან, პირისფერით ქართველთ მეფეთ ბაგრატიონნი არიან და ალისფერით კახთ მეფეთ ბაგრატიონი **ნაზარალი ხანი**დამ და ისფრად ფოთოლნი – ცოლნი და ქაღნი არიან, ვქმენ ქარტა ესე თავადმა მდივნის ეგნატის ძემ, ნადვორნის სოვეტნიკმა **დავით თუმანოვმან**, 1826 წელსა ქრისტესსა, დავით“ (175არ).

1.5. აღწერა **ჰერეთისა, კახეთისა და კუხეთისა**, კუალად **თუშეთისა და დიდოეთისა** (176r-190r).

1.6. აღწერა ანინდელთა მეპატრონეთა (190v-215r).

შენიშვნა: ტექსტს ახლავს ვასილ ბარნოვის ავტოგრაფული მინაწერი წითელი მელნითა და მხედრულით: „რიცხვები აღარ ესხდა და მე დაუსხი აქედან. **ვასილ ბარნოვი**“ (201r, ზედა არშია).

1.7. აღწერა ანინდელისა ოვსეთისა ანუ კავკასიათა შინათა (215r-222v).

1.8. აღწერა საჩინოთა ადგილთა სამცხე-საათაბაგოსთა (223r-250v).
ცხოვრება სამცხე-საათაბაგოსი (234r-250r).

შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს ჩართულია **დავით თუმანიშვილის** მიერ შედგენილი გენეალოგიური ტაბულა:

„წარმოჩენა მკითხუვლთათჳს: ხოლო ოდეს მოვიდა **დავით წინასწარმეტყუვლის** გუარისა შჳდთა ძმათაგანი გუარამ ძე სოლომონისა, დაესიძა მირდატს, ძესა ვახტანგ გორგასლანისასა და მან მისცა და თჳსი ცოლად და ტაოს ერისთოვბა. შემდგომად სიკუდილისა მირდატისა და ძმისა მისისა ლეონისა და ძეთა მათთა, დაუმკვდრესთ სამკვდრებელი თჳსი ძესა ბაგრატისსა, გურამს მეფობა ქართლისა და კურატპალატობა ქრისტესსა 586 წელსა. ამან იწოდა მამისა თჳსისა სახელით ბაგრატიანობა და ძენი მისნი და ჰშთამომავლობანი ზოგნი ქართლსა ისხდნენ მეფეთ, ზოგნი – სამცხე-კლარჯეთსა, ტაოსა და სხუათა ადგილთა და სომეხთა მეფეთა სამეფოთა ზედა და სხუანი ერისთავად და ერისთავთ ერისთავად, რომელნი ისხდნენ ქართლს მეფენი, გინა მთავარნი, მათ უსხედსთ რიცხჳ და სხუათა სამცხესა, გინა სხვათა ადგილთ მეფეთა ერისთავთა არა უსხედს .ესე ყოველნი არიან პირისფერითა ბაგრატოანნი და შემდგომად დროსა თამარ მეფასასამან(!) **იოანეს** უწოდა ათაბაგობა **ზაქარია ამირსპასალარის** ძმასა, მხარგრძელსა, ვიდრე **სარგის ჯაყელისადმდე** იყუნენ მხარგრძელნი ათაბაგად, ესენი არიან ყვითლისფერითა და მწუანითა არიან **სარგის ათაბაგის ჯაყელი ციხისჯუარელი** და ჰშთამოსრულნი ვიდრე უსუფ ფაშამდისა, ათაბაგი უსხედს **იოანედამ** რიცხჳ ათაბაგთა ანუ ფაშაუმყოფთა, იგინი არიან ფაშანი და თაბაგნი ესრეთ იგულისხმე, მკითხველო: ხოლო ყუარყუარეს სრულიად არღარა მორჩილ ექმნენ მეფეთა ქართლისათა და არღარა მორჩილ ექმნენ და დაიბყრეს ???ად ქრისტესა 1451 წელსა. ხოლო კუალად რა განიყუვს ქუვყანანი **სულტან მურადმან** და **შაჰსეფი ყაენმან**, დაჰშთა სულთანსა სამცხე-საათაბაგო და იმერეთი ქრისტესა 1636 წელსა. უმეტეს განიმკვდრეს ათაბაგთა, ხოლო ოდეს იქმნა მახმედიან 21 ათაბაგი ბექა და უწოდეს

საფარფაშა შერიათმახმედიანობა და შემდგომად 23 ათაბაგისა **როსტომისა** იქმნენ სრულიად მახმედიან. იქმნა ქარტა ესე ჳელითა თავადის **ეგნატის** ძის ნადვორნის სოვეტნიკის **დავით თუმანოვისაგან** ქრისტესსა 1826“ (250არ).

1.9. **აღწერა ეგრისის ქუეყანისა ანუ აფხაზეთისა ანუ იმერეთისა** (251r-299r).

ცხოვრება ეგრისისა აფხაზეთისა ანუ იმერეთისა (267r-299r).

შენიშვნები: ა) ტექსტის ბოლოს ჩართულია **დავით თუმანიშვილის** მიერ შედგენილი ეგნეალოგიური ტაბულა:

„წარმოჩენა მკითხუჭლთათჳს აფხაზთა და იმერთა მეფეთა:

დაიპყრა რა მკლავითა თჳსითა 33 მეფემან ვახტანგ გორგასლან ეგრის მდინარეს იქით და ვითარმედ მოსცა კეისარმან მზითუადვე ვახტანგ გორგასლანსა და ეპყრათ ხოსროვიანთა, ვიდრე 40 სტეფანოს მთავრისადმდე ქრისტესსა 600 წელსა. ამავე წელსა მიულო სტეფანოს მთავარსა კეისარმან ეგრის მდინარეს იქით. და დასუა ერისთავი თჳს ცვალებითა და უწოდა აფხაზეთი. ხოლო მოსლუასა მურუან ყრუსასა ქრისტესა 663 წელსა იყო ერისთავად ლეონ. ამან ლეონ ისტუმრა მეფენი მირ და არჩილ და მსახურებდა მეფებრ. შემდგომად უკუქცევისა მურუან ყრუსა, კეისარმან მოჰსცა **ლეონს** მკვდრად ერისთობა და გვრგინი და შემდგომად **არჩილ მეფემანცა** მისცა ასული **მირ** მეფისა ცოლად და მორჩილებდა მეფეთა. მოკუდა ესე **ლეონ**, დასჯდა ძმისწული ამისივე **ლეონ**. ესე **ლეონ** იყო ხაზართა მეფის ასულის წული, რომლითა შემნებითა უმეტეს განიმკვდრა ს[ა]ერისთავო, ვინაჲდგან ბერძენთაცა მიღებოდათ ძალი. შემდგომად სიკუდილისა მთავართა 45 **ჯუანშერ** და **იოანეს**, განჰსდგა ესე **ლეონ** და მიიტაცა ლიხის მთიდამ ვიდრე ზღუადმდე და იწოდა აფხაზთა მეფედ ქრისტესსა 786 წელსა და იყუნენ მეფენი ვიდრე მეფის თეოდოსადმდე. ხოლო დროსა ამას აფხაზთა, ითხოვეს დავით მეფის კურატპალატისაგან, რომელსა ეპყრა **ტაო** და სომეხთა მეფეთა სამეფო, 53 მეფის გურგანის ძე მეფე ბაგრატ შკლობილი თჳთ დავით მეფისა, რომელიცა მოსცა და აკურთხეს მეფედ აფხაზთა ქრისტესსა 985 წელსა და იყუნენ მეფენი ერთ მეფობითა ბაგრატოანნი ვიდრე **ლაშას ძის დავითისა** და **რუსუდანის ძის ნარინ დავითისადმდე** და იწოდა იმერთა მეფედ, ხოლო ამა **ნარინ დავითი**დამ ვიდრე უკანასკნელ **არჩილის** ძის მეფის **სოლომონამდის** ისხდნენ მეფენი ერისთავნი, ბაგრატოანნი, ეგრეთვე **ქართიოს** მეფენი და ძენი ესენი არიან პირისფერნი და შერეულნი არიან ლურჯნი და აფხაზთა მეფენი არიან მწუანენი, **ლეონ აფხაზთა** მეფიდამ, ვიდრე უკანასკნელ მეფის **სოლომონისადმდე** რაოდენ მეფენი ანუ ერისთავნი ყოფილან ყოველთავე რიცხჳ უსხედს და რომელთაც არ

უსხედს, ისინი არ არიან. ესრეთ გულისხმა ჰყავ, მკითხველო და მხილველო, ქარისა ამის, იქმნა ქარტა ესე ჴელითა თავადის მდივნის ეგნატის ძის, ნადვორნის სოვეტნიკის დავით თუმანოვისაგან ქრისტესსა 1826 წელსა, ტფილისს“ (298არ).

ბ) თავის ბოლოს **დავით თუმანიშვილის** ჩანართი ანდერძით:

ვინ ვისი სამწყსონი არიან (299v).

ანდერძი: „ეს ზემო წერილი ამ ქართლის ცხოვრებაში არ იყო. მე ერთ ადგილს ვპოვე და გარდმოვსწერ, შთაუმატე ამ ქართლის ცხოვრებას მე, **ეგნატი მდივნის ძემ**, თავადმა კოლლეჟიკის სეკრეტარმა **დავით თუმანისშულმან** წელსა ქორონიკონსა 1813, ხოლო ქართულსა ქორონიკონს ფა იანურის 10 დღესა“ (299v).

1.10. [ქრონიკა] (300r-311r).

შენიშვნა: ვახუშტისეული ტექსტი მთავრდება 1753 წლით, შემდეგ უკვე მოსდევს დავით თუმანიშვილის ტექსტი ანდერძით:

„მანყუერელი უფროსი და ბისონიანი ...“ (311r).

ანდერძი: „ესეც მე ვიპოვე და ამას შეუმატე, თუმცა თვს ადგილს არ არის შთანერილი, გარნა დაუკარგელობისათვს ვქმენ ესე ამისთვის დამგმობთ. თავადი **დავით იგნატის ძე თუმანოვი**. თვესა ფებერვალსა 25-სა, 1820-სა წელსა, ტფილისი“ (311r).

შენიშვნა: ბიბლიოგრაფია: ბატონიშვილი ვახუშტი, აღწერა სამეფოსა საქართველოსა, ქართლის ცხოვრება, ტომი IV, 1973, გვ. 47-914.

2. [სინქრონული ტაბულა XVIII ს-ის შუამდე] (311v-320r).

3. სომხითის სოფლები ქრისტეანეთა და თათრისობა (320v-325r).

შენიშვნა: ბიბლიოგრაფია: ვახუშტი ბაგრატიონი, საქართველოს გეოგრაფია, თბილისი, 1997, გვ. 194-325.

4. [ომან ხერხეულიძე] შემოკლებული ისტორია მეფის თეიმურაზისა და ძისა მისისა მეფის ირაკლისა (327r-349v).

შენიშვნა: ბიბლიოგრაფია: ა. მეფობა **ირაკლი მეორისა, მეფის თეიმურაზის** ძისა, ქართლის ცხოვრება, ნაწ. II, დ. ჩუბინაშვილის გამოცემა, სპბ, 1854.

ბ. **ომან ხერხეულიძე**, მეფობა **ირაკლი მეორისა**. ტექსტი გამსოაცემად მოამზადა, გამოკვლევა, ლექსიკონი და საძიებლები დაურთო ლ. მიქიაშვილმა, თბილისი, 1989.

5. ქალაქებისა და სოფლების სია (354r)
6. ქალაქნი საქართუჭლოასანი უწინარეს განყოფილებისა და შემდგომად განყოფილებისა სამ სამეფოდ ... (355r-368r).
7. ციხენი საქართუჭლოასანი უწინარეს განყოფილებისა და შემდგომად განყოფილებისა სამ სამეფოდ, შენნი და უშენნი, აღწერილ არს ანბანსა ზედა მხოლოდ სახელნი ციხეთანი ... (369v-371r).

შენიშვნა: ახლავს შემდეგი ანდერძი: „თუმცა არიან ციხენი მრავალნი უსახელობის გამო დამკშთნენ, რომელნიმე და რომელნიმე იქმნება შემცდა, რომელ აქ ვერ მოვიხსენე. უკეთუ გნადდესთ აღწერასა შინა იძიეთ და ეგრეთვე ზემოხსენებულთა ციხეთა აღშენებად თუ ვისგან აღშენებულან, მუნ ჰსცნობთ. დავით თუმანოვი“ (371v).

8. მდინარენი უდიდესნი რომელნიმე უწინარეს განყოფილებისა საქართუჭლოასა არიან. ანუ რომელთა ჰქონან თევზნი, ანუ სახელნი რით ეწოდათ, აქავე მოიხსენიებიან ... (371v-374v).
9. ხოლო რაოდენნი ტბანი არიან დიდნი და მცირენი, თევზიანნი და უთევზონნი (374v-375r).
10. მეფენი საქართუჭლოასანი (375v-378r).
11. წესი და განგება კურთხევისათჳს მეფისა. დროსა მასა თუ ვითარ დასხდნენ მღუდელთმთავარნი სრულიად საქართვეჭლოსნი (379r-v).
12. უცხო ხელმწიფეთა სიები (379v-382v).
13. წესდებულთათჳს მთავრობათასა გუართა ჰაიოსთა ანუ სხუათა და სხუათა გუართა, გინა მაზრაპანთა ანუ თუ კერძთმპყრობელთა სომხითისათა (383r-384v).

მიწაწერები:

მხედრული: ვ. ზ. ბარნოვი (1r, ქვედა არშია).

ზომბადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბ., 1949, გვ. 20.

კრეპული [XVI, XVIII]

1446/34

ტიქნიკური აღწერილობა:

100 ფ. ცარიელი ფურცლები – 12v, 13v. ზომები: ყდა – 152×188, ქალაღი – 148×103, ტექსტი – 114×77, სისქე – 34; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშები: ზედა – 18, ქვედა – 20, მარჯვენა – 15, მარცხენა – 18. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. ტყავგადაკრული, ტვიფრული ყავისფერი ყდა, გაცრეცილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 15/16/17. აღრიცხვა – რვეულებრივი, იწყება 14r-დან ა (პირველი) რვეულით და მთავრდება ია (მე-11) რვეულით, გრაფემა ზოგჯერ ჩასმულია რამდენიმე მხრიდან მზის ფორმის ტიპის ნერთილებსა და ჯოხებში. განკვეთილობის ნიშნები: ♀, •, ♀. ძირითადი ტექსტის ბოლოს – ჰ, ო. ხელნაწერი კარგ მდგომარეობაშია, აკინძული, ფურცლები კარგად შემონახული, ბოლონაკლული. ხელნაწერის როგორც ზედა, ისე ქვედა ყდას ფორზაცზე დაკრული აქვს მისი თანადროული ნაჭერი. პირველი ნაწილის გადამწერია მარკოზ ჩაჩანიძე (12r). [XVI, XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია ბერ-შუეთის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **განგება ნყლის კურთხევისაჲ, რომელ არს აიაზმაჲ** – მოიღონ ემბაზი, გინა ფეშხუმი ანუ სხუაჲ რამე წმიდაჲ ჭურჭელი, შინა შთაას(!) წყალი და ასუჴნ ძელი ცხორებისა ჯუარი პატიოსანი ... (1r-12r).

შენიშვნა: ტექსტში ჩართულია შემდეგი ოდები – უგალობდითსა, განძლიერდასა, მესმასა, ღაღადყავსა, ღამითგანსა, კურთხეულარსა, აკურთხევდითსა, ადიდებდითსა, ასევე ებრაელთა მიმართ ეპისტოლე პავლე მოციქულისა.

ტექსტის ბოლოს დართულია ანდერძი: „მე გლახაკმან სულითა მარკოზ ჩაჩანიძემან დავნერე წმიდანი ესე აიაზმა სულთა განმანათლე-

ბელი. ცოდვილი, სანყალი შენდობით მომიხსენეთ ღვთისათვის სიყუარულისა, ვინცა მომიწესნეთ, უფალმან კეთილი საუკუნოს მოგაგო(!), ამინ“ (12r).

2. **სჯულისკანონი იოანე მმარხველისაჲ** – მოიდრიკნეს მუჴლნი მონანულმან და ჰრქუეს მოძღუარსა თვისსა ცრემლით და სულთქუმით: აღგიარებ, მეუფეო ჩემო, ცოდვათა და ბრალთა ჩემთა წინაშე შენსა ... (14r-54v).

კანონში შედის: კანონი უზიარებლობისა (25r), ნათელღებულთა გამცნებ (27r), სწავლანი წმიდისა იოანე ოქროპირისა, თქმული წმიდისა იოანე ოქროპირისა (31v), თქმული წმიდისა [... ..] (34v), ალაჯორთ კვრიაკესა, შვილნო და ძმანო (39v), გამოკრებული სჯულის კანონი ესე არს მართალი და ჭეშმარიტი (41v).

3. **სახელითა ღვთისათა იწყებიან ათორმეტი საუფლო სახარებაჲ და სამოციქულო გამოკრებულნი** – თუესა მარტსა კე, წმიდისაჲ ღმრთის-მშობლისა, ფსალმუნი ა: იხარებდით დღითიდღე. ადიდებს სული ჩემი უფალსა. დასდებელი: რამეთუ მოხედნა სიმდაბლ. ებრაელთა მიმართ ებისტოლე პავლე საკითხა. ძმანო ... (55r-99v).

წყდება: ... შრომითა და რუდუნებითა და მღვდარებითა მრავალგზის შიმშილითაჲ და წყურვილითა და მარხვითა, მრავალგზის ყინელითა ... (99v).

მინაწერები:

1. მხედრული: „ბერშუეთის ეკლესია“ (1r, ზედა არშია).
2. მხედრული, გვიანდელი ხელით: „მილხინე, უფალო, და შემინყალე მე [...]“ (13r, ტექსტის დანარჩენი ნაწილის ამოკითხვა ვერ ხერხდება).
3. ნუსხური, ტექსტის ხელით: „ღმერთო, კარგარეთელსა უშველე“ (20v, მარცხენა არშია).
4. ნუსხური, ტექსტის ხელით: „ღმერთო, შენ ჰკითხე, ვინცა ეს წიგნი ცნის(!)“ (44v, ზედა არშია).
5. მხედრული, გვიანდელი ხელით: „ქ. ღმერთო, შეუნდევე შეჭირვებულსა ზერეკიძესა პავლესა“ (62v-63r, ზედა არშია).
6. ნუსხური, ტექსტის ხელით: „[...] ღმერთო, მოხედენ“ (98v, მარცხენა არშია).
7. ნუსხური: „[...] ჴორციელთაო, რომელი შენთა [...]ვლთა, კარგო კარგარეთელო კრ[...]“ (99v, მარჯვენა არშია).

ტიქსტუქტუან დუკუვუიუიუი უნიუუუუუ:

1. ხელნაწერი სამი ერთმანეთისაგან დამოუკიდებელი ტექსტისაგან შედგება: პირველი – „წყლის კურთხევის განგება“ საღვთისმსახურო შინაარსისაა; მეორე – სჯულისკანონი, უფრო ზუსტად, სჯულისკანონი იოანე მმარხველისა, კანონიკური შინაარსისაა, ხოლო მესამე – გამოკრებილი სახარება – სამოციქულო, ლიტურგიკული შინაარსის.
2. სჯულისკანონი იოანე მმარხველისა შედის „მცირე რჯულისკანონში“, რომელიც ეფთვიმე მთანმინდელმა შეადგინა ბერძნული კანონიკური მწერლობის სხვადასხვა წყაროს მიხედვით მეთავე საუკუნის ბოლოს. მცირე რჯულისკანონი სულ ოთხი თავისაგან შედგება.
3. 90v-91r ქვედა არშიაზე მინაწერი ნაშლილია.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 33-34.
2. მცირე სჯულისკანონი, გამოსაცემად მოამზადა ელგუჯა გიუნაშვილმა, თბილისი, 1972.

სადღესასწაულო [XIII]

1446/35

ტიქნიკური აღწერილობა:

141 ფ. ზომები: ყდა – 243×180, ეტრატი – 228×163, ტექსტი – 165×106, სისქე – 49; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 20, ქვედა – 39, მარჯვენა – 30, მარცხენა – 27. ეტრატი. მელანი – ყავისფერი, წითელი. კოლენ-კორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 22. აღრიცხვა – რვეულებრივი, რვეულის დასაწყისის ზედა მარჯვენა კუთხეში, ხოლო დასასრულის ქვედა მარცხენა კუთხეში მონიშნულია ოთხივე მხრიდან პარალელური ხაზებით შექმნილი მართკუთხედში ჩასმული მთავრული გრაფემები. ხელნაწერი იწყება არასრული ე (5) და მთავრდება ასევე არასრული კზ (28) რვეულით; რვეულები შემდეგი თანმიმდევრობითაა შემორჩენილი: ვ, ზ, ზ, თ, ი, ია, იზ, იგ, იზ, იზ, ით, კ, კა, კბ, კვ, კდ, კე, კზ; რამდენიმე თითქმის მთლიანად აკლია. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •. ხელნაწერი ნაკლულია; ფურცლები ძლიერ დაზიანებული, ზოგიერთი ფურცელი ზოგან მხოლოდ ფრაგმენტულადაა შემორჩენილი (ფფ. 1, 80-84), დალაქავებული, ზოგან ტექსტი ისეა გალეული, წაკითხვა შეუძლებელია (1r, 48r, 49v, 102v). [XIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. გადამწერი: **პაპილი** (101v). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ვარია-ნის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **[თუესა ნოენბერსა ა წმიდათა უვეცხლოთა მსახურთა კოზმან და დამიანესთა]** – ... და ევედრებიან ყოველთა მაცხოვარსა ქრისტესა და მარადის მეოხ არიან [...]ბისათვს სულთა ჩუენთაჲსა ... (2r-5v).
 - **შენიშვნა:** 1r-v-ზე გაბმული ტექსტი არ იკითხება.
2. **თუესა ნოენბერსა ჭ წმიდათა მთავარანგელოზთა სეკდენბრისა, უფალო ღალადყავსა.**

თუესა ნოენბერსა ი წმიდისა მთავარმონამისა გიორგისა, ჳმაჲ ა გუერდი – გიხაროდენ, ღუანლისა მძლეო, მწნეო გიორგი, მონამეთა დიდებაო ... (5v-12r).

3. თუესა ნოენბერსა იგ წმიდისა იოანე ოქროპირისაჲ იანვარსა კზ ჰპოო.

თუესა ნოენბერსა კა ტაძრად მიყვანებაჲ ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ, ჳმაჲ ა – ეჰა, დიდებული დღეს განსცხრებოდეთ, მორწმუნენო, გალობით შესხმითა ... (12r-17v).

4. თუესა დეკენბერსა დ წმიდისა მონამისა ბარბარაჲსი და წმიდისა იოანე დამასკელისაჲ, ჳმაჲ ა – მამისაგან [...]. რაჟამს იხილა სამსჯავროს მას საშინელსა ... (17v-23v).

5. თუესა დეკენბერსა ე წმიდისა დიდისა საბაჲსი, გ გუერდი – გიხაროდენ, სამკვდრებელო შუწნიერო ჭემარიტისა ღუანლისაო ... (23v-28v).

6. თუესა დეკენბერსა ვ წმიდისა მამისა ჩუენისა ნიკოლავაზ(!) [...] მკრონლუკიაჲსი – ეკლესიისა შვილნი სწავლითა [...], ვითარცა მართუწნი ზეცისა ბუდისანი ... (28v-34r).

7. თუესა სეკდენბერსა თ მუცლადღებაჲ ანნაჲსი, ჳმაჲ დ. მწნეონი – იხარებენ ზეცისანი, იშუჭბენ ქუეყნისანი, რამეთუ დღეს ესერა ზოგადი სიხარულით ... (34r-38v).

8. თუესა დეკენბერსა კ წინადლე ქრისტეშობისაჲ, ბ გუერდი – ანგელოზთა დღ. იხილნა რაჲ დღეს იოსებ ზეცისა ძალნი თაყუანისცემად ... (38v-44v).

9. თუესა დეკენბერსა კე გან[...] შობაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი ყოვლად წმიდისა ქალწულისა მარიამისაგან [...] ა – შენ. სიტყ. მოვედით და მივიწინეთ ყოველნი დღეს ბეთლემად ... (44v-51v).

- სხუანი გალობანი [... ..] – სასწაულითა საშოთ წმიდისაოთ სიტყუაჲ ღმრთისაჲ გამოჩნდა ... (49v-51v).

10. თუესა იანვარსა ა წინადაცუჭთაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი [...] წმიდისა და მამისა ჩუენისა დიდისა ბასილი – ხორცითა რაჲ იმევ ჩუენთვს, ქრისტე მეუფეო ... (51v-56v).

11. თუესა იანვარსა ე წინადლე განცხადებისა ჳმაჲ ბ გუერდი – ანგელოზთა დღეს წინა უძლოდეთ ძალნი ბეთლემით გამო ... (57r-62r).

12. **თუესა იანვარსა ვ განცხადებაჲ და ნათლისღებაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, ჳმაჲ ბ** – მამისაგან შობილ. [...] მოხუჭდ წყალთა მათ ზედა იორდანესთა ... (62r-63v).
13. **[40 მონამეთა]** – [...]ოცთა განყინვაჲ წრტიალი დათმინეს ტბასა მას შინა მხიარულთა მადლობით ... (64r-65v).
14. **თუესა მარტსა კე ხარებაჲ [... ...]** – ეჰა, დიდებული საკრველი, რამეთუ მალღისა საყდართაგან ... (65v-74r).
15. **პარასკევსა მწუხრი დასდებელნი ლაზარეს აღდგომისანი. ჳმაჲ დ** – ჰ, სასწაული საკრველთაჲ, რამეთუ ბეთანიაჲ ბანაკად სიმართლისად იხილვების ... (74v-79v).
16. **[...] ბზობისანი** – ნათელი ნათლისაგანი მოვლინებული კიცუსა ზედა მჯდომარე ... (79v-85v).
 - **ბზობისა კვრიაკესა მწუხრი, უფალო ღალადყავსაჲ ჳმაჲ ა** – [...] გამოუკულებელი ქრისტე, ყოველთა უფალო, რომელი იშვევ ჳორცითა ... (83r-85v).
17. **დიდსა ორშაბათს მწუხრი, ჳმაჲ ა** – სასწაულთმ. გუშინ ბაჲათა გაქებდეს კრებულნი ჰურიათანი ... (86r-88r).
18. **დიდსა სამშაბათსა მწუხრი, ჳმაჲ ა** – შენ სიტყუაჲ. გიხაროდენ ზრახვაჲ ღმრთივშუჭნიერი განიზრახა ღირსმან ცოდვილმან დედაკაცმან ... (88r-90v).
19. **დიდსა ოთხშაბათსა მწუხრი, ბ გუერდი** – ყოველი სასოებაჲ. [...] სიბრძნისამან, მოტევებისა წყარომან ... (90v-92r).
20. **დიდსა ხუთშაბათსა ცისკრად ალილუიასა ზედა გ-ჯერ** – მჯდომარე. რაჟამს-იგი დიდებულნი მონაფენი საბანელსა მას სერობისასა განათლდებოდეს ... (92r-95r).
21. **დიდსა ხუთშაბათსა მწუხრი [...]** – სტიქარონთანი (95r-97r).
22. **დიდსა პარასკევსა მწუხრი, ჳმაჲ [...]** – [... ...]. ყოველნი ბუნებანი იცვალდებოდეს [...], რაჟამს გხედვიდეს შენ ჳვარსა ზედა ... (97r-101v).
23. **დიდსა შაბათსა მწუხრი, ჳმაჲ [...]** – ეჰა, დიდებული. ნათელი [...] სამწუხროჲ გამოუჩნდა [...] ბნელისათა ... (101v-107r).

24. ახალკვრიაკესა მწუხრი, უფალო ღალადყავსა, ჳმაჲ ა – შენ სიტყუაჲ. ყოველთა დღესასწაულთა უდიდებულესი, ბრწყინვალედ შუჴნიერი და გვრგვნშემოსილი ახალკვრიაკე ... (107r-111r).
25. მესამესა კვრიაკესა აღვსებითგან წმიდათა მენელსაცხებლეთა დედათა და იოსებისა, ჳმაჲ ბ – მამისაგან შობილ. [...] ნათელი ბრწყინვალე აღმობრწყინვებული საფლავით, ქრისტე ღმერთი ჩვენი ... (111r-115r).
26. [მეოთხესა] კვრიაკესა განრღვეულისაჲ, ჳმაჲ ა – შენ [...]. [...] რაჲ ქრისტე ქალაქად იერუსალჴმდ მიიწიე წყალსა [...] ცხოვართა საბანელსა ... (115r-122r).
27. [მეხუთესა კვრიაკესა სამარიტელისაჲ, ჳმაჲ] – მწნეონი. [...] ესრეთ ეტყჳს სამარიტელსა, ვითარმედ: უკუჴტუმცა იცოდი შენ ნიჴი ღმრთისაჲ ... (122r-125v).
28. მეექუსესა კვრიაკესა შობითგან ბრმის განკურნებისა, [ჳმაჲ ა] – [...]. რომელი ქალწულისაგან ჳორცითა განჴკაცენ, ქრისტე [...] და მიჴმადლე ნათელი შობითგან ბრმასა მას ... (125v-126v).
29. [ნიკეას კრება] – [...] და სიტყუად და თანაარსად გაქებდეს წმიდათა მამათა აღბეჴდილთა საღმრთოჲთა ნელსაცხებელითა ... (127r-128r).
30. [... ...] შაბათსა წსენებაჲ ყოველთა [... ...] ჳორციელისა შაბათსა ჴპოო, მუნით იტყოდი.
31. მეერგასესა დღესა მოსლვაჲ სულისა წმიდისაჲ [...], ჳმაჲ ა – შენ სიტყუაჲ. განახლდებიან ენანი ღმრთისა დიდებისა სიტყუად უცხოთა ჳმითა ცეცხლის სახედ ... (128r-133v).
32. მეცხრესა კვრიაკესა [...] წმიდათა [... ...] – [...] და ქრისტეს მონამეთა სახსენებელსა [...] პატივსცემდეთ ... (133v).
33. თუესა ივნისსა შობაჲ წმიდისა იოანე ნათლისმცემელისაჲ დ. მწნეონნი – დაუსაბამოიჲსა [მ]ამისა სიტყჳსა მქადაგებელსა ... (136v).
34. თუესა ივნისსა კთ წმიდათა და ყოვლად ქებულთა პეტრე და პავლესი – ეჴა, გვრგვნო ქებისანო, შემკობილნო თქუენ – პეტრე და პავლე გუამთა თჳთებითა ... (140r-141v).

წყდება: ... და მაცხოვარი ქრისტე ჳუარცმული, ერსა შორის ჳუარისმცემელთაჲსა ... (141v).

მინაწერები:

1. **ნუსხურით, ტექსტის ხელით:** „პაპილსა [შეუნდვნეს ღმერთმან]“ (101v, მარცხენა არშია).
2. **გვიანდელი, არაკალიგრაფიული ნუსხური:** „მოიხსენე ხეჩიკ, მისი ცოლი ეფფენი და ვარვარი; მემრე იაკობი, მისი ცოლი მართ(ა) და მერმე ოსპირი, მის(ი) ცოლი ცდო და მემრე ასლანი, მისი ცოლითურთ, მერმე აშოა და მემრე ოვანა და მემრე მანილა და მემრე აგისა, ამის მწერ(ა)ვს შეუნდვნეს ყულსა იორდანაჲ ...ნერ, ღმერთო“ (9r, მარჯვენა და ქვედა არშია).
3. **ნუსხური, სხვა ხელი:** „ღმერთო, შეინყალე ფრიად ცოდვილი ესრათ და გულფაიკ, ამინ. ღმერთო, შეინყალე რომანოზ, ამინ“ (41r, ქვედა არშია, უკულმა).
4. **ნუსხური:** „ევსტათის შეუნდვნეს ღმერთმან, ამინ. ნ. ესე წმიდაჲ წიგნი თათართა მოიტანეს და იორდანე იშუაჲ“ (41r, ქვედა არშია, უკულმა).
5. **მხედრული:** „ღმერთო, შეინყალე სული რუმისა“ (41r, მარჯვენა არშია).
6. **ნუსხური, გვიანდელი, არაკალიგრაფიული ხელი:** „[...]თმურას შეუნდვნეს ღმერთმა“ (74v, ზედა არშია).
7. **გვიანდელი, არაკალიგრაფიული ნუსხურით:** „[...]ორდნს შეუნდვნეს“ (76r, ქვედა არშია).
8. „ესე წიგნი ემს[... ..] სულისათჳს მისცა თუ შე[ნ]დობა მიბრძა[... ..] ამ წიგნის [...], წყეულიმც იყოს [... ..] ესე, ამინ“. აქვე ქვედა არშიაზე: „[...]] მისის სულისათჳს [... ..]“ (82v, მარცხენა და ქვედა არშია).
9. **მხედრული, კალიგრაფიული:** „ღმერთო, შეინყალე წინამძღუარი იოვანე, ამინ. მსასოებელი ჩუენი“ (90v, ქვედა არშია).

ტიქსტიან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ტექსტი პირობითად ორ ნაწილად შეიძლება დაიყოს: ა) უძრავ და ბ) მოძრავ დღესასწაულთა მსახურებები. უძრავ დღესასწაულებში შედის სათვეო ნაწილი, ძირითადი ქრისტიანული დღესასწაულები, ხოლო მოძრავ დღესასწაულთა ნაწილში მთლიანად არის ჩართული ზატიკი.
2. ხელნაწერი ძლიერ ნაკლულია, ამიტომ სათვეო ნაწილში მხოლოდ ნოემბრის, დეკემბრის, იანვრის, მარტისა და ივნისის მსახურებებია შესული (ერთგან სექტემბერიცაა), ამ მსახურებათა უმეტეს ნაწილს არშიაზე მიწერილი აქვს: „უქმი“.

3. ხარების მსახურების შემდეგ პირდაპირ არის მიბმული მოძრავ დღესასწაულთა მსახურება, კერძოდ ხარებას მოჰყვება ლაზარეს აღდგინება, შემდეგ ბზობა და მსახურებები ვნების შვიდეულიდან სულთმოფენობის ჩათვლით, ხოლო შემდეგ ისევ ივნისის მსახურება გრძელდება.
4. როგორც სათვეო ნაწილი, ისე ზატიკი მთლიანად განყოფილია ცხრაოდიან სისტემაზე. სხვა საგალობლებიდან მასში შესულია სტიქარონები, ლიტანიისაჲ, წარდგომები, იბაკოები, გამოავლინებები, კონდაკები.
5. ტექსტს ორი მნიშვნელოვანი თავისებურება ახასიათებს: ა) მასში არ არის მოტანილი არც ერთი საკითხავი; ბ) ზატიკის მსახურებები მხოლოდ ძირითადი დღესასწაულების სახითაა წარმოდგენილი და არ არის სადაგი დღეების მსახურებები.
6. ხელნაწერის ტექსტი, სავარაუდოდ, აწყობილია კონკრეტული ტაძრისთვის და მორგებულია კონკრეტულ წელიწადს, როცა ხარება და ლაზარეს აღდგინება დაემთხვა ერთმანეთს, ან ერთმანეთს მიჰყვა. ბ) ზატიკის ტექსტი ადრეული რედაქციის უნდა იყოს, როცა მასში მხოლოდ ძირითადი დღესასწაულები შედიოდა და არა სადაგი დღეების მსახურებებიც.
7. ტექსტი შიგადაშიგ აღდგენილია გვიანდელი, უხეში ნუსხურით.
8. ზოგიერთ ადგილას მითითებულია საგალობლების ავტორები **ანდრია** (86v), **ბასილი** (54v), **კოზმან** (89v, 93r).
9. ფურცლების აღრიცხვისას იყო მექანიკური ნახტომი 132-დან 134-ზე. შესაბამისად ხელნაწერში ფურცლების რაოდენობა არის 140 და არა 141.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. სადღესასწაულო, 1865 წ.
2. ლილი ხევსურიანი, ზატიკის ორი ძველი ქართული რედაქცია, წიგნში ქრისტიანულ-არქეოლოგიური ძიებანი, 1/2008. გვ. 223-348.
3. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 24.

კურთხევანი [XVII]

1446/36

ტიქნიკური აღწერილობა:

150 ფ. ზომები: ყდა – 215×158, ქალაღი – 208×160, ტექსტი – 160×122, სის-ქე – 28; სტრიქონებს შორის მანძილი – 4; არშიები: ზედა – 20, ქვედა – 38, მარჯვენა – 25, მარცხენა – 16. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორ-გადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 22. აღრიცხვა – რვეულებრივი, იწყება ი რვეულით და მთავრ-დება არასრული ფ რვეულით, რომელშიც შედის მხოლოდ ექვსი ფურცელი. განკვეთილობის ნიშნები – •, •. ახლავს თავსამკაულები; ხელნაწერი თავბოლო-ნაკლულია. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელ-ნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ქართლის ერთ-ერთი ეკლე-სიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] კეთილად შეერთებითა უფლისაჲ. შენ გვაცხოვნენ. ყო-ვლად წმიდისა. მღუდელმან: მშვენის შენდა ყოველი. დიაკონ. უფლისაჲ მიმართ. ღმერთო საუკუნეთაო, რომელი განყოფილთა შეკრებ ერთად და საკრველითა სიყვარულისათა შეკრავ განუწყნელად ... (1r).

წყდება: ... ჴორცისაჲ და სისხლისა მისისა და განსაწმენდელად ცხოვრე-ბისაჲ საუკუნესა დამკვიდრებად სასუფეველსა ცათასა განყოფილისა მათთვის რომელნი სუ[...] (150r).

ტიქსტის შედგენილობა:

1. [ქორწინებაჲ] (1r-5r).
2. კურთხევა ზეთისა (5r-27r).

3. კურთხევა მცირისა აიაზმისა (27r-35v).
4. წესი დიდისა აიაზმისა წმიდისა ღმრთისაჲ განცხადებისა წინა დღესა ღმრთის განცხადებისასა შემდგომად ამბონისაჲ(!) ლოცვისა ... (35v-45v).
5. სვიმეონ თესალონიკელისა მიერ თქმული ჯერ არს მოძღვრისა მიერ, რაჲთა ქონდეს ადგილი განმზადებული და მუნ აღუვარებდენ (45v-48v).
6. ლოცვაჲ სულთბრძოლისა (48v-53v).
7. წესი, რომელი აღესრულების ერისკაცსაჲ ზედა შესუენებულისაჲ, რაჲამს განვიდეს ამიერ სოფლით (53v-75r).
8. ლოცვა და წესი მღვდელსა ზედა მიცვალებულსა (75r-102v).
9. წესი, რომელი აღესრულების მონაზონსა ზედა ... (102v-116r).
10. წესი, რომელი აღესრულების ჩჩვილსა ზედა აღსრულებულსაჲ ... (116r-124r).
11. წესი, რომელი აღესრულების პანაშვიდსა ზედა ახლად თარგმნილი ბერძელისაგან, რომელსაჲ აღვასრულებთ მიცვალებულსა ზედა ... (124r-131v).
12. ლოცვაჲ შემდგომად სიკუდილისა შესანდობელი მოძღვრისა მიერ ... (131v).
13. შენდობის წიგნი მღვდელთმთავართა მიერ ვისთვისაც ენებოს ... (131v).
14. წესი სულის წმიდის მოსლვისა კვრიაკესა მწუხრად წმიდისაჲ მეერგასისა ... (132v-145v).
15. წესი, რომელი იქმნების მოქცევასა ზედა სარკინოზთაგან წმიდისა მომართ და ჭეშმარიტისა სარწმუნოებისა ჩუენ ქ[რისტ]ეანეთა მოქცევა მამადიანთა ... (145v-150v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიძაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა და ჰიმნოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 115-116.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 24.

3ნებისა და აღდგომის კვირიაკითა საკითხავები [XVII]

1446/37

ტიქნიკური აღწერილობა:

10 ფ. ზომები: ყდა – 155×115, ქალაღი – 150×110, ტექსტი – 130×90, სისქე – 10; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 10, ქვედა – 15, მარჯვენა – 20, მარცხენა – 15. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 18. აღრიცხვა – რვეულებრივი, შემორჩენილია მხოლოდ ნდ (54-ე) რვეული. განკვეთილობის ნიშნები – •, •. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 9-10. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ქართლის** ერთ-ერთი ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] მსახურებად ღმრთისაჲ ცხოველისა. სახარებაჲ ლუკასი – მას ჟამსა შინა შეკრბეს მოხუცებულნი ერისანი, მღდელთმძღუარნი და მწიგნობარნი და აღიყვანეს საკრებულოსა მათსა და ეტყოდეს: უკეთუ შენ ხარ, მითხარ ჩუენ ... (1r).

წყდება: ... აღდგომასა უფლისა ჩუჴნისა იესუს ქრისტესსა. ფსალმუნი: ესე არს დღე, რომელ ქმნა უფალმან ... (10v).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ხელნაწერში შემორჩენილია მხოლოდ დიდი პარასკევისა და აღდგომის საკითხავები ფრაგმენტულად.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 25.

მარხვანი [XIV-XV]

1446/38

ტიქნიკური აღწერილობა:

504 ფ. ზომები: ყდა – 262×190, ქალაღი – 250×180, ტექსტი – 196×125, სისქე – 111; სტრიქონებს შორის მანძილი – 10; არშიები: ზედა – 161, ქვედა – 30, მარჯვენა – 29, მარცხენა – 28. ქალაღი, მელანი – შავი, წითელი. კოლენ-კორგადაკრული მუყაოს მუქი ყავისფერი ფერის ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 20. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – •; •; ••. ხელნაწერი თავბოლონაკულია. ფურცლები დალაქავებული, კიდებმობხეული. [XIV-XV] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს გორიჯვრის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] მღუდელთმოძღუარნი, მეფენი და მთავარნი, მონაზონნი და [...] და ყოველი ჰასაკი ერისკაცთაჲ: ჩჩვლთა და ქაბუკთა, დადაანესენ იგი ზეცათა შენსა სასუფეველსა ... (1r).

ნუსხური:

1. ტექსტის ხელით: „ესე სწ[...] აქა დამრჩა და ბოლოს ამავე ფურცლის სწერია“ (48r, მარჯვენა არშია).
2. ტექსტის ხელით: „ესე სანინასწარმეტყველო დედას არ ეწერა, თავს ესე უნდა მერმე ესე ზემო თქვთ“ (49r, მარჯვენა არშია).
3. ტექსტის ხელით: „ესე იბაკოჲ ყველთა მწუხარეთა სერობისა ხუ-ჭდრთა ზედა საქმ და ჩუენთაჲ ეკლესიათა შინა აჰგრე ვიტყვთ და თქუენ რაჲცა გენოდოს იგიცა ბრძანეთ ჩუენი არა საქმეა“ (220r, მარჯვენა არშია).

4. ტექსტის ხელით: „ესე სამოციქულო მღუდელთმოძღუართა თვსცა ითქუმის ოდესცა გინდეს“ (229v, მარცხენა არშია).
5. ტექსტის ხელით: „გალობათა სასრულად და მე ორივე დამინერია გალობანი სრულად და ხუჭდრნიცა სრულად წესისაებრ მათისა ნუვის უცხო გიჩინს, ნუცა გვნილობის თქუმაჲ ყოველი შაბათ სუბუქარსა გარნა ეს დიდ და მიძიმე დაწერისაგან თქუმაჲ უადვილეს არს შენდობაჲ ყავთ ყოველივე რამეთუ ესე ჩანს წინაშე თქუენთაჲ მე არა“ (292r, ქვედა და მარჯვენა არშია).
6. ტექსტის ხელით: „გალობანი მარხვისა კე პოვნე დნი წიგნად სიტყვსა ღმრთისა“ (335r, მარჯვენა არშია).
7. ტექსტის ხელით: „სან[....] სახარებაჲ ამ სნ[...]" (358r, მარჯვენა არშია).
8. ტექსტის ხელით: „ოდეს ჯუარი ტურფაა დაჭირელად ბრძანეთ თქუენსა კეთილსა, თუცა ძნელად ს..... მე არა (337r, ქვედა არშია).
ტექსტის ხელით: „უნყებაჲ ვითარმედ არა გვსწავიეს პალესტინეს შინა წმიდა ამას დღესა ქმნა განახლებისაჲ, არცა სრულისა ყოვლის წირვისა არცა განგებაჲ ტრაპეზისა, არცა ერთს ვგამთ ყოვლად რაჲთურთით უკუეთუ ვისმე ფრიადისა უძღურებისაგან ვერ ეძლოს ამისი ქმნაჲ შემდგომად მზისა დასლვისა მიეცეს მას პური და წყალი, რამეთუ ესრეთ გვსწავიეს განწესებასა შინა ყოველთა წმიდათა მოციქულთასა ღმერთშემოსილნო (344r, ქვედა არშია).
ტექსტის ხელით: „მემცა უბრალო ვარ ტვბიკონსა ესრეთ ეწერა, ჰ ღმერთშემოსილნო“ (344r, მარჯვენა არშია)
9. ტექსტის ხელით: „ქრისტე ღმერთო მშვდობით აწმარე წმიდაჲ ესე წიგნი პატოსანს შუწნიერს“ (351r, მარცხენა არშია)
10. ტექსტის ხელით: „ებ..“ (443r, მარჯვენა არშია)

მხედრული:

1. ფანქრით: „ქ. ეს მარხვანი წმინდის გიორგის გორისჯვრისა, ვინც მოიპაროს ისიმც რისხამს“ (505r)
2. ფანქრით: ქ. მარხვანი არის ვინც მაიპაროს ამის [...] (505r)

3. ფანქრით: მოიხსენე სული ასე ვინც წაიკითხოს სუ ღმერთმან გაიგრი [...]" (505r)
4. ვარჯიში წერაში (505r)

შენიშვნა: ხელნაწერში შედის დიდმარხვის მსახურებები ხორციელის შაბათიდან აღვსების კვირიკემდე. რედაქციული თავლსაზრისით ტექსტი განსხვავდება შედარებით ახალი მარხვანებისაგან. გამლილი სახით არის წარმოდგენილი როგორც ძველი, ისე ახალი აღთქმის საკითხავები.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, 1949, გვ. 25.

ქალვაჟიანი [XIX]

1446/39

ტიქნიკური აღწერილობა:

6 ფ.; ზომები: ყდა – 255×204, ქალაღი – 250×194, ტექსტი – 160×202, სის-ქე – 2, სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშები: ზედა – 25, ქვედა – 17, მარჯვენა – 16, მარცხენა – 22; ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი; კოლენ-კორგადაკრული მუყაოს, მოლურჯო, ახლადრესტავრირებული ყდა; დამწერ-ლობის სახეობა – მხედრული; შემწნევა განკანონების ხაზები; სტრიქონების რაოდენობა – 25; აღრიცხვა – გვერდობრივი; აკინძული, თავბოლონაკლული, ფურცლები – კარგად შემონახული. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეო-გრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს გორისჯვრის ეკლესიიდან.

შინაარსობივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ნებული წიგნებო უნდა მიუტანო და ის ჴემწიფე, დიას, დიდს წყალობას მიბოძებსო და ან შენ წაილე ეს წიგნებო ... (1r).

წყდება: ... შენ ჩემი ხარ, მე შენი ვარო და მოიწონეს ყოველთა დარბაი-სელთა და აქორწილეს ვაჟი და ქალი ხემწიფემ [...] (1r-6v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 35.

თეოდორე აღმსარებელი, სულიერნი სწავლანი [XVI]

1446/40

ტიქნიკური აღწერილობა:

69 ფ. ზომები: ყდა – 260×189, ქალაღი – 250×183, ტექსტი – 166×136, სისქე – 25; სტრიქონებს შორის მანძილი – 9; არშიები: ზედა – 26, ქვედა – 60, მარჯვენა – 20, მარცხენა – 23. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს მუქი ყავისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 20. აღრიცხვა – რვეულებრივი, იწყება ა (1) რვეულით, წარმოდგენილია მისი 7 ფურცელი, გრძელდება ბ (2) რვეულით – 8 ფურცელი, შემდეგ გ (3) რვეულით – 6 ფურცელი, (4-9) 8-8 ფურცლიანი რვეულებით და არასრული ი რვეულით, რომლის მხოლოდ 1 ფურცელია. რვეულებრივი აღრიცხვა აღნიშნულია ნუსხური გრაფემებით, თავზე ქარაგმით, რვეულის დასაწყისსა და დასასრულს. ზოგჯერ გრაფემას ქარაგმასთან ერთად ახლავს სამწერტილი მარჯვენა და მარცხენა მხარეს (მაგ. ბ, დ რვეულები). განკვეთილობის ნიშნები – ⋈ , ⋉ , ⋊ . ხელნაწერი თავბოლონაკლულია. [XVI] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. გვიანდელი მიწანერის მიხედვით, ხელნაწერი **გორიჯვრის წმიდა გიორგის** ეკლესიისთვის შეუწირავს **დავით ამილახვარს**. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **გორიჯვრის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **სწავლანი სულიერნი წმიდისა და ნეტარისაჲ მამისა ჩუენისა თეოდორე აღმსარებელისა სტოდიელთა წინამძღურისანი თვსთა მონაფეთა მიმართ, ყუჭლიერისა კვრიაკითგან ვიდრე დიდად ოთხშაბათამდე, რომელნი წარიკითხვან დიდთა მარხუათა შემდგომად სერობისა ლოცვსაჲ და ისმენენ ყოველნი ძმანი ზე დგომით, მდუმრიად ყოვლითა ლმობიერებითა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, სახიერი ღმერთი ჩუენი, რომელი მომცემს ჩუენ ცხორებაჲსა და წლითინლად მომიყუანებს ჩუენ ჟამსა ამას მარხვსასა ... (1r-2r).**

ტიქსტის შედგენილობა:

2. **ორშაბათსა ა მარხვათასა უვნებლობისა, რომელი ითქუა დაწყებასა მარხვათასა. გუაკურთხენ, მამანო – ძმანო და მამანო, მარხვსა ესე ჟამი ყოველსავე შინა წელიწადსა შერთებული(!), მსგავს არს ნავთსაყუდელსა რაფსამე ... (2r-3v).**
 - 2.1. **სამშაბათსა ა. ზ. წსენებისათვს სიკუდილისა და სიტყვსგე-ბისათვს საქმეთა ჩუენთასა წინაშე საშინელისა მას სამშჯავ-როსა [...], გუაკურთხენ – ძმანო და მამანო, ყოველსა ჟამსა და ყოველსა დღესა სარგებელ არს წსენება სიკუდილისა ... (3v-5v).**
 - 2.2. **ოთხშაბათსა ა. ზ. მოთმინებისათვს ვნებათასა და სიკუდი-ლისათვს სულიერისა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, მოწვენილი ესე ჟამი მარხვსა ჟამი არს შრომათა და ოფლთა ... (5v-8r).**
 - 2.3. **ხუთშაბათსა ა. ზ. განშუწნებისათვს უხრწნელისა სამკვდრე-ბელისა ჩუენისა სათნოებათა სამკაულითა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, სოფლისა ამის კაცნი რაჟამს სახლ-თა მრავალსაყიდლისათა ... (8r-9v).**
 - 2.4. **პარასკევსა ა. ზ. საღმრთოჲსა მოქალაქეობისათვს. გუაკურ-თხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ყოვლადვე ჯერ არს ჩუენდა ზრახვად სულიერთათვს მოწსენებად თქუენდა და ზრახვად სულთა სარგებელისა ... (9v-11r).**
 - 2.5. **შაბათსა ა. ზ., რაფთა მწნედ მტკიცე ვიყვნეთ მართალსა ში-ნა სარწმუნოებასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, წინამდებარე არს ჩუენდა დღითიდღეთა ამათ შინა მარხვსათვს ზრახვად ... (11r-12v).**
 - 2.6. **კვრიაკესა ა. ზ. წმიდათა მარხვათასა, რაფთა გამოვზარდოთ ხედვათა მიერ სულიერთა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვინაფთგან ყოველი დასაბამი ძნელ არს, დაწყებაცა მარხვსა შეცვალებისათვს ჭამადთასა და მოსწრაფებათასა სიფიცხესა და სიმყვრტესა შეიქმს ... (12v-13v).**
3. **ორშაბათსა ბ. ზ., რაფთა არა გვყუარდეს სოფლისა ამის ზრუნ-ვანი და საშუჭბელნი და სურვლისათვს საუკუნეთა კეთილთასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, სარბიელსა წმიდათა მარხ-ვათასა წინამდებარედ აქუს ლუანლი მარხვსა ... (13v-15r).**

- 3.1. **სამშაბათსა ბ. ზ. სულიერისაჲ დღესასწაულისთვის და რაჲთა მივემთხვნეთ სასუფეველსა ცათასა. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვითარცა სოფელსა შინა იქმნებიან კრებაანი აქა და იქი წლითინლად, რაჲთა შინა მირბიან კაცნი განსყიდად და მოსყიდად ... (15r-16r).**
- 3.2. **ოთხშაბათსა ბ. ზ., რაჲთა დავიცვათ სული გამხრწნელთაჲ ვნებათაგან. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ვი-მარხეთ რაჲ პირუელი იგი შვედელი სხუჭბრ რაჲმე ... (16r-17r).**
- 3.3. **ხუთშაბათსა ბ. ზ. რაჲთა [...] და კუროსთავნი ვნებათა, არა-მედ რაჲთა [...] სათნოებათანი გამოვიხუნეთ. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, რაჲ ვთქუაჲ, ანუ რასა ვიტყოდი უახლესსაჲ წმიდათა მათ თქმულისაჲ დღითიდღე ... (17r-18v).**
- 3.4. **პარასკევსა ბ. ზ., ერთობისათვის და სიყუარულისა და მწნედ ტვრთვად ტკივილთა სათნოებათაჲ და მიმთხუცვად სასუფე-ველსა ცათასაჲ. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, მიხა-რის თქუენთვის გლახაკსაჲ ამას, რამეთუ ზოგებით სცხოვნდე-ბით ... (18v-19v).**
- 3.5. **შაბათსა ბ. ზ. მოქალაქეობისათვის კეთილისაჲ და წსენებისათვის სიკუდილისა და მერმისა მისთვის მოსაგებელისაჲ. გუაკურ-თხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, მნებავს უწყებაჲ სიყუარუ-ლისაჲ თქუენისაჲ ... (19v-22r).**
- 3.6. **მეორესაჲ კვრიაკესა მარხვათასაჲ, რაჲთა მშვდობაჲთ აღ-ვასრულებდეთ დღეთა მარხვასათაჲ სასოებითა საუკუნოსაჲ ცხორებისათვის. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, კე-თილ არს მარხვაჲ, უკუეთუ აქუნდეს თვსებაჲ თვისი, რომელ არს მშვდობაჲ ... (22r-23r).**
4. **ორშაბათსა გ. ზ. სიმდაბლისათვის და მოთმინებისაჲ. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, რომელთა-ესე სნეულად მგზებარედ გუაქუს სიყუარული ქრისტესი ... (23r-24v).**
- 4.1. **სამშაბათსა გ. ზ. არა ხოლო ჭამადთაგან, არამედ ყოველთაჲ ვნებათაგან. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, [...] სწა-ვლაჲ პატიოსანთა მიმართ სასმენელთა თქუენთა შეურაცხთა სიტყუათა ჩემთაგან ... (25r-27r).**

- 4.2. **ოთხშაბათსა გ. ზ. მყისა [...]** განსლვსა ჩუენისათვს, რაათა კრძალულად დავიცუნეთ საცნობელნი და გონებაჲ უჯეროთა გულისსიტყუათაგან. **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, წმიდისა ამის მამისაჲ და მოძღურისაჲ აქა ყოფასა, არა ჯერ არს ჩემდა ზრახვად ... (27r-28r).
- 4.3. **ხუთშაბათსა გ. ზ., რაათა მადლობით მოვითმენდეთ მწუხარებათაჲ მომავალთა ჩუენ ზედა.** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, საქმეთა ჩემთა მიხედენ, რამეთუ ბოროტ არიან და ვიცი და უძღურმან ამან სიტყუაჲმან ჩემმან ვერარა შეუძლოს რგებად თქუენდა ... (28r-29r).
- 4.4. **პარასკევსა გ. ზ. მოთმინებისათვს, განსაცდელთათვს მარხვსაათაჲ.** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, გუშინ შფოთმან მომიცუნა და დღეს დაწყნარებაჲმან, გუშინ ანდერძის წერამან და დღეს მყუდროებაჲმან ... (29r-30r).
- 4.5. **შაბათსა გ. ზ., რაათა არა უდებ ვიქმნეთ თვისსა ცხორებისათვს, ვიდრე სიკუდილაჲდმდე.** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, მენავთმოძღურისა თვისი არს წარმართებაჲ ნავისა წინამდებარისა ... (30r-32r).
- 4.6. **კვრიაკესა დ(!). ზ., რაათა [...]** ჩუენთაგან ყოველი მოწყინებაჲ და ვდგეთ საქმედ სულიერად. **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო და შვილნო, ვითარცა თვთუელისაჲ თქუენისაჲ თანაჲც თვისსა მსახურებისაჲ საქმე ... (32r-34r).
5. **ორშაბათსა დ. ზ., რაათა განვეკრძალნეთ სწავლათაგან და მხილებათაჲ წმიდათა მამათასაჲ.** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, ვინათგან ჩუენდა საქმედ და მსახურებაჲდ სიტყუაჲ მოცემულ არს სწავლისა ... (34r-35v).
- 5.1. **სამშაბათსა შუამარხვსასა საშინელისა დღისა და სჯულისა და მერმისა მისთვის მოსაგებელისა.** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო და შვილნო, უკუეთუ უნდოსა ამის სწავლისა ჩუენისაგან ირგებთ რასა თქუენ ... (35v-38r).
- 5.2. **[...] შუამარხვსასა ვითარმედ აღვსებაჲ ესე სახე არს საუკუნოსა აღვსე[...].** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, აჰა ესერაჲ, მარხვანი წარვლენ და უხ[... ..] სულსა მოწვევისათვს აღვსებისაჲ ... (38r-39r).

- 5.3. ხუთშაბათსა შუამარხვასა მადლობისა და წესიერებისათჳს. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო და შვილნო, მოგინოდს თქუენ სწავლაჲდ და მნებავს, რაათამცა მრავალსახე და თვთოფერი მქონდა ... (39r-41r).
- 5.4. პარასკევსაჲ შუამარხვასაჲ, ვითარმედ მოკუდინებითა [...] თათა [...] ...რღღაჲ დღესასწაულობაჲ და ზატიკობაჲ. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, აღვსებისა დღე მოგუჭახლების, ვინაცა შეწვენითაჲ ღმრთისაჲთა განზოგებაჲ მარხვათაჲ განვლეთ ... (41v-42v).
- 5.5. შაბათსა დ, ვითარმედ თანა-აც წინამძღუარსაჲ, რაათა ასპარეზსა შინა სათნოებისასა, რომელი მოსწრაფედ მოიყვანებს მტერთა მიმართ ძლევა აღიღონ და გვრგვნი საუკუნონი ღუანლისა დამბაჲდებელისა ღმრთისაჲგან მოიხუნენ. გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ჴორციელთაჲ მათ მორბედთა ზედამდგომელნი რაჲმე არიან, რომელნი ასწავლიან ღუანლთა მიმართ ... (43r-46v).
- შენიშვნა: ეს თავი ორჯერ არის დაწყებული. ერთგან შაბათის საკითხავის ნაცვლად გადამწერს შეცდომით პარასკევის საკითხავის გადმოწერა დაუნყია.
- 5.6. კვრიაკისაჲ დ, რაათა მადლობით თავს ვისხნეთ [...] ეულ [...] მწყემდელებისაჲ კადნიერებისათჳს. გუაკურთხენ – მამანო და ძმანო ჩემნო, ამისთვის შემოგყვანნა ჩუენ [...] ამას, რაათა საქმეთა შინა კეთილთა ვმონებდეთ მას ... (46v-49v).
6. ორშაბათსა ე [.....] გუაკურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო და შკლნო, სულიერნო ... (49v-52r).
- 6.1. სამშაბათსა ე. ზ., რაათა ნ[...] ყოველი სიკუდილისაჲ და მას შინა ყოფადისა [...]. გუაკურთხენ, მამანო – შვილნო ჩემნო და ძმანო და მამ[...] [... ...], კუალად პირი ჩემი და მიგცე თქუენ სიტყუაჲ ... (52r-53v).
- 6.2. [ოთხშაბათსა ე.ზ.] – [...] წყლულებასა მას უკურნებელაჲდ, ვინათგან სიკუდილი მპარავი არს და უწყით, რომელსა ჟამსა მპარავი მოვალს ... (54r-v).
- 6.3. ხუთშაბათსა ე. ზ., ვითარმედ ჯერ არს ჩუენდა ყოველთა წად... [.....] ...ინებითა ვიქმოდეთ ცხორებასაჲ ჩუენსა. გუა-

კურთხენ, მამაო – ძმანო და მამანო, ყოვლისავე საქმისა ჟამი არს მსგავსად წერილისა ... (54v-56r).

- 6.4. **პარასკევსა ე. ზ., ვითარმედ არა ჯერ არს, რაჟთა განულოთ კარი ეშმაკსა [...]** გულისსიტყუათათა. **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, არა უშრომელად გეტყვ თქუენ მცირედთა ამათ სიტყუათაჲ ... (56r-57v).
- 6.5. **შაბაჲთსა ე. ზ., რაჟთა გულისმოდგინედ წინააღუდგეთ ბრძოლათა უკეთურთა ეშმაკთასაჲ.** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, ვინაჲთგან დღეთაჲ ამათ მარხვსათაჲ შემოვლენ ჩუენდაჲ ჰამბავნი ჯორციელთა საქმეთანი ... (57v-59r).
- 6.6. **კვრიაკესა კაცთმოყუარებისათჳს ქრისტეს ... და სათნოდ წარმართებისათჳს გონებისა გამოუთქმელთა მათ [...]** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, მცირედ არიან მსმენელნი, რამეთუ ძმანი ვიეთნიმე წარუდეს ... (59r-60v).
7. **ორშაბათსა ვ. ზ [... ..] – ძმანო და მამანო, დღეთა ამათ შინა წმიდათაჲ მარხვათსაჲ ყოველ თანა-მაც სწავლაჲ ...** (60v-62r).
- 7.1. **სამშაბათსა ვ. ზ. სიყუარულისათჳს და მორჩილებისაჲ** – ძმანო და მამანო, რომელი-იგი პირველსა მას სწავლასაჲ წარმოვსთქვ, მაშინ მოსრულთა მათთჳს წარმოვთქვ ... (62r-63v).
- 7.2. **ოთხშაბაჲთსა ვ. ზ. წსენებისათჳს სიკუდილისაჲ.** **გუაკურთხენ** – ძმანო და მამანო, რამცა იყო ესრეთ კეთილ და სარგებელ სულისა ... (63v-66v).
- 7.3. **ხუთშაბაჲთსა ვ. ზ. დღისა მისთჳს დიდისა, გამოჩინებისა უფლისაჲ** – ძმანო და მამანო, აჰა ესერა, ორმეოცთა დღეთა დასასრული მოიწიაჲ ... (66v-68r).
- 7.4. **პარასკევსა ბზობისასა, ვითარმედ რომელთა ჭირთა შინა [...]** **[.....] შინა იშუჭბდენ.** **გუაკურთხენ, მამაო** – ძმანო და მამანო, ყოვლისავე კაცისაჲ დასაბაჲმი სიტყვსათჳს, გინა საქმისაჲ დაწყებაჲსა ჭირით და ურვით იქმნების ... (68r-69v).

წყდება: ... რომელსა ღირსმცა ვართ ყოველნი დაუსჯელად მიწევნად და თაყუანისცემად [...] კეთილსა ქრისტეს იესუს მიერ უფლისაჲ ჩუენის ... (69v).

ანდერძი:

გვიანდელი ნუსხურით: „ეჰა, ყოვლად პატიოსანო და სახელოვანო, მონამეთა შორის წარჩინებულო და სასწაულთა მოქმედო, მწნეო მწედარო უფლისაო, დიდო მონამეო **გიორგი**, მე, ფრიად ცოდვილმან ამილახორის შვილმან **დავით**, შემოგწირე მცირე ესე შესანიერი მარხვანი, რაჟთა მეოხ ეყო ცოდვილსა სულსა ჩემსა და მეუღლესა ჩემსა **დიასამიძის ასულს გუქას** და ძეთა და ასულთა ჩუენთა, უკუნიითი უკუნისამდე, ამინ“ (52r, ქვედა არშია).

მინაწერები:

1. **ნუსხური, ტექსტის ხელით:** „ქ. მოიხსენე, უფალო, სასუფეველსა შენსა სახლის ხუცესი გიორგი“ (18r, ქვედა არშია).
2. **ნუსხური, ტექსტის ხელით:** „ღმერთო, მოხედენ“ (37r, ქვედა არშია).
3. **ნუსხური, ტექსტის ხელით:** „ღმერთო, შეინყალე“ (40r, 65r, ქვედა არშია).
4. **ნუსხური, ტექსტის ხელით:** „ღმერთო, შეინყალე ცოდვილი“ (64r, ქვედა არშია).
5. **ნუსხური, ტექსტის ხელით:** „ღმერთო, შეინყალე ფრიად ცოდვილი გაიანე“ (67r, ქვედა არშია).
6. **მხედრული:** „ქ. ესე წმინდა მარხვანი გორისა ჯვრისა არის, ღმერთმან მოახმაროს“ (12v, ქვედა არშია).
7. **მხედრული:** „ქ. ეს მარხვანი თომასი არის“ (16r, ქვედა არშია).
8. **მხედრული:** „ქ [...] შინა“ (48r, ქვედა არშია).
9. **მხედრული:** „[...]შვილი სოლომონ“ (61r, ზედა არშია).
10. **გვიანდელი მხედრულით:** „ქ. წმინდის გიორგის გორიჯვრისაისიმც არის მც(ი)რის ამ[ა]ს, ვინც გამოახვას იმის ეკლესიას“ (1r, ქვედა არშია).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგომიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 26.

მცირე რჯულისკანონი [XVII]

1446/41

ტიქნიკური აღწერილობა:

255 ფ. ცარიელია – 255v. ზომები: ყდა – 103×152, ქალაღი – 87×150, ტექსტი – 62×95, სისქე – 32; სტრიქონებს შორის მანძილი – 6; არშიები: ზედა – 2; ქვედა – 36; მარჯვენა – 24; მარცხენა – 21/11. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს შინდისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 21. რვეულებრივი აღრიცხვა პირობითია. მარცხენა v-ს ქვედა არშიაზე აღნიშნულია მთავრული გრაფემით და ქარაგმის ნიშნებით. ზოგ რვეულში სტანდარტი დაცულია და 8-8 ფურცელი შედის (გ (3), დ (4), ე (5) ...). სხვაგან რვეულებრივი აღრიცხვა მხოლოდ პირობითია (ვ (6) – 2 ფ., ია (11) – 5 ფ., ია (18) – 16 ფ. ...). 155r-ს შემდეგ აღრიცხვა საერთოდ წყდება. განკვეთილობის ნიშნები – •, •; გაირჩევა ორი ხელი: პირველი ხელი – 1r-159v, მეორე – 160r-259v. ხელნაწერის ფურცლები დაზიანებული (13r, 134r, 146r), 78r-დან მელნის ჟანგვის პროცესის გამო მკვეთრად ჩანს მეორე გვერდის გრაფემები, ხოლო ზოგიერთ ადგილას მელანი ისეა გადაშლილი, რომ გრაფემების გარჩევა ვერ ხერხდება (254v); გაირჩევა ორი გადამწერის ხელი: 1) 1r-159r; 2) 160r-255r. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები; ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ივ. კაპანაძისაგან ქვემო ნიქოზიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

რჩულისკანონნი ახლად თარგმნილი წმიდისა [...] ჩუენისა ევთიმისი.

ტიქსტის შედგენილობა:

1. წესი და განგებაჲ და რჩულისკანონნი მეექუსისა კრებისა ასსამეოცდარვათა წმიდათა მამათა, რომელნი შეკრბეს კონსტანტინესპო-

ვლესა(!) ახალსა **ჰრომსა კოსტანტინეს** ღვთის მსახურისა მეფისა ზე, ძისწულისა ძისა **ჰერაკლე მეფისა ...** (1r-178r).

2. კანონნი შეცოდებულთანი აღწერილნი ნეტარისა მამისა ჩუენისა **იოანეს** მიერ კონსტანტინეპოვლელ მთავარეპისკოპოზისა, რომელსა ეწოდა მმარხველი (178r-238r).
3. წესი, რომელი აღესრულებს აღმსარებელსა ზედა თქსთა ცოდვათათჳს (238r-255r).

მინაწერები:

1. მხედრული: „რჯულისკანონი ღვთის(!) არის, ვერავინ მოიპარამს“ (115v-116r, ზედა არშია).
2. ნუსხური: „რამეთუ ვიდრე ლ წლამდე უმარხოზა გონებისა და მხიარულებაჲ ჳორცთა დიდ ჰბრმავს(?) კაცსა და ამისთვის(!) უსუბუქესად განიკანონების, ხოლო ყოველი ცოდვაჲ რომელი ლ წლისა აღმართ შეუმთხვიეს დაღაცათუ უდარესთა ცოდვათაგანი იყოს (207v, მარცხენა არშია).

ტიქსტიკოთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ხელნაწერის პირველ ნაწილში შეტანილია ექვთიმე ათონელის „მცირე სჯულისკანონის“ პირველი სამი ტექსტი, თუმცა მესამე ტექსტი („კანონნი დღითიდღეთა ცთომათანი, ვითარცა წმიდამან მამამან ჩუენმან ბასილი განანესნა“) ცალკე კი არ არის გამოყოფილი, არამედ მიბმულია წინა თავს („კანონნი შეცოდებულთანი ...“). არ ახლავს „მცირე სჯულისკანონის“ ბოლო ტექსტი („ქეგლისწერაჲ სარწმუნოებისაჲ“), სანაცვლოდ კი დართულია „წესი, რომელი აღესრულებს აღმსარებელსა ზედა თქსთა ცოდვათათჳს“.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 27.
2. მცირე სჯულისკანონი, გამოსაცემად მოამზადა ელგუჯა გიუნაშვილმა, თბილისი, 1972.

ზურაბ ანტონოვის კომედია – განა ბიძიამ ცოლი შეირთო?! 1852 წ.

1446/42

ტიქნიკური აღწერილობა:

25 ფ. ზომები: ყდა – 360×230, ქალაღი – 354×221, ტექსტი – 31×184, სისქე – 8; სტრიქონებს შორის მანძილი – 10. არშიები: ზედა – 20, ქვედა – 15, მარცხენა – 37. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს, მოლურჯო, ახლადრესტავრირებული ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 21/23. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – **•, ♣**; ხელნაწერი აკინძულია, ფურცლები ალაგ-ალაგ დალაქავებული. ავტორი – **ზურაბ ანტონოვი (1r)**, ავტოგრაფი. 1852 წ. (1r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ივ. კაპანაძისაგან სოფელ ქვემო ნიქოზიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: განა ბიძიამ ცოლი შეირთო?! კომედია ერთს მოქმედებად გარდაკეთებული რუსულიდან ზ. ანტონოვისაგან. მოქმედნი პირნი[...] – სცენა წარმოადგენს თანდოვის ზალასა ... (1r-25v).

მინაწერები:

1. „Печатать позволяется с тем, чтобы по отпечатании предъявлено было в цензорный комитет известное число экземпляров, 6 апреля 1852 года. Исправляющий должность грузинского цензора князь **Эристов**“ (1r).
2. მხედრული: „ბიესა პირველად „ტფილისის ტეატრში“ დაიდგა 1852 წელს (1v).
3. „В той тетради перенумерованных с скрепленных листов двадцать пять. Цензор князь Эристов“ (25v).

ტექსტებთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ტექსტი ნასწორებია ფანქრით (10r, 25r-v).
2. პიესის თავფურცელზე მითითებულია, რომ თხზულება გადმოკეთებულია რუსულიდან **ზურაბ ანტონოვის** მიერ (1r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 38.

გაბრიელ მცირის „მანანა“ და ევსტათი ჰლაკიდან პარაკლისი [XVIII]

1446/43

ტიქნიკური აღწერილობა:

145 ფ. ზომები: ყდა – 223×171, ქალაღი – 213×163, ტექსტი – 145×115, სის-ქე – 40; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 23, ქვედა – 45, მარჯვენა – 33, მარცხენა – 17. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. ტყავის მუქი ყავისფერი ყდა, დაზიანებული, ალაგ-ალაგ გადაქექილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 23. აღრიცხვა – რვეულე-ბრივი, აღნიშნულია ნუსხური გრაფემებითა და არაბული ციფრებით, იწყება ნაკლული ა (1-ლი) რვეულით, შემორჩენილია 7 ფურცელი, შემდეგ გრძელდება თანმიმდევრობით 8-8 ფურცლიანი რვეულებით და სრულდება იჰ (მე-18) რვეულით. განკვეთილობის ნიშნები – ⚪; ⚫; ⚫⚫. ხელნაწერს ახლავს ორი მინიატურა: 1) ღმრთისმშობელი ყრმით (2v), 2) წმინდა ევსტატი (137v). ასევე თავსამკაულის სახით გამოყენებულია ბეჭდური გამოსახულებები ვედრების სცენისა (მაცხოვარი, ღვთისმშობელი, წმინდა იოანე ნათლისმცემელი): 1) 3r – შავ-თეთრი, 140r – ფერადი. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ერთან-მიდის** ეკლესიიდან.

ტიქსტის შედგენილობა:

1. შესხმა ა ღმრთივბრწყინვალისა და ყოვლად დიდებულისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა – აღდგე, უფალო, განსასუწნებელად შენდა ... (3r-7r).
 - 1.2. შესხმა ბ, ღმრთივსანატრელისა და ყოვლად ბრწყინუალისა ქალწულისა მარიამისა – ისმინე, ასულო, და იხილე და მოყავ ყური შენი ... (7r-10v).
 - 1.3. შესხმა გ, ღმრთივპატივცემულისა ქალწულისა და ქალწულთა წინამძღურისა მარიამისა – მიერთვნენ მეუფესა ქალწულნი შემდგომად მისა ... (10v-14v).

- 1.4. **შესხმა დ, ყოვლად წმიდისა ქალწულისა და ღმრთივდიდებულისა ღმრთისმშობელისა** – იხარებდენ ცანი და იშვებდენ ქვეყანა ... (14v-17v).
- 1.5. **შესხმა ე, ღმრთივმიმადლებულისა და სულთა მაცხოვრისა ღმრთისმშობელისა** – უფალი ტაძარსა წმიდასა მისსა, უფალი ზეცას არს საყდარი მისი ... (18r-21r).
- 1.6. **შესხმა ვ, ყოვლად წმიდისა და ღმრთივამაღლებულისა ღმრთისმშობელისა** – გამოირჩია უფალმან სიონი და სათნო იყო იგი სამკვდრებელად თვისსა ... (21r-24v).
- 1.7. **შესხმა ზ, ყოვლად წმიდისა და ღმრთივკურთხეულისა ქალწულისა მარიამისა** – ღმერთი მის შორის და იგი არა შეიძრას და ყოველსავე დღესა აკურთხევდით მას ... (24v-28r).
- 1.8. **შესხმა ლ, ღმრთივგვრგვონისა დედოფლისა ჩუენისა, ღმრთისმშობელისა მარიამისა** – უფალმან სცეს სიტყუა, ძალნი ახარებენ ძალითა მრავლითა ... (28r-32r).
- 1.9. **შესხმა თ, ღმრთივსახარულევანისა დედოფლისა ჩუენისა ღმრთისმშობელისა** – მნუხრსა განისვენოს [...] და ცისკარსა – სიხარულმან ... (32r-34r).
- 1.10. **შესხმა ი, ღმრთივკურთხეულისა და ყოვლად ბრწყინვალისა ღმრთისმშობელისა** – უფალმან აკურთხოს ერი თვისი მშვედობით ... (34v-37v).
- 1.11. **შესხმა ია, ღმრთივგანბრძნობილისა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა** – მივფინო, სულისაგან ჩემისა ყოველსა ზედა ჯორციელსა ... (37v-40v).
- 1.12. **შესხმა იბ, ღმრთივსაკვრველისა და ყოვლად განათლებულისა ღმრთისმშობელისა** – კურთხეულ არს უფალი, ღმერთი ისრაელისა ... (40v-44r).
- 1.13. **სიტყვა იგ, ღმრთივშუჭნიერისა იესუ ტკბილისა, ყოვლად საყუარელისა** – უფსკრული უფსკრულსა ჰხადეს ჳმითა ზეგარდამო ... (44v-47v).
- 1.14. **სიტყუა იდ, ღმრთივშუჭნიერისა იესუ ტკბილისა, ყოვლად საყუარელისა** – ქუხდა უფალი ცით გამო და მაღალმან მოსცა ჳმა თვისი ... (47v-50r).

- 1.15. სიტყუა იე, ღმრთივშენიერისა იესუ ტკბილისა, ყოვლად საგალობელისა – კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა ... (50r-53r).
- 1.16. შესხმა ივ, ღმრთივშენიერისა და ცხოველსყოფელისა პატიოსნისა ჯუარისა – კურთხეულ არს ძელი იგი, რომლისა მიერ იკურთხნეს წარმართნი ... (53r-56r).
- 1.17. შესხმა იზ, ღმრთივშეწნიერისა და ყოვლად ძლიერისა პატიოსნისა ჯუარისა – თაყუანის-ვსცემთ ადგილსა, სადა დადგეს ფერხნი უფლისანი ... (56v-60r).
- 1.18. შესხმა იწ, წმიდათა ღმრთივგანათლებულთა ზეცისა ძალთა, ყოვლად პატიოსანთა ანგელოსთა – რომელმან შექმნა ანგელოსნი მისნი სულად ... (60r-63r).
- 1.19. შესხმა ით, წმიდათა ღმრთივბრწყინვალეთა ძლიერთა ძალთა ანგელოსთა – აქებდით უფალსა ყოველნი ანგელოსნი მისნი ... (63r-66v).
- 1.20. შესხმა კ, წმიდისა და ღუთივდიდებულისა ნათლისმცემელისა იოანესი – იხარებდეთ მართალნი უფლისა მიმართ ... (66v-69v).
- 1.21. შესხმა კა, წმიდისა და ღუთივპატივცემულისა იოანე ნათლისმცემელისა – ნეტარ არს კაცი, რომელსა ეშინის უფლისა ... (69v-73r).
- 1.22. შესხმა კბ, წმიდისა და ღმრთივქებულისა ნათლისა იოანესი – ნათ[ე]ლი გამოუბრწყინდა მართალსა და გულითა წრფელსა სიხარული ... (73r-76r).
- 1.23. შესხმა კვ, წმიდათა ღმრთივდიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთა პეტრესი და პავლესი – ცანი უთხრობენ დიდებასა ღმრთისასა. ეჰა, დიდებულნო მნათობნო, პეტრე და პავლე ... (76r-79r).
- 1.24. შესხმა კდ, წმიდისა და ღუთივსაყუარელისა მოციქულისა იოანე ღმრთისმეტყუელისა – ღმერთი დიდებულ არს ზრახუასა შინა წმიდათასა ... (79r-82v).
- 1.25. შესხმა კე წმიდათა დიდებულთა და ყოვლად ქებულთა მოციქულთათა – აღიარებენ ცანი საკვრუელებათ(!) შენთა, უფალო ... (82v-86r).

- 1.26. შესხმა კვ წმიდისა და ღმრთივსახელოვანისა დიდებულისა მოწამისა გიორგისი – გულისჴმა-ჰყავ, რამეთუ საკვრველ-ჰყო უფალმან წმიდა თვისი ... (86r-89r).
- 1.27. შესხმა კზ წმიდისა და ღმრთივგანათლებულისა დიდისა მოწამისა დიმიტრისა – შენ ხარ ღმერთი, რომელმან ჰყავ საკვრუჴლი ... (89r-93r).
- 1.28. შესხმა კჴ წმიდათა ღმრთივჴუჴნიერთა ქრისტეს მოწამეთა – წმიდათა, რომელნი არიან ქუეყანასა ზედა ... (93r-96r).
- 1.29. შესხმა კთ წმიდისა და ღმრთივგანათლებულისა ნიკოლას საკვრველთმოქმედისა – საკვრუელ არ[ს] ღმერთი წმიდათა შორის მისთა ... (96v-99r).
- 1.30. შესხმა ლ წმიდისა და ღმრთივდიდებულისა ვასილი დიდისა – პირი ჩემი იტყოდეს სიბრძნესა ... (99v-102r).
- 1.31. შესხმა ლა წმიდისა და ღმრთივბრწყინუალისა იოანე ოქრო-პირისა – პირმან მართლისამან ინუართოს სიბრძნე ... (102v-105r).
- 1.32. შესხმა ლბ წმიდათა და ღმრთივგანათლებულთა მღუდელთმ-თავართა – მღუდელთმთავართა შენთა, უფალო, შეიმოსონ სიმართლე ... (105v-109r).
- 1.33. შესხმა ლგ წმიდისა ყოვლად ღირსისა და ღმერთშემოსი-ლისა მამისა ჩუენისა დიდისა ანტონისა – წმიდანი შენნი გაკურთხევდენ შენ, უფალო ... (109r-111v).
- 1.34. შესხმა ლდ წმიდისა ყოვლად ღირსისა და ღმერთშემოსილი-სა მამისა ჩუენისა დიდისა ევთიმისა – უგალობდით უფალსა ღირსნი მისნი ... (111v-114r).
- 1.35. შესხმა ლე წმიდისა ყოვლად ღირსისა და ღმერთშემოსი-ლისა მამისა ჩუენისა საბა განწმენდილისა – პატიოსან არს სახე უფლისა სიკუდილი წმიდათა მისთა ... (114v-117r).
- 1.36. შესხმა ლვ ყოვლად ღირსთა და ღმრთივსულიერთა მამათა – ნეტარ არიან ძალნი, დამკვდრებულ არიან სახლსა შენსა ... (117r-120v).
- 1.37. შესხმა ლზ წმიდისა დიდებულისა წინასწარმეტყუელისა და ღმრთივამაღლებულისა ილიასი – ჰჴმოზდეს მართალნი და უფალმან ისმინა მათი ... (120v-124r).

- 1.38. შესხმა ლჷ წმიდათა ღმრთივგვრგვონოსანთა დიდთა მეფეთა კოსტანტინ და ელენესი – უფალო, ძალითა შენითა იხარებდეს მეფე და მაცხოვარებითა შენითა იშვებდეს ფრიად ... (124r-126v)
 - 1.39. შესხმა ლთ ღმრთივპატივცემულთა მართალთათჳს – მართალი, ვითარცა ფინიკი აღყუავენს ... (126v-129v).
 - 1.40. შესხმა მ ყოლად წმიდისა ღმრთივსაყუარელისა ღმრთისმშობელისა მარიამისა – წმიდა ჰყო საყოფელი თჳსი ... (130r-133r).
 - 1.41. ლოცუა მ ყოვლად საყუარელისა და ფრიად სასურუჭლისა ღმრთისმშობელისა მიმართ – ჰ, ყოვლად წმიდაო ღმრთისმშობელო ქალწულო ... (133r-135v).
 - 1.42. სარჩევი (135v-136v).
2. წმიდა ევსტათის პარაკლისი (138r-144r).

ანდერძი:

ასომთავრულით: „სრულ იქმნა სულისა დამატებობელი მანანა დიდებად ღმრთისა დიდისა იყავნ, იყავნ“ (136v, ქვედა არშია).

მინაწერები:

1. **მხედრული:** „ჩყვე (1825) წელსა, აპრილის იე დღესა მოველ ხიზნათ წმინდას ესტატის კარს და პალატს დავსდეგ დღე ორმოცი. მეცა ნუგეში თხოვისაებრ მშობელთ მამისა და დედისა, განგვითავისუფლა ძე ჩვენი ყრმა **არჩილ**, გადმოგუხედა თავისის ურიცხვის მონყალებით ღმერთმან. მაგიერ ჰყოსთ **დეკანოს ეპიფანეს** და **კანდელაკს პეტრეს**, ზემო რიცხვიდამ ორმოცამდის ყოველ ხუთშაფათს ჩვენთვის სწირავდენ და ყოველდღე დილას და საღამოს პარაკლის იხდიდნენ დიდის გულისმოდგინებით, ღმერთმან დაუმაძლოსთ და მაგიერი გარდაუხადოსთ. ეგრეთვე, აქ მცხოვრებნი აზნაურნი და გლეხი ჭეშმარიტად ასე ცდილობდნენ ჩემს სამსახურს და სიამოვნეს, რომ კიდევ ვწუხდი – სამაგიერო გარდახდა მე არ შამიძლიან მეთქი, ეგრეთვე გარეშე მცხოვრებნი – თავადნი, აზნაურნი და გლეხნი, ახალქალაქს – **თარხანოვი ლუარსაზ ზაზას ძე, თავადი თარხანოვი ტეგია გლახას-ძე, ხოვლეს მიხაილ ევსტათის ძე, ქაიხოსრო**

თავადი ივანეს-ძე, კავთისხევს თავადნი იორამ და კიკოლა ტეტიას ძენი, ბორტას თავადნი ივანე და რევაზ სალთხუცის ამილბარის ძენი; აქვე ერთანმინდას მცხოვრები თავადი იორამ ზურაბისძე, ზემო ხანდაკს დიმიტრი ჯვანდიეროვი, ყოველნივე ზემოთ, რომელთაც სახელნი მომიხსენებია, არ ვიცი, თუ როგორ შევიძლო ამათგან ჩემი პატივისცემის მადლობა. სწორე მოგახსენოთ, რომ არ შამიძლიან არც ერთისა [სამაგიერო სამსახური, ნმინდა ევსტათიმ გარდუხადოსთ თავის მოწყალებით. ამისათვის გთხოვთ არ შემრისხოთ. გლეხთ მადლობაც მინდა მოგახსენოთ ახალქალაქ მცხოვრების ნაზარას, გომს მჭედლიშვილის ბეჟანასი, კავთისხევს ბასიაშვილი ბერუასი, თელათგორის გოგილაშვილი ნადირასი, მეტეხს ბარნაბეისშვილის მღუდლის. ამათი ყოლისფრით კაცურათ და მარდულად სამსახური რალა მოგახსენოთ, საქებრად ჩემდა მოიქცნენ. მე მადლობელი და მოხარული ამად ყოველგან თავადი თეიმურაზ ბაგრატიონი წელსა 1825 წელსა მაისის კვ წარვედით ნმინდის ევსტათის მოწყალებით“ (1v-2r).

2. **მხედრული:** „ესე პატიოსანი წიგნი ნმიდის ევსტათისთვის შეწირული არის ნმიდას“ (3r, ქვედა არშია).
3. **მხედრული:** „ესე პატიოსანი წიგნი ნმიდის მონამის ევსტატისთვის შეწირული არის ახალქალაქს ერთანმიდაში. ქკს. უჟ (136v, ძირითადი ტექსტის ბოლოს).
4. **მხედრული:** „ჩყკე (1825) ნმინდა ესტატეს ვიყავით მაისის პირველსა მუხრანის ბატონიშვილი (137v, მინიატურის უკანა მხარეს).
5. **მხედრული:** „ერთანმინდას შეწირული არის ესე წიგნი“ (144r, ქვედა არშია).
6. **გვიანდელი მხედრული:** „წმიდა ევსტატის პარაკლისის წიგნი 1908 წელსა ესე წიგნი გადავაკეთე მე, პრიჩეტკინმა მიხეილ გურგანიძემ, რომელიც გამწესებულ ვარ ამა ეკლესიაში 1904 წელსა ენკენისთვის 6-სა“ (145r).

შენიშვნა:

1. ხელნაწერს დასამული აქვს ბეჭედი (91v, 102v, 107v, 131v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 35.

შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“ [XVIII]

1446/44

ტიქნიკური აღწერილობა:

139 ფ. ცარიელია – 1v, 2r. ზომები: ყდა – 328×213, ქალაღი – 320×201, ტექსტი – 290×127, სისქე – 3; სტრიქონებს შორის მანძილი – 13, არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 13, მარჯვენა – 12, მარცხენა – 24. ქალაღი – მოცისფრო. მელანი – შავი, წითელი. ტვიფრული, ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. შეემჩნევა განკანონების ხაზები. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 24. აღრიცხვა – გვერდობრივი, მკრთალად, ზოგან არ იკითხება. ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები კარგად შემონახული; ტექსტი შიგადაშიგ აღდგენილია განსხვავებულ ფურცელზე სხვა არაკალიგრაფიული ხელით (3r-v, 28r-v, 137r); ახალი თავები და ყოველი ახალი სტროფის პირველი სიტყვა გამოყოფილია წითელი მელნით და მარტივი გაფორმებით, ყოველი ხაზის ბოლო მარცვალი, ტრადიციულად, გამოტანილია ცალკე. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ნიკოლოზ ფურცელაძისაგან მერეთიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: რომელმან შექმნა სამყარო ძალითა მით ძლიერითა,
ზეგარდმო არსნი სულითა ყვნა ზეცით მონაბერითა ... (3r).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

„ვეფხისტყაოსანი“ ვახტანგისეული რედაქციაა.

მინაწერები:

ტექსტისგან განსხვავებული მხედრულით:

1. „პირველ თქმულია ბრძენთაგან
პირველათ თქმული

პირველად თქმული ბრძენთაგან

წელსა ჩყჳდ-სა (1864) ნოემბრის 13-სა გამოუცხადეს ჩვენის ხემწიფის **ალექსანდრე ნიკოლაოზის ძის რომანოვის** ბრძანება **გორის** უეზდის თავადთა და აზნაურთა და გლეხკაცთა, რომელიც ამ რიცხვიდგან განთავისუფლებული შეიქმნენ ბატონის ყმობიდგან გლეხნი. ამ განკარგულების გამოცხადება იყო **გორის** უეზდის საზოგადოებისათვის **გორში**, რომელნიც იყვნენ მინვეულნი სრულებით ამ უეზდის თავადნი და აზნაურნი და გლეხნი. **გორის** მეიდანზე იყვნენ სრულებით შეკრებილნი და მთავრობისაგან გამოგზანილი ამ გარდაწყვეტილობის გამოსაცხადებლათ იყო **ლუბერნატორი არლოვსკი** და ეს უკითხამდა რუსულათა და ქართულათ უკითხამდა **გორის** სობოროს მღვდელი **სოლომონ ხახანოვი**, რომელიც ამ შრომისათვის მიიღო **სოლომონ მღვდელმა** ჯილდოთ ოქროს საათი“.

ფურცელს გვერდით აქვს ფანქრით მინაწერი: „წავიკითხე და ხელი ვიცან. გამოცხადება, ბატონყმობის წელი და რიცხვი თუ ჩასანიშნი იყო და საჭიროც, **სოლომონ მღვდლის** საათი რაღა საჭირო იყო. **ილიკო თურქ[ისტანიშვილი]** ... (1r).

2. ტექსტისაგან განსხვავებული გვიანდელი მხედრულით:

„ლუარსაბს ვმადლობ, ტრადედიის მგზავნელსა,
დავითს მართლ ვაქებ, იმის გადმომთარგმნელსა,
ანტონ პირველის თარგმან სიბრძნის მბაძველსა,
ქართველთ ენისა თხზვა თვისების დამცველსა,
გვარ **ფურცელაძეთ**, აზნაურობით ძველსა.

ლუარსაბ გამცნებ ეს წარვიკითხე მე რა,
ტრადედიერი **ვოლტერის** ცნობის სჭერა,
ვაქე მთარგმნელი, ქართული თხზუა და წერა,
თუნდ სათნო იყოს, ჩემდა ამგვარი მღერა
სხვას თუ არ სთარგმნის, წარილო ესეც მე რა.

იხილავ შესხმა, წარმოებს აწ სადავით,
ოდეს სთუალვიდე, სცნა კიდურით სადავით,
აელვებ სიბრძნეს, კრძალულების სადავით,
ნესტვის მით დავჰბარე, აჰა სტიხთ ხმა სადავით
ეხსოვე ქართველთ, წიგნთა თარგმნით სადავით.
1832.9.1“ (138r).

3. განსხვავებული გვიანდელი მხედრულით: „წელსა ჩყჳდ-სა დეკემბრის ლა-სა დღესა დედისჩემის და **ზაზა გაბაშვილის** ასული – **თინათინ ჭილავეისა** გარდაიცვალა და დაუტევა ორი შვილი: ქალი – **მატრონა** და ვაჟი – **გიორგი**. წამკითხველნო, შენდობა უბრძანეთ“ (139r).

იქვე მინაწერი ფანქრით (შდრ. მინაწერი ფანქრით 1r-ზე): „დედა ელისაბედს ისე ყვარებია თავისი დედიდა, რომ სიკვდილიც კი დაუნიშნამ და მგონი დაბადებისა და წლოვანობისა კი არა აქვს მკვდრის დანიშვნას ცოცხლების დანიშვნა ეჯობინებოდა – ილიკო თურქ[ესტანიშვილი] (139r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 40.
2. შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“, ხელნაწერი მემკვიდრეობა, თბილისი, 2013.

ნაიდა გიორგის წამება, ლექსად თქმული, 1862 წ., 11 ივნისი

1446/45

ტიქნიკური აღწერილობა:

38 ფ. ზომები: ყდა – 335×217, ქალაღი – 330×213, ტექსტი – 305×200, სისქე – 9; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8; არშიები: ზედა – 10, ქვედა – 14, მარჯვენა – 6/10, მარცხენა – 12. მოყვითალო ფერის ქალაღი, მელანი – ყავისფერი, შავი და წითელი. ლიდერინგადაკრული მუყაოს ლურჯი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 23/26. აღრიცხვა – გვერდობრივი. გადამწერი – **ნინო მირზოევი (მირზაშვილი) (38v), 1862 წ., 11 ივნისი (38v)**. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს სოფელ ფლავში მცხოვრები თინათინ უთნელიშვილისაგან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: კარი პირველი. დასაწყისი წამება დიდის ახოვანის ზღვათა და ხმელთა მპყრობელის ღვანლით შემოსილისა წმინდის გიორგის ურმის თვალზედან [შესლვა] მის მწარეს ორღანოს და მრავალ მახვილოვანსა მეფის ურწმუნოსაგან დეოკლიტიანესაგან იყო.

ენოდა დეოკლიტიან მხეცი მძვინვარი ფლიდია ... (1r).

დასასრული: ... და ესე რა თქვა, უჩინარ იქმნა, არ დაიყოვნა ნუთები; უჩინარ იქმნა მონამე, ვერვინ სცმა გზაცა კვალები (38v).

ანდერძ-მინაწერები:

ანდერძი:

„აღინერა წიგნი ესე გიორგიანი **მირზო[ე]ვის ასულის წინოსაგან**. ვინც წაიკითხოთ და შეცდომით იყოს რამე, მამიტვეთ. ჩყაბ (1862) წელსა, თიბათვის ია დღესა“ (38v).

მინანერი:

1. მხედრული: „ს. ფლავში მცხოვრებელის თინათინ უთნელიშვილისაგან“ (ფორზაცის r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 40.

შეგონება XI

1446/46

ტიქნიკური აღწერილობა:

5ფ. ზომები: ყდა – 214×165, ქალაღი – 205×156, ტექსტი – 150×135, სისქე – 2; სტრიქონებს შორის მანძილი – 4/8. არშიები: ზედა – 34, ქვედა – 23/30, მარცხენა – 20/30. მოყავისფრო ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 15. აღრიცხვა – გვერდობრივი. ხელნაწერი ნაკლულია, ფურცლები – დალაქავებული. [XI] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ანდრია ჩუბინაშვილისაგან მეჯვრისხევიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: „ა. უწყოდე კაცო, რამე თუ მზე მოეფინების და სათხოველი შენი ღმერთსა აქვს, ვითარცა კაცი, რომელი მივალს აგარაკსა თვისსა და იხილოს ნაყოფი თვისი კეთილად და მხიარულ იყოს გულსა შინა თვისსა, ეგრეთვე შენ იხარებდე და მიეც დიდება ღმერთსა ...“ (1v).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. 1r-ზე ნაწერია ტექსტი, რომელიც გადასულია და არ იკითხება.

შინაწერები:

1. **სხვა ხელით, მხედრული:** „კარი პირველი ბარამისა და გულანდამისა სპარსულისაგან ქართუ ...“ (1r, გვერდის დასაწყისი).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 41.

სხვადასხვა ხელნაწერის ფრაგმენტები

1446/47

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. [სადღესასწაულო] [XVII-XVIII]

ტიქონიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 369×250, ქალაღდი – 353×250, ტექსტი – 310×155, სტრიქონებს შორის მანძილი – 4; არშიები: ზედა – 27, ქვედა – 20, მარჯვენა – 25, მარცხენა – 23. ქალაღდი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 51. განკვეთილობის ნიშნები – ❖, •, ❖. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ურბნისის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]რნეს სასმენელნი მორჩილებაჲდ მცნებაჲთა მათ უფლი-სათა ნეტარების მომცემელთა ... (1v).

წყდება: [...] განკურნებაჲდ შემუსრვილითა გულითა ქადაგებაჲდ ტყუ-ჭთა განტევებისა [...] (1r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

2. [პარაკლიტონი] [XVII]

ტიქონიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 369×250, ქალაღდი – 280×240, ტექსტი – 270×147, სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: მარცხენა – 23. ქალაღდი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხუ-

რი. სტრიქონების რაოდენობა – 35. განკვეთილობის ნიშნები – ◐, •, ◑. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ურბნისის ეკლესიიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]ცადებ ღმრთისაჲ დ[...]დაო[...] [...]ვათგან და განსაცდელ გამოვსნად მონათა შენთაჲ ... (2r).

წყდება: ქრისტე, სიტყუაჲო ღმრთისაჲო, ამისთვის გადიდებთ შენ, ვმონებთ ვნებათა შენთა ... (2v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

3. [.....] [XVII] 1446/47

ტიქნიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 369×250, ქალაღი – 206×145, ტექსტი – 120×90; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 35, ქვედა – 50, მარჯვენა – 30. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 17. განკვეთილობის ნიშნები – ◐, •, ◑. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ურბნისის ეკლესიიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი:

დასასრული: ... აღტყუჴლენით ველნი წარმართთა სიხარული [...], რამეთუ ქრისტემან ღმერთმან ჩუენმან ცოდვანი ჩუენნი ჯურასა შემსჭუალნაჲ ... (1r).

წყდება: ქ. ცამეტს [... ..] ქ თოთხ ქ. თექვსმეტისა [... ..] ქ თვრამეტსა წელსა [...] (1v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

4. [.....]**ტიქნიკური აღწერილობა:**

1 ფ. ზომები: ყდა – 218×170, ქალაღი – 200×163, ტექსტი – 145×105, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 40, ქვედა – 26, მარჯვენა – 39, მარცხენა – 19. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 25. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, ••. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ურბნისის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] დამალული ე[...] დგრობლთა მიერ მათთა [... ..] გამოაჩინეს [...] ამისთვის ყოველთა ძლევამ შემოსილად გამუჩნდა სასწაული დიდი წინაა საუკუნეთა განსაკრთომელი წმიდის მონამისა ... (1r).

წყდება: ... და მღუდელი კეთილად შეწყნარებული გამორჩეული ღმრთის სიც... (1v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

5. [.....]**ტიქნიკური აღწერილობა:**

1ფ. ზომები: ყდა – 218×170, ქალაღი – 200×163, ტექსტი – 210×145, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ქვედა – 10, მარჯვენა – 30, მარცხენა – 19. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა.

დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 18. განკვეთილობის ნიშნები – ♪, •, ♪. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ურბნისის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ... უნესოდ მრონინე თ... ე...ისა ნუმცა ვინ არს კადნიერ მოატყუტბს სიკუდილისა, ნუმცა სხუასა ...სამე უჯეროისა მოქმედ, არამედ ყოველსავე სინმიდით და გონებით აღმსაერებელი ცხორებისა ... (1r).

წყდება: ... საქმედ კეთილისა [...] სერად ვიდოდენ საზრდელი ლი.... სასწორით იყავნ ძალნი (1r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

6. [.....] [XVII]

ტიქნიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 218×170, ქალაღი – 195×140, ტექსტი – 150×100, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ქვედა – 30, მარცხენა – 20. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 19. განკვეთილობის ნიშნები – ♪, •, ♪. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ურბნისის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ვთსი [...]ერ [...]რინდი და გნვ[...] რამცა ვიხილე განცა[...] რონი, ძმანო და შკლნო, [...]ეზაჲ თქუენი მნეზავს რაჲთა მარადის გული და გო[ნეზაჲ] ჩუენი საქმეთათვს საღმრთოთა ... (1r).

წყდება: [...] არა ჯერ არს [... ..] და უნდოთა [...] მიმსგა [... ..]ცდ [...] თქუენისათვს [...] (1v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

7. [ფსალმუნი 68-ე] [XVII]

ტიქნიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 218×170, ქალაღი – 195×135, ტექსტი – 130×85, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 40, ქვედა – 26, მარჯვენა – 39, მარცხენა – 19. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 22. განკვეთილობის ნიშნები – ❖, •, ❖•. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ურბნისის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ნუ დამნთქამან მე მორევი წყალთა, ნუცა შეიყოფნ ჩემ ზედა ჯურღმულის პირსა მისსა [...] (1r).

წყდება: და აღეშენენ ქალაქნი ჰურიასტანი[სანი] და დაეშენენ მუნ და დაიმკვდრ[...] ...] (1r).

ზომბადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

8. [...] 1802

ტიქნიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 218×170, ქალაღი – 75×160, ტექსტი – 55×120, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 20, მარჯვენა – 39, მარცხენა – 19. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 8. განკვეთილობის ნიშნები – ❖, •, ❖•. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ურბნისის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ძმანო, ქრისტე აღდგა, დასასრული მუჭლი კთ [...] (1r).

დასასრული: [...]ძმანო, არა გუნებავს დასასრული, მუჭლი იც ვიყო-
დით(!) [...] (1v).

ანდერძი: ნუსხური: „ღმერთო, შეინყაღე ამ წიგნის განმარტლებელი
მღუდელი სიმონ გძელიშვილი“ (1r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

9. [სახარება ლუკასი, თავი 24-ე] [XVII]

ტიქნიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 218×170, ქალაღი – 173×125, ტექსტი – 110×60, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 5. ქალაღი. მეღანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 17. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •, •. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ურზნისის ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]ელვარე ნათლით შემო [...] აღდგომილი იხილე რაჲ [...] კხრ[....]თო, ქალუნლო, [...] სიხარულითა [... ..] მელითა აღივსო ყოველინ სოფელი მას [... ..] და შენ გადიდებენ [...]ავთ ან [...] (1r).

წყდება: [...] ვითართ, დიდებაჲ წყალობათა მისთა, დიდებაჲ ... (1v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

10. [.....]

ტიქნიკური აღწერილობა:

1 ფ. ზომები: ყდა – 218×170, ქაღალდი – 23×34, ტექსტი – 20×14. ქაღალდი. მელანი – შავი, კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ეროვნულ არქივში შემოსულია **1924** წელს **ურბნისის ეკლესიიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]რხ[.]ნო [...]ენ რამეთუ [...]ინვეელად ღმერთი და კაცი [...] (1r).

წყდება: [... ..] მძვნვარ[... ..]და [.... ..] თხუჭვეთა [... ..]თაჲ [...] დედად მესეო [...] (1v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 42.

პრეზული [XVII]

1446/48

ტიქნიკური აღწერილობა:

261 ფ. ცარიელია – 36v, 51r-v, 67v, 105v, 110v, 123v, 175v, 176r. ზომები: ყდა – 110×92, ქალაღი – 95×72, ტექსტი – 70×53, სისქე – 40; სტრიქონებს შორის მანძილი – 1; არშიები: ზედა – 10, ქვედა – 12, მარჯვენა – 15, მარცხენა – 11. ქალაღი. მეღანი – შავი, წითელი. ტყავის მუქი ყავისფერი ყდა, დაზიანებული, ალაგ-ალაგ გადაქექილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 25. განკვეთილობის ნიშნები – ❦, •, ❦•. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია. აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 1-2, 2-3, 3-4, 5-6, 6-7, 37-38, 39-40, 48-49. გადამწერი: **დავით მღვდელი**. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ურბნისის** ეკლესიიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]ენ და მე მომინოდე წარტყუჴნა მტრისაგან, ხოლო განელო ლახურითა გუჴრდი შენი განმაცხოველებელი ... (1r).

1. [...] (1r-21v)
2. **იბაკონი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, რომელსა დაუჯდომელ და [...] ქართულად. ჴმაჲ დ გუერდი** – ზეშთა მბრძოლისა ჩემისათჴს და მოღვაწისა უძღვევლისა, ვითარცა შენ მიერ ჴსნილნი განსაცდელთაგან სამადლობელსა აღვსწერთ, ღმრთისმშობელო ქალწულო ... (22r-68r).
3. **ლოცვანი დღისა ჟამთანი ათორმეტნი. ლოცვა ა ჟამისა** – გმადლობო შენ, უფალო ღმერთო ჩუენო, და გადიდებ ნათლითა შენითა ნათლისა აღმომაბრწყინვებელ ჩუენდა ... (68r-84r).

4. **ლოცვანი ღამისანი ჟამთანი ათორმეტნი. ლოცვა ღამისა ა ჟამისა** – რომელნი ესე [...] შინა, დღისასა ხედვითა დაბადებულთა ... (73v-83v).
5. **სახარებანი საცისკრონი [...]**სანი ათერთმეტნი. **სახარება მათესი** – მას ჟამსა შინა ხოლო ათერთმეტნი იგი მონაფენი წარვიდეს გალილეასა ... (84r-100r).
6. **[...] სავედრებელნი უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესნი [...]** და **მწუხარებათა. თავნი იტყვიან [...]** და **მაცხოვარო მიწსენ განსაცდელთაგან** – [...] ქუეყანასა მწყურ ... (100r-105r).
7. **პანაშვიდი(!) ცოცხლისათვს** (106r-110r).
8. **აიაზმა, რომელ არს წყლის კურთხევა** (111r-117r).
9. **სხვადასხვა ლოცვა** (117v-140r).
10. **თვეთა მეტყველებანი** (140r-206v).
11. **ოხითა იბაკონი მარხვათანი და ზადიკთანი ...** – მსწრაფლ განუხვენ სინანულისა ბჭენი ... (207r-244v).
 - 11.1. **ესე ქორანიკონი დაინერა სახითა იერუსალჴმისათა სრულიად უნაკლო** – ... ქორანიკონი დაინერა სახითა იერუსალჴმისათა სრული და უნაკლულო ... (231r-238v).
 - 11.2. **ბრწყინვალისა აღდგომისა უფლისი(!)** – აღდგომისა დღე არს განვრწყინდებოდეთ ან ერნო, პასქა უფლისა, პასქა რამეთუ სიკუდილისაგან ... (239r-242r).
 - 11.3. **აღდგომის სამოციქულო და სახარება** – საქმე წმიდათა მოციქულთა საკით. წმიდა დიდსა აღდგომასა სახარება იოანესი. სამოციქულო საქმე – პირუელი ესე სიტყვა ვყავ ყოველთათვს, ღმრთისმოყუარეო ... (242v-243v).

შენიშვნა: ბოლოში ახლავს: ლოცვა შეგინებულისა მჭამელისა ზედა (244v).
12. **სლვა მთვარეთა** (245r-246r).

ანდერძი: შავი ნუსხური, ტექსტის ხელი, მელანი:

„უპატიოდ მუშ[ა]კობა და უსუსურად ყოფა მასე ჴელს ვერ უმ[ა]რჯევბს. ნუ მწყევთ, უფალნო, არამედ შენდობით მომიწსენებდით,

რამეთუ მწკოვანებაჲცა მახლდა და უპატრონობაჲცა. არამედ გვედრები, უფალნო ჩემნო, რაჲთა მეცა მომიწსენოთ და პატრონთა მორწმუნეთა მეფეთათს ევედროთ ღმერთსა ხილვად მათდა ღმერთმან მომაგოსთ“ (246v).

13. სადილის ჟამნობა (247r-252v).

14. სამოციქულო-სახარებათა საძიებელი რვა ხმათა მიხედვით (253v-254v).

15. სამსგეფსო სახარება-სამოციქულონი და წარდგომანი (255r-261r).

16. შესვენებულთა ლოცვა „ღმერთო, სულთაო“ (261v).

ანდერძები:

1. **ნუსხური:** „რომელი შეინირე მსხუტრპლად უფლისად, ეგრეთვე შენირული იქმნენ წინაშე შენსა ნამუშაკვენი ესე დღისა განსჯისასა განსამართლებლად და მორწმუნეთა მეფეთა განსაძლიერებელად, მკითხველთა ჩემთა ხილვად და მშობელთა **იოაკიმ დეკანოზს, ანას** შესანდობელად და **მღდელს დავითს** კეთილად საწსენებელად, თქუწცა მოგეგოს, ამინ“ (67r).
2. **ასომთავრული, წითელი და შავი მელნი:** „იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, შენ შემწე ეყავ მღვდელსა **დავითს** მომლოდნელ დეკანოზობისსა, მორწმუნეთა მეფეთა და მკითხველთა ძმათა ხილვად, ამინ“ (129r).
3. **ასომთავრული:** „მონა ღმრთისა, უღირსი მღვდელობისა, ძე იოვაკიმ დეკანოზისა, მომლოდე ქრისტეს ძალითა მორწმუნეთა მე[ფ]ეთა განძლიერებად და მაკურ[თ]ხ[ვევლ]თა ჩემთა ...ვად და [...ნ წყალო... მონ[...]] [...]ად. გვედრები, ღმერთო ძლიერო, აღსრულებად თხოვათა ჩემთა, დავით, რაჲთა რომელთა ბრძანოთ ან თქუენცა მოგეგოს სასუფეველი, რომელი აღუთქუა მოყვარეთა სახლის [...]" (206v).

მინაწერები:

ასომთავრული:

1. ტექსტის ხელით: „ქრისტე, შემწე ეყავნ უღირს მღდელს დავითს“ (47r, შუა ტექსტში). აქვე: „ღმერთო, შეინყალე მღდელი დავით უღირსი“. ასეთივე მინაწერები იხ. 5v, 61r, 61v, 83v, 134v, 136v, 144r, 145r, 148v, 205v.
2. ტექსტის ხელით: „მახარობელნო, შემწე ეყავთ **დავითს**“ (84r, შუა ტექსტში).

3. ტექსტის ხელით, წითელი და შავი მელნით: „დიდება ღმერთსა, სრულმყოფელსა კეთილისისა, მწსნელსა ჩვენსა. გამომიცხადე წყალობა შენი, ღმერთო“ (98v).
4. ნუსხური, შავი მელნით: „ქრისტე, დეკანოზს დავითს მღვდელს მეოხ ექმენ იოაკიმი(!) ძეს“ (230v). აქვე წითელი მელნით: „ღმერთო, შეიწყალე მღუდელი დავით, აღადგინე, უფალო. აღმადგინე, უფალო, ამინ“.

ნუსხური:

5. ტექსტის ხელით: „ვა, მელანო, როგორი ხარ“ (217r, ქვედა არშია).

მხედრული:

6. არ გაირჩევა: 225r.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, ტომი I, 1949, გვ. 43.

ქორწინების თავისათვის [XVIII]

1446/49

ტიქნიკური აღწერილობა:

22 ფ. ცარიელია – 21v-22v-r. ზომები: ყდა – 218×170, ქალაღი – 200×163, ტექსტი – 145×105, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 40, ქვედა – 26, მარჯვენა – 39, მარცხენა – 19. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 22. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – ♀, •, ♀• [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს გიგო კოლეიშვილისაგან (თელავი).

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ქორწინების თავისათვის და სუა მატეთსი. ხარისხნი ქორწინებისანი, ამაღ ვიდრემე იწოდებიან ხარისხად, რამეთუ ვითარიგი კიბეთა ზედა აღვლენ ხარისხად და შთამოვლენ, ეგრეთვე არს ნათესავობაჲცა ... (1r).

ტიქსტის შედგენილობა:

1. თავი სუბ განყოფილება ნათესავობისა (1r-v).
2. თავი სუგ სისხლისა ნათესავობისათვის (1v).
3. თავი სუღ სისხლის ნათესავობისათვის, რომელსა შინა მემუღდე თავი დაყენებულ არს და არ იქორწინების (2r-3r).
4. თავი სუე სისხლისა ნათესავობისათვის, თუ ვითარ მერვე თავი განხსნილ არს ქორწინებისათვის და რაოდენსა თავსა შინა დაიყენების (3r-4v).
5. თავი სუვ ექსანტიისტიისათვის (ესე იგი არს) მძახლობითისა ნათესავობისა(!) (4v-5v).

6. თავი სჳზ ბიძისა სახელისათვის, რომელიცა სამად ითქმის და სამად განიყოფების და რომელნიცა იქორწინებიან და რომელნიცა არა (5v-7v).
7. თავი სჳშ სამნათესავობისათვის (8r-9r).
8. თავი სჳთ შვილად სახელდებისათვის ნათესავობისა, რომელიცა არს ესრეთ, რამეთუ აღიყვანენ შკლსა სხვასა და შვილად თესად და-ანესებენ ეკლესიურითა ლოცვითა და განგებითა ამისი უკუშ ბრძანება სჯულისაგან თუ რაოდენსა თავსა შინა არს ჯერ არს მეუღლეობა და რაოდენსა შინა დაიყვანების (9r-10r).
9. თავი ტ [ნ]ათლისლებისა ნათესაობისათვის (10r-11r).
10. თავი ტა ყრმათათვის, რომელნიცა აღმოიქმენ წმიდისაგან ემბაზისა სვიმეონ თესალონიკელისა (11r-v).
11. თავი ტბ ნათელღებულისათვის, ვითარმედ მემკვდრედ არა აღირაცხების და ვერცაღა დაიმკვდრებს თვისსა ემბაზით აღმომშობელისა სამკვდრებელსა, უკუეთუ არა აღყვანილ იქმნას მის მიერ შკლად (11v).
12. თავი ტგ განთავსუფლებულისა მონისათვის, ვითარმედ ვერ შეირთავს დედოფალსა თვისსა ცოლად (11v-12r).
13. თავი ტდ ვისი ვითარ არა ჯერ არს შერთვა ცოლად ვექილისაგან ქალი უფალი მონაგებთა (12v).
14. თავი ტე სასყიდლის დადგინებულთათვის თუ ვითარ ვერ შეირთავენ დედოფალსა თვისსა (12v).
15. თავი ტვ მროკველთათვის და მომღერალთა (12v).
16. თავი ტზ კაცმან ვინმე უკუეთუ იმრუშოს რომლისამე დედაკაცისა თანა, თუ ვითარ ვერ შეირთავს დედის ნაცულსა მისსა (12v-13r).
17. აჰა, მაგალითნი ქორწინებისანი, რომელნიცა დასხნა უბრძანესმან და უსიტყვერესმან დიდმან ხარტოფილაქსმან (ესე იგი) წიგნთა მცველმან უწმიდესისა ქრისტეს დიდისა ეკლესიისა კოსტანტინუპოლისამან იეროდიაკონთა შორის უფალმან მანუილ ქსანთინოს (13v-21v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 44.

ანდრია სალოსის ცხოვრება, 1818 წ.

1446/50

ტიქნიკური აღწერილობა:

148 ფ.; ზომები: ყდა – 222×178, ქალაღი – 211×170, ტექსტი – 159×117, სისქე – 28; სტრიქონებს შორის მანძილი – 10; არშიები: ზედა – 18, ქვედა – 27, მარჯვენა – 39, მარცხენა – 17; მომწვანო ფერის ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. ტვიფრული ტყავგადაკრული მუყაოს ყავისფერი ყდა; დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები და სათაური მთავრულით; აქვს ჭვირნიშანი; სტრიქონების რაოდენობა – 15; აღრიცხვა – რვეულებრივი, არა-ბული ციფრებით, ფურცლობრივი, თანადროული, შესრულებულია ყავისფერი მელნით; განკვეთილობის ნიშნები – **ჟ, •, ჯ**; ხელნაწერი რესტავირებულია, ფურცლები ალაგ-ალაგ დალაქავებული; გადამწერი – **ბიჭვაძე** (149r); [1818 წ.] (149r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **გიგო კოლე-ლიშვილისაგან (თელავი)**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: „ცხოვრება და მოქალაქეობა წმინდისა და ნეტარისა ანდრიასი, რომელი იქმნა სალოს ქრისტესთჳს, გვაკურთხენ, მამაო-ძმანო და მამანო ჩემნო, საყუარელნო უფლისანო, ისმინეთ ვედრებისა ჩემისა და გაუნყო თქუჴნ, ვითარმედ არს საქმე ესე კეთილ, ვითარცა თაფლი, და საყნოსელად სუნნელი და ამო. ხოლო განმზადენით გულნი თქვენნი სმენად, რათამე უფროს განვძლიერდე, და ვიწყო თხრობად კაცისათჳს საკვირველისა მოღვაწებათა და შრომათა მისათჳს “ (1r).

ანდერძი:

ტექსტის ხელით „სრულ იქმნა ძალითა ღმრთისათა თვესა იანვარსა ჳ, წელსა 1818. ცოდვ[ილი] **ბიჭვაძე**“ (149r, ტექსტის ბოლოს).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნა:

1. ავტორი – **ნიკიფორე ხუცესი**. კიმენური რედაქცია, მთარგმნელი – **ექვთიმე მთანმინდელი**

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 45.
2. გაბიძაშვილი ენრიკო, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, თბილისი, 2004, გვ. 135-136.

სასულიერო სწავლა-მოქვრებანი, 1843 წ.

1446/51

ტიქნიკური აღწერილობა:

229 ფ. ცარიელია – 2v, 8v, 154v, 161r-v. ზომები: ყდა – 236×182, ქალაღი – 220×170, ტექსტი – 178×115, სისქე – 40; სტრიქონებს შორის მანძილი – 13. არშიები: ზედა – 24, ქვედა – 30, მარჯვენა – 18, მარცხენა – 18. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. ხელნაწერს აქვს კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყავისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 15. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. ხელნაწერი რესტავრირებულია, შეიმჩნევა სანთლის ლაქები (6r, 19r), სინგურით დაწერილი სათაურების დიდი ნაწილი გამქრალია, გადარეცხილი (5r-6r, 13v, 16r, 88r, 137v, 138r, 155r, 162r, 179r). ახალ თავებს ახლავს უმნიშვნელო სახის თავსამკაულები (4r, 15v, 162r, 178r, 179r, 219r). ხელნაწერს მარჯვენა და მარცხენა არშიებზე გამოტანილი აქვს ციტირებათა მინიშნებები. გადამწერი – გიორგი სიდამონოვი (2r). გადანერის ადგილი – თელავი 1843 წ. (229r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს გიგო კოლელიშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ტექსტის შედგენილობა:

1. „მამაო ჩვენო“ – რუსულად და ლათინურად ქართული ტრანსკრიპციით (1v).
2. შესავალი ამის წიგნისა – სამნი არიან განყოფილებანი ღმრთის-მეტყველებისა: სათნოებანი ამას წერილსა შინა, რომელ არს სარწმუნოება, სასოება და სიყვარული (4r-15v).
3. ნაწილი პირველი. აღსარება მართლისა სარწმუნოებისა აღმოსავლეთისა მართლმადიდებელთა წმიდისა კათოლიკე სამოციქულოსა ეკლესიისა – კითხვა ა: რა ჯერ არს დამარხვად მართლმადიდებელთა ქრისტიანეთა მიერ ... (16r-154r).
4. მიქაელ სვინკელოსისა იერუსალიმელისა მართლისა სარწმუნოებისა: წართქმა და აღსარება – მწრამს ერთი ღმერთი, მამა უშობელი და ერთი ძე შობილი და ერთი სულიწმიდა მამისაგან გამომავალი ... (155r-160v).

5. აღსარებაჲ და უწყებაჲ და სასწაული მართლისა სარწმუნოებისაჲ და წმიდათა კრებათათჳს, რომელთა დაამტკიცეს მართალი სარწმუნოებაჲ, რომელი-ესე ჯერ არს ყოველთა ქრისტიანეთათჳს, რომელნი კეთილად და გამონუთილვით მეცნიერ იყვნენ – მრწამს ერთი ღმერთ, მამა ყოვლისამპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქვეყანისა, ხილულთა ყოველთა და არახილულთა ... (162r-178v).
6. სიტყვანი და სწავლანი სამეცნიერონი ფრიად მარგებელნი სულსხეულობით ორკერძოვე ძველისა და ახლისა წმიდათა წერილთაგან რჩევით გამოკრებულნი კლემაქსისაგან დიდისა ბასილისა და გრიგოლი ღმრთისმეტყველისა და იოანე ოქროპირისა და მამისა ეფრემისა და მაქსიმესი და ცხოვრებისაგან მამათასა და სხვათა წმიდათა, მღუდელთმოდვართა, მამათა, [...] წინასწარმეტყველთა სოლომონ და ზაქარისა და გარეშე წიგნთა: **პლატონ, სოკრატი და მენიანდროს** და სხვათა ფილოსოფოსთა მიერ თქმულნი – ყოველთა, რომელთა ენებოს და ეძიებდენ ღმერთსა, ეპოების მათ ... (179r-218v).
7. სწავლანი ფრიად სარგებელნი ფილოსოფოსთანი და სიტყუანი ფრიად სარგებელნი სულსხეულთანი – არისტოტელი თქვა, ვითარმედ ყორანთასა მლიქნელნი უბოროტეს არიან, რამეთუ ყორანნი მკუდართა, ხოლო მლიქნელნი ცოცხალთა შესჭამენ (219r-229v).

ანდერძ-მინანერები:

ანდერძი:

1. **მხედრული:** „უფალნო ჩემნო, წიგნისა ამის მვედრულად დაწერისათჳს ნუ მაიძულებთ ამისთჳს, რომელ დედანს მაშურებდენ და არც განყობილი ქალაღდ-საწერ-კალამი მქონდა ამა მიზეზთათჳს. ქალაქს **თელავს** გადმოვსწერე თავადმა **გიორგი ზაქარიას ძემ სიდამონოვმა**“ (2r).
2. **მხედრული:** „ქ. უღირსი სიონის დეკანოზი **ნიკოლოზ** ვწერ ქალაქსა **მოსკოვს რუსეთსა, 1753**“ (15v, ქვედა არშია).
3. **მხედრული:** „წელითა უღირსის **სიონის დეკანოზის ნიკოლოზისათა, ქალაქს მოსკოვს**“ (87v, ქვედა არშია).
4. **მხედრული:** „იესო მწსნელო, ქრისტე იესო, შემინყალე მწერალი ამისი თავადი **გიორგი ზაქარიას ძე სიდამონოვი**, რომელმან ნამდვილიდამ გარდმოვიღე ქალაქს **თელავსა** შინა წიგნი ესე სარწმუნოებისა ენკენისთჳს იესა, წელთა 1864-სა. უკეთუ დავიმარხნეთ მცნებანი ესე, ჭეშმარიტად არს მიმყვანებელი ცხოვრებად საუკუნოდ. გევედრები მხილველთა და მკითხ-

- ველთა წერილისა ამის: მცირედცა წსენებასა ჰყოფდეთ. ენკენისთჳს იე-სა, ქორონიკონს აქეთ“ (154r).
5. **მხედრული:** „იესო ქრისტე, ადიდე სული გიორგისი, წმიდისა მამისა, რომელმან თარგმნა წმიდა ესე წიგნი, საუკუნო იყავნ წსენება მისი, ამინ“ (162r).
6. **მხედრული:** „წერილსა ამის წიგნისასა თავადსა გიორგი ზაქარიას ძის სიდამონოვისათჳს შენდობა ყავით, რომელმან ვიმუშაკე ქალაქს თელავს ნოემბრის იე-სა დღესა, წელსა ჩყმვ-სა“ (178v).
7. **მხედრული:** „აღინერა წიგნი ესე სამეცნიერო ჴელითა ლუბერნსკის სეკრეტარის თავად გიორგი ზაქარიასძის სიდამონოვისათა. ქალაქს თელავს. მკითხველთა გევედრები, წსენებასა ჰყოფდეთ დეკემბრის ი-სა დღესა ჩყმვ-ს წელსა“ (229r).

მინაწერები:

1. **მხედრული:** „თქვენო პატიოსნებაჲ მამაო“ (3r).
2. **მხედრული:** „მეგონა გვამი უსულოდ, სამარედ დაიდებოდა, წესით განმყოფი თვის-თვისად საფლავად შეიცვებოდა, მინა მინადვე და ცეცხლი ჰაერად განიხდებოდა და წყალი ზე აღსლვით ქვე მქცევი კვამლებრივ გაიბნეოდა. გარნა, ან ვხედავ სხვას უცხოდ, ბუნებისაგან უმაღლესს, ვინადგან, რომე გვამი ვალს სულისა გარდა უადრეს, ეგრეთვე ვითარ პირველად მოძრაობს მქცეობს უახლეს, და, ჰეა, ახალი ან ქცევით ყოველთ აკვირვებს უადრესს. ნუთუ ესე აჩრდილი არს ანუ სიზმარს მონაჩვენი, ოცნებითა ნაოცარი, გინა ფიქრით მონაცქერი.
ნიკოლოზ დეკანოზი **მოსკოვს** ვმყოფობ ლექსდამწერი და ცრუსა მუხთლის სოფლისაგან ნადვლისაგან ვერ განვერი. საყვარელს გუნებაჲს უკეთუ ტრფიალებს ამისი ცნობანი, ეს ვინ ჰყო კადნიერება, ფერებთა აღმწერლობანი. არს ცოდვილ, არამედ ღვთისა ნებაჲს ცოდვილთაც გებანი და ესეც ინება საყოფლად **მოსკოვის** დამთხოვლობანი“ (3v).
3. **მხედრული:** „სამდთო ესე ფილოსოფის წიგნი დავით მდღლის ნიკოლევი-სა არის, ვინც ველ-ჰყოს პარვა და ანუ მიმძლავრებად თვინიე(!) მღუდლის დავითისა და მემკვიდრისა მისისა, გაუწყრეს მღთების მადლი, ამინ“ (229v).
4. Священник Давидово Николаефич

შენიშვნა:

1. ხელნაწერის ფორზაცზე წარმოდგენილია რუსული ანბანი ქართული შესატყვისებით (1r).
2. ხელნაწერს ახლავს როგორც გადამწერის – **გიგო კოლელიშვილის**, ასევე ხელნაწერის დედნიდან გადმონერილი ანდერძი; ირკვევა, რომ **გიგო კოლელიშვილს** ხელნაწერი გადაუწერია 1753 წელს **მოსკოვში დეკანოზ ნიკოლოზის** მიერ შედგენილი ნუსხიდან. გარკვეული პერიოდი კი ხელნაწერი მღვდელ დავით ნიკოლაევს, შემდეგ კი **ევთიმე ნიკოლაევს** ეკუთვნოდა.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 45-48.

**სჯულდებანი რუსეთის საიმპერიოსანი
უმაღლესითა ბრძანებითა ქართულსა ენასა
ზედა გადმოთარგმნილი საქართუჭლოდს, 1804 წ.**

1446/52

ტიქნიკური აღწერილობა:

85 ფ. ცარიელია – 3v, 10v, 41r, 85v. ზომები: ყდა – 354×225, ქალაღი – 346×215, ტექსტი – 317×108, სისქე – 21; სტრიქონებს შორის მანძილი – 13. არშიები: ზედა – 25, ქვედა – 16, მარცხენა – 105. ცისფერი ქალაღი. მელანი – შავი. ხელნაწერს აქვს კოლენკორგადაკრული მუყაოს ლურჯი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 23/25/27. აღრიცხვა – ფურცლობრივი, გვერდები დანომრილია არაბული ციფრებით. შეემჩნევა განკანონების ხაზები. აქვს ჭვირნიშანი. ხელნაწერი აკინძულია, რესტავრირებულია, ფურცლები კარგად არის შემონახული. ხელნაწერს აქვს შავი მელნით შესრულებული მარტივი ჩანახატები: ანგელოზები, ქალისა და კაცის გამოსახულებები (1r), ასევე ჩარჩოში ჩასმული შავი მელნით შესრულებული ორნამენტირებული თავსამკაული ყვავილებისა და ჩიტების გამოსახულებებით (11r). გადამწერი – **დავით თუმანიშვილი** (3r, 85r). მთარგმნელი – **ვასილ ჩილაევი** (85r). 1804 წ. – (თავფურცელი). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია სოფელ **კარალეთიდან** 1924 წელს **მიხეილ ერისთავისაგან**.

შინაარსობრივ-ტიქნიკური აღწერილობა:

1. **ზღვის სამსახურის ტიპიკონისა ანუ წესდებულებისა. წიგნი მე-სამე. თავი მეათე. პარალრაფი თ. არა ქცევისათვის სნ[ე]ულთანა უმკაცრობითა და შურაცხებითა მკურნალთაგან** – უკეთუ მკურნალნი უმკაცრობით ანუ განუფთხილებლობითა თვისითა და საცხადოთ შეურაცყოფა ექცეოდნენ სნეულსა, რომლისაც გამო ემიზეზოს მას განსაცდელი ... (11r).

2. უქაზი ანუ ბრძანება მისის მეფობის დიდებულებისა აღხოცვისათვის ქურდთა კაცთა ლტოლვილთა, სალდათთა და რეკრუტთასა, აპრილის ივ დღესა ჩლით წელსა – დიდმან ჴელმწიფემა, მამობრივ ერისა თვისისადმი წყალობისა მიმფენელმან, ბრძანა ან განცხადება საზოგადოდ ერთა შორის ... (22r-28r).
3. ლტოლვილთათვის სამსახურისაგან მპარავთა და გზავთათვის, ოქტომბრის ლ დღესა ჩლით წელსა – ვინაჲდგან მისმა მეფობის დიდებულებამან ერისა თვისისადმი წყალობის მიმფენელმან, მრავლითა თვისითა მონწყალეობითა ბრძანებითა ... (29r-34r).
4. ზედდადგინებაჲ ანუ მცნებაჲ უფალთ აფიცერთადმი, რომელნიცა წარვლენილ იქმნებიან ჯართა მინდრულთაგან ანუ გარნიზონთაგან საძიებლად ლტოლვილთა, დრაგუნთა, სალდათთა, მატროსთა და რეკლუტთასა აღასპობელად ქურდთა და ავაზაკთასა და მენავთ საყუდლეთა მათთასა, დეკემბრის კდ დღესა ჩლით წელსა – პირუელად აფიცერნი იგი რომელნიცა საქმისა ამისათვის იქმნებიან წარვლელნი, თანამდებ არიან, რათა ჴყოფდეს ფიცსა ჯართა ... (34v-40v).
5. პატიჟთა აღსრულებისათვის, რომელ-იგი იქმნებიან ლუბერნიათა შინა და ხეობათა, ნოემბრის იბ დღესა, ჩღკა წელსა – ყოვლად უუგანათლებულესმან, უუმპყრობელესმან დიდმან პეტრემან, იმპერატორმან და თვითპყრობელმან როსიისამან ნოემბრის ი დღესა ბრძანა ... (41v-43r).
6. თეთრის შეკრებისათვის ეკკლესიათა შინა დროსა სამღრთოესა გალობისასა, ივლისის კთ დღესა, ჩღკე წელსა – უქაზისამებრ მისის იმპერატორების დიდებულებისა, უწმინდესმა და მმართველმა სინოდმან შეკრებისათვის თეთრისა მონასტერთა შინა დედაეკკლესიათა და სამრევლო ეკკლესიათა შინა ... (44r-48r).
7. ზედდადგინებისა ობერვალდ მებისტრისადმი. კე პარალრაფი. ჯურუმის მიხდისათვის, უკეთუ ვინმე მოსჭრას ჴენი დაკრძალულნი, დეკემბრის გ დღესა ჩღკვ წელსა – უკეთუ ვინმე დაკრძალულნი ხენი მდინარეთაგან ნაბრძანებისა სივრცედმდე, ანუ მუხა, ანუ თრიმლი, ანუ თელა ... (48v-49r).
8. სამჴედრო ტიბიკონისა ანუ წესდებულებისა. თავი მეოთხე. ნებ-სით ჴრმალმწუდისა, არეულობისა და ყარაულისათვისა. პარალრა-

ფი ლე – ვინცა აფიცერთაგანმა ანუ სალდათთაგანმა განრისხებასა შინა აღმოილოს ჳრმალი განზრახვითა მით, რათა დასდევას წყლული ვისამე (49v-61r).

9. **სჯულდებანი მისის მეფობის დიდებულებისა სდ რუსეთის ხელმწიფის ალექსი მიხაილის ძისა წესდებულებისაგან გამოკრებულნი, თავი პლი მუხლი დ** – ხოლო უკეთუ ვინმე მოვიდეს ეკკლესიად ღვთისად, დაიწყოს მუნ ცემაჲ ვისიმე(61r-84v).

10. **პოლიციისა ანუ კეთილმონესობისა ტიბიკონისაგან გამოკრებულნი სჯულდებანი ...** (85r).

ანდერძები:

1. **მხედრული:** „სჯულდებანი რუსეთის საიმპერიოსანი უმაღლესითა ბრძანებითა ქართულსა ენასა ზედა გადმოთარგმნილი **საქართუჭლოჲსათჳს ჩყდ-სა წელსა**“ (თავფურცელი).
2. **მხედრული:** „უფლის კოლლეჟსკის ასესორის, და ეკსპედიცია სუდა ი რასპრავის სოვეტნიკს, **ვასილ მათევის ძის ჩილაევის** მიერ ნანდვილის ნათარგმნიდამ თანასწორ გადმოვსწერე: **დავით თუმანიშვილი**“ (85r).
3. **მხედრული:** „ნანდვილის თარგმანისა თანა სწორე არს, სოვეტნიკი კოლე(ჟ) სკი ასესორი თავადი **დიმიტრი ზურაბი ორბელიანოვი**“ (85r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 48.

გამოკრებილი საკითხავნი და ცხორებანი [XVII]

1446/53

ტიქნიკური აღწერილობა:

230 ფ. ზომები: ყდა – 149×102, ქალაღი – 14×98, ტექსტი – 117×71, სისქე – 40; სტრიქონებს შორის მანძილი – 2. არშიები: ზედა – 13, ქვედა – 11, მარჯვენა – 15, მარცხენა – 11. ქალაღი. მეღანი – შავი, ყავისფერი. ხელნაწერს აქვს ტყავის დაზიანებული ყდა, ალაგ-ალაგ გადაქექილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, სათაურები და საზედაო გრაფემები – სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 30. აღრიცხვა – რვეულებრივი, იწყება ზ (მე-7) რვეულით და მთავრდება ლე (35-ე) არასრული რვეულით. განკვეთილობის ნიშნები: •, ❦, ❧, ♪. ხელნაწერი რესტავირებულია, დალაქავებული, თავბოლონაკლული. ზოგიერთი თავის დასასრული მომდევნო თავის დასაწყისისაგან გამოყოფილია შავი და წითელი მეღნით შესრულებული ნიშნებით. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია სოფელ მერეთიდან 1924 წელს ისაია ფურცელაძისაგან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. თუჯსა კუალად სეკდენბერსა ჴ საკითხავი, თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუჭნისა თეოდორე აღმსარებელისა სტუდიელთა წინამძღურისა. შობისათვის ყოვლად წმიდისა დედოფლისა ჩუჭნისა ღმრთისმშობელისა, მარადის ქალწულისა მარიამისაჲ. გვაკურთხენ, მამაო – ბრწყინვალედ დღესასწაულობს დღე ესე დიდებული, რომელსა მოუგის ახლად ცად ქალწული ყოვლად ქებული, რამეთუ ჩჩვლად იშვაჲ ქუეყანასა ზედა სულიერი პალატი ცათა მეფისა, მხილველ იქმნაჲ ნათლისაჲ, უმცხინვარესი იგი მზისა შარავანდედითა კრთომისა ბერნისაგან აღმოგვბრწყინდა ყოვლად დიდებული სახელი ქალწულებისაჲ ... (1r-10r).

შენიშვნა: კორნელი კეკელიძე, ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან, ტომი V, თბილისი, 1957, გვ. 57-58.

2. **თუჴსა სეკდენბერსა იდ წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ანდრია მთავარებისკოპოსისა, სიტყვაჲ ყოვლად მსოფლიოსათჴს ამაღლებისა პატიოსნისა და ცხოველსმყოფელისა ჯვარისაჲ. მამაო, გვაკურთხენ** – ჯვარისა კრებაჲსა აღვასრულებთ და ყოველივე ეკლესიისა განბრწყინდების, სავსებაჲ ჯუარისაჲ კრებაჲსა აღვასრულებთ და სიხარულისა კამკამებითა ელვარეობს პირი ყოვლისა სოფლისაჲ ... (10r-15v).

შენიშვნები:

1. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 500-501.
 2. მთარგმნელი – ექვთიმე ათონელი.
 3. ტექსტი გამოცემულია: ნ. გოგუაძე, ძველი მეტაფრასული კრებულები, თბილისი, 1986, გვ. 309-315.
3. **თუჴსა ოკდონბერსა კვ წამებაჲ წმიდისა და დიდებულისა მონამისა დიმიტრისა. მამაო, გვაკურთხენ** – მას ჟამსა შინა უსჯულომან მეფემან მაქსიმანე დაიმორჩილნა გუთნი და სავრომატნი და მოვიდა თესალონიკელთაჲ ქალაქსა და მუნ იმყოფებოდაჲ ... (15v-20r).

შენიშვნები:

1. კიმენური რედაქცია. მთარგმნელი ექვთიმე ათონელი.
 2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, თბილისი, 2004, გვ. 173-174.
4. **თუჴსა ნოენბერსა კა საკითხავი, თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა გიორგი ნიკომიდიელისა, რიტორისა ტაძრად მიყვანებისათჴს ყოვლად წმიდისა დედუფლისა ჩუენისაჲ ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა. მამაო, გვაკურთხენ** – ბრწყინვალე არს მიზეზი ამის კრებისა, რომლისა მიმართ მიუწდომელისა მის ნათლისა მიმართ აღინევიან აქაჲ შემოკრებილნი ესე ... (20v-28r).

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 403.

5. **თუჴსა ნოენბერსა ლ მიმოდასლვაჲ მოციქულთა ოდეს-იგი წარავლინა უფალმან მოციქული ანდრიაჲ სოფელსა მას კაცისმჭამემელთასაჲ გამოყვანებად მათესაჲ საპყრობილით. მამაო, გვაკურთხენ** – მათ ჟამთა ოდეს იყვნეს მოციქულნი ყოველნი ერთად

შეკრებილ და განიყოფდეს თითოეულად თავისაჲ მათისა ... (28r-40v).

6. **თუცა დეკენბერსა დ წამებაჲ წმიდისა ბარბარასი. მამაო, გვაკურთხენ** – იყო მათ ჟამთა მეფე ვინმე, რომელსა სახელი ერქუა მაქსიმანოს და ჴელმწიფე ვინმე იყო აღმოსავალით კერძო კაცი, რომელსა სახელი ერქუა მარკიანე და უბრძანა მას, რაჲთა უკუეთუ ვინმე იპოოს კაცთაგანი, რომელნი თაყუანის-სცემდენ ქრისტესა, რაჲთა ტანჯუნენ იგინი მრავალფერითა სატანჯველითა ... (40v-47v).

შენიშვნები:

1. კიმენური რედაქცია.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 152.

7. **თუცა დეკენბერსა ვ ცხორებაჲ და მოქალაქეობაჲ წმიდისა და საკრველთმოქმედისა მამისა ჩუენისა ნიკოლოზ მთავარების-კოპოზისა მირონ ქალაქისა, რომელ არს ქუეყანასა ლუკიისასა. მამაო, გვაკურთხენ** – ხოლო ცხორებანი და მოქალაქეობანი ღმერთშემოსილთა და წმიდათა მამათანი მსგავს არიან მაგალითსა მხატვართასა, რამეთუ ვითარცა იგინი განიცდიან პირველ გამო-სახულსა მას სახესაჲ და ჴელოვნებით მიამსგავსებენ გამოწერილსა მას და შუწნიერად განანესებენ მრავალფერთა სახეთა ... (47v-65v).

შენიშვნები:

3. კიმენური II რედაქცია.
4. მთარგმნელი: ექვთიმე მთანმინდელი.
5. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 296.

8. **თუცა დეკენბერსა თ. საკითხავი, თქმული წმიდისაჲ და ნეტარისაჲ მამისა ჩუენისა ეპიფანე კვპრელ მთავარებისკოპოზისა, მუცლადღებისათჳს ანნასა, რაჴამს ეხარა შობაჲ წმიდისა ღვთისმშობელისაჲ. მამაო, გვაკურთხენ** – რაჲ არს საიდუმლოჲ ესე, ახალი დადებული ღმრთისაჲ ქუეყანად გარდამოსლვაჲ დაძულებულისა მის ბუნებისა ბრწყინვალედ განახლებაჲ ზარებითა ბუნებაჲსა მას არსსა ... (65v-71v).

9. **სწავლა სიყვარულისათჳს, წინაჲ კვრიაკესა ქრისტეს შობისა საკითხავი. მარგალიტისგან, რომელი იკითხვების მამათმთავართათჳს. მამაო, გვაკურთხენ** – არა რაჲ არს სათნობათა შორის უზემთაჲს

სიყვარულისაჲ, რამეთუ თავადსაცა მეფესა და ღმერთსა ყოველ-
თასა სიყვარულ ეწოდების ... (71v-75r).

შენიშვნები:

1. ავტორი: იოანე ოქროპირი.
2. მთარგმნელი: ექვთიმე მთაწმინდელი.
3. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბი-
ლისი, 2009, გვ. 379.

10. **თუჴსა დეკენბერსა კე უწყებათაგან პირველთა დიდთა გამოწუ-
ლილვითა, შეკრებილი ნეტარისგან იოანე ხუცისა და მონაზონისა
დამასკელისა, სიტყვაჲ ყოვლად ქებულისა შობისათჴს უფლისაჲ
ჩუენისა იესუ ქრისტესსა. მამაო, გვაკურთხენ – რაჴამს ზაფხუ-
ლი მოიწიოს ყოვლისაჲ სოფლისა, ნივთნი კუალად განახლებაჲდ
მოიქცევიან და კაცნი წესიერებითა აგებულეებისათა შეზავებულნი
სიმრთელესა გუამისსა შეინყნარებენ ... (75r-84v).**

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: გიორგი მთაწმინდელი.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბი-
ლისი, 2009, გვ. 459.

11. **თუჴსა იანვარსა ა გრიგოლი ღვთისმეტყველისა, ეპიტაფიად ბა-
სილისსა სტიხოსნი იროიკონი პარაფრასნი ნიკიტა ფილოსოფო-
სისანი. მამაო, გვაკურთხენ – ეჴა, ქრისტესმოყვარეო და მსახუ-
რო და მონაო მისო ერთგულო ბასილი, ვჴგონებდი თუ ნუჴუჴჴ და
ჴორცნი თვნიერ სულისა ცხოვნდენ ... (84v-86r).**

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია,
თბილისი, 2004, გვ. 158.

12. **თვესა იანვარსა ვ. წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა გრიგოლი
ღმრთისმეტყველისა, სიტყვაჲ ნათლისღებისათჴს. მამაო, გვაკურ-
თხენ – კუალად იესუ ჩემი და კუალად საიდუმლოჲ საიდუმლო(!)
არა საცთურეანი, არცა უმკობელი ... (86r-93r).**

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ექვთიმე მთაწმინდელი.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბი-
ლისი, 2009, გვ. 292.

13. **თუცსა ფებერვალსა ბ. საკითხავი, თქმული წმიდისა და ნეტარისაჲ მამისა ჩუცნისა ამფილოქე იკონიელისა, მიგებებისათჳს უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესა. მამაო – მრავალნი დიდთა მათ სახელოვანი კაცთაგანნი საკრველ ჰყვენ ქალწულებსა და არსცაჲ ჭემმარიტად საკრველ ... (93r-99r).**

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ეფრემ მცირე.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 244.

14. **თუცსა მარტსა თ. წამებაჲ წმიდათა ორმეოცთა სევასტიას წამებულთაჲ, რომელთა სახელები ესე არს. გვაკურთხენ, მამაო – დომენტინოს, კვრილე, ვალენტი, ევტუქი, ევლიკოს, ვალენტიანოს, ფლაბიოს, სამარაგდოს, სისინოს, ლეონტიოს, მელენტიოს, სევრინს, ფელენტიმონ, ანგიას, ჰერაკლოს, ეგდიკოს, კვირიონ, ვალენტიანოს, ალექსანდრიოს, აგაკიოს, ნიკოლას, ვალენტიოს, ევტუქიოს, იოჰანე, გაბიანოს, ქონდიონ, ლუსიმახოს, გალიონ, კლავდიონ, კანდიკოს, ელიას, საკერდონ, დომნოს, გურგუანოს, ათანასი, თეოდოლე, პრისკოს, თეოფილოს, მელიტონ, ანგიას ... (99r-103v).**

15. **თუცსა მარტსა კე იოანე მთავარებისკოპოსისა თესალონიკელისა სიტყვაჲ განკაცებისათჳს უფლისა ჩვენისა იესუ ქრისტესსა და ხარებისათჳს ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ. მამაო, გვაკურთხენ – ღამე წარჴდაჲ, ხოლო დღე მოგუჴახლაჲ – ჳმობს მოციქული, უჩინოჲ იქმნა ღამე ცოდჴსაჲ ... (103v-106r).**

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ეფრემ მცირე.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 108.

16. **თვესა აპრილსა კვ წამებაჲ წმიდისა და დიდებულისა მთავარმონამისა გიორგისი. მამაო, გვაკურთხენ – რაჟამს-იგი დაეპყრა კერპთმსახურებასა ეშმაკისასა ყოველი სოფელი, იყო ბერძენთა ზედა მეფე, რომლისა სახელი მისი დეოკლიტიანე ... (106r-115v).**

შენიშვნები:

1. კიმენური I რედაქცია.
2. ტექსტი გამოცემულია. იხ. ენრიკო გაბიძაშვილი, წმინდა გიორგი ძველ ქართულ მწერლობაში, თბილისი, 1991, გვ. 42-73.

3. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, თბილისი, 2004, გვ. 163.

17. **თუცსა ივნისსა კთ წმიდათა შორის მამისა ჩუენისაჲ, ნეტარისა იოანე ოქროაპირისა, კოსტანტინეპოლელ მთავარეპისკოპოსისა. შესხმაჲ წმიდათა და ყოვლად ქებულთა თავთა მოციქულთა პეტრესი და პავლესი. მამაო, გვაკურთხენ – ცისა და ქუეყანისა ურთიერთას შესწორებისათჳს ჳდომასა ვხედავ დღეს მონევენულსა ამას დღესასწაულსა ... (115v-120r).**

შენიშვნები:

1. წინარეათონური თარგმანი.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 308.

18. **თუცსა აგვსტოსსა ვ წმიდათა შორის ნეტარისა მამისა ჩუენისა ეფრემ ასურისა, სიტყუაჲ ფერისცვალებისათჳს უფლისა ღმრთისაჲ და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა. მამაო, გვაკურთხენ – აგარაკისაგან მკაჲ სიხარულისაჲ, ხოლო ვენაჳსგან ნაყოფნი სანოვაგეთანი და წერილთაგან სწავლანი ცხოველსმყოფელნი აგარაკსა. ერთი ჟამი აქუს მკისაჲ ... (120r-124v).**

შენიშვნები:

1. ტექსტი გამოცემულია. იხ. ივანე იმნაიშვილი, საკითხავი წიგნი ძველ ქართულ ენაში, II, თბილისი, 1966, გვ. 11-19.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 413.

19. **თუცსა აგვსტოსსა იე მიცვალებჲა წმიდისა ღმრთისმშობლისა ქუეყანით ზეცად, თქმული წმიდისა მამისა კესარიელისა ბასილისი. გვაკურთხენ, მამაო – წინაშე ღმრთისაჲ და მაცხოვარისა, რომელმან საიდუმლოჲ საკრველი აღასრულა ცასა ქუეშე და ქუეყანისა ღმრთისა მიერ დედისათჳს ... (124v-141v).**

20. **თუცსა აგვსტოსსა კთ თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ანდრიასა იერუსალჳმელისა კრიტელ მთავარეპისკოპოსისა თავისკუჭთისათჳს წმიდისა და დიდებულისა წინასწარმეტყველისა და ნათლისმცემლისა იოანესსა. მამაო, გვაკურთხენ – ჰკრთების სიბერე, ვითარცა მრავალსახედ მორთხმული ძარღუეზბითა გულსმოდგინებისათა და სიტყუაჲ უძღური განძიერდების აღმღესველთა მსმენელთა წადიერებისათა ... (141v-156r).**

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 171.

21. **კვრიაკესა ჯორცთა აღებისასა, თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა ეფრემ ასურისა. მეორედ მოსლვისათჳს უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესისა. მამაო, გვაკურთხენ –** საყვარელნო, ნურაჲრას პატივს-ცემ უფროჲს შეუორგულებელისა სიყვარულისა, რამეთუ ფრიად ვსცთებით დღითიდღე ყოველსავე ჟამასა ღამისა და დღისასა ... (156r-165r).

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ეფრემ მცირე.
 2. ტექსტი გამოცემულია. იხ. ილია აბულაძე, მამათა სწავლანი X-XI ს-თა ხელნაწ. მიხედვით, თბილისი, 1955, გვ. 206-214.
 3. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 238.
22. **პირველსა შაბათსა წმიდათა მარხვათასა, წმიდისა მამისა ჩუენისა ნეკტარი კოსტანტინოპოლელ მამათმთავრისა. საკითხავი ესე, რომელი აღწერაჲ სასწაულისა მისთჳს, წმიდისა თეოდორეს მიერ აღსრულებულისა, რომელი-იგი აღასრულა ყოვლად ქებულმან და უძლველმან მოწამემან ჟამთა ივლიანე განდგომილისათაჲ, რომელი იკითხვების პირველსა შაბათსა მარხვათასა. მამაო, გვაკურთხენ –** ბრწყინვალე არს და შუენიერ დღეს მგალობელთა მთავრისა დავითის თანა გალობად ჩუენდა და თქმად ... (165r-172r).

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: გიორგი მთაწმინდელი.
 2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ.161.
23. **შაბათსა წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა ანდრია იერუსალ-ცმელისა კრიტელ მთავარებისკოპოსისა, სიტყვაჲ ლაზარესთჳს, ოთხ დღე მომკვდარისა, რომელი აღადგინაჲ უფალმან. მამაო, გვაკურთხენ –** ლაზარე შემოკრიბაჲ აწინდელი ესე შესაკრებელი და ეგულების სერობისა ყოფად და ტაბლასა განმჰზადებს ღირსებით ტრფიალთათჳს სათნოებისათა ... (172r-183r).

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 196.

24. **თქმული ნმიდათა შორის ნეტარისაჲ მამისა ჩუენისაჲ იოანე ოქროაპირისა, კოსტანტინეპოლელ მთავარეპისკოპოსისა საკითხავი ბზობისათჳს. გვაკურთხენ, მამაო – საკრველთაგან საკრველებად და სასწაულთაგან სასწაულთა მიმართ უფლისათა ვიდოდით, ძმანო ... (183r-187r).**

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: თეოფილე ხუცეს-მონაზონი.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 101.

25. **თქმული იოანე მდაბლისა მონაზონისა და ხუცისა დამასკელისა, სიტყვაჲ ლელჳსათჳს განწყელისა და იგავისა მისთჳს ვენაჴისა. აღმოთქუა, რომელი ესე იკითხების დიდსა ორშაბათსა. გვაკურთხენ – აღმძრავს მე სიტყვად ერთარსი სიტყვაჲ მამისა, რამეთუ იგი მამათა წიაღთა არაოდეს განემორა ... (187r-190v).**

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ეფრემ მცირე.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 198.

26. **თარგმანი, მათეს თავი უჴ. სწავლა, რომელი იკითხვების დიდსა სამშაბათსა. მამაო, გვაკურთხენ – მაშინ ემსგავსოს სასუფეველი ცათა ათთა ქალწულთა, რომელთა აღიხუნეს სანთელნი თვისნი და განვიდეს მიგებებაჲდ სიძისა ... (190v-192v).**

27. **სწავლა სიყვარულისათჳს და სიმშჳდისა – გულისჴმად ვყვნეთ სიტყვანი ესე, ძმანო, ვიდრელა გუაქუს ჟამი და ვიზრუნოთ, ცხორებაჲ სულთა ჩუენტა მოვიგოთ ... (192v-193r).**

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 375.

28. **საკითხავი დიდსა ოთხშაბათსა. მათეს თარგმანი, თავი 3, სწავლაჲ – ხოლო იესუ იყო რაჲ ბეთანიას სახლსა სიმონ კეთროვანისასა, მოუჴდა დედაკაცი, რომელსა აქუნდა ალაბაჲსტრითა ნელსაცხებელი მრავალსასყიდლისა ... (193r-196r).**

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 133.

29. **სწავლა ვეცხლისმოყვარეობისათვის** – ისმინეთ ყოველთა ვეცხლის-
მოყვარეთა, რომელნი შეპყრობილ ხართ სენითა იუდაისითა, ისმი-
ნეთ და განეკრძალენით ბოროტისა ამის ვნებისგან ... (196r-197v).

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ექვთიმე მთაწმინდელი.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბი-
ლისი, 2009, გვ. 151.

30. **თქმული წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოანე ოქრო-
პირისა, სიტყვაჲ დიდსა ხუთშაბათსა განცემისათვის იუდაისგან
და მიცემისათვის წმიდათა საიდუმლოეთასა და არა რაჲ ვწმობდეთ
ძვრსაჲ. გვაკურთხენ, მამაო, უფალო იესუ ქრისტე – მცირედ
საჭირო არს დღეს თქუენისა მიმართ სიყვარულისა თქუემად, ხოლო
მცირედ საჭიროებაჲ ვთქუ, არა ამისათვის, რომელ დაიმძიმებთ
თქუენ სიმრავლესა სიტყვათასაჲ ... (197v-202v).**

31. **დიდსა პარასკევსა საკითხავი ჯუარცმისათვის და დაფლვისა
უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესსა, თქმული ნეტარისა მამისა
ჩუენისა გიორგი ნიკომიდელ მთავარეპისკოპოსისა. გვაკურთხენ,
მამაო – მაღალსა და აღმატებულსა სახილველსა აღინიაჲ ქადაგებაჲ
იგი სახარებისა და ვითარცა წმამაღალითაჲ ნესტუსა ღალადებითა
სასმენლად თვისსა ტკბილსა სწავლასა ყოველთაჲ მოუწოდს დაბა-
დებულთა ... (202v-210v).**

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ექვთიმე მთაწმინდელი.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბი-
ლისი, 2009, გვ. 496.

32. **წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა ეპიფანე კვპრელ მთავარეპის-
კოპოსისაჲ, საღთოთა წორცთა უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტე-
სითა დაფლვისათვის და იოსებ და ნიკოდიმოსისთვის და ჯოჯოხე-
თად შთასლვისათვის უფლისაჲ ყოვლად განმაცხოველებელისა
ვნებისა მისისა, რომელი-ესე იკითხების დიდსა შაბათსაჲ. გვა-
კურთხენ, მამაო – რაჲ არს ესე დღეს დუმილი ქუეყანასაჲ ზედა,
დუმილი მრავალ ქუეყანასა ზედა და მყუდროებაჲ მრავალი ... (210v-
217v).**

33. **აღვსებესა შემდგომად ამბორის-ყოფისა ესე საკითხავი ერსა
ზედა იკითხების, თქმული წმიდისა მამისა ჩუენისა იოანე ოქრო-**

პირისა. გვაკურთხენ, მამაო – რომელნი ხართ ქრისტეს მოყუარენი და მორწმუნენი, მიიღეთ კეთილისა ამის დღისა კრებაჲ ... (217v-218r).

34. **წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა გრიგოლი ღმრთისმეტყველისა, პასხასათჳს და დაყოვნებისათჳს აღდგომისა. მამაო, გვაკურთხენ** – აღდგომისაჲ დღე და დასაბამი მარჯუჴს და განვბრწყინდეთ კრებასა ... (218r-219v).

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ეფრემ მცირე.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 306.

35. **წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა იოანე ოქროპირისა, სიტყვაჲ ამაღლებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა. მამაო, გვაკურთხენ** – ბრწყინვალე ყოველი დღესასწაული უფლის განგებულებისა და განმაბრწყინებელ გულებსა მორწმუნეთასა ... (219v-221v).

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ეფრემ მცირე.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 66.

36. **წმიდათა შორის მამისა ჩუენისა გრიგოლი ღვთისმეტყველისაჲ მეერგასისათჳს და სულის წმიდისათჳს. გვაკურთხენ** – დღესასწაულისათჳს მცირედ ვფილოსოფოსობდეთ, რათა სულიერად ვდღესასწაულობდეთ, რამეთუ სხუათა სხუაჲ კრებაჲ, ხოლო სიტყვსმსახურისა სიტყუაჲ ... (221v-226v).

შენიშვნები:

1. მთარგმნელი: ექვთიმე მთაწმინდელი.
2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰომილეტიკა, თბილისი, 2009, გვ. 235.

წყდება: თუჴსა სეკდემბერსა აქვს დღე ლ, დღეთა აქვს ჟამი იზ და ლამეთა ჟამი იზ.

37. **თუესა სეკდემბერსა ა. გვრგვნი წელიწადისა დაწყება ინდიკტიონისა და ჴსენებაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ მასინეს შინა. და წამებაჲ წმიდათაჲ მ. დედათა მონესეთა და მონამეთაჲ, რომელნი**

იყვნეს ერთსა მონასტერსა შინა და ინამნეს და მათ თანა ინამნეს ამონცა დიაკონი და აითალა, ხოლო იყვნეს **ანდრიაპოლით მაკედონისა** ქუწყანასა და აღესრულნეს **ლიკინიოზის** ზე მეფისა და **ვაედოს** მთავრისა. და ვსენებაჲ წმიდისა მამისა ჩუენისა **სვიმეონ მესუჭტი[სა]** [...] (226v).

მინაწერები:

1. მხედრული: „ღმერთო, შეინყალე ცოდვილი [...]“ (106r, ქვედა არშია).
2. მხედრული, გვიანდელი, არაკალიგრაფიული ხელით: „**სოლომონ რატიევის** {ასული?} **ევდუქსი** დაიბადა ჩყლგ წელსა ივლისის იე-სა დღესა, მთვარესა ია. ღმერთმან ბედნიერ ჰყოს მრავალჟამიერ და მისცეს კეთილ შვილიერთა უკუნითი უკუნისამდე, ამინ“ (ზედა ყდის ფორზაცი).
3. მხედრული: „**ქუმსი მალრადის** ძე **გიორგი** დაიბადა წელსა ჩყკგ, ენკენისთვეს იგ, დღეს ხუთშაბათსა, მთვარესა კ“.
 „**ნიკოლოზ ფურცელადის** ძე **ალექსანდრე** დაიბადა წელსა ჩყლა, დღესა ღვინობისთვის კე, მთვარისა ერთსა, კვირეს“ (227r).
4. მხედრული: „**ნიკოლოზ ფურცელადის** ძე **მიხაილ** დაიბადა ჩყლდ-სა წელსა, აპრილის ივ, დღესა მთვარის კ, ორშაბათსა“.
 „**ნიკოლოზ ფურცელადის** ასული **ისმარად** [დაიბადა] ჩყლ{ვ} [წელსა], მაისის ა, მთვარის ...“ (227v).
5. მხედრული: „ქ. **იასონ სრესლის** ძე **გრიგოლ** დაიბადა თვესა აპრილსა იზ-სა, წელსა ჩყკა-სა, დღესა ორშაბათსა, მთვარესა კზ სა“.
 „**იასონ სრესლის** ასული **მარინა** დაიბადა წელსა ჩყკგ, თვესა იანვარსა ე, დღესა ხუთშაბათსა, მთვარესა ვ“.
 „**ზაქარია ფურცელადის** ასული **ზინობია** ... დაიბადა ჩყლ[დ-სა] წელსა ...“
 „... **გიორგი ფურცელადის** ძე **სფირიდონ** დაიბადა წელსა ჩყ[ემბ-სა, აპრილის ბ“ (228r).
6. მხედრული; „**ზაქარია ფურცელადის** ასული **ზინობია** დაიბადა წელსა ჩყლწ, მარტის იზ, მთვარის კთ“.
 „ჩყლთ წელსა, ნოემბრის ა დღესა, **ნიკოლოზ ფურცელადის** ძე **ანტონი** დაიბად[ა]“.
 „**ნიკოლოზ ფურცელადის** ძე **კოსტანტინე** დაიბადა ჩყმგ წელსა, აპრილის ა.“ (228v).

7. მხედრული: „**სოლომონ რატიევის** ასული **ერმონია** დაიბადა წელსა ჩყკე-სა, ოკდომბრის ა სა დღესა, მთვარესა ბ-სა. ღმერთმან ბედნიე...“
 „**სოლომონ რატიევის ძე ნიკოლოზ** დაიბადა სეკდებრის იდ-სა დღესა, ჩყკჳ-სა, მთვარესა იზ სა“.
 „**სოლომონ რატიევის ძე ვასილ** დაიბადა ჩყლა წელსა, იანვრის ა დღესა, მთვარესა ბ-სა. ღმერთმან ბედნიერ ჰყოს“.
 „**ნიკოლოზ ფურცელაძის ძე ალექსანდრე** დაიბადა წელსა ჩყლა, ღვინობისთვის კე, მთვარის [...]“ (229r).
8. მხედრული: „**სოლომონ რატიევის** ასული[...]] დაიბადა ჩყლგ წელსა“.
 „ქ. **რატის შვილის სოლომონის ძე დიმიტრი** დაიბადა აგვისტოს გ წელსა ჩყივ...“ (ხაზები აქვს გადასმული).
 „ქ. **რატის შვილის სოლომონის** ასული **ელენე** დაიბადა ოკდომბრის კჳ, წელსა ჩყიჳ“.
 „ქ. **რატიევი სოლომონის ძე გიორგი** დაიბადა წელსა ჩყკა-სა, თვესა მარ[ტსა] ია-სა, დღესა შაბათსა, მთვარესა კა“.
 „ქ. მოურავ **სოლომონ რატიევის ძე დ...** დაიბადა წელსა ჩყკგ-სა, თვესა აგვისტ[ოსა] ვ, დღესა ორშაბათსა, მთვარეს იზ“ (229v).
9. მხედრული: „ჩყმ წელსა, დეკენბრის იგ დღესა, **ზაქარია ფურცელაძის** ასული **კონია** დაიბადა“.
 „**ზაქარია ფურცელაძის** ასული **ნატალია** დაიბადა წელსა ჩყმგ, ოკდომბრის იბ“. მხედრულად, მთელ გვერდზე (230r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 49-50.

მცირე სჯულისკანონი, 1735 წ.

1446/54

ტიქნიკური აღწერილობა:

142 ფ. ცარიელია – 141v. ზომები: ყდა – 155×105, ქალაღი – 145×90, ტექსტი – 100×62, სისქე – 27; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3. არშიები: ზედა – 22, ქვედა – 25, მარჯვენა – 24, მარცხენა – 10. ქალაღი. მელანი – შავი, ნითელი. ტყავგადაკრული ხის ყდა, დაზიანებული, ალაგ-ალაგ გადაქეპილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 18. აღრიცხვა – რვეულებრივი, აღნიშნულია ნუსხური გრაფემებით ერთი რვეულის დასაწყისსა და მეორე რვეულის დასასრულს. იწყება ა (1) 7 ფურცლიანი რვეულით, შემდეგ გრძელდება თანმიმდევრობით 8-8 ფურცლიანი რვეულებით და სრულდება ით (მე-19) ნაკლული რვეულით (2 ფურცელი). განკვეთილობის ნიშნები – •, ❦, ❧. გადამწერი – კერძოდიაკონი **დავით** (141v). 1735 წ. (141v). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ისაია ფურცელაძისაგან** სოფელ **მერეთიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **რჩულისკანონი ახლად თარგმნილი წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმისი** – წესი და განგებაჲ და რჩულისკანონი მეექუსისა კრებისა ... (1r-87r).
2. **კანონი შეცოდებულთანი აღწერილნი ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოანეს მიერ კოსტანტილეპოვლელ მთავარეპისკოპოსისა, რომელსა ეწოდა მმარხველ** – უწყებულ იყვნით, ვითარმედ ესე ნეტარი იოანე მმარხველი უკანასკნელ იყო ყოველთა მათ, რომელთა რჩულისკანონისა წესნი დაწერნეს ... (87r-102v).
3. **კანონნი შეცოდებულთანი განწესებულნი ნეტარისა მამისა ჩუენისა იოანე მმარხველისა მიერ კოსტანტინეპოვლელ პატრიარ-**

ქისა – უკუეთუ ვისმე შეემთხვნენ ბუნებითნი ცოდვანი, ესე იგი არს სიძვანი დედათა თანა გინა თუ ქურივთა, ანუ მწვევალთა ანუ მეძავთა, წესითა მით ბუნებითისა ... (102v-127v).

4. წესი, რომელი აღესრულების აღმსარებელსა ზედა თვსთა ცოდვა-თათვს – პირუელად შეიყვანოს იგი მღუდელმან ეკლესიად და და-ჰკრძალნეს კარნი ... (127v-141r).

ანდერძი:

ნუსხური, ტექსტის ხელით: „დაინერა მაისს კ ჩღლე. ღმერთო, შეიწყალე ამისი მჩხაბავი ცოდვილი **დავით** კერძოდიაკონი. ხელრთვით: **ბალულა**“ (141r, ქვედა არშია).

მინაწერები:

1. ნუსხური, ტექსტის ხელით: „მწერალსა შენსა ღმერთმან ამისსა“ (87r, ჩართულია ტექსტში).
2. მხედრული, ფანქრით: „ჩყლი წელსა ნოემბრის დ-სა დღესა ნიკოლოზ ფურცელაძის ძე **ანტონი** დაიბადა“ (141v).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ხელნაწერი ზუსტად მისდევს ეროვნულ არქივშივე დაცულ სხვა ნუსხას (1446/41).

ზომადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 50.
2. მცირე სჯულისკანონი, გამოსაცემად მოამზადა ელგუჯა გიუნაშვილმა, თბილისი, 1972.

რუსულ-ქართული ლექსიკონი, 1823 წ.

1446/55

ტიქნიკური აღწერილობა:

106 ფ. ცარიელია – 1^ა, 1^ბ, 100r-105r, 106v. ზომები: ყდა – 338×222, ქალაღი – 332×214, ტექსტი – 303×18, სისქე – 27, სტრიქონს შორის მანძილი – 5. არშიები: ზედა – 12, ქვედა – 17, მარჯვენა – 46, მარცხენა – 30. ცისფერი ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, რუსული. შეიმჩნევა განკანონების ხაზები, აქვს ჭვირნიშანი. ტექსტი ნაწერია ორ სვეტად. სტრიქონების რაოდენობა – 38. აღრიცხვა – გვერდობრივი, არაბული ციფრებით. ხელნაწერი რესტავრირებულია. გარკვეული პერიოდი ხელნაწერი ეკუთვნოდა სიღნაღის სასულიერო სასწავლებლის მონაფეს **ნიკოლოზ გარაყანიძეს** (1^ა). 1823 წ. (106r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ისაია ფურცელაძისაგან** სოფელ **მერეთიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: А союзъ; А – ხოლო, არამედ და Агнец – კრავი ანუ ტარიგი (2r).

მინაწერები:

1. მხედრული: „ესე წიგნი ლექსიკონი ეკუთვნის **ნიკოლავოზ გარაყანიძეს**, **სიღნაღის** სასულიერო სასწავლებლის მონაფეს. Сия книга принодлежитъ **Николаю Караканидзему**“ (1^აr).
2. იქვე: „Целлариусъ Ученика Тифлискаго Духовнаго Уезднаго училища **Николая Караканидзе** 1823 года Марта 29 дня“.
3. მხედრული: „ეს წიგნი ლექსიკონი რუსული ქართულითურთ **თფილისის** სასულიეროს სასწავლებლის მონაფესა მესამისა კლასისა **ნიკოლავოზ გარაყანიძეს** ლუთისა მიერ წელსა ჩყკგ-სა აპრილის გ-სა დღესა“ (1^აv).

4. მხედრული: „შესავალი ვის რაჲ შეეფერების. მის აღმატებულებას უფალს ღენერალს ლეიტენანტს **საქართველოს** მთავარგანმგებელს და ორდენტა კავალერს **ივან ალექსანდრიჩს ველიამონოვს**. მის მაღალ ყოვლად უსამღვდელოებას უწმინდესის და უმართებელისის სინოდის ჩლენს ორხიეკისკოპოზს **ქართლისას** და კახეთისასა და სრულიად **საქართველოს** ექსარხოზს და კავალერს **იონას**. მის მაღალ კეთილშობილების **სიღნაღის** ოკრუჟნის ნაჩაღნიკს, კოლჟსკის ასესორს **კოსტანტინ ვასილიჩს** და კავალერს **როვენსკის**. **სიღნაღის** ოკრუჟნის დროებითის სუდსა შინა. მათს მაღალ ყოვლად უსამღვდელოებას **სიღნაღის** და **ქისიყის** მიტროპოლიტს და კავალერს, **ზოდბელს იოანეს**. მის აღმატებულებას უფალს ღენერალს ოტინფანტერს მთავარმართებელს საქართველოსას სხუა და სხუათა ორდენტა კავალერს **ალექსეი პეტროვიჩს ერმოლოვს**.

ყოვლად უგანათლებულესს და უთვთმპყრობელსს დიდსა ჴელმწიფესა ჩვენსა იმპერატორსა **ალექსანდრეს პავლეს** ძეს მპყრობელსა ყოვლისა **როსსიისასა** ყოვლად მონყალესა. დიდება მამასა და ძესა და წმინდასა სულსა ამინ“ (105v, მხედრული).

5. მხედრული: „ეს ლექსიკონი ეკუთვნის **კობულოვს** და თვითონ გარდანერა ჩყკდ წელსა. მის კეთლშობილებას [...] ესე წიგნი ვმონმობ, რომელ წიგნი დამტკიცებულ არს .. არს შენის შვილის **სოსიასა** უჩიტელისაგან თვითონ დიდად შრომითა და გარდანერა. პატივი მაქვს თხოვად, რომელ სიყვარულობისთვის მათხოვო მე, გარდავწერე ესე ვითარ სადიდებული რამეთუ შენი არს დაპირება ჭეშმარი აღუსრულებლად ორს მშვენიერი თუ უნაყოფო სათნოება ორს ესე კეთილისა. ესე წიგნი ეკუთვნის **იოსებს კობულოვს**, ესე წიგნი ეკუთვნის დროებითის სამსჯავროს პისმოვოდიტელს“ (106r).

6. „Сей лексиконъ принадлежит [...] и Сам написалъ 1823 год. Свидѣтельствую, что Сей утверждая от своево учителя принадлежит [...]. Сам великимъ трудомъ прилежений переписалъ другого такового а по симу я честь имею просить, что для любви брата одолжить мне до перепишусь таковой же [...] наука которая [...] есть объщание безъ исполнения ить от прекрасное дерево безъ плода [...] котора[...] математика [...] прошение нижегородскаго Драгунска милостивейши Государь. (писмоводителю)“ (106r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 50-51.

პრეპული [XIX]

1446/56

ტიქნიკური აღწერილობა:

17 ფ. დაუნერელია – 11v, 12v, 14v, 15v, 16r. ზომები: ყდა – 22×175, ქალაღი – 215×170, ტექსტი – 20×156, სისქე – 7, სტრიქონებს შორის მანძილი – 17. არშიები: ზედა – 16, ქვედა – 30, მარცხენა – 15. ქალაღი – ლურჯი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ლურჯი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 19/20. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. აქვს ჭვირნიშანი. ხელნაწერი რესტავრირებულია. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია XIX საუკუნეში ისაია ფურცელაძისგან სოფელ მერეთიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. ღვთისმსახურების რუსულენოვანი ტექსტი ქართული ტრანსკრიპციით – ამინ, ღოსპოდი პომილუი, ღოსპოდი პომილუი, ამინ ... (2r-4v).

შენიშვნა: ტექსტს შიგადაშიგ ქართული თარგმანები ახლავს.

2. თეიმურაზ II, „ხილთა ქება“ –
მარწყემან თქვა: მოვალ პირველად,
მე ვერ მომასწრებს ხილია,
ფერად მსგავსი ვარ ლალისა,
მერმე საჭმელად ტკბილია...
წყდება ... სიმდაბლითა ნუ მიწუნებ, მე არა ვარ აგრე ბნელი... (5r-7v).

3. ლექსი – უსათაურო –
მიჯნურთათვის რა გშურს ნუთისოფელსა,
ყოვლით მოლექსის დამდუმებელსა ... (8v).

შენიშვნა: ლექსი ფურცელზე წერია უკუღმა.

4. [.....]

დასაწყისი: სანამ გაძლება ეგ გიჟი ქართველი, სანამ კი არას იტყვის, როცა გაძლება და ხელს გამოიღებს და სმას მომატებ, ახლა

აზარფემაზედ დაუსხა **თათომ** დალია და აზარფემა ჯიბეში ქნა, ახლა მათარას უყურებს შენი ქართული (9r).

წყდება: ფულს ვინა ჩივის რახან ჩვენ და ჩვენი ცხენები მოვრჩით ამა ტანისამოსები გვენანებოდა. ესრე, ჩემო ბატონებო, წამოვედით ისევ შინ ცარიელი. მასუკანაც ბევრჯელა ვნახეთ ამ ქალაქში, მაგრამ ხმაც ვერ გავეცით, კიდევაც გვეშინოდა (10v).

შენიშვნა: ტექსტი გაუმართავია, როგორც პუნქტუაციური, ასევე ორ-თოგრაფიული თვალსაზრისით.

მინანქრები:

1. „Родительный падеж есть то, которое означает, соответствует при личному вопросу, чеи, чия, чие, кого или чего, например: чей совет полезен? человека умнаго. Кого не хвалить? человеку(!) порочного. Чего невозможно прошедшаго времени“ (12r).
2. „Поди въ пустыню, сын мой, посмотри на младую цаплю, въ степи. Да укоренится то въ сердць твоємъ, она несеть на крылахъ своихъ престарѣлаго отца **Иоиль Пурцеладзевъ**“ (17r-v).
3. „Государь мой, Димитрий Орбелияни“ (10v).
4. მხედრული: „ჩყკზ-სა ივლისის ი-სა დღესა მოვდიოდი მუშიდამ, **შალია-შვილის** კარებზედ იჯდა **ბასილა ლონიშვილი** და ყოველისთვის უდანაშაულოდ უპატიურის სახიდ მლანძღა, მე ვსწამობდი **ტურია იმერლიშვილს** და იმან დაიფიცა უჩვეულითა სახითა და დასდვა ბრალი ბასილას, **რატი რატიევიც** იქ ბრძანდებოდა რომელ დასდვა ბრალი **ბასილა ლონიშვილსა ტურია იმერლიშვილმა**. აქვე – **შენ ავთანდილ კორინთელო** ჭირვეულო ავო კაცო [...]“ (8r).
5. მხედრული: „შენ, **ავთანდილო კორინთელო**, ჭირვეულო ავო კაცო შენ ეგ უფლება ვინ მოგცა რომ **ნენია** მოიტაცო“ (10v).
6. უმნიშვნელო ხასიათის მინანქრები და მინაჩხაპნები ქართულ და რუსულ ენებზე (1r-v, 11r, 14r, 15r, 16v, 17r).

ზომადი ბიბლიოგრაფია:

1. თეიმურაზ II, თხზულებათა სრული კრებული გიორგი ჯაკობიას რედაქციით, თბილისი, 1939, გვ. 109-112.
2. ქართული პოეზია, ტომი V, თბილისი, 1976, გვ. 433-438.
3. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 59.

ლექსების კრებული [XIX-XX]

1446/57

ტიქნიკური აღწერილობა:

27 ფ. ცარიელი ფურცელი – 23r-v. ზომები: ყდა – 184×23, ქალაღი – 217×18, ტექსტი – 19×14, სისქე – 10, სტრიქონებს შორის მანძილი – 8. არშიები: ზედა – 28, ქვედა – 16, მარჯვენა – 27, მარცხენა – 30. ქალაღი – თეთრი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. აღრიცხვა – გვერდობრივი, არაბული ციფრებით. ტექსტი ძირითადად ნაწერია ორ სვეტად. ხელნაწერი რესტავრირებულია, აკინძული. [XIX-XX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ისაია ფურცელაძისგან სოფელ მერეთიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. ილია ჭავჭავაძე, რა ვაკეთებ რას ვშვრებოდით? ანუ საქართველოს ისტორია XIX საუკუნოსი – ერთხელ მე და პაპაჩემი ერთს ადგილსა შევიყარენით ... (1r-3r).

შენიშვნები:

- ლექსი დაწერილია 36 სტროფად.
- ბოლოში მინაწერია ტექსტისავე ხელით: „24 აგვისტოს 1871 წ. ქ. დუშეთით“.
- ხელნაწერის ტექსტი გამოცემულთან შედარებით გარკვეულ ვარიანტულ სხვაობებს უჩვენებს.

ბიბლიოგრაფია:

- ილია ჭავჭავაძის თხზულებანი, ტომი I, მიხეილ გედევანიშვილის რედაქციით, თბილისი, 1914, გვ. 80.

- ილია ჭავჭავაძე – ლექსები, პოემები – იოსებ გრიშაშვილის რედაქციით, თბილისი, 1937, გვ. 64.
 - ილია ჭავჭავაძე, თხზულებანი, თბილისი, 1980. გვ. 75.
- 2. ილია ჭავჭავაძე, გამოცანები –**
ულვაშსრულ ი, მელოტია
უთაური თავიანი ... (3r).
- შენიშვნა:** თითოეული გამოცანის ბოლოს მიწერილია იმ პიროვნების ვინაობა, ვინც გამოცანაშია ნაგულისხმევი (**რევაზ ანდრონიკაშვილი, გიორგი მუხრანბატონი, ივანე მუხრანბატონი, პლატონ იოსელიანი, დიმიტრი ჯორჯაძე, იასე ანდრონიკოვი, ბესარიონ ლოლობერიძე, გრიგოლ ორბელიანი**).
- ბიბლიოგრაფია:**
- ილია ჭავჭავაძის თხზულებანი, ტომი I, მიხეილ გედევანიშვილის რედაქციით, თბილისი, 1914, გვ. 87.
 - ილია ჭავჭავაძე, თხზულებანი, ტომი I, თბილისი, 1987. გვ. 131.
- 3. ილია ჭავჭავაძე, შემდეგში დამატებული „გამოცანები“ –**
ფუქსავატი, ლაქათაა,
გრძლად გალეული მელია ... (3r-5r).
- შენიშვნები:**
- თითოეული გამოცანის ბოლოს მიწერილია იმ პიროვნების ვინაობა, ვინც გამოცანაშია ნაგულისხმევი (**ლორის მელიქოვი, ლევან მელიქოვი, მიხეილ თუმანიშვილი, დიმიტრი ყიფიანი**).
 - დასაწყისის პირველი სიტყვა გამოცემაში არის „ონიზაზი“ „ფუქსავატის“ ნაცვლად.
- ბიბლიოგრაფია:**
- ილია ჭავჭავაძის თხზულებანი, ტომი I, მიხეილ გედევანიშვილის რედაქციით, თბილისი, 1914, გვ. 91.
 - ილია ჭავჭავაძე, თხზულებანი, ტომი I, თბილისი, 1987, გვ. 141.
- 4. გრიგოლ ორბელიანი, „პასუხი“ –**
კოლო-ბუზებო, ლიბერალებო,
ჭკუით გლახებო პატრიოტებო! ... (5r-6r).

ბიბლიოგრაფია:

ჩვენი საუნჯე, ქართული მწერლობა, ტ. 6, გ. ჯიბლადის რედაქციით; თბილისი, 1960, გვ. 54.

5. ილია ჭავჭავაძე, „პასუხის პასუხი“:

ჩვენ უჩინონი,
ჩვენ უჩინონი ... (6r-8r).

ბიბლიოგრაფია:

- ილია ჭავჭავაძის თხზულებანი, ტომი I, მიხეილ გედევანიშვილის რედაქციით; თბილისი, 1914, გვ. 97.
- ილია ჭავჭავაძე, თხზულებანი, ტომი I, თბილისი, 1987, გვ. 141.

6. [ნინო ორბელიანი], „პასუხის პასუხის პასუხი“

ნუ ჰკიცხავთ სხვათა,
მტერთა თუ ძმათა (8r-9v).

შენიშვნა: ლექსის დასასრულს მინაწერია: ნინო ორბელიანისა (9v).

7. აკაკი წერეთელი, „ხარაბუზა ლენერალს“:

იარანალო ხარა-ბუზა,
სიტყვით სნორო, საქმით კუზა (9v-11r).

ბიბლიოგრაფია:

- აკაკი წერეთელი ტომი I, თბილისი, 1950, გვ. 224-227.
- აკაკი წერეთელი, ხუთტომეული, ტომი I, თბილისი, 1988, გვ. 123.

8. ილია ჭავჭავაძე, „ბედნიერი ხალხი“ / იტალიელი პოეტის ჯუსტის მიზაძვა:

ჩვენისთანა ბედნიერი
განა არის სადმე ერი? (11r-v).

შენიშვნა:

- სათაური „ბედნიერი ხალხი“, გამოცემებშია, როგორც „ბედნიერი ერი“.

ბიბლიოგრაფია:

- ილია ჭავჭავაძის თხზულებანი, ტომი I, მიხეილ გედევანიშვილის რედაქციით, თბილისი, 1914, გვ. 85.
- ილია ჭავჭავაძე – ლექსები, პოემები, იოსებ გრიშაშვილის რედაქციით, თბილისი, 1937, გვ. 69.
- ილია ჭავჭავაძე, თხზულებანი, თბილისი, 1980, გვ. 79.

9. აკაკი წერეთელი, „მუხამბაზი“:

ნახევარი ცხოვრების გზა გავლიე,
სიტკბოზედა მწარე მეტი დავლიე ... (12r-v).

შენიშვნა: ახლავს ეპიგრაფი: „ფიქრები მაქვს, წინ შენი სახე მოდის!“ – გ. ორბელიანი.

ბიბლიოგრაფია:

- აკაკი წერეთელი, თხზულებანი, ტომი I, თბილისი, 1950, გვ. 255.
- აკაკი წერეთელი, ტომი I, თბილისი, 1988, გვ. 133.

10. გ. ჭალადიდელი, „გორდის მთაზე“:

მალლა ცაზე მშვიდ დარია
და კაშკაშებს ვარსკულავ-მთვარე ... (12v).

ბიბლიოგრაფია: გ. ჭალადიდელი, კრებული, თბილისი, 1947, გვ. 44.

11. „ჩიტი“:

გალია ყველა ერთია,
ოქროსი იყოს გინდა ხისა ... (14r).

შენიშვნა: დასასრულ მიწერილი აქვს ინიციალები „დ. მ.“ (შესაძლოა დუტუ მეგრელი).

12. ილია ჭავჭავაძე, „ს...ჩ...სას“:

სატრფოვ! ხშირად ლალი ფიქრი
გამიტაცებს სუბუქ ფრთითა ... (14v).

ბიბლიოგრაფია:

- ილია ჭავჭავაძის თხზულებანი, ტომი I. მიხეილ გედევანიშვილის რედაქციით, თბილისი, 1914, გვ. 63.
- ილია ჭავჭავაძე, ლექსები, პოემები – იოსებ გრიშაშვილის რედაქციით, თბილისი, 1937, გვ. 51.
- ილია ჭავჭავაძე, თხზულებანი, ტომი I, გიორგი ციციშვილის რედაქციით, თბილისი, 1987, გვ. 101.

13. გიორგი ერისთავი, სატრფიალო ლექსი „დავა“ (ნაწყვეტი):

„აგერ ცაში მზე ბრწყინვალეებს
და გაჰფანტა ლამე ბნელი...“ (14v).

ბიბლიოგრაფია: თ. გიორგი დავითის ძე ერისთავი, თხზულება, თბილისი, 1884, გვ. 196.

14. ნიკოლოზ ბარათაშვილი, „თავადის ქავ...ის ასულს ეკა...ნას“:

ხმით მშვენიერით
ტკბილის სიმღერით ...“ (15r).

ბიბლიოგრაფია:

- ჩვენი საუნჯე, ქართული მწერლობა, ტომი VI, თბილისი, 1860, გვ. 110.
- ქართული მწერლობა, ტომი IX, თბილისი, 1994, გვ. 375.

15. აკაკი წერეთელი, „ნადირობა“ (ვუძღვნი ჩემს ძალს):

კუდ ქიცინა და შავ-ყურა,
ჩემო ძალლო, ჩემო მურა ... (15r-17r).

ბიბლიოგრაფია:

- აკაკი წერეთელი, ტომი I, ლექსები, გიორგი აბზიანიძის რედაქციით, თბილისი, 1950, გვ. 141-145.
- აკაკი წერეთელი, თხზულებანი, ტომი I, თბილისი, 1988, გვ. 81.

16. ლექსი, ხალხური:

„ასსა ლიტრასა რკინასა კბილსა მოუჭირებ, კნატს უზამო,
იქით მთასა და აქეთსა ხელსა მოუჭირებ, რახტს უზამო,
ალაზნსა და იორსა დავენაფები, ყლაპს ვუზამო,
თავსა გასულსა დიაცსა კი, მე იმას ვერას ვუზამო“ (17v).

17. ლექსი, ხალხური

ჭავჭავაძემ დამპატიუა
ღვინო მასვა ტკბილი (17v).

შენიშვნა: გამოცემულია, იხ. დროების კალენდარი, 1875 ლიტ. ნან., გვ. 10.

18. აკაკი წერეთელი, „უდარდო კაცი“:

ყველასათვის კარგი მსურს,
ბოროტების მტერი ვარ ... (17v-18r).

ბიბლიოგრაფია:

- აკაკი წერეთლი, ლექსები ტ. I, გიორგი აბზიანიძის რედაქციით, თბილისი, 1950, გვ. 146.
- აკაკი წერეთელი თხზულებანი, ტომი I, თბილისი, 1988, გვ. 86.

19. ალექსანდრე ჭავჭავაძე, „თავსა უფლად“:

თავსა უფლად ნურვინ ჰგონებთ,
ერთ გზის თქვენცა ტრფიალება ... (18r-v).

ბიბლიოგრაფია:

- ჩვენი საუნჯე, ქართული მწერლობა, ტომი VI, გ. ჯიბლაძის რედაქტორობით, თბილისი, 1960, გვ. 34.

20. დიმიტრი ბაგრატიონი, „რუსულის ხმაზედ“:

ვაქო პირად ბადრია, განა თუცა ადრეა
მაგრამ ველარ მოვითმენ, შევიქნები მკიდრია...

წყდება: მე სურვილით ხელობა ვისთვის დამენამისა ... (18v-19v).

ბიბლიოგრაფია:

- ცისკარი N I, თბილისი, 1853, გვ. 52.
- დიმიტრი ბაგრატიონი, დიმიტრიანი, ლექსები და პოემები რარა ნაკაშიძის რედაქტორობით, თბილისი, 1978, გვ. 39.

შენიშვნა:

- ლექსს ახლავს მინაწერი: „ლექსი თქმულია ბაგრატ ბატონიშვილის ქალის დაბადებაზედ“.
- ხელნაწერს ბოლო სტროფი აკლია.

21. მამია გურიელი, „ალავერდი“:

მეგობრებო, ჯერ უსურვოთ
ჩვენს სამშობლოს დღეგრძელობა ... (20r-v).

ბიბლიოგრაფია:

- ქართული პოეზია, ტომი X, თბილისი, გრ. აბაშიძის რედაქციით, 1978, გვ. 360-363.

შენიშვნა:

- გამოცემაში სათაურად არის „ჩემი ალავერდი“.

22. მამია გურიელი, „ადამიანს“:

ვინც გინდა იყო, ჩემი მსმენელი,
ქალი, კაცი, გინდ გასათხოვარი ... (20v-21r).

ბიბლიოგრაფია:

ქართული პოეზია, ტ. 10, თბილისი, გრ. აბაშიძის რედაქციით, 1978, გვ. 358-359.

შენიშვნა:

გამოცემაში ლექსის სათაურია „ადამიანი“.

23. იმერული სახუმარო, ხალხური:

ქალი ვიყავ მოწიფული
გამიტაცა სურვილებმა ... (21r).

24. რომანსი:

ლამის ნიავი, წყნარად მფრინავი
თავს დასტრიალობს მძინარ ქვეყანას ... (21v).

შენიშვნა: მინაწერი ლექსის ბოლოს: „ცახელი“.

25. რაფიელ ერისთავი, „სნეული ოჯახი“:

ობრავს გოგონა ნინუა, ქმარიც ავად ჰყავს, შვილიცა
რა ქნას მარტოკამ, უკვნესის მოხუცი დედამთილიცა ... (22r).

ბიბლიოგრაფია:

- თ.რ.დ. ერისთავისა, ლექსები ტომი II, ტფილისი, 1890, გვ. 24.

26. რაფიელ ერისთავი, „ზარხოში“:

დასაწყისი: ნურას უკაცრავათ, თქვენი ჭირიმეთ! ცოტა ქეიფიანათ
გახლავართ!....

წყდება: ... ახლა კი ნავალ და ერთი კაი ძილს გამოვაცხოებ ... თორემ
... ღამე მშვიდობისათ!.. (გადის) (22r-v).

ბიბლიოგრაფია:

- ივერია, 1879, N3, თბილისი, გვ. 68-69.

ლექსების კრებულთან დაკავშირებული შენიშვნები:

კრებულს ერთვის სხვა ხელნაწერის ნაწილი:

ამოცანა:

ორთა ბროლის ბურჯთა შიგან ერთი უფასო თვალია
მუნ იაგუნდის აუზი, შიგან ვერცხლისა წყალია (24r-27v).

შენიშვნა:

დანართს შემდეგი მინაწერი ახლავს: „ეს ისეთი უნმანური და გარყვნილი კაცის თხზულებაა, რომ დასაწვავია. არ დავსწვი იმიტომ, რომ ნახონ რა მოცლილი მბლაჯუნელები გვყოლია ძველად; ამ ხელნაწერის დანვა რამდენჯერმე დავაპირე, მაგრამ ვსთქვი: სხვებმაც დააფასონ ძველების უსაქმური ცხოვრება“.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 53-57.

მოსურ-ქართული სასაუბრო [XIX]

1446/58

ტიქნიკური აღწერილობა:

39 ფ. ზომები: ყდა – 227×182, ქალაღი – 221×168, ტექსტი – 201×155, სისქე – 8, სტრიქონებს შორის მანძილი – 10. არშიები: ზედა – 12, ქვედა – 16, მარჯვენა – 14, მარცხენა – 10. მოყვითალო ფერის ქალაღი. მელანი – შავი. მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 19. ძირითადად ნაწერია ორ სვეტად. აღრიცხვა – გვერდობრივი, არაბული ციფრებით; თავნაკლული; ოსური სიტყვები ქართული ტრანსკრიპციით. ზოგიერთ სიტყვას ახლავს რუსული თარგმანი (1r-5v). [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ვახტანგ ფიცხელაურისაგან** სოფელ იკოთადან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ასკუტა – განყვიტა;

თოაგ – მჟავე – кислый;

ადჯინ – ტკბილი – сладкий (1r).

მინაწერები:

მხედრული:

1. „მადლობ ღმერთსა დავესწარით გაზაფხულსა,
კარგი ჭინახულია, ნუ გავიტეხთ გულსა,
ძალიან პირი აქვს და აიღებს პურსა,
ქერებიც მოვიდა, მით მოვიდგამთ სულსა.

ჰე, კაცო! ჩვენ ვცხოვრებთ დედამიწისაგან,
მაგრამ ჩვენ ვერ გავძეხით პურისაგან,

ამიტომ რომ ხელი ავიღეთ ღვთისაგან,
ჩვენ სულყოველი ცუდი უნდა გვჭირდეს ენისაგან.

ეგ მართალია, მაგრამ არ აიღებს ღმერთი ხელსა,
ყანებს თუ არ მოგვგრის, მოგვგრის სიმინდს, ფეტვსა,
იმ ერთისგან დაარჩენს მარცვალსა ცეტასა,
დღეს ხვალ დაგვითმოს მონყალე ღმერთმა ჩვენა
ერთათ გვიკრიფოს მიზეზი ნახე შენა,
როგორც შენს სახლიკაცს უთმე შენა
და ველარ ითმინე [...] უხსენე შენა“ (5v).

2. „მე შენგნით მოველი სიცოცხლეს,
მივდივარ შორსა, ვანებებ სოფელს,
ვშორდები სრულებით ჩემს საყუარელს“ (22r).
3. „ვინც ხელს დამიქნევს მე ...
ყმანვილებო, ნუ ისჯებით მე ...
გეაჯებით, მე ნუ გამწირავთ ...
ამა ლექსისა მთქმელი თვითვე მე ვარ,
სხვას ნურას დააბრალებთ შინაური ვარ“ (37r).
4. „კაცის ურვა არვინ უწყის, რა არის,
ფიქრობს და ფიქრობს და არაფერი არ არის
რასაც ფიქრობს, მიიღებს, გაეხარდების,
რა მიიღებს მერე სხვისთვის ნუხდების.
კაცის გული არაფრით აივსების,
როგორც ოკეანე ფულით არ აივსების,
ელის რასმე რალასაცა სიცოცხლენი,
ვერაფრით კმაყოფილია თავის დღეში“ (38r).
5. „ვთხოვოთ ჩვენ და ღმერთს, გვიხსენ ამპარტავნებისაგან, რომ
მან შორს გასდევნოს სატანა ჩვენის გულისაგან, დაგვიხსენ და
დაგვიფარე ყოვლის ბოროტებისაგან, ამპარტავნება მოვიშალოთ
მდაბლისაგან ვიცხოვროთ“ (39v).

რუსული:

6. „1869 году июня 23 числа я по желанию [...] моей вышел из семинарии, и приготовил себя грузино-церковное чтение [...], которое в год [...] в экзамену [...] Вашего Высокому [...] **В. Ке** определить меня в коли [...]]Эпархии иды находятся предная [...]“ (20v).
7. „Его блгородию господину **Шию Циклаурову**, 1859 году хотя мы отлучились от другодруга, и живём особо вист любовство мя отлучился, за это я очен поминаюь что вы ни какое письмо не пишете меня, сам меня ходь, что вы действуйте“ (22r).
8. „Манвелидзе, Харатова, Лотаур [...]“ (23v).
9. „Тбилиси, Мачаров, **მაჭაროვი**“ (24r)
10. „Захарий Лашауров“ (33v, 37v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 57.

„ვეფხისტყაოსანი“, 1853 წ.

1446/59

ტიქნიკური აღწერილობა:

132 ფ. ცარიელი გვერდი – 116v. ზომები: ყდა – 330×200, ქალღი – 325×200, ტექსტი – 145, სისქე – 24, სტრიქონებს შორის მანძილი – 10. არშიები: ზედა – 40, ქვედა – 40, მარჯვენა – 20, მარცხენა – 20. ქალღი. მელანი – ყავისფერი. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 24/28. აღრიცხვა – გვერდობრივი, აღნიშნულია არაბული ციფრებით ზედა არშიაზე 1853 წ. – (132r). ხელნაწერი ეკუთვნოდა **ევა მიხაილ ფიცხელაურისას** (1v). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ნინო პეტრია-შვილისაგან** სოფელ **იკოთიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: რომელმან შექმნა სამყარო ძალითა მით ძლიერითა, ზეგარდმო არსნი სულითა ჰყვნა, ზეცითა მონაბერიითა ... (2r).

ანდერძ-მინაწერი:

ანდერძები:

მხედრული: „ღმერთო, ადიდე ხელმწიფე, იმპერატორი ჩვენია, **ნიკოლოზ პავლეს** ძეი მხნე, ძლიერი და ბრძენია, მონყალე და მოსამართლე უხვი **რუსეთის** მთენია, და მის ჟამს განეგო ქართველთვს ძველთა წერილთა ბჭენია, მისსა დიდებულებისა აკადემიამ სწავლის ვით ფუტკართ შემკრებთ სხვადასხვათ ყვავილთგან თაფლთამდენისა, ან უქმნა ქართველთ წერილითაც აღყვავილება მცენისა და რომელი იყო დაზრული ხორშაკით მტერთა წყენისა, ვით იყო პირველთა ჟამთა ქებული სიბრძნე ქართველთა, კვლავ იქმნა განახლებული თვსსავე აღვალს სართველთა. შრომისმოყვარება მისცემს კაცს სიბრძნის ნაყოფთა ქველთა

და ყვავილოვან ჰყოფს გონებას და ვრცელ ჯთ სამოთხის ველთა.
მოლარეთჳუცესს დიდსა მას ვიტყვი პატივს ქართველსა
გვარ ჩინებულსა **შოთასა** მას უწოდებდეს სახელსა,
დიდსა **მეფის თამარისა** ჩინებულს თანამზრახველსა,
და ამ ლექსთა ტურფა თხზულებით სიბრძნითა გამომხატველსა.
მითთა იშვა **სამესხეთოს** დაბასა შინა ქებული,
მას **რუსთავად** უწოდებდეს ძველთაგან იყო გებული,
ეს წიგნი ვეფხვისტყაოსნად მისგან არს სახელდებული,
და ბრძენთ ღარმონია დატკობით მით იშვებს ყოველთ კაცთ კრებული.
მე გვარ-ტომობით **ქრანცუზი ბროსეტ** მზრუნველი ქართველთ ენისა,
სწავლათ აკადემიის ვარ მე წვერი მირთმად ძღვენისა,
თქვენდა მსხვერპლად ქართველთ ერის მარად მზის წველ შესაძენის,
და ამაღ ვითხოვ შენდობის თქმას, ვედრებას ვყოფ ვითა შვენის.
ესე წიგნი ღვანლით ჩვენით ან მეორედ დაიბეჭდა,
პირველ **ვახტანგ** მეფის ჟამსა ან **პეტერბურს** კვლავ ვჰყავ ვბეჭდა,
ზოგნი ახლად ძველ ხელწერილთ ვპოვე იგი ზედ და მეტა
და მსახურება ქართველთა მსურს ამაზედა ვინა მეჭვდა.
კვლავ **ფალავანდოვი** ჩემთან და **ჩუბინოვიც** მღვწელია,
დავბეჭდეთ ჩვენის ხარჯითა, განახლდა ესრეთ ძველია.
მესტანზე **სვიმონ** ტ ... დაზედ იყო მცდელია
და საუნჯის ესე ვითარ ... დიახ, ძნელია,
შესრულდა ბეჭვდა სტიხთა ამას ქორონიკოს ფარყანთანსა,
დიდთა გინა მცირე ქართველთ სახეთ **პეტრებურლს** მყოფთაგანსა,
მოატყვებდა გრძნობა გულით სიხარულსა შინაგანსა
და აქებდეს და ნატრიდიან **შოთას**, ბრძენთა წინამძღვარსა“ (131v-132r).

მხედრული: „ჩყნგ ნელსა მაისის კ დღესა“ (132r).

მინანერები:

1. მხედრული: „ეს წიგნი ეკუთნის **ევა მიხაილ ფიცხელაურისასა**.
ეს წიგნი მიერთოს **მიხაილ ფიცხელაურსა**“ (1^v).
2. მხედრული: „ამ ამბისა დასაწყისი პირველ ამოდ სასამენელად
მშვენიერი სწავლისათვის მოშაიერთსა **ტარიელისა** და
ნესტან-დარეჯანის ვეფხვისტყაოსნობით უხმობენ“ (2r, ზედა არშია).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

„ვეფხისტყაოსანი“ მეორედ **პეტერბურგში** 1841 წელს **მარი ბროსეს**, **ზაქარია ფალავანდიშვილისა** და **დავით ჩუბინაშვილის** რედაქციით გამოიცა; ეს

გამოცემა, ჩვეულებრივ, „ბროსეს გამოცემის“ სახელითაა ცნობილი; ხელნაწერი გადმონერილია მეორე (1841 წ.) გამოცემიდან.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 58.
2. შოთა რუსთაველი ვეფხისტყაოსანი, პეტერბურგი, 1841.
3. შოთა რუსთაველი ვეფხისტყაოსანი, ხელნაწერი მემკვიდრეობა, თბილისი, 2013, გვ. 313.

ქორწინებისათვის და დაღვინებითი გრამოტა [XVIII]

1446/60

ტიქნიკური აღწერილობა:

63 ფ. ცარიელი ფურცლები – 34r-v, 35v, 61v-62r, 63v. ზომები: ყდა – 2055×150, ქაღალდი – 195×150, ტექსტი – 145×110, სისქე – 20, სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 20, ქვედა – 30, მარჯვენა – 10, მარცხენა – 25. ქაღალდი. მელანი – შავი. მუყაოს მარტივორნამენტებიანი ყდა. დამწერლობის სახეობა: მხედრული, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 24. განკვეთილობის ნიშნები – ♪, ♫, ♪ [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. მთარგმნელი – საქართველოს მეფის ძე ლენერალ-მაიორი **დავით** (1ბრ). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. ქორწინებათათვის მართლმადიდებელთა პირთასა და სხუა სარწმუნოებისათა თანა. განსჯა უწმინდესსა შინა მმართველსა სინოდისა. შეთხზული დაბეჭდილ არს ბრძანებითა მეფობითის დიდებულები-სა **პეტრე პირველისა** სრულიად როსიის იმპერატორისათა, ხოლო კურთხვითა მისვე უწმინდესის მმართველის სინოდისათა – უწმინდესი მმართველი სინოდი სრულიად როსიისა მართლმადიდებლისა ეკკლესიისა ძეთა, გიხაროდენ, უფლისა მიერ. უწმინდელსა ჩღკა წელსა, მაისის ვ დღესა ჩვენ, მმართველსა სინოდსა მოგვერთუა ბერლ-კოლლეგიით მოხსენება, ხოლო მას შინა აღწერილ არს ... (2r-8r).

სახენი მორწმუნეთა პირთა შეუღლვლთანი ურწმუნოთა თანა ანუ სხუა სარწმუნოებისათა საღმრთოხსაგან წერილისა – ა. იაკობ მამამთავარმან შეირთო ასული ლაბან ურწმუნოხსა. შესაქმე კთ. ... (8v-11r).

პირი. მოხსებულთა მუხლთაგან უწმინდესისა სინოდისათა ქვემორე აღნიშნულთა დროთა შინა იმპერატორებითისადმი დიდებულებისა წინადასხმულთა და საკუთრითა ... (11r-25r).

2. **ქორმა მღუდელთმთავრისაგან მისაცემელის ღრამმატისა ახლად ჴელდასხმულისა მღუდლისადმი წყალობითა ღმრთისათა (აქა დაიწერება ტიტული მღუდელთმთავრისა) –** მაღლითა, ნიჭითა და ჴელმწიფებითა ყოვლად წმიდისა და ცხოველთ დასაბამისა სული-სათა ... (26r-30v).
3. **ქორმა მღუდელთმთავრისაგან მისაცემელისა ღრამატისა ჴელ-დასხმულისადმი იპოდიაკონისა წყალობითა ღმრთისათა (ტიტუ-ლი მღუდელთმთავრისა) –** მაღლითა და ჴელმწიფებითა ყოვლად წმიდისა და ცხოველსმყოფელისა სულისათა, მოცემულითა ჩვენდა დიდისაგან მღუდელთმთავრისა ... (30v-31r).
4. **განმარტება უცხოს ენის ლექსთა ამას რელლამენტსა შინა ხმარე-ბულთა –** რელლამენტი, ლათინთ კანონისდება ... (31v-33v).

შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს მხედრული მინაწერია: „პირისპირ დედნისა ჩაკითხულ და განმართულ იქმნა“ (33v).
5. **უნეტარესსა და უწმიდესსა პატრიარხსა ყოვლისა საქართუჭლო-სასა, მეფის ძის ანტონის ჩლენსა უწმიდესისა სინოდისასა უუ-მონებრესი მოჴსენებაჲ – უწმიდესო მეუფეო,**
ზე აღმავლობა ალისა მასწავებდინ
 და მიმართება კენტროსადმი ნივთთა ... (37r-38r).
6. **ქორწინებისა თავთათუს. თავი სჴა მატეთსი –** ხარისხნი ქორწი-ნებისანი ამად ვიდრემე იწოდებიან ხარისხად, რამეთუ ვითარ იგი კიბეთა ზედა აღვლენ ხარისხად ... (39r-v).
7. **განყოფილებისა ნათესავობისა, თავი სჴბ –** განიყოფების ნათესა-ვობაჲ ხუთად ... (39v).
8. **სისხლისა ნათესავობისათუს, თავი სჴდ –** სისხლისა უკუჭ ნათესა-ვობა განიყოფების სამად ... (40r).
9. **სისხლის ნათესავობისათუს, რომელსა შინა მეშჴდე თავი დაყენე-ბული არს და არ იქორწინების. თავი სჴდ –** სისხლითისა ნათესა-ვობისა მეშჴდე თავი დაყენებულ არს ყოვლითურთ და არ იქორწი-ნების ... (40r).
10. **სისხლითისა ნათესავობისათუს თუ ვითარ მერვე თავი განჯსნილ არს ქორწინებისათუს და რაოდენსა თავსა შინა დაყენების. თავი**

სუე – სისხლითისა ნათესავობისა მიერვე თავი იქმნების ესრეთ ... (41r).

11. იხილე შეერთებათათს – სისხლით ვიდრემე ნათესავობა მერვედ თავადმდე ჯერ არს ... (42r).

ექსანსიტიისათს (ესე იგი არს მძახლობითისა ნათესავობისა), თავი სუე – სისხლითი უკუწ ნათესავობა ადულ განსარჩეველ არს და ნებითა ღმრთისათა დაიდუა იგი ზემორე ... (42v-43v).

12. ბიძისა სახელისათს, რომელიცა სამად ითქმის და სამად განიყოფების და რომელნიცა იქორწინებიან, რომელნიცა – არა. თავი სუბ – ბიძად იწოდების ძმა მამისა ჩემისა და დაა მისი ... (43v-44v).

13. პაპისა და შვილისშვილისათს – ვერცაღა პაპა შეირთავს შვილისშვილისა თვისისა სიდედრსა ... (44v-45r).

ორთა ძმათათს – ორნი ძმანი ვერ შეირთავენ ორთა დათა ... (45r-v).

14. ბიძისა და ძმისწულისთს – ბიძა და ძმისწული შეირთავენ მამის დასა და ძმის ასულსა ... (45v).

15. სამნათესავობისათს, თავი სუწ – ვჰსტუუთ ან უკუწ სამნათესავობისათს. სამნათესავობაეცა მძახლობითე არს ... (46r-47r).

16. შულად სახელისდებისა ნათესავობისათს, რომელიცა არს ესრეთ, რამეთუ აღიყუანენ შულსა სხვასა და შულად თვსად დაანესებენ ეკლესიურითა ლოცვთა და განგებითა ამისი უკუწ ბრძანება ჰჯულისაგან თუ რაოდენსა თავსა შინა ჯერ არს მეულეობად და რაოდენსა შინა დაეყენების. თავი სუთ – შულად სახელისდებასა ჰყოფენ ვიეთნიმე, რომელთაცა არა ჰყავსთ შული ... (47r-48r).

17. ნათლისდებისა ნათესავობისათს, თავი ტ – წმიდა ნათლისდება არს შობა საღმრთო ... (48r-49v).

18. ყრმათათს რომელნიცა აღმოიქუან წმიდისაგან ემბაზისა სუმეონ თესლონიკელისა, თავი ტა – არიან ორნი ვინმე კაცნი, რომელთაცა შორის არა არს ნათესავობა რამე ... (49v-50r).

19. განთავისუფლებულისა მონისათს, ვითარმედ ვერ შეირთავს ცოლად დედოფალსა თვსსა. თავი ტგ – განთავისუფლებული მონა ვერ შემძლებელ არს შერთვად ცოლად ... (50r).

20. თუ ვითარ არა ჯერ არს შერთუა ცოლად ვექილისაგან ქალი უფალი მონაგებთა. თავი ტდ – დაჰშთების რა უჰასაკო ვინმე ობლად და ანუ იგი და ანუ მონათესავე მისი ... (50r-v).
21. სასყიდლითა დადგინებულთათვის თუ ვითარ ვერ შეირთუჴნ დედოფალსა თვისსა. თავი ტე – სასყიდლითა დადგინებულთა არა აქუსთ ჴელმწიფება ... (50v-51r).
22. მროკველთათვის და მომღერალთა, თავი ტვ – მროკუჴლთა და მომღერალთა არა აქუნ ჴელმწიფება, რაჲთა შეირთონ ცოლად სკლკლიტიკოსთა კაცთა ცოლნი ... (51r).
23. კაცმან ვინმე უკეთუ იმრუშოს რომლისამე დედაკაცისა თანა, თუ ვითარ ვერ შეირთავს დედისნაცვალსა მისსა – კაცმან რომელნიმე უკეთუ იმრუშოს დედაკაცისა ვისთანმე, ვერღარა შეირთავს მემრუშისა მის დედაკაცისა დედისნაცვალსა ... (51r).
24. აჰა, მაგალითნიცა ქორწინებისანი, რომელნიცა დაჰსახნა უბრძნესმან და უსიტყვიერესამან დიდმან ხარტოფილაქსმან (ესე იგი წიგნთა მცუჴლმან) უწმინდესისა ქრისტეს დიდისა ეკკლესიისა კოსტანტინოპოლისამან იეროდიაკონთა შორის უფალმან მანუილქსანთინოს – ვერავინ შემძლებელ არს შერთუად ცოლად დისა თვისა ... (52r-61r).

ანდერძი:

1. **ნუსხური:** „სრულ იქმნა დიდება ღმერთსა სრუმყოფელსა ყოველთასა ამინ“ (ნუსხური, 33v).
2. **ასომთავრულით:** „განსრულდა, დიდება ღმერთსა“ (61r).
3. **ნუსხური, აკორსტიხი:** „უღირსი ხუცესი იოანე ოსეს ძე. ბერძენი იოანე მიხაილის ძე ყაპუნისშვილი ქსიფილინოსი. ოკდომბერსა თთუჴსა დღესა 17. წელსა 1785 ტფილისს. ითარგმნა ესე წიგნი წინამდებარე ოდენ ბერძულით ნათესავთ ბერძნისაგან, ამასთანავე, შრომითა და თან ღუწითა ნათხზად ქართულებრ ოსეს ძის მღუდლისაგან ერთნი კიდურთა შაგასანაონ სახელნი“ (38r).
(აკროსტიხი: იოანე)

მინაწერები:

1. **მხედრული:** „თელავის საკრებულო ტაძრის წინამძღვარი დეკანოზი **მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი**“ (ზედა ყდის ფორზაცის v; იხ. ასევე 25v, 35r, 51v).
2. **მხედრული:** „წიგნი ესე ქორწინებათათვის ეკუთვნის თელავის სასულიერო სასწავლებლის უჩიტელს **მიხაილ ჯელაევს**.
არავინ არ იკადროს მოპარვა ამისის, ვინაჲთგან მერვე მცნება იტყვის: არა იპარო. ზ. კვ-სა ჩყდ-სა“ (62v).
3. **მხედრული:** „**პეტრე, იოანე, დავით, ელისაბედ, მათე, ნინა**“ (63r).
4. **ნუსხური:** „მოგვეც შენდობა“ (63r).
5. „Учитель Телавского духовного Уездного училища **Михаила Хелаева**. 1964. 23. 07“ (ზედა ყდის ფორზაცზე).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 61.

სანისტორიო თხზულებათა კრებული [XVIII]

1446/61

ტიქნიკური აღწერილობა:

105 ფ. ცარიელი ფურცლები – 42, 43, 105r. ზომები: ყდა – 222×160, ქალაღი – 210×160, ტექსტი – 150×115, სისქე – 24, სტრიქონებს შორის მანძილი – 6; არშიები: ზედა – 20, ქვედა – 40, მარჯვენა – 25, მარცხენა – 20. ქალაღი. მელანი – შავი. ტყავგადაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 16. აღრიცხვა რვეულებრივი აღნიშნულია ქვედა არშიაზე მხედრული გრაფემებით. იწყება ა (1) არასრული რვეულით (4 ფურცელი), შემდეგ გრძელდება თანმიმდევრობით, სრულდება ვ (6) არასრული რვეულით (4 ფურცელი), ასევე აღრიცხულია ხელნაწერის მეორე ნაწილი, იწყება არასრული ა (1) რვეულით (7 ფურცელი), შემდეგ გრძელდება ჭ (8) რვეულით. განკვეთილობის ნიშნები: ♣, ♠, ♢. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს მიხეილ ხელაშვილისაგან (თელავი).

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. ტყვეობისათვის დიდებულისა სამეფოსა ქალაქისა კოსტანტინეპოლისა, რომელსა უწოდებენ ახლად ჰრომად, რომელიცა დაატყვევა მახომედ მეორემან სულთანმან თურქთამან მერვემან შემდგომად ქრისტესა წელსა 1453, ჩუნგ – მახომედ სულთანმან თურქთამან რომლისა სახელი მეორე შემდგომად სიკვდილისა მამისა თქსისა ამურატისა აზიასა შინა სამთავროსა ბითონიისასა და ქალაქსა შინა ბურესსა ღირსებისაებრ აღასრულა დაფლვაჲ მისი. და ყოვლითა ბოროტისა შემთხვევადითა საქმითა დაიპყრა სამეფოჲ მამისა თქსისა (1r-41r).
2. ისტორია დარლუჭვისათვს უკანასკნელ წმიდისა ქალაქისა იეროსალიმისა ჰრომაელთა კეისრისა ტიტესგან, ძისა ვესპასიანესა

– ოდეს მიიღო პატივი და ღირსებაჲ კეისრობისა ვესპასიანემა და იქმნა დამტკიცებულ მბრძანებელად ყოვლისა სოფლისა, მყის პირველსავე წელსა მბრძანებლობისა თვისისა იწყო გამოძიებად დაშთომილთა მათ იუდიანთათჳს, რომელთაცა არა ენებათ დამორჩილებად ქუჭშე მისსა (45r-104r).

მინაწერები:

1. მხედრული: „**ლადო მიხეილის ძე ხელაშვილი**“ (ნითელი მელნით, ყდის ზედა ფრთის ფორზაცზე).
2. მხედრული: „ისტორია ჩავიკითხე მონამა, ჯერ მალხინა, მერე ღანვი მონამა“. (ახლავს ხელრთვა ყდის უკანა ფრთის ფორზაცზე).
3. განსხვავებული მხედრულით: „ისტორია ნავიკითხე გვამისა, სახსოვარი არის წამკითხველისა. გრიგოლი“ (უკავია ყდის ფრთა).
4. „Учителя Хелаяева (1865.01.31)“. (105r)

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 62-63.

ცნობა ისტორიული და ლეოღრაჰიული [XVIII]

1446/62

ტიქნიკური აღწერილობა:

3 ფ. ზომები: ყდა – 228×170, ქალაღდი – 220×165, ტექსტი – 194×130, სისქე – 2, სტრიქონებს შორის მანძილი – 4; არშიები: ზედა – 10, ქვედა – 15, მარჯვენა – 20, მარცხენა – 15. ქალაღდი. მეღანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 30. განკვეთილობის ნიშნები – ♀, ♀, ♀ [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. მთარგმნელი – საქართველოს მეფის ძე – ღენერალ-მაიორი **დავითი** (1ბრ). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

შეყუანიღება მეტალოღიისა საზოგადოდ. თავი ე – მეტალოღია ანუ ძველი ზღაპარსიღყუაობა არს მოთხრობა ერთათჳს და ნივთთა და ბუნებითა მოქმედებათა ... (2r-62r).

ტექსტს უძღვის წინასიღყუაობა:

ცნობა ისტორიული და ლეოღრაფიული, ზღაპარსიღყუაობა, შეკრება რაოდენთამე ძველთა ღმერთებთა ეღლინთაგან ღმერთად აღსარებულთა. თარგმნილი რუსუღლისაგან ქართულსა ენასა ზედა. საქართველოს მეფის ძის რუსეთის ღენერალ-მაიორის დავითისაგან. წინასიღყუაობა – სიღყუერთა ცხოველთა ჯერ არს სიღყუერ-ყოფაჲ; გარნა სიღყუერ-ყოფაი გარდა ჳმარებისა წერიღისა არა ეგების. და არაცა რაიღმე საქმე წარიღმართების რომელსა ზედაცა არს დამოკიდებულ ბედნიერება ცხოვრებასა შორის კაცისასა. ესე გუარსა შორის და ტკობასა წერიღისასა აღრითგან რომელთამე ერთა ჩუენთა ეწყოთ მოცაღება მას შინა, რომელსაცა შინა შთაჭურეღმან არა რაი მე ვიხიღე მას შინა ნივთი და მაგალითი ურთიერთისად მძღუანვეღობითისა წერიღისა საჳმარად, გარდა მაგალითთა მიერ ნაზავთა საღმრთოთა წერიღთაცა, რომღისცა არა ჯერ არს მოღება და აღზელა ესევეითარსა შინა წერიღსა, გარნა კუაღადცა გარდა ამისსა ჳმარობენ გარეშეთა მაგალითთაცა ყუავიღთა

და ღვინოთა, რომლისაცა შორის არის ფრიადი განყოფილება და რომელიცა ნიშნავს უაზროსა და მოკლესა ჰაზრისა განვრცომისა მიბაძვთა წერილთა სპარსთა, რომელთაცა მოქმედებაი ღრმასა შინა ჰსთაჭურეტასა არა რაიმესა კიდე ნივთისა ცარიელისა და ჰაზრისა გლახაკისა. ამის გამო წერასა შემეცნებისა ერთსა შურიტა შეკრულმან გარდმოვიღე რუსულისაგან ენისა, სტიხთა და ნიგნთა საჭმარი და შესაფერი ესე მაგალითი, რომელ მეტალოლია (ანუ ზღაპარსიტყუაობა) ძველთა ელენთაგან ღმერთად აღსარებულთა, რომელიცა არს მრთელსა საბერძნეთისა და ევროპისა ნაცვლად [...] და ღვინისა ჳმარებული მაგალითი სტიხისა და ნიგნისა ურთიერთარსისად მიმონერისა ჳმარებული, რაჲთა ჩუენცა ქონებითა ესევეითარის მაგალითისათა ვისწაოთმცა გუარი წერისა და სტიხისა შეფერითა აღმქსუჭობითა.

საქართველოს მეფის ძე ღენერალ-მაიორი **დავით** (1ბრ).

მიხატვები:

1. მხედრული: „**ლადო მიხეილის ძე ხელაშვილი ქ. თელავი**“ (1r, 63r).
2. მხედრული: „**მიხაილ ხელაშვილისა**“ (1r, 1^აr, 1^ბr, 1^გr). ქვედა არშიებზე ხელრთვები: იოანნე (10r, 16r, 18r), დავითი (11r).
3. მხედრული: „**მიტროპოლიტი ათანასი ლარაძე**“ (61v, მარცხენა არშია).
4. მხედრული: „**ვლადიმერ მიხეილის ძე ხელაშვილი ქ. თელავი**“ (63r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 62.

ახვუთი [XVIII]

1446/63

ტიქნიკური აღწერილობა:

3 ფ. ზომები: ყდა – 228×170, ქაღალდი – 220×165, ტექსტი – 194×130, სისქე – 2, სტრიქონებს შორის მანძილი – 4; არშიები: ზედა – 10, ქვედა – 15, მარჯვენა – 20, მარცხენა – 15. ქაღალდი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 30. აღრიცხვა – ფურცლობრივი განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: კითხვა – ვითარ გულისხმა-იყოფების წერილი იგი წიგნსა მეფეთასა ულუფისა მისთვის, რომლისადა მივიდა საულ კითხვად: უკეთუ ნამდვილვე სამოელისი სული მოიყვანა მან სიტყვს მიცემად მისა ... (1r).

წყდება: ... და ამის მიერ მერმესა მას აღდგომასა მკუდართასა სარწმუნო ჰყოფს, ხოლო აღდგომისა მკუდართასა ყოვლად უზესთაეს არს აღწოცა ცოდვათა, ვითარცა ჰრქვა უფალმან ჰურიათა: რა უადვილეს არს თქმად, თუ მიგეტევენ ცოდვანი შენნი ანუ თქმად (2v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 63.

ჟამნი [XVIII]

1446/64

ტიქნიკური აღწერილობა:

289 ფ. ცარიელი გვერდი – 183v. ყდა – 163×115, ქალაღი – 155×100, ტექსტი – 109×67, სისქე – 37; სტრიქონებს შორის მანძილი – 2; არშები: ზედა – 16, ქვედა – 30, მარჯვენა – 22, მარცხენა – 10. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. მუყაოს ყავისფერი ყდა, დაზიანებული, ალაგ-ალაგ გადაქექილი. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, სათაურები და საზედაო გრაფემები ასომთავრულით და სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 26/30. აღრიცხვა – რვეულებრივი. იწყება ა რვეულით (1), არის 6 ფურცელია, შემდეგ გრძელდება თანმიმდევრობით 8-8 ფურცლიანი რვეულებით და სრულდება ლზ (37-ე) რვეულით, რომელიც არასრული 3 ფურცელია. განკვეთილობის ნიშნები – ♀, ♀, •; ფურცლები ზოგან დალაქავებული და კიდებმობეულია. ხელნაწერში ჩართული ცხრილების გადამწერი – **სიონის დეკანოზისშვილი ნიკოლაოზ**. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ მიხეილის ძე ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **ჟამნი ძილითა ღმრთისა ყოველი** – რაოდენი აქუს ლოცვაჲ მსგავსად წესისა მის წმიდისა იერუსალჴმისა და კეთილთა მონასტერთა. რაჟამს აღსდგე ძილისაგან, განეშორე სარეცელსაჲ და ბრძანეთ – ლოცვითა წმიდათა მამათა ჩუენთათა, უფალო იესუ ქრისტე ღმერთო ჩუენო, შეგვწყალენ ჩუენ, ამინ ... (1r-15v).
2. **დასაწყისი ცისკრისა** – უკეთუ იყოს დიდმარხვა, პირველად ვიტყვოთ – კურთხეულარსი, წმიდაო ღმერთო ... (15v-33v).
3. **ჟამნი პირუელი მზისა, დასაწყისი** – ვიწყებთ ღმობიერად. მოვედით, თაყვანის-ვცეთ გ, სიტყუაჲნი ჩემნი ყურად-იხვენ, უფალო ... (33v-37r).

4. **ჟამნი მესამე, შემდეგ კურთხეულარსისა თქუაჲნ** – მეუფჳო ზეცათაო, წმიდაო ღმერთო ... (37r-40r).
5. **ჟამნი მეექვსე პირველად ვიტყვით** – მოვედით, თაყვანის-ვცეთ გ, მეტანია გ, ღმერთო, სახელითა შენითა მაცხოვნე მე ... (40r-43v).
6. **განგებაჲ სადილის ჟამნისა** – აკურთხევს სული ჩემი უფალსა, კურთხეულ ხარ შენ უფალო ... (43v-49r).
7. **ჟამნი ცხრა ჟამნისა, შემდგომად კურთხეულარსისა** – მეუფჳო ზეცათაო, წმიდაო ღმერთო ... (49r-52r).
8. **დანყებაჲ მწუხრის ლოცვისა** – მღუდელმან კურთხეულარსი, მოვალს პირუელი იგი მღუდელი და იტყვის ამას ... (52r-56r).
9. **ჟამნი წმიდისა სერობისა** – მღუდელმან კურთხეულარსი, უკეთუ მთავარი იყოს ლოცვითა წმიდათა მამათა ჩუენთათა ... (56v-69r).
10. **თვეთა მეტყვლებანი ძალითა ღმრთისათა, წლითინლად. თვესა სეკდემბერსა აქუს დღე ლ, დღეთა აქუს ჟამი იბ და ღამეთა ჟამი იბ** ... (69v-170v).

შენიშვნა: დართული აქვს ცხრილები „სლვა მთოვარისა სამარადისოჲ“, რომლებსაც ახლავს შემდეგი ანდერძი: „ქრისტე, შეინყალე ამისი მჩხაბავი – სიონის დეკანოზის შვილი ნიკოლაოზ (163v-164r).

11. **ქორონიკონი, სანელინდონი ძალითა ღმრთისაჲთა, რომელი ინყეების** ... (171r-181r).

შენიშვნა: ტექსტს ახლავს ანდერძი: „ქრისტე, ქორონიკონი სამოცდაშვიდისა და რვის წლისა არის, გარიგებული და შემკობილი. ამას უკან ვინ ცოცხალი ყოს, მან გაარიგოს“ (181r, ტექსტის ხელით).

12. **ლოცვანი შუალამისნი, თქმული იოსებ გამომეტყველისა მიერ, ლოცვითა წმიდათა მამათა ჩუენთათა, უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩუენო, შეგვწყალენ ჩუენ. წმიდაო ღმერთო, მამაო ჩუენო, კირიელისონი იბ, მოვედით, თაყვანის-ვცეთ გ – უფალი ნათელ ჩემდა და მაცხოვარ ჩემდა, ვისა მეშინოდის** ... (184r-206v).

13. იბაკონი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, რომელსა დაუჯდომელ ეწოდების. ჳმაჲ დ გუერდი – ზეშთა მბრძოლისა ჩემისათჳს და მოღვანისა უძღვევლისა ... (207r-214r).

14. სხვადასხვა ლოცვა (214r-289r).

მინაწერები:

1. მხედრული: „თელავის საკრებულო ტაძრის წინამძღვარი, დეკანოზი მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი“ (1r, ზედა არშია. იხ. ასევე 30v, 87v, 136r, 168r, 183r, 194v, 210r, 232v, 267v, 279v, 289v).
2. მხედრული: „ლადო მიხეილის ძე ხელაშვილი“ (113r, მარცხენა არშია. იხ. ასევე 182v, 289v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 63-64.

ყოვლად საზოგადო ისტორია შრეკკოვისა. ნაწილი მეორე. ისტორია შემდგომად შობისა ქრისტესსა [XIX]

1446/65

ტიქნიკური აღწერილობა:

57 ფ. ზომები: ყდა: 214×165, ქალაღი: 206×163, ტექსტი: 167×112, სისქე: 12, სტრიქონებს შორის მანძილი: 5. არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 28, მარჯვენა – 30, მარცხენა – 11. ქალაღი – ლურჯი. მელანი – შავი. მუყაოს მწვანე ყდა. კიდები ტყავგადაკრული. ტყავი დაზიანებული. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები და სათაურები – ასომთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 24. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ავტორი – **შრეკკოვი (1აr)**. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

თხზულება შემდეგი თავებისაგან შედგება:

1. ყოვლად საზოგადო ისტორია შრეკკოვისა. ნაწილი მეორე. ისტორია შემდგომად შობისა ქრისტესსა. პერიოდი პირველი. იესო ქრისტეთგან თეოდოსადმდე და დიდად დაშენებადმდე ერთავ ანუ დაფუძნებითდგან ქრისტეანებრისა ეკლესიისა განყოფადმდე რომის იმპერიისა, დაცემადმდე მისსა დასავლეთის ქუწყანათა შინა და დასაბამადმდე ახალთა საჯელმნიფოთა. 1-200 წელნი შემდგომად შობისა ქრისტესსა – ოდეს რომის იმპერია განსუწნებით ჰმორჩილებდა მპყრობელობასა ავლუსტოსისსა; ჰსწავლანი და ჴელოვნებანი მიჰსწუთებოდენ მას შინა კნინლა სრულებადმდე (1აr-16v).
2. სხუადასხუანი აღნიშუნანი ისტორიისათვს პირველისა პერიოდისა (16v-19r).

3. პერიოდი მეორე, თეოდოსიტგან მალომეტადმდე ანუ დიდსა დაშენებისაგან ერთსა, დარღუჭვითგან დასავლეთისა რომის იმპერიისა დაწყებითგან ახალთა სამეფოთასა დაწყებადმდე მალომეტიანებისა სარწმუნოებისა და სამეფოხსა ყოველად შობითგან ქრისტესსა (19v-26r).
4. სხუადასხუანი აღნიშუნანი ისტორიისათჳს მეორისა პერიოდისა (26v-27v).
5. პერიოდი მესამე, მალომეტიგან კარლ დიდამდე ანუ შემოსლვტგან კაცთა შორის მეოთხისა მმუფლებელისა სარწმუნოებისა და დაფუძნებითგან ძლიერისა სახალიჲოხსა დაწყებადმდე ახლისა დასავლეთის იმპერიის ფრანკთასა. შემდგომად შ. ქრისტესსა 622 წლითგან 800 წლადმდე (28r-35r).
6. სხუადასხუანი აღნიშუნანი ისტორიისათჳს მესამისა პერიოდისა (35r-36r).
7. პერიოდი მეოთხე, კარლ დიდითგან გრიგორი მეშვიდედ და ლოტტჲფრიდ იუილინადმდე ანუ აღდგინებითგან რომის იმპერიისა დასავლეთსა შინა ჲრანკთა მიერ მას დროდმდე, რომელსაცა შინა სულიერი ანუ სამღდელო მეუფება პაპისა მისწუთა სრულებასა თჳსსა და დაწყებადმდე ჯუართთა გალაშქრუათა შემდგომად შ. ქ. 800-1096 წლადმდე (36v-58v).

მინაწერები:

1. „Свящ. Хелаева; 2. ლადო მიხეილის ძე ხელაშვილი“ (1r, ხელნაწერის ფორზაცზე).
2. მხედრული: „ლადო მიხეილის ძე ხელაშვილი“ (19r).
3. მხედრული: „ვლადიმირ მიხეილის ძე ხელაშვილი, ქ. თელავი“ (26r, 57v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 63.

პრიბული, 1862 წ.

1446/66

ტიქნიკური აღწერილობა:

38 ფ. ცარიელი ფურცლები – 1v, 7v. ზომები: ყდა – 230×190, ქალაღი – 225×183, ტექსტი – 198×178, სისქე – 10, სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: ზედა – 5, ქვედა – 10, მარჯვენა – 20. ქალაღი – თეთრი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, რუსული. სტრიქონების რაოდენობა – 20/38. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. გადამწერი – **მიხეილ ხელაევი** (7r, 11r-v, 14r, 34v, 36v, 38v). მთარგმნელი – **მიხეილ ხელაევი** (7r, 11r, 34v, 36v). [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნული არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **განსჯა ტანჯუათათვს უფლისა ჩუენისა იესო ქრისტესი** (1r-7r).

დასაწყისი: საიდგან იწყო წინად სიკუდილითნი ტანჯუანი უფლისა ჩუენისა?

იერუსალიმს. სად გათავდნენ ეს ტანჯუანი? **გოლგოთაზე ...**

შენიშვნა: ტექსტი რუსულიდან არის ნათარგმნი, სათაურს თავზე მიწერილი აქვს რუსულად: Перевод с русского.

2. **ლოცუა ჭაბუკისა შემოქმედისადმი** (8r).

დასაწყისი: შენდამი, უფალო და შემოქმედო, მოვილტვი ჩემის გამოუცდელის სულითა ...

3. **გალობა ღვთისმშობელისა მიმართ ჟამსა საფარველის გამოცხადებისა** (8r-9r).

დასაწყისი: მოახლოვდენ ახლოს საბერძნეთისა მტერნი,
ემუქრებიან მას წარსაწყმედლად ჯარნი ...

4. **ლოცვისათვის, დარიგება ერთის წმიდის მოხუცისა (9r-v).**

დასაწყისი: ლოცუა სულსა ზეცასთან შეაერთებს
იგი საუკუნობისთვის წინდია ...

5. **ქრისტეს შობაზედ (10r-v).**

დასაწყისი: წევს შეხვეული სახვეველითა
ქვაბსა შინა იგი, რომელმან სამყარო ზეცათა ...

6. **ძღვევის გალობა ღვთისმშობელისა მიმართ (10v).**

დასაწყისი: შენ, ზესთა მბრძოლისა, შენ,
ძღვეათა წინამძღვარსა შენ,
ყოვლად წმიდასა და ყოვლად ქებულსა ...

7. **გალობა ღვთისმშობელისა (10v-11r).**

დასაწყისი: დედაო უმაღლესო, მაღალთა გონებათაო
მათ საუკუნო დიდებაო – ქებათაო ...

შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს მიწერილია რუსულად. Перевел с
русского языка ученик высшего отделения семинарии **Мих. Хелаев**
(10v-11r).

8. **ქადაგებები და ლოცვები (11v-36v).**

8.1. **სარჩევი, რუსულ ენაზე (11v).**

დასაწყისი: „Слово на день введения во Пресвятыя Богородицы...“

ბოლო: [...]Песень к Богородиць. Перевель уч. Бог. **Мих. Хелаев.**

8.2. **Глава VI Указатель для изяснения иностранных слов и выражений
в священном писании (12r-14r).**

დასაწყისი: „Аввадон – евр. губитель, это имя усвоятся ангелу
бездны ...“.

შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს ხელმოწერაა რუსულად – Писаль **Михаил
Хелаев.**

8.3. **21 ноября. Введение во храм Пресв. Богородицы (14v-16v).**

დასაწყისი: ყოველნი დიდებულნი დღესასწაულნი, პატივისათვის
წმიდათა ბრწყინავენ მსგავსად [...].

- 8.4. **Слово 2-е на день Иоана Богослова (17r-18r).**
დასაწყისი: რას შეუძლიან დაედაროს ამა ნეტარებასთან, რომელი იყოს შეყვარებული უფლისაგან, გარნა [...].
- 8.5. **Слово 3 На Новый год (18v-21v).**
დასაწყისი: და ვითარ აღესრულნეს დღენი იგი რვანი წინადაცუჭთისა მისისანი [...].
- 8.6. **Памяц 13 ноября 4-ое слово на день Иоанна Злестоуста (21v-22v).**
დასაწყისი: მიყვარს მე ძველი წიგნი, ზადიკი, მიყვარს მისთვის, რომელი მას შინა იპოების ქება წმ. იოანე ოქროპირზედ [...].
- 8.7. **Слово 5. На день Иоанна Боговлова (22v-24v).**
დასაწყისი: რომელსა არა უყვარდეს ძმა თვისი, რომელი იხილა ღმერთი, რომელი არა უხილავს ვითარ ძალუძს [...].
- 8.8. **Слово 6. На день св.великомученина Георгия (24v-26v).**
დასაწყისი: მონამენი და ანგელოსნი განირჩევიან ურთიერთას მხოლოდ სახელითა, ხოლო თვთ საქმით იგინი თანასწორ [...].
- 8.9. **Слово 7. На день св. ап. Петра и Павла (26v-28r).**
დასაწყისი: მსგავსად რომლისამე დიდის სხეულისა, რომის ქალაქსა აქუნან ორნი ნათელნი თვალნი, სხეულნი წმიდათა [...].
- 8.10. **Слово 8. На день рождества Иоанна Кребшени. Лук. 15 (28r-29v).**
დასაწყისი: დღეს ვდღესასწაულობთ ჩვენ, საყვარელნო ძმანო, შობასა იოანე ნათლიმცემელისასა [...].
- 8.11. **Благовещение пресвятыя Богородицы (29v-33r).**
დასაწყისი: და თუცსა მეექვსესა მოივლინა **გაბრიელ** ანგელოსი ღმრთისა მიერ ქალაქად **გალილიასა**, რომლისა სახელი ნაზარეთ [...].
- 8.12. **Воздвижение честного и животворящего креста (33v-34v).**
დასაწყისი: თუმცა ყოველი საკვირველთმოქმედება ქრისტესი უზომო, ღვთაებრივ და საკვირველ არს, გარნა ყოველზე [...].
შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს არის წითელი მელნით რუსულად ხელმონერა – **Михаил Хелаев**.

9. სიტყვა ქრისტეშობაზედ (35r-36v).

დასაწყისი: განეხუნა ცაჲ, დიდებამან უფლისამან განაბრწყინვა ქუ-
წყანა, გამოცხადნენ ურიცხვნი სიმრავლენი ზეციურის [...].

შენიშვნა: ტექსტის ბოლოს არის ხელმოწერა – **Михаил Хелаев.**

10. წმიდა წმიდათა (37r-38v).

დასაწყისი: რაოდენისამე წამის წინათ გესმათ, ქრისტიანენო, ეს
სიტყვები, მაგრამ ეს სიტყვები „წმიდა წმიდათა საკუთრად [...]“.

მინაწერები:

ტექსტს აქვს უმნიშვნელო შინაარსის მინაწერები (1r, 38v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწე-
რილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკე-
ლიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 65-68.

პრეპული [XIX]

1446/67

ტიქნიკური აღწერილობა:

48 ფ. ცარიელი გვერდი – 48r. ზომები: ყდა – 22×172, ქალღი – 21×165, ტექსტი – 153×120, სისქე – 10, სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 20, ქვედა – 25, მარჯვენა – 24, მარცხენა – 12. ქალღი. მელანი – შავი, წითელი. ტყავის ყდა, ალაგ-ალაგ გადაქექილი. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 20/21. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •. ხელნაწერს ახლავს ყვავილოვანი ორნამენტებით გაფორმებული თავსამკაული (1r). გადამწერი – **იაკობ გარსიევი** (48v). გადამწერის ადგილი – **დავით გარეჯის მონასტერი** (48v). [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ვლადიმერ ხელაშვილი-საგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ტექსტის შედგენილობა:

1. თუესა აგვისტოსა იე მიცვალეა ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა, თქმული წმინდისა მამისა ჩვენისა ბასილი კესარიელისა, რაჟამს-იგი აღვიდოდა ქუჭყანით ზეცად. გვაკურთხენ, მამაო – რაჟამს სულისაგან წმიდისა ღმრთისმშობელსა მარიაჲს გულისხმა-ეყო ჟამი განსვლისა მისისა ამიერ სოფლით, მაშინ მხიარულ იქმნა სიბრძნითა საღმრთოთა ... (1r-25v).

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, თბილისი, გვ. 446.

2. ცხოვრება და მოქალაქობა წმიდისა დ[ა] ღმერთშემოსილისა მამისა ჩვენისა დავით გარეჯელისა. მამაო, გუაკურთხენ – სახსენებელსა მართლისასა მომთხრობელთა და მოქალაქობასა წმიდათასა

აღმწერელთა გონებისა სადამე თვალთა განწმენდილად ჯერ იყო ქონება... (26r-47v).

შენიშვნა:

1. ტექსტი წარმოადგენს დავით გარეჯელის „ცოვრების“ ვრცელ რედაქციას.
2. ტექსტი გამოქვეყნებულია. იხ. ასურელ მოღვაწეთა ცხოვრების წიგნთა ძველი რედაქციები, ტექსტები გამოკვლევითა და ლექსიკონით გამოსცა ილია აბულაძემ, თბილისი 1955, გვ. 144-196.

ანდერძები:

მხედრული: „ესე წიგნი ეკუთვნის მღვდელს **იაკობ გარსიევსა**, რომელიც არის ნალუაწი მისგან წმიდის **დავით გარესჯის** მონასტერსა შინა“ (48v).

მინაწერები:

1. მხედრული: „თელავის საკრებულო ტაძრის წინამძღვარი, **დეკანოზი მისხილ იოსების ძე ხელაშვილი**“ (26r, ამავე შინაარსის მინაწერი იხ. 47v. ამ უკანასკნელს გვიანდელი ხელითა და კალმით მიწერილი აქვს 1902).
2. მხედრული: „ესე წიგნი ეკუთვნის დაძმობილებ(!) როგორცა თავი ძმ(!) **გრიგოლ**, იგრეთვე(!) ის არი ჩემი ძმა. ვინც ეთმანეც აწყენისოს, გაუწყრეს მღთების მადლი, რისხამდეს უკუნისამდე ამინ(!): მე კიდევ ხელს ვაწერ. ამავე ფურცლის ქვედა არშიაზე ლურჯი მელნით: „ლადო ხელაშვილი“ (48v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 68-69.

ანტონ კათალიკოზი, რიტორიკა [XVIII]

1446/68

ტიქნიკური აღწერილობა:

39 ფ. ცარიელი ფურცლები – 38, 39. ზომები: ყდა – 219×183, ქალაღი – 208×175, ტექსტი – 155×118, სისქე – 9, სტრიქონებს შორის მანძილი – 6. არშიები: ზედა – 23, ქვედა – 30, მარჯვენა – 33, მარცხენა – 16. ქალაღი. მელანი – შავი. მუყაოს ყავისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 23. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •; აღრიცხვა – რვეულებრივი, აღნიშნულია არაბული ციფრებით ქვედა არშიაზე. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი – თვს რიტორებისა. §1 რიტორება არს ჳელოვნება, განკარგუათ და საამოვნოდ განცხადებად ჳაზრთა თვსთა ... (4r)

შინაწერები:

1. თხზული ასოებით: „ახალი რიტორება, ინოკენტი, იესე, მათე; 1 Сукринский Священника Ясие; Ваше высокопреподобие; ცუდი ჳელი არის“ (1r).
2. „РИТОРИКА НОВАЯ, მომსრელი სენი, მოროვაი იავზვა“ (3r).
3. მხედრული, მარცხენა არშია, ლურჯი მელნით: „ვლადიმერ მიხეილის ძე ხელაშვილი. 1906 წ.“ (11r).
4. მხედრული: „თელავის საკრებულო ტაძრის წინამძღვარი, დეკანოზი **მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი. ლადო ხელაშვილი**“ (6r, 22r, 37r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 69.

ფილოსოფიური ნიშნი [XIX]

1446/69

ტიქნიკური აღწერილობა:

10 ფ. ცარიელი ფურცელი – 9. ზომები: ყდა – 350×228, ქაღალდი – 330×215/340×218, ტექსტი – 300×104/330×185, სისქე – 10, სტრიქონებს შორის მანძილი – 2/5; არშიები: ზედა – 15/10, ქვედა – 4/15, მარჯვენა – 25/30/100, მარცხენა – 10/20. ქაღალდი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ნაცრისფერი ფერის ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 38/40/42. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – •, ♣, ♠. ხელნაწერი ნაკლულია, ფურცლები დალაქავებული, რესტავრირებული. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ფილოსოფია მიიღებს განსასჯელად ორგუართა ხატითა, ესე იგი ჰაზრსა შინა მოქმედისა და ჰაზრსა შინა ვნებულისასა ... (1r).

მინაწერები:

1. მხედრული: „მიხაილ იოსების ძე ხელაშვილი“ (1r).
2. მხედრული: „იოსებ ასტრიმიჩისა“, „გრიგოლ მეთიევი(?)“, აქვე: „священника Хелаева“ (10r).
3. მხედრული: „გამოგვეცხადა ბრძანება ზეგანის ნაცვალს და ფაშანისასა კიკოლასა“ (10v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 70.

იონან სინელი, კლემასი [XVIII]

1446/70

ტიქნიკური აღწერილობა:

26 ფ. ზომები: ყდა – 224×185, ქალაღი – 212×173, ტექსტი – 160×145, სისქე – 8, სტრიქონებს შორის მანძილი – 1. არშიები: ზედა – 17, ქვედა – 22, მარჯვენა – 15, მარცხენა – 10. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგა-დაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 30/31. აღრიცხვა – რვეულებრივი, ქვედა არშიაზე აღნიშნულია მხედრული (1r, 5v) და არაბული ციფრებით (9r, 17r, 18r); ავტორი – იონან სინელი (1r). [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: „იონანსაგან სინელისა სამათნი. გვარნი კიბისანი, აღსავალ-თაებრ თქმულნი. ვინცა აღსრულხარ, სისრულედ მიწვეწულხარ, ესენი თითო თავისაგან ათ მუხლად მე იოვანე, დავლექსენ პირის პირად – გნებავს გამოხუალ, თუ ოდესცა ამას ჰყოფ, არსსა ვით ხედავ უმეცარი, არ მართალი ... (1r).

წყდება: ... ნუ სადა მწარედ მგლოვიარეთა გულითა ნეტარნოდებით ნუგეშინის გვცეს ღმერთმან (26v).

მინაწერები:

მხედრული: „დეკანოზი მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი“ (3r, მარცხენა არშია).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. კორნელი კეკელიძე, ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია, ტომი I, თბილისი, 1941, გვ. 263.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, შედგენილია პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 70.

პარაბაღინი [XIX]

1446/71

ტიქნიკური აღწერილობა:

21 ფ. ზომები: ყდა – 175×141, ქალაღი – 164×105, ტექსტი – 132×105, სისქე – 2, სტრიქონებს შორის მანძილი – 4; არშიები: ზედა – 8, ქვედა – 18, მარჯვენა – 12, მარცხენა – 7. ქალაღი. მელანი – შავი, ნითელი. კოლენკორგა-დაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 16/17. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები: •, •. ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები დალაქავებული. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან.**

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]და ბევრი პაქსიმატი სჭამოს, ორსავ არგებს და უშველისო. ფეტვის პური ხმელი და გრილი არის ...(1r).

ტექსტის შედგენილობა:

1. [...]და ბევრი პაქსიმატი სჭამოს, ორსავ არგებს და უშველისო. ფეტვის პური ხმელი და გრილი არის ... (1r-2r)
2. კაცს რომ შარდი შე[ე]კრას და ქარი ქონდეს (3v-4r).
3. რაც აწყენს ან არგებს ქარს (4r).
4. იარაყიანის წამალი (10r).
5. სისხისა(!) და სიმსივნის წამალი (11r).
6. ფუშის წამალი (12r).
7. ცხვირში რომ სისხლი ორს ნეშტში დიოდეს (12v).
8. ყოველისგან უკეთესი ტლე და წამალი (13r).
9. წელისა და ბოქვენისა ტკივილის და ფუშისა (13r).
10. ფირტვის თირკმლის და შირმის წამალი (15v).
11. გულისტკივილისა ფეთქისა წამალი (16v).
12. სიცვიისა და სიგრილისაგან კაცს რომ გული სტკიოდეს (17v).
13. წამალი თავის ტკივილისა თავისთვის (18r).

14. თვალის ტკივილისა (19v).

15. ყურის ტკივილისა (20v).

16. კბილის ნამალი (21v).

წყდება: ... ხმელი ყურძენი უნდა დანაცოთ, რძით მოხარშოთ, ნელთბილი პირში იგუბოთ, კბილები დაათეთროს და დაამაგროს ... (21v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 71.

ვახტანგ ბატონიშვილის სამართლის ნიშნი [XVIII]

1446/72

ტიქნიკური აღწერილობა:

130 ფ. ცარიელი ფურცლები – 1r-3v, 91v, 102v-130r. ზომები: ყდა – 210×110, ქალაღი – 208×175, ტექსტი – 150×115, სისქე – 23, სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 31, მარჯვენა – 23, მარცხენა – 20. ქალაღი. მელანი – შავი. ტყავის ყავისფერი ყდა, ყდაზე გაირჩევა ორნამენტები. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 13. აღრიცხვა – გვერდობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – •, ♣ [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: სამართალი. პირუჭლი შესავალი ბატონისშვილის ვახტანგის ნაბრძანები – მყოფისა უმყოფობასა არსისა და უარსესისა მქეები, არა თუ ღირსად, არამედ შეძლებისა ჩემისაებრ მქეებელი და მმონებელი ... (1r-14v).

1. კარი თეთრის გარიგებისა (14v-53v).
2. ან ვინყოთ კარი ქურდობისა და სამართალი მისი (53v-56v).
3. კარი ნასყიდობისა (56v-92r).

შენიშვნა: მხედრული მინაწერი: „საყვარელნო ძმანო და მეგობარნო! აქ რიცხვი არეული არის მაგრა, გთხოვთ მოტევენასა, ამისთვის რომ საიდგანაც გადმოვწერეთ, იქ ასე იყო“ (77v, მარჯვენა არშია).

4. საძიებელი (92r-100v).
5. ქორონიკონი (100v-101r).

მინაწერები:

1. მხედრული, ტექსტის ხელით: „საყვარელნო ძმანო და მეგობარნო! აქ რიცხვი არეული არის, მაგრამ გთხოვთ მოტევებასა, ამისთვის რომ საიდგანაც გადმოვნერეთ, იქ ასრე იყო. სდჴ“ (77v, მარჯვენა არშია).
2. მხედრული: „უფლისა არას ქვეყანა და სახსება მისი“ (129v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 71.
2. ქართული სამართლის ძეგლები, I, ვახტანგ VI-ის სამართლის წიგნთა კრებული, ტექსტი გამოსცა, გამოკვლევა და ლექსიკონი დაურთო პროფ. ი. დოლიძემ, თბილისი, 1963, გვ. 478-479, 485-549.

მაქსიმე აღმსარებელი, სნავლანი [XVIII]

1446/73

ტიქნიკური აღწერილობა:

45 ფ. ზომები: ყდა – 230×190, ქალაღი – 220×170, ტექსტი – 170×130, სისქე – 20, სტრიქონებს შორის მანძილი – 2; არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 25, მარჯვენა – 33, მარცხენა – 23. ქალაღი. მელანი – შავი, ნითელი. მუყაოს შინდისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, ნუსხური. სტრიქონების რაოდენობა – 16. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – **ა, ე, ი**. ხელნაწერი ბოლონაკლულია, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის: 6-7. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: წმიდისა მამისა ჩვენისა **მაქსიმეს** თქმულთაგან, რომელსა ჰკითხავდა **თალასი** მღუდელ მამასახლისი. კითხვა: ნებანი ესე გულის-თქმა, გულისწყრომა, მწუხარება და შიში მსგავსნი მათნი თავით თვისით არიან ბოროტ, ანუ ვითარცა ივმარნეს ... (1r).

წყდება: ... იტყვს **ვასილის** მოძღუარი, ვითარმედ მივალს სიკუდილი კაცისა, რაჟამს აღივსნენ დღენი მისნი და განსრულდეს საზომი მისი და საზომი ყოველთა კაცთა ცხოვრებისა. ბრძანება ღმრთისა არს და წოდება მისი ვითარ-იგი პირუჭლად ჰსთქუჴს: რავალნ (!) ჰგონებენ ვითარმედ, ვერ შესაძლებელ არს აღდგომა... (45v).

მინაწერები:

1. მხედრული: „მის. ხელაშვილი“ (1r, ზედა არშია).
2. მხედრული: „ლადო ხელაშვილი“ (24r, 32r, ქვედა არშია).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 72.

ლეოლრაჭია [XVIII]

1446/74

ტიქნიკური აღწერილობა:

7 ფ. ცარიელი გვერდი – გვ. 7. ზომები: ყდა – 230×188, ქალაღი – 222×177, ტექსტი – 190×149, სტრიქონებს შორის მანძილი – 3/5; არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 20, მარჯვენა – 11, მარცხენა – 25. ქალაღი – მწვანე, მელანი – შავი. მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სათაურები და საზედაო გრაფემები – მთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 23. აღრიცხვა – ფურ-ცლობრივი. განკვეთილების ნიშნები – •, ••, •••. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ლეოლრაჭია ესე იგი აღწერა ქუჭყანისა ქუეყნიერისათჳს სფერაჲსა გინა ბურთისა. მსოფლიო სჭერა ან ბურთი შეიცავს თავსა ზედა თჳსსა 7200 მილსა, აღრაცხე ყოველსა მილსა შინა 3000 ნაბიჯი გეომეტრიული (1r).

მინაწერები:

მხედრული: კარბელაშვილის ხელმწერა (6v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 73.

კრიპული [XIV-XV]

1446/75

ტიქნიკური აღწერილობა:

147 ფ. ცარიელი ფურცლები – 69v, 85ra, 86r. ზომები: ყდა – 144×109, ქალაღდი – 138×104, ტექსტი – 115×76, სისქე – 34; სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არ-შეები: ზედა – 15, ქვედა – 25, მარჯვენა – 27, მარცხენა – 19. ქალაღდი. მელანი – შავი, ნითელი. მუყაოგადაკრული ტყავის შავი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, მხედრული, სათაურები და საზედაო გრაფემები – ასომთავრულითა და სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 14/15/18/20/21/22. აღრიცხვა – რვეულებრივი: 8-8 ფურცლით, იწყება ით (მე-19 რვეულით) და სრულდება ლჷ (38-ე) სრული რვეულით. აკლია კთ, ლ, ლგ რვეულები, არასრულად არის წარმოდგენილი კბ (24-ე) რვეული (4 ფურცელი). განკვეთილობის ნიშნები – •, •, ••. თავბოლონაკლული, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის – 2-3, 122-123, ფურცლები ზოგან დალაქავებული და კიდებმობეულია. ხელნაწერში რამდენიმე ხელი გაირჩევა: ნუსხური – 1) 1r-27v [XIV-XV], 2) 29r-81v [XIV-XV], 87r-146v [XIX], მხედრული – 3) 82r-85v, 85av, 96v. [XIV] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. გარკვეული პერიოდი ხელნაწერი ეკუთვნოდა იერონიმე ალექსეევს (ყდის ზედა ფრთის ფორზაცი). 1885 წლის 26 ნოემბერს ხელნაწერი სოლომონა მენვრილმანისაგან შეუძენია მღვდელ მიხეილ ხელაშვილს. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოვიდა 1924 წელს ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. [...] (1r).

დასაწყისი: [...]სა შინა მოწსენებულ არიან და ალაჯორთა შკდეული კვრიაკე ვსნილი არის ყოვლითურთ ... (1r).

წყდება: ... რომელთა წინა კვრიაკე დაემთხუჭოდეს პირუელად აღდგომისა ითქუმის ... (1r).

2. [...] (2r-16r).

დასაწყისი: [...]ო კეთილი რომელი წარვიდა და. გ ხუასტაგითა გარდაიწადო. დ ასესხო და ძნელად მოგცეს ... (2r).

3. **ესე არს გამოცდა სიზმართა** – უკუეთუ ძილსა შინა წინასწარმეტყუელთაგანი ვინმე იხილო და გზრახვიდეს, ცოდვილი იყო, სინანულსა ეწიო ... (16r-21r).

4. **კითხვა-მიგება** – ეგების ერისაგანისა ხუცისაგან მონაზონისა კურთხევამ ანუ დამონაფებამ კაცისა ანუ აღსაარებისა მოსმენა? ... (21v-23v).

5. **ალაჯორის კვრიაკესათვს, შვილნო და მამანო** – რომელ არს განყოფილებამ უსჯულოთა მწვალებელთა და მორწმუნეთა, რამეთუ მორწმუნეთათვს განაწესეს შვდეული ესე ხსნილად ... (24r-25r).

6. [...] (26r-27v).

დასაწყისი: [...]რებად ბზობად დიდსა ხუთშაბათსა სწირვიდა. ჟამთა მრემლთა(!) მარხვასა ლოცვასა და სინმიდესა შეუთუალევი ... (26r).

წყდება: ... უკუეთუ ვინმე კრულ იყოს ებისკოპოსისაგან ანუ ქორაბისკოვისაგან(!), ეკლესიას ნუ შეუშვებ და მის თანა ჟამსა ნუ სწირავ, ნუცა მის თანა პურსა სჭამ, ნუ ეუბნები წავიდ[...]. (27v).

7. **სიბრძნისაგან მრავალთა ფილოსოფოსთასა ძუჭლნი** – არისტოტელი თქუა ვითარმედ ყორანთასა მლიქნელნი უბოროტეს არიან, რამეთუ ყორანნი მკუდართა, ხოლო მლიქნელნი ცოცხალთა შესჭამენ ... (29r-41r).

8. **სწავლანი მრავალთა ფილოსოფოსთანი შუჭნიერნი, გარნა უფროსნი სოლომონისნი არიან** – სიბოროტე, რომელი იხილო სხუამთა თანა და ძუნად აგიწინდეს, განეკრძალე ... (41r-53v).

9. **მოპოვნებაანი ჯელოვნებათანი** – ევლკლიდის(!) ქუჭყანისა მზომელობამ ... (53v-69r).

10. **იამბიკო საუფლოთა მცნებათა სახარებისათამ** – რისხვამ სასჯელის რა კრებულით განწადისა ... (70r-71r).

11. **გოდებამ დავითისი საულ და იონათანისა, ოდეს-იგი მოიკლნეს უცხოთესლთა მიერ მახვლთა. მაშინ აღმოთქუა ტირილით გოდებამ ესე და რამეთუ ძუჭლსა სჯულსა შინა აღასრულნა სიკეთითა**

გონებისთა დავით ახლისა სჯულისა სახარებისა მცნებაანი: არავე მიაგო ბოროტი ბოროტისა წილ ცხორებაესა შინა თვსსა – ძნობდინ იერუსალჴმ დაცემულთა შენთათჴს, რომელნი-იგი დაეცნეს წყალობითა [რ]აბამ ძლიერნი მძლენი ბრძოლასა შინა ... (71r-72v).

12. ვისცა ნაიარევსა სწამ[ლ]ობდუ – დასუი სოლომონის ბეჭედი და ყოველსა თუალსა ... (72v-73v).

13. ლოცვა აღისა – ჩუენ ვიყვენით სამნი ძმანი – ელმონოზ და აღბზნოზ და ელკანოზ და მოვიდოდით მთასა ზედა ... (73v-74v).

14. კარბაჲდინთაგან – ლელჴსა სძე, რომელი ჯერეთ არა დამნიფულ იყოს, ძაღლისა ნაკბენსა სცხო, დიდად ერგების ... (74v-81v).

წყდება: ... მუცელი, რომელსა შეედვას ეკალ, ძუალისა ძირი შეაგებუ და სამსა დღესა უზმასა ასჴ, ვის მუცე[...]. (81v).

15. თვალის ტკივილისა – ვინც კვერცხის გული ცარიელ წყალში მოხარშოს, ცოტაოდენი ზაფრანა და ვარდის წყალი გაურიოს და თვალზედ დაადვას, ყველაფერს თვალის ტკივილს უშველის ... (82r-85v).

შენიშვნა: ჩანართი გვიანდელი, XIX საუკუნის მხედრულით.

აქვე გვიანდელი ჩანაწერი (XX საუკუნის I ნახ.) – „ყრუისათვის“, ჩამწერი: ახალქალაქში მცხოვრები პავლე მაისურაძე (85av).

16. კითხვა-მიგებაჲ – კითხვაჲ: ნელსაცხებელისა დამსხმელი დედაკაცი ვინ იყო, ანუ რისა იყო, ანუ ფასი მისი სით მიიღო? ... (87r-92v).

17. სიტყუაჲნი სულისა სარგებელნი სულმცირედ შემოკრებილნი – მოციქულისა. ჟამთა გამოიფრდით, რამეთუ დღენი ბოროტნი არიან. ესე არს გამოფრდაჲ ჟამთა, რაჲთა შიშითა უცნაურად სიკუდილი-სათა კაცმან ყოს დღითიდღე ღმრთისმსახურებაჲ ... (93r-103v).

18. სამთუარეო სნეულსა – მთვარისასა დღე კეთილ ყოვლისა საქმისათჴს, რომელი დასნეულდეს ... (104r-109v).

19. თუ ვითარ ჯერ არს აღწერით შეჩუენებაჲ წმიდად ღმრთისა ეკლესიად მომავალთა მანიქეველთა წვალეებისაგან – შეჩუენებულმცა არს მანიწრულისაგან არიან მანიქეველნი და ყოველნი წვალებაჲნი მისნი ... (109v-113v).

20. აღსარება და უწყება და სასწაული მართლისა სარწმუნოებისა და წმიდათა კრებულთათვის, რომელთა დაამტკიცეს მართალი სარწმუნოება რომელი-ესე ჯერ არს ყოველთა ქრისტიანეთათვის, რაათა კეთილად და გამონულილვით მეცნიერ იყვნენ – მრწამს ერთი ღმერთი – მამა ყოვლისამპყრობელი, შემოქმედი ცათა და ქუეყანისა ... (114r-146v).

შედის:

- წმიდისა ფოტი პატრიარქისა აღწერილი ესრეთ (115v-130v).
- ესე უკუჭ კრებაჲნი ექმნეს უწინარეს ნიკიისა კრებისა (131r-141r).
- მიქაელ სვკელისა იერუსალჴმელ მართლისა სარწმუნოებისა წარმოთქმა (141r-146v).

წყდება: ... რომელმან მოსცა იგი მორწმუნეთა სასუმლად და საჭმლად მოსატევებელად ცოდვათა. შევინყნარებ ყოველთავე ეკლესიისა წესთა [...] (146v).

მინაწერები:

ნუსხური:

1. „ცოდვილი **მოსე** გევედრები: მიწყალე, ღმერთო“ (68v, მარცხენა არშია, ტექსტის ხელით).
2. „ცოდვილი **მოსე**, გევედრები შემწყალე, ძეო ღმრთისაო“ (142v, მარცხენა არშია, ტექსტის ხელით).
3. ნუსხური: „ღმერთო, მილხინე ცოდვილსა ამას და შემწყალე“ (1v, მარცხენა და ქვედა არშიებზე).

მხედრული:

4. გვიანდელი ხელით: „წიგნი ესე ეკუთვნის **იერონიმე ალექსიევს** (ყდის ზედა ფრთის ფორზაცი).
5. აქვე გვიანდელი ხელით: „ეს წიგნი ვიყიდე სოლომონა მენწრიმალის დუქანში 26 ნოემბერს სამშაბათს დღეს 1885 წ. იმ დროს ვაჩნაძიანის მღუდელი ლაზარე აბრამოვიც იქ იყო. **მღუდელი მიხეილ ხელაშვილი**“ (ლურჯი მელანი).
6. **აქვე:** „ლადო მიხეილის ძე ხელაშვილი“ (წითელი მელანი, იხ. ასევე 49r, 101r, 147r).

7. „შენისა [...] მონაზონი თამარი, [...] ...]. ღმერთო, შეიწყალე სული თამარისა [...]. ღმერთო, მაისაისა(!) და ძისასა, შეიწყალე საძვალონი ამისა ადგილისა. უფალო, იახლე თამარი და [...] მისა ძმა [...]. ადღევრძელო ძმა სტეფანე, საძვალოც მამაისა [...]" (1v).
8. [...]] (28r, შავი მელანი).
9. „ღმერთო, შეიწყალე ფრიად ცოდვილი და სანყალობელი **ულუმპია**, ამინ. ვაჟ, მე ცოდვილსა და ვინცა ბრძანოთ შენდობა ჩემ ცოდვილსა და [...] გლახაკისათვის, თქვენაც შეგიწყალნეს უხვად მომნიჭებელმან და შემწყალებელმან ყოველთა ღმერთმან, ამინ“ (28v).
აქვე: „ქ. ღმერთო, შეიწყალე სული ფრიად ცოდვილისა [...]] ცოდვილისა, მიშველე, ღმერთო“.
10. „ღმერთო, გამიმარჯვე ყოველსა საქმე შიგან, საღმრთოსა და საკაცობოსა შიგან, ორშიგანვე და წიგნი თუ მადლია“ (38r).
11. აქვე იმავე ხელით: „ღმერთო, შემეყუარე თავ ჟამ შენსა მეფობისა მადლსაჲ“.
12. „თელავის საკრებულო ტაძრის წინამძღვარი, დეკანოზი მიხეილ იოსებისძე ხელაშვილი“ (69r, შავი მელანი, მარცხენა არშია. იხ. ასევე 36r, 115r, 141r).
13. „პატარიძე“ (92v, ქვედა არშია).
14. გადაშლილი: „1830-სა წელსა ოკდომბრის 10 ნარვიკითხე. მღუდელმონაზონმა ტარასი“ (146r, ქვედა არშია).
15. „არა რა არს ესრეთ დასავინყებელ, ვითარ კაცი“ (146v, მარცხენა არშია).
16. უმნიშვნელო მინაწერები მხედრულით – 25v, 80v, 81r, 91v, 92v.

შენიშვნები:

1. ხელნაწერი სინკრეტული ხასიათისაა. მასში შედის როგორც ლიტურგიკული შინაარსის ცალკეული ტექსტები, ისე საისტორიო, ასკეტიკურ-მისტიკური, კანონიკური, სამედიცინო თუ ხალხური შინაარსის თხზულებები.
2. ტექსტები გაუმართავია, ხშირ შემთხვევაში აზრის გარჩევაჭირს.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 73.

დიალექტიკა [XVIII]

1446/76

ტიქნიკური აღწერილობა:

147 ფ. ცარიელი ფურცლები – 1v, 2r-v, 3v-5v, 154v-157v. ზომები: ყდა – 155×105, ქალაღი – 15×102, ტექსტი – 96×62, სისქე – 22, სტრიქონებს შორის მანძილი – 1; არშიები: ზედა – 18, ქვედა – 30, მარჯვენა – 25, მარცხენა – 8. ქალაღი. მელანი – შავი, ნითელი. ტყავგადაკრული ხის ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები მარტივი გაფორმებით, სათაურები ასომთავრულითა და სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 17. აღრიცხვა – რვეულებრივი, არაბული რიცხვებით ქვედა არშიაზე; სულ 19 რვეული. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •, • ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები დალაქავებული. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ტექსტის შედგენილობა:

1. დაწყებასა შორის დიალექტიკისასა საჭმარ არს კითხვისათჳს მცირისა რაჲსმე თქმად, რომელსა განსაზღურებს არისტოტელი ესრეთ. კითხუა არს ძიება მიგებისა – ან უკუჴ დალაცათუ მრავალ არიან სახენი კითხვსანი, გარნა აქა საჭმარ არიან ჩუჴნდა ... (1r-65v).
2. თხზვისათჳს, რომელ არს ნაკუჴთი ბ, თავი ა – თხზუა, ვიდრემდე არს შენმასნა მარტივთა ჴმათა აღმომჴმობელ შინაგან მდებარისა სიტყვისა ... (66r-87v).
3. სილოგიზმისათჳს, რომელ არს ნაკუჴთი მესამე – სილოგიზმი არს სიტყუა, რომელსა შინა რომლითმე ცნობილითა უცნაური იცნობების ... (88r-154r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგაშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, თბილისი, ტომი I, 1949, გვ. 76.

სამოქალაქო ნიგნი [XVIII]

1446/77

ტიქნიკური აღწერილობა:

16 ფ. ცარიელი გვერდი – 1რ. ზომები: ყდა – 162×108, ქალაღი – 161×102, ტექსტი – 126×68, სისქე – 4, სტრიქონებს შორის მანძილი – 5. არშიები: ზედა – 1, ქვედა – 2, მარჯვენა – 15, მარცხენა – 11. ქალაღი – მწვანე; მელანი – შავი. მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 18/19. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – •, ❦, ♣ ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები დალაქავებული, რესტავრირებული. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: სამოქალაქო ნიგნი.

მღვდელმან აღიღოს აიაზმა, ოლარი, ჯვარი და კურთხევანი და შევიდეს სნეულთან და სთქვას ... (1v-16v)

წყდება: ... არცა ერისკაცთა ქრისტიანეთა ჯერ არს ყოველსავე ამის საქმისა ქმნად. დიდდიდი საბრალობელი არის, ხოლო რომელი ამას იქმოდეს მღვ[დელი] [...] (16v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 77.

მხითარ სეხასტიელი, რიტორიკა, 1892 წ.

1446/78

ტიქნიკური აღწერილობა:

103 ფ. ზომები: ყდა – 175×110, ქალაღი – 171×106, ტექსტი – 114×72, სისქე – 21, სტრიქონებს შორის მანძილი – 4; არშები: ზედა – 18, ქვედა – 4, მარჯვენა – 18, მარცხენა – 15. ქალაღი – ყვითელი, ლურჯი. მელანი – შავი, ნიითელი. ყავისფერი ტყავის ტვიფრული ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, სათაურები და საზედაო გრაფემები – ასომთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 20. ავტორი – **მხითარი** (1r). გადამწერი – **ალქატი იოსები** (102r). მთარგმნელი – **ანტონ I** (102r). 1892 წ. (102r). ხელნაწერი ეკუთვნოდა **ვლადიმერ ხელაშვილს**. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ მიხეილის ძე ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **მიხითარ ყოვლად ბრძნისა მოძღურისა სომეხთასა სევასტიელისა ქმნილი წიგნი რიტორიკა სარგებელად ყრმათა სხოლის შინათა ქართულსა ჯმასა ზედა გარდამოცემით შრომილი ანტონის მიერ არხიეპისკოპოზისა ყოვლისა საქართუჭლოესა დავითიან-ბაგრატიონისა, დროსა უმაღლესისა მეფისა ირაკლი მეორისა ყოვლისა საქართუჭლოესასა, მამათმთავრობასა ანტონისასა ...**
2. **თვს ჴელოვნებისა სარიტოროესა (ესე იგი სამჭევრმეთქუოესა). წიგნი ა. თვს საზღურისა სამჭევრმეთქუოესა და წუალეებისა ნაწილთა მისთასა. თავი ა – მჭერმეთქუჭობა, რომელიცა ითქმის რიტორებად, არს ჴელოვნება საკეთილმეთქო ... (6r-13v).**
3. **თვს პირველისა ნაწილისა სამჭევრმეთქუოესა, ესე იგი პოვნისა, წიგნი ბ. თვს მრჩობლისა მსახურებისა სამჭევრმეთქუოესა, რომელი არს პოვნასა შინა და რომელთამე თ ხოვილთათვს პოვნისაგან, თავი ა (13v-48r).**

4. თვს მეორისა ნაწილისა სამჭევრმეთქოჲსა, ესე იგი განკარგვსა, წიგნი გ. თვს უმთავრესთა ნაწილთა თქმულთასა და ვითარმედ რაჲ არს დაწყება, თავი ა (48r-59r).
5. თვს მესამისა ნაწილისა სამჭევრმეთქოჲსა, ესე იგი უხუსიტყუაობისათვს, წიგნი დ. მისთვს, ვითარმედ რაჲ არს უხუსიტყუაობა და რანი არიან თვსებითნი კანონნი მისნი, თავი ა (59r-92v).
6. თვს მეოთხისა ნაწილისა სამჭევრმეთქოჲსა, ესე იგი მეხსიერებისათვს, წიგნი ე. მისთვს, ვითარმედ რაჲ არს მეხსიერება და რაოდენად იწუალების, თავი ა (92v-96v).
7. თვს მეხუთისა ნაწილისა სამჭევრმეთქოჲსა, ესე იგი წარმოჩენილისა, წიგნი ვ. მისთვს, ვითარმედ რაჲსათვს წარმოჩინება და რაოდენ სარგებელ არს, თავი ა (96v-100v).

ანდერძები:

მხედრული: აღინერა ჴელითა ალქატის იოსებისათა. ხოლო ვინყე ნოენბერს კთ და აღვასრულე წერით დეკემბერს ვ, ქორონიკონს უჰ (102r).

მინაწერები:

1. მხედრული: „ვლადიმერ მიხეილის ძე ხელაშვილი“ (ყდის ზედა ფრთის ფორზაცი. იხ. ასევე 62r, 102v).
2. მხედრული: „დეკანოზი მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი“ (8r, 24v, 37r, 58v, 64r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 78.

სნავლა-მოქვრება [XVIII]

1446/79

ტიქნიკური აღწერილობა:

6 ფ. ზომები: ყდა – 214×17, ქალაღი – 204×168, ტექსტი – 137×132, სისქე – 5, სტრიქონებს შორის მანძილი – 7; არშიები: ზედა – 42, ქვედა – 25, მარჯვენა – 30, მარცხენა – 32. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ლურჯი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, ზოგიერთი გრაფემა – მთავრულით. შეიმჩნევა განკანონების ხაზები და ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 20/25. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •, •—, ••. ხელნაწერი ნაკლულია. გადამწერი – **რაფიელ (5v)**. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი:

ადამ.

კი: რაჲსაგან შექმნა იგი ღმერთმან?

მი: მიწისაგან.

კი: ვითარ სახედ ჰქმნა იგი?

მიგება: მსგავსა თვისა გონიერთა სულითა.

კი: რაჲ გულისგმა-იყოფების მსგავსებისა ძლით?

მი: ესე ვითარმედ დაბადებულ არს კაცი სრულებით კეთილად, წმიდად და მართლად ... (1r)

მინაწერები:

1. მხედრული: „დეკანოზი **მიხაილ იოსების ძე ხელაშვილი**“ (1r, მარცხენა არშია).

2. მხედრული: „**ლადო ხელაშვილი**“ (6v, ქვედა არშია).
3. უმნიშვნელო მინანურები: 4r, 5v.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 79.

**პარაკლისი სავედრებელი წმიდისა
მღუდელთმთავრისა ნიკოლაოსისი მკროქალაქელისა
საკრველთმოქმედისა დიდისა, 1803 წ.**

1446/80

ტიქნიკური აღწერილობა:

12 ფ. ცარიელი გვერდი – 12v. ზომები: ყდა – 160×108, ქალაღი – 151×100, ტექსტი – 115×77, სისქე – 1, სტრიქონებს შორის მანძილი – 1. არშიები: ზედა – 9, ქვედა – 2, მარჯვენა – 1, მარცხენა – 9. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ცისფერი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, სათაურები – ასომთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 22/23. ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები დალაქავებული; ახლავს მარტივად დეკორირებული ორნამენტი (1r), ყვავილოვანი ორნამენტი ერთგან სახის გამოსახულებით (11v). გადამწერი – **მღუდელი ნიკოლაოსი (12r)**. მომგებელი/დამკვეთი – **ნიკოლაოს ჩოლაყოვი (12r)**. 1803 წ. (12r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: უპირატესი ანუ მღუდელი იტყვის; კურთხეულარსა და ჩუჴნ: წმიდაო ღმერთო ... (1r).

ანდერძები:

მხედრული: „იმისმა უბრწყინვალესობამ, თავადმა **ჩოლაყოვმა ნიკოლაოსმა** აღმანერინა პარაკლისი ესე წმიდის ნიკოლაოსისა მე“.

აქვე: „ყოვლად უღირსს მღუდელს ნიკოლაოსს, დეკანოსის გიორგის შვილს **მიხეილოვს** წელსა 1803 ნოემბერს 30-ს. ნიკოლაოსმა“ (ხელრთვა) (12r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 79.

კურთხევენი [XVIII-XIX]

1446/81

ტიქნიკური აღწერილობა:

7 ფ. ცარიელი გვერდი – 7v. ზომები: ყდა – 230×181, ქალაღი – 215×162/220×150/213×155, ტექსტი – 200×155/200×112/220×150, სისქე – 8; სტრიქონებს შორის მანძილი – 1/4/5. არშიები: ზედა – 10/20/90, ქვედა – 10/60/80 მარჯვენა – მარცხენა – 10/15/30. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 21/23/25/29. აღრიცხვა. ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები დაზიანებული, დალაქავებული. [XVIII-XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ტექსტების შედგენილობა:

ნაწილი 1.

დასაწყისი: „წესი, რომელი იქმნების კურთხევასა ზედა წიგნის მკითხველისასა და მგალობელსა ზედა. მოიყვანენ წინაშე მღვდელთ მთავრისა ესრეთ...“ (1r-5v).

1. წესი, რომელი იქმნების კურთხევასა ზედა წიგნის მკითხველისასა (1r).
2. წესი, რომელი იქმნების ხელთ დასხმასა ზედა კერძო დიაკონისასა (1r-2r).
3. წესი, რომელი იქმნების კურთხევასა ზედა დიაკონისასა (2r-3r).
4. წესი, რომელი იქმნების კურთხევასა ზედა მღვდელისასა (3r-4v).
5. წესი, რომელი იქმნების ხელთდასხმასა ზედა ეპისკოპოზისა (4v-5v).

ნაწილი 2.

კურთხევა ახლად შექმნილისა ბარძიმისა და ჭეშუმისა(6r-v) – განსხვავებული ხელით, შესაძლოა სხვა ხელნაწერიდან.

დასაწყისი: „იტყვის მღვდელთმთავარი: კურთხეულ არს მეუფება...
ერმან: ამინ. იწყებს დიაკონი: მშვიდობით უფლისა მიმართ ვილოცოთ.
მგალობელთა...“

ნაწილი 3.

[ათორმეტი განცხადება]

დასაწყისი: „ რეკთ მეორესა ჟამთა დღისასა და შევკრებებით ეკკლესიად, ხოლო ღუდელი შეიმოსების და ჰყოფს დაწყებასა...“ (7r) სხვა ხელნაწერის ნაწილია.

ანდერძები:

ასომთავრული: „განასრულა კურთხევა ეპისკოპოზისა. დიდება ღმერთსა მხოლოსა ამინ“ (5v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. გაბიაშვილი ენრიკო, ლიტურგიკა და ჰიმნოგრაფია, თბილისი, 2011, გვ. 115-116.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 80.

პატრია ბაბრატომონისთვის, XIX

1446/82

ტიქნიკური აღწერილობა:

2 ფ. ზომები: ყდა – 225×174, ქალაღდი – 220×164, ტექსტი – 160×110, სისქე – 3, სტრიქონებს შორის მანძილი – 6; არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 30, მარჯვენა – 45, მარცხენა – 20. ქალაღდი – ცისფერი. მელანი – შავი. კოლენ-კორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები – ასომთავრულით. შეემჩნევა ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 24. აღრიცხვა – გვერდობრივი, აღნიშნული არაბული ციფრებით. ხელნაწერი თავნაკლულია. ლექსს დასაწყისში აკლია ოთხი ტაეპი, იწყება მეხუთე ტაეპიდან (1r). ავტორი – **ნიკოლოზ ახვერდოვი** (2v). მთარგმნელი – **ალექსანდრე ჭავჭავაძე** (2v). ხელნაწერი ეკუთვნოდა დეკანოზს **მიხაილ ხელაშვილს**. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] დუნაიისა, მდინარის კიდეთ ზედა,
განსაცვფრონი შემუსრნა სიმაგრენი ... (1r).

ანღერძები:

1. მხედრული: „თქმული **ნიკოლოზ ახვერდოვისაგან 1812-ს წელსა**“ (2v).
2. მხედრული: „ხოლო თარგმნილ არს რუსულითგან ქართულსა ენასა ზედა მისის ბრწყინვალეების თავადის **ჭავჭავაძე ალექსანდრესაგან**. თთუჴსა იანუარსა რიცხუსა 16 წელსა 1813“ (2v).

მინაწერები:

მხედრული: „დეკანოზი **მიხაილ ხელაშვილი**“ (2v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ალექსანდრე ჭავჭავაძე, ლექსები და თარგმანები იოსებ გრიშაშვილის რედაქტორობით, თბილისი, 1949.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგომიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 80.

**გნოსის არისტოტელეზიტთა კატილორიათა
გარდამოცემისა შრომითა ანტონი
არხიეპისკოპოსისა დავითიანისათა [XVIII]**

1446/83

ტიქნიკური აღწერილობა:

14 ფ. ზომები: ყდა – 200×160, ქალაღი – 180×150, ტექსტი – 130×100, სისქე – 3, სტრიქონებს შორის მანძილი – 3; არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 25, მარჯვენა – 33, მარცხენა – 23. ქალაღი. მელანი – შავი. მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები და სათაურები – სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 17. აღრიცხვა – გვერდობრივი. ხელნაწერი ბოლონაკლულია, რესტავირებული, ფურცლები დალაქავებული, აკლია მე-8-მე-9 ფურცელს შორის. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

გნოსის არისტოტელეზიტთა კატილორიათა გარდამოცემისა შრომითა ანტონი არხიეპისკოპოსისა დავითიანისათა – ვინაჲთგან სათანადო ვჰქმენით ჩუენდა გარდამოცემანი არისტოტელეზიტთა შესმენათანი, უფრორე ჯეროვნად ჰრაცხს და კუჭთებისა ამის (ანინდელისა) მიზეზის განხილუა, რაჲთა არისტოტელეზიტ ვინყეთმცა ... (1r).

წყდება: ... განწუალებასა [...]ყვს განყოფითთა განყენებათა მოქმედება, რომელიცა შეგუამეცნებს კუალად სხუა არს უნათესავესი და სხვა [...]... (14v).

ტექსტი შემდეგი თავებისაგან შედგება:

1. **თვს საზოგადოსა და სათვთოჲსა** – საზოგადო იგი არს, რომელი რაჲცალა არს, ანუ ვითარიცალა თვსსა შინა მდგომობასა ... (1v-2r).

2. **თვს ყოვლადისა და კერძოჲსა** – ყოვლადად იზედწოდების ყოველი საზოგადოჲ ... (2r-v).
3. **თვს შეზავებულისა და მარტივისა** – ყოველი შეზავებული არს, რომელიცა წარმოდგა კერძოთაგან სამთა განსაზიდათა ... (2v-3v).
4. **თვს თანამოსახელეთა** – იტყვს ფილოსოფოსი: თანამოსახელედ ითქმინან, რომელთა სახელი ოდენ საზოგადოდ ... (3v-4r).
5. **თვს ერთსახელთა** – იტყვს ფილოსოფოსი: ერთსახელ ითქმინან, რომელთა სახელნი საზოგადო და სახელდობრ სიტყვაჲცა არსებითი საზოგადო და საღმრთო ... (4r).
6. **თვს სახელწართულთა და მრავალ სახელთა** – იტყვს ფილოსოფოსი, სახელ წართულ უკუჲ ითქმინან, რომელთა ერთგზის განუყოფელნი ბრუნვათა სახელისაებრ აქუსვე ... (4r-14v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 90.

წმიდა ალექსი ღვთისკაცის ცხოვრება [XIX]

1446/84

ტიქნიკური აღწერილობა:

16 ფ. ზომები: ყდა – 23×182, ქალაღი – 22×175, ტექსტი – 20×161, სისქე – 3. სტრიქონებს შორის მანძილი – 12. არშიები: ზედა – 1, ქვედა – 1, მარცხენა – 7. ქალაღი – თეთრი. მელანი – ყავისფერი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. შეემჩნევა ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 14/18. ხელნაწერი აკინძული, რესტავრირებული. გადამწერი – **აბრამ კობიაშვილი** (16v). [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი გარკვეული პერიოდი იყო **აბრამ კობიაშვილის** კუთვნილება. ხელნაწერი ეროვნული არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ქალაქს კაცი იყო **სტამბოლს** შინა [...] ხსენებული და მეტიტ მრავლის მქონე ... (1r-16v).

ანდერძები:

მხედრული: „წელსა ჩყლვ-სა მარტის კა დღესა გამინერია მე **აბრამ კობიაშვილს** [...] მოიპაროს, გაუნყრეს [...] მაღლი“ (16v).

ტიქსტუტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

1. ტექსტში ჩართულია: ა) ლოცვები (5v-8r). ბ) ლექსები (8v-10r). გ) იავნანა (15v-16v).
2. წმიდა ალექსი ღვთისკაცის ამ ხელნაწერში შეტანილი „ცხოვრება“ გვიანდელი, პერიფრაზული ვერსიაა.

ზომადი ბიბლიოგრაფია:

1. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, თბილისი, 2004, გვ. 127.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 81.

ღვთისმშობლის მიძინების აპოკრიფი [XVIII-XIX]

1446/85

ტიქნიკური აღწერილობა:

6 ფ. ზომები: ყდა – 225×175, ქალაღი – 221×170, ტექსტი – 165×115, სისქე – 10, სტრიქონებს შორის მანძილი – 2; არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 25, მარჯვენა – 35, მარცხენა – 30. ქალაღი. მელანი – შავი. მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 16. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, რესტავირებული, ფურცლები დალაქავებული, დაზიანებული. [XVIII-XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ხოლო **მარიამ** მოძღვარი მათი აღმკული პირად პირადითა სათნოებითა, ნმიდათა უნმიდესი და განკაფულ მარადის ლოცვითა და მღვდარებითა. ესე არ განემორებოდა საფლავსა უფლისასა ყოვლადვე, ხოლო დღესა სამშაბათსა, ჩვეულებისაებრ, მივიდა საკმეველისა კმევად და ასხა საკმეველი და აღანთნა სამნი სანთელნი ... (1r).

წყდება: ... მეყსეულად მოუვლინა უფალმან **იოანე მახარებელი** და ღვთისმეტყველი ღრუბლით **ეფესოდ სიონად** წამსა შინა. ინია და ჳმაჳყო ჳმითა დიდითა: მშვიდობა შენდა, დედაო ღმრთისა მალლისაო, და მჳსნელო წყევისა და მომნიჭებელო კურთხევისაო, მაშინ ჳმა[-ჳყო] უბიწომან, აჳა, ძე ქუხილისა ... (4v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 92.

ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, თბილისი, 2009, გვ. 445-446.

კრიპტული, 1789, 1799 წ.

1446/86

ტიქნიკური აღწერილობა:

74 ფ. ზომები: ყდა – 335×225, ქალაღი – 326×213, ტექსტი – 248×131, სისქე – 22, სტრიქონებს შორის მანძილი – 10; არშიები: ზედა – 33, ქვედა – 41, მარჯვენა – 64, მარცხენა – 66. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ლურჯი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, სათაურები და ცალკეული გრაფემები – მთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. აღრიცხვა – გვერდობრივი; იწყება 63-ე გვერდიდან და 172 გვერდის ჩათვლით მიჰყვება ერთმანეთს. 172-დან გვერდების აღრიცხვა შემდეგნაირად მიდის: 172, 193, 194, 203, ხოლო 210 გვერდის შემდეგ მოდის 213 და აქედან გვერდები ბოლომდე, ანუ 240 გვერდის ჩათვლით მიჰყვება ერთმანეთს. განკვეთილობის ნიშნები – •, •, •, •. ხელნაწერი თავბოლონაკულია, ზოგიერთი ფურცელი დალაქავებული და დაზიანებულია. გადამწერი – **გაიოს** (12v, 13r, 28v, 29r, 61r, 73v, 74r). გადანერის ადგილია – **კრემენჩუკი** (12v, 13r, 28v, 29r, 61r, 73v); **მოზდოკი** (74r). 1789, 1799 წწ. (12v, 61r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ტექსტის შედგენილობა:

1. **[წიგნი სინანულისათვის]** – მოგავლენ შენ მე სახლისადმი უსროლისა განმამწარებელისადმი ჩემისა, რომელმანცა განმამწარა მე. თვთ მათ და მამათა მათთა უარ-მყვეს მე ვიდრე დღეისამდე და არქუ მათ, ესრეთ იტყვს **ადონაჲ**: უფალო, ნუუკუჴ ისმინონ და შეიშინონ, გარნა არა უწყოდა უფალმან, შემძლებელ არიანა, ანუ ვერ შემძლებელ არიან იგინი მოქცევად ... (1r-12v).

შენიშვნა: ახლავს მხედრული მინაწერი: „დასასრული მეორისა წიგნისა სინანულისათვის. დიდება ღმერთსა სრულმყოფელსა ყოველთასა. სრულ ვჰყავ წელსა 1789 იულის 21 კრემენჩუკს. **გაიოს**“ (12v, ტექსტის დასასრულს).

2. **წმიდისა მამისა ჩუენისა ამბროსი მედიოლანის ეპისკოპოსისა. მიცვალებისათჳს ძმისა მისისა სატირისა. წიგნი პირველი** – ან უკუეჴ, საყუარელნო ძმანო, განვამგზავრეთ ჩუენ მსხუცრპლი, მსხუცრპლი უბინო და სათნო ღვთისა, უფალი და ძმა ჩემი სატირ ... (13r-28v).

შენიშვნა: სათაურთან ახლავს მხედრული მინაწერი: „სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა, ამინ. ვინყე წელსა 1789 იულისს 30, კრემენჩუკს, გაიოს“. (13r, ზედა არშია).

ტექსტის ბოლოს: „დიდება შენდა, მიმღებლო ყოველთაო, უფალო. სრულ ვჰყავ წელსა 1789 აგვისტოს 1, კრემენჩუკს. გაიოსი.“ მხედრულად (28v, ტექსტის დასასრულს).

3. **წიგნი ბ. სასოებისათჳს აღდგომისა** – პირველსა შინა წიგნსა რაოდენმე შეუდევით ჩუენ ვნებათა ჰაზრითა მით, რაჲთა ფიცხელითა წამლითა ახალი წყლული არა დავაგესლოთ უფრო, ვიდრეღა შევამსუბუქოთ სნეულება ... (29r).

შენიშვნა: მხედრული: „სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა, ამინ. წელსა 1789 იულისს 21, კრემენჩუკს“ (29r, ზედა არშია).

წყდება: გულისხმა-ჰყავ პატივი შენი, კუალად მართალთა აღეთქმისთ მადლი. იტყვს და მესმა ხმა დიდი ზეცით მეტყუჴლი: აჰა, კარავი ღვთისა კაცთა თანა და დაემკვიდროს მათ თანა და იგინი ერად მისა იყუნენ და თვით ღმერთი იყოს მათ თანა ღუთად მათდა და აღჴოცოს ღმერთმან ყოველი ცრემლი თუალთაგან მათთა და სიკუდილი მიერთგან არღარა იყოს. არცა გოდება, არცა კდოვნება, არცა საღმობა იყოს მერმელა.

შეათანასწორე ან, უკეთუ სათნო გიჩნს, ცხოვრება ესე მის ცხოვრებისა თანა და აღირჩიე, უკეთუ ძალგიდს სამარადლე ჴორციელი [...] (55v).

4. **დასაწყისი:** ... და ესრეთ გლახაკ არს იგი, არანაკლუღევანებისა ძლით რაჲმესა, არამედ გლახაკ სულითა, ვითარცა თქმულ არს: ნეტარ იყუნენ გლახაკნი სულითა, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა ... (56r).

წყდება: ... ვჰხედვდით ჩუჴნ, ვითარითა სულითა იყო იგი მეგობართადმი თჳსთა. ახლა განვიხილოთ, თუ რაოდენ ფრიად უყუარდა ღვიძლნი დანი თვისნი; იყუნენ იგინი ნუგეჴად სულისა მისისა და განსუჴნებად გულისა. ჰსთხოვდა მათ: უკეთუ მან ყრმებრითა სიტყვითა განამწაროს იგინი რაჲმესა ზედა, მიუტეონ ... (56v).

5. **დასაწყისი:** ... მივჰყვენ სუნნელებასა ქრისტესსა, სხუათა უკუჲ შეამკონ იგი შროშნითა, ხოლო ჩუენი შროშანი არს ქრისტე, რომლისა მიერ განვჰსწმედ დანაშთომსა მისსა, მის მიერ ვაქებ კეთილმოქმედებასა მისსა. არა განვჰყოფ სახელთა კეთილმსახურთა ძმათასა ... (57r-61r).

6. **„წმიდისა მამისა ჩუენისა ამბროსი მედიოლანის ეპისკოპოსისა, სიტყუა მიცუალებასა ზედა თეოდოსი დიდისასა – ამისთვის გუჲქადოდა ჩუენ ფიცხელი იგი რყევა მინისა და დაუცხრომელნი წვიმანი ესე ურუჲშულობით ღრუბლიანი ჰაერი წინაგჰყოფდა ჩუჲნ ... (61r).**

შენიშვნა: მხედრული მინაწერი სათაურთან: „სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა, ამინ. წელს 1789 იულისს 14, კრემენჩუკს. გაიოს“ (61r, ზედა არშია).

7. **სამლუდლო ისტორია.** კ. 1. ღმერთმან შექმნა სოფელი ესე არა რაჲმესგან სიტყვითა თჳსითა, დიდებად სახელისა თჳსისა და ცხადყოფად ქმნილთა სახიერებისა თჳსისათა ექუსსა შინა დღესა ... (74r).

შენიშვნა: მხედრული მინაწერი სათაურთან: „სრულ ვჰყავ წელსა 1789 იულისს 15, კრემეჩუკს. გაიოსი“ (73v).

მხედრული მინაწერი სათაურთან: „ვინყე წელსა 1799 თებერუალსა 28. გაიოს. მოზდოკს. სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა, ამინ“ (74r, ზედა არშია).

წყდება: ... ფიცარნი ესე დაცულ იყუნენ კიდობანსა შინა მოოქროვილსა, რომელიცა ადგა კარავსა შინა სანამებლისასა და ... სანამებლისა საკურთხეველი, რომელთაცა ზედა ... (74v).

მინაწერები:

1. მხედრული: „დეკანოზი **მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი**“ (2r, ზედა არშია).
2. მხედრული: „თელავის საკრებულო ტაძრის წინამძღვარი, დეკანოზი **მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი**“ (28v, 61r, ქვედა არშია).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 82-84.

წმიდათა ცხოვრება, 1819 წ.

1446/87

ტიქნიკური აღწერილობა:

73 ფ. ცარიელი ფურცლები – 12v, 35v, 38v. ზომები: ყდა – 355×220, ქალაღდი – 340×212, ტექსტი – 297×181, სისქე – 12. სტრიქონებს შორის მანძილი – 11. არშიები: ზედა – 18, ქვედა – 23, მარჯვენა – 11, მარცხენა – 12. ქალაღდი – ლურჯი, მელანი – შავი, ლურჯი. მუყაოს ქრელი ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები მთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 28/29/30. განკვეთილობის ნიშნები – •, ♣, ♠, ♣, ♠, ♣, ♠, ♣. ტექსტებში ნახსენებია ცალკეული თხზულების ავტორები – ლუსიმასო (12r); 2. ტიმოთეოსი (21v); 3. დიმიტრი ბაგრატიონი (22r); 4. გრიგოლ მუხრანბატონ იოვანეს ძე (31v). 1819 წ. (31v). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ტექსტის შედგენილობა:

1. თვესა ივნისსა კე. წამება წმინდისა ფებრონიასი. გვაკურთხენ, მამაო – იყო დღეთა დეოკლიტიანე მეფისათა ანთიმოს მთავარი და იყო იგი უძღურ ხორცითა. და იდვა ცხედარსა ზედა და მოუწოდა სელინოსს, ძმასა თვისსა ... (1r-12r).

შენიშვნები: 1. ტექსტი კომენტური რედაქციისაა, ავტორი: თომაიდა.

2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, 2004, გვ. 349.

2. თვესა ივნისსა იზ. წამება წმინდისა მონამისა მარინასი – შემდგომად აღდგომისა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესა და დიდებით ამალღებისა მისისა მამისა ზეცად, ნეტართა მისთა მოციქულთა აღასრულეს ყოველი მცნება მოძღვრისა ... (13r-21v).

შენიშვნები: 1. ტექსტი კომენტური რედაქციისაა, ავტორი: თეოტიმოს.

2. ტექსტი გამოცემულია: იხ. ივ. იმნაიშვილი, საკითხავი წიგნი ძველ ქართულ ენაში, თბილისი, 1963, გვ. 30-43.
3. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰავიოგრაფია, 2004, გვ. 274.

3. მისს უგანათლებულესობის უმონყალეს ხელმწიფას, საქართველოს მეფის ირაკლის ასულს ქეთევანს. მოსკოვით სანკთ-პეტერ ბურღს –

მეფის ასულო, ქველ კეთილ სულო,
 ძვირ უფასულო, ქეთევან რქმულო,
 ზნეობით სრულო, მწვე უნაკლულო,
 ქებით აღმკულო, სახელგანთქმულო,
 რტო დავითულო, მის შტოსვე რგულო,
 ეფვრატით რწყულო, კონლებ დასხმულო,
 მონარგიზულო, ჯერ არდაძრულო,
 პირ მომანგულო, სარდაფ განხმულო.
 ... (22r).

4. ან ახლადთქმული წამება ქეთევანისა დიდისა, ქვეყნად ღვანლისა ბრწყინვისა, ცად ნათლათ დაუბინდისა, მოსახელისა შენისა, მის ნეტარისა წმინდისა, სამშობლო საქრმეულობით ორკერძო მისა სიმისა.

დიმიტრი
წამება ქეთევან დედოფლისა, ახლადთქმული თავადის, დიმიტრი ბაგრატიონის მიერ –
 შენ უწინარეს ყოველთა საუკუნეთა მყოფელო,
 თვისისა დასაბამისა თვით თავსა შორის მყოფელო ... (22r-30v).

შენიშვნა: ტექსტს ახლავს მიძღვნილი მინაწერი: „მის მაღალ ბრწყინვალეობას, უმონყალეს ხელმწიფეს, თავადს დიმიტრი გიორგის ძეს ბაგრატიონს, სანკთ-პეტერბურღით მოსკოვს“ (30v).

5. თავადის, დიმიტრის გიორგის ძის ბაგრატიონისადმი -

მაღალ ბრწყინვალეს თავადს დიმიტრი ბაგრატიონსა,
 ერთისა ძირით შთამოსრულს გჭყრეტ მრავლად მაშვრალოვანსა,
 დიდისა ქეთევანისთვის ბრძნეულებ რიტორებრ ხმოვანსა,
 მსმენნი ესდენ ძვირფასთ ლექსთა, გაქებდეთ დიდგვაროვანსა ...
 (31r-v).

6. **ეპისტოლე ავგაროსთ მთავრისა ქალაქსა ედესიისასა, რომელი მიუწერა უფალსა ღმერთსა ჩვენს, იესო ქრისტეს და წარსცა ანანიას მიერ მოციქულისა იერუსალიმს – ავგაროსი მთავარი ედესიისა ქალაქისა, იესოს მაცხოვარსა სახიერსა გამოჩინებულსა ქალაქსა იერუსალიმისასა გახარებ:** მესმა შენთვის და კურნებათა შენთათვის, რომელ ვითარმედ თვინიერ წამალთა და თივათა იქმ კურნებათა ... (32r-35r).

შენიშვნები: 1. ვრცელი რედაქცია. მთარგმნელი: **გიორგი მთაწმინდელი.**

2. ტექსტი გამოცემულია: იხ. ნ. ჩხიკვაძე, ავგაროზის ეპისტოლე, ძვ. ქართული რედაქციები, თბილისი, 2007, გვ. 144.

3. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, 2009, გვ. 392-393.

7. **თქმული წმინდისა ათანასი ალექსანდრიელ მთავარ ეფისკოპოზისა მელქისედეკისთვის მეთოკისა – მელქილს, ვითარცა ვსთქუთ, ესხნეს ორნი ძენი, ერთი მელქილ სახელისაებრ თვისისა და მეორესა მელქისადეკ, ხოლო მამასა უყვარდა უხუცესი მელქილ და დედასა უყვარდა მელქისადეკ უმცროსი ... (36r-38r).**

შენიშვნები: 1. მთარგმნელი: **ექვთიმე ათონელი.**

2. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, 2009, გვ. 291.

8. **თვესა სეკდენბერსა ოცდა ათსა წამება წმინდისა გაიანესი და მოყვასთა მისთა – და იყო მათ ჟამთა ოდენ ეძიებდა ცოლსა დეოკლიტიანე კეისარი და წარავლინა ყოველთა მიმართ საბრძანებელთა მისთა, გამომხატველნი ჭეშმარიტებით ასაკისა ფიცართა ზედა, რათა ვითარცა იყოს ჰასაკი და ქმნილკეთილობა პირისა და ხატი წარბთა ქმნილებისა მისისა, ვინაცა იყოს და მიუპყრან იგი ... (39r-50r).**

შენიშვნები: 1. კიმენური რედაქცია.

2. ტექსტი გამოცემულია. იხ. ილია აბულაძე, შრომები, IV, თბილისი, 1985, გვ. 91-105.

3. ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ჰაგიოგრაფია, 2004, გვ. 320.

9. თვესა აგვისტოსა მეთხუთმეტსა. მიცვალემა ყოვლად წმინდისა უხრწნელისა და უმეტეს კურთხეულისა დედოფლისა ჩვენისა ხვთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა. თქმული წმინდისა მამამისა(!) ჩვენისა ბასილ კესარიელ მთავარეფისკოპოზისა. გვაკურთხენ, მამაო – სამებამან წმინდამან, ცხოველმან, დიდებულმან, დაუსაბამომან, დამბადებელმან ყოველთა დაბადებულთამან, რომელ არს მამა, ძე და სული წმინდა, ერთი უფალი და ერთი ღმერთი, ამან სახიერმან ღირს მყო მე ძიებად საშინელისა საიდუმლოსა ... (50r-73r).

შენიშვნა: ენრიკო გაბიძაშვილი, ქართული ნათარგმნი ბიბლიოლოგია, ეგზეგეტიკა, აპოკრიფები, 2009, გვ. 445.

მინაწერები:

მხედრული: „წელსა ჩყით, ივლისის ა დღესა [...]“ (31v, ქვედა არშია).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნა:

ქეთევან დედოფლის წამებას წინ უძღვის ლექსი, მიძღვნილი **დიმიტრი ბაგრატიონის** მიერ **ქეთევან** ბატონიშვილისადმი, მისს უგანათლებულესობის უმონყალეს ხელმწიფას, საქართველოს **მეფის ირაკლის** ასულს **ქეთევანს**. **მოსკოვით სანკთ პეტერბურღს** (22r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 84-87.

ეპიტაფია კნენა ბარბარე ანდრონიკოვისა თჰსის შვილის მერეხისადმი, 1880 წ.

1446/88

ტიქნიკური აღწერილობა:

6 ფ. ცარიელი გვერდები – 1v, 6v. ზომები: ყდა – 364×228, ქალაღი – 361×224, ტექსტი – 290×190, სისქე – 2; სტრიქონებს შორის მანძილი – 10. არშიები: ზედა – 30, ქვედა – 52, მარჯვენა – 11, მარცხენა – 22. ქალაღი. მელანი – შავი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 12/14. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. გადამწერი – მღვდელი **დიმიტრი მექანარე (მექანაროვი) (1r, 6v)**. ავტორი – **მღვდელი დიმიტრი მექანარე (მექანაროვი) (1r, 6v)**. 1880 წ. (1r, 5v). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **მიხეილ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: ეპიტაფია კნენა ბარბარე ანდრონიკოვის შვილის მერეხისადმი „საუკუნოდ იყოს სახსენებელი მისი“ – დაბნელდა მზე, შუქი არ მცა, დამეცა სევდის ზარია, მოვიდა მკაცრად სიკვდილი, გული შემექმნა ბზარია ... (2r)

შენიშვნა: ეპიტაფია მოიცავს 27 სტროფს.

მინაწერები:

1. მხედრული: „ეპიტაფია კნენა ბარბარე ანდრონიკოვისა თჰსი შვილის მერეხისადმი. მთებრ ლექსად თქმული მღუდლის დიმიტრი მექანარეს მიერ. 1880-სა წელსა (1r)“.
2. მხედრული: მიხეილ ხელაშვილი (1r).
3. მხედრული: „თვთ მშობელი დედობრივის გულის გრძნობით უძღუჰნის მიცვალებულსა და არა გარეშე პირი – ამ ჰაზრით საგულისხმოა სიტყვის მიღებანი მერეხისადმი“ (2r, ქვედა არშია).

4. მხედრული: „მღვდელი დიმიტრი მექანარე დასრულდა. 1880 წელი, 18 სექტემბერი“ (5v).
5. მხედრული: „ვ[ი]ნა შენი ნეტარ ჰყოს, ენითა გამოუთქმელო“ (6r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 87.

ქართული ელექსირის შემზადებისათვის], XIX

1446/89

ტიქნიკური აღწერილობა:

2 ფ. ცარიელი გვერდი – 2v. ზომები: ყდა – 358×225, ქალაღი – 345×218, ტექსტი – 166×170, სისქე – 1 სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 35, ქვედა – 145, მარჯვენა – 28, მარცხენა – 15. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. ქალაღი – ცისფერი. მელანი – შავი. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები მთავრულით. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 20/24. აღრიცხვა – ფურცლობრივი, არაბული ციფრებით. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, ფურცლები დაზიანებული და დალაქავებული. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] ცუდმადსა ხილთასა და ბულსა, რომელთაცა მიზეზითა არ მოიხარშვიან საქმელნი, წინათვე დაიცუამს სევდისაგან ... (1r).

შინაწერები:

1. „Принадлежит Михаилу Хелаеву“ (2r).
2. „Михаил Хелаев“ (2r).
3. მხედრული: დეკანოზი მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი (2r).
4. მხედრული: „ესე ნუსხა პოებულ იქმნა შუჭთიის დოხტურისა სხუათა და სხუათა წერილთა შორის **ერნესტა პერნესტასა**, რომელიცა მოკუდა შობით თვისთგან 104 წლისა გადმოვარდნით და დაწიხვნისაგან ცხენისა. ესე საიდუმლო წამალი დაცულ იყო შთამომავლობასა და სახლეულსა შინა მისსა რაოდენსამე ასს წელიწადს. ამა წამლისა გამო იცოცხლეს პაპამან მისმან 130 წელიწადი, დედამან მისმან 107 წელიწადი, ხოლო მამან მისმან 112 წელიწადი. ხმარობდნენ იგინი ელექსერსა ამას, რომლისაცა მიღება

სათანადო არს რვის წუჭთისა, ანუ ცხრისა ყოველს დილას და საღამოს
წითელის ღვინით, ჩაით, გინა წუჭნით.

დაიბეჭდა სანკტ-პეტერბურლსა, ლუბერცკის პრავლენიის სტამბასა შინა
წელსა 1805“ (2r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 87-88.

ნუსხა ნამღების ელექსირიასი [XIX]

1446/90

ტიქნიკური აღწერილობა:

6 ფ. ცარიელი ფურცლები – 3v, 4, 5, 6r. ზომები: ყდა – 225×175, ქალღი – 215×170, ტექსტი – 185×155, სისქე – 1; სტრიქონებს შორის მანძილი – 6. არშიები: ზედა – 10, ქვედა – 10, მარჯვენა – 2, მარცხენა – 10. ქალღი. მელანი – ყავისფერი. კოლენკორგადაკრული მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 19/22. ყველა ფურცელი ჩასმულია შავი მელნით შემოხაზულ ჩარჩოში. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

ნუსხა ნამღებისა ელექსირიასი, გრძლად მაცოცხლებლისა და თვისებისა მისისა – სახელნი წამალთა: 1. ლათინური: ალოვსუკოტორიანი, რუსულად: ჩისტალო საბრი, ქართულად: განმენდილი საბრი ... (1r-3r).

მინაწერები:

მხედრული: „დეკანოზი მიხეილ იოსების ძე ხელაშვილი“ (3r, ტექსტის ბოლოს).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 88.

ბერდია ალუდაურის ლექსების კრებული, 1902 წ.

1446/91

ტიქნიკური აღწერილობა:

26 ფ. ცარიელი ფურცლები – 1v, 25v, 26r-v. ზომები: ყდა – 183×120, ქალაღდი – 180×112, ტექსტი – 173×100, სისქე – 3; სტრიქონებს შორის მანძილი – 1; არშიები: ზედა – 5, ქვედა – 13. ქალაღდი – თეთრი. მელანი – შავი, ლურჯი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 17. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. ავტორი – **ბერდია ალუდაური (1r)**. 1902 წ. (1r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **ვლადიმერ ხელაშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **ბერდია სამუკას ძე ალუდაურისაგან ნათქვამი სოფელ ხახმატში (2r-v).**

დასაწყისი: ალუდათაი მგელაი საგუმარდოში თქვიანო

აიქაც რაიმ ეგდების, შენ სახელად მგელა ჰქვიანო [...] (2r).

შენიშვნა: ტექსტი ძირითადად შავი ფანქრით არის დაწერილი, სათაური და პირველი სტროფი – ლურჯი მელნით (2r).

2. **ბერდია სამუკას ძე ალუდაურის ნათქვამი (2v-3r).**

დასაწყისი: რა გიჭირსთ, აჭიონებო, ეხლა თქვენია კა დარი,

ვაჟა დგინდგლია თქვენა გყავთ, კაცი არა ჰყავ ბადალი [...] (2v).

წყდება: [...] მაჩვენეთ სულეთის ღმერთი, სიტყვა შესთვალა სამია, სულეთის ღმერთასთან მიჰყავის ამაყად მოუბარია, შესჩივლა სულეთის ღმერთსა [...] (3v).

შენიშვნა: ხელნაწერში მეორე და მესამე ფურცელი პირიქითაა ჩაკერებული; ტექსტი დაწერილია შავი ფანქრით.

3. **ბერდია ალუდაური და მისი პოემა დეკანოზები (4r-v; 22r-25r).**

დასაწყისი: ხევსურთ არ უყვარს მოლექსე, ფინთად იციან მტე-
რობა,

მათ უყვარს დეკანოზობა, ხუცობა, ხვეისბერობა [...] (4r).

შენიშვნა: შუაში ჩართულია სხვა ტექსტი (5r-21v).

4. [ამბავი ტარიელისა და ავთანდილისა] (5r-21v).

დასაწყისი: სცხოვრობდა ორი მეფე ფარსადანი და სარიდანი. ერ-
თხელ ესენი თავიანთ სამეფოში [...] (5r).

წყდება: [...] დაინახა, რომ ერთი დედაკაცი ჯარას ხელუკუღმა ართა-
ვდა და იქიდან სულ შეიარაღებული კაცები გამოდიოდნ [...] (21v).

შენიშვნა: ტექსტს ზემოთა არშიაზე აწერია – სოფელ მატან-მა-
რილისში ჩაწერილი;

ტექსტი სხვა ხელით არის დაწერილი;

ტექსტს რამდენიმე ფურცლის ქვედა არშიაზე აქვს სქოლიო (7v,
8r, 9v, 10v).

მინაწერები:

მხედრული: „ლექსები ნათქვამი ბერდია სამუკას ძე ალუდაურისაგან, სო-
ფელ ხახმატში /ზემო ხევსურეთი/ 1902 წ. 4 მარიაშობის თვეს
„ლადო ხელაშვილისა“ – მწვანე მელნით“ (1r, მწვანე მელნით).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექ-
ციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ,
აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 88-89.

შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“ [XIX]

1446/92

ტიქნიკური აღწერილობა:

57 ფ. ზომები: ყდა – 224×173, ქალაღი – 215×17, ტექსტი – 180×145, სისქე – 20. სტრიქონებს შორის მანძილი – 10; არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 16, მარცხენა – 15. ქალაღი – თეთრი, მეღანი – ყავისფერი, წითელი. ყვითელი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 20. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. ხელნაწერი – თავბოლონაკლული, აკინძული, რესტავირებული. ზოგიერთი სტროფი გაფერმკრთალებულია (51r-v). ტექსტს ტრადიციულად ბოლო რითმა აქვს გამოტანილი. ყოველი სტროფი დანომრილია მხედრული გრაფემებით, ხოლო ახალი თავები და საზედაო გრაფემები გამოყოფილია წითელი მეღნით. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **დიმიტრი ხელაშვილისგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [ავთანდილისგან შერმადინის საუბარი]

[...] სამი არის მოყვრისაგან მოყვრობისა გამოჩენა:

პირველ ნდომა სიახლისა სიშორისა ვერ მოთმენა ... (1r).

წყდება: [ტარიელისგან ქვაბსავე მისვლა მეორედ და საჭურჭლეთ ნახვა]

[...] ერთმანერთი მოიმაღლეს, მათ ერთსაცა არ ეწყინა ... (57v).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნა:

ტიქსტი ვახტანგისეული რედაქციაა.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“, ხელნაწერი მემკვიდრეობა, თბილისი, 2013. გვ. 331.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგომიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 89.

თეიმურაზ ბატონიშვილი. საქართველოს ისტორია, 1862 წ.

1446/93

ტიქნიკური აღწერილობა:

98 ფ. ზომები: ყდა – 230x184, ქალაღი – 222x178, ტექსტი – 185x150, სისქე – 15, სტრიქონებს შორის მანძილი – 4. არშიები: ზედა – 19, ქვედა – 18, მარჯვენა – 10, მარცხენა – 9. ქალაღი – ყვითელი. მელანი – შავი. ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, სათაურები და საზედაო გრაფემები ასომთავრულით. სტრიქონების რაოდენობა – 24. აღრიცხვა – გვერდობრივი, შესრულებული არაბული ციფრებით. ხელნაწერი ნაკლულია, აკლია შემდეგ ფურცლებს შორის – 33-108. ხელნაწერი კარგად არის შემონახული. გადამწერი – კონია ერისთავი-ამილახვარი (98r). ავტორი – თეიმურაზ ბაგრატიონი (1r). გადანერის ადგილი – სოფელი ქვეში (98r). 1862 წ. (98r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს დიმიტრი დეკანოზიშვილისგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დაწყებითგან ივერიისა ესე იგი გიორგიისა, რომელ არს სრულიად საქართველოსა,

ქმნილი საქართველოს მეთაქამეტის მეფის გიორგის ძის თეიმურაზისაგან

უძველესთა მოთხრობათაგან ამფიბიასა გინა ოანესისთვს(!) გამოსრულისა ატლანდთაგან კავკასიისათა: მოუთხრობს ბუნებითი ისტორია ასურასტანისა, სტატია 1 – სირიანელთა და ეთიოპელნი, მყოფნი გრძლად შემდგომად მცხოვრებელთა ნილოსის კიდეთასა ... (1r-98r).

ანდერძები:

მხედრული: „აღწერილ არს წიგნი ესე „ქართლის ცხოვრება“ ჯელითა კნეინა კონია ერისთავისაგან ამილახვარის ასულისაგან. „ქართლის ცხოვრება“ ესე ვინც წაიკითხოთ, შენდობა უბრძანეთ და თუ რაიმე შეცდომა ნახოთ, ნუ მწყევთ ამისთვის, რომ ვიყავ წლისა სამოცდა მესამისა და თვალთაც მაკლდა და ამისთვის მომიტყევთ: წელსა ჩყაბ-სა ოკდომბრის კდ-სა დღესა, ქვეშის სოფელსა“ (გვ. 98).

შენიშვნა: ტექსტი გადაწერილია შემდეგი გამოცემიდან – თეიმურაზ ბატონიშვილი, ისტორია დაწყებითგან ივერიისა, ესე იგი გიორგისა, რომელ არს სრულიად საქართველოსა, ქმნილი საქართველოს მეთა-ცამეტის მეფის გიორგის-ძის თეიმურაზისაგან, სანკტპეტერბურგი, 1848.

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. თეიმურაზ ბატონიშვილი, ისტორია დაწყებითგან ივერიისა, ესე იგი გიორ-გისა, რომელ არს სრულიად საქართველოსა, ქმნილი საქართველოს მეთა-ცამეტის მეფის გიორგის-ძის თეიმურაზისაგან, სანკტპეტერბურგი, 1848.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 89.

წმინდანთა საგალობლები, კრებული [XVIII]

1446/94

ტიქნიკური აღწერილობა:

33 ფ. ცარიელი გვერდი – 34r. ზომები: ყდა – 215×167, ქალაღი – 201×166, ტექსტი – 146×115, სისქე – 5; სტრიქონებს შორის მანძილი – 2. არშიები: ზედა – 25, ქვედა – 36, მარჯვენა – 20, მარცხენა – 30. ქალაღი. მელანი – შავი, წითელი. მუყაოს მუქი ლურჯი ყდა. დამწერლობის სახეობა – ნუსხური, სათაურები და საზედაო გრაფემები ასომთავრულითა და სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 25. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. განკვეთილობის ნიშნები – •, •. ხელნაწერი თავნაკლულია, ზოგიერთი ფურცელი დალაქავებული. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...] სტრატიოტებთა ზეცათა ერევთერობ. მოთმინებითა მოამე იყოფებოდენ ქუჭნათა ზენა განსნა[ვ]ლებს სავანეთა. ყოფადთა მცნობი, ბრძენი და ახოვანი მეფე ლუარსაბ დღეს იდიდებოდენ.

1. თუესა მარტსა კ ლუარსაბ. ნამებაჲ წმიდისა და ნეტარისა მეფისა ჩუენისა ლუარსაბისი (1r-4v).
2. თუესა მაისსა იგ წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთვიმი მთაწმიდელისაჲ – უფალო ღაღადყავსა. ზ, სასნაული. მამაო წმიდაო ეფთვმი, აღილე შენ სიწოთაგან ჯუარი შენი მჰართა შენთა და შეუდგე ქრისტესა ... (4v-11v).
3. საგალობელი წმიდისა და ცხოელსმყოფელისა სუჭტისა ცხოელისა, კუართისა საუფლოსა და კათოლიკე ეკლესიისა. ჳმაჲ, ა გუერდი – გიხაროდენნი. გიხაროდენ, სუჭტო ცხოველო, რომელი წმიდა და წმიდაჲ მყოფელსაჲ მირონსა უწყაროებ სულსა მორწმუნეთასა ... (11v-13r).

4. თუესა იანვარსა ლ წსენებაჲ იოანე ნათლისმცემელისა და წმიდისა მოწამისა აბოსი, რომელი ეწამა ქალაქსა ტფილისსა ქართლს. **ვმაჲ დ მოგიცემიეს, ღმერთო (ორ-ორ ჯერ)** – იყო ოდესმე აბო ნელსაცხებელთა შემზავებელ გუამთა შემასურნელებელ, ხოლო ოდესმე მოინია ქრისტეს სამწყსოთა მორწმუნეთა თანა, ნათელ-ილო ... (13r-16v).
5. თუესა ივნისა ლ წმიდისა მამისა ჩუენისა გიორგი მთაწმიდელისა უფალო ღალადყავსა. **რვათა მუხლთა ზედა, ვმაჲ, დ მწნევანი.** ღმრთის მეტყუტლებისა წყაროდ იოანე დიდებული გაქუნდა შენთა შემწედ საიდუმლოთა მათ წმიდისა ღმრთისმშობელისათა და ესრეთ შუჭნიერად სთარგმანებდი მრავალთა წიგნთა ... (16v-21r).
6. თუესა ნოენბერსა ით წმიდისა ღმერთშემოსილისა ილარიონ ქართველისა უფალო ღალადყავსა. **ვმაჲ დ მწნევანი** – აღვახუნეთ დღეს, მორწმუნენო, ბაგენი ჩუჭნი გალობად წსენებისა წმიდისა და ნეტარისა მამისა **ილარიონისა** ... (21r-24v).
7. თუესა იანვარსა იდ წმიდისა დედისა ჩუენისა ნინოსა. **ვმაჲ დ, მწნევანი** – აღზრდილი უბინოებით, მტკიცე სარწმუნოებით, მოძღუარი ქართლისა, სანატრელი ნინო, მწვევალი ყოველთა მწსნელისა, რომელი კუალსა მისსა შეუდგაჲ ... (24v-30v).
8. თუესა აგვსტოსა გ წმიდისა მოწამისა რაჟდენისა, **ვმაჲ** – ჭ, სასწაულისა კვ. ქრისტეს მორწმუნენო, მოვედით, დღესასწაულსა ამას ღუანლისა მძლისა რაჟდენისა გალობითა ღმრთის ბრწყინვალესა ყოველნი ვაქებდეთ, რამეთუ ესე ქრისტესთჳს იწამა ... (31r-33r)

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 90.

სასონარკვეთილება ლამარტინისა [XIX]

1446/95

ტიქნიკური აღწერილობა:

6 ფ. ზომები: ყდა – 356×225, ქალაღი – 345×220, ტექსტი – 300×180, სისქე – 10, სტრიქონებს შორის მანძილი – 2; არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 20, მარცხენა – 25. ქალაღი. მელანი – შავი. მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული. სტრიქონების რაოდენობა – 23. აღრიცხვა – ფურცლობრივი. ხელნაწერი რესტავრირებულია, ფურცლები დალაქავებული. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

სასონარკვეთილება ლამარტინისა კაცი ლორდ ბაირონსა! ნამდვილი სახელი შენი, რომელიცა ქუეყანასა მას არა უცვნია, საიდუმლო ნიჭო, მომაკუდაო ანგელოზო, ანუ მაცთურო ბაირონო, ვინმცა რა ხარ კეთილი, ანუ საუბედურო გენია ... (1r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 92.

ღვთისმშობლის დაუჯდომელი, 1811 წ.

1446/96

ტიქნიკური აღწერილობა:

97 ფ. ცარიელი გვერდი – 97v. ზომები: ყდა – 110×85 ქალაღი – 103×80, ტექსტი – 70×50, სისქე – 20, სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 14, ქვედა – 20, მარჯვენა – 15, მარცხენა – 10. ქალაღი – ცისფერი. მელანი – შავი, წითელი. ტყავგადაკრული ხის ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები ნუსხურით. აქვს ჭვირნიშანი. სტრიქონების რაოდენობა – 10. აღრიცხვა – რვეულებრივი. აღნიშნული მხედრული გრაფემებით პირველი რვეულის ბოლოსა და მეორე რვეულის დასაწყისში ქვედა არშიაზე. ხელნაწერი თავნაკულია, ფურცლები დალაქავებული, ზოგან დაზიანებული, რესტავრირებული. ზოგან სათაური გაფორმებულია მარტივი ორნამენტით (22r). გადამწერი – **სოლომონ ჭავჭავაძე** (79r). 1811 წ. (97r). ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

იზაკონი წმიდისა ღმრთისმშობელისანი, რომელსა დაუჯდომელი ეწოდების – ზესთა მბრძოლისა ჩემისათჳს ... (1r-22r).

ხელნაწერი შემდეგი თავებისგან შედგება:

1. ლოცვა ყოვლადწმიდისა ღმრთისმშობელისა მიმართ თქმული ღირსისა ფილოთეოს კოსტატინეპოლელ არხიეპისკოპოზისა (22r-31v).
2. სხვა ლოცუა ღმრთისმშობელისა მიმართ (31v-34v).
3. ლოცუა დღითიდღე სათქმელი წმიდისა ღმრთისმშობელისა მიმართ, უკეთუ გსურის მისი ჟამსა სულისა შენისა განყოფისასა (34v-41v).
4. ლოცვა განთიად და მიმწუხრი სათქმელი წმინდისა იოანე დამსკელებისა (41v-46r).
5. პარაკლისი ახლად თარგმნილი ბერძულისაგან სავედრებელი ყოვლად წმიდისა ღვთისმშობელის მიმართ (46v-74r).

6. ლოცვა ძილად დაწოლისა სავედრებელი ყოვლადწმიდისა ღუთისმშობელისა მიმართ სამარადისო (74v-76r).
7. კალენდარული ცნობები – „აღდგომას უკან ორმოცდაცხრა დღე უკუ სთვალე, ყველიერის ღამე იქნება. იმის უკანა სწორი ჯორცის აღების ღამე იქნება...“ (76v-97r).

ანდერძები:

მხედრული: „აღწერა ივნისის ი. ნელთა ჩყია, ჴელითა თავადი **სოლომონ ჭავჭავაძისათა**“ (97r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. ლოცვანი და დაუჯდომელი ღმრთისმშობლისაჲ, ახალი შესწორებული გამოცემა მოამზადა ედიშერ ჭელიძემ, „საეკლესიო ბიბლიოთეკა, ტომი III, თბილისი, 2006.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 93.

ყოველდღიური განსჯანი (კათოლიკე ეკლესიისა) [XVII]

1446/97

ტიქნიკური აღწერილობა:

123 ფ. ცარიელი ფურცლები – 17r-18r, 31v, 35v-36r, 52r, 70r, 120r-v. ზომები: ყდა – 139×93, ქალაღი – 135×88, ტექსტი – 94×61, სისქე – 30, სტრიქონებს შორის მანძილი – 6. არშიები: ზედა – 8, ქვედა – 14, მარჯვენა – 12, მარცხენა – 11. ქალაღი. მელანი – ყავისფერი, წითელი, მწვანე. შავი ტვიფრული, ტყავადაკრული ხის ყდა, დაზიანებული, რესტავრირებული. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, სათაურები სინგურით. ტექსტი ჩასმულია ჩარჩოში. სტრიქონების რაოდენობა – 12/14/15. აღრიცხვა – გვერდობრივი, აღნიშნულია არაბული ციფრებით ზედა არშიაზე. იწყება მე-5 გვერდიდან. ძველი პაგინაციის მიხედვით აკლია აგრეთვე: 11, 12, 21, 22, 35, 36, 43, 44, 45, 46, 79, 80, 81, 82, 113, 114, 115, 116, 145, 146, 183, 184, 192, 193, 194, 227, 228 გვერდები. განკვეთილობის ნიშნები – Ⴆ, Ⴇ, Ⴈ, Ⴉ, Ⴊ, Ⴋ. ხელნაწერი ნაკლულია. მთელი ტექსტი ჩასმულია ორმაგ ჩარჩოში. სათაურები წარმოდგენილია წითელ და მწვანე ფერებში. [XVII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **[დამსუბუქებული ჯუარი]** – [...]ახვა, მტერობა და ბოლოს ყოველი რალაც სტანჯავს და ჯვარს აცვამს ჩვენ თავსა, როგორც ჰაერის ურიგობა, სიგლახაკე, სარჯელი და ავათმყოფობა, გინა თუ სტანჯავს და ჯვარს აცვამს ჩვენ სულსა, როგორც ცუდი გულის ტანჯვა და სულის შეწუხება ... (1r-4r).
2. **პირველი საფიქრებელი კვირისა: ტანჯვის დაჭირება გახარება არის ნალველში: უნდა გავიტანჯოთ, ამიტომ რომ ადამიანები ვართ** – იფიქრე იმ დიდს დაჭირებასა ზედა, რომელში შენ ხარ, რომ უნდა გაიტანჯო, რადგან ადამიანი ხარ ... (4r-13v).

3. **ლოცუა იესო ქრისტეს მიმართ, შენუხებულსა მტილსა შინა, რათა წმიდა მოთმინებაი გვალირსოს** – ჰი, მაცხოვარო ქვეყნისაო, ჰი, გზაო ჭეშმარიტებისაო და ცხოვრებაო ამ უბადრუკი ქმნილისაო, შენ ხედავ, როგორ მარადის უფრო და უფროჲ გამოჩნდება, რომ ადამის შვილი ვარ ... (14r-19r).
4. **მეორე საფიქრებელი ორშაფათისა: ტანჯვის სარგებელი გახარება არის მნუხარებათა შინა, ტანჯვა გასწმედს სულსა** – იფიქრე, რომ ტანჯვა უფლის ხელში არის, ვითარცა იარაღი ძლიერი, რჩეული სულების საქმისათვის და ამით ღმერთი ადვილათ გარიგებს ... (19r-31r).
5. **ლოცუა იესო ქრისტეს მიმართ შოლტიტცემულსა, რათა წმიდა მოთმინებაი გვალირსოს** – უუსაყვარლესო მაცხოვარო ჩემო, რა სამართალი არის ეს, რომ ახლა შენზედ იხმარეს, გამოჩნდი უმანკო და შოლტით გცემენ დამნაშავესავით ... (32r-34v).
6. **მესამე საფიქრებელი სამშაფათისა, ტანჯუა ცოდვის წამალი რომ არის, ამიტომ გახარება არის ნალველში, ტანჯუა წამალი არს გამკურნალი ახლანდელი ცოდვებისა** – იფიქრე, რომ ჯარიმა წამალი არის დამნაშავეებისა, იმიტომ სიმართლის სილამაზითა ხელახლა გაარიგებს ... (37r-48r).
7. **ლოცუა იესო ქრისტეს მიმართ, ეკლით დაგვირგვინებულისა, რათა წმიდა მოთმინებაი გვალირსოს** – თაყვანსა გცემ, ღთიერო თავო, ჩემთვის დაგვირგვინებულო, რადგან არცა ვასკულავნი ღირსნი არ არიან, რომ დაგავიგვინონ ... (48v-51v).
8. **მესამე საფიქრებელი ოთხშაფათისა: ჯოჯოხეთის მოგონება, გახარება არის ნალველში, გაიტანჯეთ, ამიტომ რომ ჯოჯოხეთის ღირსი ხართ** – იფიქრე იმ საკვირველ სიბრმავეზედან(!) ერთი სულისა, რომელი ჯოჯოხეთის ღირსი რომ არის თავისი ცოდვითა, კიდევ ჩივის თავის ნალველში და ეგების ეს სული შენ ხარ ... (53r-66v).
9. **ლოცუა იესო ქრისტეს მიმართ, მტვირთველისა ჯუარისა გოლგოთასა ზედა, რათა წმიდა მოთმინებაი მივიღოთ** – ჰი, ყოვლად მომთმინევე, ჩემო უფალო, რა ურიგობა არის ესე, რომ ჩემში ხედამ ... (67r-69v).
10. **მეხუთე საფიქრებელი ხუთშაფათისა: სასუფეველის მოგონება გახარება არის ნალველში, ტანჯუა ნიშანი არის რჩეულობის**

დიდებისათვის – იფიქრე, რომ ყოველი ჩვენი რჩეულება დიდებისათვის სასუფეველისა არის, ამიტომ ჩვენ მგზავსი(!) უნდა ვიყოთ იესო ქრისტესი ... (72r-84v).

11. **ლოცუა ჯუარცმულს იესო ქრისტეს მიმართ: რათა წმინდა მოთმინებაი მოვილოთ** – რა გინდა, ჩემო უფალო, ჩემი სულისაგან, რომ ჯუარცმულ ხარ ორს ავაზაკს შუა ... (85r-88r).
12. **მექვსე საფიქრებელი პარასკვისა(!): იესო ქრისტეს მაგალიტი(!), გახარება არის ნაღველში, იესო ქრისტემ თავისი სატანჯველებითა გამდიდრა ჩვენი ტანჯუა** – იფიქრე, რა იყო ჯუარი უნინ, რომ იმაზედ არ მამკუდარიყო იესო ქრისტე და რა არის ახლა, მერმედ რომ იმაზედ მოკუდა ... (90r-101r).
13. **ლოცუა იესო ქრისტეს მიმართ, დატოვებული ჯვარსა ზედა, რათა წმიდა მოთმინებაი მოვილოთ** – ღი, ჭეშმარიტო, ნუგეშინმცემელო შეჭირვებულთაო, ღი სასოებავ სულისა ჩემისაო ... (102r-105v).
14. **მეშვიდე საფიქრებელი შაფათისა: ღთის სიყვარული გახარება არის ნაღველში, ტანჯუა გადმოდის ღთის სიყვარულისაგან ჩვენთვის** – იფიქრე, რომ პირველი ფიქრი რომ ჰქონდა ღთიერს სახიერებასა კაცზედა ... (106r-119v).
15. **ლოცუა ყოვლად წმიდა მარიამისა მიმართ შეწუხებულისა ჯუარს ქვეშ, რათა წმინდა მოთმინებაი მოვილოთ** – ღი, დედუფალო წამებულთაო, ღი, დედაო წმიდისა საყვარლისაო, თუ შენ ყოველთა გაჩენილთაგან უფრო შეიყვარე შენი ღმერთი ... (119v-121r).

წყდება: ... როდის ჩემში უბედურობას მეტს დავინახამ და სიძნელეს სულიერობისათვის, მაშინ არ შევწუხდე, მაგრამ გავძლო შენსავით უძრავათ, გოლგოთაზედ გავიტანჯო და არ დამაკლდეს სიყვარული. ნეტარელი მე თუ ამ წყალობას მიზამ, მართლად ღირსი არა ვარ ამ წყალობის, მაგრამ იმოდენათ უდ[...] (121r-123v).

ხელნაწერს აქვს გვიანდელი ხელით შესრულებული ჩანართები.

1. „შენირვა შობისა ლოცვა.

ღოი, სიქადულო ქვეყნისაო, შენ, სიხარულო ყოველთ მორწმუნე ქრისტიანეთო. დედუფალო ანგელოზთაო და ზეციერთ მთავართაო, ღირსეულო დედაო, ღთისა მშობელო ქალწულო მარიამ, მე, უღირსი მხევალი შენი **კატარინაი**, სიმდაბლით დავარდნილ ვარ ქვეშე

წმიდთა მათ ფერხთა შენთა. მორიდებითა გვევ[დ]რები შენ, რათა გათდნეს შეწყნარებად ჩემგან საწყალობელი ცოდვილისა ხუთნი ესე საიდუმლონი სიხარულისანი ყოვლად წმიდა სავარდისა, ან რომელთაც ვწირავ შენდა, ერთად ათასი გიხაროდნეთ და ათასი კურთხევანთ უღირსად თქმულთა ჩემგან, გვედრები შენ, ყოვლად მოწყალეო დედუფალო, რათა დედობრივი სახიერებისა მიერ შენისა მო...“ (3r-v).

2. „... აჯენით ცოდვილნო, იესო დამხსნელი ხელმეორედ მოსამართლედ მომსვლელი იოვსაფთის ხევში, სამართლის მქმნელი ევედრენით, რომ მან თქვენ გიპყრასთ ხელი. ნეტარელი არს, რომელსაც უპყროს ხელსა იმას, როდის მიცემს სამართალს ძნელსა. ცოდვილსა განუმზადებს სამკვიდროს ბნელსა, ის ცოდვილი ველარ იხილავს ნათელსა. ტკბილო დედავ, შენ ხარ ჩვენი მეოხე სამართალში, შენს იესოსთან გვიოხე, შენის მეტი ვინ ვიშოვნოთ მეოხე. ჩვენზედ დამშვიდე შენი ძის სახე, ოდეს ჩვენ გვიოხებუ ქალწული დედა მისი ნაბძანები სრუ ათავდება, ეშმაკს ეწყინება, შორ გაუხტება, რადგან **მარიამი** მეოხე გაგვიხდებ(!), ნათლითა აღგვიმსე ჩვენი გონება, რომ შევიძლოთ შენი ძის მონება, ვიშოვოთ ზეციური ქონება სინანულით, თუ რომ ქრისტემ ინება. იესოვ, ინებე ჩვენთვის წყალობა. ზეციური დედაც ამას გვედრებ, შენი დახსნილნი ვარ, მოგვეც ცხოვნება“ (70v-71v).
3. „მარიამ, ბრწინვალევ, მზისაგან მეტათა ეშმაკ შუა დავრჩენილ ვართ კენტათა, ღირს ვიყოთ ანგელოზთან ერთათა, სამკვიდრო გვიბოძე დედავო ზეცათა. ან მე შემენიე, წარვიდე მთასა, სულ ბალახი ვჭამო; ყოველსა ჟამსა ფიქრით ღმერთთან ვიყო, ყოველსა წამსა და შენ დამადგინე ზეციერ ტახტსა, რას ღირს ვართ, ქალწულო, შენსა ქებასა თუ შენვე არ მომცემ ჭკუა-ცნებასა, მოყავ ყური ცოდვილთ ღალადებასა, ნუ უგულუბელ-ჰყოფ ჩვენს ვედრებასა. კურთხეულ ხარ, დედავ, დედათ შორის, მუდამ შენი სახე ბრწყინვალე არის და დედოფალი ხარ. ყოველი გვარისა ცოდვილნი სუფევას შენგნიე მოველი, მიწინამძღვარე შენს ძესთანა, უეჭოთ შემგზავნე წმინდთან(?) დილაგი(!) გაგივა შენს იესოსთანა და მემკვიდრეს გამხდი სამსა გვამთ[ასა] ზღვის ვარსკულაო, ეს ამითავე, რაც მადლი მაკლია, შენ მითავე. სრული სინანულიც შენ შემითავე, ბოლოს ვედრებ არ და გავათავე“ (88v-89v).

მინანერები:

ხელნაწერს აქვს უმნიშვნელო მინანერები მხედრულად ფანქრით, ლურჯი და შავი მელნით (18v, 36v, 52v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 93-94.

კრებული [XVIII]

1446/98

ტიქნიკური აღწერილობა:

100 ფ. ზომები: ყდა – 166×104, ქალაღი – 145×97, ტექსტი – 10×65, სისქე – 22; სტრიქონებს შორის მანძილი – 8. არშიები: ზედა – 15, ქვედა – 32, მარჯვენა – 19, მარცხენა – 19. ქალაღი. მეღანი – შავი, ნითელი. შავი ტყავგადაკრული ტვიფრული ხის ყდა, ტყავი ფრგმენტულადაა შემორჩენილი. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, სათაურები სინგურით. სტრიქონების რაოდენობა – 11. აღრიცხვა – რვეულებრივი, მხედრულად, ქვედა არშიაზე, ჩასმული სადა და ჯვრის ფორმის მსგავს შავ და ნითელ ხაზებში. განკვეთილობის ნიშნები – •, ••, •••, ••••. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, ნაკლულია შუაც, რესტავრირებული, ძირითადად კარგად შემონახული. გაფორმებულია თავსამკაულებით – მარტივი დეკორაციებითა და მინიატურებით, ძირითადად ნითელი და შავი ფერებით. განკვეთილობის ნიშნები ჩასმულია ნითელ, პატარა წრეებში. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

1. **დასაწყისი:** ... ღვთისა მიმართ და იქოს ყოველი, რომელი ფუცვიდეს მისა, რამეთუ დაიყო პირი, რომელი იტყოდა სიცრუევსა, რამეთუ შენ შემნე მეყავ მე და საფარველსა ფრთეთა შენთასა ვიხარებდე, მიგდევდა სული ჩემი შემდგომად შენსა და მე შემენია მარჯვენა შენი. დიდება ანდა მარადის. ალილოია. გ. კირიელეისონ. ამი[ნ] ... (1r).

2. „[... მიმართ, უკეთუ გსურის ხილვა მისი ჟამსა სულისა შენისასა განყოფისასა – შეინყნარე ან, დიდებულო დედოფალო ჩემო ღვთისმშობელო სახიერო, გლახაკი ვედრება ჩემი უღირსისა პირისაგან ...“ (30r-40v).

3. **„კვალად ლოცვა ზიარებისა წმინდისა იოანე ოქროპირისა –** მრწამს, უფალო, და აღვიარებ, რამეთუ შენ ხარ ძე ღვთისა ცხოველისა, მოსრული სოფლად ცოდვილთა ცხოვრებად ...“ (40v-51v).

4. **„სხვა ლოცვა სავედრებელი შუალამისა –** გაქებ, გადიდებ, მრავალ მონყალეო უფალო, და ვმადლობ სახიერებასა შენსა, გიგალობ და აღგამალღებ, ტკბილო უფალო, და დიდების ვმეტყველებ წყალობათა შენთა ...“ (51v-58v).

5. **ლოცვა რაჟამს გეგულვებოდეს ძილი –** უფალო, მეუფეო ზეცათაო, ნუგეშინისმცემელო, სულო ჭეშმარიტებისაო ...“ (59r-32v).

6. **„სწავლა, თუ ვითარ მართებს მოძღვარსა სწავლება მონაფისა. მონაფე ჰკითხავს და მოძღვარი ასწავლის. უწყოდეთ, რამეთუ მონ. იტყვის მონაფესა და მოძ. იტყვის მოძღვარსა –**

– ვინ არს ღმერთი ან რა შეუძლია?

– ღმერთი ძლიერი არის და წელმნიფე და დამბადებელი (!) ყოვლისა ხილულისა და უხილავისა, მისი წელიწადი არ დაითვლების, ამისთვის რომ არც დასაწყისი აქვს და არც დასასრული ...“ (63r-100r).

7. **„ათნი მცნებანი ღვთისანი. თავი. სჯული.**

არა კაც ჰკლა.

არა იმრუშო.

არა იპარო.

არა ცილი სწამო მოყვასსა შენსა ზედა წამებითა ცრუთათა.

არა გული გითქმიდეს ცოლსა მოყვასისა შენისასა, არცა {ა}გარაკსა მისსა, არცა მონასა მისსა, არცა მწვევალსა მისსა, არცა ჯარსა მისსა, არცა კარაულსა მისსა, არცა ყოველსა საცხოვარსა მისსა, არცა რაოდ...“ (100r).

წყდება: ... ღმერთი უფალი და გამოგვიჩნდა, კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა. ღმერთი უფალი და გამოგვიჩნდა. ყოველი თეს-ლები გარე მომადგეს მე და ... (29v).

ანდერძები:

მხედრული: „ღმერთო, შეიწყალე ფრიად ცოდვილი **ამბროსი**“. სინგურით, ჩას-მული დეკორირებულ ჩარჩოში (66v).

მინაწერები:

1. მხედრული: „გაქებდე შენ, ჰოი, ღმ...“ (14r, ქვედა არშია).
2. მხედრული: „25 ენკენისთვეს წავიდა ვასიკო ავისას“. ფანქრით (56r, ქვედა არშია).
3. მხედრული: „ზალ გადიცვალა ქრისტ ...“ (79v, ქვედა არშია).
4. მხედრული: „სიკვდილით“ (85v, ქვედა არშია).
5. მხედრული: „სჯულიერითა ქორწინებითა და პირველითა გრიგოლ და ნენემ იქორწინეს თვესა ნომბერსა ექვსსა, ქეს უოა“ (99v, ქვედა არშია).
6. ხელნაწერს აქვს უმნიშვნელო მინაწერები მხედრულად ქვედა არშიაზე (6v, 13v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 94-95.

გვირგვინი [XVIII]

1446/99

ტიქნიკური აღწერილობა:

61 ფ. ზომები: ყდა – 172×107, ქალაღი – 168×101, ტექსტი – 125×68, სისქე – 10, სტრიქონებს შორის მანძილი – 5; არშიები: ზედა – 18, ქვედა – 23, მარჯვენა – 17, მარცხენა – 17. ქალაღი. მელანი – შავი, ნითელი. მუყაოგადაკრული ტყავის ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, საზედაო გრაფემები – ნუსხურით. სტრიქონების რაოდენობა – 18/19. აღრიცხვა – რვეულებრივი, იწყება მე-8 რვეულიდან, აღნიშნულია მხედრული და არაბული ასოებით. ხელნაწერი თავბოლონაკლულია, ფურცლები დალაქავებული, რესტავრირებული. [XVIII] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან.**

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

დასაწყისი: [...]ელისასა და ვითარ გამოხვედ ჳმობასა ქათმისასა, გამოვედ მეცა უკანით შენსა და ვითარ მოხვედ ეკკლესიასა წმინდასა იოანე ღმრთისმეტყუელისასა ... (1r).

წყდება ... დაო ჩემო, სადა არს კაცი იგი, რომელი იყოფის აქა, ხოლო მან მრქვა: ქმრისა ჩემისათვის იტყვია, უფალო, და მე ... (61v).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგოშიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 95.

რუსულ-ქართული ლექსიკონი [XIX]

1446/100

ტიქნიკური აღწერილობა:

144 ფ. ზომები: ყდა – 220×174, ქაღალდი – 213×186, ტექსტი – 172×114, სისქე – 25; სტრიქონებს შორის მანძილი – 6. არშიები: ზედა – 13, ქვედა – 28, მარჯვენა – 20, მარცხენა – 14. ქაღალდი – თეთრი. მელანი – ყავისფერი. კოლენკორგადაკრული ლურჯი მუყაოს ყდა. დამწერლობის სახეობა – მხედრული, რუსული. ტექსტი ნაწერია ორ სვეტად, სტრიქონების რაოდენობა – 24/26. [XIX] დათარიღების საფუძველი – პალეოგრაფიული ნიშნები. ხელნაწერი გარკვეული პერიოდი ეკუთვნოდა **ვასილ რაზმაძეს**; ხელნაწერი ეროვნულ არქივში შემოსულია 1924 წელს **დიმიტრი დეკანოზიშვილისაგან თელავიდან**.

შინაარსობრივ-სტრუქტურული აღწერილობა:

რუსულ-ქართული ლექსიკონი

A

Союз – ხოლო, არამედ, და

Агнец – ტარიგი, კრავი

Агнчий – კრავისა (2^რ).

მინაწერები:

1. მხედრული: „ჩყათ (1869) წელსა კათათვის თ-სა დღე[სა] მე ამისი ხელისმომწერმა **ვასო რაზმაძემ** ვასესხე თორმეტი თუმანი თეთრი ფული [...]“.
აქვე მელნით, მხედრულით: „ჩყათ (1869) წელსა კათათვის იე-სა დღესა“ (1^ვ).
2. მხედრული: „ჩყათ-სა (1869) წელსა კათათვის კე-სა დღესა ავიღე მე ვალათ **ლოლუმ მართასაგან** ოცდახუთი თუმანი თეთრი ფული,

- რომელზედაც ხელს ვანერ და მონამეცა ვარ, ვასილ რაზმაძე“ (2r).
3. მხედრული: „ესე წიგნი ეკუთვნის **ვასილ რაზმაძესა**“.
აქვე, სხვა ხელით, მხედრული: „**მარიამ რაზმაძე** კითხულობს და თუ შეიძლება მიეცით მას[...]" (2v).
 4. მხედრული: სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმინდისათა ამინ. დიდება შენდა ღმერთო ჩვენო დიდება შენდა. მეუფეო ზეცათა ნუგეშისმცემელი. სახელითს მამისათა და ძისათა და სულისა (2r).
 5. უმნიშვნელო შინაარსის მინაწერები (2r).
 6. მხედრული: ... სულისა [...]დება შენდა [...]მცემელი [... ...] რომელი ყოველგან ხარ და ყოველსავე აღავსებ მაღლითა შენითა საუნჯეო კეთილთაო.
მომნიჭებელი ცხოვრებისაო (141r).

ტიქსტთან დაკავშირებული შენიშვნები:

ხელნაწერს ბოლოში დართული აქვს: ა) დამატებითი ლექსიკონი გამონათქვამებით (139r-141r) და ბ) მცირე ზომის ფრაგმენტები სხვა ხელნაწერიდან (142r, 143r, 144r).

ზოგადი ბიბლიოგრაფია:

1. რუსულ-ქართული ლექსიკონი, შემდგენლები, პროფესორები: ს. ყაუხჩი-შვილი, ა. შანიძე, გ. თოფურია, ვ. ბერიძე, ა. ჩიქობავა და სხვ. თბილისი, 1937.
2. ცენტრალური სახელმწიფო საისტორიო არქივი, ქართულ ხელნაწერთა კოლექციის აღწერილობა, შედგენილი პროფ. ს. კაკაბაძის და პ. გაგომიძის მიერ, აკად. კ. კეკელიძის რედაქციით, ტომი I, თბილისი, 1949, გვ. 95-96.

საქიებლები

პირთა საქიებელი

აბაზაძე უთრუთ (დამკვეთი) 6, 198,
 199 (ტექნიკ. აღწ., ანდერძი)
 აბაშიძე ბერუკა 12 (მინან. 2)
 აბიბო (მონ.) 7:52¹⁴; 8:2⁸
 აბრაჰამ (მამათმ.) 4:40, 7:4¹, 42¹, 50⁸;
 26:2; 27:11³
 აბრაჰამ მონაზონი 7:51²⁸, 26:2
 აბრაამ მღვდელი 2 (მოსახს.)
 აგათონ [რომის პაპი] 7:54¹⁹
 აგაკიოს (40 მონ.) 53:14
 აგისა 35 (მინან. 2), 5:59
 ადამი 4:11, 5:11⁴, 11:3³, 19:4, 35:2¹²
 ავგიორგი 32 (შენ. 2)
 ავდადი (წმ.) 7:57¹⁵
 ავთანდილი 91:4; 92
 ავტონომო (წმ.) 7:50¹¹
 ავქსენტი (ღირ.) 7:54¹³; 27:8¹
 აზარია 27: 11, 11¹
 ათანასე [ალექსანდრიელი] 7:57¹; 8:7;
 10:1⁵
 ათანასე 8:8¹
 ათანასე (წმ.) 7:53¹⁷
 ათანასი (40 მონ.) 2:5; 53:14; 87:7
 ათანასი ნიქოზელი 2 (მოსახს.)
 ათანასი ჯვარისა 2 (მოსახს.)
 ათინოდორე (წმ.) 7:52⁶
 აკაკი ეპისკოპოსი 7:55²⁹
 აკატის ნეკტარისი (წმ.) 7:50¹⁵
 აკვდინე (მონ.) 7:52¹
 აკულიანე (მონ.) 7:58²
 ალექსანდრე 15
 ალექსანდრე 7:55¹⁶

ალექსანდრე (წმ. მამა) 8:11⁹
 ალექსანდრე (წმ. მონ.) 7:57¹²
 ალექსანდრე ბატონიშვილი 2 (მო-
 სახს.)
 ალექსანდრე [იმერეთის მეფე] 32
 ალექსანდრე [კონსტ. პარტ.] 7:60²⁹
 ალექსანდრე, ლეონ მეფის ძე 32
 (შენ.)
 ალექსანდრე მაკედონელი 19, 20 (შენ.
 3)
 ალექსანდრე მეფე 20:2
 ალექსანდრე მამათმთავარი 7:60²⁹;
 8:10
 ალექსანდრე ნიკოლოზ ფურცელა-
 ძის ძე 53 (მინან. 4)
 ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე რომა-
 ნოვი [იმპერატორი] 44 (შენ. 1)
 ალექსანდრე პავლეს ძე [რუსეთის
 იმპერატორი] 55 (მინან. 4)
 ალექსანდრე (პარისი) 15
 ალექსანდრე რომთა პაპი 7:57²⁸
 ალექსანდრიოს (40 მონ.) 53:14
 ალექსევი ეფრემ (მღვდელი) 2 (შენ.
 2)
 ალექსი (წმ.) 7:55¹⁵
 ალექსი (მონ.) 7:58¹⁶
 ალექსი მიხაილის ძე [რუსეთის იმპე-
 რატორი] 52:9
 ალექსიევი იერონიმე 75 (მინან. 4)
 ალექსი ღვთისკაცი 84 (შენ. 2)
 ალექსიძე დავით (გადამწერი) 14 (ტექ.
 აღწ.; ანდერძ.)

აღმზიადე, ფილიპე მეფის ცოლი 19:1
 ალუდაური ბერდია (ავტორი) 91
 (ტექნ. აღნ.); 91:1, 2, 3
 ალქატი იოსებ (გადამწერი) 78 (ტექნ.
 აღნ.; ანდერძი)
 ამაისული 9 (მინან. 4)
 ამბაკომი (წინასწარმ.) 5:44³; 7:52³⁰;
 5:44³
 ამბერკი (მოც.სწორი.) 7:51²¹
 ამბროსი მედიოლანელი 7:52³⁵; 86:2, 6
 ამილახვარი ნიკოლოზ 3 (ტექნიკ. აღნ.)
 ამილახორი ბარძიმ 32 (შენ. 1)
 ამ[ბ]როსი ნეკრესელი 2 (მოსახს.)
 ამოს წინასწარმეტყველი 7:58¹⁵
 ამფილოქე იკონიელი 53:13
 ანა 48 (ანდერძი 1)
 ანანია (წმ. მონ.) 27:11, 11¹
 ანანია (მოციქ.) 7:51, 55¹, 68¹; 87:6
 ანასტასია (დიდმოწ.) 52:48; 27:14²
 ანასტასი სინელი 7:56¹⁹
 ანგია (40 მონ.) 53:14
 ანდრია მოციქ. 7:52²⁸; 53:5
 ანდრია (მონ.) 7:60²⁵; 8:2¹⁵
 ანდრია (საგალ. ვტ.) 4 (ტექნიკ. აღნ.)
 ანდრია კრიტიელი 1:23; 4:44¹; 7:60¹⁸;
 38:7⁷; 53:2, 20, 23
 ანდრია მთავარეპისკოპოსი 53:2
 ანდრონიკე (წმ.) 7:51¹⁰
 ანდრიანე (წმ. მონ.) 8:11⁷
 ანდრონიკოვი ბარბარე 88 (ტექნ. აღნ.,
 მინან. 1)
 ანთიმო (წმ.) 7:50², 87:1
 ანნა 49
 ანნა/ანა (ღმრთისმშობლის დედა)
 7:50⁸, 52³⁷, 59²⁵; 8:3⁴; 8:10¹⁰; 27:2,3;
 35:7; 53:8
 ანნა (მეფე გიორგი XII-ის ასული) 2
 (შენ. 5)
 ანტიპა (მღვდელმონ.) 7:56¹⁰
 ანტონი 4:14
 ანტონი (წმ.) 7:59³¹
 ანტონი [დიდი] 7:53¹⁶; 8:4⁸; 43:1³³
 ანტონ I, კათალიკოსი 44 (მინან. 2);
 68; 78 (ტექნიკ. აღნ.); 83

ანტონ (II) კათალიკოსი 2 (შენ. 5)
 ანტონი ნიკოლოზ ფურცელაძის ძე
 53:6; 54 (მინან. 2)
 ანტონოვი ზურაბ 42 (შენიშ. 2, 3)
 აპრია მეფე 7:66²
 არგანაშვილი გივი 7 (მინან. 1, 5)
 არეთა 7:51²³; 8:1¹
 არისტოლე 7:55¹⁴; 75:7
 არისტოკლე 7:58²²
 არისტოტელე 51:7
 არლოვსკი, გუბერნატორი 44 (მინან.
 1)
 არსენ ტფილელი 2 (შენ. 5)
 არსენი (საგალ. ვტ.) 1 (შენ. 2)
 არსენ კათალიკოსი 1, 4 (ტექნიკ.
 აღნ.)
 არჩილ 43 (მინან. 1)
 არჩილ მეფე 19 (შენ.1), 28 (შენ.2)
 ასკნკრიტე (წმ.) 7:58¹⁹
 ასთანდარ 27 (მინან. 1)
 არტემი (მონ.) 7:51¹⁹
 არჩვაძე ნიკოლოზ (გადამწერი) 21
 (ანდერძი)
 არყასი 29:1,3
 ასლანი 35 (მინან. 1)
 აფანე (მონ.) 7:56¹
 აქიპა 7:59⁵
 ალათი (მონ.) 7:54⁴
 ალათანგელოსი 7:54⁹; 8:4¹⁴
 ალათონიკე (მონ.) 7:60²¹
 ალაპიტი [ალმსარ.] 7:54¹⁷
 ალაპიტო [რომის პაპი] 7:56¹⁶
 აღენტიანოს (წამებულის) 53:14
 აშოა 35 (მინან. 1)
 ახვერდოვი ნიკოლოზ 82 (ტექნიკ.
 აღნ.); ანდერძი 1)
 ბაბილა (წმ.) 7:50³
 ბაგრატი (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2
 (შენ. 5)
 ბაგრატიონი დიმიტრი (ავტ.) 57:20; 87
 (ტექნიკ. აღნ.), 87:4, 5, შენიშვნა
 ბაგრატიონი თეიმურაზ გიორგის ძე
 93 (ტექნიკ. აღნ.)

- ბაზლაძე დავით 12 (მინან. 5)
 ბაზლაძე იოვანე 12 (მინან. 3)
 ბაინდურა 9 (მინან. 15)
 ბალავარი 17
 ბარათაშვილი ნიკოლოზ 57:14
 ბარამჯიბილი 29:9
 ბარბარე (წმ. მონამე) 7:52³²; 8:3¹;
 35:4; 53:6
 ბართლომე (მოციქ.) 7:58¹⁰
 ბარნაბა (მოციქ.) 7:58¹⁰; 63⁷
 ბარნაბა (საგალობლების ავტორი) 4
 (ტექნიკ. აღნ.)
 ბარნაბეისშვილი 43 (შენ.1)
 ბასი (მონ.) 7:60²⁰
 ბასიაშვილი ბერუა 43 (შენ.1)
 ბასილი დიდი 7:53; 12 (შენ. 1); 35:10;
 43:1³⁰; 53:19; 67:1; 87:9
 ბასილი მლუდელმონამე 8:7³
 ბაქირი 16
 ბაქო (წმ.) 7:51⁶
 ბეგიევი გრიგოლ 69 (მინან. 3)
 ბენეტიკტე (ღირ.) 7:55¹³
 ბეჟან (გადამწერი) 79 (მინან. 2)
 ბეჟანიშვილი 9 (მინან. 18)
 ბერენიკე 7:66²
 ბესარიონ მლუდელი 2 (შენ. 5)
 ბექაური ნიკო 5 (ტექნიკ. აღნ.)
 ბიკენტი (წმ. მონ.) 8:2⁵
 ბიკტორ (წმ. მონ.) 8:1
 ბიჭვაძე (გადამწ.) 50 (ტექნ. აღნ., ან-
 დერძი)
 ბორტა 43 (შენ. 1)
 ბროსეტ ჭრანცუზი იხ. ბროსე მარი
- გაბაშვილი ზაზა 44 (მინან. 3)
 გაბიანოს (40 მონ.) 53:14
 გაბრიელ მთავარნაგელოზი 51¹⁶, 59¹²,
 59²; 25:3; 66:11
 გაბრიელ მცირე 43 (ავტორი)
 გაიანე (მონ.) 87:8
 გაიანე (მეფე გიორგი XII-ის ასული)
 2 (შენ. 5)
 გაიოს (გადამწერი) 86 (ტექნიკ. აღნ.;
 ანდერძი 1, 2, 3, 5, 6, 7)
- გალიონ (40 მონ.) 53:14
 გამალიელ იკორთელი 2 (შენიშ. 5)
 გარაყანიძე ნიკოლოზ (ხელნან.
 მფლობელი) 55 (მინან. 1)
 გარდომ 16
 გვარლი 9 (მინან. 16)
 გარსიევი იაკობ (გადამწერი) 67
 (ტექნ. აღნ., ანდერძი)
 გივი 7 (მინან. 9)
 გერასიმე დაუჯდომელი 2 (შენ. 5)
 გერასიმე [იორდანელი] 7:53³
 გერმანე (საგალობლების ავტორი) 11
 (შენ. 1)
 გერონტი (წმ.) 7:56¹¹
 გიორგი 3 (მინან. 3)
 გიორგი 9 (მინან. 11, 17)
 გიორგი 5 (მინან. 2)
 გიორგი (მთავარმონ.) 7:52², 52⁹, 56²²;
 8:7²; 35:2; 43:1²⁶; 45; 53:16
 გიორგი 21 (შენ.6)
 გიორგი ხელნაწერის გამცხოველე-
 ბელი 26 (ტექ. აღნ., ანდერძ. 3,
 4), (მინან. 2)
 გიორგი 35:2
 გიორგი 49
 გიორგი 44 (მინან. 3)
 გიორგი 32 (შენ. 1)
 გიორგი ალექსანდრე მეფის ძე 32
 (შენ. 2)
 გიორგი ანტიოქიელი 7:56¹⁷
 გიორგი ლიმინელი 7:60²³
 გიორგი მთანმინდელი (მთარგმნელი)
 21 (ანდერძ. 1, შენ.2); 51 (ანდ.5);
 94:5
 გიორგი მღვდელი 2 (შენ. 5)
 გიორგი მღვდელი (ხელნაწერის გვი-
 ანდელი მფლობელი) 5 (მინან. 2, 3)
 გიორგი ნიკომიდიელი 53:4,31
 გიორგი ქუმსი მალრადის ძე 53 (შენ. 3)
 გოგილაშვილი ნადირა 43 (შენ. 1)
 გოგინა 3 (მინან. 6)
 გორდი 7:53³
 გორიჭასშვილი რატია 3 (მინან. 5)
 გრიგოლი 61 (მინან. 3)

გრიგოლ 67 (მინან. 2)
 გრიგოლ აკრაკანტელი 7:52²²
 გრიგოლ 2 (შენ. 5)
 გრიგოლ იასონ სრესელის ძე 53
 (მინან. 5)
 გრიგოლი მუხრანბატონ იოვანეს ძე
 (ავტ.) 87 (ტექნიკ. აღნ.)
 გრიგოლ ნოსელი 7:53⁹
 გრიგოლ პართაველი (ნმ.) 7:50²⁹
 გრიგოლ საკვირველთმოქმედი [ნეო-
 კესარიელი] 7:52¹⁵; 8:2¹⁰
 გრიგოლ ღვთისმეტყველი 7:53²⁴; 8:4¹⁵;
 12 (შენ. 1); 53:12, 11,12,34,36
 გულფაიკ 35 (მინან. 3)
 გურგუანოს (40 მონ.) 53:14
 გურია 7:52¹⁴, 8:2⁸
 გურიელი მამია 57:21, 22

 დადიანი გრიგოლ 2 (შენ. 5)
 დადიანი მანუჩარ 32 (შენ. 1)
 დავით 60 (მინან. 3)
 დავით 62 (მინან. 2)
 დავით 9 (მინან. 6, 16)
 დავითი 44 (მინან. 2)
 დავითი 21 (შენ.2)
 დავით საქართველოს მეფის ძე, გენ-
 ერალ-მაიორი 60 (ტექნ.აღნ.), 62
 (ტექნ. აღნ.)
 დავით ალექსანდრე მეფის ძე 32 (შენ.
 2)
 დავით ბატონიშვილი 31 (ტექნიკ.
 აღნ., შენ. 3)
 დავით გარეჯელი 67:2
 დავით (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2
 (შენ. 5)
 დავითი (მღვდელი) 48 (მინან. 1, 3, 8)
 დავით დიაკონი 2 (შენ. 5)
 დავით კერძოდიაკონი (გადამწერი)
 54 (ანდერძი)
 დავით მღვდელი (გადამწ.) 48 (ტექნ.
 აღნ.) (ანდ. 1, 2) (მინან. 1, 2, 4)
 დავით ზაზას ძე 28 (მინან. 1)
 დავით, საქართველოს მეფის ძე
 (მთარგმნელი) 60 (ტექნიკ. აღნ.),
 62 (წინასიტყვაობა)

დამიანე (მკურნ.) 7:52, 7:52²⁴, 59; 8:2¹,
 8:10¹; 10:1⁷; 27:2, 27:2; 35:1
 დავითიშვილი სარიჯ 9 (მინან. 19)
 დავითიშვილი გოდერძი 9 (მინან. 19)
 დავითიშვილი ზაქარია 9 (მინან. 19)
 დაღმატი 10:1⁸
 დანიელ მესვეტე 7:52³⁹, 27:6
 დანიელ წინასწარმეტყველი 27:11,11¹,
 11⁴
 დარია დედოფალი 2 (შენ. 5)
 დევიძე ზაქარია 3 (მინან. 2)
 დეკანოზიშვილი დიმიტრი 83 (ტექ.
 აღნ.); 93 (ტექ. აღნ.); 95 (ტექ.
 აღნ.); 96 (ტექ. აღნ.); 97 (ტექ.
 აღნ.); 98 (ტექ. აღნ.); 99 (ტექ.
 აღნ.); 100 (ტექ. აღნ.)
 დემეტრე 8:1²
 დეოკლიტიანე მეფე 27:14²; 87:1, 45;
 53:16
 დიომიდე (მკურნ.) 7:60¹⁵
 დიმიტრი 43 (შენ.1)
 დიმიტრი [თესალონიკელი] (მონ.)
 7:51²⁵; 43:1²⁷; 53:3
 დიმიტრი მექანარე (მექანაროვი)
 მღვდელი (ავტორი) 88 (ტექ. აღნ.,
 მინან. 4)
 დიონოსე [არეოპაგელი] (ნმ.) 7:51²,
 53⁷, 55⁷
 დიოსი (მონ.) 7:56²
 დიოსი (ღირს.) 7:59¹⁹
 დომენტი [სპარსი] 7:60⁶
 დომენტიანე (მონამე) 8:11³
 დომენტიანოს (40 მონ.) 53:14
 დომნოს (40 მონ.) 53:14
 დოსითეოს არქიმანდრიტი 2 (შენიშ.
 5)
 დუტუ მეგრელი 57:11; შენიშვ.

 ეგდიკოს (40 მონ.) 53:14
 ეგნატი (ნმ.) 7:52⁴⁶, 53²⁸
 ეგნატი დიაკონი 2 (შენიშ. 5)
 ეგნატი ღმერთშემოსილი 7:52⁴⁷, 53²⁸;
 8:4¹⁸; 27:13²
 ეგნატი მღვდელმონამე 8:3⁶⁷
 ევა 4:11; 19:4

ევგენია 7:52⁵¹; 8:3⁷; 27:8
 ევგრაფო 27:4
 ევდუკია (ღირ. მონ.) 7:55, 68⁷; 10:1³
 ევდუქსი (წამებული) 53 (მინან. 2)
 ევდუქსი, სოლომონ რატიევის ასუ-
 ლი 53 (შენ. 2)
 ევლამპია (მონ.) 7:51⁹
 ევლიკოს (40 მონ.) 53:14
 ევმენი (მონ.) 7:50¹⁷
 ევსები (წმ.) 7:58²¹
 ევსტათი 7:52⁴¹
 ევსტათი 35 (მინან. 3)
 ევსტათი პლაკიდა 7:43, 50¹⁹, 59²⁸; 43
 (მინან. 1, 2, 3, 4, 6)
 ევსტათი [ანტიოქიელი] 7:54²⁰
 ევსტათი ანკურელი 7:59²⁸
 ევსტოლა (ღირს.) 7:52⁸
 ევსტრადი (წმ. მონ.) 8:3⁵; 27:8, 8¹
 ევსტროპი (მონ.) 7:55²
 ევსუქი 7:55²⁷
 ევტრაპი (წმ. მონ.) 10:1³
 ევტჰკი 7:56⁵
 ევღგრაფოჲ (წმ.) 27:4
 ევტუქი (40 მონ.) 53:14
 ევტუქიოს (40 მონ.) 53:14
 ევფემია (მონ.) 7:50¹⁵; 8:9
 ევფრემია (დიდმონ.) 7:59¹⁰; 8:10⁵
 ევფენი 35 (მინან. 1)
 ეკატერინე (მეფე გიორგი XII-ის სძა-
 ლი) 2 (შენიშ. 5)
 ეკატერინე (მონამე) 8:2¹³
 ელევთერი (მლუდეღმონამე) 27:10,
 10, 10¹
 ელევთერ მლუდეღი 2 (შენიშ. 5)
 ელეკონიდი (მონ.) 7:57²⁷
 ელენა 8:7
 ელენე (მეფე გიორგი XII-ის სძალი) 2
 (შენიშ. 5)
 ელენე (მეფე გიორგი XII-ის სძალი) 2
 (შენიშ. 5)
 ელენე 3 (მინან. 6)
 ელენე (დედოფალი) 7:57²⁰; 8:8⁴; 43:1³⁸
 ელია 9 (მინან. 4)

ელია (გადამწერი) 11 (ტექ. აღნ.; მი-
 ნან. 1)
 ელია (40 მონ.) 53:14
 ელია წინასწარმეტყველი 7:59²⁰; 8:10⁸;
 43:1³⁷
 ელისაბედი 44 (მინან. 2)
 ელისაბედი 60 (მინან. 3)
 ელისე 4
 ელისე (წინასწარმეტყველ.) 7:58¹³; 8:9⁴
 ემელიანე 7:59¹⁸
 ეპიმახო (მონ.) 7:51³⁰
 ეპიფანე 7:57¹¹
 ეპიფანე დეკანოზი 43 (შენ. 1)
 ეპიფანე კვპრელი მთავარეპისკოპო-
 სი 53:8, 32
 ერეკლე, ალექსანდრე მეფის ძე 32
 (შენ. 1)
 ერისთავი-ამილახვარი კონია (გადამ-
 წერი) 93 (ანდერძი)
 ერისთავი გიორგი 57:13
 ერისთავი მიხეილ 52 (ტექნ. აღწერ.)
 ერისთავი რაფიელ (ავტ.) 57:25,26
 ერისთავი შალვა 13, 15 (ტექნიკ.
 აღნ.); 16 (ტექნიკ. აღნ.)
 ერმიოსი 7:57³⁰ (შენიშვნ.)
 ერმილა 7:53¹²
 ერმოგენი (წმ. მონ.) 27:4, 5
 ერმოლია (მღვდეღმონ.) 7:59²⁶
 ერმოლოვი ალექსეი პეტროვიჩი 55
 (მინან. 4)
 ერნესტა პერნესტა 89 (მინან. 4)
 ესაია წინასწარმეტყველი 7:57⁸
 ესტატე (ბერი) 26 (ტექ. აღნ., მინან.
 1, 5)
 ესტატე 2 (შენ. 5)
 ფთვიმი/ექვთიმე მთაწმინდელი/ეფ-
 თიმი 34 (შენ. 4); 41; 50 (შენ. 1);
 54:1; 94:2
 ფთვმე/ევთიმი [დიდი] 7:53¹⁹; 8:4¹¹;
 43:1³⁴
 ფრემ ასური 7:53²⁷, 8:4¹⁷, 53:18, 21
 ფრემ მლუდეღი 2 (შენ. 5)

ვალენტი (40 მონ.) 53:14
 ვალენტიანოს (40 მონ.) 53:14
 ვალენტიოს (40 მონ.) 53:14
 ვანდაკია დედოფალი 19:5
 ვარვარი 35 (მინან. 2)
 ვარძიელი 9 (მინან. 14)
 ვასელეოსი [ამასიელი] 7:56²⁵
 ვახტანგ მეფე 59 (ანდერძი)
 ვახტანგი (მეფის ძე) 2 (შენ. 5)
 ვახტანგ გორგასალი 32:1; 33:1⁸, 1⁹;
 72 (ავტ.)
 ველიამონოვი ივან ალექსანდრიძი 55
 (მინან. 4)
 ვლასი (მღვდელმონ.) 7:54¹⁰
 ვოლტერი 44 (მინან. 2)
 ვონიფანტე (ნმ. მონ.) 27¹³

ზაქარია (მეფის ძე) 2 (შენ. 5)
 ზაქარია 9 (მინან. 11)
 ზაქარია 2 (შენ.5)
 ზაქარია (ნინასნ. ნმ. იოანე
 ნათლისმცემლის მამა) 7:50⁴, 50²²
 ზაქარია ნინასნარმეტყველი 7:57¹⁴;
 38:2¹¹
 ზაქე მოციქული 7:56²⁰
 ზერეკიძე პავლე 34 (მინან. 5)
 ზინობია ზაქარია ფურცელაძის ასუ-
 ლი ()

თადეოზი (ნმ.) 7:58¹⁸
 თათო 56:4
 თალელე (ნმ.) 7:52¹⁸, 57¹⁹
 თამარი (მეფე გიორგი XII-ის ასული)
 2 (შენ. 5)
 თამარი 3 (მინან. 4)
 თამარ მეფე 59 (ანდერძი)
 თარხანოვი ლუარსაბ ზაზას ძე 43
 (შენ. 1)
 თარხანოვი ტეგია გლახას ძე 43
 (შენ. 1)
 თევდორე 7 (მინან. 7)
 თეოდოსი (ნმ.) 7:56³; 8:3
 თეოდოსი (მეფე) 33:1⁹; 65:1, 3; 86:6

თეოდოსი [ანტიოქიელი] 8:4⁶
 თეთრუა 3 (მინან. 1)
 თეიმურაზი (მეფის ძე) 2 (შენიშ. 5)
 თეიმურაზ I მეფე (ავტ.) 32:1
 თეიმურაზ II (ავტ.) 56:2
 თეიმურაზ ზაგრატიონი 43 (შენ.1)
 თეკლა (ნმ.) 7:50²³
 თეოდოლე (40 მონ.) 53:14
 თეოდორე სიკიონტელი 7:56²¹
 თეოდორა 7:53¹⁰
 თეოდორა [ალექსანდრიელი, უმ-
 ცროსი] 7:50¹⁰
 თეოდორა [ალექსანდრიელი] 7:57²⁶
 თეოდორე 1:32²
 თეოდორე 49 (დასასრული)
 თეოდორე აღმსარებელი 40; 53:1
 თეოდორე (საგალობლების ავტორი)
 4 (ტექნიკ. აღნ.)
 თეოდორე პერგელი (ნმ.) 7:50²⁰
 თეოდორე სტრატილატი (ნმ. მონ.)
 4:17, 17¹, 17⁴; 7:58⁷; 8:5⁴; 8:9³
 თეოდორე სტუდიელი 4:4¹(შენ.),
 4:11³; 40:1; 53:1
 თეოდორე ტირონი 2 (ტექნიკ. აღნ.);
 7:54¹⁶; 8:5⁷; 8:12⁶
 თეოდოტე [ანკვირიელი] 7:58⁶; 10:1³
 თეოფანე (საგალობლების ავტორი) 4
 (ტექნიკ. აღნ.); 11 (შენ.1)
 თეოფილოს (40 მონ.) 53:14
 თერმოსი 7:56⁴
 თომა (მოციქ.) 7:51⁵
 თომა 9 (მინან. 16)
 თომა პატრიარქი 7:54²¹
 თუმანიშვილი ბარბარე 28 (ტექნიკ.
 აღნ.); 29 (ტექნიკ. აღნ.), 30 (ტექ-
 ნიკ. აღნ.); 31 (ტექნიკ. აღნ.)
 თუმანიშვილი ბარნაბ 33 (ტექნიკ.
 აღნ.)
 თუმანიშვილი დავით (გადამნ.) 30
 (ტექნიკ. აღნ.); 31 (ტექნიკ. აღნ.,
 შენ. 1); 32 (შენ¹); 33 (ანდერძ. 1,
 შენ.1², 1⁴, 1⁸, 1⁹, 1¹⁰); 52 (ტექნ.
 აღნ., ანდერძი 2)

თუმანოვი იგნატი 33 (ანდერძი 2)
 თუმანიშვილი მიხეილ 57 (შენ. 3)
 თურქ[ისტანიშვილი] ილიკო 44 (მი-
 ნან. 1, 2)
 თუროსეთი (წმ.) 7:52⁴²
 თვრსო (წმ. მონ.) 27:9, 9¹
 თვთაელი 7:60³

იაზონი 13
 იაკინთო 7:59³
 იაკობ 4 (მინან. 5)
 იაკობ ისააკის ძე 26:2
 იაკობი 35 (მინან. 1)
 იაკობ აღფესი 7:51⁸; 7:56²⁹; 8:3¹¹
 იაკობ დაჭრილი (წმ.) 7:52²⁵
 იაკობ ძმა უფლისა 7:51²²; 62; 8:7⁵
 იაკობ ძმა წმიდა იოანე მახარებლის
 8:6
 იაკობ ღმერთშემოსილი 8:2
 იაროს 7:63³²
 იასონი 21 (მინან. 1)
 იასონ მოციქული 7:56²⁶
 იაფეთი 1:9, 4:24³
 იაშვილი მერაბ 3 (მინან. 3)
 იერემია 7:57³⁰
 იერემია წინასწარმეტყველი 7:57,
 68¹⁰; 10:1⁵
 იეროთეოსი (მღვდელმონ.) 7:51³
 ივანე სახლთუხუცის ამილბარის ძე
 43 (შენ.1)
 ივლიანა (წმ.) 7:52⁴⁹
 ივლიანა 7:60¹⁶
 ივლიანე (მონ.) 7:54⁵; 8:5³; 27:14
 ივლიანე [ტარსელი] 7:58²⁰
 ივლიტა (მონ.) 7:59¹⁴
 ილარიონი [დიდი] 7:51²⁰
 ილარიონ დავითგარეჯელი 2 (შენ. 5)
 ილარიონ ქართველი 94:6
 ილია (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2 (შენ.
 5)
 ილოდორო ეპისკოპოსი 7:56⁸
 იმერლიშვილი ტურია 56 (მინან. 4)

იოაკიმ (ღმრთისმშობლის მამა) 7:50⁸,
 26:2
 იოაკიმ ახტალელი 2 (შენ. 5)
 იოაკიმი დეკანოზი 48 (ანდერძი 1, 3;
 მინან. 6)
 იოანე 60 (მინან. 3)
 იოანე [მეუდაბნოე] 7:55²⁸
 იოანე (წმ.) 8:4¹⁹
 იოანე (წმ.) 7:53³⁰
 იოანე (წმ.) 8:11⁹
 იოანე 7:52⁵⁵
 იოანე (საგალობლების ავტორი) 11
 (შენ. 1)
 იოანე ბოდბელი 2 (შენ. 5)
 იოანე გუთელი ესპიკოპოსი 7:58²⁵
 იოანე დამასკელი 35:4, 53:10,25
 იოანე დიაკონი 2 (შენ. 5)
 იოანე თესალონიკელი 53:15
 იოანე მახარებელი 7:50²⁵, 57⁷; 8:7⁵;
 22:6¹, 26:6⁷, 85
 იოანე მთავარეპისკოპოსი 53:16
 იოანე მმარხველი 7:50¹, 34 (შენ. 4),
 41:2, 3; 54:2, 3
 იოანე მონყალე 7:52¹¹, 8:2⁶
 იოანე მღუდელი 2 (შენ. 5)
 იოანე მღუდელი 2 (შენ. 5)
 იოანე მხედარი 7:59³⁰
 იოანე ნათლისმცემელი 5:11¹, 5:26⁵,
 26¹⁰, 27, 35¹, 49, 49¹; 7:43²³, 54²³,
 57²⁴, 58²³, 60²⁸; 8:4⁵, 8:5⁸, 8:9⁵; 8:11⁸;
 35:33; 43:1²⁰, 43:1²²; 94:4
 იოანე ოსეს ძე 60 (ანდერძი 2)
 იოანე ოქროპირი 3; 7:52¹², 53²⁶; 8:2⁷; 12
 (შენ. 1); 35:3; 43:1³¹; 53:17,24,30,35
 იოანე სინელი 70
 იოანე ქოზიფელი 7:51²⁷
 იოანე შეყენებული 7:52³⁶
 იოანე (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2
 (შენ. 5)
 იოანე 62 (მინან. 2)
 იობ მართალი 7:57⁵
 იოველ წინასწარმეტყველი 7:51¹⁸
 იოვანა 35 (მინან. 1)

იოვანაკი 8:2²
 იოვანე წინამძღვარი 35 (მინან. 9)
 იოვანე 49
 იონა მოწყალე 7:52¹¹
 იონა 55 (მინან. 4)
 იონა წინასწარმეტყველი 7:50²¹
 იორამ ზურაბის ძე 43 (შენ.1)
 იორამ კიკოლას ძე 43 (შენ.1)
 იოსებ 35:8
 იოსები (საგალობლების ავტორი) 4
 (ტექნიკ. აღნ.); 11 (შენ.)
 იოსებ [არმათიელი] 5:9¹; 8:3¹⁰
 იოსებ ასტრიმიჩი 69 (მინან. 3)
 იოსებ გამომთქმელი 8:7¹; 64:12
 იოსებ [დამწინდველი] 35:8
 იოსებ დიაკონი 2 (შენ. 5)
 იოსებ მღუდელი 2 (შენ. 5)
 იოსებ მღუდელი 2 (შენ. 5)
 იოსები ღმერთმემოსილი 8:2
 იოსია 7:56²³
 იოჰანე (40 მონ.) 53:14
 იპატი (მონ.) 7:58¹⁷
 იპისტიმო (მონ.) 7:52⁴
 იპოლიტე [რომის პაპი] 7:53²⁹
 ირაკლი (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2
 (შენ. 5)
 ირაკლი (ალექსანდრე ბატონიშვი-
 ლის ძე) 2 (შენ. 5)
 ირაკლი მეფე 19:3
 ირინა (მონ.) 7:57⁴, 49
 ისაკ 26:2
 ისაკ სოფრონ პალესტინელის ძე 17
 ისაკ ხუცი 7:57²⁹; 27:2
 ისიდორე [პელუსიელი] 7:54³
 ისმარალ ნიკოლოზ ფურცელაძის
 ასული 53 (მინან. 4)
 ისმაელ (მონ.) 7:58¹⁶
 იუდა 4:58
 იუდა იაკობის ძე 26:2
 იუდა მოციქული, ძმა იაკობისი 7:57²¹;
 58¹⁸
 იულიოს ურბნელი 2 (შენ. 5)
 იუსტინე მთავარეპისკოპოსი 2 (შენ. 5)
 იუსტინე 10:1⁶

კაიაფა 4:56
 კალენტო (წმ.) 7:59²⁹
 კალინიკე (წმ.) 7:55²¹; 27:9, 9¹
 კალიპო (მონ.) 7:56⁶
 კალისტრატე (მონ.) 7:50²⁶
 კანდიკოს (40 მონ.) 53:14
 კაპანაძე ივ. 40 (ტექნიკ. აღნ.), 41
 (ტექნიკ. აღნ.)
 კაპიტოლე (მონ.) 7:51²⁶
 კარბელაშვილი პ. ლ. (მფლობელი) 20
 (მინან. 5)
 კარგარეთელი 34 (მინან. 8)
 კარპოს (მონ.) 7:51¹²
 კაცია 7 (ანდერძი 2)
 კელისტანე ჰრომთა პაპი 7:56⁷
 კერიმინეთე მერსილონი მეფე 19:5
 კვპრიანე (წმ.) 7:51¹
 კვრიაკე (მონ.) 7:59¹⁴
 კვრაკოზი (განდგე.) 7:50²⁸
 კვრილე (წამებული) 53:14
 კვრილე იერუსალიმელი 7:55¹⁷
 კვრიონ (40 მონ.) 53:14
 კვროს (წმ.) 7:53³⁰, 8:4¹⁹
 კიკოლა ტეტეას ძე 43 (შენ.1)
 კიმაური მიქელ 26 (მინან. 6)
 კირისკენტო [ლუკიელი] 7:56¹²
 კლავდიონ (40 მონ.) 53:14
 კლემენტო [რომის პაპი] (მღვდელ-
 მონ.) 7:52²³
 კლიმი (მღვდელმონ.) 7:53²²
 კლიმი ანკურელი წმიდა 8:3
 კობიაშვილი აბრამ (გადამწერი) 84
 (ტექნიკ. აღნ.; ანდერძი)
 კობულოვი 55 (მინან. 4)
 კოზმან (საგალობლ. ვტ.) 4 (ტექნიკ.
 აღნ.)
 კოზმან (მკურნ.) 7:52, 7:52²⁴, 59, 68³;
 8:2¹, 8:10⁴; 10:1⁷; 26:2; 27:2, 35:1
 კოზმან 26 (მინან. 9)
 კოლელიშვილი გიგო 49 (ტექნიკ.
 აღნ.); 50 (ტექნიკ. აღნ.); 51 (ტე-
 ქნიკ. აღნ.; შენიშ. 1)
 კორინთელი ავთანდილ 56 (მინან. 5)

კონსტანტინე ნიკოლოზ ფურცელა-
დის ძე 53:6

კოსტანტინე ვასილიჩი 55 (მინან. 4)

კონსტანტინე (წმ.) 8:7

კონსტანტინე/კოსტანტინე (მეფე)
7:57²⁰, 8:8³; 41:1; 43:1³⁸

კონსტანტინე 32 (შენ. 1)

კუნოსი 7:55⁵

კურნუტისი (წმ.) 7:50¹¹

კრავა 3 (მინან. 4)

კრემონი 30

ლავრენტი მთავარდიაკონი (წმ.) 7:60⁹;
8:11⁴

ლაზარე 7:71; 8:12¹⁰; 35:15, 35 (შენ.
3, 6)

ლარაძე ათანასი, მიტროპოლიტი 62
(შენ. 3)

ლაშაური თეიმურაზ 17, 18 (ტექნიკ.
აღწ.); 19 (ტექნიკ. აღწ.)

ლაშაუროვი 58 (მინან. 10)

ლაშქარა 9 (მინან. 5)

ლევთერი (მღვდელმონ.) 7:52⁴³

ლევან II დადიანი 7 (მინან. 12), (შენ-
ნიშ. 1)

ლევან 10 (მინან. 2)

ლევკი (წმ. მონ.) 27:9, 9¹

ლევონ მეფე, ავგიორგის ძე 32 (შენ. 1)

ლევონიდო (მონ.) 7:56¹⁵

ლევონტი მღვდელი 2 (შენ. 5)

ლევონტიოს (40 მონ.) 53:14

ლიბერი რომთა პაპი 7:60²⁶

ლინდა 7:58⁵

ლიკინიოზი 53:37

ლოლუმ მართა 100 (მინან. 2)

ლონგინოზ ასისტავი 7:51¹⁵

ლოტაური 58 (მინან. 8)

ლოხიშვილი ბასილა 56 (მინან. 4)

ლუარსაბ მეფე 94:1

ლუარსაბ 44 (მინან. 2)

ლუკა მახარებელი 7:51¹⁷

ლუკა 9 (მინან. 4)

ლუკა 10 (მინან. 2)

ლუკიანე [ანტიოქიელი ხუცესი] 7:51¹⁴

ლუკიანე [მღვდელმონ.] 7:58²; 8:9¹;
10:1⁶

ლუკია (წმ. მონ.) 27:8¹

ლუსიმახოს (40 მონ.) 53:14

ლუსიმახო (ავტ.) 87 (ტექნიკ. აღწ)

მაზნანი 19:5

მათე 60 (მინან. 3)

მათე მახარებელი 7:52¹⁵, 26:1, 26:2

მათეოზ ხარჭაშენელი 3 (მინან. 7)

მაისა 9 (მინან. 9, 11)

მაისურაძე პავლე 75:15 (შენ.)

მაკარი [დიდი, მეგვიპტელი] 7:53¹⁸

მაკარი მეგვიპტელი 8:4¹⁰, 10:1⁴

მამუკა 3 (მინან. 4)

მანასე 3 (მინან. 3)

მანველიძე 58 (მინან. 8)

მანილა 35 (მინან. 1)

მანოელ (მონ.) 7:58¹⁶

მარდარი (წმ. მონ.) 27:8, 27:8¹

მართა 100 (მინან. 2)

მართა წმიდა 8:9

მართა 35 (მინან. 2)

მართა, სვეტონ წინასწარმეტყველის
დედა 7:59⁴

მარიამი 35:9

მარიამი (ღმრთისმშობელი) 7:64⁴; 10:
8; 43:1²-43:1¹²; 43:1⁴⁰; 53:1; 87:9

მარიამ დედოფალი მოსახს., 2 (შენ.
4)

მარიამ მაგდანელი 7:59²², 64³, 64⁸;
8:10⁹; 8:12⁹; 10:7^{1,5}

მარიამ მეგვიპტელი 7:56, 68⁹; 10:1⁴

მარინა იასონ სრესელის ასული 53
(მინან. 5)

მარკიანე (მღვდელმონ.) 7:51²⁹, 54²⁶

მარკულე დაუძინებელი 8:3¹¹

მარკოზ (მოციქ.) 7:53¹¹, 56²⁴, 67; 26:3,
26:4, 7:56²⁴

მარკოზ მონაზონი 7:54⁴

მარკოზ (მონ.) 7:59²

მარინა იასონ სრესელის ასული 53
(მინან. 5)

მარინე/მარინა (ქალწულმონ.) 7:59¹⁷;
8:10⁷; 25 (მინან. 7); 27:11; 87:2

მარიხი 21 (ანდერძ. 1)

მარკელე (მღვდელმონ.) 7:60¹³

მარტიანე (ღირ.) 7:54¹²

მარტიანე 7:55²⁶

მატათა (მოციქ.) დომენტი (წმ.) 7:60⁸

მატრონა 44 (მინან. 2)

მაქსიმე აღმსარებელი 7:53²⁰, 60¹²;
8:4¹²

მაღრაძე ქუმსი 53 (შენ. 3)

მაჩეტიძე პატარქალი 12 (მინან. 3)

მაჭაროვი 58 (მინან. 9)

მახომედ მეორე 61:1

მედეა 13

მედიოლანი 30

მელეტი (წმ.) 7:57²²

მელენტიოს (40 მონ.) 53:14

მელიტონ (40 მონ.) 53:14

მელიქოვი ლორის 57 (შენ. 3)

მელიქოვი ლევან 57 (შენ. 3)

მენა (მონ.) 7:52¹⁰

მენა (მონ.) 7:52³⁸

მენიანდროს 51:6

მერაბ 88

მზექალი 9 (მინან. 14)

მინა (წმ. მონ.) 27:4

მინადორა 7:55³⁰

მირზოვეი (მირზაშვილი) ნინო (გად-
ამწერი), 45 (ტექნ. აღწ., ანდერძი)

მირონსაკურველთმოქმედი დომენტი
(წმ.) 7:60⁷

მისაელ 27:11, 11¹

მიტროფანე კონსტანტინეპოლელი
მთავარეპისკოპოსი 7:58³; 8:9²

მირიან (მეფის ძე) 2 (შენ. 5)

მიქაელ მთავარანგელოზი 5:54¹³,
7:50⁷, 7:52⁷, 8:2⁴

მიქია წინასწარმეტყველი 8:11⁵

მიხაილი (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2
(შენ. 5)

მიხაილ ევსტათეს ძე 43 (შენ. 1)

მიხაილ წინონმიდელი 2 (შენ. 5)

მოდისტოს იერუსალიმელისა (წმ.)
7:52⁴⁴

მოსე 1:4

მოსე 75 (მინან. 1, 2)

მოსე შავი 7:60²⁷

მოსე წინასწარმეტყველი 7:50³, 11:4³,
6³, 6⁴

მუკი (მღვდელმონ.) 7:57¹⁰

მჭედლიშვილი ბეჟანა 43 (შენ.1)

მხითარ სევასტიელი 78

ნაომი (წინასწარმ.) 7:52²⁹, 68⁴

ნაზარა 43 (შენ.1)

ნაზარესი (მონ.) 7:51¹³

ნატალია (წმ. მონ.) 7:60²⁵, 8:11⁷

ნეჭთალიმი 19:1

ნევთნაფარ დედოფალი 28

ნეკტარი კონსტანტინეპოლელი 53:22

ნესტან-დარეჯან დედოფალი 32:1,
შენიშ.; 32 (შენ.2)

ნესტან-დარეჯანი (ვეფხ.) 59 (მინან.
2)

ნესტორ [თესალონიკელი] 7:51²⁴

ნესტორ [პერგიელი, პამფილიელი]
54²⁷

ნიკიტა (მონ.) 7:50¹⁴, 10:1⁴

ნიკიფორე [ანტიოქიელი] 7:54⁸

ნიკიფორე [აღმსარებელი] 7:58¹

ნიკიფორე [კონსტ. არტ.] 7:55¹²; 10:1⁶

ნიკიფორე (წმ.) 7:57³

ნიკიფორე ნათლისმცემლისა 2 (შენ.
5)

ნიკიფორე ხუცესი 50 (შენიშ.1)

ნიკოლავაზ 35:6

ნიკოლოზ (გადამწ.) 51 (ანდერძ.2,
მინან. 2)

ნიკოლოზ, სიონის დეკანოზი 51
(ანდ.2), 64:10 (შენ.)

ნიკოლოზ მთავარეპისკოპოსი 53:7

ნიკოლაოს (40 მონ.) 53:14

ნიკოლაოსი მღვდელი (გადამწერი)
80 (ანდერძი)

ნიკოლაოს მღვდელმონაზონი 2 (შენ.
5)

ნიკოლაოს ხარჭაშენელი 2 (შენ. 5)
ნიკოლოზი [მირონლუკიის მთავა-
რეპისკოპოსი] 7:52³⁴, 8:3³, 35:6,
43:1²⁹; 53:7

ნიკოლოზ პავლეს ძე 59 (ანდერძი)
ნიკონი 7:55²³

ნინა 60 (მინან. 3)

ნინო, ქართველთა განმანათლებელი
20:1, 2, მინან. 5; 94:7

ნინო (მეფე გიორგი XII-ის ასული) 2
(შენ. 5)

ნინო 9 (მინან. 7)

ნოე 1:9

ნოე 4:24³

ოთარასშვილი შიო 27 (ტექ. აღნ.,
მინან. 2)

ონისიმე მლუდელი 2 (შენ. 5)

ონისიმე [მოციქ.] 7:54¹⁴

ონისიმე (ღირ.აღმს.) 7:59¹³

ონიფანტე (წმ.) 7:58¹⁴

ონოფრე [დიდი] 7:58¹¹

ორბელიანი გრიგოლ 57:4

ორბელინი ნინო 53:6

ორბელიანი სულხან-საბა 14

ორბელიანოვი დიმიტრი ზურაბი 52
(ანდერძი 3)

ორესტისი (წმ. მონ.) 27:8, 27:8, 8¹

ოსპირი 35 (მინან. 1)

ოქროპირ (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2
(შენ. 5)

ოჩიაშვილი გიორგი 9 (მინან. 7)

პავლე (გადამწ.) 1 (ანდერძი 1)

პავლე (წმ.) 7:55⁹

პავლე ახალი 8:11⁹

პავლე 34 (მინან. 5)

პავლე 59 (ანდერძი)

პავლე (მონ.) 7:60¹⁶

პავლე (მოციქ.) 7:28¹, 21¹, 34¹, 51, 51¹,
57¹⁰, 58²⁸, 60²⁴, 64¹², 64¹³, 64¹⁴, 64¹⁵,
65, 66³, 67³, 67⁵; 8:9⁶; 35:34

პავლე აღმსარებელი 7:52⁵, 8:2³

პავლე თებელი 7:53¹⁴

პამფილი [ხუცი] 7:54¹⁵

პანტელაიმონი 7:59²⁷

პარამონი (წმ.) 7:52²⁷

პარმენა მოციქული 7:68⁸

პარპო 7:58²⁷

პატაპი 27:1; 27:2

პატრიკი (მღვდელმონ.) 7:57¹⁸

პაფნოტი [ეგვიპტელი] 7:50²⁴

პაფნოტი [მღვდელმონ.] 56¹⁸

პაფნოტი მღვიმისა მონასტრისა 2
(შენ. 5)

პახუმი 7:57¹³

პელაგია (წმ.) 7:51⁷, 58⁸

პელეი 13

პეტრე პირველი 60:1

პეტრე 60 (მინან. 3)

პეტრე (წმ.) 8:3, 53:17

პეტრე კანდელაკი 43 (შენ.1)

პეტრე მოციქ. 7:58²⁸, 67; 8:9⁶; 10:7³;
35:34

პეტრე მლუდელი 2 (შენ. 5)

პეტრიაშვილი ნინო 59 (ტექნიკ. აღნ.)

პიონი (მღვდელმონ.) 7:55¹⁰

პლატონი (მონ.) 7:52¹⁷, 7:54¹¹

პლატონი 51:6

პოლიკარპო (წმ.) 7:54⁷

პოლიკარპე [სმირნელი] 7:54²²

პოლისტო (წმ.) 7:53⁸

პორფირი (წმ.) 7:52³

პორფირი [ლაზელი] 7:54²⁵

პრისკოს (40 მონ.) 53:14

პროვოს (მონ.) 7:51¹¹

პროკლე (წმ.) 8:2¹¹

პროკლე (მონ.) 7:59¹¹

პროკოპი წმიდა მონამე 8:10⁴

რაზმაძე ვასილ/ვასო 100 (მინან. 1)

რაზმაძე მარიამ 100 (მინან. 3)

რაიაზამ 29

რაჟდენი 9 (მინან. 14)

რაჟდენი (მონ.) 94:8

რატივეი რატი 56 (მინან. 4)

რატიევი სოლომონ 53 (მინან. 2)
 რაფიელი (გადამწერი) 79 (მინან. 3)
 რევაზ სალთხუცის ამილბარის ძე 43
 (შენ. 1)
 რიფსიმე (მეფე გიორგი XII-ის ასუ-
 ლი) 2 (შენიშ. 5)
 რომანოვი ალექსანდრე ნიკოლაოზის
 ძე 44 (მინან. 1)
 რომანოზ (საგალობლების ავტორი) 4
 (ტექნიკ. აღნ.)
 რომანოზ მაგალობელი 38:7¹²
 რომანოზ 35 (მინან. 2)
 რუმი 35 (მინან. 4)
 რჩეულიშვილი 9 (მინან. 18)

საბა (წმ.) 8:2
 საბა განწმენდელი 7:52³³; 8:3²; 35:5;
 43:1³⁵
 საბატი გვთი 7:56¹⁴
 საბიანე (წმ.) 7:51⁴, 55¹¹
 საკერდონ (40 მონ.) 53:14
 სალსალი 29:1, 3, 11
 სამარაგდოს (40 მონ.) 53:14
 სამონა (მონ.) 7:52¹⁴; 8:2⁸
 სამოელ წინასწარმეტყველი 7:60¹⁹
 სამსონ 7:56²³
 სამფსონ უცხოთშემწყნარებელი
 7:58²⁶
 სარიმანაშვილი გივი 5 (მინან. 1)
 საღირ 3 (მინან. 3)
 სევასტიანე (წმ. მონ.) 27:12¹
 სევრინს (40 მონ.) 53:14
 სემ 1:9, 4:24³
 სვიმონი 59 (ანდერძი)
 სვიმიონ კანანელი 7:56²⁷; 8:7⁴
 სვმონ მართალი 7:54²
 სვმონ ალაბიელი 7:50
 სვმონ საკურველთმოქმედი 7:57²³, 8:10³
 სვიმონა მოხ[...]
 შვილი 12 (მინან. 1)
 სვიმონ მესტამბე 59 (ანდ.)
 სვმონ ეპისკოპოსი 7:56¹³
 სვმიონ მოშურნე 7:57⁹
 სვმონ ბატონიშვილი 4 (ანდერძ. 1, 2,
 3, 4, 5)

სვმონ მესვეტე 7:68¹; 53:37
 სვმონ სალოსი 7:59²¹
 სერამიდა დედოფალი 19:3
 სერგი (წმ.) 7:51⁶
 სვიმეონ თესალონიკელი 36:5
 სიღამონოვი გიორგი ზაქარიას ძე
 (გადამწ.) 51 (ტექნ. აღნ., ანდერძი
 1, 4, 6, 7)
 სილიბისტრო [რომის პაპი] 7:53², 8:4²
 სილოვანე 7:30¹
 სილოვანე (წმ.) 7:54⁶
 სიმონა 8:1
 სიმონ/სვიმონ ბატონისშვილი (მომ-
 გებელი) 4 (ანდერძი 1, 2)
 სიფირიდონი (მღვდელი) 4 (მინან. 3)
 სოკრატი 51:6
 სოფონია წინასწარმეტყველი 7:52³¹
 სოზონი (წმ.) 7:50⁶
 სოლომონ იმერთა მეფე 2 (შენ. 5)
 სოლომონ მღვდელმა 44 (მინან. 1)
 სოსითე 27:2
 სისინოს (40 მონ.) 53:14
 სისო (წმ.) 7:59⁶
 სოფია (მეფე გიორგი XII-ის ასული)
 2 (შენ. 5)
 სოფრომ (წმ.) 7:54¹⁸
 სპირიდონი (წმ. მამა) 27:7
 სტეფანე (წმ.) 7:53⁷
 სტეფანე ახალი (მონ. და აღმსარ.)
 7:52²⁶; 8:2¹⁴
 სტეფანე პირველმონამე 7:52⁵⁴, 60¹;
 8:3¹¹; 10:1⁸
 სტეფანე რუსთველი 2 (შენ. 5)
 სუამის ნაცვლისშვილი ქაიხოსრო
 (გადამწერი) 20 (ანდერძი)
 სულოქონი (მონ.) 7:57¹⁶
 სფირიდონი [ტრიმიფუნტელი] 7:52⁴⁰,
 27:7, 7¹
 სფირიდონ მღვდელი 4 (მინან. 4)

ტარასი (წმ.) 7:54²⁴
 ტარაქოს (მონ.) 7:51¹¹
 ტარიელი (ვეფხ.) 59 (მინან. 2)
 ტასია (მონ.) 7:55²²

ტერენტი (მონ.) 7:56⁹
 ტიმოთე (მონ.) 7:57²¹; 10:1⁵
 ტიმოთე მოციქული 7:26⁵, 30¹, 31, 32,
 32⁵, 33, 34, 34¹, 34², 34³, 34⁴, 34⁵,
 35¹, 35², 35³, 35⁴, 35⁵, 36², 36³, 36⁴,
 36⁵, 36⁶, 51¹, 53¹, 53²¹; 8:4¹³
 ტიმოთეოს (ავტ.) 87 (ტექნიკ. აღნ.)
 ტიმოთე, პრუსელი ეპისკოპოსი 7:58⁹
 ტიხონ მლუდელი 2 (შენ. 5)
 ტიტე (წმ.) 10:1⁴
 ტიტე (მოც.) 7:53³⁵, 7:59¹⁶, 60²⁴
 ტიტე ვესპასიანეს ძე 61:2
 ტურფონ (წმ.) 7:54, 8:5¹, 10:1²
 ტურიფონი (მონ.) 7:54, 69⁶; 10:1²
 ტროფიმე (მონ.) 7:50¹⁸
 ტლაშაძე იესე (გადამწერი) 4 (ტექ.
 აღნ.; მინან. 7)
 ტურუფიმო (მონ.) 7:59²³

უთნელიშვილი თინათინ ნიკოლოზის
 ასული 45 (მინან. 1)
 ულუმპია 75 (მინან. 7)
 უშანგშაჰა 29:2, 3
 უშანგი 29:6

ფალავანდოვი 59 (ანდერძი)
 ფანდიერჯან 29:4
 ფარიზი 15
 ფარემუზი 9 (მინან. 17)
 ფაშანისა კიკოლა 69 (მინან. 2)
 ფებრონია (ღირს. მონ.) 7:58²⁴, 87:1
 ფევსტო (წმ.) 10:1⁸
 ფელენტიმონ (40 მონ.) 53:14
 ფილიპე (მოციქ.) 7:51¹⁰, 52¹³, 8:2⁷
 ფილიპე [მაკედონიის მეფე] 19:1
 ფილიმონი (მოც.) 7:52²⁰
 ფილიპე (წმ.) 7:51⁹
 ფილიპე მლუდელი 2 (შენ. 5)
 ფიცხელაური ევა მიხაილ 59 (ტექნ.
 აღნ., მინან. 1)
 ფიცხელაური ვახტანგ 58 (ტექნ. აღნ.)
 ფიცხელაური მიხაილ 59 (შენ. 2)
 ფლაბიოს (40 მონ.) 53:14
 ფლორისი (ღირს.) 7:52⁴⁶

ფლორი (მკონ.) 7:60¹⁷
 ფლორო ამასელი ეპისკოპოსი 27:12
 ფოკა 7:50²¹
 ფოტე (მონ.) 7:60¹¹
 ფოტი პატრიარქი 75:20
 ფოცხვერასვილები 26 (მინან. 4)
 ჭრიდერიკი 30 (დასასრული)
 ფურცელაძე ნიკოლოზ 44 (ტექნიკ.
 აღნ.)
 ფურცელაძე ისაია 53 (ტექნიკ. აღნ.);
 54 (ტექნიკ. აღნ.); 55 (ტექნიკ.
 აღნ.); 56 (ტექნიკ. აღნ.); 57 (ტექ-
 ნიკ. აღნ.)

ქაიხოსრო ივანეს ძე 43 (შენ. 1)
 ქამ (ნოეს ძე) 1:81, 4:24³
 ქეთევან (მეფე გიორგი XII-ის სძალი)
 2 (შენ. 5)
 ქეთევან დედოფალი 87:3, 4
 ქეთევანი 28 (მინან. 2)
 ქეთევან ირაკლის ასული 87:3
 ქეთევან აშოთან მუხრანის ბატონის
 ასეული 32 (შენ. 1)
 ქერაბინი 9 (მინან. 7)
 ქონდიონ (40 მონ.) 53:14
 ქრისტესია მლუდელი 2 (შენ. 5)
 ქრისტინა (მონ.) 7:59²⁴
 ქსენისი (ღირ.) 7:53²³
 ქსენეფორესი (ღირ.) 7:53²⁵
 ქორთოძე მერაბ 7 (ანდერძი 2)

ღალაკტიონი (მონ.) 7:52⁴
 ღერვასი სამთავნელი 2 (შენ. 5)

ყაპუნისშვილი ქსიჩილინოსი იოანე
 მიხაილის ძე 60 (მინან. 3)
 ყარამანი 29:3, 11

შაჰაბაზი 32 (შენ. 1)
 შერმადინი 92
 შვენიერა, ვაძიელის შვილი 9 (მინან.
 14)
 შილა (მოციქ.) 7:51¹
 შიო 1:24

შოი 3 (მინან. 2)
 შოი (წმ.) 27 (მინან. 2)
 შოთა რუსთაველი 44; 59 ანდ. 92
 შოთათა 59 (ანდერძი)
 შრეკოვი 65

ჩაჩანიძე მარკოზ 34 (ანდერძი)
 ჩილავეი ვასილ მათვეის ძე (მთარგმ-
 ნელი) 52 (ტექნ. აღნ., ანდერძი 2)
 ჩოლაყოვი ნიკოლაოს (მომგებელი/
 დამკვეთი) 80 (ანდერძი)
 ჩუბინაშვილი ანდრია 46 (ტექნიკ.
 აღნ.)
 ჩუბინოვი 59 (ანდერძი)

ძუქუ 9 (მინან. 10)

წალაძე 9 (მინან. 18)
 წერეთელი აკაკი 57:7,9,15,18
 ნიკლაუროვი შოი 58 (მინან. 7)
 წინილაძე ნასყიდა 3 (მინან. 3)

ჭავჭავაძე ალექსანდრე (მთარგმნ.)
 57:19; 82 (ტექნიკ. აღნ.; ანდერძი
 2)
 ჭავჭავაძე ილია 57:1, 2, 3, 5, 8, 12
 ჭალადიდელი გ. 57:10

ჭილავეისა თინათინ 44 (მინან. 3)

ჯარია 9 (მინან. 6)
 ჯანდიეროვი 43:1
 ჯანიბეგი 26 (მინან. 9, 10)
 ჯიბრაილ (მეფე გიორგი XII-ის ძე) 2
 (შენ. 5)

ხალალამპი წმიდა მონამე 8:4
 ხარალამპი (წმ.) 7:50¹⁶; 8:5⁵
 ხარატოვა 58 (მინან. 8)
 ხარიტონი (ალმს.) 7:50²⁷
 ხახანოვი სოლომონ 44 (მინან. 1)

ხელაშვილის დიმიტრი 92 (ტექნიკ.
 აღნ.)

ხელაშვილი ვლადიმერ მიხეილის ძე
 60 (ტექნიკ. აღნ.); 61 (მინან. 1,
 3); 62 (ტექნიკ. აღნ.; მინან. 1); 63
 (ტექნიკ. აღნ.); 64 (ტექნიკ. აღნ.);
 64 (მინან. 1, 2, 11, 12); 65 (ტექნიკ.
 აღნ.); 66 (ტექნიკ. აღნ.; შენ.7,8,
 8²,8¹²,9); 67 (ტექნიკ. აღნ., მინან.
 2); 68 (ტექნიკ. აღნ.); 69 (ტექნიკ.
 აღნ.); 70 (ტექნიკ. აღნ.); 72(ტე-
 ქნიკ. აღნ.); 73 (ტექნიკ. აღნ.); 74
 (ტექნიკ. აღნ.); 75 (ტექნიკ. აღნ.);
 76 (ტექნიკ. აღნ.); 77 (ტექნიკ.
 აღნ.); 78 (ტექნიკ. აღნ., ანდ.); 79
 (ტექნიკ. აღნ.; მინან. 4.); 80 (ტე-
 ქნიკ. აღნ.); 81 (ტექნიკ. აღნ.); 82
 (ტექნიკ. აღნ.); 84 (ტექნიკ. აღნ.);
 85 (ტექნიკ. აღნ.); 86(ტექნიკ.
 აღნ., მინან. 1); 87 (ტექნიკ. აღნ.);
 88 (ტექ. აღნ.), 89 (ტექ. აღნ.,
 მინან. 1); 90 (ტექ. აღნ.); 91 (ტე-
 ქნიკ. აღნ.)

ხელაშვილი მიხეილ 60 (მინან. 1, 2,
 5); 61 (ტექნ. აღნ.); 61 (მინან. 2);
 64 (მინან. 1, 2, 11, 12); 66 (ტე-
 ქნიკ. აღნ.); 67 (მინან. 1,4); 68
 (ტექნიკ. აღნ.); 70 (მინან.); 75
 (მინან. 5); 78 (ანდ.); 79 (ტექნიკ.
 აღნ.); 86 (ტექნიკ. აღნ., მინან. 2);
 88 (ტექ. აღნ.)

ხერხეულიძე ომან 33:3
 ხეჩიკ 35 (მინან. 1)
 ხვარამზე 12 (მინან. 4)
 ხურისანთოს (მონ.) 7:55¹⁸
 ხუცისშვილი პატრუკაცი 26 (მინან. 2)

ჰერაკლე 41:1
 ჰერაკლოს (40 მონ.) 53:14

ჰეროდე 7:60²⁵, 66

გეომგრაფიულ სახელთა საქივბელი

აფხაზეთი 33:1⁹

ავსტრია 31:2³

ათინა 19:2, 7:51¹

ახალქალაქი 2 (ტექნიკ. აღნ.); 43
(მინან. 1), 75:15

ბეთანია 35:15, 7:73, 53:28

ბეთლემი 35:9, 35:11

ბელალოროდი 2 (დასანყისი)

ბერშუეთი 34 (ტექნიკ. აღნ.), გვ. 3

ბოდორნა 6, 7, 8 (ტექნიკ. აღნ.), გვ. 3

გამსის გუდამაყარი 5 (ტექნიკ. აღნ.)

გერმანია 31 (შენიშ. 1)

გოლგოთა 66:1, 5:19⁵, 97

გორისჯვარი 39, 40 (ტექნიკ. აღნ.)

გრაკალი 3 (ტექნიკ. აღნ.)

დავითგარეჯის მონასტერი 67 (ანდ.)

ერევანი 2 (დასანყისი)

ერთანმიდა 22, 23, 24, 25 (ტექნიკ.
აღნ.), 43 (მინან. 1, 3, 5)

ვარიანი 35 (ტექნიკ. აღნ.)

თელავი 51 (ანდერძი 2), 49, 50, 51,
60, 61, 64, 66, 67, 69, 70, 72, 76,
77, 81, 85, 87, 88, 89, 96, 97, 98,
99, 100 (ტექნიკ. აღნ.)

თელათგორი 1 (ტექნიკ. აღნ.)

თორტიზა 27 (ტექნიკ. აღნ.)

თუშეთ-დიდოეთი 33:5

იორდანე 35:12, 1:34², 38:11

იერუსალიმი 35:26

კარალეთი 52 (ტექნიკ. აღნ.)

კახეთი 14 (ანდერძ.), 33:1⁵

კემენჩუკი 86 (მინან. 6)

მერეთი 44, 53, 54, 56, 57 (ტექნიკ.
აღნ.)

მეჯვრისხევი 46 (ტექნიკ. აღნ.)

მოზდოკი 86 (მინან. 7)

მოსკოვი 20 (ანდერძი), 51 (ანდ. 3),
87:3

ნიდერლანდი 31:3

ოესეთი 33:1⁶

ოძისი 11, 13, 15, 16 (ტექნიკ. აღნ.)

პეტრეზურლი 59 (ანდერძი), 87:4

რომი 30:4, 65:1, 3, 7; 66:8⁹

როსსია 55 (მინან. 4)

რუსეთი 2 (დასანყისი), 59 (ანდერძი),
51 (ანდ. 2)

საბერძნეთი 66:3

სამესხეთო 59 (ანდერძი)

სამცხე-საათაბაგო 33:7

სიღნაღი 55 (მინან. 4)

სტავროპოლი 2 (დასანყისი)

სტეფანმინდა 4 (ტექნიკ. აღნ.)

ურბნისი 47, 48 (ტექნიკ. აღნ.)

ფლავი 45 (ტექნიკ. აღნ.)

ქართლი 1, 2, 9, 11, 21, 33, 36, 94:7,
35, 36 (ტექნიკ. აღნ.)

ქვემო ნიქოზი 41, 52 (ტექნიკ. აღნ.)

ქვეში სოფელი 93 (ტექნიკ. აღნ.)

ღერმანია 31:1

ყანჩაეთი 12 (ტექნიკ. აღნ.)

ძალისი 9 (ტექნიკ. აღნ.)

ნილკანი 18, 19 (ტექნიკ. აღნ.)

ხახმატი /ზემო ხევსურეთი/ 91:1

ხელთუბანი 28 (ტექნიკ. აღნ.); 29
(ტექნიკ. აღნ.); (ტექნიკ. აღნ.); 30;

31 (ტექნიკ. აღნ.)

ჰერეთი 33:1⁵

დარბოზრივი საქიებელი

აგიოგრაფია

მიმოდასლვაჲ მოციქულთა ოდეს-იგი წარავლინა უფალმან მოციქული ანდრიაჲ სოფელსა მას კაცისმჭამელთასაჲ გამოყვანებად მათესაჲ საპყრობილით 1446/53:5

სიბრძნე ბალავარისა 1446/17

ცხოვრება და მოქალაქეობა ღირსისა და მოციქულთასწორისა ნეტარისა ნინოსი 1446/20:1

ცხოვრებაჲ და მოქალაქეობაჲ წმიდისა და საკვრველთმოქმედისა მამისა ჩუენისა ნიკოლოზ მთავარეპისკოპოზისა მირონ ქალაქისა, რომელ არს ქუეყანასა ლუკიისასა 1446/53:7

ცხოვრება და მოქალაქეობა წმინდისა და ნეტარისა ანდრიასი 1446/50

ცხოვრება და მოქალაქეობა წმიდისა დ[ა] ღმერთშემოსილისა მამისა ჩვენისა დავით გარეჯელისა 1446/67:2

ცხოვრება ალექსი ღვთისკაცისა 1446/84

ცხოვრება წმიდისა მამისა ჩვენისა ეფთვიმი მთაწმიდელისაჲ 1446/94:2

წამებაჲ წმიდისა ბარბარასი წამება 1446/53:6

წმიდა გიორგის წამება, ლექსად თქმული 1446/45

წამებაჲ წმიდისა და დიდებულისა მოწამისა დიმიტრისა 1446/48:3

წამებაჲ წმიდათა ორმეოცთა სევასტიას წამებულთაჲ 1446/53:14

წამებაჲ წმიდისა და დიდებულისა მთავარმოწამისა გიორგისი 1446/53:16

ბაგრატიონი დიმიტრი წამება ქეთევან დედოფლისა 1446/87:4

წამება წმიდისა ფებრონიასი 1446/87:1

წამება წმიდისა მოწამისა მარინასი 1446/87:2

წამება წმიდისა გაიანესი და მოყვასთა მისთა 1446/87:8

წამებაჲ წმიდისა და ნეტარისა მეფისა ჩვენისა ლუარსაბისი 1446/94:1

აპოკრიფები

ბასილი დიდი მიცვალებაჲ ყოვლად წმიდისა ღმრთისმშობელისა 1446/53:19; 1446/67:1; 1446/85; 1446/87:9

გოდებაჲ დავითისი, საულ და იონათანისა, ოდეს-იგი მოიკლნეს უცხოთესლთა მიერ მახვლითა 1446/75:11

ეპისტოლე ავგაროზთ მთავრისა ქალაქსა ედესიისასა, რომელი მიუწერა უფალსა ღმერთსა ჩვენსა იესო ქრისტეს და წარსცა ანანias მიერ მოციქულისა იერუსალიმს 1446/87:6

ასკეტიკა-მისტიკა-ჰომილეტიკა

ათანასე ალექსანდრიელი *მელქისედეკის* თვის *მეთოკისა* 1446/87:7

ამბროსი მედიოლანელი *მიცვალებისათვის ძმისა მისისა სატირისა* 1446/86:2

სიტყვა მიცვალებასა ზედა თეოდოსი დიდისასა 1446/86:6

ამფილოქე იკონიელი *მიგებებისათვის უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესსა* 1446/53:13

ანდრია კრიტელი *თავისკუეთისათვის წმიდისა და დიდებულისა წინასწარმეტყველისა და ნათლისმცემლისა იოანესსა* 1446/53:20

სიტყვაჲ ლაზარესთვის, ოთხ დღე მომკვდარისა, რომელი აღადგინა

უფალმან 1446/53:23

ანდრია მთავარეპისკოპოსი *სიტყვაჲ ყოვლად მსოფლიოსათვის ამალღებისა პატიოსნისა და ცხოველსყოფელისა ჯვარისაჲ* 1446/53:2

გაბრიელ მცირე „მანანა“ 1446/43:1

გვირგვინი 1446/99

გიორგი ნიკომიდიელი *საკითხავი ჯუარცმისათვის და დაფლვისა უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესსა ...* 1446/53:31

ტაძრად მიყვანებისათვის ყოვლად წმიდისა დედუფლისა ჩუენისა

ღმრთისმშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა 1446/53:4

გრიგოლ ღმრთისმეტყველი *სიტყვაჲ ნათლისღებისათვის* 1446/53:12

პასხასაჲსთვის და დაყოვნებისათვის აღდგომისა 1446/53:34

მეერვასისათვის და სულიწმიდისათვის 1446/53:36

ეპიტაფიად ბასილისსა სტინხონი იროიკონი პარაფრასნი ნიკიტა

ფილოსოფოსისანი 53:11

ეპიფანე კვიპრელი *მუცლადღებისათვის ანნასა, რაჟამს ეხარა შობაჲ წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ* 1446/53:8

ეპიფანე კვიპრელი *საღმრთოთა ჴორცთა უფლისა უფლისა ჩუენისა იესო ქრისტესითა დაფლვისათვის და იოსებ და ნიკოდიმოსისთვის და ჯოჯოხეთად შთასლვისათვის უფლისაჲ ყოვლად განმაცხოველებელისა ვნებისა მისისა* 1446/53:32

ეფრემ ასური *სიტყუაჲ ფერისცვალებისათვის უფლისა ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იენუ ქრისტესა* 1446/53:18

მეორედმოსლვისათვის უფლისაჲ ჩუენისა იესუ ქრისტესისა 1446/53:21

თეოდორე აღმსარებელი სულიერნი სწავლანი 1446/40

შობისათვის ყოვლად ნმიდისა დედოფლისა ჩუენისა
ღმრთისმშობლისა, მარადის ქალწულისა მარიამისა
1446/53:1

იოანე დამასკელი სიტყვაჲ ყოვლად ქებულისა შობისათვის უფლისაჲ ჩუენისა
იესუ ქრისტესსა 1446/53:10

სიტყვაჲ ლელვსათვის განწმელისა და იგავისა მისთვის
ვენაჯისა 1446/53:25

იოანე თესლონიკელი სიტყვა განკაცებისათვის უფლისა ჩვენისა იესუ ქრის-
ტესსა და ხარებისათვის ყოვლად ნმიდისა ღმრთისმშობლისაჲ 1446/53:15

იოანე ოქროპირი შესხმაჲ ნმიდათა და ყოვლად ქებულთა თავთა მოციქულთა
პეტრესი და პავლესი 1446/53:17

განცემისათვის იუდაესგან და მიცემისათვის ნმიდათა
საიდუმლოთასა და

არარაჲ ვგმობდეთ ძვრსაჲ 1446/53:30

აღვსებისა შემდგომად ამბორისყოფისა 1446/53:33

ამაღლებისათვის უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა 1446/53:35

საკითხავი ბზობისათვის 1446/53:24

იოანე სინელი კლემაქსი 1446/70

კრებული 1446/66:1

მაქსიმე აღმსარებელი სწავლანი 1446/73

მოპოვნებანი ხელოვნებათანი 1446/75:9

ნეკტარი კონსტანტინეპოლელი საკითხავი ესე, რომელი აღწერაჲ სასწაული-
სა მისთვის ნმიდისა თეოდორეს მიერ აღსრულებულისა, რომელი-იგი აღასრუ-
ლა ყოვლად ქებულმან და უძლეველმან მონამემან ჟამთა ივლიანე განდგო-
მილისათაჲ, რომელი იკითხვებოდა პირველსა შაბათსა მარხვათასა 1446/53:22
სასოებისათვის აღდგომისა 1446/86:3

სამოდღვრებელი ნიგნი 1446/77

სინანულისათვის 1446/86:1

სიტყუანი სულისა სარგებელნი სულმცირედ შემოკრებილნი 1446/75:17

სწავლა-მოდღვრება 1446/79

სწავლა სიყვარულისათვის 1446/53:9

სწავლა სიყვარულისათვის და სიმშვიდისა 1446/53:27

სწავლა ვეცხლისმოყვარებისათვის 1446/53:29

შეგონებები 1446/46

ასტრონომია, კალენდარული მასალა

სლვა მთვარეთა 1446/48:12

კალენდარული ცნობები 1446/96:7

ქორანიკონი 1446/48:11.1

ბიბლიოლოგია

ლუკას სახარება 1446/47:9 (ფრაგ.)

სახარება 1446/26

სახარება (ფრაგ.) 1446/21

ფსალმუნი 1446/47:7 (ფრაგ.)

დოგმატიკა, ღვთისმეტყველება, ფილოსოფია

ანტონ კათალიკოსი, რიტორიკა 1446/68

აღსარებაჲ და უწყებაჲ და სასწაული მართლისა სარწმუნოებისა და წმიდათა კრებულთათჳს, რომელთა დაამტკიცეს მართალი სარწმუნოებაჲ 1446/75:20

გნოსის არისტოტელეებითა კატილორიათა გარდამოცემისა შრომითა ანტონი არხიეპისკოპოსისა დავითიანისათა 1446/83

დიალექტიკა 1446/76

ესე უკუე კრებაჲნი ექმნნეს უწინარეს ნიკიისა კრებისა 1446/75:20

მიქაელ სვინკელოსი იერუსალიმელი მართლისა სარწმუნოებისა 1446/51:4; 75:20

რიტორიკა 1446/78

სამნი არიან განყოფილებანი ღმრთისმეტყველებისა ... 116/51:2

სასულიერო სწავლა-მოძღვრება 1446/51

სიბრძნისაგან მრავალთა ფილოსოფოსთა ძუელნი 1446/75:7

სწავლანი მრავალთა ფილოსოფოსთანი 1446/75:8

ფილოსოფიური წიგნი 1446/69

ეგზეგეტიკა

მათეს თარგმანება თავი პ 1446/53:28

მათეს უწ თავის თარგმანება 1446/53:26

ისტორია, გეოგრაფია, მოგზაურობა

ალექსანდრიანი იხ. ისტორია ალექსანდრე მაკედონელისა 1446/19; 1446/28

ეფრემ ალექსევი სახსოვარი წიგნი 1446/2

ევროპის გეოგრაფია 1446/31

თეიმურაზ ბატონიშვილი საქართველოს ისტორია 1446/93

ვახუშტი ბატონიშვილი ქართლის ცხოვრება 1446/33:1

სინქრონული ტაბულა 1446/33:2

სომხითის სოფლები და ქრისტიანეთა თათრისობა 1446/33:3

ისტორია ალექსანდრე მაკედონელისა იხ. ალექსანდრიანი 1446/19; 1446/28

მეფეთა ცხოვრება 1446/20:2

მსოფლიო ისტორია 1446/30

საისტორიო ნაწარმოებთა კრებული 1446/33

საისტორიო თხზულებათა კრებული 1446/61

სულხან-საბა ორბელიანი მოგზაურობა ევროპაში 1446/14

ლეოლრაფია 1446/74

შრეკოვი, ისტორია შემდგომად შობისა ქრისტესსა 1446/65

ცნობა ისტორიული და ლეოლრაფიული 1446/62

ხერხეულიძე ომან შემოკლებული ისტორია მეფისა თეიმურაზისა და ძისა მისისა მეფისა ირაკლისა 1446/33:4

კანონიკა, სამართალი

ვახტანგ ბატონიშვილი სამართლის ნიგნი 1446/72

იოანე მმარხველი სჯულისკანონი 1446/34:2

მცირე სჯულისკანონი 1446/41

სჯულისკანონი 1446/54

ქორწინებისა თავისათვის 1446/49

ქორწინებისათვის და დადგინებითი გრამოტა 1446/60

კითხვა-მიგებები

1446/18:1; 1446/18:3; 1446/75:4; 1446/75:16

ლექსიკონები

ოსურ-ქართული სასაუბრო 1446/58

რუსულ-ქართული ლექსიკონი 1446/55; 1446/100

მედიცინა

[დარიგება ელექსირის შემზადებისათვის] 1446/89

ვისცა ნაიარევსა სწამლობდე 1446/75:12

თვალის ტკივილისა 1446/76:15
 კარაბადინი 1446/71; 1446/75:14
 ლოცვა აღისა 1446/75:13
 ნუსხა წამლების ელექსირიასი 1446/90
 სამთვარეო სნეულისა 1446/75:18

ღვთისმსახურება, ჰიმნოგრაფია

ათორმეტი საუფლო სახარება და სამოციქულო გამოკრებილნი 1446/34:3
 აიაზმა, რომელ არს წყლის კურთხევა 1446/48:8
 ალაჯორის კვირიაკისთვის 1446/75:5
 აღდგომის სამოციქულო და სახარება 1446/48:11.3
 ბრწყინვალისა აღდგომისა უფლისი(!) 1446/48:11.2
 გალობანი წმიდისა ნინოსნი 1446/20:3
 განგება წყლის კურთხევისა 1446/34:1
 ვნებისა და აღდგომის კვირიაკეთა საკითხავები 1446/37
 ზატიკი 1446/11; 1446/22
 თვენი 1446/27
 თვეთა მეტყველებანი 1446/48:10
 იამბიკო საუფლოთა მცნებათა სახარებისათა 1446/75:10
 იბაკონი წმიდისა ღვთისმშობლისანი, რომელსა დაუჯდომელი ეწოდების
 1446/48:2; 1446/96
 კონდაკი 1446/3; 1446/9; 1446/12
 კრებული 1446/98
 კურთხევანი 1446/36; 1446/81
 ლოცვანი 1446/23
 ლოცვანი დღისა ჟამთანი ათორმეტნი 1446/48:3
 ლოცვანი ღამისანი ჟამთანი ათორმეტნი 1446/48:4
 მამაო ჩვენო 1446/51:1
 მარხვანი 1446/1; 1446/4; 1446/24 (ფრაგ.); 1446/38
 ოხითა იბაკონი მარხვათანი და ზადიკთანი 1446/48:11
 პარაკლიტონი 1446/5; 1446/47:2 (ფრაგ.)
 პანაშვილი(!) ცოცხლისათჳს 1446/48:7
 პარაკლისი სავედრებელი წმიდისა მღუდელმთავრისა ნიკოლასისი
 მგრონქალაქელისა საკურველთმოქმედისა დიდისა 1446/80
 ჟამნი 1446/8; 1446:10; 1446/48:3; 1446/48:4; 1446/48:13; 1446/64
 საგალობელი წმიდისა და ცხოველსმყოფელისა სუეტისა ცხოელისა, კუართისა

საუფლოსა და კათლიკე ეკლესიისა 1446/94:3
 [საგალობლები] წმიდისა მამისა ჩვენისა გიორგი მთაწმიდელისა 1446/94:5
 [საგალობლები] წმიდისა ღმერთშემოსილისა ილარიონ ქართველისა 1446/94:6
 [საგალობლები] წმიდისა დედისა ჩვენისა ნინოსა 1446/94:7
 [საგალობლები] წმიდისა მოწამისა რაჭდენისა 1446/94:8
 სადილის ჟამნობა 1446/48:13
 სადღესასწაულო 1446/25; 1446/35; 1446/47:1 (ფრაგმენტ.)
 სავედრებელნი უფლისა ჩვენისა იესუ ქრისტესნი 1446/48:6
 სამოციქულო-სახარებათა საძიებელი რვა ხმათა მიხედვით 1446/48:14
 სამსგეფსო სახარება-სამოციქულონი და წარდგომანი 1446/48:15
 სახარებანი საცისკრონი 1446/48:5.
 სამოციქულოს გამოკრებილი საკითხავები 1446/6
 სახარება-სამოციქულოს გამოკრებილი საკითხავები 1446/7
 სახარებანი საცისკრონი [...]სანი ათერთმეტნი 1446/48:5
 სხვადასხვა ლოცვა 1446/48:9
 წმიდა ევსტათი პლაკიდას პარაკლისი 1446/43:2
 ჭსენება იოანე ნათლისმცემელისა და წმიდისა მოწამისა აბოსი 1446/94:4
 შესვენებულთა ლოცვა 1446/48:16

პოლემიკა

თუ ვითარ ჯერ-არს აღწერთი შეჩუენება წმიდად ღმრთისა ეკლესიად მომავალთა მანიქეველთა წვალებისაგან 1446/75:19
 მაჰმადიანთა მიმართ 1446/18:5

სხვადასხვა

ევეფუთი 1446/63
 ეპიტაფია კნინა ბარბარე ანდრონიკოვისა თვისი შვილის მერებისადმი 1446/88
 ესე არს გამოცდა სიზმართა 1446/75:3
 პეტრე ბაგრატიონისთვის 1446/82
 სამღუდელო ისტორია 1446/86:7
 სჯულდებანი რუსეთის საიმპერატოროსანი უმაღლესითა ბრძანებითა ქართულსა ენასა ზედა გადმოთარგმნილი საქართუჭლოესთს 1446/52
 ყოველდღიური განსჯანი 1446/97

მხატვრული ლიტერატურა, ეპოსი

ანტონოვი, ზ. კომედია: განა ბიძიამ ცოლი შეირთო?! 1446/42

იაზონისა და მედეას ამბავი 1446/13

ტროადის აღება 1446/15

ქალვაჟიანი 1446/39

ქილილა და დამანა 1446/16

ყარამანიანი 1446/29

შოთა რუსთაველი „ვეფხისტყაოსანი“ 1446/44; 1446/59; 1446/9192

ლირიკა

ალუდაური ბერდია „ალუდათაი მგელაი საგუმარდოში თქვიანო“ 1446/91:1

„რა გიჭრსთ აჭიონებო, ეხლა თქვენია კა დარი“ 1446/91:2

„დეკანოზები“ 1446/91:3

ამბავი ტარიელისა და ავთანდილისა 1446/91:4

ბაგრატიონი დიმიტრი „რუსულის ხმაზედ“ 1446/57:20

ბარათაშვილი ნიკოლოზ „თავადის ჭავ...ის ასულს ეკა...ნას“ 1446/57:14

გიორგი ჭალადიდელი „გორდის მთაზე“ 1446/57:10

„ჩიტი“ 1446/57:11

გურიელი მამია „ალავერდი“ 1446/57:21

„ადამიანს“ 1446/57:22

ერისთავი გიორგი „დავა“ 1446/57:13

ერისთავი რაფიელ „სნეული ოჯახი“ 1446/57:25

ერისთავი რაფიელ „ზარხოში“ 1446/57:26

თავადის დიმიტრი გიორგის ძე ბაგრატიონისადმი 1446/87:5

თეიმურაზ I *ლექსი სათარგმანებელი ქება და მკობა მეფისა ალექსანდრესი და დედოფლის ნესტანის დარეჯანისა* 1446/32:1

ანბანთქება 1446/32:2

თეიმურაზ II *ხილთა ქება* 1446/56:2

„მიჯნურთათვის რა გშურს ნუთისოფელსა ...“ 1446/56:3

მისს უგანათლებულესობას უმონყალეს ხელმწიფას, საქართველოს მეფის ირაკლის ასულს ქეთევანს 1446/87:3

ორბელიანი გრიგოლ „პასუხი“ 1446/57:4

ორბელიანი ნინო „პასუხის პასუხის პასუხი“ 1446/57:6

რომანსი – „ლამის ნიავი, წყარად მფრინავი ...“ 1446/57:24

სასონარკვეთილება ლამარტინისა 1446/95

წერეთელი აკაკი „ხარაბუზა ლენერალს“ 1446/57:7

წერეთელი აკაკი „მუხამბაზი“ 1446/57:9

წერეთელი აკაკი „ნადირობა“ 1446/57:15

წერეთელი აკაკი „უდარდო კაცი“ 1446/18

ხალხური „ასსა ლიტრასა რკინასა კბილსა მოუჭირებ, კნატს უზამო ...“
1446/57:16

ხალხური „ჭავჭავაძემ დამპატიჟა, ღვინო მასვა ტკბილი“ 1446/57:17

ხალხური – იმერული სახუმარო 1446/57:23

ჭავჭავაძე ილია „რა ვაკეთეთ, რას ვშვრებოდით? ანუ საქართველოს ისტორია XIX საუკუნოსი“ 1446/57:1

„გამოცანები“1446/57:2

„გამოცანები“1446/57:3

ჭავჭავაძე ალექსანდრე „თავსა უფლად“ 1446/57:19

ჭავჭავაძე ილია „პასუხის პასუხი“ 1446/57:5

ჭავჭავაძე ილია „ბედნიერი ხალხი“ 1446/57:8

ჭავჭავაძე ილია „ს...ჩ...სას“ 1446/57:12

ხელნაერთთა ქრონოლოგიური ტაბულა

თარიღიანი

ნელი	№
1734	1446/20
1735	1446/54
1780	1446/78
1789-1799	1446/86
1802	1446/47-8
1803	1446/80
1804	1446/52
1810	1446/14
1811	1446/96
1818	1446/50
1813-1826	1446/33
1819	1446/87
1823	1446/55
1830	1446/88
1834	1446/84
1843	1446/51
1852	1446/42
1853	1446/59
1862	1446/45
1862	1446/93
1862	1446/66
1920	1446/91

უთარილო

საუკუნე	№
XIII	1446/27
XIII	1446/35
XIV	1446/6
XIV	1446/26
XIV	1446/74
XIV	1446/75
XIV-XV	1446/38
XV	1446/3
XV	1446/9
XVI	1446/11
XVI	1446/21
XVI	1446/25
XVI, XVIII	1446/34
XVI	1446/40
XVII	1446/5
XVII	1446/7
XVII	1446/13
XVII	1446/23
XVII	1446/24
XVII	1446/36
XVII	1446/37
XVII	1446/41
XVII	1446/47-2
XVII	1446/47-3
XVII	1446/47-6
XVII	1446/47-7
XVII	1446/47-9
XVII	1446/48
XVII	1446/53
XVII	1446/97
XVII-XVIII	1446/47-1
XVIII	1446/1
XVIII	1446/4

<i>საუკუნე</i>	<i>№</i>	<i>საუკუნე</i>	<i>№</i>
XVIII	1446/8	XVIII	1446/94
XVIII	1446/10	XVIII	1446/98
XVIII	1446/12	XVIII	1446/99
XVIII	1446/15		
XVIII	1446/16	XVIII-XIX	1446/28
XVIII	1446/22	XVIII-XIX	1446/29
XVIII	1446/31	XVIII-XIX	1446/81
XVIII	1446/32	XVIII-XIX	1446/85
XVI, XVIII	1446/34		
XVIII	1446/43	XIX	1446/2
XVIII	1446/44	XIX	1446/17
XVIII	1446/49	XIX	1446/19
XVIII	1446/60	XIX	1446/30
XVIII	1446/61	XIX	1446/39
XVIII	1446/62	XIX	1446/46
XVIII	1446/63	XIX	1446/56
XVIII	1446/64	XIX	1446/57
XVIII	1446/65	XIX	1446/58
XVIII	1446/68	XIX	1446/67
XVIII	1446/70	XIX	1446/69
XVIII	1446/72	XIX	1446/71
XVIII	1446/73	XIX	1446/82
XVIII	1446/74	XIX	1446/89
XVIII	1446/76	XIX	1446/90
XVIII	1446/77	XIX	1446/92
XVIII	1446/79	XIX	1446/95
XVIII	1446/83	XIX	1446/100

ეტირატის ხელნაწერები

1446/3, 6, 9, 25, 26, 27, 35

ქალაქის ხელნაწერები

1446/1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

ხელნაწერები დამწერლობის მიხედვით**ნუსხური**

1446/1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 47, 48, 49, 53, 54, 64, 75, 94

მხედრული

1446/2, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 39, 42, 44, 45, 46, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100

პალიმფსესტები: 1446/6, 26**ხელნაწერები შემოსულობათა მიხედვით****ეროვნულ არქივში ეკლესიებიდან შემოტანილი ხელნაწერები:**

ბერშუეთის ეკლესია 1446/34
 ბოდორნის ეკლესია 1446/6, 7, 8
 გორიჯვრის ეკლესია 1446/38, 39, 40
 ერთაწმინდის ეკლესია 1446/22, 23,
 24, 25, 43
 ვარიანის ეკლესია 1446/35
 თელათგორის წმიდა თეოდორეს ეკ-
 ლესია (ქართლი) 1446/1

ახალქალაქის წმიდა თეოდორე ტი-
 რონის ეკლესია (ქართლი) 1446/2
 თორტიზის ეკლესია 1446/26, 27
 ოძისის ეკლესია 1446/11
 სტეფანწმინის ეკლესია 1446/4
 ურბნისის ეკლესია 1446/47, 48
 ძალისის ეკლესია 1446/9
 ყანჩაეთის ეკლესია (ქართლი) 1446/

ეროვნულ არქივში სხვადასხვა პირის გზით შემოტანილი ხელნაწერები:

ამილახვარი ნიკოლოზ (გრაკალი) 1446/3	ლაშაური თეიმურაზ (ნილკანი) 1446/17, 18, 19
ბექაური ნიკო (გამსო, გუდამაყარი) 1446/5	უთნელიშვილი თინათინ 1446/45
დეკანოზიშვილი დიმიტრი (თელავი) 1446/92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100	ფიცხელაური ვახტანგ (სოფ. იკოთა) 1446/58
ერისთავი შალვა 1446/13, 15, 16	ფურცელაძე ნიკოლოზ 1446/44
ერისთავი მიხეილ 1446/52	ფურცელაძე ისაია 1446/53, 54, 55, 56, 57
თუმანიშვილი ბარბარე (ხელთუბანი, ქართლი) 1446/29, 30, 31, 32, 33	ჩუბინაშვილი ანდრია 1446/46
კარბელაშვილი პოლ. 1446/20	ხელაშვილი ვლადიმერ (თელავი) 1446/60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91
კაპანაძე ივ. 1446/41, 42	
კოლეიშვილი გიგო 1446/49, 50, 51	

გადამწერიები

ალექსეევი ევრემ, მღვდელი (გიორგი XII-ის თანამეცხედრის – დედოფალ მარიამის მოძღვარი) 1446/2	კობიაშვილი აბრამ 1446/84
ალექსიძე დავით 1446/14	მექანარე დიმიტრი, მღვდელი 1446/88
არჩვაძე ნიკოლოზ 1446/21	მირზოევი, ნინო 1446/45
ბიჭვაძე 1446/50	სუამის ნაცვლისშვილი ქაიხოსრო 1446/20
გაიოსი 1446/86	ნიკოლაოზ, სიონის დეკანოზის შვილი (ცხრილების გადამწერი) 1446/64
გარსიევი იაკობ 1446/67	ნიკოლაოზი, მღვდელი 1446/80
დავით კერძოდიაკონი 1446/54	პავლე 1446/1
დავით მღვდელი 1446/48	რაფიელ 1446/79
ელია 1446/11	სიდამონოვი გიორგი ზაქარიას ძე 1446/51
ერისთავ-ამილახვარი კონია 1446/93	ტლაშაძე იესე 1446/4 (385r-443v)
თუმანიშვილი დავით 1446/30, 31, 32, 52	ჩაჩანიძე მარკოზ 1446/34
იოსებ ალქატი 1446/78	

სარჩევი

მარხვანი [XVIII].....9
 ეფრემ ალექსეევი, სახსოვარი წიგნი [XIX ს-ის I ნახ.] 19
 კონდაკი, იოანე ოქროპირის ჟამისწირვა [XV]..... 22
 მარხვანი [XVIII]..... 24
 პარაკლიტონი [XVII]..... 50
 სამოციქულოს გამოკრებილი საკითხავები [XIV; XI-XII] 90
 სახარება-სამოციქულოს გამოკრებილი საკითხავები [XVII]..... 92
 ჟამნი [XVIII] 159
 კონდაკი [XIV]..... 165
 ჟამნი [XVIII] 168
 ზატიკი [XVI]..... 174
 კონდაკი [XVIII]..... 184
 [იაზონის და მედეას ამბავი] [XVII]..... 186
 სულხან-საბა ორბელიანი, „მოგზაურობა ევროპაში“, 1810 წ. 188
 [ტროადის აღება] [XVIII] 190
 [ქილილა და დამანა] [XVIII] 191
 სიბრძნე ბალავარისა [XIX]..... 192
 კრებული [XIX] 194
 ისტორია ალექსანდრე მაკედონელისა [XIX] 196
 კრებული, 1734 წ. 198
 სახარების ფრაგმენტი [XVI] 201
 ზატიკი [XVIII]..... 203
 ლოცვანი [XVII] 210
 მარხვანი (ნაწყვეტი) [XVII] 213
 სადღესასწაულო (ნაწყვეტი) [XVI] 215
 სახარება [IX-X, XII-XIII, XIV] 217
 თვენი [XIII]..... 221
 ალექსანდრიანი [XVIII-XIX]..... 227

ყარამანიანი [XVIII-XIX]	229
მსოფლიო ისტორია [XIX]	231
ევროპის გეოგრაფია [XVIII]	233
თეიმურაზ I ლექსთა კრებული [XVIII]	235
საისტორიო ნაწარმოებთა კრებული, 1813-1826 წწ.....	238
კრებული [XVI, XVIII].....	244
სადღესასწაულო [XIII].....	247
კურთხევანი [XVII].....	253
ვნებისა და აღდგომის კვირიაკეთა საკითხავები [XVII].....	255
მარხვანი [XIV-XV].....	256
ქალვაჟიანი [XIX]	259
თეოდორე აღმსარებელი, სულიერნი სწავლანი [XVI]	260
მცირე რჯულისკანონი [XVII].....	267
ზურაბ ანტონოვის კომედია – განა ბიძიამ ცოლი შეირთო?! 1852 წ...269	
გაბრიელ მცირის „მანანა“ და ევსტათი პლაკიდას პარაკლისი [XVIII]...271	
შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“ [XVIII].....	277
წმიდა გიორგის წამება, ლექსად თქმული, 1862 წ., 11 ივნისი	280
შეგონებები [XIX].....	282
სხვადასხვა ხელნაწერის ფრაგმენტები.....	283
კრებული [XVII]	290
ქორწინებისა თავისათვის [XVIII].....	294
ანდრია სალოსის ცხოვრება, 1818 წ.	296
სასულიერო სწავლა-მოდღვრებანი, 1843 წ.	298
სჯულდებანი რუსეთის საიმპერიოსანი უმაღლესითა ბრძანებითა ქართულსა ენასა ზედა გადმოთარგმნილი საქართულოესთვის, 1804 წ.....	302
გამოკრებილნი საკითხავნი და ცხორებანი [XVII].....	305
მცირე სჯულისკანონი, 1735 წ.	317
რუსულ-ქართული ლექსიკონი, 1823 წ.....	319
კრებული [XIX]	321
ლექსების კრებული [XIX-XX].....	323
ოსურ-ქართული სასაუბრო [XIX].....	331
„ვეფხისტყაოსანი“, 1853 წ.....	334
ქორწინებისათვის და დადგინებითი გრამოტა [XVIII]	337
საისტორიო თხზულებათა კრებული [XVIII].....	342
ცნობა ისტორიული და ლეოღრაჰიული [XVIII]	344
ევფუთი [XVIII]	346
ჟამნი [XVIII]	347

ყოვლად საზოგადო ისტორია შრეკოვისა ნანოლი მეორე.
 ისტორია შემდგომად შობისა ქრისტესსა [XIX].....350
 კრებული, 1862 წ.352
 კრებული [XIX].....356
 ანტონ კათალიკოზი, რიტორიკა [XVIII].....358
 ფილოსოფიური წიგნი [XIX].....359
 იოანე სინელი, კლემასი [XVIII].....360
 კარაბადინი [XIX].....361
 ვახტანგ ბატონიშვილის სამართლის წიგნი [XVIII].....363
 მაქსიმე აღმსარებელი, სწავლანი [XVIII].....365
 ლეოლრაჭია [XVIII].....366
 კრებული [XIV-XV].....367
 დიალექტიკა [XVIII].....372
 სამოძღვრებელი წიგნი [XVIII].....373
 მხითარ სებასტიელი, რიტორიკა, 1892 წ.374
 სწავლა-მოძღვრება [XVIII].....376
 პარაკლისი სავედრებელი წმიდისა მღუდელთმთავრისა ნიკოლასისი
 მკროქალაქელისა საკრველთმოქმედისა დიდისა, 1803 წ.....378
 კურთხევანი [XVIII-XIX].....379
 პეტრე ბაგრატიონისთვის, XIX.....381
 გნოსის არისტოტელეებითა კატილორიათა გარდამოცემისა შრომითა
 ანტონი არხიუპისკოპოსისა დავითიანისათა [XVIII].....383
 წმიდა ალექსი ღვთისკაცის ცხოვრება [XIX].....385
 ღვთისმშობლის მიძინების აპოკრიფი [XVIII-XIX].....386
 კრებული, 1789, 1799 წწ.....387
 წმიდათა ცხოვრება, 1819 წ.....390
 ეპიტაფია კნენა ბარბარე ანდრონიკოვისა თუსის შვილის
 მერებისადმი, 1880 წ.....394
 [დარიგება ელექსირის შემზადებისათვის], XIX396
 ნუსხა წამლების ელექსირიასი [XIX].....398
 ბერდია ალუდაურის ლექსების კრებული, 1902 წ.....399
 შოთა რუსთაველი, „ვეფხისტყაოსანი“ [XIX].....401
 თეიმურაზ ბატონიშვილი. საქართველოს ისტორია, 1862 წ.....403
 წმინდანთა საგალობლები, კრებული [XVIII].....405
 სასონარკვეთილება ლამარტინისა [XIX].....407
 ღვთისმშობლის დაუფდომელი, 1811 წ.408
 ყოველდღიური განსჯანი (კათოლიკე ეკლესიისა) [XVII].....410

კრებული [XVIII]	415
გვირგვინი [XVIII]	418
რუსულ-ქართული ლექსიკონი [XIX].....	419

საძიებლები

პირთა საძიებელი.....	421
გეოგრაფიულ სახელთა საძიებელი.....	435
დარგობრივი საძიებელი	436
ხელნაწერთა ქრონოლოგიური ტაბულა	445
ეტრატის ხელნაწერები	447
ქალაქის ხელნაწერები.....	447
ხელნაწერები დამწერლობის მიხედვით.....	447
ხელნაწერები შემოსულობათა მიხედვით.....	447
გადამწერები.....	448